

UNIVERSITY OF CALIFORNIA SAN DIEGO

3 1822 02463 3612

ity of California
ern Regional
ary Facility

UNIVERSITY OF CALIFORNIA, SAN DIEGO

3 1822 02463 3612

Social Sciences & Humanities Library

University of California, San Diego

Please Note: This item is subject to recall.

Date Due

APR 20 1999

FILED 7/7/2000

CLEARED ILL.

LIBRARY
UNIVERSITY OF
CALIFORNIA
SAN DIEGO

V. Llywyr Coch o Hergest

Y GYVROL I

Y MABINOGION

ETC.

Five hundred copies of this work were printed in 1886; and issued to subscribers on St. David's Day, 1887.

Nos. 1-80 were printed on hand-made paper; Nos. 81-230 on toned paper; Nos. 231-480 on antique laid paper.

The number of this copy is 326 *J. G. I. E. N. O. G. I. R. Y. N. E. V. A. N. S.*

#103141

The Text
OF THE
Mabínoġion

AND OTHER WELSH TALES

FROM THE

Red Book of Hergest

EDITED BY

JOHN RHŶS, M.A.

PROFESSOR OF CELTIC IN THE UNIVERSITY OF OXFORD

AND

J. GWENOGVRYN EVANS

'We hold the man who gives texts, not before easily accessible, in a handsome and convenient form, to be ten times worthier of the corporation of letters than the man who is perpetually pottering over questions of authorship . . . The possession of the text . . . is what is really worth something; the rest is, if not all, yet in great part, literary leather and prunella.'—*Saturday Review*.

Oxford

ISSUED TO SUBSCRIBERS ONLY

BY J. G. EVANS, 7 CLARENDON VILLAS

1887

(All rights reserved)

Oxford

PRINTED AT THE CLARENDON PRESS

BY HORACE HART, PRINTER TO THE UNIVERSITY

TO
THE MOST HONOURABLE
THE MARQUESS OF BUTE, K.T.
Baron Cardiff of Castle Cardiff

ETC. ETC. ETC.

THIS WORK IS DEDICATED
IN ACKNOWLEDGMENT OF THE INTEREST
HE TAKES IN

Welsh Literature

Digitized by the Internet Archive
in 2007 with funding from
Microsoft Corporation

Preface.

THE sole object which my co-editor and I have in publishing the present volume is to place before the student of Welsh literature, without note or comment, the RED BOOK text of the MABINOGION and the Welsh Tales and Romances usually associated with them. No pains have been spared by either of us to make the reproduction as accurate as in us lies. Of course we lay no claim to absolute accuracy, but as compared with the Welsh texts hitherto published, we venture to regard our volume as the fruits of the first sustained effort to meet, in point of accuracy, the requirements of modern philology; moreover, we should not greatly dread to have our work placed in comparison with the best edited publications of the Early English Text Society, or of kindred bodies with a well-earned reputation.

An attempt to give the same text was made by Lady Charlotte Guest, with the aid of *Tegid*, now nearly half a century ago, a time which, so far as concerns a work of this nature, may be said to

belong to the pre-scientific era. Still Lady Guest performed her task with great success; in a word, the text of her edition approximates to the original more nearly than that of any other Welsh text of any length. But her edition, always expensive, has for some years been practically out of the reach of the ordinary student, besides that greater accuracy is now imperative. Hence our effort to meet the requirements of a more exacting age. The so-called *History of Taliessin*, which her ladyship thought expedient to include in her edition, is not published in this volume, because it has no claim to rank with the Mabinogion and other tales of the same epoch. We have, on the other hand, inserted as an appendix a version of the Triads, Mythical and Historical, because they throw light on the contents of the rest of the volume.

Since the publication of Lady Guest's handsome volumes, an idea prevails that any Welsh tale of respectable antiquity may be called a *mabinogi*, but there is no warrant for extending the use of the term to any but the 'four branches of the Mabinogi,' namely, Pwyll, Prince of Dyved; Branwen, daughter of Llyr; Manawydan, son of Llyr; and Math, son of Mathonwy. For, strictly speaking, the word *mabinog* is a technical term belonging to the bardic system; and it means a literary apprentice. In other words, a mabinog was a young man who had not yet acquired the art of making verse, but one who received instruction from a qualified bard. The natural infer-

ence is that the Mabinogion meant the collection of things which formed the Mabinog's literary training, his stock in trade so to say, for he was probably allowed to relate the tales forming the 'four branches of the Mabinogion' at a fixed price established by law or custom. If he aspired to a place in the hierarchy of letters he must acquire the poetic art. The supposition that a mabinog was a child on his nurse's lap would be as erroneous as the idea that the Mabinogion are nursery tales, a view which no one who has read them can reasonably take.

It is unnecessary to burden this volume with criticism on the text, or to enter on a discussion of the origin of the romances, together with kindred questions: all this ought to find its place in the critical edition, which we hope some day to be able to issue. If it should be asked whether the Mabinogion are worth so much trouble and expense, I cannot answer the question better than by appealing to the lectures delivered on Celtic Literature in this University years ago: these lectures, I may say by the way, formed bright spots in the grey monotony of my undergraduate days; but I will only cite the following passage:—

'The very first thing that strikes one, in reading the MABINOGION, is how evidently the mediæval story-teller is pillaging an antiquity of which he does not fully possess the secret; he is like a peasant building his hut on the site of Halicarnassus or Ephesus; he builds, but what he builds is full of

Preface.

materials of which he knows not the history, or knows by a glimmering tradition merely;—stones “not of this building,” but of an older architecture, greater, cunninger, more majestic. In the mediæval stories of no Latin or Teutonic people does this strike one as in those of the Welsh.’

The more this utterance of Mr. Matthew Arnold is examined in the light of mature study of the originals to which it refers, the more pregnant with meaning it will be found to be.

Lastly, our method of working, as well as questions of palæographical detail, I leave to be set forth by my collaborator, who has devoted years of his life to the careful study of Welsh manuscripts.

JOHN RHÛS.

OXFORD, *February* 8, 1887.

Contents.

	PAGE	
INTRODUCTORY REMARKS	xiii	
MABINOGIION :—		
PWYLL, PRINCE OF DYVED	I	
BRANWEN, DAUGHTER OF LLYR	26	
MANAWYDDAN, SON OF LLYR	44	
MATH, SON OF MATHONWY	59	
TALES :—		
MAXEN'S DREAM	82	
LLUDD AND LLEVELYS	93	
KULHWCH AND OLWEN	100	
RHONABWY'S DREAM	144	
ROMANCES :—		
OWEIN AND LUNET	162	
PEREDUR	193	
GEREINT AND ENID	244	
APPENDIX :—		
TRIADS, MYTHICAL AND HISTORICAL	297	
NOTES ON LETTERS WHICH ARE EITHER DOUBTFUL, PECULIAR, OR CORRECTED IN THE MS.		310
INDEX TO PROPER NAMES, &C.	321	
CROSS REFERENCES	340	
LIST OF SUBSCRIBERS	349	

Facsimiles.

Words Hard to Read	<i>To face page xv</i>
Column 718 of MS.	” ” I
” 833 ”	” ” 128
” 560 ”	” ” 149
” 769 ”	” ” 244

Introductory Remarks.

F all the Welsh MSS. which have come down to us none is so well known by name as the source of the present volume. *The Red Book of Hergest* may be described briefly as a Corpus of Kymric Literature, both prose and verse. It consists of 362 foolscap folios in vellum, and the whole is written in double columns in a style which is characteristic of Welsh MSS. belonging to the latter half of the fourteenth century. The present arrangement of the contents is due either to accident or the binder. Still, saving a few folios here and there, the order must, in the main, be that of the time in which the different parts were transcribed. Without a large number of facsimiles it would be impossible to discuss profitably the variety of hands that were engaged on the whole MS., but it may be stated that we find two very distinct styles of calligraphy—that in which the first third is written, and that of the remaining two-thirds, of which a fair notion may be derived from the facsimiles to be found in this volume. These facsimiles, contrary to the usual custom in the case of photolithographs, have not been 'worked' in any way, *i.e.* nothing has been 'touched in,' so that they are as reliable as the

ordinary process of photography can make them. No difference of style is perceptible between the handwriting of the facsimile facing page 1 and that facing page 244¹: the characters, it is true, are slightly smaller in the one case than in the other, which was due probably to a new quill-pen or a better piece of vellum, for the worse the quality of the vellum the larger the characters become. These two facsimiles are typical of the writing in columns 673-831; 840-844; 588-600; while the facsimile facing page 149 (which, it is more than probable, is by a different hand) represents the writing in columns 555-571; 627-672. The calligraphy of the facsimile facing page 128, confined to columns 832-839 of the Red Book, is unquestionably different from that of the other facsimiles: it will interest students of the 'Greal' to know that this writing is identical in style with Hengwrt MS. 49.

When the Series of Old Welsh Texts was first projected, it was resolved to aim at

Aim. nothing short of a *diplomatic reproduction* of the original manuscripts. A diplomatic reproduction differs from a facsimile chiefly in one particular,—it does not profess to give the special form of the manuscript characters, but it should give character for character, letter for letter, word for word, spacing for spacing, error for error, deletion for deletion, correction for correction, rubric for

¹ I did not find out till the book was ready for the binders that photolithographs could be printed in two colours. This facsimile has been reprinted, but there was no time to reprint the other facsimiles.

agheuedyl
 alker^dun
 arpethau
 bechan [qyt]
 by^dneit
 than
 choth
 cret
 diffieithbch
 diwicles
 disgrethu
 dvm
 ethel
 enneint
 flendz
 gar | or
 gatridogyon
 grinat
 ghuici
 gor diuab
 gbact cym
 gbata
 grutab

hactraf
 hyllyz
 kyly
 kyu | mmet
 latin
 keimabc
 marthabc
 marchabc
 meluoth
 nened
 minneu
 mozymou
 uat
 perhabt
 penarouin
 poch
 pylotta
 senult
 uentabn
 by diu
 yghbaethach
 ym
 ykcyznic

rubric ; in short, there must be no tampering of any kind, not even with the punctuation. The more faithfully this principle is carried out, the greater the value of the reproduction. Critical texts 'have their day and cease to be,' but a diplomatic reproduction, once thoroughly done, 'goes on for ever.'

The plan adopted in producing this volume, as far as is known to the writer, is a novel one, at least in this country. In order to make the explanation intelligible, the different types used are brought together on the next page.

Method.

The **ligatured ll**, in the Red Book and a few other manuscripts, represents the Welsh sound of that consonant, while the doubling of l in a word like 'callon' serves to mark the quality of the preceding vowel.

Hybrid forms are by no means of uncommon occurrence, as may be seen by a glance at the facsimile of words hard to read, facing this page. In the case of proper names as well as in that of words whose meaning is uncertain, it is often impossible to distinguish between n and u; between c, r, and t; between fc and ft. A few calligraphic peculiarities tend to show that the scribes were copying an original written in the old Kymric hand which prevailed till the time of the Normans; for it is difficult to account otherwise for the oft-repeated mistakes between r and f in a word like llyf. Professor Rhys first directed my attention to this, and an examination of Old Irish and Old English MSS. will show any one that a final f followed by a full stop, or a medial f followed by such a letter as o can be easily mistaken by any one who is either a little careless, or ignorant of the language of the text. Let the reader examine the letters j, m, f, r, f., traced on the body of the curious figure at the head of the facsimile opposite: it ought to be explained, however, that these letters do not belong to the original figure. By the way, these quaint figures are mostly found at the end of 'gatherings,' and call attention to the catch-word. Moreover, it should be noted here that no attempt has been made to reproduce the grotesque ornaments at the top of each column, as exemplified in two of our facsimiles.

Introductory Remarks.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	A	a	a	a	a	<i>a</i>	a	a
B	B	B	b	b	b	<i>b</i>		b
C	C	C		c	c	<i>c</i>	c	c
D	D	D		d	d	<i>d</i>		d
E	E	E	e	e	e	<i>e</i>	e	e
F	F	F	ff	f		<i>f</i>		f
G	G	G		g	g	<i>g</i>	g	g
H	H	H	h	h	h	<i>h</i>		h
I	I	I		ij		<i>ij</i>	i	i
K	K	K	k	k	k	<i>k</i>		k
L	L	L	l II	l II		<i>l II</i>	l	l II
M	M	M	o	m o	m o	<i>m</i>	m	m
N	N	N		n		<i>n</i>	n	n
O	O	O		o	o	<i>o</i>	o	o
P	P	P	p	pp	pp	<i>p</i>		p
R	R	R		r 2		<i>r 2</i>	r 2	r 2
S	S	S	s ff	sf	s	<i>sf</i>		sf
T	T	T		t		<i>t</i>		t
U	U	U		u		<i>u</i>	u	u
V	V	V	v	v	v	<i>v</i>		v
W	W	W		w 6		<i>w 6</i>	6	w 6
Y	Y	Y		y y	y	<i>y</i>	y	y

Columns 1, 3, 5, represent the ordinary characters written by the scribe, whether as capitals, semi-capitals, or small letters.

Columns 2, 4, 6, represent capitals, semi-capitals, and small letters which bear the touches of the pen of the rubricator, the mediæval representative of the modern editor.

The **Italics** (col. 7) represent letters or words which have been retraced in modern ink by some bungler 'in his cups,' thus compelling the editors to see such letters through his clouded spectacles.

The **Hair line letters** (col. 8) are used to indicate characters which, though very faint in the MS., are still legible.

() Brackets are used to enclose letters which are no longer legible in the MS., but have left their traces there.

[] Square brackets enclose all words, or parts of words, introduced from another MS., in those parts where an accident of some kind has happened to the Red Book.

— Letters and words which are underlined in the text are filled in above the line in the MS. It is impossible always to tell whether such letters and words are in the hand of the original scribe,—generally the ink is paler, but the characters are mostly the same as those on the line.

... All letters with either the *puncta delentia* under them or a stroke through them have thereby been cancelled by the scribe.

+ When the mark + is placed under a letter, it denotes a substituted character, which is explained in the Notes.

* The asterisk shows the beginning of every fresh column, and the Tudor figures at the top of the page correspond with the number of the column in the MS. The asterisk has, of set purpose, been made inconspicuous, as its only use is to facilitate reference to the original for the purpose of collation.

| It is not unusual to indicate the end of each line in a MS. by a perpendicular stroke, which, however, has been sparingly used in this text, because, as a rule, it answers no earthly purpose and, besides being extremely unsightly, is not in the MS. Let it not be supposed for a moment that this was not done in order to save trouble, for in the writer's transcript each line begins and ends as in the original. Still, in every case where there is any peculiarity in the orthography or ambiguity in the meaning, the end of lines are marked off in the usual way.

The **Black letter** (col. 9), and the Missal capitals at the beginning of each tale, and here and there at the beginning of fresh paragraphs, represent letters written in red ink in the original.

The **Tudor fount** has been employed for titles, and anything printed in that type will *not* be found in the original.

The **contractions** have been reproduced in cases like $\bar{a} = an$ or am ; $\text{t} = et$; $p = per$; and o , which has no fixed meaning: in the cases where the contractions have been extended superior letters have been used to denote such extension, for example, $Arth^ur$; $gorawen^{us}$; $gwraged^d$.

The attempt to indicate, with some approach to **Word-Spacing.** accuracy, the distances between the words has cost more trouble, labour, and expense than any reader is likely to imagine; experience alone could make him realize the difficulty. To mark the spacings in the transcript is a work of great delicacy, but the real trouble begins when the compositor has to unlearn all the rules of his craft and serve his apprenticeship anew. But were Caxton himself to rise from the dead, he could not get over the fact of the incompressibility of type, and the perversity of long syllables. Suppose, for instance, a line had been set in type all but the last word, which is, let us say, 'strength'¹ or 'stretched,' while there is only space enough left for four or five letters. Here comes the dilemma; either previous spacings must be altered, and so made untrustworthy, or we must cut up our words into stre-ngth or stret-ched, which shocks our sense of propriety. For two months various experiments were tried with a view to overcome this difficulty, and though but three sheets were 'composed' during that time, yet after endless corrections of the spacings the result is indifferently good in the case of sheets B, C, D. At last the logic of facts was accepted, and with sheet E the division of words into syllables at the end of lines was given up as a thing incompatible with

¹ It is the opinion of most Englishmen that 'Welsh is full of consonants,' which implies that their own language is full of vowels, a fact attested, I presume, by such words as *strength*, *stretch'd*, &c.

correct spacing¹. In this particular one fails in good company, for the scribe observes no particular rule in cutting up his words at the end of lines: for instance, he cuts up 'a wnaeth' into aw|naeth. The rules framed for indicating the spacing in this volume are:—

(a) When two or more words are written as one word in the MS., like 'a oꝛuc,' 'aphandeth,' 'acynyllē,' they are separated by what may be called *space 1*, as follows: a oꝛuc; a phandeth; acynyllē.

(b) When two or more words are written very close together but are not actually joined, they are separated in the printed page by *space 2*; for instance, a oꝛuc; a phan death; ac yn y llē.

(c) When words are distinctly separated in the MS., but still by a space less than a full space, this is indicated by *space 3*, thus: a oꝛuc; a phan death; ac yn y llē; while in a full space these words would be printed: a oꝛuc; a phan death; ac yn y llē.

In this way it is hoped the requirements of the scholar and the beginner are satisfactorily met; for every scholar, who has any knowledge of manuscripts, will be able to restore in his mind's eye the exact spacing of the original, while the beginner will not be bewildered by treating simple words as compounds.

¹ No doubt a line will be found occasionally where the spacing is only relatively correct. In all such cases it was found impracticable to set the spacing right without composing the sheet afresh.

The foregoing rules have been strictly obeyed in the case of spaces 1¹, 2, 3, but the full space will be found to vary slightly, according as necessity dictated. Note, however, (*a*) that where the MS. divides words usually treated in modern Welsh as compounds the exact spacing of the original has been reproduced, as for example, *di vud*; (*b*) that where the meaning is ambiguous the spacing is similarly reproduced: for instance (on page 100), ‘*arecdouyd ynt y gŵaged weithon*’ may be construed in two ways, with very different results. The Stuart Mills of matrimony would not hesitate to read, *ārec douyd*, &c. ‘wives are now the gift of God;’ while the John Wesleys might with more plausibility, read *a rec douyd*, &c. ‘and wives are become the curse of God.’ But really this is a question for bachelors, in whose hands I leave it.

The Index was made under the double disadvantage of illness and constant interruption: **Index.** the result is submitted with diffidence. Still it is right to say that the text has been read twice over for this purpose alone. Excessive familiarity, however, with the text made it extremely difficult for the writer to keep his mind from wandering; still, he hopes the harvest of omissions will be a scanty one. Of course, all the names indexed

¹ One unfortunate exception runs right through the volume. Wherever *ym* may be equated with the modern *am* it should in consistency be always separated from the word following it by *space 1*, as *ymdanat*, *not ymdanat*.

are not proper names. Again, there are numerous references to pages where the particular name is represented by a pronoun only,—a feature nearly always neglected in Indices. When a name occurs once or twice on a page, the line or lines are, as a rule, given as well as the page; but when a name occurs thrice or more, the page alone is given. But, it may be asked, why were not the lines numbered throughout the volume? Because the subscriptions did not justify the extra expense. As a substitute a parchment slip has been provided which, if the reader place its top number against the top line of a page, will enable him to find the required line instantly.

Cross references have been added in the hope that this Index to the Index will prove **Cross** of real service to the student, and enable **References.** him not only to find names and epithets mentioned indirectly, but assist him in his genealogical researches. Possibly I shall be told that I have confounded the persons, and printed in italics words which are not epithets, or vice versa. Nothing more likely: I was not born, like some Welsh scholars, full grown; and I hope to learn something from my critics¹.

Such then are the details of the principle which governed the work of editing the Text of the Mabi-

¹ I speak here in the first person, because Professor Rhys is only indirectly responsible for the Indices. I shall be extremely grateful for any corrections which readers may be good enough to point out to me: also for hints which may enable us to reproduce the next work after a better ideal.

nogion, &c. No doubt tastes will differ about the artistic merits or demerits of the combination of founts employed, as well as concerning the general effect produced; but respecting the trustworthiness of the reproduction it is confidently anticipated there will be no justification for two opinions. The Editors were mindful of their great responsibility in adding another edition of the Mabinogion to those already in existence, for the consequences of an inaccurate text are well-nigh endless; tastes are vitiated; the love of truthfulness and scientific exactness is weakened; scholars are misled, thus giving birth to a crop of baseless theories which, cat-like, have nine lives; while the way for the appearance of a better work is effectually barred for a generation or two. In the present case the Editors can say honestly they have respectively done everything in their power to make the reproduction final, for every proof-sheet was collated with the original manuscript at least three times,—collated backward as well as forward. They have aimed high, and have spared no effort to hit the mark, in the hope that generations to come need not abandon this enterprise of their predecessors, but may build their superstructure without fear for the foundations.

We are told by Mr. Froude that 'Among causes are included our own exertions, and each of us must do what he can, be it small or great . . . If we work on the right side, coral insects as we are, we may contribute something not wholly useless.' Still, single-

handed I should scarcely have dared to give effect to the idea which lay at the root of the scheme for the reproduction of Old Welsh Texts. But my hesitation vanished when Professor Rhÿs expressed his readiness to bear his full share of the labour of collation, for, '*then it was borne in on my mind . . . that I with co-operation and advice from such a quarter this book might edit, not through boldness of much learning, but because I saw and heard much error in many Welsh books, which unlearned men through their simplicity accounted for much wisdom*'¹.

I tender my special thanks to the Principal and Fellows of Jesus College, Oxford, for the cordial way in which they assented to my request for permission to transcribe the *Red Book of Hergest*, and for placing it in the Bodleian Library for my convenience; to the Bodley Librarian for enabling me to use the MS. in the best possible light, a matter of much importance; to Mr. Macray and Mr. Madan for their readiness at all times to help me in palæographical details. From the Controller of the Clarendon Press, Mr. Horace Hart, I have received all sorts of help, for which I thank

¹ *þa bearn me on mode, . . . þæt ic ðas boc of Ledenum gereorde to Engliscre spræce awende; na þurh gebylde mycelre lare, ac forþan þe ic geseah and gehyrde mycel gedwyld on manegum Engliscum bocum, þe ungelærede men þurh heora bilewitnesse to micclum wisdome tealdon. Ælfric.*

him cordially, as well as for entering sympathetically into my plans; nor should I fail to record my sense of obligation to the Controller's Assistant, Mr. R. Wheeler, for the benefit of his unobtrusive advice. For the Device of the Texts, which represents the Red Dragon, the Triple Harp, and the Leek—the triadic emblems of the Kymry—I have to thank my wife, who received valuable suggestions from Mr. Madan.

It would be impossible to mention all the friends who have interested themselves actively to make the Series of Welsh Texts known among their immediate circle of acquaintances; but were it not for the exertions of Mr. David Lewis, Barrister-at-Law, Mr. Morfill, Professor Powell, Mr. Marchant Williams, and Mr. Llywarch Reynolds, the publication of this volume would have involved a serious pecuniary loss. To these gentlemen, then, and to others who have given similar aid, the Editors acknowledge their indebtedness and return their heartiest thanks. They desire, also, to express their gratitude to the subscribers for extending to the Welsh Texts scheme the encouragement of their support.

J. GWENOGVRYN EVANS.

OXFORD, *February 8, 1887.*

pby bpt. **D**urgedaf argleyo heb hi. **S**iamon
 werth heueyo hen bpt i amrodi ylar omban
 wod po vovs. ac ny mynnere iulien unglr. a
 byuny oth ghyat ti. ac nys mynnaf etuka.
 onyt ti amigzthyr. ac ylyybot dy ateb di am
 byuny pdeuthum i. **R**ofi adub heb ynteu boyll.
 llyna vyatted i ytti. peicaffon deus ar holl dera
 ged amoznyon ybpt. mac ti adewiffon. **S**e heb
 luchen. os byuny abynny kynnybyrodi ylr
 arall gina oet ann. **G**ozen no gemyfi heb y pe
 yll bo kyntaf. ac ynylley mynych di gina y
 oet. **G**onaf argleyo heb hi. **B**loydyn yhen y
 llye heueyo mi abaraf bot gyled darpardeic mi
 barabt erbynd drovnot. **J**ullauzen heb ynteu a
 unihen avrodaf myz oet hynn. **A**rgleyo heb lu
 traic yniach achoffa gylaural dyedlhit. ac yne
 ith yodaf i. **A**gobaham allnaethant. a chyrcu
 allnaeth ef parth aeteidu acennier. **P**a amouyn
 bynnac avei ganthunt by ybret y uorbyu y ch
 coleu erill ytroflei ynteu. **O**oma treidab y
 bloydyn hyc y amter allnaethant. ac ynygber
 ab ar yganuet marchab. amynet yrygtab a
 llye euero ven. **A**c ef adeth y llye allauhen unkyt
 vretab. **A**loygyuoz allelkenyo ac arloy maab oed

Dwyll, Prince of Dyved.

Dŷma dechzeu mabinogi.
Dwyll penndeuc dyuet a oed yn arglŷyd ar feith cantref dyuet. Athreigylgweith ydoed yn arberth pŷflys idaó. Adyuot yn yuryt ac yny vedól uynet y hela. Sef kyfeir oe gyuoeth a vynnei y hela glynn cuch. Ac ef agychwynnwys y nos honno o arberth. Ac adoeth hyt ympenn Dwyn diarwya. Ac yno y bu y nos honno. Athannoeth yn Teuencit ydyd kyuodi aozuc adyuot ylynn cuch y eŷllong y gŷn dan y coet. Achanu y gozn adechzeu dygyuoŷ yŷ hela. Acherdet yn ol y cŷn ac ymgolli ae gedymdeithon. Ac ual ybyd yn ymwarandaó aŷef yŷ erchwys. ef aglywei Dŷef erchwys arall. Ac nyt oedynt vn Dŷef. a hynny yndyuot ynerbyn y erchwys ef. Ac ef awelei lannerch yny coet ouaes gwaŷtat. Ac ual ydoed y erchwys ef yn ymgael ac yŷtlys y Dannerch. ef awelei caró ovlaen yŷ erchwys arall. A pharth apherued y Dannerch Dŷma yŷ erchwys a oed yny ol yn ymoŷdiwef ac ef. Ac yny vŷŷó yŷ Dŷaó. Ac yna edŷych ohonaó ef ar lió yŷ erchwys heb hanbŷyllaó edŷych ar y caró. Ac oŷ aweŷfei ef ohelgŷn ybyt. ny weŷfei cŷn un Dŷiŷ ac ŷynt. Sef

Iiw oed arnunt. Glaerwynn Iathzeit. Ac eu clufteu yngochyon. Ac ual y Iathrei wynnet y cón y Iathzei cochet y clufteu. Ac ar hynny att y kón y doeth ef. A gyaru yz erchwys aladyfsei y caró ymeith. a Iithyaó y erchóys ehunan ar y caró. Ac ual y byd yn Iithyaó y cón. ef awelei varchaó yn dyuot yn ol yz erchwys y ar varch erchlas maó.* A chozn canu am y vynógyl. Agóisc ovzethyn Ióyttei ymdanaó yn wisc hela. Ar hynny y marchaó adoeth attaó ef. Adywedut ual hynn ózthaó. A vnbenn heb ef mi aónn póy óyt ti. Ac nyfuarchaf i well ytti. Ie heb ef ac atuyd. y mae arnat oenryded ual nafdylyy. Dioer heb ef nyt teilygdaó[†] vy anryded am hetteil y hynny. A vnbenn heb ynteu beth amgen. Y rofi aduó heb ynteu dy annwybot dyhun. ath anfyberwyt. Pa anfyberwyt unben aweleift ti arnafi. Dy weleis anfyberwyt vóy ar óz heb ef. no gyaru yz erchwys aladyfsei y karó ymeith. a Iithyaó dy erchwys dy hun arnaó. hynny heb ef anfyberwyt oed. Achynnyt ymdialóyf athi. y rofi aduó heb ef mi awnaf o agclot itt góerth can caró. Avnben heb ef oz góneuthum gam mi abzynaf dy gerēnyd. Padeló heb ynteu ypzyyny di. ózth ual y bo dy enryded. ac ny óni póy óyt ti. Brenhin coronaócyfi ynywlat yd henwyf o honei. Arglóyd heb ynteu dyd da itt. a phawlat yd henóyt titheu o honei. O annóuyn heb ynteu. Araón vzenhin annóvyn óyfi. Arglóyd heb ynteu paffuryf y kaffaf i dy gederennyd di. Ilyma yz wed ykeffy heb ynteu. Óz yffyd gyuerbyn y gyuoeth amkyuoeth ynneu yn ryuelu arnaf yn

wafftat. **S**ef yú hónnó. Hafgan bzenhin o annóuyn. Ac yz góaret gozmes hónnó y arnaf. Ahynny aelly di ynhaóð y keffy vygkerennyd. **Q**inneu awnaf hynny heb ynteu ynllawen. amanac ditheu ymi pafuryf y gallóyf hynny. Managaf heb ynteu. Hyna val y gelly. **Q**i awnaf a thi gedymdeithas gadarn. **S**ef ual ygónaf. mi ath rodaf di ymlle i yn annóuyn. ac arodaf ywreic deckaf aweleift eiryoet y gyfscu y gyt athi beunoeth. Am pzyt ynheu amgofked arnat ti. hyt nabo góas yftauell nafóydyabc nady n arall oc am kanlynnwys i eiryoet awypo na bo miui vych di. ahynny heb ef hyt ympenn y vlóydyn ozdud auozy. ac an kynnadyl yna yny lle honn. **T**e heb ynteu kyt bóyfi yno hyt ympenn y vlóydyn. pagyfuaróyd avyd ymi o ymgael ar góz adywedy di. **B**lóydyn heb ef yheno ymae oet yrofi ac ef ar yryt. Abyd di ym rith i yno heb ef. ac un dzya*ót arodych di idaó ef. ny byd byó ef ohónnó. Achyt archo ef ytti yz eil. nadyzo yz aymbilio athi. Yz arodón i idaó ef hagen. kystal achynt ydymladei a mi dzannoeth. **T**e heb y póyll beth awnaf i ymkyuoeth. **Q**iawnaf heb yz araón nabo yth gyuoeth na góz nagózeic awypo nabo tidi wyfi. amiui aaf yth le di. ynllawen heb y póyll amiui aaf ragof. **D**ilefteir uyd dyhynt ac ny ruffya dim ragot yny delych ymkyuoeth i. Amiauydaf hebzygyat arnat. ef aehebzygyaóð yny welas y Hys ar kyfuanned. Hyna heb ef y Hys arkyuoeth yth uedyant. a chyrch y Hys nyt oes yndi neb nyth adnapo. ac órth ual y góelych ygóaffanaeth yndi yd adnabydy voes y

Ilys. kyachu y Ilys aozuc ynteu **A**c ynyIlys ef
 awelei hundyeu aneuadeu ac yftauelloed. ac adurn
 teckaf oꝛ awelfei neb o adeiladeu. ac yzneuad y
 kyrchwys ydiarchenu. ef adoeth mackóyeit agóeif-
 fon ieueinc ydiarchenu. aphaóꝛ ual ydelynt kyuarch
 góell awneynt idaó. **D**eu uarchaóꝛ adoeth ydynnu
 y wisc hela y amdanaó. ac y wiscaó eurwisc obali
 ymdanaó. ar neuad agyweirywyt. Ilyna y góelei
 ef teulu a niueroed. ar niuer hardaf a chyweiryaf
 oꝛ awelfei neb yndyuot ymywn. ar urenhines y
 gyt ac óynt yn deckaf gózeic oꝛ awelfei neb. ac
 eurwisc ymdanei obali Iathreit. **A**c ar hynny y
 ymolchi yd aethant. achyachu y bydeu aozugant.
 ac eisted awnaethant ual hynn. **U**renhines oꝛ
 neillparth idaó ef. ar iarll debyggyei ef oꝛparth
 arall. adechzeu ymdidan awnaeth ef ar vrenhines.
Ac oꝛ awelfei eiryoet órth ymdidan ahi. difemylaf
 gózeic a bonhedigeidaf y hannóyt ae hymdidan oed.
 athzeulaó awnaethant bóyt allynn a cherdeu achy-
 uedach. **O**ꝛ awelfei o hoſſ lyſfoed y dayar. Ilyna y
 Ilys diwallaf o vóyt allynn. ac eur left^{ri} atheynd-
 dlyſſeu. amfer adoeth udunt y uynet ygyſcu. ac y
 gyſgu ydaethant ef ar urenhines. Ygyt ac ydaeth-
 ant yꝛ góely ymchoelut y wyneb att yꝛ erchwyn
 aozuc ef. ae gevyn attei hitheu. o hynny hyt tran-
 noeth. ny dywaóꝛ ef órthi hi vngeir. **G**rannoeth
 tirionóch ac ymdidan hegar auu y ryngtunt. **P**eth
 bynnac ogarueidóyd avei y ryngtunt ydyd. ny bu
 un nos hyt ympenn y vlóydyn amgen noc auu * y
 nos gyntaf. **G**zeulaó y vlóydyn awnaeth dázóy hela

acherdeu a chyfedach a charueidrôyd ac ymdidan
 achedymdeithon. hyt ynos ydoed oet y gyfranc.
 Ynoet y nos honno kystal y doei y gof yz dyn
 eithaf ynyz hoſſgyuoeth yz oet. Ac yntev adoeth
 yz oet agôyza y gyuoeth y gyt ac ef. Ac ygyt ac
 ydoeth yz ryt. marchaôc agyuodes y vynyd. Ac
 adywaôc val hynn. A wyza heb ef ymwrandoch
 ynda y rông y deu vzenhin ymae yz oet hōnn y
 ryngtunt. Ahynny rông eudeu gozf eſſdeu. A phop
 un ohonunt yffyd haôôz ar ygilyd ahynny amdir.
 adayar. Afegur ydigaôn pōb o honaôch vot eithyz
 gadu y ryngtunt ôy eſſdeu. Ac ar hynny y deu
 urenhin aneffayffant ygyt amperued y ryt. ac ym-
 gyuaruot. Ac ar y goffot kyntaf y gôz a oed ynſſe
 araôn aoffodes ar hafgan ymperued bogel ydaryan
 yny hylt yn deu hanner ac yny tyz yz arueu. Ac
 yny vyd hafgan hyt y vzeich ae paladyz dzos pedzein
 y varch yz ſaôz. Ac agheuaôl dyznaôc yndaô ynteu.
 A unben heb yz hafgan padylyet oed itti ar vy
 angeu i. nyt yttoedôn i yn holi dim ytti. ny wydôn
 achaôs itt heuyt ym ſad i. Ac yz duô heb ef canys
 dechzeueiſt vyſſad. gozffen. A vnbenn heb ynteu.
 ef aeill vot yn ediuar gennyf awneuthun itt. keis
 ath ladho ny ladaf i di. Vyg gôyza dakywir heb
 yz hafgan dygôch vi odyma. neut teruynedic agheu
 y mi. nyt oes anfaôd ymi ych kynnal chôi bellach.
 Vyg gôyza ynheu heb y gôz a oed ynſſe araôn
 kymerôch ych kyuarôyd agôybydôch pôy a dylyy
 bot ynwyz ymi. Arglôyd heb y gôyza paôb ae
 dylyy. kanyt oes vzenhin arhoſſ annôvyn namyn ti.

Ie heb ynteu adel ynwardaŵc iaŵn yŵ y gymryt.
 Ac ar ny del ynvuud. kymhellŵr o nerth cledyfeu.
 Ac ar hynny kymryt gŵiogaeth y gŵyŵ adechŵeu
 gozefgyn ywlat. Ac erbynn hanner dyd dŵannoeth
 ydoed yny vedyant y dŵy deŵinas. Ac ar hynny
 ef a gerdŵys parth ae gynnadyŵ. Ac adoeth y lyn
 cuch. Aphandoeth yno ydoed araŵn vŵenhin an-
 nŵuyn yny erbyn. Ilaŵen vu pob vn ŵiŵth y gilyd
 ohonunt. Ie heb yŵ araŵn duŵ adalo itt dy gedym-
 deithaf mi ae kigleu. Ie heb ynteu pandelych
 dy hun yth wlat. ti awely awneuthum yrot ti. a
 wnaethoŵt * heb ef yroŵi. duw ae talo itt. Yna
 y rodes araŵn y ffuryŵ ae dŵych e hun y pŵyŵ pen-
 deuic dyuet. Ac y kymŵerth ynteu y ffuryŵ ehun
 aedŵych. Ac y kerdaŵd araŵn racdaŵ parth aelys
 y annŵvyn. ac y bu digryŵ gantaŵ ymwelet ae niuer
 ac ae teulu. kanys gŵelfei yŵ yŵtalym. Wnteu hagen
 ny wybuyŵffynt y eiŵfeu ef. Ac ny bu newydach
 gantunt y dyuodyat no chynt. Y dyd hŵnnŵ a
 dŵelwys trŵy digriŵŵch aŵlewenyd. Ac eiŵted ac ym-
 didan ae wreic ac aewyŵda. Aphan vu amŵerach
 kymryt hun no chyuedach y gyŵcu yd aethant.
 Y wely agyŵchŵwys y bŵenhin ae wreic aaeth attaŵ.
 Kyntaf y gŵnaeth ef ymdidan ae wreic. ac ymyrru
 ardigrifŵch ferchaŵl acharyat arnei. Ahynny nyŵgoz-
 dyŵynaffeŵ hi yŵ yŵblŵydyŵ. Ahynny a vedylyŵys hi.
 Oi aduŵ heb hi paamgen vedwl yŵŵyd yndaŵ ef heno
 noc ary uu yŵ blŵydyŵ y heno. Amedylyŵa awnaeth
 yn hir. Agŵedy y medŵl hŵnnŵ dyhunaŵ aŵnaeth ef.
 Aphan abyl adyŵaŵt ef ŵiŵthi hi ar eil ar trydyd. Ac

atteb nys kauas ef genthi hi yn hynny. Paachaŵs heb ynteu nadywedy di ōrthyfi. Dywedaf ōrthyt heb hi nadywedeis yf blōydyn y gymeint yny kyfryŵ le ahōnn. Paham heb ef. ys glut abeth ydymdi-danyffam ni. Meuyl im heb hi yz yf blōydyn y neithwyz ōz pan elem yn yblic yndillat gŵely na digrifŵch nac ymdidan nac ymchoelyt ohonat dy wyneb attafi ynchwaethach auei vōy nohynn ōz bu yrom ni. Ac yna y medylyŵys ef. Oia arglōyd duŵ heb ef kadarn avngŵz y gedymdeithas a diffeis a geueis i yngedymdeith. Ac yna y dywaŵt ef ōrth y wreic. Arglōydes heb ef na chabladi viui. Yrofi aduŵ heb ynteu ny chyſgeif ynneu ygyt athitheu yz ys blōydyn y neithwyz. Ac ny ōzweeis. Ac yna menegi y hoŵl gyfaranc a wnaeth idi. Y duŵ ydygaf vyngkyffes heb hitheu. gauael gadarn ageueift ar gedymdeith ynherŵyd ymlad aphrouedigaeth ygozff achadŵ kywirdeb ōrthyt titheu. Arglōydes heb ef ſef ar ymedŵl hōnnŵ ydoedŵn ynheu. tradeweis ōrthyt ti. di ryued oed hynny heb hitheu. Ynteu pŵyŵ pendeuic dyuet adoeth y gyuoeth ac y wlat. adechzeu amouyn agŵyza y wlat beth uuaffeſi y arglōydiaeth ef arnadunt hŵy y vlōydyn honno. y ōrth ryuuaffeſi kynno hynny. Arglōyd heb ŵy ny bu gyſtal * dy wybot. ny buoſt gyn hegaret gŵas ditheu. ny bu gynhaŵffet gennyt titheu treulaŵ dy da. ny buweŵl dy doſparth eiryoet noz ulōydyn honn. y rofi aduŵ heb ynteu ys iaŵn abeth yŵ ychŵi diolŵch yz gŵz auu ygyt achŵi. aŵlyma ygyfranc ual y bu ae datkanu oŵl obŵyŵ udunt. Te arglōyd heb ŵy

diolŏch y duŏ kaffel ohonat y gedymdeithas honno. ar arglŏydiaeth agaŏffam ninheu. y vlŏydyn honno nys attygy y gennym otgŏnn. nac attygaf y rofy aduŏ heb ynteu bŏyŏ. Ac o hynny allan dechŏeu kadarnhau kedymdeithas yryngtunt. ac anuon o bop un y gilyd meirch a milgŏn ahebogeu. aphob kyfryŏ dlŏs oŏ a debygei bop vn digrifhau medŏl ygilyd ohonaŏ. **A**c oachaŏs y dŏigyant ef y vlŏydyn honno yn annŏuyn. Agŏledychu ohonaŏ yno moŏ lŏydyannus adŏyn ydŏy deyrnas yn vn dyd dŏy y dewred ef ae vilŏyaeth ydiffygywys y enŏ ef ar pŏyŏ penndeuic dyuet. ac y gelwit pŏyŏ penn annŏuyn ohynny allan. A thŏeigyŏgŏeith ydoed yn arberth pŏiflys idaŏ a gŏled darparedic idaŏ ac y niueroed maŏŏ owyŏ ygyt ac ef. **A**gŏedy y bŏyta kyntaf kyuodi y oŏzymdeith a oŏuc pŏyŏ. a chyŏchu penn goŏfed aoed uch laŏ y ŏlys aelwit goŏfed arberth. Argŏlyd heb un oŏ ŏlys kynnedyf yŏ oŏfed yŏ. padylyedaŏc bynnac aeifstedo arnei nat a odyno heb vn oŏ deupeth. ae kymriŏ ae archolŏeu. neu ynteu awelei ryuedaŏt. **D**yt oes arnafi ovyn kael kymriŏ neu archolŏeu ymplith hynn o niuer. **R**yuedaŏt hagen da oed gennyf pei aŏgŏelŏn. mi aaf yŏ orfed y eifsted. **E**ifsted awnaeth ar yŏ oŏfed. ac ual y bydant yneifsted ŏynt awelynt gŏŏeic ar uarch canwelŏ maŏŏ aruchel. agŏiŏc eureit lathŏeit ymdanei yndyuot ar hyt y bŏifford agerdei oŏ oŏfed. **F**erdet araf gŏaftat oed gan ymarch ar uryt y neb ae gŏelei. **A**c yndyuot ynogyfuuch ar oŏfed. Hawyŏ heb y pŏyŏ aoes ohonaŏch chŏi aadnapo y uarchoges racco.

Tac oes arglŷd heb ŷynt. Aet vn heb ynteu nny herbyn. y wybot pŷy vo. Vn agyuodes ynvud. a phandoeth nny herbyn yzfford. neut athoed hi heibaŷ. **Y** hymlit awnaeth ual y gallei gyntaf o pedestric. **A**phei vwyhaf vei y vrys ef. pellaf vydei hitheu y* ŷzthaŷ ef. **A**phanwelas nathygyei idaŷ y hymlit. ymchoelut aozuc att pwyll adywedut ŷzthaŷ. Arglŷd heb ef ny thyckya y pedestryz nny byt y hymlit hi. **I**e heb ynteu pŷyll dos dos yz llŷs achymer y march kyntaf awelych a dos ragot nny hol. **Y** march agymerth ac racdaŷ ydaeth. Y maestir gŷastat agauas. ac ef adangoffes yz ysparduneu yz march. **A**phei vŷyhaf ylladei ef y march. pellaf vydei hitheu y ŷzthaŷ ef. **Y**z vn gerdet adechzeu-affeŷ hitheu ydoed arnaŷ. Y varch ef a ballwys. **A** phanwybuef ar y varch pallu y pedestric. ymchoelut hyt y lle ydoed pŷyll awnaeth. Arglŷd heb ef ny thyckya y neb ymlit yz unbennes racko. **D**y wydŷn i varch gynt nny kyuoeth no hŷnn. ac ny thygyei ymi y hymlit hi. **I**e heb y pŷyll y mae yno ryŷ yftryz hut. aŷn parth ar llŷs. **Y**z llŷs y doethant. **A**thzeulaŷ ydyd hŷnnŷ awnaethant. **A**thzannoeth kyuodi y uynyd awnaethant athzeulaŷ hŷnnŷ ynyoed amfer mynet y vŷyta. **A**gŷedy y bŷyta kyntaf. **I**e heb ynteu bŷyll ni aŷn yz vn niuer ybuam doe y penn yz oxfed. **A** thydi heb ef ŷzth vn oe uackŷyeit. dŷc gennyt y march kyntaf a wpych nny maes. **A**hynny awnaeth y mackŷy. **Y**z oxfed agyzaŷŷant ar march gantunt. **A**c ual ybydynt yn eisted wynt awelynt y wreic ar yz un march. ar vn wiŷc ymdanei

yndyuot y₁ vnfford. Ilyma heb y pŷyll y uarchog-
 efdoe. Byd baraŷt was heb ef y wybot pŷy yŷ
 hi. Arglŷyd heb ef mi awnaf hynny yn llawen. Ar
 hynny y uarchoges adoeth gyuerbyn ac ŷynt. Sef
 aozuc ymackŷy yna yfgynnu ar y march. Achynn
 daruot idaŷ ymgyweiryaw yny gyfrŷy. neur ry adoed
 hi heibyaŷ. achynnŷyll y ryngtunt. Amgen v₁ys gerdet
 nyt oed genthi hi no₂ dyd gynt. Ynteu agymerth
 rygig y gan y uarch. ac ef adebygei y₁ arauet yker-
 dei y uarch. y₁ ymo₁diwedei ahi. Ahynny nythyg-
 yei idaŷ. Ellŷng y uarch aozuc ŷ₁th avŷyneu. nyt
 oed ef nes idi yna no chyn bei ar y gam. Aphei
 vŷyhaŷ y lladei ef y varch. peŷlaŷ vydei hitheu y
 ŷ₁thaŷ ef. y cherdet hitheu nyt oed uŷy no chynt.
 Fany welas ef tygyaw idaŷ y hymlit. * ymchoelut
 awnaeth hyt ylle ydoed pŷyll. Arglŷyd heb ef nyt
 oes allu gan y march amgen noc aweleift ti. Mi
 aweleis heb ynteu ny thykya yneb y herlit hi.
 Ac yrofi aduŷ heb ef yd oed neges idi ŷ₁th rei o₂
 maes hŷnn. peigattei ŷ₁thpŷyll idi ydywedut. ani
 aŷnparth arll₁ys. v₁ll₁ys ydoethant ath₁eulaŷ ynos
 honno awnaethant d₁ŷy gerdeu achyuedach ual ybu
 lonyd gantunt. Ath₁annoeth divy₁ru ydyd awnaeth-
 ant yny oed amfer mynet y vŷyta. Aphandaruu
 udunt y bŷyt pŷyll adywaŷt. mae y₁ niuer y buam
 ni doe ac echdoe ym penn y₁ o₁fed. Ilyma arglŷyd
 heb ŷynteu. aŷn heb ef y₁ o₁fed y eisted. athitheu
 heb ef ŷ₁th was y uarch. kyfrŷya vy march ynda
 adab₁re ac ef y₁fford. Adŷc vy yŷparduneu gennyt.
 ygŷas awnaeth hynny. Dyuot y₁ o₁fed aozugant

y eifsted. ny buant hayach o enkyt yno yny welynt y uarchoges yndyuot yz vnfford. ac yn vn anfaðd. ac yn vnvngerdet. **H**awas heb y pþyll mi awelaf y uarchoges yndyuot. moes vy march. **A**c nyt kynt yd yfkynn ef ar y uarch noc yd a hitheu hebdað ef. **T**ioi yny hol aozuc ef. agadel y uarch dzythyll Namfachus y gerdet. ac ef adebygei ar yz eil cam neu ar y trydyd y gozdiwedei. nyt oed nes hagen idi no chynt. y uarch agymhellaðd oz kerdet mþyhaf aoed gantað. **A**gþelet awnaeth nathygyei idað y hymlit. Yna y dywat pþyll. a vozwyn heb ef yz mþyn y gþz mþyhaf agery arho vi. arhoaf ynllawen heb hi ac oed lleffach yz march pei affarchut yz meittyn. **S**euyll ac arhos aozuc y uozwyn. agþaret yrann adlyei vot am y hþyneb owisc y phenn. ac attal y golþc arnað adechzeu ymdidan ac ef. **A**rglþydes heb ef pandoy di aphagerdet yffyð arnat. kerdet þzth vy negesseu heb hi ada yþ gennyf dy welet ti. graffað þzthyt y gennyfi heb ef. **A**c yna medylyað awnaeth bot yndiuþyn ganthað pzyt awelfei eiryoet o vozwyn a gþzeic yþzth yphzyt hi. Arglþydes heb ef adywedy di ymi dim oth negesseu. **D**ywedaf y rof aduð heb hi. **P**ennaf neges uu ymi keifað dywelet ti. Ilyna heb y pþyll y neges ozeu gennyfi dydyuot ti idi. ac adywedy di ymi * pþy þyt. **D**ywedaf arglþyð heb hi. **R**iannon uerch heueyd hen þyf i amrodi y wr omhanvod ydydys. ac ny mynneis inheu un gþz. a hynny oth gazyat ti. ac nys mynnaftttwa. onyt ti am gþzthyt. ac y wybot dy atþeb di am hynny ydeuthum i. **R**of i aduð heb ynteu bþyll.

Ilyna vy ateb i ytti. peicaffon dewis ar holl wraged
 a mozynyon y byt. mae ti adewiffon. **I**e heb hitheu.
 os hynny avynny kynn vy rodi y 62 arall gona oet
 ami. **G**ozeu y6 gennyfi heb y p6yll bo kyntaf. ac
 yny lle ymynych di gona y2 oet. **G**onaf argl6yd
 heb hi. bl6ydyn y heno yn Ilys heueyd mi abaraf
 bot g6led darparedic yn bara6t erbynd dydyuot.
Ynllawen heb ynteu a minheu avydaf yn y2 oet
 h6nn6. **A**rgl6yd heb hi tric yniach achoffa gywira6
 dy edewit. ac ymeith ydaf i. ag6ahanu a wnaethant.
 a chy2chu a wnaeth ef parth aeteulu aeniuer. **P**a
 amouyn bynnac avei ganthunt 6y y62th yuo2wyn
 y ch6edleu ereill ytrossei ynteu. **O**dyna treula6 y
 vl6ydyn hyt y2 amfer a wnaethant. ac ymg6eirab ar
 yganuet marcha6c. amynet yrygta6 a Ilys eueyd
 hen. ac ef adoeth y2 Ilys allawen uuwyt 62tha6.
 a dygyuo2 allawenyd ac arl6y ma62 a oed yny er-
 byn. **A**holl uaranned y Ilys 62th y gygho2 ef y treul6yt.
Kyweiryab yneud a wnaethp6yt ac y2bo2deu ydaeth-
 ant. **S**ef ual ydeifstedyffant heueyd hen ar neillla6
 p6yll. **A**riannon o2 parth arall ida6. **Y**am hynny
 pa6b ualybei yenryded. **B**6yta achyuedach ac ym-
 didan a wnaethant. ac ar dech2eu kyuedach g6edy
 yb6yt wynt awelynt yndyuot y my6n. gwas g6ineu
 ma62 tey2neyd. a g6isc o pali ymdana6. **A**phandoeth
 y gynted y neuad. kyuarch g6ell aozuc yp6yll ae
 gedymdeithon. **G**2assa6 du6 62thyt eneit heb y p6yll
 ados y eisted. **D**ac af heb ef eirchat 6yf am neges
 a wna6. gona ynllawen heb y p6yll. **A**rgl6yd heb
 ef 62thyt ti ymae vyneges i ac y erchi itt ydod6yf.

Paarch bynnac aerchych di ymi hyt ygallôyf y gaffel itti y byd. Och heb y riannon paham yrody di atdeb uelly. neuf rodes uelly arglôydes yggôyd gôyda heb y mackôy. Aneit heb ypôyll beth yô dy arch di. Ywreic vôyaf agaraf ydwyt ynkyfscu heno genthi. Ac y herchi hi ararlôy ar darmerth yffyd yman y dodwyfi. Fynhewi aozuc pôyll kanybu atdeb a rodassei. Gao hyt y mynnych heb y riannon. ny * bu uufcrellach gôr ar y fynnwyz e hun noc ry uuoft ti. Arglôydes heb ef ny wydôn i pôy oed ef. Ilyna y gôr ymynnassit uy rodi i idaô omhanuod heb hi. gôaôl uab clut gôr tozmynnaôc kyuoethaôc. Achanderw itt dywedut ygeir adywedest dyzo vi idaô rac aglot itt. Arglôydes heb ef ny ôn i paryô atdeb yô hônno. ny allaf i arnaf adywedy di vyth. Dyzo di vi idaô ef heb hi ami awnaf nachaffo ef viui vyth. Pa ffuryf vyd hynny heb y pôyll. mi a rodaf yth laô got vechan heb hi achadô honno ynda. Ac ef aeirch ywled ararlôy ar darmerth. ac nyt oes yth uedyant ti hynny. a miui arodaf ywled yz niueroed ar teulu heb hi. a hônno uyd dy atdeb am hynny. amdanaf ynneu heb hi mi awnaf oet ac ef vlôydyn y heno y gyfscu gennyf. ac ympenn y vlôydyn heb hi byd ditheu ar got honn gennyt ar dy ganuet marchaôc yny berllan uchot. Aphan uo ef ar ganaôl ydigrifvôch ae gyfedach. dyzet titheu dy hun y myôn adillat reudus ymdanat ar got yth laô heb hi. ac nac arch dim namyn lloneit y got o vôyt. a minneu abaraf heb hi pei dottit yffyd yny feith cantref hynn o vwyt a llynnynndi. na bo llônach no

chynt. Agóedy byzyer llawer yndi. ef aovyn itt avyd llabndy got ti vyth. Dywet titheu na vyd ony chyvyt dylvedaþc trachyuoethaþc a gwaſcu ae deutroet y bóyt yny got. a dywedut digaþn adodet yman. a minneu abaraf idaþ ef vynet y ſeghi y bóyt yny got. Aphan el ef tro ditheu y got yny el ef dros y penn yny got. ac yna llad glóm ar garreyeu y got. a bit cozn canu da amdy vynógyll. Aphan uo ef ynróymedic yny got. dot titheu lef ar dy gozn. abit hynny yn arwyd y rot athuarchogyon. Panglingw-hont llaf dy gozn diſgynnent bynteu am benn y llſys. Arglwyd heb y gwaþl madós oed ymi kaffel ateb am aercheis. Kymeint ac aercheiſt heb y póyll oz auo ym medyant i ti ae keffy. Fneit heb hitheu riannon am y wled ar dapar yffyd yma. hónnó arodeis i ywyz dyuet ar teulu ar niuerod yffyd yma. hónnó nyt adawafi yrodi yneb. blóydyn y heno y byd góled darparedic yny llſys honn y titheu eneit y gyſcu gennyf ynheu. Gwaþl agerdaþd ryngthaþ ae gyuoeth. Póyll ynteu adoeth y dyuet. ar vlóydyn honno adzeulóys paþb o honunt hyt oet y wled oed ynllſys eueyd *hen*. Gwaþl uab clut adoeth parth ar wled aoed dar*paredic idaþ. a chyꝛchu y llſys awnaeth. a llawen uuóyt órthaþ. Póyll ynteu penn annóuyndi adoeth yz berllan ar yganuet march- aþc ual y goꝛchymynnafſei riannon idaþ. ar got gantaþ. Gwiſcaþ bꝛatteu trymyon ymdanaþ awnaeth póyll allopp-paneu maþz am ytraet. Aphan wybu y bot ar dechzeu kyuedach wedy bóyta. dyuot racdaþ yz neuad. a góedy y dyuot ygynted y neuad. kyf-

uarch gŵell awnaeth y waŵl uab clut. ae gedym-
deithon o wyŷ agŵaged. duŵ arodo da ytt heb y
gŵaŵl agraeſſaŵ duŵ ŵrthyt. Arglŵyd heb ynteu duŵ
adalo itt. negeſſaŵ ŵyf ŵrthyt. Graeſſaŵ ŵrth dy neges
heb ef. Ac os arch gyfuartal aerchy ymi ynllawen
ti ae keffy. Kyfuartal arglŵyd heb ynteu nyt archaf
onyt rac eiſſeu. Sef arch aarchaf lloneit y got
uechan awelydi oŵŵyt. Arch didŵaha yŵ honno heb
ef athi ae keffy yn llawen. Dygŵch ŵŵyt idaŵ heb
ef. Rŵiedi maŵ o ŵŵydwyŷ agyuodaffant y uynyd.
adechŵeu llenui y got. Ac yŷ auyrit yndi ny bydei
laŵnach no chynt. Fneit heb y gŵaŵlavyd llawŵn dy
got ti vyth. Dauid y rof a duŵ heb ynteu yŷ adotter
yndi vyth. ony chyuyt dylvedaŵc tir adayar a chyuo-
oeth afenghi ae deu troet ybŵyt yny got. Adywed-
ut digaŵn adodet yma. A geimat heb y riannon kyuot
y uynyd ar vyŷŷ ŵrth waŵl uab clut. Kyuodaf yn
llawen heb ef. Achyuodi y uynyd aŵŵuc adodi y
deutroet yny got. Athŵoi o bŵyll ygot yny vyd
gŵaŵl dŵos y benn yny got. Ac yngyflŵm kaeu y got
a llad clŵm ar y carreyeu. Adodi llaf ar y goŵn. Ac
ar hynny llŵma y teulu ampenn y llŵys. Ac yna kymryt
paŵp oŷ niuer adoeth ygyt agŵaŵl. aedodi yny gar-
char ehun. Abŵŵŵ y bŵatteu ar lloppaneu ar yŵpeil
dideſtyl y amdanaŵ aŵŵuc pŵyll. Ac ual y delei
bob un oeniuer ynteu y myŵn y traŵei dyŵnaŵt ar
ygot. Ac y gouynnei beth yſſyd yman. Bŵoch
medynt ŵynneu. Sef kyfryŵ chŵare a wneynt. taraŵ
awnaei bop vn dyrnaŵt arygot. ae aedroet ae
a thŵoſſaŵl. Ac uelly gŵare ar got a wnaethant. Paŵb

ualy delei a ovynnei pa chware awneóch chí uelly.

 Céare b2och ygcot medynt wynteu. ac yna gyntaf

 y g6arywyt b2och ygcot. Argl6yd heb yg6: o2 got

 peig6aranda6ut uiui nyt oed dihenyd arnaf vyllad

 ymy6n cot. * Argl6yd heb eveyd hen g6iz adyweit.

 I66n y6 itt y waranda6. nyt dihenyd arna6 hynny.

 Ie heb y p6yII mi awnaf dygyghoz di amdana6 ef.

 Ilyma dy gyghoz di heb y riannon yna. yd 6yt yn yIIe

 y perthyn arnat Itonydu eircheit a cherdozyon. gat

 yno ef y rodi y ba6p d2offot heb hi. a chymer geder-

 nit y gantha6 nabo amovyn nadial vyth amdana6.

 adiga6n y6 hynny o go6p arna6. Af ageiff hynny

 yn Ila6en heb y g6: o2 got. a minneu ae kymeraf

 yn Ilawen heb y p6yII gan gynghoz eueyd a riannon.

 kynghoz y6 hynny y gennym ni heb 6ynt. Y gymryt

 a wna6 heb y p6yII keif veichev d2offot. Di a vyd6n

 d2ofa6 heb eueyd. yny vo ryd ywyz y vynet d2ofa6.

 ac ar hynny ygollgy6yt ef o2 got ac yrydhawyt

 yozeug6yz. Couyn weithon ywa6l veicheu heb eueyd.

 ni aatwaen6n yneb adylyer ykymryt yganta6.

 Riua6 y meicheu awnaeth eueyd. Iunnyady hun

 heb yg6a6l dy amot. Diga6n y6 gennyfi heb yp6yII

 ual yIIunya6d riannon. Y meicheu aaeth ar yr

 amot h6nn6. Ie argl6yd heb y g6a6l b2ibedic 6yfi

 achymri6 ma6: ageueis. ac enneint yffyd reit ymi.

 ac ymeith ydaf gandy gennyat ti. Ami aata6af

 wy2da d2offof yma y ateb y ba6p o2 ath ov6no di.

 Yn Ilawen heb yp6yII. ag6na ditheu hynny. 66a6l

 aaeth parth ae gyuoeth. Y neuad ynteu agyweir6yt

 y p6yII ae niuer. ac y niuer y Ilys yam hynny. Ac

yz boꝛdeu ydaethant yeisted. ac ual yd eistedyſ-
 fant vlóydyn oꝛ nos honno. yd eistedwys paóþ ynos
 honno. Bóyta achyuedach awnaethant. ac amfer
 adoeth y vynet y gyſcu. ac yz yſtaueſſ ydaeth póyſſ
 ariannon. Athzeulaó ynos honno dꝛóy digrifóch aſſon-
 ydóch aónaethant. **A** thꝛannoeth ynienentit ydyd.
 Arglóyd heb y riannon kyuot y uynyd. a dechzeu
 lonydu ykerdoꝛyon. ac na omed neb hedió oꝛ a
 vynno da. Hynny awnaf i ynſlaóen heb y póyſſ
 ahedió apheunyd tra barhao ywled honn. **E**f agy-
 uodes póyſſ y vynyd a pheri dodí goſtec y erchi y
 hoſſ eircheit acherdoꝛyon dangos. amenegi udunt
 y ſſonydit paóþ o honunt óth y uod ae vympóy.
 A hynny aónaethpóyt. **V**wled honno adzeulóyt. ac
 ny omedóyt neb tra barhaaóð. **A**phan daruu y wled.
 arglóyd heb y póyſſ óth * eueyd mi agychóynnaf gan
 dy genyat parth adyuet auoꝛy. **T**e heb eueyd duó
 aróydhao ragot. agóna oet achyſnot ydel riannon
 yth ol. **V**rof i aduó heb ynteu bóyſſ ygyt y kerdón
 o dyma. **A**e uelly y mynny di arglóyd heb yz eueyd.
 velly y rof aduó heb y póyſſ. Wynt agerdaffant
 trannoeth parth adyuet. **A**ſſys arberth agyꝛchyffant.
 agóled darparedic aoed yno udunt. **D**ygyuoꝛ y wlat
 arkyuoeth adoeth attunt oꝛ góyꝛ goꝛeu ar góꝛaged
 goꝛeu. o hynny nyt etewis riannon neb heb rodi rod
 ennóaóð idaó. **A**e ogae. **A**e ovodꝛóy. **A**e o vaen góerth-
 uaóꝛ. **S**óledychu y wlat awnaethant yn ſſóydyannus
 y vlóydyn honno. ar eil. Ac yny dꝛyded vlóydyn y
 dechzeuis góyꝛ y wlat dala trymuryt yndunt owelet
 góꝛ kymeint agerynt ae harglóyd. ac eu bꝛaótuaeth

yndiettiued. Æc dyuynnu attunt a 6naethant. **S**ef lle y doethant y gyt. y bæffelev yn dyuet. Arglôyd heb 6ynt ni a 6dam na bydy gyuoet ti arei owyꝛ y wlat honn. Æc ynnouyn ni y 6 na byd itt ettiued oꝛ wreic yffyd gyt athi. **A**c wrth hynny kymer wreic arall y bo ettiued itt ohonei. nyt byth heb 6ynt yperhey di. achyt kerychdi vot velly nys diodefôn y gennyt. **T**e heb y p6yll nyt hir ettwa ydym y gyt. a llaber dam6ein a digaôn bot. **O**et6ch a mi hynn hyt ympenn y vl6ydyn. **A** bl6ydyn yꝛ amfer h6nn ni a wna6n yꝛ oet y dyuot y gyt. ac 6ith ych kynghoꝛ y bydaf. Yꝛ oet a wnaethant. Kynn penn c6byl oꝛ oet mab a anet ida6 ef. Æc yn arberth y ganet. **A**r nos y ganet y ducp6yt g6raged y wylat y mab aeuam. **S**ef a wnaeth y g6raged kyf6u a mam y mab riannon. **S**ef riuedi o wraged a ducp6yt yꝛ yftauell chwech wraged. **G**6ylat a wnaethant 6ynteu dalym oꝛ nos. Ac yn h6ny ei6foes kynn hanner nos kyf6u a 6naeth pa6p o honunt. a thu ar pylgein deffroi. a phandeffroassant edrych a oꝛugant y lle ydodyffynt y mab. **A**c nyt oed dim ohona6 yno. **O**ch heb yꝛ un oꝛ g6raged neur golles y mab. **T**e heb arall bychan adial oed an ll6ski ni. neu andihenydya6 am y mab. a oes heb vn oꝛ g6raged kyghoꝛ oꝛ byt am hynn. **O**es heb arall mi a 6n gyghoꝛ da. **B**eth y 6 hynny heb 6y. **G**ellaft yffyd yman heb hi achyna6on genthi. llad6n rei oꝛ kyna6on ac ir6n y h6yneb hitheu riannon arg6aet. æc d6yla6. a byr6n yꝛ efgyꝛn ger y b6onn. a thaer6n * arnei ehun diuetha y mab. ac ny byd antaered ni an wech 6ithi hi ehunan. **A**c ar y

kyghoz hōnnō y trigyaſſant. Parth ar dyd riannon adefroes ac adywaſt. awraged heb hi mae ymab. Arglōydes heb ōy na ouyndi yni ymab. nyt oes ohonam ni namyn cleiffeu adyꝛnodeu yn ymdaraſo athi adiamheu yſo gennym na welfam eiryſoet vilōꝛyaeth yn vnwreic kymeint ac ynot ti. ac ny thygyaſd yni ymdaraſo athi. neur diffetheeift dy hun dy uab. ac na haſl ef ynni. A dꝛuein heb y riannon yꝛ yꝛ arglōyd duſo awyꝛ pobpeth. na yrrōch geu arnafi. Duſo awyꝛ pob peth awyꝛ bot yneu hynny. Ac os ovynn yſſyd arnaſoch chōi. ymkyffeff y duſo mi ach differaf. Dioer heb ōy ny adōn ni dꝛōc arnam ny hunein yꝛ dyn yny byt. A dꝛuein heb hiſheu ny cheffōch un dꝛōc yꝛ dywedut y wirioned. Yꝛ adywettei hi yndec ac yn dꝛuan ny chaffeſi namyn yꝛ un atteg gan y gōꝛaged. Pōyſſ penn annōuyꝛn ar hynny agyꝛuodes ar teulu ar niueroed. A chelu y damwein hōnnō ny allwyt. Yꝛ wlat ydaeth y chwedyſ aphaſb oꝛ gōꝛyda ae kigleu. Ar gōꝛyda adoethant ygyt y wneuthur kennadeu att bōyſſ. yerchi idaſo yſgar ae wreic am gyſſafan moꝛ anwedus ac awnathoed. Sef atteg arodes pōyſſ. nyt oed achafōs gantunt hōy y erchi ymi yſcar am gōꝛeic. namyn am nabydei blant idi. Plant aſon i y uot idi hi. ac nyt yſcaraf a hi. Oꝛ gōnaeth hiſheu gam kymeret y phenyt amdanaſo. Hiſheu riannon adyuyꝛnōꝛyſ attei athꝛaſon adoethon. A gōedy bot yndegach genthi kymryt yphenyt noc ymdaeru ar gōꝛaged. y phenyt agymerth. Sef penyt adodet arnei bot yny Iſys honno yn arberth hyt ympenn y feith mlyned. ac yſgynuaen

a oed odieithyŷ ypoŷth. eifsted ohonei geyŷ llab hōnnō beunyŷ. a dywedut y baōp oŷ a delei oŷ a debyckeŷ naŷ *gŷpŷei* y gyfranc honno oŷll. ac oŷ a atteŷ idi y dōyn. kynnic y weŷtei. a phellennic *y dōyn ar y cheuyn yŷllys*. a damōein y gadeŷ yŷvn y dōyn. **A**c uelly treulaō talym oŷ vlōydyn a wnaeth. Ac ynyŷ amfer hōnnō yd oed yn arglōyd ar went is coet teirnyon tōŷyf vliant. ar gōŷ goŷeu * yny byt oed. ac yny ty yd oed caŷŷec. ac nyt oed yny teyŷnas na march. na chaŷŷec degach no hi. a phob nos calan mei y moei. ac ny wybydei neb ungeir y ŷŷth yhebaōl. **S**ef a wnaeth teirnon ymdidan noŷŷweith ae wreic. **H**awreic heb ef llibin yd ym bop blōydyn yncadō eppil ynkaŷŷec heb gaŷŷel yŷvn o honunt. **B**eth aeŷŷir ŷŷth hynny heb hi. **D**ial duō arnaŷ heb ef nos galanmei yō heno ony wybydaŷ i padileith yŷŷyd yn dōyn yŷ ebolyon. Peri dodŷ y gaŷŷec y myōn ty a wnaeth. a gōŷŷcaō arueu ymdanaō a oŷuc ynteu. a dechŷeu gōylat y nos. ac ual ybyd dechŷeu nos. moi y gaŷŷec ar ebaōl maōŷ telediō. ac ynfeuyll yny llē. **S**ef a wnaeth teirnō kyuodi ac edŷych ar pŷaŷŷter yŷ ebaōl. **A**c ualybyd uelly. ef aglywei tōŷyf maōŷ. ac ynol ytōŷyf llyma grauanc trōy ffen- eŷtyŷ aryty. ac yn ymauael arebaōl geir y vōng. **S**ef a wnaeth ynteu teirnon tynnu cledyŷ. a tharaō y vŷeich o not yŷ elin ymeith. **A**c yny vyd hynny oŷ ureich ar ebaōl gantaō ef y myōn. ac ar hynny tōŷyf a diŷgyŷ agigleu yggyt. a goŷi y dŷōs a oŷuc ef adōyn ruthur ynol y tōŷyf. ny welei ef y tōŷyf rac tywylllet y nos. ruthur aduc yny ol ae ymlit. a dyuot

cof idaó adaó ydíos ynagozet. ac ymchoelut a
 wnaeth. ac uth y díos Ilyma vab bychan yny gozn
 góedy troi Ienn opali yny gylch. Kymryt y mab
 awnaeth attaó aIlyma y mab yngryf ynyz oet oed
 arnaó. Dodi caeat ar y díos a wnaeth a chyachu yz
 yftauell yd oed ywreic yndi. Arglóydes heb ef ae
 kyfcu ydóyt ti. Dac ef arglóyd heb hi. mi agyfceis
 aphanodothoft ti y myón mi a deffroeis. Ymae yma
 vab itt heb ef os mynny yz hónn ny bu itt eiryoet.
 Arglóyd heb hi pagyfranc uu hynny. Ilyma oll heb
 y teirnon amenegi y dadyl oll. Te arglóyd heb hi
 paryó wisc yffyd am ymab. Ienn obali heb ynteu.
 mab ydnyon móyn yó heb hi. Arglóyd heb hi di-
 grifóch adidanóch oed gennyfi bei mynnvt ti. mi
 adygón wraged yn vn ami. ac adywedón vymot
 ynveichaó. Miui aduunaf athi yn Ilawen heb ef
 amhynny. ac uelly y gónaethpóyt. Peri awnaethant
 bedydaó y mab oz bedyd awneit yna. Sef enó
 adodet arnaó gózi * wallt euryn. Yz hynn aoed ar
 y benn owallt kynuelynet oed ar eur. Meithyn y
 mab awnaethpóyt yny Ilys yny oed vlóyd. Achynn
 y vlóyd yd oed ynkerdet yn gryf. A bzeifcach oed
 no mab teirblóyd avei vaóz y dóf ae ueint. ar eil
 vlóydyn y magóyt ymab. Achynureifget oed amab
 chweblóyd. Achyn penn y pedwyzed vlóydyn yd oed
 ynymoriau agóeiffon y meirch am yadu oed dón-
 yz dófyz. Arglóyd heb y wreic uth teirnon mae yz
 ebaól a differeift di ynos ykeueift ymab. mi ae
 goxchymmyneis y weiffon y meirch heb ef. ac a erch-
 eis fynnyaó uthaó. Ponyt oed da itti arglóyd heb

hi peri y hywedu ae rodi yz mab. kanys ynos y keueist y mab y ganet yz ebaol ac y differeist. Dyt af i ynerbyn hynny heb y teirnon. mi aadaf itti y rodi idaol. Arglóyd heb hi duol adalho it minneu ae rodaf idaol. Yna y rodet y march yz mab. ac ydeuth hi att y gwastrodyon ac att weiffon ymeirch y ozchymun fynnyeit ar y march. ae uot yn hywed erbyn pan elei y mab y uarchogaeth achwedyl githaol. Ymyfc hynny bynt aglyofont chodelydyaeth y gith riannol ac am y phoen. Sef awnaeth teirnon tólyf uliant o achas y douot agawffe i ymwrandaol am y chwedyl ac ymouyn ynlut amdanaol. yny gogleu gan laer o luoffogróyd oz adelei yz Iys mynychu kóynaol truanet damwein riannon ae phoen. Sef aolnaeth teirnon ynteu medylaol am hynny. ac edrych ar ymab yn graff. a chael yn y uedol ynheróyd góledigaeth na rywelfei eiryot mab athat kyndebycket armab y pól penn annol. Anfaol pól hyfpys oed gantaol. Kanys gól uuaffei idaol kyn no hynny. Ac ynol hynny goueileint adelis yndaol. o gamhet idaol attal y mab gantaol ac ef yngóybot y vot yn vab y gól arall. Aphan gauaf gyntaf o ysgauoloch ar ywreic. ef a uenegis idi hi nat oed iaol udunt hóy attal ymab gantunt agadu poen kymeint ac aoed ar wreicda kyftal ariannon oz achas hóllo. ar mab yn vab y pól pennannol. a hitheu wreic teirnon agytfynnyóys ar anuon ymab y pól. a thai pheth arglóyd heb hi agaffol ni o hynny. Dioloch ac alw*iffen o ellong riannon oz poen y mae yndaol. a dioloch gan pól am ueithyn y mab ae eturyt idaol. ar trydyd

peth os gŵr mŵynvyd ymab. mab maeth ynni vyd agozeu aallo vyth awna ynni. Ac ar y kynghoz hŵnnŵ y trigyaffant. Ac ny bu hŵy gantunt no thzannoeth ymgyŵeiryaŵ aozuc teirnon ar y dzydyd marchaŵc. ar mab yn pedwzydyd gyt ac ŵynt ar y march arodassei deirnon idaŵ. Acherdet parth ac arberth awnaethant. Ac nybu hir y buant yny doethant y arberth. Pan doethant parth ar Ilys ŵynt awelynt riannon yn eisted yn ymyl yz ysgynuaen. Pan doethant ar ogyfuch a hi. A vnbenn heb hi nac eŵch bellach hynny mi adygaf bop un o honaŵch hyt y Ilys. A hynny yŵ vmpenynt amlad ohonaf vy hun vy mab. ae diuetha. A wreicda heb y teirnon ny thebygafi y vn ohynn vynet ar dy geuyndi. Aet ae mynno heb y mab nyt afi. Dioer eneit heb y teirnon nyt aŵn ninheu. Y Ilys agyachaffant. a diruaŵz leŵenyd a uu yn y herbyn. Ac yn dechzeu treulaŵ gŵled yd oedit yny Ilys. ynteu pŵyll oed yndyuoŵ o gylchaŵ dyuet. yz neuad ydaethant ac y ymolchi. A llawen vu pŵyll ŵzth teirnon. Ac y eisted yd aethant. Sef ual yd eistedyffant. Teirnon y rŵng pŵyll ariannon. Adeu gedymdeith teirnon uch laŵ pŵyll ar mab y ryngtunt. Ŵedy daruoŵ bŵyta ar dechzeu kyuedach ymdidan aŵnaethant. Sef ymdidan uu gan teirnon. menegi y holl gyfranc am y gaffec ac am y mab. Ac megys y buassei y mab ar y hardelŵ hŵy teirnon ae wreic ac y magyfflynt. Ac weldy yna dy uab arglŵydes heb y teirnon. Aphŵybynnac adywat geu arnat cam awnaeth. A minneu pan gogleu ygoout a oed arnat. trŵm uu gennyf adoluryaŵ

aŋneuthum. Ac ny thebygaf oꝛ niuer hōnn oŋ neb nyt adnappo vot ymab yn uab y pōyŋ heb y teirnon. Hyt oes neb heb y paŋb ny bo diheu gantā hynny. Yrofi aduŋ heb yriannon oed escoꝛ vympryder ymi pei gōir hynny. Arglōydes heb y pendaran dyuet da ydennōeifst dy uab. Pryderi. Agozeu y gōeda arnaŋ pryderi uab pōyŋ penn annōn. Adrychōch heb yriannon nabo gozeu y gōedo arnaŋ y enŋ ehun. mae yz enŋ heb y penndaran dyuet. gōzi wallt euryn adodyffom ni arnaŋ ef. Pryderi heb y penndaran uyd y enŋ ef. Yānhaŋ yŋ hōnnŋ * heb y pōyŋ. kymryt enŋ ymab yŋrth ygeir adywaŋt yuam pan gauas ŋaŋenchwedyl y ŋrthaŋ. Ac ar hynny y trigywyt. Teirnon heb. ypōyŋ duŋ adalo it ueithryn y mab hōnn hyt yz aŋz honn. Aiaŋ yŋ idaŋ ynteu oꝛ byd gōz mōyn y dalu itti. Arglōyŋ heb y teirnon y wreic ae magōys ef nyt oes ynny byt dyn vōy y galar no hi ynny ol. Iaŋ yŋ idaŋ coffau ymi ac yzwreic honno awnaethom yzdaŋ. Y rof i aduŋ heb ypōyŋ trabarhawyfi mi ath gynhalyaf athi ath gyuoeth. tra allōyf kynnal y meu vy hun. Os ynteu avyd iaŋnach yŋ idaŋ dy gynnal noc ymi. Ac os kyghoꝛ gennyt ti hynny a chan hynn owyzda. canys megeifst ti evo hyt yz aŋz honn. ni ae rodōn aruaeth att benndarā dyuet ohynn allan. Abydōch gedymdeithon chwitheu athatmaetheu idaŋ. Kyngoꝛ iaŋ heb y paŋb yŋ hōnnŋ. Ac yna y rodet y mab y penndaran dyuet ac ydymyrrōys gōyza y wlat yggt ac ef. Ac y kychwynnōy teirnon tozyf vliant ae gedymdeithon y ryngtaŋ ae wlat ac ae gyuoeth gan garyat allew-

edynyd. Ac nyt aeth heb gynnig idaó y tlyffeu teccaf ar meirch gozeu arcón hoffaf. ac ny mynnwys ef dim. Yno y trigyaffant bynteu ar eukyuoeth. ac y magóyt pryderi uab póyll penn annón yn amgeledus ual ydoed dylyet yny oed delediwaf góas atheckaf achóplaf o bop camp da oc a oed yny deyrnas. Velly y treulassant blóydyn ablóydynded yny doeth teruyn ar hoedyl póyll penn annón ac y bu uaró. Ac y góledychóys ynteu pryderi seith cantref *dyuet* yn llóydyannus garedic gan y gyuoeth *a chan pasb* yny gylch. Ac ynol hynny y kŷnydóys *trichantref* ystrat tywi. Aphedwar cantref *keredigyaón*. Ac y gelóir y rei hynny feith gantref *feiffyllóch*. Ac ar y kynnyd hónnó y bu ef pryderi uab póyll penn annón yny doeth yny vryt wreicka. Sef gózeic a vynnaóð kicua verch wynn gohoyó uab gloyó wallt lydan. uab casnar *wledic* odylyedogyon yz ynys honn. Ac uelly y teruyna y geing honn oꝛ mabynogyon.

Branwen, daughter of Llyr.

Hyman yz eil geinc o2 mabinogi.

Bendigeitvran vab Ilyz a oed vzenhin corona6c ar
yz ynys honn. ac ardercha6c *ogorion* lundein.
A phzynha6ng6eith yd oed yn hardlech yn ardud6y
yn Ilys ida6. ac yn eisted yd*oedynt ar garrec hardlech
uch penn y weilgi. a mana6ydan uab Ilyz y vza6t ygyt
ac ef. Adeu v2oder un uam ac ef. niffyen ac efniffyen.
ag6y2da yam hynny ual y g6edei ygkylch b2enhin.
Y deu uroder vnuam ac ef meibon oedynt y eurof-
6yd 6euam ynteu penardim uerch ueli uabmynogan.
Ar neill o2 g6eiffon hynny g6as da oed. ef a barei
dangneued y r6ng ydeulu pan vydynt lida6ckaf.
fef oed h6nn6 niffyen. ¶ Hall abarei ymlad r6ng
ydeu uroder pan uei u6yha6 ydymgerynt. ac ual yd
oedynt yn eisted uelly 6ynt awelynt teir llong ar dec
yndyuot o deheu iwerdon. ac ynky2chu parth ac
attunt. a cherdet rugyl eb26yd gantunt. ¶ g6ynt yn
eu hol ac yn euneffau yneb26yd attunt. Mi awelaf
longeu racco heb y b2enhin ac yn dyuot yneb26yd
parth ar tir. ac erch6ch y wy2 y Ilys wisca6 ymdan-
unt. amynet y ed2ych paued6l y6 y2 eidunt. ¶ g6y2

a wiscŷys ymdanunt. ac a neffayffant attunt y waeret. gŷedy gŷelet y llongeu o agos diheu oed gantunt nawelfynt llongeu gyweiryach y hanfabd noc ŷynt. Arwydon tec gŷedus obali aoed arnunt. Ac ar hynny nachaf un oꝛ llongeu yn raculaenu rac y rei ereill. ac y gŷelynt dyꝛchauael taryan yn vch no bŷrd y llong. a ŷŷch ydaryan y uynyd yn arŷyd tangneued. ac y neffawys y gŷyꝛ attunt ual yd ymglyw-ynt ymdidan. Bŷrd badeu allan a wnaethant ŷynteu a neffav parth ar tir. a chyfarch gŷeill yꝛ bꝛenhin. V bꝛenhin ae clywei wynteu oꝛ lle yd oed ar garrec uchel uch eu penn. Duŷ arodho da yŷch heb ef a graeffab ŷꝛthyŷch. Pieu y niuer llongeu hynn. aphŷy yffyd bennaf arnunt ŷy. arglŷyd heb ŷynt ymae yma matholŷch bꝛenhin Iwerdon. ac ef bieu y llongeu. Beth heb y bꝛenhin a uynnei ef. a vynn ef. dyuot yꝛ tir. Da vynn arglŷyd heb ŷynt negeffaŷl yŷ ŷꝛthyt ti onyt y neges ageiff. Py ryŷ negeŷ yŷ yꝛ eidaŷ ef heb y bꝛenhin. Mynnu ymgyfathꝛachu athydi arglŷyd heb ŷynt. y erchi bꝛanwen uerch lyꝛ y doeth ef. Ac os da gennyt ti ef auynn ym-rŷymaŷ ynys y kedyꝛn ac iwerdon ygyt ual y bydynt gadarnach. Je heb ynteu doet yꝛ tir. a chynghoꝛ agymerŷn ninheu amhynny. Vꝛ ateb hŷnnŷ a aeth attaŷ ef. Minneu a af yn * llawen heb ef. Ef adoeth yꝛ tir. a llawen uuŷyt ŷꝛthaŷ. a dygyuoꝛ maŷ a vu yny llŷs ynŷ hŷno y rŷng y niueroed ef aniueroed y llŷs. Yny lle dꝛannoeth kymryt kyngoꝛ. Sef agahat yny kynghoꝛ hŷnnŷ rodi bꝛanwen y uatholŷch. a honno oed dꝛyded pꝛif rieni yn yꝛ ynys hoñ. teckaf

moŷyn nyny byt oed. Agŷneuthur oet yn aberffraŷ
 ygyscu genthi. Ac odyno ygychŷynnu. Ac ykychŷyn-
 naffant yniuerod hynny parth ac ac aberffraŷ.
Matholŷch ae niuerod ynyllongeu. bendigeituran
 ae niuerod ynteu ar tir yny doethant hyt yn aber-
 ffraŷ. **Y**n aberffraŷ dechŷeu y wled ac eisted. **S**ef
 ual ydeistedaffant. bŷenhin ynys y kedyŷn. a manaŷ-
 ydan uab llyŷ oŷneillparth. a matholŷch oŷparth
 arall. a bŷannwen uerch llyŷ gyt ac ynteu. **H**yt
 ymyŷn ty ydoedynt namyn ymyŷn palleu. nyt
 eyngaffeŷ vendigeituran eiryoet myŷn ty. Argyued-
 ach adechŷeuaffant. **D**ilit ygyuedach aŷnaethant.
 Ac ymdidan. **A**phan welŷfant bot ynwell udunt
 kymrut hun no dilit kyuedach ygyscu ydaethant.
Ar nos honno y kyŷcŷys matholŷch abŷannŷen ygyt.
 Athŷannoeth kyuodi aŷugant paŷb oniuer yllys.
 Arŷydwyl adechŷeuaffant ymaruar am rannat y
 meirch ar gŷeiŷfon. Ac eu rannu aŷnaethant ympob
 kyueir hyt ymoŷ. Ac ar hynny dydgŷeith nachaf
 efnyŷŷyn gŷa an hagneuedus adywedaffam ni uchoŷ
 yndywannu y letty meirch matholŷch. a goŷyn a
 ŷnaeth pioed y meirch. Meirch matholŷch bŷenhin
 iwerdŷ yŷ yrei hynn heb ŷy. **B**eth awnant hŷy
 yma heb ef. Yma ymae bŷenhin iwerdon. Ac yl gyŷc-
 ŷys gan vlannwen dy whaer. ae ueirch yŷ y rei
 hynn. Ae uelly y gŷnaethant ŷy am voŷyn kyŷtal a
 honno. Ac ynchŷaer y minneu. y rodi heb vygkenn-
 yat i. ny ellynt ŷy tremic vŷy arnaf i no hŷnnŷ heb
 ef. Ac yn hynny gŷan y dan ymeirch. athŷari y
 gŷefleu ŷith y danned udunt ar cluŷteu ŷith ypen-

neu. Ar raón 62th y keuyn. ar ny chaei graf ar yz amranneu. y lladei 62th yz ascózn. a góneuthur an furyf ar y meirch uelly. Hyt nat oed rym aellit armeirch. Y chóedyl adoeth att uatholóch. Sef ual ydoeth. dywedut anffuruaó y veirch ac eullygru hyt nat oed un móynant * aellit o honunt. Te arglóyd heb yz vn dy waratwydaó a ónaethpóyt. a hynny auynnir y wneuthur ytti. Dioer eres yó gennyf os vyggóaradwydaó avynnynt. rodi mozóyn gyftal kyurud kyn annóylet gan y chenedyl ac arodyffant ym. arglóyd heb un ara ll ti awely dangos mae ef. Ac nyt oes itt awnelych namyn kyachu dy longeu. ac ar hynny arouun ylongeu awnaeth ef. Y chóedyl adoeth at vendigeituran bot matholóch ynadaó y llys heb ovyn kenyat. a chennadeu aaeth youyn idaó paham oed hynny. Sef kennadeu aaeth. Idic uab anaraóc. ac eueyd hir y góyz hynny ae gozdiwedaó ac aovynnaffant idaó padarpar oed yz eidaó. a phachaós yd oed yn mynet ymeith. Dioer heb ynteu pei yfgóypón ny doón yma. Óóbyl waratóyd ageueis. ac nyduc neb kyach waeth noc adugum i yma. Aryuedaót rygynneryó ami. Beth yó hynny heb óynt. Rodi bannwen uerch lyz ym yn tryded pñif rieni yz ynys honn. Ac yn uerch y vzienhin ynys ykedyzn achyscu genthi. Agóedy hynny vyggóaradóydaw. Aryued oed gennyf nat kynn rodi mozóyn gyftal ahonno ym y góneit y góaratwyd a ónelit ym. Dioer arglóyd nyt ouod y neb a vedei y llys heb óynt na neb oe gyghoz ygónaethpóyt y góaratwyd hónnó ytti. a chyt bo góaratwyd gennyt ti hynny. móy yó gan

uendigeituran. no chennyt ti y tremic hōnnó ar góare. **I**e heb ef mi atebygaf. ac eiffoes ny eill ef vy niwaratwydaó i ohynny. **Y** góy2 hynny aymchoelassant ar ateb hwnnó parth ar Ie yd oed vendigeituran. Amenegi idaó y2 ateb arodassei uatholóch. **I**e heb ynteu nyt oes ymwaret oe vynet ef ynanygneuedus ac nys gadón. **I**e arglóyd heb óy anuon ettwa gennadeu ynyol. Anuonaf heb ef. kyuodóch vanaóydan uab Ily2. ac eueyd hir. ac unic gleó yscóyd. ac eóch yny ol heb ef a menegóch idaó. ef ageiff march iach ambop un o2 alygróyt. **A**c ygyt ahynny ef ageiff ynwynabwarth idaó Iatheu aryant auo kyv2ef achyhyt ac ef ehun. **A** chlaó2 eur kyflet ae wyneb. **A** menegóch idaó py ryó ó2 a wnaeth hýny. **A** phanyó om anuod inneu y gónaethpóyt hynny. ac ymae b2aó2t un uam ami a wnaeth hynny.* **A**c nat haó2d gennyf ynheu nae lad ef nae diuetha. **A**doet yymwelet ami heb ef. **A**mi awnaf y dangneued aryllun y mynno ehun. **Y** kennadeu aaethant ar ol matholóch. ac auanagassant idaó y2 ymad2aó2d hōnnó yngaredic. ac ef ae góarandewis. **A**wy2 heb ef ni agymerón gyngho2. **I**f aaeth ynygyngho2. sef kyngho2 auedylyassant. **O**s gó2rthot hynny awnelynt bot yndebgygach gantunt kael kewilid auei vóy. no chael iaón avei gymeint. **A**diskynnu awnaeth ar gymryt hynny. ac y2 Ilys ydoethant yndangneuedus. **A**chóeiryaó y pebylleu arpalleu awnaethant udunt. ar ureint kyweirdeb neuad amynet y vóyta. ac ual y dech2euaffynt eisted ardech2eu y wled yd eistedassant yna. **A**dech2eu ymdidan aónaeth matholóch

a bendigeituran. ac nachaf yn ardiaboc gan vendigeituran yn ymdidan ac yndrist. am y Garth agaei gan vatholoch ae lewenyd yn waftat kynno hynny. **A**medylyab aozuc bot ynathrist gan yz unben vychanet agabffeï o iabn am ygam. **A** 6z heb y bendigeituran nyt 6yt gyftal ymdidan6z heno ac un nos. ac os yz bychenet gennyt ti dyiabn. ti agey ychwanegu *it 6zth* dyvynnu dyhun. ac auozy talu dy ueirch itt. argloyd heb ef du6 adalo itt. mi adelediwaf dy iabn heuyt it heb y bendigeiturā. **Q**ui arodaf it peir. Achynnedyf ypeir y6. yg6z alader hedi6 it. y v6z6 yny peir. ac erbyn auozy y vot yngyftal ac y bu ozeu. eithyz nabyd Ilyueryd ganta6. **A**dioloch a wnaeth ynteu hynny. a dirua6z lewenyd agymerth ynda6 ozachab6s h6nn6. **A**thiannoeth ytal6yt y ueirch ida6 tra barhaab6d meirch dof. ac ody na y kyach6yt ac ef kym6t ara6 ac y tal6yt ebolyon ida6. yny uu g6byl ida6 ydal. ac 6zth hynny ydodet ar y kym6t h6nn6 o hynny allan tal ebolyon. ar eil nos eisted ygyt a6naethant. argloyd heb y matholoch pandoeth ytti ypeir arodeift ymi. **E**f adoeth ym heb ef ygan 6z auu yth wlat ti. ac ny 6nn nabo yno ykaffo. **P**6y oed h6nn6 heb ef. **P**assar **P**aefgyfne6it heb ef. **A** h6nn6 adoeth yma o Iwerdon achymideu kymeinuoll y wreic ygyt ac ef. ac a diangyffant ozty haearn yn iwerdon. pan wnaethp6yt yn wynnyas yn eu kylch. ac ydihangyffant ody no. ac eres y6 gennyf i ony wdoft ti dim y 6zth hynny. **G**6n argloyd heb ef. * Achymeint ac a6nn mi aemanagaf yti. **Y**nhela yd oed6n yn iwerdon dydg6eith ar

beñ goſfed a oed uch penllynn yn Iwerdon. a llynn
 ypeir ygelwit. Ami awelón gŕ melynſoch maŕ
 yndyuoſ oſ llyñ apheir ar y gefyn. Agŕ athſugar
 maŕ adſycweith auoſles arnaſ oed. Agŕeic yny ol.
 Ac ot oed vaŕ ef mŕy dŕyweith oed ywreic noc
 ef. Achyſchu attaf awnaethant achyfuarch gŕell im.
 Je heb ymi pagerdet yffyd arnaſch chŕi. llyna y
 ryŕ gerdet arglŕyd yffyd arnam ni heb ef. Y wreic
 honn ympenn pythewnos amis y byd beichogi idi.
 Ar mab aaner yna oſ toſllŕyſth hŕñŕ. ar benn y
 pytheŕnos ar mis y byd gŕ ymlad. llaŕn aruaſc.
 y kymereis ynneu arnaf ygoffymdeithaſ ſyntŕy. Ac
 y buant vlŕydyn ygſt ami. Yny vlŕydyn y keueis
 yndiwarauun ſynt. Ohyny allan y gŕarauunſyt im.
 Achyn penn y pedwyſyd mis ſynt ehun ynperi eu
 hatgaffau ac aghynnŕys yny wlat yngŕneuthur far-
 haedeu. Ac yneighaſ ac yn gouutyaſ gŕyſda a
 gŕaged da. O hynny allan ydygyuoſes vygkyuoeth
 am vympen y erchi im ymvadeu ac ſynt. Arodi deŕis
 im ae vyngkyuoeth aeſynt. Ydodeis ynneu ar gy-
 nghoſ vyggwlat beth awnelit amdanunt. Dyſt eynt
 hŕy oebod nyt oed reit udunt ſynteu oehanuod
 herwyd ymlad vynet. Ac yna yny kyuyng gynghoſ
 ykaſſant gŕneuthur yſtaueſſ haearn oll. Agŕedy bot
 yn baraſt yſ yſtaueſſ. Dyuygnu a oed oof yn Iwerd-
 on yno. oſ a oed oberchen geueyl a myſthŕl.
 apheri goſſot kyouch achſib yſ yſtaueſſ olo. apheri
 gŕaffanaethu yndiwall o vwyt allyn arnunt arywreic
 ae gŕ ae phlant. Aphanwybuſyt eu medŕi ſynteu
 ydechſeuit kymyſcu ytan ar glo am benn yſ yſtaueſſ.

Achóythu ymegineu. nny vyd yty ynburwenn am
 eupenn. Ac yna y bu ykynghoz gantunt ymperued
 Пабз yz yftauell. ac yd arhoes ef nny vyd y pleit
 hayarn yn wenn. Ac rac diruaó wres ykyrchóys y
 pleit ae yfcóyd ae tharaó gantaó allan. ac yn yol
 ynteu ywreic. Aneb nydihengis odyno namyn ef ae
 wreic. Ac yna omtebygu i arglóyd heb y matholóch
 ózth vendigeituran ydoeth ef dazóod attat ti. Yna
 dioer heb ynteu ydoeth yma ac yrodes y peir y
 minheu. Padeló arglóyd yd erbynneift ti óyntóy.
 Tu rannu * ympob lle nny kyuoeth. ac ymaent yn
 lluooffaó ac yndyachael ympob lle. ac yn kadarn-
 hau nny uann y bont owyz ac arueu gozeu awelas
 neb. Dilit ymdidan awnaethant ynos honno tra
 uuda gantunt acherd achyuedach. aphan welfant
 vot yn lleffach udunt uynet y gyfcu noc eisted auei
 hóy ygyfcu ydaethant. ac uelly ytreulaffant ywled
 honno tróy digrifóch Ac ynniwed hynny y kychwyn-
 nóys matholóch abzannwengyt ac ef parth ac iwerdon.
 a hynny o aber menei y kychwynnaffant teir llong
 ar dec ac ydoethant hyt yn iwerdon. Yniwerdó
 diruaó lewenyd auu ózthunt. Dydoei óz maó na
 gózeicda yn iwerdon ymwelet abzannwen ny rodei
 hi ae cae ae modzóy ae teyzndlós cadwedic idaó auei
 arbennic y welet ynmynet ymeith. ac ymyfc hynny
 y vlóydyn honno aduc hi ynglotuaó. Ahóyl deledió
 aduc hi o glot achedymdeithon. a beichogi adam-
 weinóys idi ygael yn hynny. Agóedy treulaó yz
 amferoed dylyeduf mab aanet idi. Sef enó adodet
 arnaó góern uab matholóch. Ródi y mab ar uaeth

awnaethpŷt yz unlle gozeu y wyz yn Iwerdon. A hynny ynz eil ulŷdyn llyma ymodŷd yn iwerdon am ygŷaratwyd agaŷŷfei vatholŷch ygkymry. arfom aŷnathoedit idaŷ amy veirch. A hynny y urodyz maeth ar rei neffaf gantaŷ yn lliwaŷ idaŷ hynny heb ygelu. Ac nachaf ydygyuoŷ yn iwerdŷ hyt nat oed lonyd idaŷ onychaei dial yfarhaet. **S**ef dial awnaethant gyŷru bŷannŷen o vn yŷtaueŷŷ ac ef. ae chymeŷŷ y bobi yny llys. A pheri yz kigyd gŷedy y bei yn dŷyllŷaŷ kic dyuot idi atharaŷ boncluŷt arnei beunydyd. **A**c uelly y gŷnaethpŷt y phoen. **T**e arglŷyd heb y wyz ŷath uatholŷch. parweithon wahard y llongeu ar yfgraffeŷ ar cozygeu ual nat el neb y gymry. Ac adel yma o gymry carchara ŷynt hyt nat elont dŷacheuyn rac gŷybot hynn. Ac ar hynny ydiŷgynnyŷfant blŷyn-yded nyt llei no their y buant uelly. Ac yn hynny meithŷyn ederyn dŷytwen aŷnaeth hitheu ar dal y noe gyt ahi adyfcu ieith idi. A menegi yz ederyn y ryŷ ŷi oed ybŷaŷt. Adŷyn llythyz y poeneu * ar amarch aoed arnei hitheu. Ar *llythyr* arŷymŷt am von eŷgyŷŷ yz ederyn. ae anuon parth achymry. Ar ederyn adoeth yz ynys honn. **S**ef lle ykauas uendigeituran ygkaerfeint yn aruon yndadleu idaŷ dydgŷeith. Adiŷgynnu ar y yfcŷyd agarŷhau y phluŷ yny arganuuyt y llythyz. ac adnabot meithŷyn yz ederyn ygkyuanned. **A**c yna kymryt y llythyz ae edŷych. A phandarllewyt y llythyz doluryaŷ aŷnaeth bendigeituran o glybot y poen aoed ar vŷanwen addechŷeu oŷ lle hŷnnŷ anuon kenadeu ydygyfozyaŷ yr ynys honn ygyt. **A**c yna y peris ef dyuot llozywys pedeirgŷlat afeith ugeint

hyt attab. Ac ehun kóynaó órth hynny bot y poen
 aoed ar y chwaer. Ac yna kymryt kynghoꝛ. Sef
 kynghoꝛ agahat kyꝛchu iwerdon ac adaó seithwyz
 yntywyffogyon yma. A chꝛadaó uab bꝛan yn bennaf.
 ac eu feith marchaó. ynedeirnon yd edewit y góyz
 hynny. Ac oachaós hynny ydodet feith marchaó
 ar ydref. Sef feithwyz oedynt. Gradaó uab bꝛan.
 ac eueyd hir. ac vnic gleó yfcóyd. ac idic uab
 anaraó wallt grón. A ffodoꝛ uab eruyll. ac ólch
 minascórn. A llashar uab llafar llafsgygyóyd. A phen-
darán dyuet yn was ieuanc gyt ac óy. Y feith
 hynny a dꝛicywys yn feith kynóeiffat yfynnyaó ar yz
 ynys honn. Achꝛadaó uab bꝛan yn bennaf kynnweiff-
 yat arnunt. Bendigeituran ar niuer adywedassam
 ni a hwylyassant parth ac iwerdon. Ac nyt oed uaó
 y weilgi yna yueif ydaeth ef. Dyt oed namyn dóy
 auon. Ili ac archan ygelwit. Agóedy hynny yd amyl-
 haóys y weilgi y teyꝛnaffoed. Ac yna ykerdóys ef
 ac aoed ogerd arwest ar y geuyn ehun achyꝛchu tir
 iwerdon. A meicheit matholóch oed ar lan y weilgi.
 óynt adoethant att vatholóch. Arglóyd heb óy hen-
 pych góell. Duó arodo da yóch heb ef. achóedleu
 ygennwch. Arglóyd heb óy. mae gennyn ni chóedleu
 enryued. coet rywelfom ar y weilgi. yny lle ny
 welfam eiryóet vnꝛenn. Ilyna beth eres heb ef.
 Awel(eó)ch chóí dim namyn hynny. Ólelem arglóyd
 heb óy mynydmaó geir llab y coet. Ahónnó ar *gerdet*.
 ac esgeir aruchel ar ymynyd. A llyn o pob parth oz
 esgeir. Ar coet ar mynyd aphoppeth ohynny oll ar
 gerdet. Te heb ynteu nyt oes neb yma awypo (dim)

yŕath hynny o nys gŕyŕ bŕanwen go(uynnŕch idi)*
 kennadeu aaeth att uranwen. Arglŕydes heb ŕy beth
 debygy di yŕ hynny. Gŕyŕ ynys ykedyŕn yndyuot
 dŕŕad o glybot vympoen i amhamarch **B**eth yŕ y
 coet awelat ar y moŕ heb ŕy. **G**ŕerneneu **H**ogeu
 ahŕylbŕenni heb hi. **O**ch heb ŕy beth oed y mynyd
 awelit gan yŕtlys y **H**ongeu. **B**endigeituran vymŕŕt
 i heb hi oed hŕnnŕ yndyuot y ueis. nyt oed log y
 kyghanei ef yndi. beth oed yŕ eŕgeir aruchel. ar **H**ynn
 obop parth yŕ eŕgeir. **E**f heb hi ynedŕych ar yŕnyŕf
 honn **H**idiaŕc yŕ. **Y** deu lygat ef opobparth ydŕŕyn
 yŕ y dŕy lynn o bopparth yŕ eŕceir. **A**c yna dygyuoŕ
 hoŕl wyŕ ymlad iwerdon awnaethpŕyt yggt. ar hoŕl
 uoŕbennyd awnaethpŕyt yn gyflym. a chyngoŕ a
 gymerŕyt. **A**rglŕyd heb y wyrda ŕath vatholŕch nyt
 oes gynghoŕ namyn kiliaŕ dŕŕy linon auon aoed yn
 iwerdon. agadu **H**inon yrot ac ef. a thoŕri y bont yŕ-
 fyd ar yŕ avon. a meinfugyn yŕfyd yggŕaelaŕt yŕ
 auon. ny eill naŕlong na **H**eŕŕyŕ arnei. Wynt agilyaf-
 fant dŕŕy yŕ auon ac a toŕraŕfant y pont. ✓

Bendigeituran adoeth yŕ tir alŕyghes yggt ac ef
 parth aglann yŕ auon. Arglŕyd heb y wyŕda ti aŕdoŕt
 kynnedyf yŕ auon. ny eill neb vynet dŕŕydi. nyt oef
 bont arnei hitheu. mae dy gynghoŕ am bont heb ŕy.
Dyt oes heb ynteu. namyn avo penn bit bont. **M**iui
 auydaf bont heb ef. **A**c yna gyntaf y dywetpŕyt y
 geir hŕnnŕ ac ydiaerebir ettwa ohonaŕ. **A**c yna gŕŕedy
 goŕwed ohonaŕ ef ar traŕs yŕ auon. y byŕywyt clŕyteu
 arnaŕ ef. **A**c ydaeth yluoed ef arydŕaŕs dŕŕod. Ar
 hynny gyt ac ykuodes ef. **H**yma gennadeu matholŕch

yn dyuot attaó. ac yn kyuar ch góell idaó. ac nny an-
 nerch y gan uatholóch ygyuath zachó. ac yn menegi
 oe vodef na haedei arnaó namyn da. **A**c ymae
 matholóch yn rodi bzenhinyaeth iwerdon y wern uab
 matholóch dynei ditheu uab dychwaer. ac nny ef-
 tynnu yth wyd di. yn lle y cam arcodyant awnaeth-
 póyt y vianwen. ac nny lle ymynnych ditheu. ae
 yma ae ynynys ykedyzn goffymdeitha uatholóch. **T**e
 heb ynteu vendigeit uran ony allafi vy hun cael y
 vzenhinyaeth. ac atuyd yfkymeraf gyghoz am ych
 kennadózi chí. **O** hynn hyt pandel amgenñ ny cheff-
 óch y gennyfi ateb. **T**e heb óynteu. yz ateb gozeu
 agaffom ninneu attat ti ni adoón ac ef. ac aro di-
 *theu yn kennadózi ninheu. arhoaf heb ef a doóch
 yn ebzóyd. Ykennadeu agyachassant racdu ac att
 vatholóch ydoethantant. Arglóyd heb óy kyweira
 ateb auo gwell att vendigeit uran. ny warandaóei
 dim oz ateb aaeth ygennym ni attaó. **H**awyz heb
 ymatholóch mae ychkynghoz chí. Arglóyd heb óy
 nyt oes itt gyghoz namyn vn. nyt eigóys ef y myón
 ty eiryóet heb óy. **S**óna ty heb óynt y geingho ef
 agóyz ynys y kedyzn nny neillparth yzty. Athitheu
 athlu nny parth arall. adyzo dy urenhinyaeth nny
 ewyllys agózha idaó. ac oenryded góneuthur y ty
 heb óynt. peth nys kauas eiryóet ty y geinghei yn-
 daó. ef a tangneuedha athi. **A**rkennadeu aaethant
 ar gennadózi honno gantunt att uendigeit uran. **A**c
 ynteu agymerth kynghoz. **S**ef agauas nny gynghoz
 kymryt hynny. a thzóy gýghoz bzanwen uu hynny oll.
 ac rac llygru ywlat oed genti hitheu hynny. **Y**dang-

neued honno agyŷeirŷyt ar ty aateilŷyt yn uaŷa ac yn bŷiaff. Ac yftryŷ awnaeth ygŷydyl. ŷef yftryŷ a wnaethant dodi gŷanas obop parth y bopparth y bop colouyn o cant colofyn aoed yny ty. Adodi boly croen ar bop gŷanas. Agŷa aruaŷc ympob un ohonunt. **ŷ**ef aŷnaeth efnyŷfyen dyuot ymblaen llŷu ynys y kedyŷn ymyŷn ac edŷych golygon oŷwyllt antrugaraŷc ar hyt yty. Ac arganuot y bolyeu crŷyn a wnaeth arhyt ypyŷt. **B**eth yŷfyd yny boly hŷnn heb ef ŷaŷh un oŷgŷydyl. blaŷt eneit heb ef. **ŷ**ef awnaeth ynteu y deimlaŷ hyt pangauaf y benn. Agŷaŷcu y benn yny glyŷ y vyŷfed yn ymanodi yny vŷaithell dŷŷy yŷ aŷcŷn. Ac adaŷ hŷnnŷ. Adodi y laŷ ar vn araŷ agouyn beth yŷfyd yma. blaŷt medei y gŷydyl. **ŷ**ef awnaey ynteu yŷ un gŷare aphaŷb ohonunt hyt nat edewis ef ŷa byŷ oŷhoŷl wyŷ oŷdeucan ŷa eithyŷ un. Adyuot at hŷnnŷ agouyn beth yŷfyd yma. blaŷt eneit heb y gŷydyl. **ŷ**ef awnaeth ynteu y deimlaŷ ef. yny gauas y benn. Ac ual y gŷaŷcaŷfei benneu yrei ereill gŷaŷcu pennhŷnnŷ. ŷef yclyŷei arueu am benn hŷnnŷ. nytymedewis ef ahŷnnŷ yny lladaŷd. **A**c yna canu eglŷn. **ŷ**ffit yny boly hŷnn amryŷ vlaŷt. keimeit kynniuyeit diŷgynneit yn trin rac kytwyŷ cat baraŷt. **A**c ar hynny ydothyŷ yniuerod yŷty. Ac y* doeth gŷyŷ o ynys **I**werdon yŷty oŷ neillparth. A gŷyŷ o ynys y kedyŷn oŷ parth araŷl. Ac yngyn ebŷŷydet ac yd eiŷtedaŷŷant y bu duundeb y ryngtunt. Ac yd eiŷtynnŷyt y urenhinyaeth yŷ mab. **A**c yna gŷedy daruot y dangued galŷ o vendigeituran y mab attaŷ. ygan vendigeituran y kyŷchaŷd y mab att uanyŷ-

ydan. Aphaðb oꝛ ae góelei yny garu. ygan uanaðydan
 y gelwis nyffyen uab euroffwyd y mab attað. ¶ Mab
 aaeth attað yndiryon. Paham heb yꝛ efnyffyn. na
 dað uy nei uab vychwaer attafi. kynny bei urenhin
 ar iwerdon da oed gennyfi ymdirioni ar mab. Aet
 ynllaðen heb y bendigeituran. ¶ Mab aaeth attað
 ynllaðen. ¶ Duð ydygaf vyingkyffes heb ynteu yny
 uedól. ys anhebic a gyflauan gan y tylóyth y góneth-
 ur aónafi yꝛ aórhoñ. Achyuodi y uynyd achymryt
 y mab heróyd ydzaet. Ac heb ohir kynn kael odyn
 yny ty gauael arnað yny want y mab ynwyfc y benn
 yny gynneu tan. Aphanwelas bꝛanwenn y mab yn
 boeth yny tan. hi agyngytywys bóꝛð neit yny tan
 oꝛlle ydoed yn eisted róng ydeu uroder. A chael o
 uendigeituran hi yny neillað. Ae taryan yny llað
 arall. Ac yna ymgyuoc o baðp ar hyt y ty. Allyna
 y godóꝛð móyhaf auu gan niuer unty. paðb ynky-
 mryt y arueu. Ac yna y dywaðt moꝛðóꝛð tyllyon.
 Gwern góngóch uibch uoꝛðwyt tyllyon. Ac yny aeth
 paðp ym penn y arueu. y kynhellis bendigeituran
 vꝛanwen y róng y daryan aeyscýd. Ac yna y de-
 chꝛeuis ygóydyl kynneu tan dan ypeir dateni. Ac yna
 ybyꝛyót y kalaned ynypeir. yny uei ynllaðen. Ac yky-
 uodynt dꝛannoeth yn wyꝛ ymlad yn gyftal achynt
 eithyꝛ na eflynt dywedut. Ac yna pan welas efnyffyn
 y kalaned heb eni yn vn lle owyꝛ ynys y kedyꝛn
 ydywaðt yny uedól. Oiaðuð heb ef góae vi vymot
 yn achaðs yꝛ wydwic honn o wyꝛ ynys ykedyꝛn.
 Ameuyl ym heb ef ony cheiffafi waret rac hynn. Ac
 ymedyꝛyað ymplith calaned y góydyl. Aduot deu

wydel uonllóm idaó ae vóúó nny peir yn rith góydel. Ymestynnu idaó ynteu ynypeir nny tyr ypeir yn pedwardayll. ac nny tyr y *gallon ynteu. Ac o hynny ybu y meint gozuot auu y wyz ynys ykedyrn. **D**y bu ozuot oh̄ny eithyá dianc feithwyz abazathu bendigeituran nny troet agóenóynwaeó. **S**ef feith wyz a dihengis. **F**ayderi. Manaóydan. **G**liuieri. **F**il taran. **G**alyeffin. Ac ynaóó grudyeu* uab muryel. **H**eilyn uab góynn hen. Ac yna yperis bendigeituran **I**lad ybenn. **A**chyméróch chóí ypenn heb ef adygóch hyt y góynurynn yn **I**lundein. a chledóch yno ef ae wyneb ar fréinc. a chóí a vydóch ar yffoárd yn hir. yn hardlech y bydóch feith mlyned ar ginyaó. ac adar riannon yncanu yóch. **A**rpenn auyd kyftal gennóch y gedymdeithas ac ybu ozeu gennóch pan uu arnaf i eiryóet. Ac yggóalef ym penuro ybydóch pedwarugeint mlyned. Ac nny agozóch y dús parth ac aber henueleu y tu a chernyó y gellóch uot yno. ar penn yndilógyz gennóch. Ac o rpann agozóch y dús hónnó ny ellóch uot yno. kyáchóch lundein y gladu y penn. a chyáchóch chóí ragoch dúsod. Ac yna y **I**las ybenn ef. Ac ykychóynnaffant ar penn gantunt dúsod y feithwyz hynny. **A**brianwen ynóythuet. **A**c y aber alaó yntal ebolyon y doethant yz tir. Ac yno eisted a wnaethant agozffowys. **F**adzych oheni hitheu ar iwerdon. ac ar ynys ykedyrn awelei ohonunt. **O**ia uab duó heb hi góae ui omganedigaeth. yfda dóy ynys adiffeithóyt omachaóó i. **A**dodi ucheneit uaóó athozri y challon ar hynny. agóneuthur bed pedayual idi ae chladu yno ygglan alaó. Ac arhynny kerdet aónaeth y feithwyz

parth a hardlech ar penn gantunt. Val ybydant ynkerdet. Ilyma gyweithyd ynkyuaruot acóynt owyz agóraged. Aoes gennóch chói chóedleu heb ymanaóydan. **D**ac oes heb óynt onyt gozefgyn ogaffwallaón uab beli ynys y kedyzn. Ae vot ynvienhin coronaóbc ynllundein. **P**a daruu heb óynteu ygaradaóbc vab bzan. ar feith wyz aedeóit ygyt ac ef ynyz ynys honn. **D**yuot Kaffwallaón ameupenn allad y chwegóyz. Athozri o honaó ynteu gradaóbc y gallono ánnuyget. Am welet y cledyf yn llad y wyz. ac nawdyat póy aelladei. **K**affwallaón ar daroed idaówiscaó llen hut ymdanaó. * Ac ny welei neb ef ynllad y góyz. namyn ycledyf. **D**y mynnei gaffwallaón ylad ynteu ynei uab y geuynderó oed. A hónnó uu ytrydyd dyn a tozres y gallon o niuyget. **P**enndarar dyuet a oed ynwas ieuanc gyt ar feithwyz adihengis yz coet heb óynt. **A**c yna y kyachassant óynteu hardlech ac y dechzeuassant eisted. ac ydechzeuóyt ymdióallu o vóyt allynn. ac ydechzeuassant óynteu vóytta ac yuet. **D**yuot tri ederyn adechzeu canu udunt ryó gerd. ac oc aglyóffynt o gerd. diuóyn oed pob un y ózthi hi. A phell dzemynt oed udunt eu góelet uch penn y weilgi allan. Achyn amlycket oed udunt óy achyn bydynt gyt ac óy. ac arhynny o ginyaó y buant feith mlyned. **A**c ympenn yfeithuet ulóydyn y kychóynnassant parth a góalas ympenuro. ac yno ydoed udunt lle tec bzenhineid uch benn y weilgi. ac yneuad uaóz a oed yno udunt. ac yz neuad ykyzchysfant. **A**e deu-dzóa a oed ynagozet. ar trydyd dzóa yngayat yz hóm tu a chernyó. weldi racco heb y manaóydan y dzóaf

nydylyón ni y agozi. **A**r nos honno y buant yno yndiwall. ac yndigrif gantunt. **A**c yz awelfynt o vóyt yny góyd. ac yz aglywyf ehun. ny doey y gog udunt hóydim. nac o hynny *nac* o alar yny byt. **A**c yno ytreulyffant y pedwar ugeint mlyned hyt na wybuant hóy eiryoet. dóyn yspeit digrifach na hyfrydach no honno. **D**yt oed annesmóythach nac adnabot o vn ar y gilyd yuot yn hynny o amfer no phan doethant yno. **D**yt oed annesmóythach gantunt bynteu gytuot ypenn yna. no phan uuaffei vendigeituran ynvyó gyt ac bynt. **A**c oachaós y pedwar ugeint mlyned hynny ygelóit. Ysphydaót urdaól benn yspyd- aót vāannóen a matholóch oed yz honn yd aethróyt y iwerdon. **S**ef aónaeth heilyn uab gwynn dyd- góeith. Meuyl ar uymarafi heb ef onyt agozaf ydāós. y wybot aegóir adywedir am hynny. Agozi ydāós aónaeth. ac edzych ar gernyó. ac ar aber henuelen. **A**phan edzychóys yd oed yngynhyspyffet gantunt y geniuer collet agollaffynt eiryoet. Ar geniuer car a chedymdeith agollaffynt. Ar geniuer dāóc adathoed udunt achyt bei *yna y kyuarffei ac bynt. Ac yn benaf ameu harglóyd. **A**c oꝛ gyuaóꝛ honno ny allyffant by oꝛfowys. namyn kychóynnu arpenn parth a llundein. **P**a hyt bynnac y bydynt ar yffoꝛd bynt a doethant hyt yn llundein. ac agladaffant ypenn yny gwynurynn. **A** hōnnó uu y trydyd matcud pancud- ywyt. Ar trydyd anuat datcud pandatcudywyt. **F**any doey oꝛmes byth dāóy voꝛ yz ynys honn trauei y penn yny cud hōnnó. **A** hynny adyweit y kyfarwydyt eukyfranc hóy. y góyꝛ agychwynnóys o iwerdon yó

hónnó. Yniwerdon nyt edebit dyn byó namyn pump góraged beichaó c y myón gogof yn diffeithó ch iwerdon. Ar pump góraged hynny ynyz un kyfnot a anet udunt pumpmeib. Ar pumpmeib hynny auagaffant hyt panuuant weiffon maó. Ac yny uedylyaffant amwaged. Ac yny uu damunet gantunt eukaffael. Ac yna kyfcu pob un laó heb laó gan uam y gilyd. Agóledychu y wlat ae chyuanhedu. ae rannu y ryngtunt eíl pump. Ac o achas y rannyat hónnó y gelóir ettwa pump rann Iwerdon. Ac edych y wlat a wnaethant foíd y buassei yz aeruaeu. achael eur ac aryant yny yttoedynt yn gyuoethaó c. Allyna ual y teruyna ygeinc honn oí mabinogi. o achas paluaót bzanó en. yz honn a vu tryded anuat paluaót ynyz ynys honn. Ac o achas yspadaót bzan panaeth niuer deg wlat a feith ugeint y iwerdon ydial paluaót bzanó en. Ac am yginyaó ynhardlech feith mlyned. Ac am ganyat adar riannon. Ac ar yspydaót benn pedwar ugeint mlyned.

Manawyddan, son of Llyr.

—

Hyman y dzyded geinc oz mabinogi

Gwedydaruot yz feithwyz adywedaffam ni uchoth cladu penn bendigeituran yny gŷynvryn yn llundein. ae wyneb ar freinc. edrych aŷnaeth manawdan ar ydref yn llundein ac ar ygedymdeithon adodi ucheneit uabz. A chymryt diruabz alar ahiraeth yndaŷ. Oia duŷ hollgyuoethawc gŷaeui heb ef. nyt oes neb heb le idaŷ heno namyn mi. Arglŷyd heb y pryderi. na uit gyndzymhet genhyt ahynny. dy geuynderŷ yffyd urenhin yn ynys ykedyzn. A chyn gŷnel gameu it heb ef. ny buoft ti haŷlŷ tir adayar eiryoet. try*dyd lledyf unbenn ŷyt. Ze heb ef kyt boet keuynderŷ y mi ygŷz hŷnnŷ. goathzift yŷ gennyf gŷelet neb yn lle bendigeituran vy mraŷt. ac ny allaf uot yn llaben yn unty ac ef. Awney ditheu gynghoz arall heb y pryderi. Reit oed im ŷzth gynghoz heb ef. apha gynghoz yŷ hŷnnŷ. Seith gantref ry edebit ymi heb y pryderi a riannon uy mam yffyd yno. mi arodaf itti honno a medyant y feith gantref genthi. Achynnybei itti o gyuoeth namyn y feith cantref hynny. nyt oes seith cantref well noc ŷy. Ficua uerch wynn gloyŷ yŷ vyggŷzeic ynneu heb ef. Achynn enŷ-

edigaeth y kyuoeth y mi. bit y mŷnant y ti a rian-
non. A pheï mynnvt gyuoeth eiryoet atuyd y kaffut
ti hŷnnŷ. **D**a uynnaf unbennheb ef. duŷ adalo it
dy gedymdeithas. **Y** gedymdeithas ozeu aallŷfy
ytti y byd os mynny. **M**ynnaf eneit heb ef duŷ adalo
itt. **A**mi aaf gyt athi y edŷych riannon. **A**c y edŷych
y kyuoeth. **T**aŷn awney heb ynteu. mi a tebygaf
na werendeweïst eiryot ar ymdidanwreic well no hi.
Yz amfer y bu hitheu yny dewred ny bu wreic deled-
iwach nohi. **A**c ettwa ny bydy anuodlaŷn y phŷyt.
wynt agerdassant racdunt. a pha hyt bynnac y bydynt
aryffŷoid wynt adoethant ydyuet. **G**ŷled darparedic
oed udunt erbyn eu dyuot yn arberth. **A**riannon
a chicua wedy y harlŷyaŷ. **A**c yna dechzeu kyt eïsted
ac ymdidan o uanaŷydan ariannon. **A**c oŷ ymdidan
tirioni a wnaeth y vŷyt ae uedŷl ŷzthi. **A** hoffi yny
uedŷl na welfei eiryoet gŷzeic digonach y thecket ae
thelediŷet no hi. **P**ŷyderi heb ef mi a vydaf ŷzth a
dywedeïsti. **P**adywedŷydat oed hŷnnŷ heb y riannon.
Arglŷydes heb ef bŷyderi. mi ath roeffum yn wreic
y uanaŷydan uab llŷz. **A** minheu a vydaf ŷzth hynny
yn llawen heb y riannon. **L**awen yŷ gennyf inneu heb
y manaŷydan. **A**duŷ adalo yz gŷz yffyd yn rodi y min-
neu y gedymdeithas moz difleis a hynny. **R**ynn
daruot y wled honno y kyŷcŷyt genthi. **A**r ny deryŷ
oŷ wled heb y pŷyderi treulŷch chŷi. **A** minneu a af
y hebŷŷng vyyg gŷzogaeth y gaffwallaŷn uab beli hyt
yn llŷegyŷ. **A**glŷyd heb y riannon ygkent * y mae
kaffwallaŷn. athi a elly treulaŷ y wled honn. ae aros
ynteu a uo nes. **D**inheu ae harhoŷn heb ef. **A**r wled

honna adzeulaffant. **A** dechzeu a bnaethant kylchað dyuot ae hela. Achymryt eudigrifóch. Ac bñth rodyað y wlat ny welfynt eiryot wlat gyuanhedach no hi. naheldir well. nac amylach ymel ae physcaót no hi. **Ac** yn hynny tyuu kedymdeithas y rygtunt yllpedwar hyt na mynnei yz vn vot heb y gilyd na dyd na nos. Ac ym myfc hynny ef a aeth at gaffballeaðn hyt yn ryt ychen y hebróng y bñogaeth idað. A diruaðz auu yny erbyn yno. A diolóch idað hebzóng y bñogaeth idað. A góedy ymchoelut kymryt eu góledeu ae hefmóythter a ozugant pzyderi a manaðydan. A dechzeu góled a ozugant yn arberth kanys pñiflys oed. Ac ohonei y dechzeuit pob enryded. A góedy y bñyta kyntaf y nos honno *trauei* y góaffanaeth wyz ynbñyta. kyuodi allan a ozugant achyzchu gozfed arberth a wnaethant yllpedwar ac eu niuer gyt ac bynt. **Ac** ual y bydant yn eisted uelly. Pyma dñzyf. A chan ueint y bñzyf Pyma gabat o nyól yn dyuot hyt nachanhoed yz un o honunt hóy y gilyd. Ac ynol y nyól Pyma yn goleuhau poblle. **A**phan edzychyffant yford y góelynt y pzeideu ar anreitheu arkyuanhed kynno hynny. ny welynt neb ryð dim. na thy. nac aniueil. na móc. na than. na dyn. na chyuanedd eithyz tei yllys ynwac diffeith angkyfanned heb dyn heb *vil* yndunt. **F**eu kedymdeithon ehun wedy eu colli heb wybot dim y bñthunt. onyt hóy yllpedwar. **O**i ar arglwyd duð heb y manaðydan. mae niuer yllys an niuer ninheu eithyz hynn. aón yedrych. dyuot yz neuad a bnaethant nyt oed neb. kyzchu y kastell ar hundy[ny] welynt neb. **V**m medgell. nac ygk[egin] nyt oed

namyn diffeithŏch. D[echreu] a wnaethant yllpedwar treul[aŏ yŏled] a hela a ŏnaethant. a chymr[yt eu digriu]ŏch. A dechreu a wnaeth pob [un o honunt] rodyaŏ ywlat arkyuoeth y[edzych aŏelynt] ae ty. ae kyuanhed. A neb ryŏ [dim ny wel]ynt eithy: gŏydl-ydnot. A gŏed[y treulaŏ]* eu gŏled ac eudarmerth o honunt. dechreu a wnaethant ymborth ar gic hela a physcaŏt a bydaseu. Ac uelly bŏydyn ar eil a treulyfant yndigrif gantunt. Ac ynydiwed diffygyaŏ a ŏnaethant. Dioer heb ymanaŏydan ny bydŏn ualhynn. ky:chŏn loegy: a cheiffŏn grefft y kaffon yn hymbozth. ky:chu Hoegy: a o:ugant. A dyuot hyt yn henffo:ld. A chymrut arnunt gŏneuthur kyfrŏyeu. A dechreu a wnaeth ef uanaŏydan Hunyaŏ co:feu ac eu lliwaŏ arywed y gŏelfei gan lasar llaefgygŏyd a chalch llasar. Agŏneuthur calch lasar racdaŏ ual y gŏnathoed y gŏ: arall. Ac ŏ:th hynny y gelŏir ettwa calch lasar. am ywneuthur o lasar llaefgygŏyd. Ac o: gŏeith hŏnnŏ tra geffit gan uanaŏydan. ny phrynit gangyfrŏyyd d:os wyneb hennffo:ld na cho:of na chyfrŏy. Ac yny adnabubop un o: kyfrŏyydyon yuot ynkolli oe hennill llawer. ac ny phzynit dim gantunt onyt gŏedy na cheffit gan uanaŏydan. Ac yn hynny ymgynnullaŏ ygyt ohonunt. aduunaŏ am ylad ef ae gedymdeith. Ac yn hynny rybud agaŏffont ŏynteu. A chymryst kyngho: am adaŏ yd:ef. Y rofi aduŏ heby pryderi ny chyngho:af i adaŏ yd:ef. namyn llad y taeogyon racco. Dac ef heb y manaŏydan bei ymladem ni ac ŏyntŏy clot d:ŏc a vydei arnam ac an carcharu awneit. Yfgŏell ynn heb ef ky:chu tref arall yymŏfmeithaŏ

yndi. Ac yna kyŷchu dinas arall awnaethant eŷ pedwar. Pa geluydyt heb y pryderi a gymeron ni arnam. Gonaon taryaneu heb y manaŷdan. Adom ninneu dim y Ʒith hynny heb y pryderi. Di ae p[ro-] [ŷon] heb ynteu. Dechŷeu goneuthur [taryan]eu a o[er]ug- ant. ac eu llunya[er] ar [Ʒeith ta]ryaneu da awelfynt. Adodi y [llio adody]ffynt ary kyfr[er]yeu arnunt. [Ar gƷeith h]onn[er] a l[er]y[er]ys racdunt hyt [na ph[er]ynit] tar- yan ynyzho[er] d[er]ef. onyt [g[er]edy na ch]effit gantunt h[er]y. Kyflym [oed eu g[er]ei]th Ʒynteu adiuessur a Ʒne[ynt ac ue]lly ybuant yny dyg[er]yda[er]d * y[er] kyt- d[er]efwyz racdunt. Ac yny duunassant argeiffa[er] eu llad. Rybud adoeth udunt Ʒynteu. achlybot bot ygwyz aeb[er]yt ar eu dihenydy[er]d. Pryderi heb y manaŷdan ymae yg[er]y hynn ynmynnu andiuetha. Da chy- meron ninheu ygan ytae[er]geu hynny. aon ydanunt alladon Ʒynt. Dac ef heb ynteu. kasswallaon aglyw- ei hynny aewyz. Areon vydem. kyŷchu tref arall awnaon. wynt adoethant yd[er]ef arall. Pa geluydyt ydaon ni Ʒithi heb y manaŷdan. Yz honn ymyn- nych o[er] awdam ni heb y pryderi. Dac ef heb ynteu gonaon grydyath. ny byd o gallon gan grydyon nac ymlad ani nac ymwaravun. Dyon i dim y Ʒith honno heb y pryderi. Mi ae gonn heb ymanawydan ami adyscaf itti wnia[er]d. Ac nyt ymyron ar gyweiry[er]d lledyz namyn y p[er]ynu ynpara[er]t agoneuthur yng[er]eith ohona[er]d. Ac yna dechŷeu p[er]ynu y cordwal teckaf agafas yny d[er]ef. ac amgen ledyz no honn[er] ny ph[er]ynei ef eithyz lledyz g[er]adneu. Addechŷeu awnaeth ym- gedymdeithaffu areurych go[er]eu ynyd[er]ef. Apheri

gŵaegeu yz efgidyau ac euraŵ y gŵaegeu a fynnyaŵ ehun ar hynny ynygŵybu. **A**c oꝝ achaŵs hŵnnŵ y gelwit ef yndydyd eurgyrd. **T**za geffit gantaŵ ef nac efgit na hoffan ny phzaynit dim gan gryd ynyz hoŵl dæf. **S**ef a wnaeth y crydyon adnabot bot eu hennill yn pallu udunt. kanyz ual yllunyei vanaŵ-dan ygŵeith y gŵniei pzyderi. **D**yuot y crydyon a chymryt kyghoꝝ. ſef agaŵffant yn eu kynghoꝝ du-unaŵ ar euŵlad. **P**zyderi heb y manaŵydan y mae ygŵyꝝ hynn ynmynnu anŵlad. **P**aham y kymerŵn ninneu hŷny ygan y taeogeu ŵladion heb y pzyderi. namyn eu ŵlad hŵy oŵl. **D**ac ef heb y manaŵydan nyt ymladŵn ac ŵynt. ac ny bydŵn ynŵloegyꝝ bellach. kyꝝchŵn parth adyuet. ac aŵn y hedꝝych. **P**ahyt bynnac y buant ar y ffoꝝd ŵynt a doethant y dyuet. ac arberth agyꝝchaffant. **A**ŵlad tan a wnaethant. **A**dechꝝeu ymboꝝth a hela a thꝝeulaŵ mis uelly. **A**chynnull eukŵn attunt. **A**bot uelly yno vlŵydy. **A**boꝝe-gŵeith kyuodi pzyderi a manaŵydan y hela. **A**chyweiryaw eukŵn a mynet odieithyꝝ y ŵlys. **S**ef aw*naeth rei oꝝcŵn. kerdet oeblaen a mynet y berth vechan a oed geyꝝ euŵlaw. **A**c ygyt ac yd aant yz berth kiliaŵ yn gyflym acheginwrych maŵꝝ gantunt ac ymchoelut at ygŵyꝝ. **D**effaŵn heb y pzyderi parth arberth yedꝝych beth yffyd yndi. neffau parth ar berth a wnaethant. pan neffayffant. **I**lyma uaed coet claerwyn ynkyuodi oꝝ berth. **S**ef a oꝝuc y cŵn ohyder ygŵyꝝ ruthꝝaw idaŵ. ſſef a wnaeth ynteu adaŵ y berth achilyaw dalym y ŵꝝth y gŵyꝝ. **A**c yny uei agos ygŵyꝝ idaŵ kyuarth arodei yꝝkŵn heb gilyaw yrdunt. **A**phan yghei y

gŵy y kilie i eilweith ac y toŷrei gyuarth. Ac ynol y baed y kerddaffant yny welynt gaer uaŵ aruchel. agŵeith newyd arnei yny lle nywelfynt namaen na gŵeith eiryoet. Ar baed ynkyrchu yz gaer yn vuan ar kŵn yny ol. A gŵedy mynet y baed ar kŵn yz gaer. ryuedu a wnaethant welet y gaer yny lle nywelfynt eiryoet weith kynno hynny. Ac obenn yz oŷfed edŷych a wnaethant ac ymwarandaŵ az kŵn. Pa hyt bynnac y bydynt uelly nychlywynt un oŷkŵn na dim y ŵrthunt. Arglŷyd heb y pŷyderi mi aaf yz gaer ygeiffaŵ chŵedleu y ŵrth y cŵn. Dioer heb ynteu nyt da dy gyghoŷ uynet yz gaer honn nys gŵeleift eiryoet. Ac o gŵney v ygkyngoŷ i nyt ey idi. Arneb adodes hut ar y wlat aberis bot y gaer ymma. Dioer heb y pŷyderi nymadeuaf i v yg cŵn. Pa gyghoŷ bynnac agaffei ef y gan uanaŵydan y gaer agyŷchaŵd ef. Pandoeth yz gaer nadyn. na mil. nar baed. nar cŵn. na thy. nac anhed. nyŷgŵelei yny gaer. Af a welei ual amgymherued llawr y gaer ffynnaŵn agŵeith o vaen marmoz yny chylch. Ac arlan y fynnaŵn. kaŵc eur uch benn llech o vaen marmoz. Achadŷyneu ynkyrchu yz awyŷ. a diben nyŷgŵelei arnunt. Goŷawenu a ŵnaeth ynteu ŵrth decket yz eur. Adahet gŵeith y kaŵc. Adyuot a wnaeth ynyd oed y kaŵc ac ymauael ac ef. Ac ual ydymauaelaŵd ar kaŵc glynu y dŵylaŵ ŵrth y kaŵc. ac dŷaet ŵrth y llech yd oed y kaŵc yn feuyll arnei. Adŵyn y lewenyd y gantaŵ hyt na allei dywedut vn* geir. A feuyll a wnaeth uelly. Ae aros ynteu a ŵnaeth manaŵydan hyt parth adiwed ydyd. A phŷynhaŵn byŷr gŵedy bot yndiheu gantaŵ nachaei chwedleu y ŵrth

pryderi nac yŕith y cŕn. dyuot aozuc parth ar Ilys. pan
 daŕ y myŕn. fef awnaeth riannon edzych arnaŕ. Mae
 heb hi dygedymdeith ti ath gŕn. Ilyma heb ynteu vying
 kyfranc aedatkanu oII. Dioer heb y riannon yfdŕc
 agedymdeith uuoft di. ac ysda agedymdeith agoll-
 eift di. achan y geir hŕnnŕ mynet allan. ac yŕartal
 y managaffei ef uot y gŕr argaer kyŕchu yno awnaeth
 hitheu. **P**ozth y gaer awelas yn agozet ny bu argel
 arnei. ac ymyŕn ydoeth. ac ual ydoeth arganuot
 pryderi ynymauael arcaŕc adyuot attaŕ. **O**ch ar-
 glŕyd heb hi beth awney di yma. ac ymauael ar
 kaŕc gyt ac ef. ac yggt ac ydymeweil glynu y dŕylaŕ
 hitheu ŕith y kaŕc. ae deutroet ŕith y llech hyt na
 allei hitheu dywedut ungeir. ac ar hynny gyt ac
 ybu nos Ilyma dŕyŕf arnunt achawat onyŕl. achan
 hynny difflannu y gaer. ac ymeith ac ŕynteu. **P**an
 welas kicua verch gŕyn gloeŕ nat oed yny Ilys namyn
 hi a manaŕydan. dŕycyŕuerth awnaeth hyt nat oed
 well genti ybyŕ noemarŕ. ffeŕ awnaeth manaŕydan
 edzych ar hynny. **D**ioer heb ef cam ydwyt arnaŕ.
 os rac vy ovyn i y dŕycyŕuerthy di. mi arodaf duŕ
 yn vach itt naweleifti gedymdeith gywirach noc y
 keffy di vi. tra vynno duŕ itt uot uelly. **Y**rof aduŕ
 pei yt ueŕn i yndechŕeu vy ieuentit. mi agadŕŕn
 gywirdeb ŕith pryderi. ac yrot titheu mi ae cadŕŕn.
 ac na vit un ovyn arnat. heb ef. ac yrof aduŕ heb ef.
 ti ageffy y gedymdeithas auynnych ygennyfi herwyd
 vyygallu i trawelo duŕ ynbot yny dihirŕch hŕnn ar
 goul. **D**uŕ adalo itt heb hi ahynny adebygŕn i.
Ac yna kymryt llewenyd ac ehouyndŕa oŕ uozŕyn o

achaŵs hynny. **I**e encit heb ymanaŵdan. nytkyfle ynni trigyaŵ yma. yn kŵn a gollaffam. ac ymbozth nys gallŵn. kyꝛchŵn loeger. haŵffaf yŵ yni ymbozth yno. **Y**nllaŵen arglŵyd heb hi ni a wnaŵn hynny. Y gyt y kerdassant hyt yn lloegyꝛ. arglŵyd heb hi pa greft agymerydi arnat. kymer vn lannweith * **D**y chymeraf i heb ef namyn crydyaeth. ual ygŵneuthum gynt. arglŵyd heb hi nyt hoff honno y glanet y ŵꝛ kygynnilet kyuard a thydi. wrth honno ydafi heb ef. dechꝛeu ygeluydyt a wnaeth a chyweiryŵ y weith oꝛ coꝛdwal teckaf agauas yny dꝛef. ac ual y dechꝛeu ysfynt yn lle arall dechꝛeu gŵaegu yꝛ yskidyu owaegeu eureit yny oed ouer a manweith hoŵl grydyon y dꝛef y ŵꝛth yꝛ eidaŵ ef ehun. a thꝛageffit y gantaŵ nac eskit na hoffan. ny phꝛynit y gan ereill dim. A blŵydyn uelly a treulŵys ef yno yny oed y crydyon yn dala kynuigen a chyghoꝛuynt ŵꝛthaŵ. ac yny doeth rybudyu idaŵ. amenegi uot y crydyon wedy duunaŵ ar ylad. **A**rglŵyd heb y kicua pam ydiodefir hynn y gan y taeogeu. **D**ac ef heb ynteu ni aem eiŵfoes y dyuet. dyuet agyꝛchyŵfant. **S**ef a oꝛuc manaŵdan pangychŵynnwys parth adyuet. dŵyn beich owenith gantaŵ. a chyꝛchu arbeth. a chyuanhedu yno. ac nyt oed dim digriuach gantaŵ no gŵelet arberth ar tirogaeth y buaŵfei yn hela ef a phꝛyderi a riannon gyt ac ŵynt. **D**echꝛeu a wnaeth kynneuinaŵ a hela pyŵcaŵt a llydnot areugŵal yno. ac yn ol hynny dechꝛeu ryuoꝛyaŵ. ac yn ol hynny heu grofft. areil. ardꝛyded. **A**c na chaf y gŵenith ynkyuot ynoꝛeu yny byt. ae deir grofft yn llwydyaŵ yn vn dŵf. hyt nawelfei dyn

wenith degach noc ef. **T**reulað amferoed y vlōydyn a ðnaeth. na^hchaf y kynnhæaf yndyuot. ac y edzych un oeroffteu ydaeth. nachaf honno yn aeduet. **M**i auynnaf vedi honn auo^zy heb ef. **D**yuot dzaegeuyn ynos honno hyt yn arberth. v bo^ze glaf d^zannoeth dyuot yuynnv medi yrofft. pan dað nyt oed namyn y kalaf yn **I**llōm wedy daruot to^zri pobun yny doi yny dywyffen o^zkeleuyn. a mynet ymeith ar tywys yn hollaðl. ac adað y calaf yno yn **I**llōm. **R**yuedu hynny yn ua^z a ðnaeth adyuot y edzych grofft ara^ll. nachaf honno yn aeduet. **D**ioer heb ef mi auynnaf uedi honn auo^zy. **A** th^zannoeth dyuot ar uedwl medi honno. **A**phandað nyt oed dim namyn y kalaf **I**llōm. **O**i aarglōyd duð heb ef pōy yffyd yn go^zffen vyn diua * i. a mi aegōnn. yneb adech^zeuis vyn diua yffyd ynyo^zfen. ac adiuawys ywlat gyt ami. **D**yuot y edzych y d^zyded rofft. pandoeth ny welsei neb wenith degach. ahōnnō ynaeduet. Meuyl ymi heb ef ony wylaf i heno. ar neb aduc y^z yt ara^ll adað ydōyn hōnn. ami a wybydaf beth yð. **A**chymryt y arueu a wnaeth adech^zeueu gōylat y grofft. a menegi a wnaeth ykicua hynny o^ll. **I**e hebhi beth yffyd yth v^zyt ti. **M**i awylaf y grofft heno heb ef. Y wylat y grofft ydaeth. ac ual ybyd am hanner nos uel^ly nachaf tō^zyf mōyhaf yny byt. **S**ef a wnaeth ynteu edzych. ar hynny **I**lyma eliðlu y byt olygot. a chyfrif na messur ny ellit ar hynny. ac nywydyat yny uyd y **I**lygot yn gōan adan y groft. **A**phob un ynd^zigyað arhyt y keleuyn. ac yny estōng genti. ac ynto^zri ytywyffen. ac yn gōan ardywyffen ymeith. ac ynadað y kalaf

yno. Ac ny wydyat ef uot un keieuyn yno. ny bei lygodet ambobun. ac agymerynt euhynt radunt artywys gantunt. Acyna róng dicher a llit taraó ym plith y llygot awnaeth. amóy noc ar ygóydbet neu yz adar yn yz aóy z ny chytdzemei ef ar yz un o honunt eithyz un awelei ynamdzom ual ytebygei naallei un pedeftric. vn ol honno y kerdóys ef aedala awnaeth ae dodí yny uanec. ac a llinin róymaó geneu y vanet. ae chadó gantaó. achyzchu y llys. **D**yuot yz yftauell. ynylle ydoed kicua. Agoleuhau ytan. Ac ózth y llinin dodí y uanec ar y wanas a ozuc. **B**eth yffyd yna arglóyd heb y kicua. **H**eidyz heb ynteu ageueis yn **H**etratta arnaf. **P**aryó leidy z arglóyd aallut ti ydodí yth uanecheb hi. **H**yma oll heb ynteu amenegi ual yz lygryffit ac y diuóyniffit y groffteu idaó. Ac ual y doethant y llygot idaó yz grofft diwethaf yny wyd. Ac vn ohonunt oed amdzom ac adelleis inheu ac yffyd yn vy manec. ac a grogaf inheu avozy. **A**cymkyffef y duó bei afkaffónoll mi ae crogón. **A**rglóyd heb hi di ryued oed hynny. Ac eiffoes anhóymp yó góelet gó z kyfurd kymoned athidi yn crogi y ryó bz yf hónnó. **A**phei gónelut iaón nyt ymyzrut yny pzyf. namyn y e llóng ym*eith. **M**euyl ymi heb ef pei af caffón i oll óynt onyfcrogrón. ac ageueis mi ae crogaf. **T**e arglóyd heb hi nyt oes acháós ymi y uot ynbozth yz pzyf hónnó. namyn goglyt anfyberóyt yti. agwna ditheu dy ewyllys arglóyd. **B**eigóypón ninheu defnyd yny byt y dylut titheu bot ynbozth idaó ef. mi avydón ózth dy gynghoz am danaó heb y manaóydan. **A**chanys nys gónn arglóydef. medól yó gennyf y

diuetha. a gŵna ditheu yn llawen heb hi. ac yna y kyrcŵys ef o'rfed arberth ar llygoden gantaŵ. a fengi dŵy ffo'rch yny lle uchaf yny'z o'rfed. ac ual y byd uelly llyma y gŵelei yfcolheic yndy uot attaw. a hen dillat hyd'leul tlawt ymdanaŵ. ac neut oed feith mlyned kynnohyunny yz pan welfei ef nady n' mil eithy'z ypedwar dyn y buaffynt ygyt yny golles y deu. Arglŵyd heb yz yfcolheic dyd da itt. Duŵ arodho da itt agreffaw ōzthyt heb ef. Pandoy di yz yfcolheic heb ef. Pandoaf arglŵyd oloygyz o ganu. Aphaham y gouynny di arglŵyd heb ef. am na weleis heb ef yz yf feith mlyned undyn onyt pedwardyn ditholedic athitheu yz awz honn. Te arglŵyd heb ef mynet trŵy y wlat honn ydwyf inheu yz awz honn parth amgŵlat vyhvn. apharyŵ weith yd wyd yndaŵ arglŵyd. Grogi lleidyz a geueis yn lletratta arnaf heb ef. Paryŵ leidyz arglŵyd heb yz yfcolheic. p'ryf awelaf yth law di ual llygoden. ad'w'c ygg'eda y ōz kyfurd a thydi teimlaw p'ryf kyfryŵ ahŵnnŵ. gellŵng ymeith ef. Da ellyngaf y prof aduw heb ynteu. yn lletratta arnaf y keueif i ef. achyfreith lleidyz awnaf inheu ac ef. ygrog'i. Arglŵyd heb ynteu rac gŵelet gŵz kyfurd athidi yny gŵeith hŵnnŵ. punt ageueis i o gardotta mi ae rodaf itti agellŵng y p'ryf hŵnnŵ ymeith. Da ellyngaf y prof aduw ac nys gŵerthaf. Gŵna di arglŵyd heb ef ony bei rac gŵelet gŵz kyfurd athidi ynteimlaw y ryŵ b'ryf hŵnnŵ. nymtozey i. ac ymeith ydaeth yz yfcolheic. Val y byd ynteu ynteu yn dod'i ydulath yny ffy'rch. nachaf offeirat yndy uot attaw ar uarch yn gyweir. Arglŵyd dydda itt heb ef. Duŵ arodho

da itt heb y manaŷydan. athuendith. **B**endyth duó*
 itt. **A**pharyó arglŷyd ydŷyt ynywneuthur. **G**rogi
 lleidyꝝ ageueis yn lletratta arnaf heb ef. **P**aryó leidyꝝ
 yó hŷnnó arglŷyd heb ef. **P**ryf heb ynteu ar anfaóð
 llygoden. a lletratta a wnaeth arnaf. **A**dihenyd lleidyꝝ
 a wnaeth ynneu arnaó ef. **A**rglŷyd heb ynteu. rac dy
 welet ynteimlaó ypryf hŷnnó mi ae prynaf eŷllwng ef.
Y duó y dygaf vygkyffes nae werthu nae eŷllŷng naf
 gŷnafi. **G**ŷir yó arglŷyd nyt gŷerth arnaó ef dim.
Fithyꝝ rac dywelet ti yn ymhalogi gŷth y pryf hŷnnó.
 mi arodaf itt teirpant agollŷng ef ymeith. **H**a vynnaf
 yrofi aduó heb ynteu vn gŷerth yꝝdaó. namyn yꝝhŷnn
 a dily y grogi. yn llaben arglŷyd gŷna dy vymprŷy.
 Ymeith ydaet yꝝ offeirat. **S**ef a wnaeth ynteu maglu
 yllinin am vynŷgyl y llygoden. ac ual yd oed yny
 dyꝝchael. **L**lyma rŷtter eŷcob a welei ae ŷŷmereu ae
 niueroed. **A**r eŷgob e hun yn kyꝝchu parth ac attaó.
Sef a gnaeth ynteu gohir ar y weith. **A**rglŷyd eŷgob
 heb ef dy uendyth. **D**uw a rodho y uendith itt heb ef.
Paryó weith ydŷyt ti yndaó. **G**rogi lleidyꝝ ageueis
 yn lletratta arnaf heb ef. **P**onyt llygoden heb ynteu
 awelafi ythlaó di. **I**e heb ynteu. a lleidyꝝ uu hi
 arnafi. **I**e heb ynteu kan deuthum i ar diuetha y
 pryf hŷnnó mi ae prynaf y gennyt. mi arodaf feithpant
 itt yꝝdaó. ac rac gŷelet gŷꝝ kyfurd athi yndiuetha
 pryf moꝝ dielŷ ahŷnnó gollŷng ef arda ageffy *di*theu.
Ha eŷllynghaf y rof aduó heb ynteu. **K**an nys go-
 llynghy yꝝ hynny mi arodaf it pedeirpant ar hugeint
 o aryant paraóð agellŷng ef. **H**a eŷllyngaf dygaf yduó
 vyingkyffes yꝝ y gymeint arall heb ef. **K**an nys

gellyngy yz hynny heb ef mi arodaf itt awely o veirch yny maes hōnn. afeith sōmer yffyd yma. arfeith meirch y maent arnunt. **D**a vynnaf yrof aduó heb ynteu. **F**any mynny hynny gōna yr gberth a vynyich. **G**onaf heb ynteu. rydhau riannon a phzyderi. **T**i agey hynny **D**a vynnaf yrof aduó. **B**eth auynny ditheu. **G**aret yz hud ar lletrith yar feith cantref dyuet. **T**i a geffy hynny heuyt a gellōng y llygoden. **D**a ellyngaf yrof aduó heb ef. **G**ymbot auynnaf pōy ef y llygoden. * **V**yggōreic i yó hi a phany bei hynny nys dillynghōn. **P**affuryf ydoeth hi attafi. **V**herwa heb ynteu. **M**iui yó llōyt uab kil coet. **A** mi adodeis yz hut arfeith cantref dyuet. **A**c ydial gōaól uab clut ogedymdeithas ac ef ydodeis i yz hut. **A**c ar pzyderi y dieleis i gōare bōoch ygcot agōaól uab clut pan y gōnnaeth pōy ll penn annōn. **A** hynny yn lllys eueyd hen y gōnaeth o aghyghoꝝ. **A**gōbedy gōybot dy uot titheu yn kyuanhedu y wlat. ydoeth vynteulu attaf ynheu ac erchi eurithaó yn llygot y diua dy yt ti. **A**c ydoethant y nos gyntaf vynteulu ehunein. **A**r eil nos ydoethant heuyt ac ydiuayffant y dōy groffd. **A**r tryded nos ydoeth uynggōreic agōaged y lllys attaf yerchi im eu rithaó. **A**c yritheis ynheu. a beichaó oed hi. **A**phany bei ueichaó hi nys goꝝdiwedut ti. **A**chanys hynny vu ae dalahi. mi arodaf pzyderi ariannon itt. ac a waredaf yz hut ar lletrith yar dyuet. **M**inneu auenegeis itti pōy oed hi. a gellōng hi weithon. **D**a ellyngaf y rofi aduó heb ef. **B**eth a uynny ditheu heb ef. **H**yma heb ynteu auynnaf. nabo hut vyth arfeith cantref dyuet ac na dotter. **T**i ageffy hynny

heb ef a gellŷng hi. **D**a ellynghaf myn uyncret heb ynteu. **B**eth avynny ditheu bellach heb ef. **I**lyma itt heb ef avynnaf. nabo ymdiala arpryderi ariannon nac arnaf inheu byth amhynn. **B**ynny oll ageffy. **A**dioer da ymedzeift heb ef. ef adoei amdy benn gŷbyl oꝝgouut. **I**e heb ynteu rac hynny y nodeis ynneu. **R**ydhaa weithon vyggŷzeic im. **D**a rydhaaf yrof aduŷ heb ef. yny welŷyf pryderi a riannon ynryd gyt ami. weldy yma ŷyntŷy yn dyuot heb ef. **A**rhynny **I**lyma pryderi ariannon. **R**yuodi a oꝝuc ynteu yn euherbyn aegreŷŷaŷv. **A**c eifted ygyt. **A** ŷda rydha vyggŷzeic im weithon heb yzefcob. ac neurygeueift gŷbyl oꝝ annodeift. **G**ellyngaf ynllaben heb ef. **A**c yna ygellyngaŷd ef hi. **A**c y trewis ynteu hi ahutlath. ac ydatrithŷys hi yn wreic ieuanc deccaf a welfei neb. **E**dzych yth gylch arywlat heb ef. athi awely yzhoŷl anhedeu arkyuanhed ual ybuant oꝝeu.*

Yna kyuodi a oꝝuc ynteu ac edzych. **A**phan edzych- aŷd ef awelei yzhoŷl wlat yn gyuanned. **A**c yn gyweir oe hoŷl alauoed ae hannedeu. **P**aryŷ waffanaeth ybu pryderi ariannon yndaŷ heb ef. **P**ryderi auydei ac yz d poꝝth uyŷlys i amyuyngyl. **A**riannon auydei a mŷeireu yz effyn wedy bydynt ynkywein gŷeir am y mynŷyl hitheu. ac uelly y bu eucarchar. **A**c oachaŷs ykarchar hŷnnŷ ygelwit ykyfarŷydyt hŷnnŷ mabinogi. mynnweir a mynoꝝd. **A**c uelly y teruyna ygeinc honn yma oꝝ mabinogi...

Math, son of Mathonwy.

honn yð y beddared geinc oz mabinogi

Math uab mathonwy oed arglwyd ar wyned. Aphwyderi uab pwyll oed arglwyd ar vn cantref arhugeint nny deheu. Sef oed y rei hynny. feith cantref dyuet. a seith cantref moſganhſc. Pedwar cantref keredigyaſn. Athzi yſtrat tywi. Ac yn yz amfer hſnnſ math uab mathonwy ny bydei vyſ. namyn trauei y deutroet ymlyc croth moſwyn. onytkynnſyf ryuel ae lleſteirei. Sef yd oed yn uoſwyn ygyt ac ef. Goeſin uerch pebin o dol pebin yn aruon. ahonno teckaf moſwyn oed yn yhoes. oz awydit yno. Ac ynteu ygkaer dathyl yn aruon yd oed y waſtatrſyd. Ac ny allei gylchu y wlat namyn giluaethſy uab don. Ac eueyd uab don y nyeint ueibon y chſaer. ar teulu gyt ac ſy ygylchu y wlat dſofdaſ. Ar uoſynoed gyt amath yn waſtat ac ynteu giluaethſy uab don adodes yvzyt aryuoſwyn. ae charu hyt na wydyat beth a wnaei amdanei. Ac yn hynny nachaf y liſ ae wed ae anfaſd yn atueilaſ oe charyat hyt nat oed haſd y adnabot. Sef awnaeth gſydyon yuraſt ſynyeit dydgſeith arnaſ yn graf. Hawas heb ef paderyſ itti.

Paham hebynteu beth awely di arnafi. **G**welaf arnat heb ef colli ohonat dy bzyt ath lió. a phaderyó itti. **A**rglôyd vzaót heb ef yz hynn aderyó ymi ny ffróytha im y adef y neb. **B**eth yó hynny eneit heb ef. **T**i aódoft heb ynteu kynnedyf math uab mathonóy. bahuftyng bynnac yz yuychanet auo yróng dnyon oz y kyfarffo * ygóynt ac ef. ef aegóybyd. **T**e heb ygóydyon taó di bellach. mi aónn dy uedól di. caru goewin ydóyt ti. **S**ef awnaeth ynteu yna pan wybu ef adnabot oeuráót y uedól. dodí ucheneit díomhaf yny byt. **T**aó eneit ath ucheneidaó hebef. nyt o hynny ygozuydir. Minheuabarať heb ef kany ełlır heb hynny dygyuozi góyned a phowys adeheubarth ygeiffaó yuoáóyn. abyd laóen di ami ae parať itt. **A**c ar hynny att uath uab mathonóy ydaethant óy. **A**rglôyd heb ygóydyon mi agigleu dyuot yz deheu yryó pzyuet ny doeth yz ynys honneiryóet. **P**óy y henó hóy heb ef. **H**obeu arglôyd. **P**aryó aníueileit yó yrei hynny. **A**níueileit bychein góell eukic nochic eidon. bychein ynt óynteu. **A**c ymaent yn fymudaó enóeu. **M**och ygelwir weithon. **P**óy bieóynthóy. **P**zyderi uab póyłł yd anuonet idaó o annón. y gan araón vzenhin annón. **A**c ettóa yd ys yn kadó oz enó. . . hónnó. hanner hóch. hanner hob. **T**e heb ynteu ba ffuryť y keffir óy ygantaó. **M**i af ar vyn deudecuet yn rith beird arglôyd y erchi y moch. **I**f aryeıłł ychneckau heb ynteu. **N**yt díóe vyn traósgóyd i arglôyd heb ef. ny deuaf i heb ymoch. **V**nllaóen heb ynteu kerda ragot. **I**f aaeth agíluaethóy a degwyz gyt ac óynt. hyt ygkeredigyawn yn ylle

aelwir rudlan. teiui y⁺a⁺honn. ynylle ydoed Ilys
 ypyderi. Ac yn⁺rith beird ydoethant ymy⁺on. a Ila⁺ben
 uu⁺oyvt ⁺o⁺thunt. **A**r neill⁺la⁺o pyderi y goffodet g⁺oyd-
 yon ynos honno. **I**e heb y pyderi da oed gennym
 ni kael kyvar⁺oydyt gan rei o⁺z g⁺oy⁺eeinc racko. **M**oes
 y⁺o gennym ni argl⁺oyd heb yg⁺oydyon ynos gyntaf
 ydelher att ⁺o⁺z ma⁺o⁺z dywedut o⁺z pennkerd. mi ady-
 wedaf gyuar⁺oydyt yn Ila⁺ben. **Y**nteu wydyon go⁺zeu
 kyuar⁺oyd yny byt oed. Ar nos honno didanu y Ilys
 a wnaeth ar ymdidaneu digrif a chyvar⁺oydyt. ynyoed
 hoff gan ba⁺o⁺z o⁺z Ilys. Ac yndidan gan pyderi ym-
 didan ac ef. **A**c ardi⁺oed hynny. argl⁺oyd heb ef ae
 g⁺o⁺ell yg⁺ona neb uy neges i * ⁺o⁺zthyt ti no miui uy
 hun. **D**awell heb ynteu taua⁺o⁺t Ila⁺onda y⁺o y teu di.
 Ilyma vy neges inheu argl⁺oyd heb ef. ymadol⁺oyn
 athidi amy⁺z anieileit aanuonet itt o⁺ann⁺oyn. **I**e
 heb ynteu ha⁺o⁺ffaf yny byt oed hynny. pany bei ⁺a⁺mot
 y rof am go⁺lat amdanunt. **S**ef y⁺o hynny. nat elhont
 ygennyf yny hilyont eudeukymeint yny wlat. Ar-
 gl⁺oyd heb ynteu minneu aallaf dy rydhau ditheu o⁺z
 geireu hynny. **S**ef ual y gallaf. **D**ady⁺zo ym ymoch
 heno. ac na naccaa ui ohonunt. Auoy⁺z minneu a
 dangoffaf gyfnewit am danunt ⁺o⁺y. Arnos honno yd
 aethant ef ae gedymdeithon y Iletty ar y kyngho⁺z.
 Awy⁺z heb ef nicha⁺on ni ymoch oc eu herchi. **I**e
 heb ⁺o⁺ynteu. pad⁺za⁺o⁺sg⁺oyd ykeir ⁺o⁺ynteu. mi abaraf eu
 kael heb y g⁺oydyon. **A**c yna yd aeth ef yny geluyd-
 odeu. ac ydech⁺zeuawd dangos y hut. ac yd hud⁺oys
 deudec emyf. adeudec milgi b⁺onnwyn du bobun
 ohonunt. a deudec to⁺zch. Adeudec kyn⁺lyuan arnunt.

a neb oꝛ ae gólei ny wydyat nabeynt eur. Adeudec kyfróy ar ymeirch. ac ambob lle oc y dylvei hayarn uot arnunt ybydei eur o góbyl. **A**r ffróyneu yn un weith a hynny. ar meirch ac arkón ydoeth ef att pꝛyderi. **D**yd da itt arglóyd heb ef. **D**uó arodho da itt heb ynteu a graeffaó 6ꝛthyt. **A**rglóyd heb ef llyma rydit yttj am y geir adywedeift neithóyꝛ am y moch nas rodut ac nafgóerthut. titheu aelly gyfnewityaó yꝛ auo góell. **W**inneu arodaf y deudeg meirch hynn ualymaent yngyweir. ac eu kyfróyau ac eu ffróyneu. ar deu dec milgi aceu toꝛcheu. ac eu kynllyuaneu ual ygóely. ar deu dec taryan eureit awely di racko. **T**rei hynny a rythaffeí ef oꝛ madalch. Ie heb ynteu ni agymerón gynghoꝛ. **S**ef y kaóffant ynny kynghoꝛ rodi y moch y wydyon. achymryt ymeirch ar kón ar taryaneu y gantaó ynteu. **A**c yna ykymeraffant hóy genhat ac ydechꝛeuaaffant gerdet ar moch. **A**geimeit heb y góydyon reit yó in gerdet yn bꝛyffur. ny phara yꝛ hut namyn oꝛ pꝛyt y gilyd. **A**r nos honno y kerdassant hyt yggóarthaf keredigyaó. **T**lle aelwir ettwa oꝛ achaós hónnó mochdꝛef. **A**thꝛannoeth ykymeraffant eu hynt dꝛos elenit ydoethant. * ar nos honno ybuant yróng kerí ac aróyftli. ynny dꝛef aelwir heuyt oꝛachaós hónnó mochtref. **A**c odyne ykerdassant racdunt. **A**r nos honno y doethant hyt ygkymót ympowys aelwir oꝛ yftyꝛ hónnó heuyt mochnant. ac yno y buant y nos honno. **A**c odyne ykerdassant hyt ygcantref ros. **A**c yno y buant y nos honno myón ydꝛef a elwir ettwa mochtref. **H**awyꝛ heb ygóydyon ni agyꝛchón kedernit góyned ar

annieileit hynn. yd ys ynlluydaw yn an hol. **S**ef
 ykyrchaffant ydref uchaf oarlluchwed. Ac yno
 góneuthur creu yz moch. Ac oz achafús hónnó y dodet
 creuwyzyon ar y dref. Ac yna góedy góneuthur creu
 yz moch. ykyrchaffant at uath uab mathonóy hyt
 ygkaer dathyl. **A**phandoethant yno ydoedit yndy-
 gyuozi y wlat **P**achóedleu yffyd yma heb ygódyon.
Dygyuozi heb óy ymae pzyderi ynychol chóí un
 cantref ar hugeint. **R**yued uu hóyzet y kerdyffaóch
 chóí. mae yz annieileit yd aethaóch yneu hóyfc heb
 ymath. y maent góedy góneuth^{ur} creu udunt yny
 cantref arall iffot heb ygódyon. Arhynny ll^{yma}
 y clywynt yz utkyzn ar dygyuozi yn y wlat. **A**r hynny
 góiscaó awnaethant óynteu a cherdet yny vydant
 ympennard yn aruon. Ar nos honno ydymchoeles
 gódyon uab don achiluaethóy y uraót hyt ygkaer
 dathyl. ac ygóelei uath uab mathonó dodi giluaethóy
 agoewin ygytgyfcu. a chymell ymozyonyon ereill
 allan yn amharchus. achyfcu genti oehanuod ynos
 honno. **P**anwelfant ydyd d^zannoeth kyrchu awnaeth-
 ant *y lle yd* oed math uab mathonóy ae lu. **P**an
 doethant ydoed ygóy^z hynny yn mynet y gymryt
 kyngozi padu ydarhoynt *pzyderi* agóy^z ydeheu. Ac
 arykyngozi ydoethant óynteu. **S**ef agaóssant yn eu
 kygozi *aros* ygkedernit góyned ynaruon. ac yg *kym-*
perued ydóy uaenaózi ydarhoet. *maenaóz pennard.*
amaenaóz coet alun. **A**ph^{zy}(deri) *ae kyrchóys* yno
 óynt. **A**c yno y bu *ygyfranc ac yllas* lladua uabózi
 o bop parth *ac y bu reit y wyz ydeheu enkil.* **S**ef lle
 yd en*kilyaffant hyt ylle aelwir ettwa nant call ahyt

yno yd ymlitywyt. Ac yna y bu yz aerua diueffur ymeint. Yna ykiliaffa hyt ylle aelwir dol penn maen. Ac yna clymu awnaethant. acheiffaó tangneuedu. agóyftlaó awnaeth pryderi ar y dangneued.

Sef y góyftlós gózi góaftra ar y bedwyzd ar hugeint o veibon góyza. Agóbedy hynny kerdet o honunt yn eu tangneued hyt y traethmaó. ac ual ygyt ac ydoethant hyt y uelenryt. y pedyt ny eflit eureoli o ymaethu. Gyru kennadeu o pryderi y erchi góahard y deulu. ac erchi gadu yrygtaó ef agóydyon uab don. kanys ef a barysfei hynny. Att uath uab mathonóy y doeth y gennat. Te heb ymath. y rof i aduó os da gan wydyon uab don mi ae gadaf. Yn lláben. ny chymellaf ynneu ar neb vynet y ymlad dros wneuthur o honam ninneu angallu. Dioer heb y kennadeu. tec med pryderi oed yz góz awnaeth hynn o gam idaó. dodí y gozff yn erbyn y gozff ynteu. agadu y deulu ynsegur. Dygaf y duó vygkyffes nat archaf i y wyz góyged ymlad droffof i. aminneu vy hun yn kael ymlad aphryderi. Quii adodaf vygkozff ynerbyn y eidaó yn lláben. A hynny aanuonet at pryderi. Te heb y pryderi nyt archaf inheu y neb gouyn vy iaón namyn my hun. Y góyz hynny a neilltuwyt. ac adechzeuwyt góiscaó ymdanunt. ac ymlad aónaethant. ac o nerth grym ac angerd ahut alletrith góydyon. aphryderi alas. ac ymaen tyuyaó uch y uelenryt y cladwyt. ac yno ymae yued. Góyz ydeheu a gerdassant ac argan truan gantunt parth ae gólat. Ac nyt edryued. euharglóyd a gollysffynt. alláber oc eugozegóyz. ac eumeirch ac eu harueu ganmóyaf.

Gŷy gŷyned a ymchoeles dŷacheuyn ynllaben oza-
 enus. Arglŷyd heb y gŷydyon ŷith vath. ponyt oed
 iaŷn yn ni eŷllong eu dylyedaŷc y wyŷ y deheu a wyŷtl-
 yffant inni ar tangneued. Ac ny dylyŷn y garcharu *
 Rŷdhaer ynteu heb y math. Argŷas hŷnnŷ argŷyŷtl-
 on a oed gyt ac ef a eŷllyngŷyt yn ol gŷyŷ y deheu.
 Ynteu math a gŷyŷchŷys kaer dathyl. Gilaethŷy uab
 don arteulu a uuaffynt gyt ac ef a gŷyŷchaffant y
 gylchaŷ gŷyned mal y gnotayŷŷynt. a heb gŷyŷchu
 yllys. Ynteu vath a gŷyŷchŷys y yŷtaueŷl. ac a beris
 kyweiraŷ lle idaŷ y benelinyaŷ. ualy kaffeŷ dodŷy
 dŷaet ym pŷyc croth y uoŷŷyn. Arglŷyd heb y goewyn
 keif uoŷŷyn a uo is dy dŷaet weithon. gŷreic ŷyfi.
 Pa yŷtyŷ yŷ hynny hynny heb ef. Rŷyŷch arglŷyd
 a doeth am vym penn a hynny yn dirgel. ac ny bum
 diŷtaŷ inheu. ny bu yn y llŷys neb nyŷ gŷyŷpei. Sef
 kyŷch a doeth dy nyeint ueibon dy chŷaer arglŷyd.
 gŷyŷdyon uab don. a giluaethŷy uab don. a thŷeis
 arnaf a oŷrugant a cheŷilyd y titheu. achyŷcu a wnaeth-
 pŷyt genhyf. a hynny yth yŷtaueŷl ac yth wely di.
 Ie heb ynteu yŷ hynn a allaf mi ae gŷnaf mi a baraf
 itt gael iaŷn yn gyntaf. Ac yn ol vy iaŷn y byda(f)
 inheu. a thitheu heb ef mi ath gymeraf yn wreic
 im. Ac a rodaf uedyant vyg kyuoeth yth laŷ ditheu.
 ac yn hynny ny doethant ŷy yg kyuyl y llŷys. namyn
 trigyaŷ y gylchaŷ y wlat a wnaethant. yny aeth gŷa-
 hard udunt ar y bŷyt ae llŷyn. yn gyntaf ny doethant
 hŷy yn y gyuyl ef. Yna y doethant ŷy attaŷ ef.
 Arglŷyd heb ŷynt. dyd da it. Ie heb ynteu ae
 wneuthur iaŷn y mi y doethaŷch chŷi. Arglŷyd yth

ewyllys yd ydym. **B**ei vy ebyllys nychollon o wyz ac arueu a golleis. vyg kewilid ny elloch chwi y dalu y mi heb agheu pryderi. **A**chan doethaobch chwitheu ym ewyllys ynheu. mi a dechueuaf boen arnaobch. **A**c yna y kymertth y hutlath ac y trebis giluaethoy yny uyd yndaran ewic. **A**c achub y llall a wnaeth yn gyflym kyt mynnei dianc nys gallei. ae daraob ar vn hutlath yny uyd yn garob. **K**anys yobch yn roymedig-aeth mi a wnaf yobch *gerdet* ygyt. **A**(ch bot yn) gymaredic. ac yn vn anyan a(r gwyduilot) yd yobch yn eu rith. **A**c yn yz am(fer y) bo etiued. * udunt hwy. y uot y chwitheu. **A** blwydyn y hediob dowch yma attafi. **Y**m penn yz ulwydyn oz vndyd llyma y klywei odozun a dan paret yz ystauell. a chyfuarthua cobn y llys am benn y godozun. **A**dzych heb ynteu beth yffyd allan. **A**rglwyd heb yz vn mi ae hedzych-eis y mae yno carob ac ewic ac elein gyt ac bynt. **A**c ar hynny kyuodi a ozuc ynteu a dyuot allan. a phan doeth. sef y gobelei y tri llydyn. **S**ef tri llydyn oedynt carob ac ewic ac elein kryf. **S**ef a wnaeth ef dyrchauel y hut. **Y**z hobbn a uu o hon aobch yn eobc yr llyned. bit uaed coet eleni. **A**r hobbn avu garob yz llyned. bit garmen eleni. **A**c ar hynny eu taraob ar hutlath. **Y**mab hagen a gymerafi ac a baraf y ueithyn. ae uedydyaob. **S**ef enob a dodet arnaob hydobn. **A**obch chwitheu a bydobch y lleill yn uaed coet ar llall yn garmen coet. **A**r anyan a uo yz moch coet. bit y chwitheu. **A** blwydyn y hediob bydobch yma y dan y paret. **A**c ych etiued gyt a chwi. **Y**m penn y ulwydyn llyma y clywynt gyuarthua cobn dan paret yz ystauell.

a dygyuoꝛ y llys y am hynny am eu penn. Ar hynny kyuodi a oꝛuc ynteu a mynet allan. a phandað allan. tri llydyn awelei. **S**ef kyfryð lydnót awelei. baed coet. a charnen coet a chlyyn llódyn da gyt ac óynt. a bꝛeife oed yn yꝛ oet oed arnað. **T**e heb ef hón a gymerafi attaf ac a baraf y uedydyað. a e darað ar hutlath yny uyd yn uab bꝛafwineu teledið. **S**ef enó a dodet ar hónnó hychtón. a chóitheu yꝛ un a uu uaed coet o honaðch yꝛ llyned. bit vleidaft eleni. ar hónn a uu garnen yꝛ llyned. bit vleidaft eleni. ac ar hynny eu tarað ar hutlath yny uydant bleidaft a bleidaft. ac anyan yꝛ aniueileit yd yðch yn eu rith bit y chóitheu. a byððch yma vlódydyn yꝛ dyd hedið ydan yparet hónn. **T**ꝛ undyd ym penn y vlódydyn llyma y clyðei dygyuoꝛ a chyuarthua cón ydan baret yꝛ yftauell. **T**nteu a gyfuodes allan. a phandað llyma y góelei bleidaft a chlyubothon cryf y gyt ac óynt. **H**ónn a gymerafi heb ef ac a baraf * y uedydyað. ac ymae y enó yn baraðt. **S**ef yð hónnó bleidaft. **T** tri meib yffyd y chógi ar tri hynny ynt. **T**ri meib giluaethóy ennóir. tri chenryffedat kywir. bleidaft. hydón. hychdón hir. ac ar hynny eu tarað óynteu e lldeu ar hutlath yny uydant yn eu cnaðt e hun. **H**a wyꝛ heb ef oꝛ gónaethaðch gam ymi digaðn ybuaðch ymhoen. a cheðilyd mað a gaðffaðch. bot plant y bop un ohonaðch oegilyd. **P**erðch enneint yꝛ góyꝛ a golchi eu penneu ac eu kyweiryað. a hynny a berit udunt. a góedy ymgyweiryað ohonunt attaf ef y kyꝛchlyffant. **H**a wyꝛ heb ef tangneued a gaðffaðch a cherennyd a geffðch. a rodðch ym gy-

nghoz pa uoŷyn a geiffŷyf. Arglŷyd heb ygŷydyon
 uab don haŷd yŷ dy gyghozi. Aranrot uerch don.
 dy nith uerch dy chŷaer. honno a gyŷchŷyt attaŷ.
 ¶ Uoŷyn a doeth y myŷn. A voŷyn heb ef a wyt
 uoŷn di. Dy ŷnn i arglŷyd amgen nom bot. yna y
 kymerth ynteu yŷ hutlath ae chamu. camma di dŷos
 honn heb ef. ac ot ŷyt uoŷyn mi a adnabydaf. yna
 y camaŷd hitheu dŷos yŷ hutlath. Ac ar y cam hŷnnŷ
 adaŷ mab bŷafuelyn maŷ a oŷuc. ¶ N ol diaŷpat y mab
 kyŷchu y dŷs a oŷuc hi. Ac ar hynny adaŷ yryŷ beth-
 an o honei. A chyn kael o neb gŷelet yŷ eil olŷc arnei.
 gŷydyon ae kymerth. Ac a dŷoes Iŷenn o bali yn y
 gylch ac ae cudyaŷd. ¶ Sef Iŷe y cudyaŷd y myŷn
 Iŷaŷ kift is traet ywely. ¶ Iŷe heb ymath mab mathon-
 ŷy mi a baraf uedydyaŷ hŷnn ŷrth y mab bŷafuelyn.
 ¶ Sef enŷ a baraf arnaŷ. dylan. ¶ Bedydyaŷ a wnaeth-
 pŷyt y mab. Ac ual y bedydywyt y moŷ a gyŷchŷys.
 Ac yn y Iŷe yggt ac y doeth yŷ moŷ. anyan y moŷ
 a gauas. a chyŷtal y nouyei ar pyŷc goŷeu yn y moŷ.
 Ac o achas hynny ygelwit ef. dylan eilton. ny
 thoŷres tonn ydanaŷ eiryoet. Ar ergyt y doeth y
 agheu o honaŷ a uyŷyaŷd gouannon y ewythyŷ. a hŷn-
 nŷ a uu dŷydyd anuat ergyt. Val yd oed wydyon di-
 warnaŷt yn y wely ac yn deŷfroi. ef a glywei diaŷpat
 yn y gift is y dŷaet. kyn ny bei uchel hi. Kyfuch
 oed ac y * kigleu ef. ¶ Sef a oŷuc ynteu kyuodi yn
 gyflym ac agozi y gift. ac ual y hegyŷ ef a welei uab
 bychan yn rŷyuaŷ y ureicheu. o blyc y Iŷenn ac yn y
 gŷaŷgaru. Ac ef a gymerth y mab y rŷng y dŷylaŷ.
 Ac a gyŷchŷys y dŷef ac ef Iŷe y gŷydyat bot gŷaieic a

bionneu genti. ac ymobryn a bnaeth ar wreic ueithryn
 y mab. **Y** mab a uagoyt y vlodyd honno. **A**c yn oet
 y vlodyd hoff oed gantunt y vzeifket bei ddyulodyd.
 Areil vlodyd mab maor oed ac yn gallu ehun
 kyachu y llys. **Y**nteu ehun wydyon wedy y dyuot
 yz llyf a fynnyoys arnab. ar mab a ymgeneuinaod ac
 ef. ac ae caraod yn vdy noc undyn. **Y**na y magoyt
 y mab yn y llys yny uu pedeir blwyd. a hoff oed
 y veint y uab wyth mlodyd uot yn gy ureifcet ac ef.
 a diwarnab ef a gerdaod yn ol godydyon y ozymdeith
 allan. Sef a wnaeth kyachu kaer aranrot ar mab gyt
 ac ef. **G**edy y dyuot yz llys kyuodi a ozuc aranrot
 yn y erbyn ae raessaou a chyfuarch gwell idaod. **D**uo
 a rodo da itt heb ef. **P**a uab yffyd yth ol di heb
 hi. **Y** mab honn mab itti yo ef heb ef. **O**ia or pa
 doi arnat ti vgykewilydyaod i. a dilyt vgykewilyd
 ae gado yn gyhyt a hynn. **O**ny byd arnat ti geilyd
 uoy no meithryn o honafi uab kyfyal a honn. **Y**f
 bychan a beth vyd dy gewilyd. **P**oy eno dy uab
 di heb hi. **D**ioer heb ef nyt oes arnab un eno etwa.
Te heb hi mi a tynghaf dynghet idaod na chaffo ef
 eno yny kaffo gennyfi. **D**ygaf y duod uyg kyffes heb
 ef direit wreic oyt. ar mab a geiff eno kyt boet dazc
 gennyt ti. a thitheu heb ef yz honn yd oyt ti ac ae
 uar arnat am nath elwir yn uoayn. nyth eloir bellach
 byth yn uoayn. **A**c ar hynny kerdet ymeith dazy ylit
 a wnaeth. a chyachu kaer dathyl. ac yno y bu y nos
 honno. a thannoeth kyuodi a ozuc a chymryt y uab
 gyt ac ef. a mynet y ozymdeith gan lan y weilgi. rong
 hynny ac aber menei. ac yn y lle y goelas delysc a

moŷyal hudaŷ long a ŷnaeth. ac oŷgŷynnon ardelyfc*
 hudaŷ coŷdŷal a wnaeth. a hynny llawer. ac eu bŷithaŷ
 a oŷuc hyt na welfei neb lledyŷ degach noc ef. ac
 ar hynny kyweiryŷ hŷyl ar y long a wnaeth. a dyuot
 y dŷŷ poŷth kaer aranrot ef ar mab yn y llong. **A**c
 yna dechŷeu llunyaŷ efgidyau ac eu gŷŷniaŷ. ac yna
 y harganuot oŷ gaer. **P**an wybu ynteu eu harganuot
 oŷ gaer. dŷyn eu heilyŷ e hun a oŷuc a doddi eilyŷ
 ara ll arnunt ual nat adnepit. **P**a dnyon yffyd yn y
 llong heb yŷ aranrot. **C**rydyon heb ŷy. **H**ŷch y
 edŷych pa ryŷ ledyŷ yffyd gantunt. a pha ryŷ weith
 a wnaant. yna y deuthpŷyt attunt. a phan doethpŷyt
 yd oed ef yn bŷithaŷ coŷdwal a hynny yn eureit. **Y**na
 y doeth y kennadeu a menegi idi hi hynny. **T**e heb
 hitheu. dygŷch ueffur uyn troet. ac erchŷch yŷ cryd
 wneuthur efgidyau ym. **Y**nteu a lunywys yŷ ef-
 gidyeu. ac nyt ŷŷth y meffur. namyn yn vŷy. **D**yuot
 ar efgidyau idi. nachaf yŷ efgidyau yn oŷmod. **R**y
 oŷmod yŷ y rei hynn heb hi. ef a geiff werth y rei
 hynn. gŷnaet heuyt rei a uo llai noc ŷynt. **S**ef a
 wnaeth ynteu gŷneuthur rei ereill yn llai lawer noe
 thŷoet. ae hanuon idi. **D**ywedŷch idaŷ nyt a y mi
 y rei hynn heb hi. ef a dywetpŷyt idaŷ hynny. **T**e
 heb ynteu. ny lunyaf i efgidyau idi nny welŷyf y
 thŷoet. a hynny a dywetpŷyt idi. **T**e heb hi mi a af
 hyt attaŷ ef. ac yna y doeth hi hyt y llong. a phan
 doeth yd oed ef yn llunyaŷ ar mab yn gŷŷniaŷ. **T**e
 arglŷydes heb ef dyd da itt. **D**uŷ a rodo da itt heb
 hi. **F**res yŷ gennyf na uedŷut gymedŷoli ar wneuthur
 efgidyau ŷŷth ueffur. **D**a uedŷeis heb ynteu. mi ae

metraf weithon. Ac ar hynny Pyma y dzyb yn feuyll ar vord y llong. Sef a wnaeth y mab y vrb. ae uedzu y róng giewyn y efgeir ar asgwin. Sef a wnaeth hitheu chberthin. Dioer heb hi yf llab gyffes y medwys y llab ef. Te heb ynteu anioloch duob itt neur gauas ef enob. a da digabn yb y enob. llab llab gyffes yb bellach. Ac yna difflannu y gweith yn delysc ac yn simon. Argweith nys canlynobys ef hoy no hynny. Ac oz achab hobb y geloit ef yn dzydyd * eurgyd. Dioer heb hitheu ny henbydy well di o uot yn dabc bryth i. Dy buum dabc i ettwa bryth ti heb ef. Ac yna yd ellygobys ef y uab yn y bryt e hun. Te heb hitheu minheu a dynghaf dynghet yz mab hobb. na chaffo arueu byth nny gwigyfi ymdanaw. yzof adub heb ef. handid oth direidi di. Ac ef a geiff arueu. Yna y doethant hoy parth a dinas dinllaf. Ac yno meithzyn llaw llab gyffes nny allwys marchogaeth pob march. Ac nny oed gobyll o bryt a thob a meint. Ac yna adnabot a bnaeth gwydyon arnob y uot yn kymryt dihiroch o eiffeu meirch ac arueu. ae alb attab a wnaeth. Ha waf heb ef ni abn ui a thi y neges auoz. a byd lawenach noc ydyt. a hynny a wnaf ynheu heb ygwas. Ac yn ieuencit ydyd dzyannoeth kyudi a wnaethant. a chymryt yz aruoardir y uynyd parth a brynn aryen. Ac yn y penn uchaf y geuyn clutno. ymgyweirab ar ueirch a wnaethant. a dyuot parth a chaer aranrot. Ac yna amgenu eu pzyt a bnaethant. a chyrychu y porth yn rith deu was ieuenc. eithyz bot yn pzdach pzyt gwydyon noc un y gwas. Y porthabz heb ef dos ymyb a dywet uot yma beird o uozgannob.

Y poſthaſ a aeth. Gſaeffaſ duſ 62thunt gellſng y myſn 6y heb hi. Diruawr lewenyd a uu yn eu herbyn. Y neuad a gyweirſyt y uſyta yd aethant. Gſedy daruot bſyta. ymdidan a 6naeth hi a gſydyon. am chſedleu a chyuarſydyt. Ynteu wydyon kyuarſyd da oed. Gſedy bot yn amfer ymadaſ a chyuedach. yftauell a gyweirſyt udunt hſy. ac ygyfcu yd aethant. Hir bylgeint gſydyon agyvodes. Ac yna ygelwis ef y hut ae allu attaſ. Erbyn pan oed y dyd yn goleuhau yd oed geniweir ac utkyzn. a lleuein yn y wlat yngyghan. Pann yttoed y dyd yn dyuot wynt a glyſynt taraſ dſs yz yftauell. Ac ar hynny aranrot yn erchi agozi. Kyuodi a ozuc y gſas ieuanc ac agozi.* Hitheu a doeth y myſn a moſyn ygyt a hi. Ha wyzda heb hi lle dſc yd ym. Je heb ynteu ni a glyſn utkyzn a lleuein. a beth a debygy di o hynny. Dioer heb hi ni chaſn welet liſ y weilgi gan bop llong ar tozr y gilyd. Ac y maent yn kyſchu y tir yngyntaf a allont. a pha beth a wnaſn ni heb hi. Arglwydes heb y gſydyon. nyt oef in gyghoz onyt kaeu y gaer arnam. ae chynhal yn oreu a allom. Je heb hitheu duſ a [da]lo yſch. a chynhellſch chſitheu. Ac yma y keffſch digaſn o arueu. Ac ar hynny yn ol yz arueu yd aeth hi. A llyma hi yn dyuot a dſy uoſyn gyt a hi. Ac arueu deu 6z gantunt. Arglwydes heb ef gſifc ymdan y gſaync hwnn. A minneu ui ar moſynyon a wiſgaf ymdanaf inheu. Mi a glyſaf odozun y gſy yn dyuot. Hynny a 6naf yn llaben. A gſifcaſ a 6naeth hi ymdanaſ ef yn llaben ac yn gſbyl. a derſ heb ef wiſcaſ ymdan y gſaync hſnnſ.

Deró heb hi. neur deró y minheu heb ef. Diodón an harueu weithon. nyt reit in órthunt. Och heb hitheu paham. Ilyna y Ilynghes yg kylch y ty. Ba wreic nit oes yna un Ilynghes. Och heb hitheu pa ryó dygyuor a uu o honei. Dygyuor heb ynteu y tozori dy dynghetuen am dy uab, ac ygeiffab arueu idaó. ac neur gauas ef arueu heb y diolwch y ti. Y rofi a duó heb hitheu gó d'óc byt ti. ac ef aallei y llawer mab colli y eneit am y dygyuor a bereift ti yn y cantref hónn hedió. Ami a tynghaf dynghet yz mab heb hi na chaffo góreic vyth óz genedyl yssyd ar y dayar honn yz aó honn. Te heb ynteu direit wreic uvoft eiryóet. ac ny dyliei neb uot yn bozth itt. a góreic a geiff ef ual kynt. Hóynteu a doethant att vath uab mathonóy. A chóynaó yn luttaf yn y byt rac aranrot a ónaethant. A menegi ual y parysfei yz arueu idaó oll. Ie heb y math. keiffón ninneu ui a thi (oc) an hut an Ietrith hudaó góreic idaó ynteu óz blodeu. Ynteu yna a meint gó yndaó. ac yn deledióhaf góas óz a welas * dyn eiryóet. ac yna y kymeraffant hóy blodeu y deri. a blodeu y banadyl. a blodeu yz erwein. ac óz rei hynny affóynaó yz un uoróyn deckaf a thelediwaf a welas dyn eiryóet. Ae bedydaó óz bedyd a wneynt yna. a dodí blodeuwed arnei. Óbedy y kyfcu y gyt hóy ar y wled. nyt haóð heb y góydyon y óz heb gyuoeth idaó offymdeithaó. Ie heb y math. mi arodaf idaó yz un cantref gozeu y was ieuanc y gael. Arglóyd heb ef pa gantref yó hónnó. Cantref dinodig heb ef. a hónnó a elwyz yz aó honn eiwynyd. ac ardudóy. Sef Ie ar y cantref

y kyuanhedóys lys idaó. yn y lle a elwir mur y castell. a hynny yg góathdir ardúóy. Ac yno' y kyuanhedóys ef ac y góledychóys. **A**phaóó a uu uodlaón idaó ac y arglóydiaeth. **A**c yna dzeigylgóeith kyachu a ónaeth parth a chaer dathyl. y ymwelet a math uab mathonóy. **Y** dyd yd aeth ef parth a chaer dathyl. troi o vyón y llys a wnaeth hi. **A** hi a glywei lef cozn. **A**c yn ol llef y cozn. llyma hyd blin yn mynet heibaó. a chón a chynnydyon yn y ol. **A**c yn ol y cón ar kynnydyon bagat o wyz ar traet yn dyuot. **A**llyngóch waf heb hi y wybot póy y niuer racco. **Y** góas a aeth. a gouyn póy oedynt. **G**ionó pebyz yó hónn. y góz yffyd arglóyd ar penllynn heb óy. **H**ynny a dywaót y góas idi hitheu. **Y**nteu a gerdóys yn ol yz hyd. **A**c ar auon gynwael gozdíóes yz hyd ae lad. **A**c óath ulingaó yz hyd. a llithyaó y gón ef a uu yny wafcaóó y nos arnaó. **A** phan yttoed y dyd yn atueilaó ar nos yn nessau. ef a doeth heb pozth y llys. **D**ioer heb hi ni a gaón yn goganu gan yz unben. oe adu y pzyttón y wlat ara ll onys góahodón. **D**ioer arglóydes heb óy iaónaf yó y wahaóó. **Y**na yd aeth kennadeu yn y erby y wahaóó. **A**c yna y kymerth ef y wahaóó yn lláóen. **A**c y doeth yz llys. **A**c y doeth hitheu yn y erbyn ef y reffaóu. ac y gyuarch góell idaó. **A**rglóydes heb ef duó a dalho it dy leóenyd. **Y**ndiarchenu a mynet y eisted a ónaethant. **S**ef a ónaeth blodeued edzych arnaó ef. **A**c yz aóz yd edzychaóó nyt oed gyueir arnei hi ny bei yn lláón oe gary*at ef. **A**c ynteu a fynnyóys arnei hitheu. **A**r un medól a doeth yndaó ef ac a doeth yndi hitheu. ef ny allóys ymgelu oe uot

yn y charu hi. ae uenegi idi a ōnaeth. **H**itheu a gymerth diruaŋ lewenyd yndi. ac o achawŋ y ferch ar caryat a dodassei bop un o honunt ar ygilyd y bu eu hymdidan y nos honno. ac ny bu ohir y ymgael o honunt. nyt amgen noŋ nos honno. ar nos honno kyŋcu y gyt a ōnaethant. a thŋannoeth arouun a ōnaeth ef ymeith. **D**ioer heb hi nyt ey y ōrthyfi heno. Y nos honno y buant y gyt heuyt. ar nos honno y bu yŋ ymgynghoŋ gantunt pa furyf y keffynt uot yg kyt. **D**yt oes gynghoŋ heb ef onyt un. keiffaŋ y gantaŋ gŋybot pa ffuryf y del y angheu. a hynny yn rith amgeled am danaŋ. **T**ŋannoeth arouun a ōnaeth. **D**ioer heb hi ny chyghoŋaf it hediŋ uynet y ōrthyfi. **D**ioer kanys kynghoŋy ditheu. nyt af ynheu heb ef. **M**i a dywedaf hagen uot yn berigyl dyuot yŋ unben bieu y llys adŋef. **J**e heb hi auoŋy mi ath ganhataf di y uynet ymdeith. **T**ŋannoeth arouun a ōnaeth ef. ac nys lludywys hitheu ef. **J**e heb ynteu coffa a dywedeis ōrthyt ac ymdidan yn lut ac ef. a hynny yn rith yŋmalhaŋch caryat ac ef. **A**dilyt y gantaŋ pa ffoŋd y gallei dyuot y angheu. **Y**nteu a doeth adŋef y nos honno. **T**ŋeulaŋ y dyd a wnaethant dŋŋy ymdidan a cherd a chyuedach. **A**r nos honno y gyŋcu y gyt yd aethant. ac ef a dywaŋt parabyll ar eil ōrthi. ac yn hynny parabyll nys kauas ef. **P**a derŋ ytti heb ef ac a wyt iach di. **M**edylyaŋ yd ŋyf heb hi yŋ hynn nys medylyut ti am danaf i. **S**ef yŋ hynny heb hi goualu am dy angheu di ot elut yn gynt no miui. **J**e heb ynteu duŋ a dalo itt dy amgeled. **O**nym llad i duŋ hagen nyt haŋd vy llad i

heb ef. A wney ditheu yz duó. ac yrof inheu. menegi y mi pa furyf y galler dy lad ditheu. kanyſ gwell yó uyg cof i óath ymoglyt noz teu di. Dywedaf yn lláben heb ef. nyt haóð y lladi heb o ergyt. A reit oed uot vlóy dyn yn góneuthur y par ym byzyit i ac ef.* A heb wneuthur dim o honaó namyn pan vydit ar yz aberth duó ful. Ae diogel hynny heb hi. Diogel dioer heb ef. Dy ellir uy lladi y myón ty heb ef. ny ellir allañ. ny ellir uy llad ar uarch. ny ellir ar uyn troet. Te heb hitheu pa deló y gellit dy lad ditheu. mi ae dywedaf ytti heb ynteu. Góneuthur enneint im ar lan auon. A góneuthur cromglóyt uch penn y geróyn. ae thoi yn da ac yn didos óedy hynny. A dóyn bóch heb ef ae doddi ger lláó y geróyn. a doddi óhonaf inheu y neill troet ar geuyn y bóch. ar llall ar ymyl y gerwyn. póy bynnac a medzei i uelly ef a wnaei uyageu. Te heb hitheu diolchaf y duó hynny. ef a ellir rac hynny dianc yn haóð. Dyt kynt noc y kauas hi yz ymadzaóð. y hanuones hitheu att gronó pebyz. Gronó a lauurywys góeith y góaeó. Ar undyd ym penn y vlóy dyn y bu baraót. Ar dyd hónnó y peris ef idi hi góybot hynny. Ar glóyd hi yd óyf yn medylyáó pa deló y gallei uot yn wir a dywedeist di gynt óathyf i. ac a dangoffy di y mi pa ffuryf y faut ti ar ymyl y geróyn ar bóch o pharaf inheu yz enneint. Dangoffaf heb ynteu. Hitheu a anuones att ronó. ac a erchis idaó uot y ghyſcaót y byynn a elwir weithon byynn kyurgyz yg glan auon kynuael oed hynny. Hitheu a beris kynnullaó a gauas o auar yn y cantref. ae dóyn yz parth dzaó yz auon gyuaróyneb a byynn kyurgyz.

A thiannoeth hi a dywaot. arglōyd heb hi mi a bereis
 kyweiryab y glōyt ar enneint y maent yn baraot. **I**e
 heb ynteu aon y hedrych yn llaben. Wynt a doethant
 diannoeth y edrych yz enneint. **T**i a ey yz enneint
 arglōyd heb hi. Af yn llaben heb ef. **I**f a aeth yz
 enneint ac ymeneinab a onaeht. Arglōyd heb hi Ilyma
 yz anniueileit a dybedeift di uot bōch arnunt. **I**e heb
 ynteu par dala un o honunt. a phar y dōyn yma. ef
 a ducpōyt y bōch. **Y**na y kyuodes ynteu oz enneint.
 a gōiscau y labdyz ymdanao. A dodu y neill troet idaō
 ar ymyl y gerōyn. ar llall ar geuyn y bōch. **Y**nteu
 ronō a gyuotes y uynyd oz bryn a elwir byynn kyuer-
 gyz.* Ac ar ben y neill glin y kyuodes. Ac ar gōenōyn
 waeō y uōō ae uedzu yn y ystlys. yny neitta y paladyz
 o honao. a thrygyab y penn yndaō. Ac yna bōō ehet-
 uan o honao ynteu yn rith eryz. a dodu garymleis an-
 hegar. Ac ny chahat ywelet ef o hynny allan. **Y**n
 gyn gyflymet ac ydaeth ef ymeith. y kyachassant
 bynteu y Ilys. Ar nos honno kyfau ygyt. **A** thian-
 noeth kyuodi a ozuc gronō a gozefgō arduōy. **G**edy
 gozefgyn y wlat y gōledychu a wnaeth yny oed yn y
 eidaō ef arduōy a phenllyn. **Y**na y chōedyl a aeth at
 math uab mathonōy. **T**ymuryt a goueileint a gy-
 merth math yndaō. A mōy wydyon noc ynteu o laōer.
Arglōyd heb ygōydyon ny ozffowyffaf uyth yny
 gaffōyf chwedleu y ōrth uy nei. **I**e heb y math.
 duō a uo nerth itt. **A**c yna kyhōynnu a onaeht ef
 a dechzeu rodyab raedaō. A rodyab gōyned a onaeht
 a phōōys yny theruyn. **G**edy daruot idaō rodyab
 uelly. ef a doeth hyt yn aruon. Ac a doeth y ty uab

eillt ym maenaŵ bennard. Disgynnu yn y ty a ōnaeth a thairgyaŵ yno y nos honno. Gŵ y ty ae dylŵyth a doeth y myŵn. ac yn diwethaf y doeth ymeichat. Gŵ y ty a dywaŵt ōrth y meichat. H̄a was heb ef a doeth dy hŵch di heno y myŵn. Doeth heb ynteu. yz aŵ honn y doeth att y moŵch. Pa ryŵ gerdet heb y gŵydyon yffyd ar yz hŵch honno. Pan agozer y creu beunydyd yd a allan. ny cheir craff arnei. ac ny wybydir pa ffordd yd a. mŵy no chynn elei yn y dayar. a wney di heb y gŵydyon y rofi nat agoz ych y creu. yny wŵyfi yn y neill parth yz creu y gyt a thi. gŵnaf yn llawen heb ef. Y gyfsgu yd aethant y nos honno. a phan welas y meichat llŵ ydyd. ef a deffroes wydyon. a chyuodi a ōnaeth gŵydyon a gŵisgaŵ ymdanaŵ. a dyuot ygyt ar meichat. a feuyll ōrth y creu. Y meichat a agozes y creu. y gyt ac y hegyz llŵma hitheu yn bŵrŵ neit allan. a cherdet yn bŵaff a ōnaeth. a gydyon ae kanlynŵys. a chymryt gŵrthŵyneb auon a ōnaeth. a chyŵchu nant a ōnaeth a elŵir weithon nant y llŵ. ac yno gŵaſtattau a ōnaeth a phozi. Ynteu wydyon a doeth y dan* y pŵenn. ac a edŵychaŵd pa beth yd oed yz hŵch yn y bozi. ac ef a welei yz hŵch yn pozi kic pŵdyz a chynron. Sef a wnaeth ynteu edŵych ym blaen y pŵenn. a phan edŵych ef a ŵelei eryz ym blaen y pŵenn. a phan ymyfgytŵei yz eryz. y fyŵrthei y pŵyuet ar kic pŵdyz o honaŵ. ar hŵch yn yffu y rei hynny. Sef a ōnaeth ynteu medŵyŵaŵ mae llŵ oed yz eryz. a chanu eglyn. Dar a dyf y rŵng deu lenn. gozduwrych awyz a glen. ony dywetafi eu oulodeu. llŵ pan yŵ hynn. Sef

a ōnaeth ynteu y₂ ery₂. ymellōng yny uyd yg ky-
mherued y p₂enn. **S**ef a wnaeth ynteu wydyon canu
eglyn arall. **D**ar a dyf yn arduaes. nys gōlych glaō.
nys mō y taōd. naō ugein angerd a bo₂thes. yn yblaen
lleō llāō gyffes. **A**c yna ymellōng idaō ynteu yny
uyd yn y geing issaf o₂ p₂enn. **C**anu eglyn idaō ynteu
yna. **D**ar a dyf dan anwaeret. mirein medur ym
ywet. ony dywedaf i ef. dydaō lleō ym harffet. **A**c
y dygōydaōd ynteu ar lin gōydyon. **A**c yna y trebis
gōydyon a hutlath ynteu yny uyd yn y rith e hunan.
Dy welfei neb arō₂ tremynt truanach hagen noc
a oed arnaō ef. nyt oed dim onyt croen ac a₂scō₂n.
Yna ky₂chu kaer dathyl a wnaeth ef. **A**c yno y duc-
pōyt agahat o uedic da yg gōyned ō₂thaō. **K**yn kyuyll
y₂ ulōydyon yd oed ef yn holl₂iach. **A**rglōyd heb ef ō₂th
uath uab mathonōy. madōf oed y mi kaffel iaōn gan
y gō₂ y keueis ouut gantaō. **D**ioer heb y math ny
eill ef ymgynnal ath iaōn di gantaō. **I**e heb ynteu
go₂eu yō gennyf i bo kyntaf y kaffōyf iaōn. **Y**na
dygyuo₂yaō gōyned a ōnaethant. a chy₂chu arduōy.
Gōydyon a gerdōys yn y blaen. a chy₂chu mur castell
a o₂uc. **S**ef a ōnaeth blodeued clybot eu bot yn
dyuot. kymryt y mo₂ynyon y gyt a hi. a chy₂chu y
mynyd. a th₂ōy auon gynuael. ky₂chu ll₂ys a oed ar
y mynyd. **A**c ny wydynt gerdet rac ovyn. namyn ac
eu hōyneb d₂ae keuyn **A**c yna ny wyb₂uant yny fyrth-
assant yny ll₂ynn. **A**c y bodyssant oll eithy₂ hi ehunan.
Ac yna y go₂diwedaōd gwydyon hitheu. ac y dywaōt
ō₂thi. **D**yladaf i di. mi a ōnaf * yffyd waeth itt. **S**ef
yō hynny dyellōng yn rith ederyn. **A**c o achāōs y

keóilyd a wnaethoft di y leó lláó gyffes. na beidych ditheu dangos dy wyneb lió dyd vyth. a hynny rac ouyn yz holl adar. a bot yn anyan udunt dy uaedu. ath amherchi y lle yth gaffont. ac na chollych dy enó. namyn dy aló vyth blodeuwed. Sef yó blodeuwed tylluan oí leith yz aóí honn. ac o acháós hynny y mae digaffaóe yz adar yz tylluan. ac ef a elwir ettwa y tylluan yn vlodeuwed. Ynteu gronó pebyz agyachóys pennllynn. ac o dyno ymgennattau a wnaeth. Sef kennadóí a anuones. gouyn a wnaeth y leó lláó gyffes. a vynnei ae tir ae dayar ae eur ae aryant am y farhaet. Dachymeraf y duó y dygaf uyg kyffes heb ef. a llýma y peth lleiaf a gymeraf y gantaó. Mynet yz lle yz oedón i o honaó ef pan ym byzyaóð ar par. a minheu y lle yz oed ynteu. a gadel y minheu y vóó ef a phar. a hynny yn lleihaf peth a gymeraf y gantaó. Hynny a uenegit y ronó pebyz. Ze heb ynteu. dir yó ymi góneuthur hynny. Vyg gwyzda kywir am teulu am bzydyz maeth. a oes o honaóch chóí a gymero yz ergit dzoíffoí. Mac oes dioer heb óynteu. ac o acháós gomed o honunt óy. diodef un ergit dzoí eu harglóyd. y gelwir óynteu yz hynny hyt hedió. trydyd aniweir deulu. Ze heb ef mi ae kymeraf. Ac yna y doethant eíí deu hyt ar lann auon gynuael. Ac yna y feuíf gronó yn y lle yd oed lleó lláó gyffes pan y byzyaóð ef. a lleó yn y lle yd oed ynteu. Ac yna y dwaót gronó pebyz óíth leó. arglóyd heb ef. kanys o dzyc ystryó gózeic y góneuthum i ytti a wneuthum. Minneu a archaf y ti yz duó. llech a welaf ar lan yz auon. gadel im dodí honno

y ryngof ar dynaot. Dioer heb y lleo nyth ommedaf o hynny. Te heb ef duó a dalo itt. Ac yna y kymerth gronó y llech. ac y dodes y ryngtaó ar ergit. Ac yna y byzaó d lleo ef ar par. ac y góant y llech tróydi. Ac ynteu dzydaó yny dyr ygeuyn. Ac yna y llas gronó pebyz. Ac yno ymae y llech ar lann auon gynuael yn ardudóy ar tóll tróydi. Ac o ach* aós hynny ettwa y gelwir hi llech gronó. Ynteu lleo llas gyffes eilweith a orefgynnóys y wlat. ac ae góledychóys yn llóydyannus. A herwyd y dyweit y kyuarwydyt ef auu arglóyd wedy hynny ar wyned. Ac velly y teruyna y geing honn o mabinogi. . . .

Maxen's Dream.

Hyma b̄reid̄ōyt maxen wledic.

Maxen wledic oed amherāōdyz yn ruuein. a theccaf ḡōz oed a doethaf. a gozeu awedei yn amherāōdyz ōz a vu kyn noc ef. a dadleu b̄renhined a oed arnāō diwarnāōt. ac ef a dywāōt y annwyleit. miui heb ef a vynnaf avōz y vynet y hela. **T**annoeth y boze ef a gychwynnawd ae nifer [698] ac a doeth y dyffrynn auon a dyḡōyd y ruuein. **H**ela y dyffrynn a wnaeth hyt pan vu hanner dyd. **Y**d oed gyt ac ef hagen deudec b̄renhin ar hugeint o v̄renhined cozōnāōc yna yn wyz idāō. **D**yt yz digrif̄ōch hela yd helei yz amherāōdyz yn gyhyt a hynny. namyn y wneuth^m yn gyuard ḡōz ac y bei argl̄ōyd ar y fāōl v̄renhined hynny. ar heul a oed yn vchel ar yz awy^z. uch eu penn. ar ḡōzes yn vāōz. a chyfcu a doeth arnāō. **S**ef a wnaeth y weiffon. feuyll kaſtelli eu taryaneu yn y gylch ar peleidyz ḡōaewar yn y gylch rac yz heul. **T**aryan eur gr̄ōdyz a dodafant dan y penn. **A**c uelly y kyfc̄ōys maxen. ac yna y ḡōlelei v̄reid̄ōyt. Sef b̄reid̄ōyt awelei. v uot yn kerdet dyffrynn yz avon hyt y blaen. ac y vynynd

uchaf oꝛ byt y deuei. **I**f a tebygei vot y mynyd yn gyfuch ar awyꝛ. **A**phan deuei dꝛoꝛ y mynyd. ef a welei y uot yn kerdet góladoed teccaf a góastattaf a welsei dyn eiryoet oꝛ parth araꝛll yꝛ mynyd. **A** phꝛif auonyd maóꝛ a welei oꝛ mynyd yn kyꝛchu y moꝛ. **A**c yꝛ moꝛ rytyeu ar yꝛ auonyd y kerdei. **P**yhyt bynnac y kerdei velly. ef a doeth y aber pꝛif auon vóyhaꝛf oꝛ a welsei neb. **A** phꝛif dinas a welei yn aber yꝛ auon. **A** phꝛif gaer yn y dinas. a phꝛif dyꝛoed amyl amlíwaóꝛ a welei ar y gaer. **A** llynghes a welei yn aber yꝛ auon. **A** móyhaꝛf llynghes oed honno oꝛ a welsei neb eiryoet. **A** llong a welei ym plith y llynghes. **A** móy o laóer a thegach oed honno noꝛ rei ereill oll. **A** welei ef vch y moꝛ oꝛ llong. y neill ystyllen a welei ef yn eureit ar llaꝛll yn aryanneit. **P**ont a welei o aꝛfoꝛn moꝛuill oꝛ llong hyt y tir. **A**c ar hyt y bont y tebygei y vot yn dyuot yꝛ llong. **B**óyl a dyꝛcheuit ar y llong. **A**c ar voꝛ a góeilgi y kerdit a hi. **I**f a welei y dyuot y ynys deckaf oꝛ hoꝛll vyt. **A** góedy y kerdei ar dꝛaóꝛs yꝛ ynys oꝛ moꝛ py gilyd hyt yꝛ ymyl eithaf oꝛ ynys. **K**ým-eu a welei a diffóys a cherric uchel eithyꝛ agaró am-dyꝛfoꝛs ny rywelsei eiryoet y gyfryó. **A**c odyo ef a welei yn y moꝛ gyuarwyneb ar tir amd yꝛfoꝛs hónnó. ynys. **A**c y rygtaó ar ynys honno y góelei ef gólat a oed kyhyt y maestir ae moꝛ. kyhyt y mynyd ae choet. **A**c oꝛ mynyd hónnó avon a welei yn kerdet ar traóꝛs y m wlat yn kyꝛchu y moꝛ. **A**c yn aber yꝛ auó ef a welei pꝛif gaer deckaf oꝛ a welsei dyn eiryoet. **A** phoꝛth y gaer a welei yn agoꝛet. **A** dyuot yꝛ * gaer a wnaeth. **I**f a welei neuad dec yn y gaer.

toat y neuad a tebygei y vot yn eur oll. Cant y neuad a tebygei y uot yn vein Ilywychedic gbyzthuað ae gilid. Dozeu y neuad a tebygei eu bot yn eur oll. Peithigeu eureit awelei yn y neuad. A byzdeu aryant. Ar ar y Peithic kyfarwyneb ac ef y gðelei deu vackðy wineuon ieueinc yn gðare gðydbðyll. Glabz aryant a welei yz wydbðyll. a gðerin eur arnei. Gðisc y mackðyeit oed bali purdu. A ractaleu o rudeur yn kynnal eu gðallt. A mein mawrweithaðc Ilywychedic yndunt. Rudem a gem pob eilwerf yndunt. ac amherodzon mein. Gðintasseu o gozdwal newyd am eu traet. a llafneu o rudeur yn eu kayu. ac ymon colofyn y neuad y gðelei gðz gðynllwyt y myðn cadeir o ascðzn eliphant. A delð deu eryz arnei o rudeur. Breichzðyfeu eur oed am y vzeicheu. A modzðyeyu amyl am y dðylað. A gozdtozch eur am y vynðgyl. A ractal eur yn kynnal y wallt. ac anfaðd erdzym arnað. Glabz o eur a gðybðyll rac y vzonn. A llath eur yn y lað. A llifeu dur. ac yn tozri gðerin gðydbðyll. A mozðyn a welei yn eisted rac y vzonn y myðn kadeir o rudeur. mwy noc yd dðed haðd difgðyl ary z heul pan vei teckaf. nyt oed haðs difgðyl arnei hi rac y thecket. Gryffeu o fidan gðynn a oed am y uozwyn. A chaeu o rudeur rac y bzonn. A sðzcot o pali eureit ym danei. A ractal o rudeur am y phenn. A rudem a gem yn y ractal. A mein mererit pob eilwers. ac amherodzon vein. A gwregis o rudeur ym danei. ac yn teckaf golðc o dyn edrych arnei. A chyuodi a ozuc y uozwyn oz gadeir racdað. A doddi a wnaeth ynteu y dðylað am vynðgyl y uozwyn. ac eisted a wnaethant eill deu

yn y gadeir eur. **A**c nyt oed gyuyghach y gadeir udunt eil deu noc yz uoꝛwyn e hun. **A**phan yttoed ef ae dōylaḅ am uynōgyl y voꝛwyn. **A**c ae rud 6ꝛth y grud hitheu. rac angerd y kōn 6ꝛth eu kynllauann. **A**c yfcoydeu y taryaneu yn ymgyhōꝛd y gyt. **A** pheleid^{yr} y gōaewar yn kyflad. a gōeryzat y meirch ac eu pystylat. **D**effroi a wnaeth yz amheraḅdyz. **A**phan deffroes. **H**oedel nac einyoes * na bywyt nyt oed idaḅ am y voꝛwyn ry welsei trōy y hun. **K**ygōn vn ascōan yndaḅ. na mynnwes vn ewin yghwaethach **I**le a vei vōy no hōnnō nyt oed ny bei gyflaḅn o garyat y uoꝛwyn. **A**c yna y dywaḅt y teulu 6ꝛthaḅ. **A**rglōyd heb 6ynt. neut yttiḅ dꝛos amfer itt kymryt dy vōyt. **A**c yna yd efgynnōys yz amheraḅ^{yr} ar y balffrey yn dꝛistaf gōz a welsei dyn eiryōet. **A**c y kerdwys y ryngtaḅ aruuein. **A**c uelly y bu yz wythnos ar y hyt. **P**an elhei y teulu y yvet y gōin ar med oꝛ eurlestri. nyt aey ef y gyt a neb o nadunt 6y. **P**an elhynt hōy y warandaḅ kerd-eu a didanōch. nyt aey ef y gyt ac 6ynt. **A**c ny cheffit dim gantaḅ. namyn kyfco yn gyfynychet ac ykysgei. y wreic vōyhaḅ a garei a welei trōy y hun. pꝛyt na chyfgei ynteu ny handei dim am danei. kany wydyat oꝛ byt pale yd oed. **A**c y dywaḅt gōaf ystafell 6ꝛthaḅ diwarnāḅt. **A**c yz y vot ynwas ystauell. bꝛenhin romani oed. **A**rglōyd heb ef y mae dy wyz oꝛll yth gablu. **P**aham y cablant 6y vyui heb yz amheraḅ^{yr}. **O**achaḅs na chaffant gennyt na neges nac atḅeb oꝛ a geiff gōyꝛ gan eu harglōyd. **A**llyna yz achaḅs ar cabyl yffyd arnat. **H**a was heb yz amheraḅ^{yr}. dōc ditheu doethon ruvein ym kylch i. **A** mi a dywedaf paham yd 6yf

trift i. **A**c yna y ducpóyt doethon ruvein yg kylch yz amheraðd^r. ac y dywaótt ynteu. doethon ruuein heb ef. Bæudóyt a weleis i ac yny væudóyt y góelón mozón. **H**oedyl na bywyt nac einoes nyt oes im am y vozón. **A**rglóyd heb óynteu. kanys arnam ni y berneift ti dy gyghoz. ni ath gyghozón di. **A** Plyn an kyghoz ni ytti. eilóng kennadeu teir blyned y ter rann y byt. y geiffað dy væudóyt. **A** chany ódoft pa dyd pa nos ydel chwedleu da attatt hynny oobeith ath geidó. **T**na y kerdóys y kennadeu hyt ym penn y vlwydyn y gróytraó y byt ac y geiffað chóedleu y ózth y væudóyt. **P**an doethan dzacheuyn ym penn y vlóydyn. ny wydynt vn geir móy noz dyd y kychwynnyffant. **A** thziiftau a ozuc yz amheraðdyz yna o tebygu * na chaffeí byth chwedleu am y wreic vóyaf a garei. **A**c yna y dywawaótt bænhin romani ózth yz amheraðdyz. **A**rglóyd heb ef kychwyn y hela y ffozd y góelut dy uot yn mynet ae parth ar dwyzein ae parth ar gozllewin. **A**c yna y kychwynnóys yz amheraðdyz y hela. ac y doeth hyt yg glann yz auon. **P**yma heb ef yd oedón i pann weleis y væudóyt. ac y ghyueir blaen yz auon ytu ar gozllewin y kerdón. **A**c yna y kerdassant trywyz ar dec yn gennadeu yz amheraðdyz. ac oe blaen y góelfant mynyd maó a debygynt y uot ózth yz awyz. **S**ef anfaó oed ar y kennadeu yn eu kerdetyat. vn Pławes a oed ar gapan pob un o nadunt oz tu racdaó yn arwyd eu bot yn gennadeu pa ryueltir bynnac y kerdynt yndaó na wnelit dzóe udunt. **A**c ual y doethant dzos y mynyd hónnó. wynt a welynt góladoed maó gwafstat.

a phzif ouonyd dŷydunt yn kerdet. **I**lyma heb ŷynt y tir a welas an harglŷyd ni. Yz moz rydyeu ar yz auonyd y kerdassant. yny doethant y pŷif auon a wel-ynt yn kyŷchu y moz. a phzif dinas yn aber yz auon. A phzif gaer yn y dinas. A phzif dyzoed amliwaŷc ar y gaer. **I**lyghes vŷyhaf oz byt a welynt yn aber yz auon. A **I**log oed vŷy noc vn ozi rei ereill. **I**lyman ettwa heb yz ŷynt y bŷeudŷyt a welas an harglŷyd ni. **A**c yn y **I**log uaŷ honno y kerdassant ar y moz. Ac y doethant y ynys p^ŷdein. Ar ynys a gerdassant yny doethant y eryri. **I**lyman ettwa heb yz ŷynt y tir amdyfrwys a welas an harglŷyd ni. wynt a doethant raddunt yny welynt mon gyuarwyneb ac wynt. Ac yny welynt heuyt aruon. **I**lyma heb ŷynt y tir a welas an harglŷyd ni trŷy y hun. Ac aber sein a welynt ar gaer yn aber yz auon. **P**ozth y gaer a welynt yn agozet. **Y**z gaer y doethant. neuad a welfant y myŷn y gaer. **I**lyman heb ŷynt y neuad a welfam ni trŷy y hun. wynt a doethant yz neuad. Ac wynt a welfant y deu vackŷy yn gware yz wydbŷyll. ar y lleithic eur. **A**c a welfant y gŷz gŷynllŷyt y mon y golofyn. yn y gadeir aŷcŷzn yn tozi gŷerin yz ŷydbŷyll. Ac a welfant y uoŷŷyn yn eisted y myŷn * cadeir o rud eur. a goŷtŷng ar tal euglinyeu a wnaethant y kennadeu. Amherodŷes ruuein hanpych gŷeill. **H**a wyzda heb y uoŷwyn anfaŷd gŷyz dylyedaŷc a welaf arnaŷc. ac arwyd kenadeu. Pywattwar a wneŷchchŷi amdanafi. **H**a wnaŷn arglŷydes vn gŷattwar am danat. **H**amyn amheraŷd^ŷ ruuein ath welas trŷy y hun. **H**oedel nac einyoes nyt oes idaŷ am danat. **D**ewis arglŷydes

a geffy y gennym ni. Aedyuot gyt ani yth wneuthur ynamherodzes yn ruuein. Aedyuot yz amheraódyz yma yth gymryt yn wreic idaó. **H**a wyda heb y uoályn amheu yz hynn a dywedóch chóí nyfgónafi. **H**ae gredu heuyt yn oámod. **D**amyn os miui a gar yz amheraódyz. deuhet hyt yman ym ol. **A**c y róng dyd a nos ykerdassant y kenadeu dácheuyn. **A**c ual y diffykyei eu meirch y pázynynt ereiII o newyd. **A**c ual y doethant hyt yn ruuein. kyuarth góeII yz amheraódyz a ónaethant. ac erchi eu koeluein. **A** hynny a gaóffant ual y notteynt. **D**i a vydón gyuaróyd itt arglóyd heb óynt ar voz ac ar tir hyt y **I**e y mae y wreic vóyhaf a gery. **A** ni a wdam y henó ae chyftlón ae boned. **A**c yn diannot ykerdóys yz amheraódyz yn y luyd. **A**rgóyz hynny yn gyuarwyd udunt. **P**arth ac ynys p^odein y doethant dásos voz a góeilgi. **A**c y gozefgynnóys yz ynys ar veli mab manogan ae ueibon. **A**c ygyróys ar uoá wynt. **A**c y deuth racdaó hyt yn aruon. **A**c yd adnabu yz amheraódyz y wlat mal y góelas. **A**c ual y góelas kaer aber sein. weldy racco heb ef y gaer y góeleis i y wreic vóyhaf a garaf yndi. **A**c y doeth racdaó yz gaer. **A**c yz neuad. **A**c y góelas yno kyanan uab eudaf. **A**c adeon uab eudaf yn góare yz wydbóyII. **A**c awelas eudaf uab karadaó. yn eisted y myón kadeir o afcózn yn tozri góerin yr óydbóyII. **Y** uoáwyn awelas tróy y hun ef ae gwelei yn eisted y myón kadeir o eur. **A**mherodzes ruuein heb ef hanpych góeII. **A** mynet dóylaó mynógyl idi a wnaeth yz amheraódyz. **A**r nos honno y kyfgóys genthi. **A** tháannoeth y boze yd erchis y uoályn y

hagwedi am ychaffel yn uoŷwyn. Ac yntev a erchis idi nodi y hagwedi. A hitheu a nodes* ynys prydein yŷ that. o voŷrud hyt ym moŷ Iwerdon. ar teir rac ynys y dala dan amherodŷes ruuein. A gŷneuthur teir prif gaer idi hitheu yn y lle y dewiffei yn ynys prydein. Ac yna y dewiffaŷd gŷneuthur y gaer uchaf yn aruon idi. Ac y ducprŷyt egŷeryt ruuein yno. hyt pann uei iachuffach yŷ amheraŷdyŷ y gyfcu. Ac yeifted ac y ymdeith. O dyna y gŷnaethprŷyt y dŷy gaer ereill idi. Hyt amgen kaer llion a chaer vyŷdin. A diwarnaŷt y daeth yŷ amheraŷdyŷ y hela y gaer vyŷdin. Ac yd aeth hyt ym penn y vŷevi vaŷ. A thynnv pebyll awnaeth yŷ amhaŷdyŷ yno. Achadeir vaxen y gelwir y pebyllua honno yŷ hyt hediŷ. O achaŷs ynteu gŷneuthur y gaer o vyŷd o wyŷ y gelwit kaer vyŷdin. O dyna y medylwys elen gŷneuthur prif ffyŷd o bob kaer hyt y gilyd ar traŷs ynys prydein. ac y gŷnaethpwyŷt y ffyŷd. Ac o achaŷs hynny y gŷnaethprŷ y gelwir ŷynt ffyŷd elen luydaŷc ŷath y hanuot hi o ynys prydein. Ac na wnaei wyŷ ynys prydein y lluydeu maŷ hynny y neb namyn idi hi. Seith mlyned y bu yŷ amheraŷdyŷ yn yŷ ynys honn. Sef oed deuaŷt gŷyŷ ruuein yn yŷ amfer hŷnnŷ. Pa amheraŷdyŷ bynnac a drickyei yg gŷladoed ereill yn kynnydu feith mlyn^{ed}. trickyei ar y oŷefcyn. Ac ny chaffei dyuot y ruuein dŷacheuyn. Ac yna y gŷnaethaŷt ŷynteu amheraŷdyŷ new. Ac yna y gŷnaeth hŷnnŷ lythyŷ bygŷth ar vaxen. Hyt oed hagen o lythyŷ. namyn o deuy di ac o deuy di byth y ruuein. Ac hyt yg kaer llion y doeth y llthyŷ hŷnnŷ ar uaxenŷ ar chŷedleu. Ac

o dyna yd anuones ynteu lythyꝛ ar ygŵꝛ adywedei y uot yn amheraŵdyꝛ yn ruuein. **D**yt oed yny llythyꝛ hŵnnŵ heuyt dim. namyn ot af ynheu y ruuein ac ot af. **A**c yna ykerdwys Maxen yn y luyd parth a ruuein. **A**c y gozefgynnŵys ffreinc a bŵgŵyn ar holl wlatod. hyt yn ffreine ruuein. ac ydeifstedaŵd ŵith gaer ruuein. **B**lŵydyn y bu yꝛ amheraŵdyꝛ ŵith y gaer. nyt oed nes idaŵ y chael noꝛ dyd kyntaf. ac yny ol ynteu y doeth bꝛodyꝛ y elen luydaŵc o ynys Bꝛydein a lly bychan gantunt. a gŵell ymladwyꝛ oed yn y lly by*chan hŵnnŵ. noc eu deu kymeint o wyꝛ ruuein. ac y dywespŵyt yꝛ amheraŵdyꝛ o welet y lly yn difgynnv yn ymyl y lu ynteu ac yn pebyllyaŵ. **A**c ny welfei dyn eiryoet lly degach na chyweirach nac arŵydon hardach noc oed hŵnnŵ yn y ueint. ac y doeth elen y etrych y lly. ac yd adnabu arŵydon y bꝛodyꝛ. **A**c yna y doeth kynan uab eudaf ac adeon uab eudaf yymwelet ar amheraŵdyꝛ. ac y bu lawen yꝛ amheraŵdyꝛ ŵithunt. ac ydaeth dŵylaŵ mynŵgyl udunt. **A**c yna yd edꝛychaffant ŵy ar wyꝛ ruuein yn ymlad ar gaer. ac ydywaŵtkynan ŵith yvꝛaŵt. **D**yni a geiffŵn ymlad ar gaer yn gallach no hynn. **A**c yna y meffuraffant ŵynteu hyt nos uchet y gaer. ac yd ellygaffant eu feiri yꝛ koet. ac y gŵnaethpŵyt yſcaŵl y pob petwar gŵyr o nadunt. **A**gŵedy bot hynny yn baraŵt gantunt. **P**euny d pob hanner dyd y kymerei y deu amheraŵdyꝛ eu bŵyt. ac y peidynt ac ymlad o bop parth yny darffei y baŵp vŵytta. **A**r boꝛedyd y kymereith gŵyꝛ ynys eu bŵyt. ac yvet a wnaethant yny yttoedynt vꝛŵyſkeit. a phan yttoedynt y deu am-

heraódyz ar eu bóyt y doeth y bzytanyeit ózth y gaer a dodí eu hyfgolyon ózthi. Ac yn diannot yd aethant díos y gaer y myón. Dy chauas yz amheraódyz newyd aruot y wifgaó y arueu ymdanaó. yny doethant am y penn ae lad. a llawer y gyt ac ef. a theirnos athzidieu y buant yn góastattau y góy: a oedynt yny gaer ac yn gozefgyn y kaftell. Ar ranneu ereill onadunt yn cadó y gaer rac dyuot neb o lu maxen idi. yny darffeí udunt hóy góastatau paóó ózth eu kyghoz. Ac yna y dywaóó maxen ózth elen luydaóó. Ryued maó: yó gennyfi arglóydes heb ef nat y mi y gozefgynnei dy viody: di y gaer honn. Arglóyd amheraódyz heb hitheu. góeiffon doethaf oz byt yó vym b:odyz i. Ados ditheu racco yerchi y gaer. ac os óynteu ae med hi. ti ae keffy yn llawen. Ac yna y doeth yz amheraódyz ac elen yerchi y gaer. Ac y dywedassant óynteu ózth yz amheraódyz. nat oed weithzet y neb y gaffel y gaer. nac yó rodi idaó ynteu. na* myn y wyz ynys r:ydein. ac yna yd agozet pyzth kaer ruuein. ac yd eistedwys yz amheraódyz yny gadeir. Ac y góedwys idaó paóó owy: ruuein. Ac yna y dywaóó yz amheraódyz ózth gynan ac adeon. Bawyzda heb ef cóbyl ageueis i om amherod:zaeth. Ar llú hónn mi ae rodaf y chóytheu y ozefgyn y gyueir y mynnoch ar y byt. ac yna y kerdassant óynteu ac y gozefgynnassant góledyd a chestyll a dinaffoed. ac y lladassant eugóy: oll. ac y gadassant y gó:aged yn vyó. Ac uelly y buant yny yttoed y góeiffon ieueinc adathoed y gyt ac óynt yn wyz llwydon. rac hyt y buassynt yny gozefgyn hónnó. Ac yna y dywaóó kynan ózth adeon y v:áóó. Beth

a v̄ny di heb ef ae trigyað yny wlat honn. ðe mynet
 yz wlat yd hanóyt o honei. **S**ef y kauas yny gyghoz
 mynet y wlat a llawer ygyt ac ef. **A**c yno y trigywys
 kynanar rann arall gyt ac ef y p̄æffóylað. **A**c y
 kaóssant yn eu kyghoz llad tauodeu y góraged. rac
 llygru euhieith. ðe oachaós tewi o góraged ac eu
 hieith. y gelóit gwyz llydað b̄ytaen. ac ody na ydoeth
 yn vyny ch o ynys p̄ydein ac ettwa y dað yz ieith
 honno. ðr chwedyl hōnn a elwir. b̄æudóyt maxen
 wledic amheraóð^r ruuein. ðe yman y mae teruyn
 arnað. . .

Lludd and Lleuelys.

Nyrra gyfranc Nud a lleuelys.

Yz beli maŕ uab manogan y bu tri meib. Nud. a chaffwallaŕn. a nynnyaŕ. a herŕyd y kyuarwydyt pedweryd mab idaŕ uu lleuelys. Agŕbedy maŕŕ beli a dygŕydaŕ teyrnas ynys prydein ynllaŕ Nud. y uab yz hynaf. Ae Nywyaŕ o lud hi yn llŕydyann^{us}. ef a atnewydwys muroed llundein. o anriuedic tyroed ae damgylchynŕys. Agŕbedy hynny a oŕchymynnŕys yz kiwtawtwyz adeilat tei yndi megys na bei yn y teyrnaffoed. tei kyfurd ac a uei yndi. Ac ygyt a hynny ymladwz da oed. a hael ac ehal-aeth y rodei vŕyt a diaŕt y baŕb or ae keiffei. a chyt bei lawer ogeyzyd a dinaffoed idaŕ honn a garei ef yn vŕy noz vn. ac yn honno y p^{re}ffŕylei y rann vŕyhaf oŕ vlŕydyn. ac ŕiŕh hynny ygelwit hi kaer lud. ac oŕdiwed kaer lundein. Agŕbedy dyuot eŕtraŕn genedyl idi. ygelwit hi lundein. neu ynteu lŕndys. * Mŕyhaf oe vŕodyz y karei lud y lleuelys. kanys gŕz pryud adoeth oed. Agŕbedy clybot ryuarŕ brenhin heb adaŕ etiued idaŕ namyn vn uerch. ac adaŕ y kyuoeth ynllaŕ honno. ef a doeth att lud y vŕiaŕt

y erchi kyghoz a nerth idaó. Ac nyt yn vóyhaf yz Iles idaó ef. namyn yz keiffaó achwanegu enryded ac vɔdas a theilyngdaót y eukenedyl ogallei vynet y teyznas ffreinc y erchi y uoɔbɔnhonno yn wreic idaó. Ac yn y lle y vɔaót agytſynnyaó d ac ef. Ac auu da gantaó y gyghoz ar hynny. Ac yn y lle paratoi Pong-eu ac eu llanó o varchogyon arvaó. a chychwyn parth a ffreinc. Ac yn y lle gúedy eu difgynnu. Anuon kenadeu a oɔugant y uenegi y wyzda freinc yſtyz y neges y dothoed oe cheiffaó. Ac o gyt gyghoz góyza freinc ae thywyſfogyon y rodet y uoɔwyn yleuerys a chozon y deyznas ygýt a hi. Ac gúedy hynny ef a lywyaó d y gyuoeth yn pɔud ac yn doeth. ac yn detwyd hyt tra barhaaó d y oes. Ac gúedy llithaó talym o amfer. teir gozmes a dygúydwys yn ynys pɔydein. ar ny welfei neb oɔ ynnyſſed gynt eukyſryó. Kyntaf o nadunt oed ryó genedyl a doeth a elwit y cozanneit. Ac chymeint oed eu gúybot ac nat oed ymadaó d dɔos wyneb yz ynnyz yz iſſet y dywettit oɔ kyuarffei y gúynt ac ef nys gúypynt. Ac ɔɔth hynny ny ellit dɔc udunt. Yz eil oɔmes oed. diaſpat adodit pob nos kalan mei. vch bob aelóyt yn ynys pɔydein. a hōno a aei tróy gallonneu y dnyon. ac ae hofnockaey yn gymeint ac y collei y gúyze eu llíó ac eu nerth. Ar gúaged eu beichogyeu. Ar meibon ar merchet a gollýnt eu ſynhóyzeu. Ar hoſſ anieileit ar gúyd ar dayar. Ar dyfred a edewit yn diffróyth. Gúyded oɔmes oed yz meint uei y darmerth ar arlóy. a barattoit yn llýſſoed y bɔnhein. kyt bei arlóy vlóy dyn o vóyt adiaó. ny cheffit vyth dim o honaó. namyn

atreulit yz vn nos gyntaf. Ar dŵy ozm̄es ereill nyt oed neb awyppei pa yftryz oed udldunt. **A**c ōth hynny m̄ŵy gobeith oed kaffel ḡaret oz gyntaf. noc oed oz eil neu oz d̄zyded. **A**c ōth hynny llud v̄zenhin a gymerth pryder maŵz a goual yndaŵ. kany wydyat pa ffozd y kaffei waret rac y gozm̄esseu hynny. a galŵattaŵ a ozuc holl wyzda ygyuoeth. a gouyn kyghoz udunt pabeth awnelynt yn erbyn y gozm̄essfoed hynny. **A**c ogyf*fred gyghoz y wyzda. llud uab beli a aeth att leuelis y v̄zaŵt b̄zenhin freinc. kanyz ḡŵz maŵz ygygoz adoeth oed h̄ŵnnŵ y geiffaŵ kyghoz y gantaŵ. **A**c yna parattoi llyghes a wnaethant. a hynny yn dirgel ac yn distaŵ. rac ḡŵybot oz genedyl honno yftryz y neges. nac o neb dy eithyz y b̄zenhin ae gyghozwyz. **A**ḡŵedy eu bot yn baraŵt ōynt a aethant yn eu llynghes. llud ac aethole ygyt ac ef. a dechz̄eu r̄ŵygaŵ y mozoed parth a freinc. a ḡŵedy dyuot y chwedleu hynny att leuelis. kany wydyat achawz llyghes y v̄zaŵt. y doeth ynteu oz parth arall yn y erbyn ef. a llynghes gantaŵ diruaŵz y meint. a ḡŵedy ḡŵelet o lud hynny. ef a edewis y holl longeu ar y weilgi allan dy eithyz vn llong. ac yn yz vn honno y doeth yn erbyn y v̄zaŵt. **Y**nteu y myŵn vn llong arall a doeth yn erbyn y v̄zaŵt. a ḡŵedy eu dyuot ygyt pob un onadunt a aeth d̄ŵylaŵ mynŵgyl y gilyd. ac o v̄zaŵdoz̄yaŵl garyat pob vn a reffawaŵd y gilyd o nadunt. **A**ḡŵedy menegi o lud y v̄zaŵt yftryr y neges. lleuelis adywaŵt y ḡŵydyat e hun yftryz y dyuodyat yz ḡŵladoed hynny. **A**c o dyna y kymeraffant kyt gyghoz y ymdidan am eu negesseu yn amgen no hynny. megys nat elei y ḡŵynt

am eu hymadzaðd. rac gýbot oí cozannyeit a dywettynt. **A**c yna y peris ðeuelis góneuthur cozn hir o euyd. a tháby y cozn hónnó ymdywedut. ð phy ymadzaðd bynnac a dywettei yz vn o nadunt óith y gilyd. tróy y cozn. ny dodei ar yz vn o nadunt. namyn ymadzaðd go atcas góithóyneb. ð góed góelet o leuelis hynny a bot y kythzeul yn eu ðesteiryað. ðc yn teruyfscu tróy y cozn. yperis ynteu dodi góin yn y cozn ae olchi. a tháby rinnwed ygóin gyru y kythzeul oí cozn. **A**góedy bot ~~eubot~~ eu hymadzaðd yn dilesteir. y dywaót ðeuelis óith y vzaót y rodei idaó ryó bzyuet. ð gadu rei o nadunt yn vyó y hiliaó. rac ofyn dyuot eilweith o damwein y ryó oimes honno. a chymryt ereill oí pzyuet ae bziwaó ym plith dóuyz. ðc ef a gadarnhaei bot yn da hynny y diftrió kenedyl y cozanyeit. **D**yt amgen góedy y delei adref y deyznas. dyuynnu yz hoíí bobyl y gyt y genedyl ef. a chenedyl y cozanyeit yz vn dadleu. ar uedól góneuthur tageued y ryg*tunt. **A**phan vei baóp o nadunt y gyt. kymryt y dóuyz rinwedaól hónnó. ae vóó a paóp yn gyfredin. **A**c ef a gadarnhaei y góennóynei y dófyz hónnó genedyl y cozannyeit. ac na ladei. ac nat eidigaei neb oe genedyl ehun. **V**z eil oimes heb ef yffyd yth gyuoeth di. dzeic yó honno. a dzeic eftraón genedyl arall yffyd yn ymlad a hi. ðc yn keiffaó y gozefgynn. ðc óith hynny heb y dyt ych dzeic chí diafpat engiryaól. **A**c ual hynny y gelly kaffel gýbot hynny. **G**wedy delych atref. par ueffuraó yr ynys oe hyt ae ðet. ðc yn y ðe y keffych di y pónt perued yn iaón. par gladu y ðe hónnó. ðc ody na par dodi

keróyneit oꝛ med goꝛeu a aſſer y wneuth^{ur} y myón yclad hōnnó. a ſenn opali ar wyneb y gerwyn. ac odyne yth perſon dy hunan. byd yn góylaó. ac yna ti awely y dꝛeigeu yn ymlad yn rith aruthter aniueil-eit. ac oꝛ diwed ydant yn rith dꝛeigeu ynyꝛ awyꝛ. ac yn diwethaf oſſ góedy darffo udunt o engiryaoł agirat ymlad vlinaó. óynt aſyrthant yn rith deu barcheſſ hyt ar y ſenn. ac aſudant gantunt y ſenn. ac ae tynnant hyt yggóaelaót y gerwyn. ac ayvant y med yngóbyl. ac agyſcant góedy hynny. **A**c yna yn y ſe plycca ditheu y ſenn y neu kylch óynteu. ac yn y ſe kadarnhaf ageffych yth gyfoeth y myón kiſt uaen clad óynt. a chud y myón y daear. a hyt tra vont hóy yn y ſe kadarn hōnnó. ny daó goꝛmes y ynys pꝛydein ole araſſ. a chaós y tryded oꝛmes yó heb ef. **G**óꝛ ſeturithaó cadarn yſfyd yn dóyn dy vóyt athlyn ath darmerth. a hōnnó teó yó y hut aeleturjth a beir y baó p kyſcu. **A**c órth hynny y mae reit y titheu yth perſſon dy hun góylaó dywledeu ath aróyleu. ac rac goꝛuot oe gyſcu ef arnat. bit geróynet o dófyꝛ oer geyꝛ dy laó. a phan vo kyſgu yntreiffaó arnat. dos y myón y gerwyn. ac yna yd ymchoeles ſud dꝛa-cheuyn y wlat. ac yndiannot y dyuynnóys attaó paó b yn ſóyꝛ oe genedyl ef. ac oꝛ coꝛanneit. ac megys y dyſgaó d ſeuelis idaó. bꝛiwaó y pꝛyuet a oꝛuc ymplith y dófyꝛ. a bóꝛ hōnnó yngyffredin ar baó p. ac yn diannot y diffeithaó d hoſſ giwtaót y coꝛanneit uelly heb echꝛys ar neb oꝛ bꝛytanyeit. ac ympenn yſpeit góedy hynny. ſud a beris meſſuraó yꝛ ynys aryhyt ac ar y ſet. * ac yn rtychen y cauas y póynt

perued. ac yny lle hōnnō y peris cladu y dayar. ac yny clad hōnnō goffot kerwyn yn llāōn oꝛ med goꝛeu aallwyt y wneuthur. a llenn opali ar y wyneb. Ac ef e hun ynos honno yngōlyat. ac ual yd oed uelly. ef awelas ydāigeu yn ymlad. Agōedy blinaō onadunt a diffygyaō. ōynt a disgynnassant ar warthaf y llenn. ae thynnu gantunt hyt ygōaelaōt y gerōyn. Agōedy daruot uddunt yuet y med. kyfscu a oꝛugant. ac yneu kōfc llud ablygōys y llenn yneu kylch. ac yny lle diogelaf agauas yn eryri y myōn kift vaen ae kudywys. Sef ffuruf y gelwit y lle hōnnō gōedy hynny. dinas emreis. a chyn no hynny dinas ffaraon dande. Gyd yd crynweiffat uu hōnnō a toꝛes y gallon anniuiged. ac uelly y peidywys y dymheftlus diafpat a oed yny kyuoeth. Agōedy daruot hynny. llud vāen hin a beris ar lōy gōled diruaō y meint. Agōedy ybot yn baraōt goffot kerwyn yn llāōn o dōfyꝛ oer geyꝛ y lāō. Ac ef e hun yny pāiāōt perfon ae gōylwys. ac ual y byd uelly yn wifcedic o arueu. val amy tryded wylua oꝛ nos. nachaf y clyō llawer o didaneu odidaōc. ac amryuaelyon gerdeu. ahun yny gymell ynteu y gyfscu. Ac ar hynny sef a oꝛuc ynteu rac llesteiryāō ar y darpar ae oꝛthꝛymu oe hun. mynet yn vyny ch yny dōfyꝛ. ac yny diwed nachaf gō y diruaō y veint yn wifcedic o arueu trymyon kadarn yn dyuot y myōn achawell gantaō. ac megys y gnottayfsei yndodi yꝛ hōll darmerth ar ar lōy o vōyt allyn yny cawell. ac yn kychwynv ac ef ymeith. ac nyt oed dim ryuedach gan lud noc eigaō yn y kawell hōnnō peth kymeint a hynny. ac ar hynny llud

vzenhin agychwynnóys yny ol. ac adywaót 6rthaó val hyñ. arho arho heb ef. kyt rywnelych di farhaedeu llawer a cholledeu kynno hynn. nys góney bellach. ony barn dy vilwryaeth dy uot yn diech ac yn dewrach no mi. ac yn diannot ynteu aoffodes y kawell ar y llab. ac ae arhoes ef attab. ac angerdaól ymlad avu y rygtunt. yny oed y tanllachar yn ehedec o arueu. ac o diwed ymauel a oꝛuc llud ac ef. ar dyghetuen awelas damwheinaó y uudugolyaeth y lud. gan vóꝛ y oꝛmes yryngtab ar * daear. Agóedy goꝛuot arnaó o rym ac angerd. erchi naóda oꝛuc idaó. Pa wed heb y bzenhin ygallón i rodi naóda ytti wedy y gyniuer collet afarhaet rywnaethoft titheu ymi. Dy ho ll golldeu eiryoet heb yz ynteu oꝛ awneuthum i ytti. mi ae hennillaf itt yn gyftal ac ydugym. ac ny wnaſ ygyffelyb o hynn allan. agóꝛ ffydlaón vydaf i ytti bellach. Ar bzenhin agymerth hynny y gantaó. Ac uelly y góaredaóda llud y teir goꝛmes y ar ynys pꝛydein. ac o hynny hyt yndiwed y oef yn hedóch lódyannus y llwywaóda llud uab beli ynys pꝛydein. ar chwedyl hónn aelwir kyfranc llud a lluelys. ac uelly y teruynha. . .

Kulhwch and Olwen.

Klyd mab kelydon wledic a uynnei wreic kynmwyd ac ef. **S**ef gŵreic a vynnnaŵd goleudyd merch anlaŵd wledic. **G**wedy y west genthi. mynet y wlat yggŵedi malkaŵn a geffynt ettiued. **A** chaffel mab o honunt trŵy wedi y wlat. **A**c oŵ aŵ y dellis beichogi. ydaeth hitheu yggwylltaŵc heb dygredu anhed. **P**an dyuu y thymp idi. ef a dyuu y hiaŵnbŵyll idi. **S**ef y dyuu. mynyd yd oed y meichat ynkadŵ kenuein o uoch. **A**c rac ouyn y moch engi aŵruc y vŵenhines. **A** chymryt y mab aŵruc y meichat hyt pan dyuu yŵ Ilys. a bedydyŵ y mab a wnaethpŵyt. a gyŵru kulhŵch arnaŵ. **G**ŵth y gaffel yn retkyŵr hŵch. **B**onhedic hagen oed y mab. keuynderŵ y arthur oed. **A** rodi ymab a wnaethpŵyt ar ueithŵn. **A**gŵedy hynny cleuychu mam ymab goleudyd merch anlaŵd wledic. **S**ef aŵruc hi galŵ y chymar attei. **A**c yna ydywat hi gŵthaŵ ef. marŵ uydaf i oŵ cleuyt hŵnn. agŵreic arall a uynny ditheu. arecdouyd ynt y gŵaged weithon. **D**ŵc yŵ itti hagen Ilygru dy uab. **S**ef y harchaf itt na mynnych wreic. hyt panwelych dŵyffien deu peinaŵc ar vym bed i. **A**c adaŵ aŵruc ynteu hynny idi. **G**alŵ y hathŵo

attei a oꝛuc hitheu. ac erchi idaþ amlynu y bed bop
 blýdyn hyt nathyuei dim arnaþ. **M**arþ uu y vꝛen-
 hines. **S**ef aþnaei y bꝛenhin gyꝛu gþas bop boze y
 edzych adyuei dim arybed. **G**allocau a oꝛuc yꝛ
 athꝛo ympenn y feith mlyned yꝛ hynn aadaþssei yꝛ
 urenhines. **D**iwarnaðt yn hely y brenhin. dy gyꝛchu
 y goꝛdlan a oꝛuc y bꝛenhin. gþelet y bed a vynnei
 tró y kaffeï wreicka. **A** gþelet y dꝛyffien a oꝛuc. **A**c
 mal y gþelas. mynet a oꝛuc y bꝛēhin ygkyghoꝛ pale y
 kaffeï wreic. **H**eb un oꝛ kynghoꝛwyr. mi a wydþn
 wreicka da itt a wedei. **S**ef yþ honno gþeic doget
 vꝛenhin. **K**ynghoꝛ uu gantunt y chyꝛchu. **A** llad
 y bꝛenhin. **A**dþyn y wreic gantunt a oꝛugant. ac un
 uerch oed idi gyt ahi. **A**goꝛefgyn tir y bꝛenhin a
 þnaethant. * **D**ydgþeith ydaeth y wreicda allan y
 oꝛymdeith. y deuth ydy hen wrach oed yny dꝛef heb
 dant yny phenn. **A**c y dywaþt y urenhines. ha wrach
 adywedy di y mi ypeth a ovynnaf itt yꝛ duþ. ble mae
 plant y gþꝛ am llathrudaþd yggoꝛdþy. **H**eb y wrach
 nyt oes blant idaþ. heb y urenhines. gþae uinneu
 vyndyuot at anuab. **A**c yna y dyþaðt y wrach. nyt
 reit itti hynny. **D**arogan yþ idaþ kaffel etiued o
 honat ti. yꝛ naf kaffo o arall. **D**a wna dꝛifitit heuyt
 un mab yffyd idaþ. **M**ynet a oꝛuc y wreic da yn lladen
 atref. **A**c y dywaþt hi gꝛth y chymar. **P**a ystyꝛ yþ
 gennyt ti kelu dy blant ragof .i. heb y bꝛenhin.
 aminheu nyf kelaf weithon. kennattau y mab a
 oꝛucþy. adyuot ac ef yꝛ llꝛys. **D**ywedut a oꝛuc y
 lyfuan gꝛthaþ. **G**þeic yffyd da itti y chael. **A**merch
 yffyd imi gþiþ y bob gþꝛda yny byt. **Y** dywaþt y

mab. nyt oet ymi ettwa wreicka. Ac yna y dywaót hitheu. **M**i atynghaf dynghet itt nachyflado dy yftlys 62th wreic. hyt pan geffych olwen merch yspadaden pennka62. Iliwa6 aozuc y mab. a mynet ferch y uoz6yn ympob aela6t ida6 y2 nafg6elfei eiryoet. **A**c yna y dywa6t ydat 62tha6. **H**a uab py liuy di. **P**y d26c yffyd arnat ti. **V**y Ilyffuam adyngh6ys im na chaff6yf wreicbyth hyt panngaff6yf olwen merch yspadaden benn ka62. **H**awd y6 itti hynny heb ydat 62tha6. **A**rthur yffyd geuynder6 itt. dos att arthur y diwyn dy wallt. ac erchych hynny ida6 yngyuar6s itt. **M**ynet aozuc y mab ar ozwyd penn Iuchl6yt pedwar gayaf gauyl gyg6ng karn gragen. a ffr6yn eur kymibia6c yn y benn. a chyfr6y eur anlla6d y dana6. a deupar aryannhyeit Iiueit yny la6. **G**leif penntirec yny la6. kyuelin dogyn g62 odz6m hyt a6ch. y g6aet ar y g6ynt adygy2chei. bydei gynt no2 g6lithin kyntaf oz konyn hyt y Ila62 pan uei u6yha6f y g6lith vis meheuin. **G**ledyf eurd62n ar y glun. a racllaun eur ida6. a ch2oes eur gr6ydy2 arna6. a Ili6 Iuchet nef yndi. a Iugo2n eliffeint yndi. a deu vilgi uronwynnyon v2ychyon tu racda6. a g62d to2ch * rudem am vyn6gyl pob un ogn6ch ysg6yd. hyt ysgyuarn. v2 h6nn a uei oz parth asfeu a vydei oz parth deheu. **A**r h6nn a uei oz parth deheu a uydei oz parth asfeu. mal d6y uozwenna6l yndarware yny gylch. **P**edeir tywarchen aladei bedwarcarn y go26yd. mal pedeir g6enna6l yny2 awy2 uch y benn. g6eitheu uchot. g6eitheu iffot. Ilen o bo2ffoz pedeir ael ymdana6. ac aual eur 62th bop ael idi. canmu

oed werth pob aual. Gwerth try chan mu o eur gwerthuaŵ oed yn y archenat. ae warthafleu fangnarŵy o benn y glun hyt ym blaen y vvs. Dy chzym-ei vlaen bleŵyn y danaŵ rac yfcaŵnet tuth y gozwyd oed y danaŵ yn kyŵchu poŵth Ilys arthur. v dywaŵt y mab. a oef boŵthaŵ. Oes athitheu nybo teu dy benn byŵr y kyuerchy di. Mi auydaf boŵthaŵ y arthur bop duŵ kalan ionaŵ. am raclouyeit hagen y vlŵydyn eithyŵ hynny. Dyt amgen huandaŵ. agogigŵc. a Ilaeskenym. a phennpingyon a ymda ar y benn yŵ arbet y dŵaet. nyt ŵŵth nef. nyt ŵŵth dayar. namyn ual maen treigyl ar laŵ Ilyf. agoŵ y poŵth. Hac agoŵaf. Py yfŵyŵ naf agoŵy di. Kylllell aedyŵ ym bŵyt a Ilynn ym bual. ac amfathyŵ neuad arthur. namyn mab bŵenhin gŵlat teithjaŵc. neu ygerdaŵ adycko y gerd. ny atter y myŵn. Iith yth gŵn ac yth ueirch. agolŵython poeth pebŵeid y titheu. agŵin gozyŵfgalaŵc. adidan gerdeu ragot. Bŵyt degwyŵ ar ugeint adaŵ attat yŵ yŵpytŵy. Yno y bŵyta pellen-nigyon. a mabyon gŵladoed ereill. nyt ergyttŵo kylch yn Ilys arthur. Dy byd gŵaeth inn yno. no chyt ac arthur yny Ilys. Gŵreic y gyŵcu genthi. adidan gerdeu rac dy vŵonn. auoŵy pŵyt anterth pan agerer y poŵth rac y niuer a deuth yma hediŵ. Bŵyhaŵt ragot ti gyntaf ydagoŵir y poŵth. a chyfeiŵted a wnelych yny Iŵe adeŵiffŵych yn neuad arthur. oe gŵarthaf hyt y gŵaelaŵt. Dywedut a oŵruc y mab ny wnaf i dim o hynny. Ot agoŵy y poŵth da yŵ. Onys agoŵy mi adygaf angclot ytharglŵyd. * adŵyc eir y titheu. a mi adodaf teir diaŵpat ar dŵŵf y poŵth hŵnn.

hyt na bo agheuach ympenn pengŵaed yng kernyb. ac yggŵaelaŵt dinfol yny gogled. ac yn efgeir oeruel yn iwerdon. ac yffyd o wreic ueichaŵc yny Ilys honn methaŵd eubeichogi. ac arnyt beichaŵc onadunt ymchoelaŵd eu kallonnev yn ōrthŵm heint arnadunt mal na bont ueichaŵc byth o hediŵ allan. Heb y gleŵŵyt gauaeluaŵ. Pa diafpettych di bynnac am gyfreitheu Ilys arthur. nyth eŵlyngir di y myŵn. yny elŵyfi y dywedut y arthur gyffeuin.

Ac yna y doeth gleŵŵyt yz neuad. ac y dywaŵt arthur ōrthaŵ. Chŵedleu poŵth gennyt. Yf ethyŵ gennyf deuparth vy oet. Adeuparth y teu dith-eu. Mi a uum gynt ygkaer fe. ac aŵfe. yn fach. aŵalach. yn lotoz. a ffotoz. Mi a uum gynt ynyz india uaŵ. ar india uechan. Mi a uum gynt ynymlad deu ynyz. pan ducpŵyt y deudec gŵyŵtyl olychlyn. Ami a uum gynt yn yz egrop. a mi a uum ynyz affric. ac yn ynyŵfed coŵfica. ac ygkaer bzythŵch. a bzythach. a nerthach. Mi a uum gynt panledeift di deulu cleis mab merin. Pan ledeift mil du mab ducum. Mi a uum gynt pan oref-gynneift roec ōrth parth y dŵyzein. Mi a uum gynt ygkaer oeth. ac anoeth. Ac ygkaer neuenyzy naŵ naŵd teyzy. dnyyon tec a welfam ni yno. ny weleis i eiryoet dyn kyuurd ar hŵnn yffyd yn dŵs y poŵth yz aŵ honn. ac y dywaŵt arthur. Os ardy gam y doeth-oŵt y myŵn. dos ar dy redec allan. ar faŵl aedzych y goleu. ac aegyzy ylygat. ac aekae anghengaeth idaŵ. A gŵaŵŵanaethet rei o vuelin gozeureit. ac ereill agolŵython poeth pybzeid hyt pan vo paraŵt bŵyt allyn idaŵ. Ys dyhed a beth gadu dan wynt a

glað y kyfryð dyn adywedy di. **H**eb y kei. myn Ilað
 vygkyueillt pei gónelhit vygkyghoz i ny thozrit kyf-
 reitheu y Ilys yzdað. **D**a wir kei wynn yd ym wyzda
 hyt tra yn dygyzcher. yd yt uo móyhaf y kyuarðf
 arodhom. **M**óy vóy vyd * yn góadaeth ninneu ac an
 clot. ac anhetmic. ac y doeth glewlóyt yz pozth. ac
 agozi y pozth racdað. ac yz ypaðb difgynnu ózth y
 pozth ar yz yfgynnvaen. nysdifgynnaðd ef. namyn ar
 y goróyd y doeth y myón. ac y dywaðt kulðch. hen-
 pych góell penteyzned yz ynys honn. ny bo góaeth yz
 góaelaðt ty. noc yz góarthaf dy. **P**oet yn gyftal yth
 deon ath niuer ath gatóidogyon y bo y góell hónn.
Dy bo didlaðt neb o honað mal y mae kyflaðn y kyu-
 ercheis i well itti. **P**oet kyflaðn dy rat titheu. ath
 glot ath etmic ynyz ynys honn. **H**enpych góell dith-
 eu heb yz arthur. **F**ifted yróg deu oz milwyz a
 didangerd a geffy rac dy uron. a bæint teyzn arnat
 gózthzychyat teyznas py hyt bynnac y bych yma.
Aphan rannóyf uynda y ofpeit a phellennigyon. bint
 yth lað pan y dechzeuwyf yn y Ilys honn. **H**eb y mab.
 ny deuthum i yma yz ffraðdunyað bóyt a Ilyn. **D**amyn
 oz kaffaf vygkyuarðs y dalu ae uoli awnaf. **O**nys
 kaffaf dóyn dy agclot ti awnaf hyt y bu dy glot ym
 pedzyual byt bellaf. **H**eb yz arthur yna. Kan ny
 thziggy di yma unben. ti ageffy ykyfarðs a notto dy
 benn ath dauaðt. hyt y fych góynt. hyt y gólych glað.
 hyt y treigyl heul. hyt yd amgyffret moz. hyt yd ydið
 y dayar. eithyz vy Ilong. am Ienn. a chaletuðlch uyg
 cledyf. a rongomyant uyggóaeð. ac wyneb gózth
 ucher uyn taryan. a charnwenhan vygkylllell. a góen-

h6yuar vvg g6zeic. G6ir du6 arhynny ti ae keffy
 yn llawen. D6ot a nottyeh. Diwyn vvg g6allt a uyn-
 naf. Ti ageffy hynny. kymryt crip eur o arthur.
 a g6elleu a doleu aryant ida6. Achziba6 y benn a
 ozuc. a gouyn p6y oed aozuc arthur. mae vvg
 callon yntirioni 6zthyt. mi a6n dy hanuot om gwaet.
 dywet im p6y 6yt. Dywedaf heb y mab. kul-
 hwch mab kilyd. mab kyledon wledic. o oleudyd
 merch anla6d wledic vy mam. G6ir y6 hynny heb
 yz arthur. keuynder6 6yt titheu y mi. D6ot a nottyeh
 a thi aekeffy. a notto dy benn ath daua6t. g6ir du6
 im arhynny a g6ir dy deyznas. ti ae keffy yn llawen.*
 D6odaf arnat. kaffel im olwen merch yspadaden pen
 ka6z. ae haff6yna6 awnaf ar dy uilwyz. A ffwyn-
 a6 ygyuar6s o hona6 argei. a bedwyz. a greida6l
 galldouyd. a g6ythyz uab greida6l. a greit mab eri.
 a chyndelic kyuar6yd. a thathal t6yll goleu. a mael-
 6ys mab baedan. a chnych6z . m^{ab} . nes. a chubert m.
 daere. a phercos . m . poch. A lluber beuthach. a
 chozuil beruach. a g6yn . m . esni. A g6ynn . m . n6yf-
 ure. a g6ynn m . nud. ac edern m . nud. ac ad6y mab
 gereint. a ffl6ddur fflam wledic. A rua6n pebyz m .
 dozath. a bzatwen 6y . mozen myna6c. a moren myn-
 a6c ehun. a dalldaf eil kimin cof. a mab alun dyuet.
 a mab saidi. a mab g6zyon. ac uchtrut ardywat kat.
 a chynwas curuagyl. a g6zhyz g6arthecuras. ac Isperyz
 ewingath. a gallcoyt gouynynat. a duach. a grathach.
 a nerthach. Weibon g6a6zidur kyzuach. o 6zhtir
 uffern pan hanoed y g6yz hynny. a chilyd canhastyz.
 a chanhastyz kanlla6. A chozs cant ewin. ac esgeir

gulhóch gouynkaón. a dzuftózn hayarn. a gleóloyt gaaueluaó. a Poch Paówynnyaó. **A**c annwas adeinaó. a finnoch mab feithuet. a góennóynwyn mab naó. a bedyó mab feithuet. a gobzóy m. echel uoárdoyt tóll. **A**c echel uoárdoyt tóll ehun. a mael . ó . roycol. **A** datweir dallpenn. **A**garóyli eilgýthaó góyz. a gýthaó góyz ehun. a gozmant . ó . ricca. a menó . ó . teirgwaed. a digon ó alar. a felyf m. finoit. a gusc . ó . atheu. **A** nerth ó kedarn. **A** dzutwas . ó . tryffin. a thórch ó perif. a thórch ó annóas. a Iona urenhin ffreinç. a sel ó felgi. a theregut ó **I**aen. a fulyen ó **I**aen. a bratwen ó **I**aen. a mozen m. **I**aen. a siaón ó **I**aen. **A**chzadaó ó **I**aen. Góyz kaer tathal oedynt kenedyl y arthur o bleit y dat. **D**irmyc ó kaó. a **I**ustic ó kaó. **A**c etmic ó kaó. **A**c angaó ó kaó. **A**c ouan. mab kaó. a chelin ó kaó. a chonnyn ó kaó. a mabsant ó kaó. **A** gýngat ó kaó. a Póybyz ó kaó. a choch ó kaó. a meilic ó kaó. **A** chynwas ó kaó. **A**c ardóyat ó kaó. **A**c ergyzyat ó kaó. a neb ó kaó. a gilda ó kaó. * a chalcas ó kaó. a hueil mab kaó. nyt affóynóys eiryoet yn Paó arglóyd. a samfon uinfych. a theleeffin penn beird. a mamaóydan ó Pыз. a Pary ó kafnar wledic. **A**c ysperin ó fflergant bzenhin Pыdaó. a faranhon ó glythwyz. a Paó: eileró. **A**c annyannaó ó menó . ó . teirgwaed. **A** góynn ó nóyvze. a fflam ó nóyvze. a gereint ó erbin. **A**c erinit ó erbin. **A** dyuel ó erbin. a góynn ó ermit. a chyndzóyn ó ermjt. a hyueid unllenn. **A**c eidon uaó urydic. a reidón aróy. a gozmant ó ricca. bzaót y arthur o

barth y uam. Pennhynef kernyb y tat. A llawrodet uaruab. A nodawl varyf tŵch. A berth w kado. A reidŵn w beli. Ac Iscouan hael. Ac Iscawin w panon. A mozurau eiltegit. ny dodes dyn y araf yndaŵ yg katgamlam rac y haccret. pawb adebygyt y uot yn gythæul canhozthŵy. bleŵ oed arnaŵ ual bleŵ hyd. A fande bzyt agel. ny dodes neb y waeŵ yndaŵ yg kat gamlan. rac ydecket. Paŵb a debygynt yuot yn agel kanhozthŵy. a chynnŵyl fant. Y trydyd gŵa a dihengis o gat kamlan. ef a yfgarŵys diwethaf ac arthur y ar hen groen y uarch. ac uchtryt w erim. ac eus w erim. A henwas adeinaŵc w erim. A henbetestyz w erim. ac sgilti yfcaŵntroet w erim. Teir kynnedyf a oed ar y trywyz hynny. Henbedestyz ny chauaf eiryoet ae kyfrettei o dyn. nac ar uarch. nac ar dzoet. Henwas adeinaŵc ny allŵys mil pedwar troetaŵc eiryoet y ganhymdeith hyt un erŵ. yghwaethach a ue bellach no hynny. Sgilti yfgaŵndzoet pan uei wyn hŵyl kerdet yndaŵ ŵzth neges y arglwyd. ny cheiffŵys fozd eiryoet am gŵypei pale yd elei. namyn tra uei y myŵn coet ar vric y coet y kerdei. ac yn hyt yoes ny fflygŵyf konyn dan y dzoet. yghwaethach tozri rac y yfgaŵnet. Teithi hen . w . gŵynhan. a oazfgyŵnŵys moz y kyuoeth. ac y dihengis ynteu o vzeid. ac y doeth att arthur. a chynnedyf a oed ar y gylllell. yz pandeuth yma ny thai gyawd carn arnei vyth. ac ŵzth hynny y * tyuawd heint yndaŵ. A nyghtawt hyt tra uu uyŵ. ac o hynny y bu uarŵ. A charnedyz w. gouynyon hen. Agŵenwynŵyn w naf gyffeuin ryffŵa arthur. A llygatrud

emys. a gŵbothu hen. ewythzed arthur oedynt
 viodyz y uam. **K**uluanaŵyt a gozyon. a Penuleaŵc
 wydel o bentir gamon. a dyuynwal moel. a dunart
 bŵenhin y goglel. **T**eiron tŵyŵ biant. a thecuan
 gloff. a thegyz talgellaŵc. **S**ŵidial mab ebzei. a mor-
 gant hael. **S**ŵystyl mab. **R**un a nŵyŵthon. a **P**ŵydeu
 a nŵyŵthon. **A** gŵydzē a **P**ŵydeu. o wennabŵy merch
 kaŵ y uam. **H**ueil y ewythyz ae gŵant. **A**c amhynny
 ybu gas rŵng hueil ac arthur am yz archoll. **D**zem
 vab dzemidyŵt. awelei o gelli wic ygkernyŵ. hyt ym
 penn blathaon ym pŵydein. pan dyzchauei y gŵydz-
 bedyn y boze gan yz heul. ac eidyol a ner. a glŵy-
 dyn faer. a wnaeth ehangŵen neuad arthur. **K**ynyz
 keinuaruawc. **K**ei adywedit y uot yn vab idaŵ. ef
 a dywaŵt ŵyth y wreic. o fit rann y mi oth uab di
 uoŵyn oer vyth vyd y gallon. ac ny byd gŵzes yny
 dŵylaŵ. kynnedyf arall arnaŵ. **O**s mab imi uyd
 kyndynnyaŵc uyd. **K**ynnedyf arall auyd arnaŵ. **P**an
 dycko beich na maŵz na bychan uo. ny welir vyth
 nac rac y wyneb na thŵaegeuyn. **K**ynnedyf arall
 heuyt auyd arnaŵ. ny pheit neb a dŵyŵz ac a than
 yn gyŵtal ac ef. **K**ynnedyf arall auyd arnaŵ. ny byd
 gŵaŵŵanaethŵz na ŵydwyr mal ef. **H**en was. a hen wyn-
 eb. a hen gedymdeith y arthur. **S**ŵallgoyc un arall.
 ydzef y delhei. Kyt bei trychant tei yndi. oŵ bei
 eiffeu dim arnaŵ. nyadei ef hun vyth ar lygat dyn
 tra uei yndi. **B**erŵyn mab gerenhir. a pharis bŵenhin
 ffreinc. ac am hynny y gelwir kaer baris. ac oŵla
 gyllelluaŵz. a ymdygei bŵonllauyn verr llydan. pan
 delei arthur ae luoed y uronn llifdŵz y keiffit **H**e

kyuing ar y dduy. ac ydodit y gyllell yny gwein ar ddaab y llifdō. digabn o bont uydei y lu teir ynys prydein. ac their rac ynys ac eu hanreitheu. Gwydaab wyab menesty * a ladaab dei. ac arthur a lladaab ynteu. ac urody yn dial dei. Garanwyn mab dei. ac amren wyab bedwy. ac ely amy. a reu rōyd dyrys. a run rudwern. ac eli. a thachmy penkynydyon arthur. a llwydeu mab kelcoet. A hunabōy mab gōyōn. a gōynn got yfron. a gōeir dathar wennidaab. A gōeir wy kadellin talaryant. a gōeir gōyht enn-wir. a gōeir balady hir. ewythzed y arthur vrody y uam. Weibon llōch llōwynnyaab o tu daab y uō terwyn. llēllaab wydel. ac arderchaab prydein. Gas mab faidi. Gōvan gōallt auōyn. a gōyllennhin brenhin ffreinc. agōittart mab oed brenhin Iwerdon. Garfelit wydel. Panab pen bagat. A flendō mab naf. Gōynn hyuar maer kernyō a dyfneint. y nabuet gō a ystoues katgamlan. Keli. a chueli. a gilla goes hyd. trychannerō a lammei yny un llan penn llēmhidy Iwerdon oed hōnnō. Sol. a gōadyn offol. a gwadyn odyeith. Sol a allei feuyll undyd ar y untroet. Gwadyn offol. pei safhei ar benn y mynyd mōyhaf yny byt. ef auydei yn tyno gōaftat dan ytraet: Gōadyn o deith kymeint ar vas tōym pan tynnit o eueil oed tan llachar y wadneu. pangyuarffei galet acōynt. ef a arllōyffei fford y arthur yny llud. Hir erōm. a hir atrōm ydyd y delynt y west. trychantref a achubit yn eu kyf|ueir gōest hyt naōn a wneynt a diotta hyt pan vei nos pan elynt y gysgu. Ac yna penneu y pryuet a yssynt rac newyn mal pei

nat yffynt uóyt eiryoet. Pan elhynt y west nyt edew-
 ynt 6y na the6. na thenev. na th6ym. nac oer. na
 fur. na ch2o6. nac ir na hallt. na b26t. nac of. Huar-
 war mab afl6n a nodes ywala ar arthur yny gy-
 uar6s. trydyd gozdibla kerny6 vu pan gahat y wala
 ida6. ny cheffit g6ynn g6en arna6 vyt. namyn trauei
 la6n. G6are g6allt euryr. Deu geneu gaft rymi.
 g6ydzut. a g6ydney astrus. Sugyn 6y. fucnedyd.
 a fucnei y moza6l y bei * d2ychanllong arna6. hyt
 na bei namyn traeth fych. B2onllech rud a oed
 ynda6. Racym6zi g6as arthur. dangoffit y2 yfcuba6z
 a uynnjt ida6. kyt bei r6yf dec erydy2 ar hugeint
 yndi. ef ae tra6ei a ffuft hayarn hyt na bei well y2
 reth2i ar troftreu. ar dulatheu. noc y2 mangeirch yng
 g6aela6t y2 yfcuba6z yny ueifca6n. A dygyfl6ng ac
 anoeth ueida6c. ahir eidyl. A hir amren deu was y
 arthur oedynt. a G6euyll mab g6eftat. ydyd y bei d2ift
 ygollungei y lleill weuyl ida6 y waeret hyt y uogel.
 Ar llall a uyei yn pennguch ar ypenn. Vchd2yt
 uaryfd2a6s. a uyzyei y uaryf goch feuydla6c a oed
 ida6 d2os 6yth d2a6st a deugeint a oed yn neuad
 arthur. B2lidy2 gyfarwyd. yfkyzdaf. ac yfcudyd. deu
 waf y wenh6yuar oedynt. kynn eb26ydet oed eu traet
 62th eu neges ac eu med6l. B2ys uab b2yffethach o
 dal y redyna6c du o b2ydein. a G2udl6yn gozr. B6lch.
 a chyulch. A fef6lch. meibon cledyf kyf6lch. wy2on
 cledyf dif6lch. Teir gozwen g6enn eu teir yfg6yd.
 T2i gouan g6ann eu tri g6a6. T2i benyn byneu eu
 trichledyf. Glas. Glessic. Gleif2at. eu tri chi. Kall.
 Guall. Gauall. eu tri meirch. B6y2dyd6c. A d26cdyd6c.

a Pŷy dydŷc. eu teir gŷaged. Och. agarym. a diafpat. eu teir wyzyon. Puchet. a neuet. ac eiffiwet. eu teir merchet. Dŷc. a gŷaeth. a gŷaethaf oŷ. Fu teir moŷyn. Fheubŷy merch kyfŷlch. Gŷaŷcŷn merch nerth. Gŷaedan merch kynuelyn keudaŷt pŷyŷ hanner dyn. Dŷnn dj effic unben. Fildŷy mab penn Harcan. Fyuedŷy wyŷt ŷab hettŷn tal aryant. Fabyll benn uchel. Gŷalchmei ŷab gŷyar. Gŷalhauet ŷab gŷyar. Gŷzhyz gŷaŷtaŷt ieithoed. yz holl Fieithoed a wydyat. ar kethtrŷm .offeirat. Cluŷt mab cluŷtueinat. peicledit feith cuppyt yny dayar. deng milltir adeugeint y clywei y mozgrugyn yboze pan gychŷynnei yar y lŷth. Medy z vab methædyd. a uetrei y dŷyŷ yn eŷgeir oeruel yn Iwerdon trŷy y dŷy goes yn gythymhet ogelli wic. Gŷiaŷn lygat cath. aladei onggyl ar lygat * ygŷydbedyn. heb argywed. Ol mab olŷyd feithmlyned kyn noe eni aducŷŷt moch ydat. Faphan dŷyŷchauaŷd ynteu yn ŷz yd olrewys ymoch. ac ydeuth adzef ac ŷynt yn feith kenuein. Fetwini eŷcob a uendigei vŷyt a Plyn arthur. yz mŷyn merchet eur dŷyŷchogyon yz ynys honn.

Yam wenhŷyuar pennrianed yz ynys honn. a gŷennhŷyach y chwaer. a rathtyeu merch unic. clememhill. a relemon merch kei. a thannwen merch weir dathar wenidaŷc. Gŷennalarch merch kynnŷyl canhŷch. Furneit merch clydno eidin. eneuæc merch uedwyz. Fnyrdæc merch tutuathar. Gŷennwledy z merch waledur Kyzuach. Frdutuul. ŷerch tryffin. Furolwen merch wdolwyn gozr. Fel-eri merch peul. Fndec ŷerch arŷy hir. Moruud merch

uryen reget. **G**ŵenllian dec y uoŵŵyn uabŵ vŵydic. **G**reidylat merch llud llab ereint. y uoŵŵyn uŵyhaf y maŵŵhed auu yn teir ynys y kedyŵn. ae their rac ynys. **A**c am honno y mae gŵythyŵ ab greidaŵl. agŵynn mab nud yn ymlad bob duŵ kalan mei vyth hyt dydbŵaŵt. **E**llylŵ merch neol kynn croc. a honno a uu teir oes gŵyŵ yn vyŵ. **E**ŵyllt vinwen ac eŵyllt vin gul. **A**rnadunt oll y haŵŵŵynŵŵynŵys kulhŵch ab kilyd y gyuarŵs.

Arthur adywaŵt yna. a unbenn ny ry giglef i eirmoet dim y ŵŵth y uoŵŵyn adywedy di. nae rieni. **Q**i ae llŵngaf gennadeu oe cheiŵŵ yn llabŵen. dyŵo ym yŵŵeit y cheiŵŵ. **Y**mab adyŵaŵt rodaf yn llabŵen oŵ nos heno hyt y llall ympenn y vlŵydyn. **A**c yna y gyŵŵŵys arthur y kennadeu y bop tir yn y deruyn y geiŵŵ y uoŵŵyn honno. **A**c ympenn y vlŵydyn y doeth kennadeu arthur dŵachevyn. heb gaffel na chŵedyl na chyuarŵdyt y ŵŵth olwen mŵy noŵ dyd kyntaf. **A**c yna y dywaŵt kulhŵch. paŵb agauas y gyuarŵs aminneu ydŵyf yn eiŵŵywedie ettwa. **Q**ynet a wnaŵ i ath wyneb di a dygaf i gennyŵ. **Y**na y dywaŵt kei. a unben rŵy y gŵerthey di arthur. **D**y gyŵch di gennym ni hyt pan dywettych di nat ydŵ y uoŵŵyn honno * yny byt. neu ninneu ae kaffom. nyt yŵŵarŵn athi. **K**yuodi kei yna. **A**ngerŵ oed argei. naŵ nos a naŵ diŵarnaŵt hyt y anadyl. y dan dŵfyŵ. **D**aŵ nos a naŵ diwarnaŵt y bydei heb kyŵgu. **G**leuydaŵt kei ny allei uedic y waret. **B**udugaŵl oed gei. **K**yhyt ar pŵenn uchaf yny coet vydei pan uei da gantaŵ. kynnedyf araŵ

oed arnað. pan uei uóyaf yglað. dyznued uch ylað. ac arall is y lað y bydei yn fych. vzhynn auei yny lað rac meint yangerd. **A**phan uei vóyhaf yannóyt ar y gedymdeithon difkymon uydei hynny udunt ygynneutan. **G**aló aozuc arthur ar uedwyz yz hynn nyt arlóydóys eiryoet yz neges ydelei gei idi vynet. nyt oed neb kyfret ac ef ynyz ynys honn. namyn arthur adzych eil kibdar. a hynn heuyt kyt bei un llófyab. nyt anwaedwys tri aeruaðc yn gynt noc ef yn un uaes ac ef. angerd arall oed arnað un archoll a uydei yny waeð. a nað góathwan. **G**aló o arthur ar gyndelic kyuaróyd. **D**os di yz neges honn gyt ar unbenn. achabðs nyt oed waeth kyfuaróyd yny wlat nys rywelfei eiryoet noc yny wlat ehun. **G**aló góahyz góalltaðt ieithoed. achabðs yz holl ieithoed awydyat. **G**aló góalchmei mab góyar kanny deuth adzef eiryoet heb y neges yd elhei y cheiffað. **G**ozeu pedestyz oed a gozeu marchaðc. nei y arthur uab y chwaer. ae geuynderó oed. **G**aló o arthur ar uenó uab teirgóaed. kanys ot elynt y wlat angkret. mal y gallei yzru llétrith arnadunt ahut. hyt nafgóelei neb óynt. ac óyntóy aóelynt paðb...

Mynet aozugant hyt pan deuthant y uaeftir maðz. yny uyd kaer uaðz awelynt teckaf o gezyd y byt. **K**erdet aozugant ydyd hónnó hyt ucher. **P**an debygynt hóy eu bot yn gyuagos yz gaer. nyt oedynt nes noz boze. **A**reildyd ar trydyd dyd y kerdaffant. ac o vzeid y doethant hyt yno. a phan deuant ym bionn y gaer. yny uyd dauattes uaðz a óelynt heb ol. * a heb eithaf idi. a

heuffaſz yncadſ y deveit arbenn gozfedua. aruchen o grſyn ymdanaſ. agauaelgi kedenaſc ach ylaſ. oed vſy noc amſ naſgayaf. Deuaſt oed arnaſ nychoſſet oen eiryoet ganthaſ. agwhaethach Iſodyn maſz. Hyt athoed gyweithyd hebdaſ eiryoet. ny wnelei ae anaf ae adoet arnei. Y faſl uarſbzenn athſympath auei arymaes. a loſgei y anadyl hyt y pſid dilis. yna y dywaſt kei. gſzhyz gſalſtaſt ieithoed. Dos y gyfrſch ardyn racco. Kei heb ef nyt edeweis i uynet namyn hyt yd elut titheu. Doſn ninheu ygyt yno heb y kei. Heb y menſ mab teirgwaed. nauit amgeled gennſch. mynet yno. Wi ayraf let-rith ar yki hyt nawnel argywed y neb. Dyuot aozugant mynyd oed yz heuffaſz. ac ydywedaffant ſzthaſ. berth yd ſyt heuffaſz. Hy bo berthach byth y boch chſi no minneu. Mynduſ kan ſyt penn. nyt oes anaf ymlygru. namyn vymphiaſt. Pieu y deueit agedwy di neu bieu y gaer racko. Meredic awyz yſch dzos y byt y gſys panyſ kaer yſpadaden penkaſz yſ. Deu ditheu pſy ſyt. Cuſtennin yn gelwir uab dyfnedic. ac am vymphiaſt ym rylygrſys vym bzatſt yſpadaden pen kaſz. Deu chſitheu pſy yſch. Kennadeu arthur yſſyd yma ynerchi olwen merch yſpadaden penn kaſz. Vb wyz naſd duſ ragoch. yz y byt na wneſch hynny. ny doeth neb eiryoet y erchi yz arh honno a elei ae vywyt gantaſ. Hyuodi aozuc yz heuffaſz y uynyd. ac ual y kyuyt rodi modzſy eur aozuc culhſch idaſ. Keiſſaſ gſiſgaſ y uodzſy honno o honaſ. ac nyt aei idaſ. ae dodi aozuc ynteu ymys y uanec. a cherdet aozuc atref.

a rodi y uanec att y gymhar y gadó. **A**chymryt aozuc hitheu y uodlŷy or uanec. pan y ryattei. y dywaóŷt hitheu. gŷy y uodlŷy hon nyt oed vynyŷt itt gaffel bud. **Q**i aeuthum heb ef. y geiffaó mozuóyt yz moz. nachaf kelein a welón yn dyuot gan y tonneu. Ac ny weleis i eirmoet kelein degach no hi. Ac y vys ef y keueis y uodlŷy honn. **O**i aŷy kanyat y moz ma*rŷ dlŷs yndaó. dangos ymi y gelein honno. **H**a wreic y neb pieu y gelein ti ae gŷely yma y chŷinfaf. **P**ŷy yŷ hŷnnŷ heb y wreic. **K**ulhŷch mab kilyd. mab kelydon wledic. o oleudyd merch anlaóŷd wledic y uam. a doeth y erchi olwen yn wreic idaó. **D**eu fynnŷy oed genthi. **H**awen oed genti dyuot y nei vab y chwaer attei. **A**thriŷt oed genthi. kany welsei eiryoet y ŷynet ae eneit ganthaó a delei y erchi y neges honno. **K**yzchu aozugant hŷy poŷth **H**ys cuŷtenin heuffaó. clybot o honei hitheu eutrŷŷt ŷy yn dyuot. **R**edec o honei yn eu herbyn o leóenyd. **G**oglyt aozuc kei ympzenn oz glut weir. Ae dyuot hitheu yn eu herbyn y geiffaó mynet dŷylaó mynŷgyl udunt. goffot o gei eiraf y rŷng ydŷylaó. **G**ŷafcu o honei hitheu yz eiras yny yttoed yn ŷden diednedic. **H**awreic heb y kei pei mi a waŷcut uelly ny ozuydei ar arall vyth rodi y ferch arnaf. dzyŷferch oed hŷnnŷ. **D**yuot aozugant hŷy yz ty. a gŷneuthur eugŷaffan-aeth. **Y**mpenn gŷers pan aeth paóŷ allan y chŷare. agozi kib uaen aoed yn tal y penntan aozuc y wreic. Achyuodi gwas pengrych melyn o honei. **H**eb y gŷlyhyz yfoed gryffyn kelu y ryŷ was hŷnn. **G**ŷnn nat y dŷŷc ehun adielir arnaó. **H**eb y wreic yŷgohilyon

hōnn. tri meib arhugeint a ladaŵd yspadaden penn-
 kaŵ ymi. nyt oes oueneic y mi o hōnn mōy noc oŵ rei
 ereill. **A**c yna y dywaŵt kei. dallet gedymdeithas
 ami. **A**c nyn lledir namyn y gyt. **B**ŵytta o honunt.
Ac y dywat y wreic. pa neges y doethaŵch chiŵi yma
 oe hachaŵs. **H**i a doetham y erchi olwen yŵ gŵas
 hōnn. **H**eb y wreic yna. **Y**ŵ duŵ canych gŵelas neb
 oŵ gaer ettwa. ymchoelŵch diacheuyn. **D**uŵ a wyŵ nat
 ymchoelŵn hyt pann welhom y uoŵŵyn. **H**eb y kei
 a daŵ hitheu yma yn teruyn y gweler. **H**i adaŵ
 yma bop duŵ fadŵn y olchi y phenn. **A**c yny lleŵtyŵ
 yd ymolcho yd edeu y modŵŵyeu oŵ. na hi nae
 chennat nydaŵ byth amdanunt. **A** daŵ hi yma ony
 chennetteir. **D**uŵ a wyŵ na ladafi vy eneit. na
 thŵyllafi am cretto. **D**amyn orodŵch gret na wneloch
 gam idi. mi aekan*nattaaf. **R**odŵn heb ŵynteu.
 y chennattau aozucpŵyt. **D**yuot aozuc hitheu. **A**
 chamŵe fidan flamgoch ymdanei. **A** gŵrd doŵch rud eur
 am vynŵgyl y uoŵŵyn. **A**mererit gŵerthuaŵ yndi a rud
 emeu. **M**elynach oed y phenn no blodeu y banadyl.
Gŵynnach oed y chnaŵt no diŵtrych tonn. **T**egach
 oed y dŵylaŵ ae byŵfed no channaŵan gotrŵyth o blith
 man gaean ffynnaŵn ffynhonws. **D**a golŵc hebaŵc
 mut. nagolŵc gŵalch trimut nyt oed olŵc degach noŵ
 eidi. **G**ŵynnach oed y dŵyuron no bŵonn alarch
 gŵynn. **C**ochach oed y deurud noŵffuon cochaf. **Y**
 faŵl ae gŵelei kyŵlaŵn vydei oe ferch. **P**edeir
 meillonon gŵynnyon. auydei yny hol pa ffoŵd bynnac
 y delhei. **A**c am hynny y gelwit hi olwen. **D**yuot
 yŵ ty aozuc. ac eiŵted geyŵ llaŵ kulhŵch ar dalueinc.

ac ual y gwel y hadnabu. ac y dywaot kulhuch 62thi.
 Þa uo26yn ti agereis. dyuot awnelhych gennyf. rac
 eirychu pechaot itti ac y minneu. llawer dyd yth
 rygereis. Dy allaf i dim o hynny. Cret aerchis
 uyntat im nat elwyf heb y gygho2. Kanyt hoedel
 ida6 namyn hyt pan el6yf i gan 62. yffyd yffit hagen
 cussul arodaf itt os aruolly. Dos di ym erchi i ym
 tat. Aphobpeth o2 anotto ef arnat ti y gael. Adef
 ygel aminneu agey. ac ot amheu ef dim mi nys
 keffy. Ada y6 itt o2 dihengy ath uywyt gennyt. Mi
 a ada6af hynny oll. ac ae kaffaf heb ynteu. Kerdet
 aozuc hi y hyftauell. kyuodi o honunt 6ynteu yny
 hol hi y2 gaer. a llad y na6 po2tha62 a oed ar y na6
 po2th. heb disgy2ya6 un g62. a na6 gauaelgi heb
 wicha6 vn. a dyuot ra6dunt aozugant ac y2 neuad.
 Þenpych g6ell heb 6y yspadaden penka62 odu6 ac
 o dyn. Þeuch6itheu pan doetha6ch. neur doetham
 yerchi olwen dyuerch y gulh6ch mab kilyd mab
 kelydon wledic. Mae vyn g6eiffon d26c am direitwy2.
 dyzcheu6ch y ffy2ch y dan vyn d6yael a dyg6yda6d
 ar vy llygeit hyt pan welwyf defnyd vynda6. Hynny
 a wnaethp6yt. Þo6ch yma auo2y ch6i a geffoch ateb.
 Kyuodi ymeith aozugant 6y. ac ymauel * aozuc
 yspadaden penka62 yn un o2 tri llachwae6 g6enn6yn-
 nic oed geir y la6. ae doddi ar eu hol. ae aruoll aozuc
 bedwy2 a6odif ynteu. a g6an yspadaden pennka62
 tr6y aual y garr yngyth2ymet. ¶ dywaot ynteu.
 ¶ mendigeit ann6ar da6 hanbyd g6aeth byth yd
 ymdaaf gan ann6aeret. mal dal cleheren ym tostes
 y2 haearn g6enn6ynic h6nn. boet ymendigeit y gof

ae digones. Ar eingon y digonet arnei moꝛ doft yó. Gwest aozugant y nof honno heuyt yn ty guftennin heuffaó. Yz eil dyd gan uaóæd. agyꝛu góó grib y myón góall y doethant yꝛ gaer ac y myón yꝛ neuad. Dywedut aozugant. yspadaden penn kaó. dyꝛo in dy uerch dꝛos y hengóedi ae hamwabyꝛ y titheu aedóy gares. Ac onys rody dy angheu ageffy amdanei. Ydywaót ynteu. Hi aephedeir gozhenuam. aepheðwar gozhendat. yffyd vyó ettwa. reit yó im ymgyghoꝛ ac óynt. Dybi itti hynny heb óynt. Aón yn bóyt. Mal y kyuodant kymryt aozuc ynteu yꝛeil llech waeó a oed ach y laó. ae odif ar eu hol. Ae aruoII aozuc menó mab teirgóaed. ae odif ynteu ae wan yn alauon y dóy uron. hyt pandardaódy yꝛ meingeuyn allan. Ymendigeit annwar daó heb ynteu. maldala gel bendoll ym toftes yꝛ hayarn dur. Poet ymendigeit y ffoc y beróit yndi ar gof ae digones moꝛ doft yó. pan elóyf yn erbyn allt atuyd ygder dóyuron arnaf weithon. achyllagóft. a mynych lyfuóyt. Kerdet aozugant hóy y eu bóyt. A dyuot y trydyd dyd yꝛ Ilys. Y dywaót yspadaden pennkaó. Da faethutta vi bellach onyt dy uaró a uynny. Mae vygóeiffon. dyꝛcheuóch y ffyꝛch vy aeleu a fyꝛthóys ar aualeu vy Ilygeit hyt panngaffóyf edꝛych ar defnyd uyndaó. Kyuodi aozugant hóy. Ac ual y kyuodant. kymryt aozuc yspadaden pennkaó ~~yꝛ eil trydyd~~ llechwaeó góennóynníc. ac odif ar eu hol. Ae aruoII aozuc culhóch. ae odif ynteu ual y rybuchi. Ae wan tróy aual y lygat hyt pan aeth tróy y wegil allan. Ymendigeit anwar daó. hyt tra ymgatter yn vyó. hanbyd

gwaeth dæm vy llygeit panelwyf yn erbyn gŷynt. *
berwi awnant. at uyd gal penn a phendro arnaf
ar ulaen pob lloer. Poet emendigeit ffoc yt gŷeirŷyt
yndi. mal dala ki kandraŷc yŷ gennyf mal ymgŷant
yŷ hayarn gŷennŷynn timeredd hŷnn. Wynet onadunt y eu
bŷyt. Gŷannoeth ydoethant yŷ llys. ac y dywedaffant.
na faethutta ni bellach. namyn anaf ac adoet. a
merthyŷolyaeth yffyd arnat. ac a uo mŷy os mynny.
Dyŷo inn dy uerch. ac onys rody ti a geffyd agheu
ymdeni. Mae y neb yffyd yn erchi vyperchi. dos
yma lle ydymwelwyf a thi. Fŷadeir a dodet y danaŷ
wyneb yn wyneb ac ef.

Ydywaŷt yŷpadaden penn kawr. ac ti a eirch
uy merch i. Mi heb y kulhwch. Gŷret a uyn-
naf gennyf na wnelych waeth no gŷir arnaf.
Pan gaffŷyf a nottŷyf arnat ti. titheu a geffyd vy merch.
ti a gehyd yn llawen heb y kulhŷch. notta yŷ hynn a
vynnych. Dodaf heb ynteu. a wely di y garth maŷ
dŷaŷ. Gŷelaf. Diwreidaŷ hŷnnŷ oŷ dayar auynnaf
ae loŷgi ar wyneb y tir. hyt pan uo yn lle teil idaŷ. ae
eredic ae heu yn undyd ae uot yn aeduet. a hynny
gouot undyd. ac oŷ gŷenith hŷnnŷ. y mynnaf i
gŷneuthur bŷyt a llynn tymeredic yth neithaŷ di ti
ammerch i. A hynny oll auynnaf y wneuthur yn un
dyd. Fŷaŷd yŷ gennyf kaffel hynny. Kyt tybyckych
di nabo haŷd. Kyt keffych hynny yffyd ny cheffych.
amaeth a amaetho y tir hŷnnŷ nac ae digonho moŷ
dŷyŷ yŷ nyt oes. namyn amaethon uab don. nydaŷ
ef oeuod y gennyf ti. ny elly ditheu dæis arnaŷ ef.
haŷd y kaffafi hynny kyt tebyckych di nabo haŷd.

Kyt keffych ditheu h̄ny yffit naf keffych. **G**ouannon uab don y dyuot y penn y tir y waret y₂ hey₂n. ny wna ef weith oe uod namyn y urenhin teithia₆c. ny e_lly ditheu d₂eis arna₆ ef. **H**a₆d y₆ gennyf i hynny. Kyt keffych di hynny. yffit naf keffych. **D**eu ychen g₆lwlyd wineu yn_{deu} gyt p₂einya₆c yeredic y tir dy₂ys d₂a₆ yn wych. nys ryd ef oe uod. ny e_lly ditheu * (d₂)eis arna₆ ef. **H**awd y₆ gennyf i kaffel hynny. **K**yt keffych hynny yffit naf kaffy. **Y** melyn g₆ann₆yn. ar ych b₂ych yn_{deu} gyt b₂eina₆c auynnaf auynnaf. **H**a₆d y₆ gennyfi kaffel hynny. Kyt keffych hynny yffit naf keffych. **D**eu ychen banna₆c. y **H**eill yffyd o₂parth h₆nt y₂ mynyd banna₆c. ar **H**all o₂parth yma. ac eu₆yn y gyt adan y₂ un arady₂. **S**ef y₆ y rei hynny. nynnya₆. apheiba₆ arith₆ys du₆ yn ychen am y pecha₆t. **H**a₆d y₆ gennyf kaffel hynny. Kyt keffych hynny yffit naf keffych. **A**wely di y keibedic rud d₂a₆. **G**elaf. **P**an gyuaruum gyffeuin amam y uo₂yn honno. yd hewyt na₆ hesta₆z **H**inat ynda₆ na du na g₆yn ny deuth o hona₆ ettwa. **A**r messur h₆nn₆ yffyd gennyfi ettwa. **A**r **H**inat h₆nn₆ a uynnaf i y gaffel y heu yn y tir newyd d₂a₆. hyt pan uo ef auo penn_lliein g₆ynn am penn uym merch i ar dy neitha₆z di. **H**a₆d y₆ gennyf kaffel hynny kyt tebyckych di nabo ha₆d. **K**yt keffych di hynny yffit naf keffych. **M**el auo chwechach na₆ mod no mel kynteit. heb wychi ac heb wenyn ynda₆ a vynnaf y v₂agodi y wled. **H**a₆d y₆ gennyf kaffel hynny. kyt tebyckych di nabo ha₆d. **K**ib **H**6y₂ uab **H**6y₂yon yffyd benn_llat yndi. kan nyt oes lesty₂ yny byt adalyo y **H**yn kadarn

hónnó. namyn hi. nys keffy di hi oe uod ef. ny elly ditheu dzeis arnaó ef. **H**aóó yó gennyf kaffel hynny kyt tebyckych na bo haóó. **K**yt keffych hynny. yffit naf keffych. Móys góydneu garanhir. kyt delei y byt y gyt bop trinaó wyz. y bóyt a vynno paóó ózth y uryt a geiff yndi. mi a vynnaf vóytta o honno y nos y kyfco vym merch gennyt. nys ryd ef oe uod y neb. ny elly ditheu y dzeiffaó ef. **H**aóó yó gennyf gaffel hyñy kyt tybyckych di nabo haóó. **K**yt keffych hynny. yffit naf keffych. **G**oan gólgaót gogodin y wallaó arnam y nos honno. nyfryd ef oe uod ny elly ditheu y dzeiffaó ef. **H**aóó yó gennyf kaffel hynny. kyt tebyckych na bo haóó. **K**yt keffych hynny yffit naf keffych. **T**elyn teirtu ymdidanu y nos honno. * pan uo da gan dyn canu awna e hunan. **p**an uynner idi tewi hi a teu. a honno nyfryd ef oe uod. ny elly ditheu dzeis arnaó ef. **H**aóó yó gennyf kaffel hynny. kyt tebyckych na bo haóó. **K**yt keffych hynny yffit naf keffych. **P**eir dióznach wydel. maer odgar mab aed bzenhin iwerdon. y ueróí bóyt dyneithaóó. **H**awd yó gennyf kaffel hynny kyt tebyckych na bo haóó. **K**yt keffych hynny yffit naf keffych. **R**eit y mi olchi vimpenn ac eillaó uym baraf. yskithyz yskithyzwyn penn beird a uynnaf y eillaó ym. ny hanóyf well o honaó onyt yn vyó y tinnir oe penn. **H**aóó yó gennyf kaffel hynny kyt tebyckych na bo haóó. kyt keffych hynny. yffit naf keffych. **D**yt oes yny byt ae tynho oe penn namyn odgar mab aed bzenhin iwerdon. **H**aóó yó gennyf kaffel hynny. **K**yt keffych hynny yffit naf k. **D**yt ymdiredaf y neb. o gadó yz yskithyz. namyn y.

gado o p̄ydein. trugein cantref p̄ydein yffyd y dan-
 aó ef. ny daó ef oe uod oe deyrnas. ny elly ditheu
 d̄eis arnaó ynteu. **H**aó yó gennyf kaffel hynny kyt
 tebyckych nabo haó. **K**yt keffych hynny yffit naf
 keffych. **R**eit yó ym estynnu uymbleó órth eillaó ym.
 nyt estóng vyth o ny cheffir gwaet ywidon oídu.
 merch y widon oíwenn o pennant gouut yggórt-
 tir uffern. **H**aó yó gennyf kaffel hynny. **K**yt tebyc-
 kych na bo h^a. **K**yt k̄. **D**y mynnaf y góæt onyt yn
 dóym y keffych. nyt oes lestyꝝ yny byt a gattwo góres
 y llynn a dotter yndaó. namyn botheu góidolwyn goꝝr
 agatwant góres yndunt. pan dotter yny dóyr̄ein yndūt
 y llynn. hyt pan deler yꝝ goꝝlleóin. nys ryd ef oe uod.
 ny ellyditheu y d̄eiffaó ef. **H**aó yó gennyf ꝛ cet^a.
Kyt k̄. **P**efrith awhennych rei. nyt aruaeth kaffel
 Pefrith y baóp nes kaffel botheu rinnon rin barnaó.
 ny fura uyth llynn yndunt. nys ryd ef oe uod yneb
 ny elly ditheu d̄eis arnaó ef. **H**aó yó ḡenyf k̄.
Kyt keffych h^o. **D**yt oes yny byt crib agóelleu y
 galler gózteith uyggóallt ac óynt rac y rynet. namyn
 * ygrib ar gwelleu yffyd y róng deuglufst tóꝝch tróyth
 mab tared wledic. nys ryd ef oe uod ꝛ cet^a. **H**aóyd
 yó gennyf. **K**yt keffych. h^o. ꝛ c^o. **D**y helir tóꝝch
 tróyth yny gaffer d̄utwyn keneu greit mab eri. **H**aó
 yó. **K**yt keff^o. **D**yt oes yny byt kynllyuan adalyo
 arnaó. namyn kynllyuan kóꝝs cant ewin. **H**aó yó g^o.
Kyt keff^o. h^o. **D**ytoef toꝝch yny byt a dalhyo y
 gynllyuan. namyn toꝝch canhaftyꝝ canllaó. **H**aó ꝛ c^o.
Kyt keffych hynny yffit naf keffych. **R**adóyn kilyd
 canhaftyꝝ y dala y doꝝch gyt ar gynllyuan. **H**aó yó.

Kyt k̄. ⁊ c°. Nyt oes yny byt kynyd a digono kynnyd-
 yaeth ar ki hōnnō. onyt mabon mab modron. a duc-
 pōyt yn teir noffic y ōrth y vam. ny wys padu y mae.
 na pheth yō ae byō ae marō. H̄abd yō. Kyt k̄ ⁊ c°.

Gōynn mygdōn march gōedō kynebrōydet yō a thonn.
 y dan vabon y hela y tōrth trōyth. nyfryd ef oeuod.
 ⁊ c°. H̄abd yō g°. k̄. Keffych. h°. Dy cheffir mabon
 uyth kany wys pa tu y mae. nes caffel eidoel y gar
 kyffeuin mab aer. kanys diuudyaōc uyd yny geiffaō.
 y geuynderō yō. H̄abd ⁊ c°. Kyt k̄. Garfclit wydel
 pennkynyd iwerdon yō. ny helir tōrth trōyth vyth
 hebdaō. H̄abd yō. Kyt k̄. Kynlluan ouaryf diffull
 uarchaōc. kanyt oes adalhyo y deu geneu hynny. na-
 myn hi. Ac ny ellir mōynnyant a hi. onyt ac ef yn
 vyō y tynnir oe uaryf. ae gnithyaō achyllell bāenneu.
 ny at oe uywyt gōneuthur hynny idaō. ny mōynha
 hitheu yn uarō kanys bāeu vyd. H̄abd yō. Kyt
 keffych hynny. ⁊ c°. Dy t oes kynyd yny byt adalyo
 y deu geneu hynny. namyn kynedyz wyllt mab hettōn
 glafyzaōc. gōylltaſ naō mod yō hōnnō noz gwydlōdyn
 gōylltaf yny mynyd. nyfkeffy di ef byth. na merch
 inneu nyfkeffy. H̄abd yō g. Kyt keff°. Dy helir
 tōrth trōyth nef kaffel gōynn uab nud. ary dodes duō
 aryal dieuyl annōuyn yndaō rac reōinnaō y bāeffen.
 ny hebkozir ef o dyno. H̄abd yō. Kyt. k̄. Dy t oes
 uarch yny byt adycko y wynn y hela tōrth trōyth.
 namyn du march mozo oeruedaōc. H̄abd yō. Kyt.
 k̄. h°. * Des dyuot gilennhin urenhin ffreinc. ny helir
 tōrth trōyth vyth hebdaō. Hagyz yō idaō adaō y deyzn-
 af yz ot ti. ac ny daō ef vyth yma. H̄abd yō. Kyt k̄.

⁊ c°. Dy helir tŵrch trŵyth vyth heb gaffel mab alun
 dyuet. gelllllyngŵr dayŵ hŵnnŵ. Hŵd yŵ. Kyt.
 ⁊ cet°a. Dy helyr tŵrch trŵyth vyth nes caffel anet ac
 aethlem. kynebrŵydet ac awel wynt ynt. ny eŵlyngŵyt
 eiryoet ar lŵdyn nyf ledynt. Hŵd ⁊ c°. Kyt keffych
 h°. Arthur ae gedymdeithon y hela tŵrch trŵyth. gŵr
 kyuoethaŵc yŵ. Ac ny daŵ ef yrot ti. ny eŵly ditheu
 dŵeis arnaŵ ef. Hŵd. ⁊ c°. Kyt. k. ⁊ c°. Dy eŵllir
 hela tŵrch trŵyth vyth nef kaffel bŵlch a chyŵlch. a
 syŵlch. meibon kilyd kyfuŵlch. wyryon kledyf
 diuŵlch. teir gozwenn gŵenn eu teir yfŵyd. Tŵi
 gouan gŵan eu tri gŵaŵ. Tŵi benyn byn eutri chled-
 yf. Glas. Gleiffic Gleiffac. eu tri chi. Gall. Guall
 Gauall. eu tri meirch. Hŵy dydŵc. a Dŵcdydŵc. a
 Pŵy dydŵc. eu teir gŵaged. Och agaram. a diafpat.
 eu teir gŵaichon. Hŵchet. a vynet. ac eiŵwet. eu
 teir merchet. Dŵc. a gŵaeth. a gŵaethaf oŵ. eu teir
 moŵyn. Y trywyry hynny aganant eu kyry. aphaŵp
 oŵ rei ereill adiafpedant. yny debycko paŵb dygŵyd-
 aŵ y nef ar ydayar. Hŵd yŵ ⁊ c°. Kyt. k. Gledyf
 ŵnach gaŵ. ny ledir vyth. namyn ac ef. nys ry ef
 oe uod nac ar werth nac yn rat. ny eŵly ditheu dŵeis
 arnaŵ ef. Hŵd yŵ. ⁊ c°. Kyt keffych. Anhuned heb
 gyŵcu nos ageffy yn keiŵaŵ hynny. ac nys keffy. am
 merch inneu nyf keffy. Meirch agaffaf ineu amarch-
 ogaeth. am harglŵyd gar arthur ageiff imi hynny oŵ.
 Ath verch ditheu a gaffaf i. Ath eneit a golly ditheu.
 Herda nu ragot. ny oŵyud arnat na bŵyt na diŵlat ym
 merch i tra geiŵych hynny. a phangeffych hynny
 oŵ oŵ anoetheu. vy merch inneu ageffy yn ueu itt.

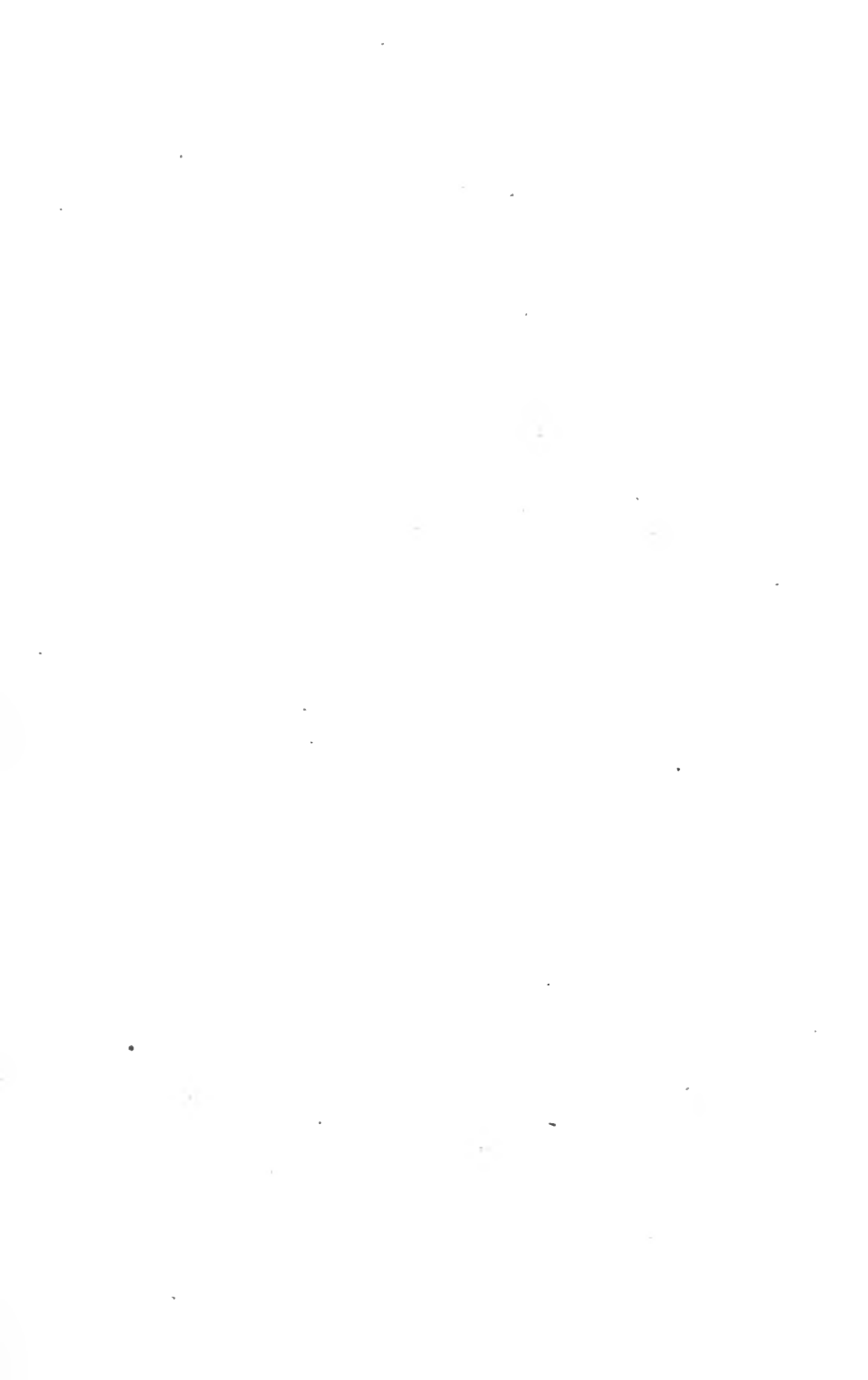
Brdet aozugant h6y y dyd h6nn6 educher.
 ynyuyd kaer ua62 awelynt. v6yhaf o2 byt.
 Dachaf 62 du m6y oed no thrywy2 y*ny byt
 h6nn yn dyuot o2 gaer. Ac y dywedaffant 6ynteu
 62tha6. Pan deuy di 62. o2gaer awelwch ch6i racco.
 Pieu ygaer heb 6ynt. Meredic awy2 y6ch ch6i. nyt
 oes yny byt ny wypo pieu y gaer honn. 62nac ga62
 bieu. Py uoes yffyd y ofp a phellennic ydiskynnu
 yny gaer honn. Ha unben du6 ach nodho. ny deuth
 g6fstei eiryoet o honei ae vywyt ganta6. ny edir neb
 idi namyn adycko ygerd ganta6. ky2chu y po2th a
 o2ugant. heb y g62hy2 g6alfsta6t ieithoed. aoes bo2th-
 a62. Oes. a thitheu ny bo teu dy daua6t yth benn.
 pyrac y kyuerchy di. ago2 y po2th. Hac ago2af. Py
 yfty2 nas ago2y di. kylllell aedy6 ymb6yt allynn ym
 bual. ac amfathy2 yn neuad 62nach ga62. namyn y
 gerda62 adycko ygerd y my6n nyt ago2ir yma heno
 bellach. Heb y kei yna. Y po2tha62 y mae kerd gen-
 nyfi. Pagerd yffyd gennyt ti. Yllipan62 cledyueu
 go2eu yny byt 6yf i. Qi aaf y dywedut hynny y 62-
 nach ga62. ac adygaf atdeb itt. Dyuot aozuc ypo2th-
 a62 y my6n. ac y dywa6t 6rnach 62tha6. Ohwedl-
 eu po2th y gennyt. Yf ydynt gennyf kyweithyd yf-
 fyd ynd6s ypo2th auynnynt dyuot y my6n. a ouyn-
 neist di a oed gerd gantunt h6y. Couynneis heb ef.
 Ac uno nadunt adywa6t g6ybot yllipanu cledyueu
 o hona6 ynda. a2 oed reit ynni 62th h6nn6. Yf g6ers
 yd 6yf yn keiffa6 aolchei vygcledyf. ac nys keueis.
 Gat h6nn6 y my6n. kan oes gerd gantha6. Dyuot
 aozuc ypo2tha62 ac ago2i ypo2th. a dyuot kei y my6n

ehun. a chyuarth gwell aozuc ef y 6rnach gabu.
Fadeir adodet y dana6 geyz bion g6rnach. **A**c y
 dywa6t 6rnach 6rtha6. Ha6z ae g6ir adywedir arnat
 ti. y g6doft yllipanu cledyveu. **O**i a6nn hynn ynda
 heb y kei. **D**6yn cledyf 6rnach a wnaethp6yt attab.
Fymryt agalen gleis aozuc kei y dan y geffeil. Agouyn
 oz deu p6y oed oz eu ganta6. ac gwynfeit ae gr6mfeit.
 Yz h6nn auo da gennyt ti malpei teu uei g6na ar
 na6. **G**lanhau aozuc hanner y lleill gyllleill ida6. Ae
 rodi yny la6 aozuc. Areinc dy uod di hynny. * **O**ed
 gwell genhyf noc yffyd ym g6lat pei bei oll ual hynn.
Dyhed abeth bot g6z kyftal athi heb gedymdeith.
Oi a6zda ymae ymi gedymdeith. kyn ny dycko y
 gerd honn. **P**6y y6 h6nn6. Aet y poztha6z allan. a mi
 adywedaf ida6 y arwydon. **P**enn y wae6 ada6 yar
 y baladyz. ac yffef adygyzch y g6aet yar y g6ynt.
 ac adifkyn ar y paladyz eilweith. agozi y pozth a
 wnaethpwyt. a dyuot bedwyz y my6n. ac ydywa6t
 kei. buduga6l y6 bedwyz. kynny wypo y gerd honn.
Dadleu ma6z a uu gan yg6yz a oed allan am dyuot
 bedwyz a chei y my6n. **A**dyuot g6as ieuanc oed gyf
 ac 6ynt y my6n. vn mab custennin heuffa6z. **S**ef
 a6naeth ef ae gedymdeithon yg glyn 6rtha6 dyuot
 dzos y teir katlys hyt pann yttoed y my6n y gaer.
Ydywedaffant y ged6deithon 6rth uab custennin.
 ti aozugoft hynn. gozeu dyn 6yt. **A**c o hynny allan
 y gelwit ef gozeu 6yab custennin. G6afcaru aozugant
 6y y eu llettyeu. mal y keffynt llad eu llettywyz. heb
 wybot yz ka6z. **Y** cledyf a daruu y 6rteith. Ae rodi
 aozuc kei yn llab 6rnach ga6z. y malpei yedzych

a ranghei y uod idaþ y gþeith. ac y dywaþt y kaþz. Da yþ y gþeith. a ranc bod yþ gennyf. **Y** dywaþt kei. dy wein di a lygrþys dy gledyf. dyzo di y mi y diot y kylllell bzenneu o honei. **A**c y wneuthur ereill o newyd idaþ. **A**chymryt y wein o honaþ. ar cledyf yny llab arall. a dyuot o honaþ uch penn y kaþz mal pei y cledyf adottei yny wein. **Y** offot aozuc ynteu ympenn y kaþz. a llad y benn y ergyt * y arnaþ. **D**iffeithaþ y gaer. a dþyn a vynnaffant oada ar tlyffeu. **A**c y gkyuenu yz undyd ympenn y vlþydyn y deuthant y lys arthur. achledyf þznach gaþz gantunt

D**Y**wedut aþnaethant y arthur y ual y daruu udunt. **A**rthur a dywaþt. Pa beth yffyd iaþnaf y geiffaþ gytaf oz annoetheu hynny. **I**aþnaf yþ heb þynteu keiffaþ Mabon uab modion. ac nyt kaffel arnaþ nes kaffel eidoel uab aer y gar. yn gyntaf. **K**yuodi a ozuc arthur a milwyz ynys pzydein gantaþ y geiffaþ eidoel. a dyuot aozugant hyt yn rackaer glini yny lle yd oed eidoel ygkarchar. **S**euyll aozuc glini ar vann y gaer. ac y dywaþt. Arthur py holydi y mi pzyt namgedy yny tarren honn. nyt da im yndi ac nyt digrif. nyt gþenith. nyt keirch im. kynny cheiffych ditheu wneuthur cam im. **A**rthur a dywaþt. **D**yt yz dazþc itti ydeuthum i yma. namyn y geiffaþ y karcharaþz yffyd gennyt. Mi arodaf y carcharaþz itti ac ny darparyffwn y rodi y neb. **A**c ygyt a hynny vyperth am poith a geffy di. **Y** gþyz adywaþt þzth arthur. arglþyd dos di adref ny eilly di uynet ath lu ygeiffaþ peth moz uan

arthur. achleoyt vrnach gav: gantunt.
Dylkedut abnaethant p arthur p
ual ydarian uduitt. Arthur ady
usabt. pabeth yfyo iabuat p geissab gy
tat oz annoethelhymp. Jabuat vo heb
synteu keissab mabon uab modron.
de uyt kaffel arnab nes kaffel eidoel
uab aer ygar. yngyutat. Iryuedi ad
zuearthur a nullayr ynyo pydem gan
tab y geissab eidel. adyuoet aozugant
hyt ynackaer glin ywyle yooed eido
el ygbarchar. Seyll aozuc glin ar
vann ygaer. de ydykavt: Arthur pr
holydi ynni pryt namgedy yny tarru
honn. uyt da un yndi ac uyt digrif.
uyt gvenith. uyt keirechun. kynny
cherfych oithenibneuthur cam un.
Arthur adykbavt. Nyt yr drc ite yden
thun i yma. namyn y geissab ybarch
arab: yfyo genuyt. an arvadat y cartha

ar rei hynn. Arthur a dywaŵt. Gŵrhyr gŵalſtaŵt
 ieithoed itti y mae iaŵn mynet yr neges honn. Yr
 hoſſ ieithoed yffyd gennyt. a chyfyeith byt ar rei
 oſadar ar anniueileit. Hidoel itti y mae iaŵn myn-
 et y geiffaŵ dy geuynderŵ yŵ. gyt am gŵyr i. Kei
 a bedwyr. gobeith * yŵ gennyf y neges yd eloch
 ymdanei y chaffel. Hŵch im yr neges honn. Herdet
 a oſugant racdunt hyt att vŵyalch gilgŵri. Gouyn
 a oſuc gŵrhyr idi yr duŵ a ddoft ti dim yr ŵrth uabon
 uab modſon. a ducpŵyt yn teir noſſic ody rŵng y vam
 ar paret. Y uŵyalch adywaŵt. pan deuthum i yma
 gyntaf. eingon gof aoed yma. a minneu ederyn
 ieuanc oedŵn. ny wnaethpŵyt gŵeith arnei. namyn
 tra uu uyggeſuyn arnei bob ucher. Hediŵ nyt oes
 kymmeint kneuen o honei heb dŵeulaŵ. dial duŵ arnaf
 o chigleu i dim yr ŵrth y gŵr a ovyynnŵch chŵi. Peth
 yffyd iaŵn hagen. adylyet y mi y wneuthur y gen-
 nadeu arthur mi ae gŵnaf. kenedlaeth vileit yffyd
 gynt rithŵys duŵ nomi. mi aaf yn gyuarwyd ragoch
 yno. Dyuot a oſugāt hyt yn lle yd oed karŵ redynure.
 Karŵ redynure yma ydoetham ni attat. kennadeu
 arthur kany ŵdam aniueil hyn no thi. dywet. a wdoft
 di dim yr ŵrth uabon uab modſon. a ducpŵyt yn deir
 noſſic yr ŵrth y uam. Y karŵ adywaŵt. Pan deuthum i
 yma gyntaf. nyt oed namyn vnreit o bop tu ympenn.
 ac nyt oed yma goet namyn un o gollen derwen. ac
 y tyfwys honno yndar can keing. Ac ydygŵydŵys
 ydar gŵedy hynny. a hediŵ nyt oes namyn ŵyſtyn
 coch o honei. Yr hynny hyt hediŵ yd ŵyf i yma. ny
 chigleu i dim oſ neb a ouynnŵch chŵi. Quii hagen

a uydaf gyfaróyd yóch * kanys kennadeu arthur yóch
 hyt lle ymae aniueil gynt arithóys duó no mi. Dyuot
 aozugant. hyt lle ydoed cuan cum kabóyt. cuan cóm
 cabóyt yma ymae kennadeu arthur. Adófst di dim
 yóth vabon vab modíon aducbóyt ꝛ c°. Pei afgóypón
 mi aedywedón. Pandeuthum i yma gyntaf. y cóm
 maó a welóch glynn coet oed. Ac ydeuth kenedlaeth
 o dynyon idaó. ac y diuaóyt. ac y tyuóys yz eil coet
 yndaó. Ar trydyd coet yó hónn. a minneu neut ydyd-
 ynt yn gynyon boneu vy esgyll. yz hynny hyt hedió.
 ny chiglefi dim oí gó aouynnóch chóí. Mi hagen
 a uydaf gyuarwyd y genadeu arthur. yny deloch hyt
 lle ymae yz anniueil hynaf yffyd yny byt hónn. a
 móyaf adzeigyl. eryz góern abóy. Górh yz adywaóbt.
 Fryz gwern abóy ni adoetham gennadeu arthur
 attat. youyn itt a ófst dim y óth vabon uab modíon
 a duc ꝛ c°. Yz eryz adywaóbt. mi a deuthum yma yz
 yspell o amfer. a phann deuthum yma gyntaf. Maen
 aoed ym. ac y ar y benn ef y pigón yfyz bop ucher.
 weithon nyt oes dyznued yny uchet. yz hynny hyt
 hedió ydyf i yma. Ac ny chiglefi dim y óth y gó
 aouynnóch chóí. onyt un treigyl yd euthum y geiffaó
 uym bóyt hyt yn llynn llyó. Aphann deuthum i yno
 y lledeif ugcryuangheu y myón ehaó o debygu bot
 vymbóyt yndaó wez vaó. Ac y tynnóys ynteu ui hyt
 yz affóyf. hyt pann uu abzeid im ymdianc y gantaó.
 Sef aóneuthum inheu mi am [836] ho ll garant myn-
 et yggóyf óthaó y geiffaó ydiuetha. Kennadeu a
 yz óys ynteu y gymot ami. adyuot aozuc ynteu
 attafi. y diot dec tryuer a deugeint oegeuyn. onyt

ef awyꝛ peth oꝛ hynn ageiffſſſch chſi. ny ſnn i neb
 ae gſyꝛo. Mi hagen auydaf gyuarſyꝛd yſch hyt lle
 y mae. Dyuot aozugant hyt lle yꝛ oed. Dywedut
 aozuc yꝛ eryꝛ. **E**haſc llyn llſſ mi adeuthum attat.
 gan gennadeu arthur youyn aſdoſt dim yſꝛth vabon
 uab modꝛon aducpſyꝛt yn teir noſſic yſꝛth y uam.
Y gymeint awypſyꝛfi mi ae dywedaf. **G**an bob llanſ
 ydaf i ar hyt yꝛ auon uchot hyt pandelſyꝛf hyt ym
 ach mur kaer loyſ. ac yno y keueis i. ny cheueis eir-
 moet odꝛſc ygymeint. ac mal ycrettoch doet un ar
 uyndſyꝛ yſgſyꝛd i yma o honaſch. ac yſef ydaeth
 ardſyꝛ yſgſyꝛd yꝛ ehaſc. kei a gſꝛhyꝛ gſalſtaſt ieithoed.
Ac y kerdaffant hyt pann deuthant am y uagſyꝛ ar
 karcharaſ. yny uyd kſynuan agriduan a glywynt am
 y uagſyꝛ ac ſy. **G**ſꝛhyꝛ adywaſt. padyn agſyn yny
 maendy hſn. **O**i aſ yſſit le idaſ y gſynaſ yneb
 yſſyd yma. Mabon uab modꝛon yſſyd yma ygcarch.
 ac ny charcharſyꝛt neb kyn doſtet yn llſꝛſ carchar
 ami. na charchar llud llas ereint. neu garchar greit
 mab eri. **O**es obeith gennyt ti ar gaffel dy eſſſng ae
 yꝛ eur ae yꝛ aryant ae yꝛ golut pſeffennaſ. ae yꝛ
 catwent ac ymlad. **Y** gymeint o honof i a gaffer
 ageffir dꝛſy ymlad. **Y**mchoelut o honunt ſy odyno.
 a dyuot hyt * lle ydoed arthur. **D**ywedut o honunt
 y lle yd oed mabon uab modꝛon ygkarchar. **G**ſyſſyaſ
 aozuc arthur milwyꝛ yꝛ ynys honn. amynet hyt
 ygkaer loyſ ylle yd oed mabon ygkarchar. Mynet
 aozuc kei abedwyꝛ ar dſy yſſyꝛd y pyſc. tra yttoed
 vilwyꝛ arthur yn ymlad ar gaer. rſygaſ o gei y uagſyꝛ
 a chymryt y carcharaſ ar y geuyn. ac ymlad ar gſyꝛ

ual kynt ar gŷy. At ref y doeth arthur amabon gantaŷ yn ryd.

Dywedut aozuc arthur. beth Iaŷnhaf weithon y geiffaŷ yn gyntaf o annoetheu. Iaŷnhaf yŷ keiffaŷ deu geneu gaŷt rymhi. Awys heb yz arth^{ur} pa du y mae hi. Y mae heb yz un yn aberdeugledyf. Dyuot aozuc arth^{ur} hyt ynty tringat yn aber cledyf. A gouyn aozuc ŷzthaŷ. aglyweift ti y ŷzthi hi yma. Pyrith y mae hi. Ynrith bleidaŷt heb ynteu. Ae deu geneu genthi yd ymda. Bi a ladaŷd vy yŷgrybul ynvynych. ac ymae hi iffot ynaber cledyf y myŷn gogof. Sef aozuc arthur gyzru ym pzyt wenn y long ar uoz. Ac ereill ar y tir y hela yz aŷt. Ae chylchynu uelly hi ae deu geneu. ac eu dat rithaŷ o duŷ y arth^{ur} yneu rith ehunein. Gwaŷcaru aozuc Iŷu arthur bob un bob deu . . .

Aual ydoed gŷythyz mab greidaŷl. dydgŷeith yn kerdet dzos vynyd. y clywei leuein agridua girat. a garŷcon oed eucllybot. Achub aozuc ynteu parth ac yno. ac malydeath yno * diŷpeilaŷ cledyf a wnaeth. A Iŷad y tŷynpath ŷzth y dayar. ac eydiffryt uelly rac y tan. ac ydywedaffant ŷynteu ŷzthaŷ. Dŷc uendyth duŷ ar einym gennyt. ar hynn ny allo dyn vyth y waret. ni adoŷn y waret itt. Dŷyntŷy wedy hynny adoethant ar naŷ heŷtaŷz Iŷinat. anodes yŷpadaden pennkaŷz ar culhŷch yn ueŷŷuredic oŷŷ heb dim yn eiŷŷeu o honunt eithyz un Iŷinhedyn. ar mozgrugyn cloŷt adoeth ahŷnnŷ kynn ynos.

Pan yttoed gei abedwyz yn eiŷted ar benn pumlumon. ar garn gŷylathyz ar wynt mŷyaf yny

róys kei yn reit gyt ac ef o hynny allan. Ac yna y
 dywaót arthur. Beth iaónaf weithon y geiffaó oꝛ
 annoetheu. Iaónaf yó keiffaó dꝛutwyn keneu greit
 uab eri. Kynno hynny ychydic ydaeth creidylat
 uerch lud laó ereint gan wythya mab greidaól. A
 chynn kyfscu genthi dyuot góynn uab nud ae dóyn
 y treis. Kynnullaó llu o wythya uab greidaól. A dyuot
 y ymlad a góynn mab nud. a goꝛuot o wyn. a dala
 greit mab eri. Aglinneu eil taran. A górgóft letlóm.
 A dyfnarth y uab. A dala o penn uab nethaóc. A
 nóython. A chyledya wyllt y uab. A llad nóython a oꝛuc
 a diot y gallon. A chymhell ar kyledya yffu callon y
 dat. Ac am hynny ydaeth kyledya yg góyillt. Glybot
 o arthur hynny. A dyuot hyt y gogled. A dyuynnv
 a oꝛuc ef góynn uab nud attaó. * A gellóng y wyꝛda
 ygantaó oe garchar. A góneuthur tangneued y róng
 góynn mab nud a góythyꝛ mab greidaól. Sef tang-
 neued awnaethpóyt. gadu y uoꝛóyn yn ty y that yn
 diuóyn oꝛ dóy barth. Ac ymlad bob duó kalan mei
 uyth hyt dyd bꝛaót oꝛ dyd hónnó allan. y róng góynn
 a góythyꝛ. Ar un a oꝛffo o nadunt dydbꝛaót kymeret
 yuoꝛóyn. A góedy kymot ygóyꝛda hynny uelly. y
 kauaf arthur mygdón march góedó. A chynnlluan
 cós cant ewin. Góedy hynny ydaeth arthur hyt
 yn llydaó. a mabon uab mellit gantaó. A góare góallt
 euryn y geiffaó deu gi glythmyꝛ lewic. A góedy eu
 kaffel ydaeth arthur hyt yg gólllewin iwerdon y
 geiffaó gógi feueri. Ac odgar uab aed bꝛenhin iwerdó
 gyt ac ef. Ac odynd ydaeth arthur ya gogled. ac y
 delis kyledya wyllt. Ac ydaeth yfkithyawynn penn-

beid. Ac ydaeth mabon mab mell't adeugi glythuyz ledewic ynylað. adzwtwyn geneu greit mab eri. ac ydaeth arthur ehun yz erhyl. A chauall ki arthur ynylað. Ac yd esgynnòys kað o bzydein ar lamrei kaffec arthur. Ac achub yz kyfuarch. Ac yna y kym-erth kað o bzydein nerth býellie. Ac yn wychy z trebelit y doeth ef yz baed. Ac y hollde y benn yn deu hanner. Achymryt aoz^c kað yz yfgithy z. Dyt ykón anottayfsei yspaden ar gólhóch aladaðd y baed. namyn kauall ki arthur ehun.

A Ggedy Iiad yfgithy zwyn bennbeid ydaeth ar-
th^{ur} ae niu^{er} hyt yngkelli * wic yngkernyð.
Ac odyno ygyzòys menò mab teirgòaed yedzych
a uei y tlyfseu y róng deugluft tóich tróyth. rac fal-
wen oed uynet y ymdarað ac ef. Ac ony bei y tlyfseu
gantað. diheu hagen oed y uot ef yno. Deur daroed
idað diffeithað traean iwerdon. Mynet aozuc menò
yymgeis ac bynt. Sef y góelas bynt ynesgeir oeruel
yn Iwerdon. Ac ymrithað aozuc menò yn rith eder-
yn. A disgynnu a ónaeth uch penn y góal. A cheiffað
yfglyffyað un oz tlyfseu y gantað. Ac ny chauas dim
hagen namyn un oewrych. Kyuodi aozuc ynteu
yn wychy z da. Ac ymyfgytyað hyt pan ymozdied-
aðd peth oz góenóyn ac ef. O dyna ny bu dianaf
menò uyth. Gy z ru o arthur gennat góedy hynny
ar odgar uab aed bzenhin iwerdon. yerchi peir di-
óznach wydel maeridað. Archi o otgar idað yrodi.
Y dywaót dióznach. duð awy z pei hanfsei well o
welet un olóc arnað naf kaffei. Adyuot o gennat arth-
ur anac genthi o Iwerdon. Ky chóynnu aozuc arth^{ur}

ac yfsgaon niuer ganthaó amynet ymprytwen y long.
adyuot y ywerdon. adygyrchu ty diornach bydel a
ozugant. Gwelfant niuer otgar eu meint. Agwedy
bóyta o nadunt ac yuet eudogyn. erchi ypeir aozuc
arth^{ur}. Y dywaót ynteu pei afrodei yneb. y rodei
óuth eir odgar bzenhin Iwerdon. Gwedy Iueuryd
nac udunt. kyuodi aozuc bedwyz ac ymauael yny
peir. Ae doddi ar geuyn * hygwyd gwas arthur. bzaót
oed hónnó unuam ygachamózi gwas arth^{ur}. Sef
oed y sóyd ef yn wastat ymdóyn peir arthur adodi
tan ydanaó. Meglyt o lenlleaó bydel yg kaletvóch.
ae eilóng ar yrot. a llad diornach wydel ae niuer
achan. Dyuot Iuoed Iwerdon ac ymlad ac óy. A
gwedy ffo y Iuoed achlan. mynet arthur ae wyz yn
eugwyd yn y llong. ar peir yn lláon o sóllt iwerdon
gantunt. Adiskynnu ynty llóydeu mab kel coet ym
poth kerdin yndyuet. acyno y mae messur y peir. . . .
Aona ykynnullóys arth^{ur} a oed ogynifyózi
yn teir ynys prydein. ae their rac ynys.
Ac a oed yn freinc a llydaó. A nozmandi agólat yz haf.
ac a oed o gicózi dethol. a march clotuaózi. ac yd
aeth ar niuer oed hynny oll hyt yn iwerdon. ac y bu
ouyn maózi ac ergryn racdaó yn Iwerdon. Agwedy
disgynnu arthur yz tir. dyuot feint Iwerdon attaó y
erchi naódi idaó. Ac yrodes ynteu naódi udunt hóy.
ac yrodaffant óynteu eu bendyth idaó ef. Dyuot a
ozuc góyzi iwerdon hyt att arth^{ur} a rodi bóyttal idaó.
Dyuot aozuc arthur hyt yn esgeir oeruel yn Iwerdon.
yny lle ydoed tórch tróyth. ae feithlydyn moch gant-
aó. gellóng kón arnaó o bop parth. ydyd hónnó

educher yd ymladaðd y gŷdydyl ac ef. **Y**z hynny pymhet ran y iwerdon a ðnaeth yndiffeith. Athrannoeth ydym*ladaðd teulu arthur ac ef. namyn a gaðffant o dæc y gantað. ny chaðffant dim o da. **Y** trydyd dyd yd ymladaðd arthur ehun ac ef naðnos. a nað nieu. nyladaðd namyn un parchell oe uoch. **G**ouynnŷys y gŷy z y arthur peth oed ysty z y hŷch hŷnnŷ. **Y** dywaðt ynteu. bænhin uu. ac am y bechaðt y rithŷys duð ef yn hŷch. **G**yzru a ðnaeth arthur gŷzhy z gŷalftaðt ieithoed. y geiffað ymadaðd ac ef. **M**ynet aozuc gŷzhy z yn rith ederyn. Adifgynnv a ðnaeth vchbenn y wal ef ae feithlydyn moch. **A** gouyn aozuc gŷzhy z gŷalftaðt ieithoed idað. **Y** z y gŷz athwnaeth ar y delŷ honn. o z geillŷch dywedut. yharchaf dyuot un o honaðch y ymdidan ac arthur. **G**ŷztheb a ðnaeth grugyn gŷzych ereint. mal adaned aryant oed y wrych oll y ffŷard y kerdei argoet ac ar uaes y gŷelit ual y llithæi y wrych. **S**ef ateb aodes grugyn. Myn y gŷr an gŷnaeth ni ar y delŷ honn. ny wnaðn. ac ny dywedŷn dim y z arth^{ur}. **O**ed digaðn odæc a ðnathoed duð ynni. an gŷneuth^{ur} ar y delŷ hon. kynny deleðch chŷitheu y ymlad ani. **M**i adywedaf yðch ydymlad arth^{ur} am y grib ar ellyn argŷelleu yffyd rŷng deu gluft tŷach trŷyth. **H**eb y grugyn hyt panngaffer y eneit ef yn gyntaf. ny cheffir y tlyffeu hynny. **A**r boze auozy ykychŷynnŷnni odyma. ac ydaðn y wlat arth^{ur} ar meint mŷyhaf aallom ni o dæc a ðnaðn yno. **R**ychŷyn aozugant hŷy ar ymoz parth a chymry. ac ydaeth [840] arthur ae luoed ae ueirch ae gŷn ym pæytwen. Atharað lygat ymwelet ac ŷynt. **D**ifgynnu a

ōnaeth tŵch trŵyth ym pŵrth cleis yn dyuet. Dyuot a
 oꝛuc arthur hyt ym mynyŵ y nos honno. Tzannoeth
 dywedut y arthur eu mynet heibaŵ. ac ymoꝛdiwes a
 oꝛuc ac ef yn llad gŵarthech kynnwās kŵr y uagyl. **A**
 gŵedy llad a oed yn deugledyf o dyn amil kynndyuot
 arthur. Oꝛ pandeuth arth^{ur} y kychŵynnŵys tŵch
 trŵyth o dyno hyt ym pŵrthfeleu. Dyuot arthur a lluoed
 y byt hyt yno. Gyzru a oꝛuc arthur y wyz yz erhyl.
Fly. Athzachmyz. a dŵtwyn keneu greit mab eri yn
 y laŵ ehun. a gŵartheget uab kaŵ yghongyl araŵ. a
 deu gi glythmyz letewic yn y laŵ ynteu. **A** bedwyz a
 chauaŵ ki arthur yn y laŵ ynteu. a reſtru a oꝛuc y
 milwyz oŵ o deu tu nyuer. Dyuot tri meib cledyf
 diŵlch. gŵyz agauas clot maŵ yn llad yſgithyzwyn
 pennbeid. **A**c yna y kychŵynnŵys ynteu olynn ny-
 uer. ac y doeth y gŵm kerŵyn. ac y rodes kyuarth
 yno. **A**c yna y lladaŵd ef bedwar ryſŵz y arthur.
 gŵartheget mab kaŵ a tharaŵc aŵt clŵyt. areidŵn uab
 eli atuer. ac iſcouan hael. a gŵedy llad y gŵyz hynny.
 y rodes yz eil kyuarth udunt yny lle. ac y lladaŵd
 gŵydzæ uab arthur. a garſelit wydel. a gleŵ uab yſcaŵt.
Ac iſcaŵyn uab panon. æ doluryaŵ ynteu yna a
 ōnaethpŵyt. **A**r boze ymbzonn ydyd dzannoeth yd
 ymoꝛdiwedaŵd rei oꝛ gŵyz ac ef. **A**c yna y lladaŵd
 huandaŵ. agogigŵz. a phenn pingon. tri gŵeis. gleŵlŵyt
 gauaeluaŵz. hyt naſgŵydyat duŵ was yny byt ar y
 helŵ ynteu. eithyz llæſgenym ehunan gŵz ny hanoed
 weŵ neb ohonaŵ. **A**c y gyt ahynny y lladaŵd llæber
 o wyz y ŵlat. a gŵlydyn ſæer penſæer y arthur. **A**c
 yna yd ymoꝛdiwedaŵd arthur ym pelumyaŵc ac ef. ac

yna y lladaŵd ynteu madaŵc mab teithyon. Agŵyn mab
 tringat ōab neuet * ac eiryawŵn pennllozan. Ac ody na
 ydaeth ef hyt yn aber tyŵi. ac yno y rodes kyuarth
 udunt. ac yna y lladaŵd ef kynlas mab kynan. a
 gŵilenhin bzein freinc. ody na ydaeth hyt ygglynn
 yftu. Ac yna ydymgollaffant ygŵyŵ ar cŵn ac ef.
 Dyuyntu aozuc arth^{ur} gŵyn uab nud attaw. agouyn id-
 aw aŵydyat ef dim y ŵath tŵrch trŵyth. ydywaŵt ynteu
 nafgŵydyat. Y hela ymoch yd aeth y kynnydyon yna
 oll. hyt yndyffryn llychŵ. ac ydigribyŵys grugyn
 gŵallt ereint udunt. a llŵydaŵc gouynnyat. ac y lladaff
 ykynnydyon hyt na diengis dyn yn vyŵ o nadunt.
 namyn un gŵ. Sef aozuc arth^{ur} dyuot ae luoed hyt
 lle ydoed grugyn a llŵydaŵc. a gellŵng yna arnada-
 unt a oed o gi rynodydoed yn llŵy. Ac ŵath yŵ
 aw adodet yna ar kyuarth. y doeth tŵrch trŵyth
 ac y diffyŵth ŵynt. Ac yŵ pan dathoedynt dŵos uoŵ
 iwerdon. nyt ymwelŵei ac ŵynt hyt yna. Dygŵydaŵ a
 ŵnaethpŵyt yna agŵyŵ a chŵn arnaw. Ymrodi y
 gerdet o honaw ynteu. hyt ym mynyd amanaw. Ac
 yna y llas banaw oeuoch ef. ac yna yd aethpŵyt eneit
 dŵos eneit ac ef. ac y lladaŵt yna tŵrch llawin. ac yna
 y llas arall oe voch. gŵys oed y enaw. ac ody na yd
 aeth hyt yn dyffrynn amanaw. ac yno y llas banaw a
 bennwic. Dyt aeth ody no gantaw oe uoch yn vyŵ.
 namyn grugyn gŵallt ereint. a llŵydaŵc gouynnyat.
 Oŵ lle hŵnnaw yd aethant hyt yn llŵch eŵin. ac ydymoz-
 diwedaŵd arthur ac ef yno. Rŵdi kyuarth a ŵnaeth
 ynteu yna. ac yna y lladaŵd ef echel uoŵdŵyt tŵll. ac
 arŵyli eil gŵydaŵc ~~gŵydaŵc~~ gŵyŵ. a llawer o wyŵ a chŵn

heuyt. Ac yd aethant odynd hyl ynllóch taby. Yfcar aónaeth grugyn górych ereint ac óynt yna. Ac yd aeth grugyn odynd hyl yndintywi. Ac odynd yd aeth hyl ygkeredigyaón. ac eil. a thzachmyz gantaó. a lliáós gyt ac óynt heuyt. Ac ydoeth hyl yggarth gregyn. ac yno y * y llas llóydaó gouynnyat yn y mysc. ac y lladaó ruduyó rys. a llaber gyt ac ef. Ac yna yd aeth llóydaó hyl yn ystrat yó. Ac yno y kyuaruu góyz llýdaó ac ef. ac yna y lladaó ef hir peiffaó bzenhin llýdaó. a llýgatrud emys a góbothu. eóythred arth^{ur} vzodyz y uam. Ac yna y llas ynteu. Óórch tróyth aaeth yna y róng taby ac euyas. Óóyfyfyaó kernyó a dyfneint o arthur yny erbyn hyl yn aber hafren. adywedut a óruc arthur ózth vilóyz yz ynys honn. Óórch tróyth aladaó llaber om góyz. myn gózhyt góyz nyt a mi yn uyó yd aho ef y gernyó. nys ymlityafi ef bellach. namyn mynet eneit dros eneit ac ef a wnaf. Óóneóch chí a ónelhoch. Sef a daruu o gyghoz gantaó e llóng kat o uarchogyon. a chón yz ynys gátunt hyl yn euyas. ac ymchoelut odynd hyl yn hafren. ae ragot yno ac a oed o vilwyz p'ouedic ynyz ynys honn. ae yzru anghen yn anghen yn hafren. amynet a ónaeth mabon uab modzón gantaó ar wynn mygdón march góedó yn hafren. a gozeu mab custennin. a menó. óab teirgóaed y róng llýnn llíóan ac aber góy. adygóydaó o arthur arnaó. a ryffwyz p^{er}dein gyt ac ef. Dynessau a óruc osla gylllelluaó. a manaóydan uab llýz. a chacmóri góas arth^{ur}. a góyngelli. adygrynnyaó yndaó. Ac ymauael yn gyntaf yny traet. ae gleicaó o honunt yn hafren. yny

yttoed ynllenoŷi ody uchtaŷ. Bzathu amŷs o uabon uab modzŷ oŷ neilparth. a chael yz ellyn y gantaŷ. Ac oŷ parth araŷl y dygyzchŷys kyledyz wyŷllt y ar amŷs araŷl gantaŷ yn hafren. ac yduc y gŷelleu y gantaŷ. Fynn kaffel diot y grib. kaffel dayar o honaŷ ynteu aedzaet. ac oŷ pan gauas y tir ny allŷys na chi na dyn na march y ganhymdeith hyt pan aeth y gernyŷ. Doc agaffat odzŷc yn keiffaŷ y tlyŷŷeu hynny y gantaŷ. gŷaeth agaffat ynkeiffaŷ diffryt y deuŷz rac eubodi. Ffaccmŷzi ual y tynnit ef yuynyd y tynnei deu uaeu ureuan ynteu * yz affŷys. Oŷla gylleŷŷuaŷz yn reded yn ol ytŷzch. y dygŷydzŷys y gylleŷŷ oe wein ac y kolles. aewein ynteu gŷedy hynny ynŷŷaŷn oŷ dzŷfyz. ual y tynnit ef y uynyd y tynnei hitheu ef yz affŷys. Odyu yd aeth arthur alluoed hyt pan ymozdiwedaŷd ac ef yg kernyŷ. Gŷare oed a gafat o dzŷc gantaŷ kynno hynny y ŷzth a gaffat yna gantaŷ yn keiffaŷ y grib. O dzŷc y gilyd ykaffat ygrib y gantaŷ. Ac odyu y holet ynteu o gernyŷ. ac y gyzŷyŷt yz moŷz ynygyueir. Dy wybuŷyŷt vyth o hynny allan pale yd aeth ac anet ac aethlem gantaŷ. Ac odyu yd aeth arth^{ur} y ymeneinaŷ ac y uŷzŷ y ludet y arnaŷ hyt ygkelli wic ygkernyŷ. . . .

DYwedut o arth^{ur} aŷef. aoes dim weithon oŷ anoetheu heb gaffel. Y dywaŷt vn oŷ gŷyŷz. oes. gŷaet y widon oŷdu merch y widon oŷwen opennant gouut yggŷzthtir uffern. Fychŷyn aozuc arth^{ur} parth ar gogled. a dyuot hyt lle ydoed gogof y wrach. Ac chynghoŷi owynn uab nud. agŷythyŷz uab greidaŷl geŷŷong kacmŷzi. ahygŷydz y uraŷt. y ymlad ar wrach. ac ual ydeuthant y myŷn yz ogof y hachub

aozuc y wrach. Ac ymauael yn hygôyd herôyd gôallt y benn. ae daraó yzllaó deni. Ac ymauel o gacmózi yndi hitheu. herôyd gôallt yphenn. Ae thynnu yar hygôyd yzllaó. Ac ymchoelut aozuc hitheu ar kacmózi. ac eu dygaboli ylldeu. ac eu diaruu. ae gyru allan dan euhub ac eu hob. A llidyaó aozuc arth^{ur} o welet ydeu was hayachen. wedy eu llad acheiffaó achub yz ogof. Ac yna y dywedassât góynn a góythyz ózthaó. nyt dec ac nyt digrif genhym dy welet yn ymgribyaó agózach. gellóng hiramren ahir eidyl yz ogof. A mynet aozugant. Ac oz budzóc trafferth y deu gynt. góaeth uu dzafferth ydeu hynny. hyt naf góypei duó y vn o honunt e llpedwar allu mynet oz lle. namyn mal ydodet e llpedwar. ar lamrei kassac arthur. Ac yna achub aozuc arth^{ur} dzós yz ogof. Ac y ar ydzós a uyzyei y wrach acharnwennan y gyllell. Ae tharaó am y hanner yny uu yn deu gelózn hi. A * chymryt aozuc kaó o býdein góaet y widon ae gadó ganthaó.

A G yna y kychóynnóys kulhóch. A gozeu uab custennin gyt ac ef. ar faól a buchei dzóc y yspadaden pennkaó. ar anoetheu gantunt hyt ylys. A dyuot kaó o býdein y eillaó y uaryf. kic achzoen hyt a sgózn ar deugluft yn llóyz. Ac y dyóáót kulhóch. A eillóyt itti óz. Eillóyt heb ynteu. Ae meu y minneu dy uerch di. weithon. **M**eu heb ynteu. ac nyt reit itt diolóch y mi hynny. namyn diolóch y arthur y góz ae peris itt. **O**m bod i nys kassut ti hi vyth. Am heneit inheu ymadós yó ydiot. Ac yna ydymauael- aó d gozeu mab custennin yndaó herôyd gôallt y penn.

Æ lufgað ynyol yz dom. allad y penn ae dodi ar baðl
 y gatlys. **A** gozefgyn y gaer aozuc ae gyuoeth. Ær
 nos honno y kyfcóys kulhóch gan olwen. Æ hi a uu
 un wreic idað tra uu vyð. **A** góafcaru lluoed arth^{ur}
 paðb y wlat. **A**c uelly y kauas kulhóch olwen merch
 yspadaden penn kaðl. . . .

Rhonabwy's Dream.

bzeudôyt ronabwy.

Qadaŵc uab maredud a oed idaŵ powys yny theruyneu. Sef yŵ hynny opozford hyt yg gwauan yggwarthaf arwyftli. Ac ynyz amfer hōnnŵ bzaŵt a oed idaŵ. nyt oed kyuurd gŵz ac ef. Sef oed hōnnŵ Iozwoerth uab maredud. A hōnnŵ a gymerth goueileint maŵz yndaŵ a thziŵtŵch owelet yz enryded ar medyant a oed y vzaŵt ac ynteu heb dim. Ac ymgeiffaŵ a ozuc ae gedymdeithŵ ae vrod-oryon maeth. ac ymgyghoz acŵynt beth a wnelei am hynny. Sef a gaŵffant yn eukyghoz. ellōng rei o nadunt yerchi goffymdeith idaŵ. fef y kynnigywys madaŵc idaŵ. y pennteuluaeth a chyftal ac idaŵ ehun. a meirch ac arueu. ac enryded. A gŵzthot hynny a ozuc iozwoerth. A mynet ar herŵ hyt yn Hoeger. a llad kalaned allōfgi tei. adala karcharoryon a ozuc Iozwerth. A chyghoz agymerth madaŵc agŵyz pobys ygyt ac ef. Sef y kaŵffant yn eukyghoz goffot kanwr ym pop tri chymŵt ym powys oe geiffaŵ. A chyftal ygŵneynt rychtir powys. o aber ceiraŵc ymallictŵn ver ynryt wisure ar ef yzŵy. ar tri chymŵt gozeu

oed ym powys. ar ny vydei da idaó ar *teulu* ym powys. ar ny bei da idaó yny rychtir hónnó. a hyt yn nillyftón trefan yny rychtir hónnó yd ymrannaffant ygóyz hynny. ð góyz aoed ar y keis hónnó. fef oed y enó Rhonabóy. * Ac y doeth ronabóy a chynnwric vzychgoch góyz o vaóddy. achadógaón vzas góyz o voelure ygkynlleith y ty heilyngoch uab kadógaón uab idon yn ran. **A**phan doethant parth ar ty. **S**ef y góelynt hen neuad purdu tal unyaón. a móc o honei digáón y ueint. **A**phan doethant y myón y góelynt laóyz pyllaó anwaftat. yny lle y bei vzyynn arnaó. a bzeid y glynei dyn arnaó rac llyfnet y llaóyz gan viffóeil góarthec ae trónc. yny lle y bei bóll dnos vnyógyll y troet ydaei y dyn gan gymysc dófyz a thlónc y góarthec. agóyzfc kelyn yn amyl ar y llaóyz. góedy ryyffu oyz góarthec eu bzeic. **A**phan deuthant y kynted y ty y góelynt partheu llychlyt goletlóm. a góyzwrach yn ryuelu ar yneillparth. **A**phan delei annóyt arnei y byryei arffedeit oyz us ampenn y tan hyt nat oed haódy dyn oyz byt diodef y móc hónnó yn mynet y myón ydóy ffroen. ac ar y parth arall y góelynt croen dinaóet melyn ar y parth. ð blaenbzen oed gan vn onadunt a gaffei vynet ar y croen hónnó. ð góedy eu heifted gof^{yn} aozygant yz wrach pa du yd oed dnyon y ty. ðc ny dywedei y wrach ózthunt namý gózth gloched. ðc ar hynny nachaf y dnyon yn dyuot. góyz coch goaruoel gogryspin. a beich góyzfc ar y gefyn. a gózeic veinlas vechan. a cheffeilózn genti hithev. ð glafressaóu awnaethant ar ygóyz. a chynneu tan góryfc udüt a mynet y pobi aozyuc y wreic.

a dŷn y bŷt udunt. bara heid a chaŷ aglaŷtŷfyz
 llefrith. Ac ar hynny nachaf dygyuoŷ owynt a glaŷ
 hyt nat oed haŷd yneb vynet yŷ aghenedyl. ac rac
 an*nefmŷythet gantunt eu kerdet dyffygyaŷ a'ozug-
 ant a mynet y gyŷgu. **A**phan edyŷchŷt y dyle nyt
 oed arnei namyn byŷwellt dyŷdlyt chŷeinllyt. a boneu
 gŷyŷc yn amyl trŷydaŷ. **A** gŷedy ryuffu oŷ dinewyt
 ymeint gŷellt aoed uch eu penneu ac is eu traet
 arnei. **B**reckan lŷtkoch galetlom toll a dannŷt
 arnei. **A** llenllein vŷaftoll trychwanaŷc ar uchaf y
 vreckan. a gobennyd lletwac athudet govudyŷ idaŷ
 ar warthaf y llenllein. Ac y gyŷcu yd aethant. **A** chyŷ-
 cu a diŷgynnŷs ar deu gedymdeith ronabŷy yn trŷm.
 gŷedy y goualu oŷ chwein ar an nefmŷythder. **A** ron-
 abŷy hyt na allei na chyŷcu na goŷffowys. medylŷaŷ
 aozuc bot yn llei boen idaŷ mynet ar groen y dina-
 wet melyn yr parth y gyŷgu. **A**c yno y kyŷgŷys. **A**c
 yngytneit ac ydaeth hun yn y lygeit y rodet dŷych
 idaŷ y vot ef ae gedymdeithon yn kerdet ar traŷs
 maes. argygroec ae ohen ae vŷyt adebygei y uot
 parth a ryt y groes ar hafren. **A**c val ydoed yn kerdet
 y clywei tŷyŷ. a chynhebŷŷyd yŷ tŷyŷ hŷnnŷ nyfry-
 glyŷŷfei eiryoet. **A**c edyŷch aozuc diae gefyn. **S**ef y
 gŷelei gŷaenc penngrych melyn. ae varyŷ yn newyd
 eillaŷ y ar varch melyn. **A**c opeñ ydŷygoes athal y
 deulin y waeret yn las. **A** pheis o bali melyn am y
 marchaŷc. wedy rywniaŷ ac adaued glaŷ. **A** chledyŷ
 eurdoŷn ar y glun. **A**gŷein ogoŷdwal newyd idaŷ.
Acharrei oledyŷ ewic. **A**gŷaec erni o eur. **A**c ar
 warthaf hynny lleen o pali melyn wedy rywniaŷ a

fidan glas. agodæon y llenn las ac a oed las o wifc
 y marchaŵc ae uarch a oed kynlaffet ~~ae oed kynlaffet~~
 a deil y * ffenitwyd. ac a oed velyn o honei a oed kyn
 uelynet a blodeu y banadyl. ar ac diuttet ygŵelynt y
 marchaŵc. dala ofyn awnaethant a dechæu ffo. ac
 eu hymlyt a o zuc y marchaŵc. A phan rynnai y march
 y anadyl y ŵrthaŵ y pellaei ygŵy y ŵrthaŵ. A phan
 y tynnei attaw y nefseynt ŵynteu attaw hyt ym bion
 y march. A phan y gozdiwedaŵd erchi naŵd a o zug-
 ant idaŵ. Chŵi ae keffŵch yn llaben. ac na vit ofyn ar-
 naŵch. Ha vnbeñ kan rodeist naŵd ynn. a dywedy
 ynn pŵy ŵyt heb y ronabŵy. Dychelaf ragot vgy
 kyftlŵn. I daŵc uab mynyo. Ac nyt om henŵ ym
 clywir yn vŵyaf. namyn om llyfenŵ. A dywedy di ynni
 pŵy dy lyffenŵ. dywedaf. I daŵc cozd pŵydein ym
 gelwir. Ha vnbenn heb y ronabŵy pa yftyz yth elwir
 ditheu velly. Mi aedywedaf itt yz yftyz. vn oedŵn
 o z kenadeu yg katgamlan yr ŵng arthur a medzawt
 y nei. Agŵz ieuanc dŵythyll oedŵn i yna. ac rac vy
 chwannoct y vŵydyz y t^{er}vylgeif y rygtunt. Sef y
 ryŵ teruyfc a o zugŵ. pan ymgyzrei. i. yz amh^{er}awdyz
 arthur y venegi y vedzawt y uot yndatmaeth ac yn
 ewythyz idaŵ. ac rac llad meibŵ teyzned ynys pŵydein
 ae gŵyza y erchi tagnefed. A phan dywettei
 arthur yz ymadzawd teckaf ŵrthyf o z a allei. y dy-
 wedwn ynneu yz ymadzawd hŵnnŵ yn haccraf a allŵn
 ŵrth vedzawt. ac o hynny y gyzrwynt arnaf ynneu id-
 awc cozdbzdein. ac o hynny ydystovet y gatgam-
 lan. Ac eiŵoes teirnos kynn gozffen y gatgamlan. yd
 ymedeweis ac ŵynt. Ac y | deuthum hyt ar y llach

las ymrydeī ypenytyaó. Ac yno y bum feithmlyned yn penydyaó. A thzugared a gefeis. Ar hynny nachaf y clywynt tóryf oed vóy o laber noz tórof gynt. A phan edrychaffant tu ar tóryf. nachaf was melyn-goch ieuanc heb varyf a heb * diaóffóch arnaó. **A** gosged dilyedaó arnaó y ar varch maó. **A**c openn ydóy ysgóyd. a thal y deulin ywaeret yz march yn velyn. a góisc ymdan y gó opali coch góedy rywniaó a sidann melyn. a godzeon y llen yn velyn. Ac ara oed velyn oewisc ef ae varch a oed kynuelynet ablodeu y banadyl. Ac a oed goch o honunt yngyngochet ar góaet cochaf o z byt. **A**c yna nachaf ymarchaó yn eugozdiwes. Ac yngofyn y **I**daó a gaffei ran o z dynyon bychein hyñy gantaó. **V**ran a weda ymi y rodi mi aerodaf. bot yngedymdeith udunt ual y bun ynneu. A hynny a o z uc ymarchaó a mynet ymeith. **I**daó heb y ronabóy póy oed y marchaó hónn. **R**óabn bybyz uab deozthach wledic. **A**c yna y kerdaffant ar traó maes maó ar gygroec hyt yn ryt y groes ar hafren. A milltir y ózth yryt o pob tu yz ffozd y góelynt y lluesteu ar pebylleu. a dygyfoz olu maó. **A**c y lan y ryt y deuthant. **S**ef y góelynt arthur yn eisted myón ynys wastat is y ryt. ac o z neillparth idaó betwin escob. Ac o z parth arall góarthegy t vab kaó. agóas góineu maó yn feuyll rac eubzonn. ae gledeu tróy y wein yny laó. **A**pheis achapan o pali purdu ymdanaó. **A**c yngyn wynnet ywyneb ac ascózn yz eliffant. Ac yn gynduet y aeleu ar muchud. **A**c ny welei dyn dim oe ardózn y róng y venic ae lewys. **G**óynnach oed noz alaó. abzefgach oed no mein ef-

7560
fawc bech achukeydy di. fawc
heb yz arthur. nyc elwerthin abnat
uanym tuauet gemyf bot dymy
lyvabket ahym yugbarhadb
yz nys hon. gbedy gbyz k ystal
ac a g barchettins gynt. Ac ma
ydyllabt fawc. Rowabw alkely
di y boddy ar maen yndi arlab
yranthabdyz. gbelaf heb ef. bu
ornulledu ymaen yb. dymot cof y
albelet yma heno. aphet ualreht
ti ymaen nydei got yti dym olmy
odo. Agbedy hmyy yrbeler by
dmy yndymot tu ar yz. fawc heb
yruabwy pteu y byou ractro.
fedyndethou rhabu pebyz uab
dwrthach ukledic. Ar y byz ractro a
guffant med a bragab ymeuydd.
Ac aguffant gorderchu merchet te
y med nys y rdeu midkarrabun
ac bynteu aedolpant hmyy. ka
nys ym pob reit ydeuant ymy bla
eu ac ymyol. ac ny thelei amgeu ho
nac ar barch nac ar byz oz bydu hon

keir milŵ. Ac yna dyuot o Idaŵc ac ŵynteu y gyt ac ef hyt rac bẏonn arth^{ur}. achyfarch gŵell idaŵ. Duŵ arodo da ytt heb yẏ arth^{ur}. Pa du idaŵc y keueift di y dnyon bychein hynny. Mi ae keueis arglŵyd uhot ar yfozd. ffef aozuc yẏ amheraŵd^{yr} glas owenu. Arglŵyd heb * Idaŵc beth a chwerdy di. Idaŵc heb yẏ arthur. nyt chŵerthin a ŵnaf namyn truanet gennyf vot dnyŵ ky vaŵhet a hynn yn gŵarchadŵ yẏ ynys honn. gŵedy gŵyẏ kyftal ac ae gŵarchetwis gynt. Ac yna ydywaŵt Idaŵc. Rhonabŵy awely di y vodŵŵy ar maen yndi arlaŵ yẏ amh^{er}aŵdyẏ. gŵelaf heb ef. vn o rinwedeu y maen yŵ. dyuot cof yti aweleift yma heno. aphei nawelut ti y maen ny doei gof ytti dim o hyñ o dŵo. A gŵedy hynny y gŵelei vydĵn yn dyuot tu ar ryt. Idaŵc heb yronabŵy pieu y vydin racko. Fedyndeithon rŵaŵn pebyẏ uab deozthach wledic. Ar gŵyẏ racko a gaffant med a bẏagaŵt yn enryded^{us}. Ac a gaffant goẏderchu merchet teyẏned ynys pẏydein yndiwaravun ac ŵynteu aŵ dylyant hynny. kanys ympob reit y deuant yn y vlaen ac yn y ol. Ac ny welei amgen liŵ nac ar varch nac ar ŵẏ oẏ vydin honno. namyn eu bot yn ky gochet ar gŵaet. Ac oẏ gŵahanei vn oẏ marchogyon y ŵrth y vydin honno. Kynhebic y poŵt tan vydei ynkychwynnu yẏ aŵyẏ. Ar vydin honno yn pebyllyaŵ uch yryt. Ac ar hynny y gŵelynt vydin arall yn dyuot tu ar ryt. Ac oẏ koẏueu blaen yẏ meirch y uynyd yn gywynnhet ar alaŵ. Ac o hynny y waeret yn gyduet ar muchud. ffef y gŵelynt varchaŵc yn racvlaenu ac yn bẏaŵthu march ynny ryt ynny yfgeinŵys y dŵfyẏ am

penn arthur ar escob. ac a oed yny kyghoz y gyt ac
 bynt. yny oedynt kynwlypet a chyt tynnit oza uon.
Ac ual yd oed yn troffi penn y varch. ac atraðei y
 gwas oed yn feuyll rac bionn arthur y march ar y
 ddyffroen ar cledyf trôy y wein. yny oed * ryu-
 ed bei trewit ardur na bei yffic ygwalaethach aikic
 neu afcôrn. ð thynnu aozuc y marchaðc y gledyf hyt
 am y hanner y wein. a gofyn idað paham y treweist
 ti vy march i. ae yz amarch y mi ae yz kyghoz arnaf.
Reit oed itt ôrth gyghoz. **P**a ynvydôyd awnaei y
 tti varchogaeth yn gy dâuttet ac y hysteynei y ddyfyz
 oza ryt am penn arthur ar esgob kyffegredic. ac eu
 kyghozwyz yny oedynt kynwlypet a chyt tynnit oza
 auon. **M**inneu ae kymeraf yn lle kyghoz. ac ym-
 choelut penn y uarch dâachefyn tu ae vydin. **I**daðc
 heb y ronabôy pwy y marchaðc gynneu. **V**gwas ieuanc
 kymhennaf adoethaf awneir yn y teyznas honn. adaon
 uab teleffin. **P**wy oed y gôz adâewis y varch ynteu.
Gwas traðs fenedic. elphin uab gôydnô. **A**c yna y
 dywaðt gôz balch teledið. ac ymadâad bangað ehaðn
 gantað. bot yn ryued kyffeigâð llw kymeint a hânn yn
 lle kygyfyghet a hânn. **A**c a oed ryuedach ganthað
 bot yma yz aðz honn aadaðei eu bot yggðeith uadon
 erbynn hanner dyd yn ymlad ac ofla gyllellwar. ð dew-
 is di ae kerdet ae na cherdych. **M**iui agerdaf. **G**ir
 a dywedy heb yz arthur. a cherdôn ninneu y gyt.
 Idaðc heb y ronabôy pwy ygôz a dywaðt yn gyn
 aruthâet ôrth arth^{ur}. ac y dywaðt ygôz gynneu. **G**ôz
 a dylwei dywedut yn gynehofnet ac ymynei ôrthað.
 karadaðc vâichuras uab llyz mariui penn kyghozôz

ae gefynderó. Ac odynd **I**daó agymerth ronabóy is y gil. ac y kychóynnyffont y llu maó hónnó bop bydin yny chyweir parth a chevyn digoll. **A**góedy eudyuot hyt ymperued y ryt ar hafren. troi aozuc idaó penn y varch dzaegefyn ac edzych aozuc. ronabóy ar dyffryn hafren. **S**ef y góelei dóy vydin waraf yndyuot tu ar ryt ar hafren. **A** bydin eglurwenn * yn dyuot. a llenn o bali góyn am bop un o nadunt. a godayon pob vn yn purdu. a thal eudeulin aphenneu eu dóy goes yz meirch yn purdu. ar meirch yn ganweló oll namyn hynny. ac eu harwydon yn purwynn. **A** blaen pob un o honunt yn purdu. **I**daó heb y ronabóy póy y vydin burwenn racco. **G**óy Pychlyn yó y rei hynny. a march uab meirchaón yn tywyssaó ar nadunt. **K**efynderó y arthur yó hónnó. **A**c odynd y góelei vydin agóife purdu am bop un o nadunt. agodæon pob llenn yn purwynn. ac openn eu dóy goes a thal eu deulin yz meirch yn purwynn. ac eu haróydon yn purdu. **A** blaen pob vn o honunt yn purwynn. **I**daó heb y ronabóy póy y vydin purdu racco. **G**óy denmarc. ac edern uab nud yntywyssaó ar nadunt. **A**phan oardiwedassant y llu. neur disgynnassei arthur aelu y kedyz od is kaer vadon. **A**r ffozd y kerdei arthur y góelei ynteu yuot ef ac idaó yn kerdet. **A**góedy y disgynnv y klywei tózyf maó abzóyfgyl ar y llu. **A**r gó auei arymyl y llv yz aó honn. a vydei ar eu kanaól elchóyl. **A**r hónn a vydei yn y kanaól a vydei ar yz ymyl. **A**c ar hynny nachaf y góelei varchaó yndyuot a lluruc ymdanaó. ac am y varch kywynnet y modóyeu ar alaó góyn-

naf. achyngochet y hoelon argŵaet cochaf. ahŵnnŵ yn marchogaeth ymplith y llŵ. **I**daŵc heb y ronabŵy ae ffo a wna y llŵ ragof. ny ffoes yz amh^{er}aŵdyz arthur eiryoet. aphei clywit arnat yz ymadzawd hŵnn gŵz diuethaf vydut. namŷ y marchaŵc awely di racko. Kei yŵ hŵnnŵ. teckaf dyn a varchocka yn llŷs arthur yŵ kei. argŵz ar ymyl y llŵ yffyd ynbzŷffyab ynol y edzŷch ar kei yn marchogaeth. ar gŵz yn y kanol yffyd ynffo yz ymyl rac * y vziwaŵ oz march. **A** hynny yŵ yftyz kynnŵzyf y llŵ. **A**r hynny fef y clywynt galŵ argadŵz iarll kernyŵ. nachaf ynteu yn kyuot. achled-yf arthur yn y laŵ. a llun deu farf ar y cledyf o eur. **A**phan tynnit y cledyf oe wein. ual dŵy fflam o tan awelit o eneueu y feirf. **A**hynny nyt oed haŵd y neb edzŷch arnaŵ rac y aruthzet. **A**r hynny nachaf y llŵ yn arafhau ar kynnŵzyf ynpeidaŵ. **A**c ymchoelut oz iarll yz pebyll. **I**daŵc heb y ronabŵy pŵy oed y gŵz a duc y cledyf y arthur. **F**adŵz iarll kernyŵ gŵz a dyly gŵifgaŵ y arueu am y bzenhin yn dyd kat ac ymlad. ac arhynny y clywynt galŵ ar eiryw wych am heibŷ gŵas arthur gŵz garŵgoch anhegar. athzawŵffŵch goch idaŵ. a bleŵ feuedlaŵc arnei. nachaf ynteu yndyuot ar uarch coch maŵz. gŵedy rannu y vŵng o boptu y vynŵgyl. a ŵmer maŵz telediŵ gantab. **A**disgyn aozuc y gŵas coch maŵz rac bzon arth^{ur}. athynnu kadeir eur oz ŵmer a llenn o pali kaeraŵc. **A**thānu y llenn aozuc rac bzon arthur. **A**c [a]ual rudeur ŵzth bop koghŷl idi. agoffot y gadeir ar y llenn. achymeint oed y gadeir ac y gallei tri milŵz yn aruaŵc eifted. **G**ŵenn oed enŵ y llenn. **A**c vn

o genedueu y Penn oed. y dyn y dottit yny gylch. ny welei neb euo ac euo a welei baŵp. ac ny thŷigyei liŵ arnei vyth. namyn y lliŵ ehun. **A**c eisted aozuc arth^{ur} ar y Penn. **A**c owein uab uryen yn feuyll rac y uron. **O**wein heb arthur a chwaryy di wydbŵll. **G**waryaf arglŷyd heb owein. **A** dŵyn oŷ gŵas coch yŷ wydbŵyll * y arthur ac owein. **G**ŵerin eur. a claŵŷ aryant. a dechŷeu gŵare a wnaethant. **A**phanyttoed-ynt uelly yndigrifaf gantunt eugŵare uch yŷ wydbŵyll. nachaf y gŵelynt o pebyll gŵynn penngoch a delŵ farf purdu ar penn y pebyll. **A** llygeit rudgoch gŵenwynic ym penn y farf. ae dauŵt yn fflamgoch yny vyd mackŵy ieuanc pengrych melyn llygatlas yn glaffu baryf yn dyuot. a pheis a ŷŵcot o pali melyn ymdanaŵ. a dŵy hoffan o vŷethyn gŵyŷdvelyn teneu am y traet. **A**c uchaf yŷ hoffaneu dŵy wintas o goŷdwal bŷith. a chaeadeu o eur ~~o eur~~ am vynyngŷleu y dŷaet yn eu kaeu. **A**chledyf eurdŵŷn trŵm tri chanaŵl. agŵein o goŷdwal du idaŵ. a ŷŵch o rudeur coeth arpenn y wein yndyuot tu ar llydoed yŷ amh^{er}aŵd^{yr} ac owein yn gŵare gŵydbŵyl. **A**chyuarch gŵell aozuc y mackŵy y owein. **A**ryuedu o owein yŷ mackŵy gyuarch gŵell idaŵ ef ac naŷ kyfarchei yŷ amheraŵd^{yr} arth^{ur}. **A** gŵybot aŵnaeth arthur panyŵ hynny auedyllyei owein. **A** dywedut ŷŷth owein. **D**avit ryued gennyt yŷ mackŵy gyfarch gŵell ytt yŷ aŵŷ honn. ef ae kyfarchŵys y minheu gynneu. ac attat titheu ymae y neges ef. **A**c yna y dywaŵt y mackŵy ŷŷth owein. **A**rglŷyd ae oth gennyat ti ymae gŵeiŷŷon bychein yŷ amh^{er}aŵdyŷ ae uackŵyeyt yn kipŷis ac yn kathefrach ac yn blinaŵ dy

vzein. Ac onyt oth gennyat. par yz amh^{er}aó^dyr eu góahard. Arglóyd heb yz owein. ti aglywy adyweit ymackóy os da genhyt góahard bynt y ózth vy mranos. Gware dy chware heb ef. Ac yna yd ymchoeles y mackóy tu ae bebyll. Teruynu y gware hónnó a ónaethant. adechzeu arall. Aphan yttoedynt am hann^{er} y gware Ilyma * was Ieuanc coch gobengrych góineu Ilygadaóe hydóe góedy eillaó y varyf yndyuot o pebyll puruelyn. a deló lleó purgoch arpenn ypebyll. apheis o pali melyn ymdanaó yn gyfuch a mein y efceir. góedy y góniaó ac adaued o fidan coch. a dóy hoffan am y diaet o vóckran góyn teneu. Ac ar uchaf yz hoffaneu dóy wintas o gozdwal du amy diaet. agwaegeu eureit arnadunt. achledyf maóz tróm. tri chanaó yny laó. agóein o hydgen coch idaó. a sóch eureit ar ywein yndyuot tu ar lle yd oed arthur ac owein yn gware góydbóy. achyuarch góell idaó. adzóe yd aeth ar owein gyuarch góell idaó. ac ny bu waeth gan arthur no chynt. Y mackóy adyw- aót ózth owein ae oth anuod di y mae mackóyeyt yz amheraódyz. yn bázthu dy vzein. ac yn llad ereill. Ac yn blinaó ereill. Ac os anuod gennyt. adolóe idaó y góahard. Arglóyd heb owein. góahard dy wyz os da gennyt. Gware dy whare heb yz amh^{er}aó^dyr. Ac yna yd ymchoeles y mackóy tu ae pebyll. Y gware hónnó a teruynóyt adechzeu arall. Ac ual yd oedynt yndechzeu yfymut kyntaf ar y gware. Sef y góelynt ruthur y ózthunt pebyll bázhuelyn móyhaf óz a welas neb. adeló eryz oeur arnaó. amaen góerthuaóz ym penn yzeryz. Yndyuot óz pebyll y góelynt vackóy

agŵallt pybyz uelyn ar y benn yn tec gofgeidic. a llenn o pali glas ymdanaŵ. agŵaell eur yny llenn ar yz ysgŵyd deheu idaŵ. kyn vzaffet a garanvys milŵ. a dŵy hoffan am y traet o twtneis teneu. Adŵy efgit o gozdwal bŵith am y traet. Agŵaegeu eur arnadunt. **Y** gŵaf yn vonhedigeid y bŵyt wyneb gŵyn grudgoch idaŵ. a llygeit maŵ hebogeid. **Y** nllaŵ ymackŵy ydoed paladyz bŵafvŵithuelyn. A phenn neŵydliŵ arnaŵ. Ac ar ypaladyz yftondard amlŵc. **D**yuot aozuc y mackŵy yn llidyaŵc * angerdaŵl. athuth ebŵydy gantaŵ tu ar lle yd oed arthur yn gŵare ac owein vch peñ yz ŵydbŵyll. Ac adnabot a ozuŵgant y vot yn llidiaŵc. **A**chyuarch gwell eiŵŵoes y owein aozuc ef. Adywedut idaŵ rydaruot llad y bŵein arbennickaf onadunt. Ac ar ny las onadunt ŵynt a vŵathŵyt ac a vŵiwyt yngymeint ac nadigaŵn yz vn onadŵt kychŵynnv y hadaned un gŵyzt y ŵith y dayar. **A**rglŵyd heb yz owein gŵahard dy wyz. **G**ŵare heb ef os mynny. **A**c yna y dyŵaŵt owein ŵith y mackŵy. dos ragot ac yn y lle y gŵelych y vŵydyz galettaf. dyzchaf yz yftondard y vynydy. ac a vynyduŵ derffit. **A**c yna y kerdŵys y mackŵy racdaŵ hyt y lle yd oed galettaf y vŵydyz ar y bŵein. adyzaŵel yz yftondard. **A**c ual y dyzcheŵit y kyuodant ŵynteu yz aŵyzt yn llidiaŵc angerdaŵl ozaŵenus. y eŵllŵng gŵynt yneuhadaned ac y vŵzŵ y lludet yannunt. **A**gŵedy kaffel eu hangerd. ac eubudugolyaeth. yn llidyaŵc ozaŵen^{us} yngytneit y goŵtygaffant yz lladŵ am penn y gŵyzt. awnathoedynt lit agoueileint a chollet udunt kyn no hynny. **P**enneu rei adygynt. llygeit ereill. achluŵteu ereill.

a bŷeicheu ereill. ae kyuodi yz awyz a wneynt. a chynnŷyf maŷ a uu yn yz awyz gan aŷgellwrych y bŷein gozawenus ac eu kogoŷ. a chynnŷyf maŷ arall gan difgyzŷein ygŷy. yn eu bŷathu ac yn eu hanau ac yn llad ereill. Achan aruthzet uu gan arthur. achan owein vch benn yz wydbŷyll klybot y kynnŷyf. **A**phan edzŷyant y klywynt marchaŷc ar varch erchlas yn dyuot attunt. Iiŷ enryued a oed ar yuarch yn erchlas. ar vŷeich deheu idaŷ yn purgoch. oc o penn y goeffeu hyt y mynwes yewined y garn yn puruelyn idaŷ. y marchaŷc yngyweir ae varch oarueu trymyon eŷtronaŷl. **C**onŷallt yvarch oŷ gozof vlaen idaŷ y vynyd yn ŷyndal purgoch. **A**c oŷ gozof y waeret yn ŷyndal puruelyn. **C**ledyf eurdŷin maŷ un min ar glun y gŷas. a *gŷein burlas idaŷ newyd a ŷŷch* ar *y wein* o lattŷn yz yŷpaen. gŷregys y cledyf o gozŷŷal ewyzdonic du. a thzŷftreu gozŷureit arnaŷ. a gŷaec o aŷgŷin elifant arnaŷ. A ba*laŷc purdu ar y waec. **H**elym eureit arpenn y marchaŷc. a mein maŷ weirthaŷc gŷyztuaŷ yndi. A c ar penn yz helym delŷ llŷŷpart melyn rud. a deu vaenrudgochyon yn y peŷmal ydoed arthur y vilŷ yz kadarnet vei y gallon edzŷch yn wyneb y llŷwpart aghwaethach yn wyneb y milŷ. **C**ŷae ll paladyzlas hirtrŷm yn y laŷ. ac oedŷin y vynyd yn rudgoch. **P**enn y paladyz gan waet y bŷein ac eu pluŷ. **D**yuot a oŷuc y marchaŷc tu ar llŷ ydoed arthur ac owein vch penn yz wydbŷyll. **A**c adnabot a oŷugant y uot yn lludedic lityaŷc vlin yn dyuot attunt. **T**makŷy a gyuarchaŷd gŷe ll y arthur ac a dywaŷt vot bŷein owein yn llad y weiŷŷon bychein

ae vackóyeit. **A**c edzych aozuc arthurth^{ur} ar owein. a dywedut. góahard dy vzein. **A**rglóyd heb yz owein góare dy chware. a góare aónaethant. Ymchoelut aozuc y marchaóbc dzachefyn tu ar vzebydyz. ac ny wahardóyt y bzein móy no chynt. a phan yttoedynt góvedy góare talym. **S**ef y klywynt kŷnózyf maóz. a difgyzyein góyz. a chogoz bzein yn dóyn y góyz yn eu nyzth yz awyz ac yn eu hyfcoluaethu rydunt. ac yn eu gollóng yndyfleu yz Ilaóz. **A**c yózth y kynnózyf y góelynt uarchaóbc yn dyuot ar uarch kanweló. ar ureich affeu yz march yn purdu hyt ymynnóes y garn. Y marchaóbc yngyweir ef ae varch o aruev trymleiffon maóz. **O**ónfallt ymdanaó o pali kaeraóbc melyn. a godzeon y gónfallt yn las. **K**ónfallt yuarch yn purdu. ae odzeon yn puruelyn. **A**r glun y mackóy ydoed gledyf hirdzóm trichanaó. a góein oledyz coch yfgythzedic idaó. **A**r gózegis o hydgen newydgoch. **A**thioftreu eur amyl arnaó. **A**góaec oafgózn mozuil arnaó. a balaóbc purdu arnaó. * **H**elym eureit ampenn y marchaóbc. a mein saffir rinwedaó yndi. **A**c ar penn yz helym. deló Ileo melyngoch. ae dauaóbt yn fflamgoch troetued oepenn allan. **A**llygeit rudgochyon góennóynic yn y benn. y marchaóbc yndyuot a phaladyz Ilinon bzas yny laó. **A** phenn newyd góaetlyt arnaó. **A**lettēmeu aryant yndaó. **A** chyfarch góell aozuc y mackóy yz amh^{er}aódyz. **A**rglóyd heb ef. neur deró Iad dyuackóyeit ath weiffon bychein ameibon góyzda ynys pzydein. hyt na byd haóbt kynnal yz ynys honn byth o hedió allan. **O**wein heb arthur. góahard dy vzein. **O**óare arglóyd heb oóein y gware hónn.

Daruot awnaeth y gware hōnnō adechreu arall. a phan yttoedynt ar diwed y gware hōnnō. nachaf y klywynt gynnozyf maōz. a disgyzyein gōyz aruaōc. a chogoz bzein ac eu hafgeŵwrych ynyz awyaz. ac yn gollōng yz arueu yn gyfan yz llaoz. Ac yngollōg y gōyz armeirch yn dzyŵleu yz llaoz. Ac yna y gōelynt uarchaōc yar varch olwyn du pennuchel. a phenn y goef affeu yz march yn purgoch. ar vzeich deheu idaō hyt ymynwes y garn yn purwyn. Y marchaōc ae uarch yn aruaōc o arueu bzychuelynyon. wedy eubzithaō a lactōn yz yspae. a chōnfallt ymdanaō ef ac ymdan y uarch deu hanner gōynn aphurdu. a godzeon y gōnfallt opozfoz eureit. ac aruchaf y gōnfallt cledyf eurdōzn gloeō trichanaōl. gōzegis y cledyf o eurllin melyn. agōaac arnaō o amrant mozuarch purdu. a balaōc o eur melyn ar y waec. Helymloyw ampenn ymarchaōc o lactōnn melyn. a mein cristal gloeō yndi. Ac ar penn yz helym llun ederyn egriff. amaen rinwedaōl yny penn. Paladyz llinwyd palatyz grōn yny laō. gōedy y liwaō ac afur * glas. penn newyd gōaetlyt ar y paladyz. gōedy y lettēmu ac aryant coeth. Adyuot aozuc ymarchaōc ynllidiaōc yz lle ydoed arthur adywedut daruot yz bzein lad ydeulu ameibon gōyzda yz ynys hoñ. ac erchi idaō peri y owein wahard y vzein. Yna yderchis arth^{ur} y owein wahard yurein. Ac yna y gōafgōys arth^{ur} ywerin eur aoad ar y claoz yny oedynt yn dōst oŵl. Ac yd erchis y owein wers uab reget goftōng y vaner. Ac yna y goftyghōyt ac y tagnouedwyt pob peth. Yna y govynnōys ronabōy y Idaōc pōy oed y trywyz kyn-

taf a deuth at owein. y dywedut idaó uot yn llad y
 vlein. Ac y dywaót idaóc. góyꝛ oed dꝛóc ganthunt dy-
 uot collet y owein. Kytunbynn idaó achedymdeith-
 on. **S**elyf uab kynan. garwyn o powys. Agógaón
 gledyfrud. Agóges uab reget. y góꝛ aarwed y uaner
 yndydkat ac ymlad. **P**óy heb y ronabóy y tryóyꝛ
 diwethaf a deuthant att arthur. y dywedut idaó ryuot
 y bzein yn llad y wyꝛ. **T**óyꝛ gozeu heb yꝛ Idaóc a
 deóꝛaf. a hackꝛaf gantunt golledu arth^{ur} o dim. bla-
 thaon uab móꝛheth. a róaón pebyꝛ uab deoꝛthach
 wledic. a hyueid unllenn. **A**c ar hynny nachaf
 pedwar marchaóc ar hugeint yn dyuot y gan offa
 gyllellwaóꝛ. y erchi kygreir y arthur hyt ympenn
 pythewnos amis. **S**ef awnaeth arthur kyuodi a
 mynet y kymryt kyghoꝛ. sef ydaeth tu ar lle ydoed
 góꝛ pen grych góineu maóꝛ rynaóꝛd y óꝛthaó. ac yno
 dóyn y gyghoꝛwyꝛ attaó.

Betwin escob. agóarthegyt uab kaó. a march.
 uab meirchaón. a chradaóc ureichuras. a góalchmei
 uab góyar. ac edyꝛn uab nud. a róaón pebyꝛ uab de-
 oꝛthach wledic. a riogan uab bꝛenhi **I**werdon. a
 góenvynnwyn uab naf * **H**owel uab emyꝛ llydaó.
Góilim uab róyf freinc. a danet **o**^{ab}. oth. a gozeu cuf-
 tennin. a mabon **o**^{ab} modꝛon. a pheredur paladyꝛ hir.
A heneidón llen. a thóꝛch. m^{ab}. perif. **D**erth **o**^{ab}.
 kadarn. a gobꝛó. m^{ab}. echel uoꝛdóyt twyll. góeir m^{ab}
 góestel. ac adóy uab góereint. **D**yꝛstan mab talluch.
Moꝛyen manaóc. granwen mab llyꝛ. allacheu mab
 arthur. a llaburoded uaryfaóc. a Chadóꝛ iarll kernyó.
Moꝛuran eil tegit. a ryaóꝛd eil moꝛgant. a dyuyꝛ uab

alun dyuet. gŵyr gwalstot ieithoed. Adaon mab telyeffin. a Ilara uab kafnat wledic. **A** fflaudur fflam. agreidyal gall dofyd. Gilbert mab katgyffro. Menŵ mab teirgŵaed. gyŷthmŵl wledic. **B**aŵda uab karadaŵc vreichuras. Gildas mab kaŵ. karieith mab feidi. a Ilawer owyŷ Ilychlyn a denmarck. a Ilaber owyŷ groec y gyt ac ŷynt. **A** digawŵn olu adeuth yŷ kyghoz hŵnnŵ. **I**daŵc heb y ronabŷy. **P**ŷy y gŵŷ gŵineu y deuthpŷyt attaw gynneu. **R**un uab maelgŵn gŷyned gŵŷ y mae o vzeint idaŵ dyuot paŷp y ymgyghoz ac ef. **P**a achawŷ y ducpŷyt gŵas kyieuanghet ygkyghoz gŵŷ kyvurd arrei racko. mal kadyzieith mab faidi. ŵth nat oed ympŷydein gŵŷ ŵdarch y gyghoz noc ef. **A**c ar hŷny nachaf ueird yndyuot y datkanv kerd y arthur. ac nyt oed dyn a adnapei y gerd honno. namyn kadyzieith ehun. eithyŷ yuot ynuolyant y arth^{ur}. **A**c ar hynny nachaf pedeir affen arugeint ac eupynneu oeur ac aryant yndyuot. agŵŷ Iludedic vlin ygyt a phobun ohonunt yndŵyn teyŷngtet y arthur o ynyffed groec. Yna yderchis kadyzieith mab faidi rodi kygreir y ofla gyllellwawŷ hyt ympenn pythewnos a mis. a rodi yŷ affennoed *.adathoed ar teyŷngtet yŷ beird. ac a oed arnunt ynllŷe gobyŷ ymaros. **A**c ynoet y gygreir talu eu kanu udunt. **A**c ar hynny y trigywyt. **R**onabŷy heb **I**daŵc ponyt cam gwarauun yŷ gŵas ieuanc a rodei gyghoz kyhelaethet ahŵnn vynet ygkyghoz y arglŵyd. **A**c yna y kyuodes kei ac y dywaŵt. pŷy bynnac a vynno kanlyn arthur. bit heno yghernyŵ gyt ac ef. **A**c ar nys mynno. bit yn erbyn arthur hyt ynoet y gygreir. **A**c rac meint y

kynnóŕŕf hónnó deffroi aozuc ronabóy. **A**phan deffroes ydoed ar groen ydinawet melyn. góedy rygyfscu o honaó teir nos athzi dieu. Ar ystoza honn aelwir bæidwyt ronabóy. Allyma yz achaós naóy:neb y vzeidwyt. na bard na chyfarwyd heb lyuyz. o achaós y geniuer Iiú a oed ar ymerch a hynny o Amrauel liw odidaó ac ar yzaruev ac eu kyweirdebeu. Ac ar y Penneu góerthuaó ar mein rinwedaól. .

Owein and Lunet.

Vamheraódyz arthur oed yg kaer Ilion ar wyfc. Sef yd oed yn eisted diwarnáwt yny yftauell. ac y gyt ac ef owein uab uryen. a chynon uab clydno. a chei uab kyner. a góenhwyuar ae lláuozy nyon yn góniaó óth ffenest°. a chyt dywettit uot pozthaó ar lys arthur. nyt oed yz vn. Glewlóyt gauaelaó ar yno hagen ar ureint pozthaó y aruoll ysp aphellennigyon. ac y dechzeu euhantrydedu. ac y uenegi moes y lllys ae deuaó udunt. yz neb adlyei vynet yz neuad neu yz yftauell oe venegi idaó. Yz neb adlyei letty oe venegi idaó. Ac ymperued lláó yz yftauell ydoed yz amheraódyz arth^{ur} yneisted. ar demyl oirvzwyn a llenn o bali melyngoch ydanaó a gobennyd ae dud-et o bali coch dan penn y elin. Ar hynny y dywawt arthur. Hawayz pei nam goganeóch heb ef mi a gyf-kón tra uewn ynaros vy móyt. ac ymdidan ae llóch chóitheu. a chymryt ysteneit o ved a golóythion y gan gei. a chyfcu a ózuc yz amheraódyz. A gofyn a ózuc kynon uab klydno y gei yz hynn a adawfsei arthur udunt. Minneu a vynnaf yz ymdidan da aedewit y minneu heb y kei. Hw wr heb y kynon teckaf yó itti wneuth^{ur}

edewit arthur yngyntaf. Ac odyne yz ymdidan gozeu awypom ninneu ni ae dywedon itti. Wynet aozuc kei yz gegin. ac yz vedgeII. adyuot ac ysteneit o ved gantaó. Ac agozvlóch eur. Ac alloneit y dóin o vereu. a golóython arnadunt. Achymryt y golóython awnaethant. adechzeu yvet y med. Weithon heb ykei chwithheu bieu talu y minneu uy ymdidan. Kynon heb yz owein tal y ymdidan y gei. Dioer heb y kynon hyn góiz byt agwell ymdidanóiz no mi. a móy a *welcist* o betheu odidaó. tal di y ymdidan y gei. Dechzeu di heb yz oweī * oiz hynn odidockaf a wpych. Mi a wnaf heb y kynon. Damyn vn mab mam a that oedon i. a dzythyll oedon. amaóiz oed vy ryvic. Ac ny thybygón yny byt aozffeī arnaf o neb ryó gamhóiz. Agóedy daruot im gozuot ar bob camhóiz oiz a oed yn vn wlat ami. Yngyweráo awneuthum a cherdet eithauoed byt a diffeithwch. Ac yny diwed. Ac yn y diwed dywannu aóneuthum ar yglynn teckaf yny byt. agóyd gogyfuch yndaó. Ac avó regedaó oed ar hyt yglynn. a ffozd gan yftlys yz auon. acherdet y ffozd awneuthum hyt hanner dyd. Ar parth arall a gerdeis hyt pzyt naón. Ac yna ydeuthum y uaes maóiz. Ac yn nibenn y maes yd oed Kaer uaóiz lywchedic. agóeilgi yngyuagos yz gaer. a pharth ar gaer ydeuthum. Ac nachaf ygóelón deu was pengrych velyn. a ractal eur am penn pop un o honunt. a pheis o bali melyn am bop unonadunt. Agóaegeu eur am vynygleu eu traet yn eu traet. Abóiz o asgón eliphant yn lláo pob un o nadunt. Ac eu llinyneu o ieu hyd. ae faetheu ac eu pelydyz o asgón mozuil.

gŵedy eu hafgellu acadaned pabŷn. A phenneu eur ar y pelydyz. **A** chyllleill a llafneu eur udunt. **A**c eu karneu o aſgŵn mozuil yn nodeu udunt. **A**c ŷynteu yn faethu eu kyllleill. A rynnawd y ʒythunt ygŵelŷn wr penngrych melyn yny dewred. A e uaryf ynnewyd eillaŷ. **A** pheis a mantell o pali melyn ymdanaŷ. A c yfnoden o eurllin ympenn y uantell. A dŷy wintas o gozdwal bŷith am y dŷaet. a deu gnep o eur yn eu kaeu. **A** phan y gŵeleif i euo. dyneffau a wneuthum attaŷ. A chyfarch gŵell a wneuthum idaŷ. **A**c rac dahet y wybot ef. kynt y kyuarchaŷd ef well ymi. no miui idaŷ ef. **A**dyuot gyt ami a oꝛuc parth ar gaer. **A**c nyt oed gyuanhed yny gaer. namyn a oed yn vn neuad. A c yno ydoed pedeir moꝛŷyn ar hugeint. yn gŵniaŷ pali ʒyth ffenestyz. **A** hynn a dywedaf ytti gei vot * yntebic gennyf bot yntegach yz hacraf onadunt hwy noz voꝛwyn deckaf a weleif ti eiryoet yn ynys pŷydein. **V**z an hardaf onadunt. hardach oed no gŵenhŷyuar gŵeic arthur pan uu hardaf eiryoet duŷ nadolic. neuduŷ paſc ʒyth offeren. A chyuodi a oꝛugant ragof. a chwech o nadunt agymerth uy march ac amdiarchenwys inneu. A chwech ereill onadunt agymerth vy arueu ac ae golchaffant y myŷn rol yny yttoedynt gynwynet ar dim gŷynnaf. **A**r trydyd chwech onadunt adodaffant llieineu ar ybyzdeu. ac a arlŷydaffant vŷyt. **A**r pedwyzyd chwech adiodaffant vy lludeticwiſc. adodi gŷiſc araŷl amdanaf. nyt amgen. crys a llaŷdyz oꝛ bliant. **A**pheis a ŷŷcot a mantell o bali melyn. a gozffoys llydan yny vantell. **A** thynnu gobennydyeu

amhyl a thudedeu oꝛ bliant coch udunt. y danam ac yn kylch. **A**c eisted a oꝛugam yna. **A**r chwech onadunt a gymerth vy march ae goꝛugant yndiwall oe hoſſ yftarn. yngyftaſſ ar yfweineit goꝛeu ynynys pꝛydein. **A**c ar hynny nachaf gaꝛgeu aryant adꝛfyꝛ y ymolchi yndunt. **A**thyꝛeleu o vliant gꝛyꝛd. a rei gwynnyon. ac ymolchi a oꝛugam. a mynet y eisted yꝛ bꝛꝛd a oꝛuc y gꝛꝛ gynneu. a minneu yn neſſaf idaꝛ argꝛꝛaged oſſ is vy ſaꝛ inneu. eithyꝛ y rei oedyn gwaffanaethu. **A**c aryant oed y bꝛꝛd. a bliant oed lieineu y bꝛꝛd. **A**c nyt oed un ſeſtyꝛ yn gwaffanaethu y bꝛꝛd namyn eur neu aryant. neu vueli. **A**n bꝛꝛt a death in. a diheu oed iti gei. naweleis i eirmoet bꝛꝛt na ſſynn ny welꝛn yno y gyffelyp. **E**ithyꝛ bot yn well kyweirdeb y bꝛꝛt ar ſſynn a weleis i yno noc yn ſſe araſſ eiryoet. **A**bꝛꝛtta a oꝛugam hyt am hanner bꝛꝛt. **A**c ny dywat nar gꝛꝛ nac vn oꝛ moꝛnyon vn geir ꝛꝛthyf i hyt yna. **A**phan uu debic gan y gꝛꝛ bot yn well gennyf ymdidan no bꝛꝛta. **A**moſyn a oꝛuc ami pa ryꝛ ꝛꝛ oedꝛn. **A**dyꝛedut a oꝛugum inneu bot ynda gennyf i kaffel a ymdidanei ami. **A**c nat oed yny * ſſys bei kymeint ac eu dꝛycket ymdidan dynyon. **H**a unbenn heb y gꝛꝛ. ni a ymdidanem athi. ony bei leſteir ar dy vꝛꝛt. **A**c weithon ni a ymdidanꝛn athi. **A**c yna y menegeis i yꝛ gꝛꝛ pꝛꝛy oedꝛn. ar kerdet oed arnaf. **A**dywedut vy mot yn keiſſaꝛ a oꝛſſei arnaf. neu vinneu a oꝛſſei ar baꝛp. **A**c yna edꝛych a oꝛuc y gꝛꝛ arnaſi a gowenu. a dywedut ꝛꝛthyf. bei na thybyckꝛn. dyuot goꝛmod o ovut itt. mi a uanagꝛn itt yꝛ hynn ydwyt yny geiſſaꝛ. **A** chymryt triſtit agoueileint awneuthum ynof am

hynny. Ac adnabot a wnaeth y gŵr arnaf hynny. a dywedut ōrthyf. kanys gŵell yŵ gennytti heb ef. menegi o honaf i ytti dy aflës noth les mi ae managaf itt. kŵc yma heno heb ef. a chyuoŵ yn uoŵe y uynyd. a chymer y ffozd ydwyŵ ar hyt y dyffrynn uchot. yny delych yz koet y doethoŵt trŵydaŵ. **A**c yn rynaŵd yn y coet ef agyferuyd gwahanffoŵd athi. ar y tu deheu itt a cherda arhyt honno. yny delych y lannerch uaŵr o uaes. agoŵfed ymperved y llannerch. **A** gŵr du maŵr awely ym penn yz oŵfed. ny bo llei odim no deuwr owyŵ y byt hŵnn. Ac untroet yŵfyd idaŵ. Ac un llygat ygknewillyn y tal. a ffonn yŵfyd idaŵ o hayarn. a diheu yŵ itti nat oes deuwr yny byt ny chaffo eu llywyth yn y ffonn. **A**c nyt gŵr anhegar ef. gŵr hazyŵ yŵ ynteu. Ac wtwart yŵ ar y koet hŵnnŵ. Athi awely mil o annieileit gŵyllt yn pozi yn y gylch. agofyn jdaŵ ffoŵd y uynet oŵ llannerch. Ac ynteu a vyd gŵrthgroch ōrthyt ti. Ac ef a vennyc ffoŵd itti ual y keffych yz hynn ageiffy. **A** hir uu gennyfi y nos honno. ar boze trānoeth kyfodi a oŵgum agŵisgaŵ amdanaf. Ac yŵcynnu ar vy march. a cherdet ragof arhyt y dyffrynn yz coet. **A**c yz wahanffoŵd a venegis y gŵr y deuthum hyt y llannerch. a phan deuthum yno. hoffach oed gennyf awelŵn yno o annieileit gŵyllt. no * thzi chymeint ac y dywaŵt y gŵr. **A**r gŵr du a oed yno yneifed ym penn yz oŵfed. Maŵr ydywaŵt y gŵr i mi y vot ef. mŵy o lawer oed ef no hynny. Ar ffonn hayarn a dywedaffeŵi y gŵr y mi uot llywyth deuwr yndi. **D**yŵpys oed gennyfi gei uot llywyth pedwar milŵr yndi. a honno oed yn llaw y gŵr du. Ac ny dywedeŵi ynteu

62thyi. namyn g62thgloched. **A** gofyn a wneuthum
 ida6. pa vedyant oed ida6. ar y2 aniuieileit hynny. **W**i
 aedangoffaf itti dyn bychan heb ef. **A**chymryt y
 ffonn yny la6. a thara6 kar6 ahi dy2na6t ma62. **Y**ny
 ryd ynteu v2euarat ma62. ac 62th y v2eфарat ef y doeth
 o aniuieileit. yny yttoedynt gynamlet ar fy2 yny2 awy2.
Ac yny oed gyfyg ymi feuyll yny llannerch ygyt ac
 6ynt. a hynny o feirff ag6iberot. ac amryuael aniuieil-
 eit. **A**c ed2ych a o2uc ynteu ar nadunt h6y. ac erchi
 udunt vynet y bo2i. ac est6ng eu penneu a o2ugant
 6ynteu. ac adoli ida6 ef. val g6y2 g6areda6c y eu
 hargl6yd. **A**c yna y dywa6t y g62 du 62thyf. a wely di
 dyn bychan y medyant yffyd ymi ar y2 aniuieileit
 hynn. **A**c yna gofyn ffo2d a 6neuthum ida6. agar6 uu
 ynteu. ac eiffoes gofyn a o2uc ef ymi pa le y mynn6n
 vynet. a dywedut a o2ugum ida6 py ry6 62 oed6n. a
 phy beth ageiff6n. a menegi a o2uc ynteu ymi. Kymer
 heb ynteu y ffo2d y tal y llannerch. a cherda y erbyn
 y2 allt ucho2 yny delych oe pheñ. ac odyne ti awely
 yftrat megys dyffrynn ma62. **A**c ymperued y2 yftrat
 ti awely p2enn ma62. aglaffach y6 y v2ic no2 ffenytwyd
 glaffaf. ac ydan y p2enn h6nn6 ymae ffynna6n. **A**c
 yn ymyl y ffynna6n y mae llech varmoz. ac ar y llech
 y mae ka6c aryant 62th gad6yn aryant. mal na ellir
 eu g6ahanu. A chymer y ka6c a b626 ga6geit o2 d6fy2
 am benn y llech. **A**c yna ti agly6y d62yf ma62. a thi
 a tebygy ergrynu y nef ar dayar gan y t62yf. **A**c
 yn * ol y t626f y da6 kawat adoer. ac abreid vyd itti
 y diodef hi yn vy6. a chenllysc vyd y ga6at. ac ynol y
 ga6at hinon a vyd. **A**c ny byd un dalen ar yp2eñ ny

darffo yz gawat eudwyn. ac ar hynny y dað kaðat o adar. a difgynnu ar y pænn a ðnant. **A**c ny chlyweist eiryoet yth wlat dy hun kerd kyftal ac aganant. **A** phan vo digrifaf gennyt gerd yz adar. **T**i aglywy duchan. a chwynuan yn dyuot ar hyt y dyffrynn tu ac attat. **A**c ar hynny ti awely varchaðc ar varch purdu. a góisc o bali purdu ymdanað. ac ystondard o vliant purdu ar y waeð. **A**thgyzchu a wna yngyntaf y gallo. **O** ffoy di racdað. ef ath ozdied. **O**s arhoy ditheu euo. a thi yn uarchaðc. ef ath edeu yn bedestyz. ac ony cheffy di yno ofut. nyt reit itti amofyn gofut tra vych vyð. **A**chymryt y ffozd aozugum hyt pan deuthum y benn yz allt. ac odyno y gðelón mal y managyffeï y gðz du ymi. ac y ymyl y pæñ ydeuthum. **A**r ffynnaðñ awelón dan y pænn. ar ðech uarmoꝝ yn y hymyl. arkaðc aryant ðzth y gadwyn. a chymryt y kaðc awneuthum. a bðzð kaðgeit oz dðfyz ampeñ y ðech. ac ar hynny nachaf y tðzðf yndyuot yn vðy yn da noc y dywedasseï y gðz du im. **A**c ynol y tðzyf y gawat. adiheuoed gennyfi gei. na dihangei nady nallðdyn yn vyð oz aozdiwedei y gaðat allan. **F**any ozsafei vn genllyfgen ohonei. nac yz croen nac yz kic nny hatalyei yz asgðrn. ac ymchoelut pedzain uy march ar y gaðat awneuthum. adodi fðch vyntaryan. ar penn vy march ae vðng. adodi y baryflen ar vym penn vy hum. ac uelly pozthi y gawat. **A** phan edzycheis ar y pænn. nyt oed un dalen arnað. ac yna yd hinones. ac ar hynny nachaf yz adar yndifgynnu ar y pænn. ac yn kanu. **A** hyspys yð gennyfi gei. na chynt na gðedy na chiglefi kerd kyftal [633] a hon-

no eiryoet. **A**phan oed digrifaf gennyf gwarandað ar yz adar. nachaf tuchan yn dyuot ar hyt y dyffryn yn dyuot parth ac attaf. ac yndywedut 6zthyf. **A** varchaðc heb ef beth ahut ti ymi. padzðc digoneis inheu yt-ti pan wnelut titheu ymi. ac ym kyf byth awnaeth-oft hedið. **P**ony wydut ti nat edewis y gawat hedið nadynd na llòdyn yn vyð ymkyfoeth oz agauaf all-an. **A**c ar hynny nachaf uarchaðc ar varch purdu. a góisc o bali purdu ymdanað. ac arwyd ovliant purdu ymdanað. **A**c ymgyzchu aozugam. **A**chyn beidznt hynny. ny bu hir ynymbyzrywyt i. **A**c yna dodì aozuc ymarchaðc arlløst y waeð dzòy avòyn ffròyn vy march. ðc ymdeith ydaeth ar deu varch gantað. am adað ynneu yno. **D**y wnaeth ygòz ymdanafì o vaðzed. kymeint am karcharu. **D**yt yf-peilòys ynteu vi. **A**dyuot aozugum inneu dzachef-en y ffozð ydeuthum gynt. **A**phan deuthum yz llannerch ydoed ygòz du yndi. ðm kyffes adygaf itti gei. mae ryued na thodeis ynllynn taðd rac kewilyd. gan agefeis owattwar gan ygòzdu. **A**c yz gaer ybuaffònn ynos gynt. ydeuthum ynos honno. **A** llawenach uuwyt 6zthyf y nos hòno. noz nos gynt. a góell ym pozthet. ar ymdidan a vynnònn gan wyz achan wraged agaffònn. **A**c ny chaffònn i neb agyzbòyllèi 6zthyf i dim am vyz kyzch yz ffynnaðnn. **D**ys kyzbòyllèis ynneu 6zth neb. **A**c yno y bum y nos honno. **A**phan gyfodeis y vynyð y boze trannoeth. ydoed balffrei gòineudu. amygen burgoch idað kyngochet arkenn yn baraðt gòedy y ystarnu yn gywei. a gòedy gòisgað vy arueu. **A**c adað vy mendyth yno. adyuot hyt vy

Pys vy hun. **A**r march hōnnō ymae gennyfi etto yn
 yz yftauell racko. **A**c yrof aduō gei naf rodōn i euo
 ettwa yz y palffrei gozeu ynynys pzydein. **A**duō a
 wyz gei nac adeuaōd * dyn arnaō ehun chōedyl veth-
 edigāch no hōnn eiryōet. **A**c eiſſoes rac odidocket
 gennyfi. nachiglef eirmoet na chynt. nac gōedy a
 wypei dim yōzth y chōedyl hōnn. namyn hynny. **A**
 bot defnyd y chōedyl hōnn ygkyfoeth yz amheraō-
 dyz arthur heb dywanu neb arnaō. **H**a wyz heb
 yz owein ponyt oed da mynet y geiſaō dywanu ar
 ylle hōnnō. **M**ynnllaō vygkyfeillt heb ykei. myn-
 ych ydywedut ar dy dauaōt yz hynny peth nyf gōnelut
 ar dy weithzet. **D**uō a wyz heb ygwenhōyfar ys oed
 gōell dygrogī di gei. no dywedut ymadzaōd moz
 warthaedic a hōnnō ōzth ōz mal owein. **M**ynllaō vyg
 kyfeillt wreicda heb y kei. nyt mōy o volyant y owein
 adywedeiſt di. no minneu. **A**c ar hynny deſſroi a
 oꝛuc arthur. agofyn agyſgaffeī hayach. **D**o arglōyd
 heb yz owein dalym. **A**e amfer ynni ~~vynet~~ vynet yz
 byzdeu. **A**mfer. arglōyd heb yz owein. **A**c yna
 kanu koꝛn ymolchi awnaethpōyt. **A**mynet awnaeth
 yz amheraōdyz ae deulu oll y vōytta. **A**gōedy daruot
 bōytta. difflan a oꝛuc owein ymdeith. **A**dyuot y letty
 a pharattoi y varch ae arueu a oꝛuc.

APhan welas ef ydyd dzannoeth. gōiſgaō y
 arueu a oꝛuc. **A**c yſgynnu ar y uarch. **A**cherdet
 racdaō a oꝛuc eithafoed byt. **A**diffeith vynyded.
 ac yn y diwed y dywanaōd ar y glynn a uanagaffeī
 gynon idaō. ual ygōydyat yn hyſpyf panyō hōnnō oed.
Acherdet a oꝛuc ar hyt y glynn gan yftlys yz auō.

Ar parth araſſ yꝛ auon y kerdaðd nny doeth yꝛ dyff-
rynn. **A**r dyffrynn agerdaðd nny welei y gaer. **A**
pharth ar gaer y deuth. **S**ef y gðelei y gðeifon yn
faethu eu kyſſeiſſ yn y lle y gðelfei gynon. **A**r gðz
melyn bieuoed y gaer ynfeuyſſ ger eu llab. **A**phan
yttoed owein yn mynnv kyuarch gðeſſ yꝛ gðz melyn.
kyuarch gðeſſ aozuc y gðz y owein. a dyuot nny
vlaen parth ar gaer. ac ef awelei yſtaueſſ nny gaer.
Aphan deuth yꝛ yſtaueſſ ef awelei y moꝛynyon yn
gðnyað * pali y myðn kadeireu eureit. **A**hoffach o
lawer oed gan owein e tecket. ac euhardet. noc y
dywaðt kynon idað. **A**chyfodi a wnaethant y waſſan-
aethu owein mal y gðaſſanaethaſſynt gynon. **A**hoffach
vu gā owein y boꝛthant. no chan gynon. ac am han-
ner bðytta amofyn aozuc y gðz melyn ac owein. py
gerdet oed arnað. **A**c y dywaðt owein gðbyl oe ger-
det idað. ac y ymgeiſſað ar marchaðc yſſyd yn gðar-
chadð y ffynnaðnn y mynnðn vy mot. a gowenu aozuc
y gðr melyn. a bot yn anhaðd gantað menegi y owein
y kerdet hðnnð. mal y bu anhaðd gantað y uenegi y
gynon. ac eiſſoes menegi aozuc y owein gðbyl y gðth
hynny. ac y gyſgu yd aethant. ar boꝛe dꝛannoeth y
bu baraðt march owein gan y moꝛynyon. **A**cherdet
aozuc owein racdað nny deuth yꝛ llannerch yd oed y
gðz du yndi. a hoffach uu gan owein meint y gðz du
no chan gynon. a gofyn ffoꝛd aozuc owein yꝛ gðz du.
ac ynteu ae menegis. a cherdet aozuc owein y ffoꝛd
ual kynon. nny doeth yn ymyl y pꝛenn glas. **A**c ef
awelei y ffynnaðn. ar llech yn ymyl y ffynnaðn. ar
kaðc erni. a chymryt y kaðc aozuc owein abðzð kað-

geit oꝛ dōfyꝛ ar y llech. **A**c ar hynny nachaf y tōꝛyf. ac yn ol y tōꝛyf y gaſat. **M**ſy olawer noc ydywedafſei gynon oedynt. **A**gſedy y gaſat goleuhau a oꝛuc yꝛ awyꝛ. **A**phan edꝛychaſd owein ar y ꝛienn. nyt oed vn dalen arnaſ. Ac ar h̄ny nachaf yꝛ adar yn diſgynnu ar y ꝛeñ ac ynkanu. **A**phan oed digrifaf gan owein gerd yꝛ adar. ef awelei varchaſc ȳ dyuot arhyt y dyffryn. **A**e erbynnyeit a oꝛuc owein. ac ymwan ac ef yn dꝛut. **A** thoꝛi ydeu baladyꝛ a oꝛugant. **A** diſpeilaſ deugledyf awnaethant. ac ymgyfogi. **A**c ar hynny owein adꝛewis dꝛynaſt ar ymarchaſc trōy y helym. ar pennffefſtin. ar penngſch ꝛōꝛqſin. **A** thꝛōy y kroen ar kig ar aſgōꝛn. yny glōyfaſd ar yꝛ emenyd. **A**c yna adnabot a oꝛuc ymarchaſc duaſc ry gaffel dyꝛ*naſt agheuaſl o honaſ. **A**c ymchoelut ꝛeñ y varch a oꝛuc aſfo. **A**e ymlit a oꝛuc owein. Ac nyt ymgaffei owein ae vaedu ar cledyf. nyt oed bell idaſ ynteu. **A**c ar hynny owein awelei gaer uaſꝛ lywchedic. **A**c y ꝛoꝛth y gaer ydeuthant. ac eſlōng ymarchaſc duaſc a ſnaethꝛōyt ymyſn. ac eſlōng doꝛ dyꝛchauat awnaethꝛōyt ar owein. **A** honno ae medꝛaſd odis y ꝛardōgyl y kyfrōy yny doꝛres ymarch yn deu hanner trōydaſ a thꝛoelleu yꝛ yſparduneu gan yfodleu owein. ac yny gerda ydoꝛ hyt y llaſꝛ. a thꝛoelleu yꝛ yſparduneu a dꝛyſl y march y maes. **A**c owein yꝛōng ydōydoꝛ ar dꝛyſl arall yꝛ march. ar doꝛ ymyſn agaewyt ual na allei owein vynet odyno. **A**c yg kyfyg gyghoꝛ ydoed owein. ac ual ydoed owein uelly. ſef y gōlelei trōy gyſſōllt ydoꝛ heol gyfarōyneb ac ef. ac yſtret o tei o bop tu yꝛ heol. **A**c awelei

moꝛðyn benngrech uelen aractal eur am yphenn. a gúisc o bali melyn ymdanei. a dðy wintaf o goꝛðwal bꝛith am y thꝛaet. **A**c yndyuot yꝛ poꝛth. ac erchi agoꝛi a oꝛuc. **D**uð awyꝛ unbennes heb yꝛ owein na ellir agoꝛi ytti o dyma. mðy noc y gellyditheu waret y minneu o dyna. **D**uð awyꝛ heb y uoꝛðyn oed dyhed maðꝛ na ellit gúaret itti. ac oed iaðñ y wreic wneuthur da ytti. **D**uð awyꝛ na weleis i eirmoet waf well no thidi gꝛth wreic. **O** bei gares itt goꝛeu kar gúreic oedut. **O** bei oꝛderch itt goꝛeu goꝛderch oedut. ac gꝛth hynny heb hi yꝛ hynn a allaf i o waret itti mi aegúnaf. **H**ðde di y votꝛý honn a dot am dy vys. a dot y maen hðnn y myðñ dylað. a chae dy dðꝛn am y maen. a thꝛa gudyych ti euo euo ath gud ditheu. **A**phan hambýllont hýy oꝛ lleon y deuant ðy yth gyꝛchu di yth dihennydyað am ygúꝛ. **A**gúedy na welont hýy dydi dꝛúv vyd gantunt. a minneu a vydaf ar yꝛ efgynuaen racko yth aros di. **A**thydi amgúely i. kany welýfi dydi. a dyꝛet titheu adot dylað ar penn * vy yfgúyd i. **A**c yna ygúybydaf i dy dyfot titheu attaf fi. **A**r ffoꝛd ydelýfi o dyno dyꝛet titheu gyt a mi. ac ar hynny mynet a oꝛuc o dyno y gꝛth owein. ac owein awnaeth aerchis y voꝛðyn idað o ll. ac ar hynny y deuth ygúyꝛ oꝛ llýs y geiðað owein oe dihenydu. **A**phan deuthant y geiðað. ny welfant dim namyn hanner y march. **A**dꝛúv ydaeth arnunt hynny. a diffannu oaruc owein oc eu plith. a dyuot att y voꝛðyn. adodi y lað ar y hyfgúyd. a chychðyn a oꝛuc hitheu racdi. ac owein y gyt ahi yny deuthant y drúf lløft uaðꝛ deledið. ac agoꝛi y lløft a oꝛuc

y vorðyn. adyuot y myðn. achaeu y llofft aozugant. **A**c edrych ar hyt y lloft aozuc owein. ac nyt oed yny llofft un hoel heb y lliwað a llið gwerthuað. **A**c nyt oed un ystyllen heb delð eureit arnei yn amryual. **A**chynnu tan glo aozuc y vorðyn. achymryt kaðc aryant aozuc hi adðfyz yndað. athðel o vliant gðynn ar y hyfgðyd. a rodi dðfyz y ymolchi aozuc y owein. **A**dodi bðrd aryant gozeureit rac y vazonn. a bliant melyn yn lliuin arnað. adyuot ae ginyað idað. **A**diheu oed gan owein. na welfei eiryoet neb ryð vðyt. ny welei yno digaðn o honað. eithyz bot yn well kyweirdeb ybðyt awelei yno. noc yn lle arall eiryoet. **A**c ny welas eiryoet lle kyn amlet anrec odidaðc ovðyt a llynn ac yno. **A**c nyt oed vn llestyz yn gðaffanaethu arnað. namyn llestri aryant neu eur. a bðytta ac yuet aozuc owein yny oed pzyt naðn hir. **A**c ar hynny nachaf y clywynt diafpedein yn y gaer. a gofyn aozuc owein yz uorðyn py weidi yð hðnn. **D**odi oleð ary gðada ~~bieu~~ bieu y gaer heb y uorðyn. ac y gyfgy ydaeth owein. a gðis oed y arthur dahet ygðely a ðnaeth y uorðyn idað. o yfgarlat a gra a phali a fyndal a bliant. **A**c am hanner nos y clywynt diafpedein girat. **P**y diafpedein yð hðnn weithon heb yz owein. **Y** gðada bieu y gaer yf*fyd uarð yz aðz honn heb y vorðyn. **A**c am rynnawd oz dyd. y clywynt diafpedein agðeidi. anueitraðl eu meint. **A**gofyn aozuc owein yz uorðyn pa ystyr yfyyd yz gðeidi hðnn. **M**ynet a chozff y gðada bieu y gaer y gaer yz lann. a chyodi aozuc owein y vynyð a gðifgað ymdanað. ac agoz i ffenestyz ar y llofft. ac

edzych parth ar gaer. ac ny welei nac ymyl nac eithaf yz lluoed yn llawni yz heolyd. a hynny yn llawn aruaoc. agwaged llawer ygyt ac wynt ar ueirch ac ar traet. a chzefydwyz y dinas oll ynkanu. **A**c ef atebygei owein bot yz awyz yn edinaoc rac meint ygwēidi ar utkyznn. ar crefydwyz ynkanu **A**c ymperued y lluhonnoc ef yz eloz. allenn o vliant gwynn arnei. aphyft kōyz yn llafgi yn amyl yn y chylch ac nyt oed vndyn dan yz eloz lai no baron kyuoethaoc. **A** diheu oed gan owein nawelfei eiryoet niuer kyhardet a hōnnoc o bali a feric a fyndal. **A**c ar ol y lluhonnoc ygwēlei ef gwēic velen aegwallt dros ydōy ysgōyd. ac agwaet brioc amyl yny bzigeu. a gwīfc o bali melyn ymdanei gwēdy yrōygaoc. a dōy wintas o gozdwal bzith amy thraet. **A**ryued oed na bei yffc penneu y byffed rac dyckynet y maedei y dōylaoc ygyt. ahyfpys oed gan owein nawelfei ef eiryoet gwēic kymryt a hi beyt uei ar y ffuryf iaon. ac uch oed ydiafpat. nōc aoed o dyn a chozn yny llw. a phann welas ef y wreic ennynu aōnaeth oe charyat yny oed gyflaon pop llwynaoc. **A**gofyn aozuc owein yz uozōyn pōy oed ywreic. **D**uoc a wyz heb y uozōyn gwēic y gellir dywedut idi y bot yn deckaf ozgwaged. ac yn diweiraf. ac yn haelaf. ac yn doethaf. ac yn vonhedickaf. vy arglōydes i yō honn racko. a iarlles y ffynnaon y gelwir gwēic y gōz a * ledeift di doe. **D**uoc a wyz heb yz owein arnaf. mae mōyhaf gwēic agarafi yō hi. **D**uoc a wyz heb y uozōyn nachar hi dydi nabychydic nadim. **A**c ar hynny kyuodi aozuc y uozōyn achynneu tan

glo. a llanó crochan odófyꝛ ae dodi y dóymaó. a chymryt tóel ovliant góyñ aedodi am vynógyꝛ owein. a chymryt goꝛflóch o aꝛcórꝛn eliphant. a chaóe aryant. ae lanó oꝛdófyꝛ tóym. agolchi peñ owein. ac odyꝛna agoꝛi pꝛenuol athynnu eꝛlyn. ae charn o aꝛgórꝛn eliphant. **A** deu ganaóꝛ eureit ar yꝛ eꝛlyn. **A**c eillaó y uaraf a oꝛuc aꝛychu y benn ae vynógyꝛ ar tóel. ac odyꝛna dyꝛchafel a oꝛuc y uoꝛóyꝛn rac bꝛonn owein. a dyuot ae ginyaó idaó. a diheu oed gan owein. na chafas eiryóet kinyaó kyꝛtal ahonno nadiwallach y wafanaeth. **A**góedy daruot idaó y ginyaó. kyweiryáó a oꝛuc y uoꝛóyꝛn y góely. **D**os yma heb hi y gyꝛcu a minneu aaf yoꝛderchu itti. a mynet a oꝛuc owein y gyꝛgu. a chaeu dꝛóꝛs y llóꝛft a oꝛuc y voꝛóyꝛn a mynet a mynet parth ar gaer. a phandeuꝛth yno nyt oed yno namyn trifyt a goꝛual. **A**r iarllꝛes ehun ynyꝛ yꝛftauell heb diodꝛf góelet dyn rac trifyt. a dyuot a oꝛuc lunet attei a chyuarꝛh góell idi. ac nyꝛ attebaóꝛd yꝛ iarllꝛes. a blyghau a oꝛuc y uoꝛóyꝛn adywetut óꝛthi. **P**y deró ytti pꝛyt nat attepꝛych y neb hedió. **L**unet heb yꝛ iarllꝛes py wyneb yꝛfyd arnat ti. pꝛyt na delut y edꝛych y goꝛfut auu arnaf i. ac a oed itti. ac yꝛf góneuthum i dy ti y gyfoethaóe. **A**c a oed kam itti. na delut y edꝛych y goꝛfut auu arnaf i. ac oed kam itti hynny. **D**ioer heb y lunet. ny thebygón i na bei well dy ſynóyꝛ di noc ymae. **O**ed well ytti geiffaó goꝛualu am ennill y góꝛda hónnó. noc ampeth arall. ny eꝛlych byth y gaffel. **Y**rof i aduó heb yꝛ iarllꝛes. ny allón i vyth ennill vy arglóyꝛd i odyꝛn arall. * yn ybyꝛt. **G**allut heb y lunet góꝛhagóꝛi a veí gyꝛtal ac

ef neuwell noc ef. **V**rof i a duó heb yz Iarllles pei na bei 6rthmun gennyf peri dihenydyab dyn auack6n mi abar6n dy dihenydyab. amgyffelybu 6rthyf peth moz aghywir ahynny. Apheri dy dehol ditheu mi ae g6naf. **D**a y6 gennyf heb y lunet nat achab6z itt|y hynny. namyn am uenegi o honafi ytti dy les. Ne nys metrut dy hun. A mefyl idi ohonam yggyntaf ayrrro att ygilyd. Amiui yadol6yn g6aha6d itti. ae titheu ym g6aha6d inneu. **A**c arhynny mynet aozuc lunet ymeith. Achyfodi aozuc yz iarlles hyt ard6s yz yftauell yn ol lunet. a pheffychu yn uchel. Ac edrych aozuc Lunet tu dzaechefyn. **A**c emneida6 aozuc yz iarlles ar lunet. A dyuot dzaechefyn aozuc Lunet att yz iarlles. **V**rof i adu6 heb yz iarlles 6rth lunet d6c y6 dy anyan. Achanyys vy lles i yd oedut ti yny uenegi im. manac pa ffozd vei hynny. **M**i aemanagaf heb hi. **T**i awdoft na ellir kynnal dy gyfoeth di namyn o vil6ryaeth ac arueu. Ac am hynny keis yn eb6ryd aekynhalyo. **P**a ffozd y gallaf i hynny heb yz iarlles managaf heb y lunet. **O**ny elly di gynnal y ffynna6n. ny elly gynnal dy gyuoeth. **D**y eill kynnal y ffynna6n namyn vn o teulu arthur. **A**minneu aaf heb y lunet hyt yn llys arthur. A mefyl im heb hi o deufaf o dyno heb uil6z a gatt6o y ffynna6n yngyftal neu ynwell noz g6z ae kedwis gynt. Anha6d y6 hynny heb yz iarlles. Ac eiffoes dos yb6ofi yz hynn adywedy. **F**ych6yn aozuc lunet ar ued6l mynet ylys arthur. **A**dyuot aozuc yz llofft att owein. **A**c yno ybuhi gyt ac owein yny oed amfer idi dyuot olys arth^{ur}. **A**c yna g6isga6 ymdanei aozuc hi a dyuot y

ymwelet ar iarllles. A llawen uu y iarllles 6rthi. ch6ed-leu o lys arthur gennyf heb y2 iarllles. Cozeu ch6edyl gennyf argl6ydes heb hi kaffel o honaf vy neges. A pha b2yt y mynny di dangos itt y2 un*benn adoeth gyt ami. Dy2et ti ac ef heb y2 iarllles am hanner dyd avo2y. yymwelet ami. A minneu a baraf ysgy-falhau y d2ef erbyn hynny. A dyuot a wnaeth hi ad2ef. Ac amhann^{er} dyd trannoeth y g6ifg6ys owein ymdana6 peis a s6icot a mantell obali melyn. ac o2ffreis lydan yny vantell o eurllin. A d6y wintas o go2dwal b2ith am y d2aet. allun ll6b o eur yneu kaeu. A dyuot a 6naethnt hyt yn ystauell y iarllles. A llawen uu y iarllles w2thunt. Ac ed2ych ar owein yn graff a o2uc y iarllles. Lunet heb hi nyt oes wed kerdet62 ar y2 unben h6nn. Py d26c y6 hynny argl6ydes. heb y lunet. Y rof fi adu6 heb y iarllles naduc dyn eneit vy arglwydi oe go2ff namyn y g62 h6nn. B andit g6ell itt argl6ydes. peinabei d2ech noc ef nyf dygei ynteu y eneit ef. Dy ellir dim 62th hynny heb hi kan dery6. B6ch ch6i d2achefyn atref heb y2 iarllles. A minneu agymeraf gygho2. A pheri dyfynnu y holl gyuoeth y unlle d2annoeth a o2uc y iarllles. A menegi udunt uot y hiarllaeth yn wedu. Ac na ellit y chynnal onyt o uarch ac arueu amil62yaeth. Ac ysef y rodaf inneu ar awch de6is ch6i. Ae un ohona6ch ch6i am kymero i. Ae v2g kannyadu ynneu y gymrut g62 ae kanhalyo o le arall. Sef aga6fant yneu kygho2 kanhadu idi g62a o le arall. Ac yna y duc hitheu efcyb ac archefcyb oe ll2ys y wneuthur y ph2iodas hi ac owein. Ag62hau a o2ugant g6y2 y iarllaeth y

owein. **A**c owein a gedwis y ffynnaón o waeó a chledyf. **S**ef mal y kedóis adelei o varchaóe yno. owein ae byzyei. ac ae góerthei yz y laón werth. **A**r da hónnó arannei owein y varóneyeit ae uarchogyon * hyt nat oed vóy gan y gyfoeth garyat dyn o: byt oll no: eidaó ef. **A** their blyned y buef uelly.

Aual ydoed walchmei diwarnátt yn gozym-deith y gyt ar amheraódyz arthur. Edzych aozuc ar arthur ae welet yn trift gystudedic. Adoluryaó aozuc góalchmei yn uaó: o welet arthur yny drych hónnó. Agofyn aozuc idaó. arglóyd heb py deró itti. **V**rof aduó walchmei heb yz arthur hiraeth yffyd arnaf am owein. agolles y gennyf meint teir blyned. **A**c o bydaf y bedwared vlóydyn heb y welet ny byd vy eneit ymko:ff. Ami aón ynhyfpys panyó o ymdidan kynon mab clydno y kolles owein y gennym. **H**yt reit itti heb y góalchmei luydyaó dy gyfoeth yz hynny. namyn ti agóy: dy ty aeill dial owein o: llas. neu y rydhau ot ydiw ygkarchar. ac os buó y dóyn gyt athi. **A**c ar a dywaótt góalchmei y trigywyt. ac ymgyweiryáó awnaeth arthur agóy: ydy gyt ac ef y geiffaó owein. **S**ef oed meint y nifer teir mil heb amlaó dynyon. Achynon mab clydno yn gyfaróyd udunt. **A** dyuot aozuc arthur hyt y gaer y buassei gynon yndi. Aphandeuhtant yno ydoed y góeiffon yn faethu yn yz unlle. Ar gó: melyn yn feuyll ach eu lláó. **A**phan welas ygó: melyn arthur. Kyuarch gwel aozuc idaó ae wahaódd. achymryt góahaódd aozuc arthur. **A**c yz gaer ydaethant. Achyt bei maó: euniuer. ny wydit eu hyfyz yny gaer. Achyuodi

aozuc y mozynyon y eugbaffanaethu. A bei awelfant ar bop gbaffanaeth eiryoet eithyꝛ gbaffanaeth y gbraged. Ac nyt oed waeth gwaffanaeth gbreiffon y meirch y nos * honno. noc vydei ar arthur yny lys ehun. **A**r boze trannoeth y kychbrynnobys arthur. a chynon yn gyfarbryd idaþ odyno. ac wynt a deuthant hyt lle ydoed y gbr du. A hoffach o lawer oed gan arthur meint y gbr du noc ydywedysfit idaþ. Ac hyt ympenn yꝛ allt ydeuthant. ac yꝛ dyffryn hyt yn ymyl yprænn glas. ac yny welfant y ffynnaþn ar kaþc ar llech. **A**c yna ydoeth kei ar arth^{ur}. **A**dywedut arglwyd heb ef. mi a þnn achabys ykerdet hþnn oþ. Ac eruyn yþ gennyf. gadu ymi bbrw y dbrfyꝛ ar y llech. ac erbynyeit y gofut kyntaf adel. A e ganhadu aozuc arthur. **A** bbrw kaþgeit oꝛ dbrfyꝛ ar y llech aozuc kei. **A**c yny lle arol hynny y deuth y tbrwyf. Ac ynol y tbrwyf y gawat. Ac ny chlywysfynt eiryoet twryf achab at kyffelyb y rei hynny. a llawer oamlaþ dynyon a oed ygkybeithas arthur aladaþd y gawat. **A** gbredy peidyaþ y gaþat y goleuhaþys yꝛ aþyꝛ. **A** phan edrychaffant ar ypræn nyt oed un dalen arnaþ. Adisgynnu aozuc yꝛ adar ar yprænn. A diheu oed gantunt na chlybryfynt eiryoet kerd kyrtal ar adar yn kanu. **A**c ar hynny ygbrlynt uarchaþc y ar varch purdu. agbrisc o bali purdu ymdanaþ. a cherdet gbrd gantaþ. ae erbynnyeit aozuc kei. ac ymwan ac ef. **A**c ny bu hir yꝛ ymþan kei a vyrywyt. **A**c yna pebyllyþ aozuc y marchaþc a phebyllyþ aozuc arthur ae lu y nos hþno. **A** phan gyfodant y boze trannoeth y vynyd. ydoed arwyd ymwan ar waþ y marchaþc. A dyuot

a oꝛuc kei ar arthur adywedut 6ꝛtha6. Ɔrgl6yd heb ef kam ymbrywyt i doe. ac aoed da yti y mi hedi6 vynet y ymwan ar marcha6c. Ga*daf heb yꝛ arthur. Ɔmynet a oꝛuc kei yꝛ marcha6c. Ɔc yny lle b6ꝛ6 kei a oꝛuc ef. Ɔc edꝛych arna6 ae wan ac arll6st y wae6 yny tal yny tyꝛ y helym ar penffestyn ar croen ar kic hyt yꝛ a f6ꝛ6n kyflet a phenn y paladyꝛ. Ɔc ymchoelut a oꝛuc kei ar ygedymdeithon dꝛachefyn. Ɔc o hynny allan yd aeth teulu arthur bop eilwerf y ymwan ar marcha6c. hyt nat oedun heb y v6ꝛ6 oꝛ marcha6c namyn arthur a g6alchmei. Ɔc arthur awisga6d ymdana6 y vynet y ymwan ar marcha6c. Och argl6yd heb y g6alchmei gat y mi vynet y ymwan ar marcha6c yngyntaf. Ɔe adu awnaeth arthur. Ɔc ynteu aaeth y ymwan ar marcha6c. a ch6nfallt o bali ymdana6 aanuonaffei uerch iarll r6gy6 ymdana6 ac amy varch. 6ꝛth hynny nys atwaenat neb oꝛ lluef. Ɔc ymgyꝛchu awnaethant ac ymwan y dyd h6nn6 hyt ucher. Ɔc ny bu agos yꝛ un o nadunt a b6ꝛ6 ygilyd yꝛ llaw6. Ɔthꝛannoeth ydaethant y ymwan a pheleidyꝛ godeua6c gantunt. ac ny oꝛfu yꝛ un o nadunt ar y gilyd. Ɔr trydyd dyd ydaethant y ymwan. a pheleidyꝛ kadarnuras godeua6c gan bobun onadunt. Ɔc ennyynnv olit awnaethant ac ymgyꝛchu a6naethant amhanner dyd ehun. Ɔ h6ꝛd a rodes pob un onadunt y gilyd. yny toꝛres holl gegleu eu meirch. Ɔc yny vyd pob un o nadunt dꝛos bedꝛein y varch yꝛ llaw6. Ɔchyuodi y vynyd a oꝛugant yn gyflym. Ɔ thynnu clefydeu ac ymffuft. Ɔ diheu oed gan y nifer ae g6el-ei 6ynt uefly. na welfynt eiryoet deu 6ꝛ kynwydh-

et ar rei hynny. na chyn gryfet. aphei tywyll y nos hi a vydei oleu gan y tan oe harueu. **A**c ar hynny dy-naót a rodes y marchaóc y walchmei hyt pan troes yz helym y ar y wyneb. * mal y hadnabu y marchaóc panyó gwalchmei oed. **A**c yna ydywaót owein. Arglóyd walchmei nyt atwaenón i didi o achaws dy gónfallt am kefynderó byt. Hóde di uygkledyfi am harueu. **G**idi owein yffyd arglóyd heb y gwalchmei. a thi aozuu. a chymer di vycgledyfi. ac ar hynny yd arganuu arthur óynt. a dyuot attunt aozuc. **A**rglóyd arthur heb y gwalchmei Ilyma owein. góedy gozuot arnafi. ac ny mynn uy arueu y gennyf. **A**rglóyd heb yz owein euo aozuu arnafi. ac ny mynn vycgledyfi. Moeffóch attafi heb yz arthur aóch clefydeu. ac ny ozuu yz vn ohonaóch ar ygilyd gan hynny. amynet dóylaó mynógyl y arthur aozuc owein. ac ymgaru aozugant. a dyuot aozugant y llu attunt yna gan ymfag a brys y geiffaó góelet owein. yuynet dóylaó mynógyl idaó. **A**c ef auu agos abot kalaned ynyz ymfag hónó. **A**r nos honno ydaethant yeu pebyllyeu. **A**thiannoeth arofyn aozuc arthur ymeith. Arglóyd heb yz owein nyt uelly y mae iaón itt. teir blyned yz amfer hónn yd euthum i y ózthyt ti arglóyd. ac ymae y meu i y lle hónn. **A**c yz hynny hyt hedió yd wyfi yn darparu góled ytti. kan góydon y dout ti ym keiffaó. a thi adeuy gyt ami yvóó dyludet ti ath wyz. ac enneint a geffóch. **A** dyuot aozugant oll hyt ygkaer iarlles y ffynnaón. **G**yt ar wled y buóyt deir blyned yn y darparu. yn un trimis y treulóyt. **A**c ny bu efmóythach udunt wled eiryóet na góell no honno.

Ac yna arofyn aozuc arthur ymeith. Agyaru kennad-
eu aozuc arthur att yz yarllles y erchi idi eillong
owein ygyt ac ef oe dangos y wyzda ynys prydein.
ae góragedda vn trimis. Ar iarllles ae kanhadaóð *
ac anhaóð uu genthi hynny. Adyfot aozuc owein y
gyt ac arthur y ynys prydein. A góedy y dyuot
ymplith y genedyl ae gyt gyfedachóyz. ef a trigywys
teir blyned ygkyfeir y trimis. ✓

A ualydoed owein diwarnaóð yn bóyta ar y
bózd ygkaerllion ar wyfc. nachaf uozóyn yn
dyuot ar uarch góineu mynggrych. ae vyghen
agaffei. Agóifc ymdanei o bali melyn. Arffróyn
ac awelit oz kyfróy eur oed oll. Ahyt rac bionn
owein ydeath. Achymryt y uotróy oed ar lab owein
awnaeth. Val hynn heb hi ygóneir y tóyllóz biazóz
aghywir yz mefyl ar dy uaryf. Ac ymchoelut penn
ymarch ac ymeith. Ac yna y doeth cof y owein y
gerdet hōno. Athziftau aozuc. Aphandaruu bóyta
dyuot y letty aozuc. agofalu ynós honno. Athzian-
noeth ykyuodes. ac nyt y llys agyzchóys. namyn
eithafoed bydoed. adiffeith vynyded. Ac ef a uu uelly
yny daruu y dillat oll. ac yny daruu y gozff hayach.
Ac yny tyfaóð bleó hir tróydaó. Achytgerdet aóna-
ei a bóyftuileit. achyt ymbozth ac óynt yny oedynt
gynefin ac ef. Ac yn hynny góanhau aozuc ef heb
allu eu kanhymdeith. Ac estóng oz mynyd yz dyff-
rynn. Achyzchu parc teccaf oz byt. A iarllles wedó
bioed y parc. Adiwarnaóð mynet aozuc y iarll-
es ae lláuozy nyon y ozymdeith gan yftlys llynn a
oed yny parc hyt argyfeir y chanaól. Ac óynt a

welynt yno eilun dyn aedeló. Ac ualdala ofyn rac-
 daó aozugant. Ac eiffoes neffau aozugant attab
 ae deymlaó ae edzych. **S**ef ygbelynt gbythi yn llabn
 ar naó. Ac yntev yngbywaó bñth yz heul. **A**dyuot
 aozuc yz iarllles dñachefyn yz kastell. A chymryt
 lloneit gozflóch oireit gberthuaó. ae rodi yn
 llab un oz llab uozynyon. **D**os heb hi a hónn gen-
 nyt a dóc y march racko ar dillat gennyt. * a dot
 ger llab y dyn gynneu. Ac ir ef ar ireit hónn ar gyfeir
 y gallon. **A**coz byd eneit yndaó ef agyfyt gan yz
 ireit hónn. agbylya beth a wnel. ar uozóyn a death rac-
 di. **A** chóbyl oz ireit a rodes arnaó. Ac adaó y march
 ar dillat ach y laó. **A** mynet ruthur y bñthaó. ac
 ymgudyaó a disgóyl arnaó. **A**c ym penn rynnaó hi
 ae gólei yn kofsi y vzeicheu. **A**c ynkyfodi y uynyd
 ac ynedzych ar y gnaót. A chymryt kewilyd aozuc moz
 hazyz oed y deló a oed arnaó. Ac arganfot aozuc y
 march ar dillat y bñthaó. **A**c ymlithzaó aozuc yny
 gafas tynnu y dillat attab oz kyfróy. ac eu góisgaó. ac
 efgynnu ar y march o abzeid aozuc. **A**c yna ym-
 dangos aozuc y uozóyn idaó. achyuarch góell idaó. A
 llawen uu ynteu bñth y voróyn. a gofyn aozuc idi py
 dir oed hónnó a phyle. **D**ioer heb y uozóyn iarllles
 wedó bieu y kastell racko. **A** phanuu uaró y góz ef a
 edewis genthi dóy iarlllaeth. a hedio nyt oes ar y heló
 namyn yz unty hónn nys ry dycko iarll ieuanc yffyd
 gymodaóc idi. am nat aei yn wreic idaó. **T**uan yó
 hynny heb yz owein. acherdet aozuc owein ar uozóyn
 yz kastell. **A** disfgynnu a wnaeth owein yny kastell.
 Ar uozóyn aeduc yystauell efmóyth. achynneu tan

idað ae adað yno. **A** dyuot aozuc y vorðy att yz iarll-
 es. Arodi y gorvlóch yny llab. **H**aa vorðyn heb yz
 iarll es mae yz ireit oll. neur golles oll heb hi. **H**a
 vorðyn heb yz iarll es. nyt haðd gennyfi dy atneiryað
 di yz hynny. **O**ed diryeit hagē y minneu treulað
 gðerth feith ugeint punt oireit gðerthuaðz ðath dyn
 heb wybot þy. **A**c eiffoes uozðyn heb hi gðaffan-
 aetha di euo. * yny vo diwall ogðbyl. **A** hynny a
 ozuc y uozðyn ywaffanaethu ar vðyt adiaðt a than a
 gðely ac enneint yny vu iach. ar bleð aæt þar owein
 yn tozuenneu kennoc. fef y bu yn hynny tri mis. **A**
 gðynnach oed y gnaðt yna. noc y buassei gynt. **A**c
 ar hynny y clywei owein diwarnaðt kynnoðyf yny cast-
 tell. a dðyn arueu y myðn. **A** gofyn a ozuc owein yz
 uozðyn. py gynnðyf yð hðnn. **Y** iarll heb hi adywed-
 eis i ytti yffyd yndyuot ðath y kastell. y geifað diua
 y wreic honn a llua maðz gantað. **G**ofyn aozuc owein
 aoes uarch ac arueu yz iarll es. **O**es heb y vorðyn y
 rei gozeu oz byt. **A**ey di y erchi ymi benffic march ac
 arueu heb yz oweī pei gallðn uynet yn edzychyat ar
 y llua. **A**f heb y uozðyn. adyuot att yz iarll es aozuc.
A dywedut ðathi y hymad^{ra}ðd o gðbyl. **S**ef aozuc yz
 iarll es chðerthin. **Y** rofi aduð hebhi mi a rodaf idað
 uarch ac arueu byth. **A**c ny bu ar y helð eiryøet
 march ac aruev kyftal ac ðynt. **A**da yð gennyfi eu
 kymryt o honað. rac eu kaffel om gelynyon auozy om
 hanuod. **A**c ny ðn beth a vynn ac ðynt. **A**dyfot a
 wnaethþyðt agðafgðyn du telediw a chyfrýy offawyd
 arnað. ac adogon o arueu gðz a march. **A**gðifgað a
 ozuc owein ymdanað. ac efgynnu ar y varch. **A** mynet

ymeith a deu uackóy gyt ac ef yngyweir o veirch ac arueu. A phan deuthant parth a llu yz iarll. ny welynt nac ol nac eithaf idaó. Agofyn a oꝛuc owein yz mac-kóyeit. pa vydin yd oed yz iarll yndi. Y vydin y mae y pedeir yftondard melynion yndi racko heb óynt. dóy yffyd yny vlaen a dóy yny ol. Je heb yz owein eóch chóí dꝛachefyn. ac arhoóch viui ynymyl poꝛth y kaſtell. Ymchoelut a oꝛugant hóy. a cherdet a oꝛuc ynteu racdaó yny gyferuyd ar iarll. Je tyn*nu a oꝛuc owein oe gyfróy. yny uyd yrydaó a choꝛof. ac ymchoelut penn y uarch parth ar kaſtell. A pha ofut bynnac agafas ef a deuth ar iarll y boꝛth y caſtell. at y mac-kóyeit. Ac y myón ydeuthant. ac owein a rodes y iarll y anrec yz iarll-es. A dyóedut óꝛthi. welydi yma y ti bóyth yz ireit bendigedic. ar llua abebyllwys yg kylch y kaſtell. ac yz rodi bywyt yz iarll y rodes ynteu y dóy iarllaeth idi dꝛachefyn. Ac yr rydit idaó y rodes hanner y gyfoeth ehun. achóbyl oe heur ae haryant ae thlyſſeu ae góyftlon ar hynny. Ac ymeith ydaeth owein. ae wahaó d a ónaeth yz iarll-es idaó. ef ae hoꝛll gyfoeth. ac nymynnóys owein namyn kerdet racdaó eithafoed byt adiffeithóch. Ac ual ydoed ynkerddet ef aglywei diſgrech uaó y myón koet ar eil ar dꝛyded. a dyuot yno a oꝛuc owein. A phan doeth yno. ef awelei clocuryn maó ygkanaó y koet. a charrec lóyt ynſtlys y bꝛyn. a hoꝛllt a oed yny garrec. a farff a oed ynyz hoꝛllt. A lleó purdu a oed yn ymyl y garrec. A phan geiſſei y lleó vynet o dyno y neidei y farff idaó oe vꝛathu. Seſ a oꝛuc owein diſpeilaó cledyf a neſſau att y garrec. Ac ual ydoed y

sarff yn dyuot o² garrec. y thara⁶ a o²uc owein achled-
 yf yny vyd yn deu hanner. a fychu y gledyf. a dyfot y²
 ffo²id ual kynt. Sef y g⁶elei y lle⁶ yny ganlyn. **A**c
 yng⁶are yny gylch ual milgi auackei ehun. a
 cherdet a o²ugant ar hyt y dyd hyt ucher. **A**phan
 uu amfer gan owein o²ffowys. difgynnu a o²uc. a
 gell⁶ng y uarch ymy⁶n dol goeda⁶c waftat. a llad tan
 a o²uc * a phan uu bara⁶t y tan gan owein. yd oed
 gan y llew dogon o gynnut. hyt ym penn teirnos. **A**
 difflannu a o²uc y lle⁶ y 6²tha⁶. **A**c yny lle nachaf y
 lle⁶ yndyuot atta⁶ a chaeriwrch ma⁶z teledi⁶ g⁶ata⁶.
Ae v⁶z⁶ gerb²zonn owein. a mynet am y tan ac ef. a
 chymryt a o²uc owein y kaeri⁶zch ae vligha⁶. a dodi
 gol⁶ython ar uereu ygkylch y tan. **A**rodi y i⁶zch
 namyn hynny y² llew oe yffu. ac ual ydoed owein
 uelly ef aglywei och ua⁶z ar eil ar d²yded yn gyfag-
 os ida⁶. **A**gofyn a o²uc owein aedynbyda⁶l. **I**e yf
 g⁶ir heb y dyn. **P**oy 6yt titheu heb y² owei. **D**ioer heb
 hi Lunet 6yfi llabuo²zbyn iarll⁶s y ffynna⁶n. **B**eth
 a wney di yma heb y² owein. **V**ygkarcharu heb hi
 yd ydys. o acha⁶s marcha⁶c adoeth ol⁶s arthur y
 uynnu y iarll⁶s yn p²ia⁶t. ac auu rynna⁶d gyt ahi. ac
 yd aeth y d²aigla⁶ ll⁶s arthur. **A**c ny doeth vyth
 d²achefyn. achedymdeith ymi oed ef m⁶oyaf agar⁶n
 o² byt. **S**ef a o²uc deu weiffon yftauell y iarll⁶s y
 oganu ef ae al⁶ yn t⁶yll⁶z. **S**ef y dywedeis i na
 allei y deu go²ff h⁶y. amryffon ae unco²ff ef. **A**c
 amhynny vygkarcharu yny llesty² maen. a dywedut
 nabydei vy eneit ym co²ff onydelei ef ym amdifffyn i
 yn oet y dyd. **A**c nyt pellach y² oet no th²ennyd. ac

nyt oes ymi neb aekeiffaþ ef. **S**ef yþ ynteu owein uab uryen. **A**oed diheu gennyttitheu pei gþypppei y marchaþc hōnnþ hynny y deuei yth amdiffyn. **D**iheu y rofi aduþ heb hi. **A**phanuu dogyn poethet y golython. eu rannu aozuc owein yn deu hanner y ryngtaþ ar uozþyn. **A** bþytta aozugant. **A**gþedy hynny ymddan yny vu dyd dazannoeth. **T**azannoeth gofyn aozuc owein yz uozþyn aoad le y gallei ef kaffel bþyt allewenyd y nos honno. **O**es arglþyd heb hi. dos yna dazþod. acherda y ffozd gan yftlys yz auon. **A**c ym penn ryntaþd ti awely gaer uabz. athyzeu * yn amyl arnei. **A**riarll bieu y gaer hōno gozeu gþz am vþyt yþ oz byt. **A**c yno y gelly di uot heno. **A**c ny wylþys gþylþz y arglþyd eiryoet yn gyftal ac y gþylþys y lleþ owein y nos honno. **A**c yna y kyweiryþys owein y uarch. ac y kerdldawd racdaþ trþy y ryt yny welas y gaer. **A**c y doeth yz gaer. **A**e aruoll aþnaethþyt idaþ yno ynenrydedus. **A** chyweiryþaþ y uarch yndiwall. adodi dogyn. o vþyt rac y uronn. **A** mynet aozuc y lleþ y bzeffeb y march y ozwed. hyt na lyfassei neb oz gaer uynet ygkyfyl y march. **A** diheu oed gan owein. nawelas eiryoet lle kyftal y waffanaeth ahōnnþ. **A** chyndziiftet oed bop dyn yno achyn bei agheu ympop dyn onadunt. **A** mynet aozugant y vþyta. ac eisted aozuc yz iarll ar y neilllaþ y owein. **A**c un verch oed idaþ ar y tu arall y owein. **A** diheu oed gan owein nawelas eiryoet vn vrozþyn delediwach no honno. **A** dyuot aozuc y llew rþng deutroet owein dan y bþzd. **A**c owein ae pozthes o bop bþyt oz aoad idaþ ynteu. **A**c

ny welas owein bei kymeint yno a thristyt y dynyon. Ac am hanner bŷytta gressaŷu owein a oꝛuc y iarll. Madŷs oed itt bot yn llawen heb yꝛ owein. Duŷ a 6yꝛ yni nat 6ꝛthyt ti ydym dꝛift ni. namyn dyuot deunyd tristit in a gofal. Beth yŷ hynny heb yꝛ owein. Deu uab oed im. a mynet uyn deu uab yꝛ mynyd doe y hela. Sef y mae bŷyftuil yno allad dynyon a wna. ac eu hyffu. Adala vy meibon a oꝛuc. ac auoꝛy y mae oet dyd y rofi ac ef y rodi y voꝛ6yn honno idaŷ. neu ynteu aladho vy meibon ymgŷyd. ac eil|lun dyn yffyd arnaŷ. Ac nyt llei ef no chaŷ. Dioer heb yꝛ owein. truan yŷ hynny. a phyun a wney ditheu o hynny. Duŷ awyꝛ arnaf heb yꝛ iarll uot yn diweirach gennyf diuetha vy meibon agafas om hanuod. no rodi uy merch idaŷ ombod. * oe llygru. ae diuetha. ac ymdidan awnaethant am betheu ereill. Ac yno y bu owein y nos honno. ar boze trannoeth 6ynt aglywynt tŷyŷf anveitraŷl y ueint. Sef oed hynny ygŷ maŷ yn dyuot ar deuuab gantaŷ. A mynnu kadŷ y gaer a oꝛuc y iarll racdaŷ a dilyffu y deu vab. 66isgaŷ a oꝛuc owein y arueu ymdanaŷ. a mynet allā. ac ymbꝛaŷf ar gŷ. Ar lleŷ yny ol. A phanwelas ygŷ owein yn aruaŷc. y gyꝛchu a oꝛuc. Ac ymlad ac ef. agŷell o laŷer yd ymladei y lleŷ ar gŷ maŷ noc owein. 6rofi aduŷ heb ygŷ 6ꝛth owein. nyt oed gyfyg gennyf ymlad athidi bei nabei yꝛ anifeil gyt athi. Ac yna y byꝛyaŷd owein y lleŷ yꝛ gaer. a chaeu y poꝛth arnaŷ. Adyuot y ymlad ual kynt argŷ maŷ. a diŷgrech a oꝛuc y lleŷ am glybot gofut ar owein. a dꝛigyaŷ yny vyd ar neuad yꝛ iarll.

Ac yar y neuad hyt ar y gaer. Ac yar y gaer y neid-
 yaðd yny uu gyt ac owein. A phaluab̄t atrewis ylleð ar
 beñ ysgóyd y góꝛ maðꝛ yny uyd y balaf tróy bleth y
 dbyclun. ual ygb̄elit y hoñl amyfgar yn lliþiað o hon-
 að. **A**c yna y dygbyðóys y góꝛ maðꝛ yn varð. Ac yna
 y rodes owein y deu vab yꝛ iarñ. A gðahaðd owein a
 oꝛuc yꝛ iarñ. Ac nyfmyrnaðd owein. namyn dyuot
 racðað yꝛ dol ydoed **L**unet yndi. **A**c ef awelei yno
 kynneu uaðꝛ o tan. **A** deu was penngrych wineu
 deledið yn mynet ar uoꝛðyn oe bðꝛð yny tan. **A** go-
 fyn a oꝛuc owein py beth a holynt yꝛ uoꝛðyn. A dat-
 kanu eu kyfranc a oꝛugant idað. mal ydatkanassei y
 uoꝛðyn y * nos gynt. ac owein a pañðys idi. **A**c
 am hynny y llōfðón ninneu hi. **D**ioer heb yꝛ owein
 marchaðc da oed hðnnð. **A**ryued oed gennyfi pei
 gðypei ef uot ar y uoꝛðyn hynny. nadelei y hamdi-
 ffyn. **A**phei mynneðch chði vyui dzoftað ef. miui
 aaðn y chði. **M**ynnðn heb y gweiffon mynny góꝛ an
 gðnaeth. A mynet a oꝛugant y ymdiot ac owein. A go-
 fut agafas owein gan y deu was. **A**c ar hynny y lleð
 a nerthóys owein. Ac a oꝛuuant ar y gðeiffon. **A**c
 yna y dywedaffant bynteu. na unbenn. nyt oed amot
 ynni ymlad namyn athydi dy hun. **A**c yfanhaðs
 ynni ymlad ar anifeil racko noc a thydi. **A**c yna y
 dodes owein y lleð ynylle y buassei y uoꝛðyn yg
 karchar. a gðneuthur mur maen ar y dꝛðs. **A** mynet
 y ymlad ar góꝛꝛ malkýt. ac ny dothoed owein y
 nerth ettwa. **A** hydyꝛ oed ydeu was arnað. Ar
 llew vyth yn difgrechu am vot gouut ar owein. A
 rýygað ymur a oꝛuc y llew yny gauaf ffozd allā. **A**c

yn gyflym y lladaód y neill o agbeiffon. Ac yny lle y lladaód y llall. Ac uelly y differassant hóy Lunet rac y llafgi. Ac yna ydaeth owein a Lunet gyt acef y gyfoeth iarllles y ffynnaón. Aphan doeth odyño y duc y iarllles gantaó y lys arthur. A hi a uu wreic trauu vyó hi.

Acy na ydeuth ef ffozd y lys y du traós. Ac ymladaód acef. Ac nyt ymedewis ylleó ac owein yny ozuu ar y du traós. A phandoeth ef ffozd y lys y du traós y neuad agyzchóys. Ac yno y góelas ef pedeir góraged ar hugeint. telediwasf oza welas neb eiryóet. Ac nyt oed dillat ymdannunt werth pedeir ar hugeint o aryant. Achyntristet oedynt ac * agheu. Agofyn aozuc owein udunt yf-tyz eutrifitit. Vdywedassant óynteu panyó merchet ieirll oedynt. Ac ny dothoedynt yno namyn ar gózmóyhaf a garei bop un onadunt gyt ahi. Aphan doetham ni yma ni a gáóssam lewenyd a pharch ac an góneuthur yn vedó. Agóedy y beym uedó y deuei y kythzeul bieu y llys honn. ac y lladei angóyz oll. Ac y dygei an meirch ninneu ac andillat ac an eur ac anaryant. Achozffozzed y góyz yssyd ynyz un ty a llawer o galaned ygyt ac óynt. Allyna itti unben yf-tyz an tristit ni. Adzóc yó gennym ni unben dy dyuot tithieu yma rac dzócc itt. Athzuan uu gan owein hynny. amynet aozuc y ozymdeith allann. Ac ef awelei uarchaócc yndyuot attaó. Ac yny aruo ll tróy lewenyd acharyat ual bei bzaótt idaó. Sef oed hónnó y du traós. Duó aóyz heb yz owein nat ygyzchu dy lewenyd y dodóyf i yma. Duó awyz heb ynteu naf keffy dith-

eu. **A**c yn y lle ymgylchu a bnaethant. **A**c ymadoydi yndut. ac ymdihauarchu ac ef aozuc owein ac ef. **A**e rbymao ae dbylao ar y gefyn. **A**naod a erchis y du traos y owein. **A**dywedut brythao. arglwyd owein heb ef. darogan oed dydyuot ti yma ym dareftong i. a thitheu a deuthofst. **A**c aozugofst hynny. **A**c yspeiluo uum i yma. ac yspeilty uu uyn ty. **A**dyzo im vy eneit. **A**mi aaf yn yspyttyuo. a mi agynhalyaf y ty honn yn yspytty y wann ac y gadarn. tra vbyf vyo rac dy eneit ti. **A**c owein agymerth hynny ganta. **A**c yno y bu owein y nos honno. **A** thzannoeth y kymerth ypedeir gbraged arhugent ae meirch. ae dillat. ac a dathoed gantunt o da athlyffeu. **A**c y kerdoye ac bynt gyt ac ef hyt yn llys arthur. **A**llawen uuaffe i arthur brythao gynt pan y kollaffe i. **A**llabenach yna. **A**r gbraged hynny yz honn a vynnei dzygyao yn llys arth^{ur} * hi ae kaffe i. **A**r honn a vnne i vynet ymeith elei. **A**c owein a trigywys yn llys arthur o hynny allann yn penn-teulu. **A**c yn annoyl ida. **A** y aeth ar y gyfoeth ehun. **S**ef oed hynny trychant cledyf kenuerchyn ar vranhes. **A**c yz lle ydelei owein a hynny ganta. gozuot a bnaei. **A**r chwedyl hon aelwir chwedyl. iarllas y ffynnaon. . .

Peredur.

Effraoc iarll bioed iarllaeth y gogled. **A** feith meib a oed idaó. **A**c nyt o gyuoetheu yn vóyaf yd ymbozthei efraoc. namyn o tórneimeint a ryueloed. ac ymladeu. **A**c ual y mae mynych yz neb aymkanlyno ac ymladeu a ryueleod. ef a las ae chóe meib. **S**eithuet mab a oed idaó peredur^{ur} oed y enó. a ieu haf oed hónnó. **A**c nyt oed oet idaó vynet y ymlad nac y ryuel. **P**ei oet idaó. ef aladyffit mal y lladóyt y tat. ae vrodyl. **G**waic ystrywyat kymet oed yn vam idaó. **A**phryderu aozuc yn uaó. am y hun mab ae chyfoeth. **S**ef agafas ynny chyghoz ffo y ynyalóch adiffieithóch didlamóyeit. ac ymadaó ar kyfannedeu. **D**y adaó neb ynny chedymdeithas namy góaged a meibon. adynyon didzaha. ny eflynt nac ny wedei udunt nac ymlad. na ryfelu. **D**y lyuassei neb ynny lle y clywei y mab. kynnullaó na meirch nac arueu. rac dodí y vzyt oz mab arnunt. **A**c yz ffozest y daei y mab beunyd y chóare ac y taflu llyfgyon. ac yskyzyon. adiwarnaót ef a welei. gatwan geifyz y uam. **A**dóy ewic yn gyfagos yz geifyz yn sefyll. **A**c ereffu yn uaó aozuc ymab bot y dóy hynny heb gyzn. achyn ar yrei ereill. **A**thybyaó eu bot yn

hir ar goll. ac am hynny kolli eukyꝛn onadunt. **A**c y ty a oed ym benn y ffoꝛest yꝛ geifyꝛ. o vil 6ꝛyaeth a phedeftric. ef agymhell6ꝛys yꝛ ewiged y gyt ar geifyꝛ y my6ꝛn. **E**f a deuth peredur dꝛachefyn att yuam. **V**mam heb ef peth ryued ryweleis * yghot. **D**6ꝛy oth eifyꝛ di g6ꝛedy ryuynet g6ꝛylltineb yndunt. a rygollu eukyꝛn. rac ~~meint~~ hyt y buant ar goll dan y koet. **A**c ny chafaf dyn gyftec u6ꝛy noc ageueis yn eu gyrru ymy6ꝛn. **A**c ar hynny kyfodi a oꝛuc pa6ꝛb adyfot y edꝛych. **A**phanwelfant yꝛ ewiged ryfedu yn ua6ꝛa a oꝛugant. **A**diwarnat6ꝛt 6ꝛynt awelynt tri marcha6ꝛc yn dyuot ar hyt marcha6ꝛc fford gan yftlys y ffoꝛest. **S**ef tri marcha6ꝛc oedynt. **G**walchmei uab g6ꝛyar. a geneir g6ꝛyftyl. **A**c owein uab uryen. **A**c owein yn kad6ꝛ yꝛ ol ȳ ymlit y marcha6ꝛc. arannaffai yꝛ|yꝛ aualeu yn Ilys arthur. **V**y mam heb ypered^{ur} beth y6ꝛ yrei racko. **E**gylyon ynt vy mab heb hitheu. **I**lyma vy ffyd heb ypered^{ur} yd af yn egyl gyt ac 6ꝛynt. **A**c yꝛ fford yn eu herbyn y deuth peredur. **D**ywet eneit heb yꝛ owein aweleift di varcha6ꝛc yn mynet heiba6ꝛ. nahediw na doe. **D**a6ꝛn heb ynteu beth y6ꝛ marcha6ꝛc. y ry6ꝛ beth 6ꝛyfi heb yꝛ owein. **B**ei dywetut ti ymi y peth a ovynnaf ytti. **M**inneu adywed6ꝛn y titheu yꝛ h6ꝛnn a ovynny ditheu. **D**ywedaf yn Ilawen heb yꝛ owein. **B**eth y6ꝛ h6ꝛnn heb yperedur 6ꝛith y kyfr6ꝛy. kyfr6ꝛy y6ꝛ heb yꝛ owein. **A**movyn a oꝛuc yn I6ꝛyꝛ beth oed y kyweirdebeu awelei ef ar y g6ꝛyꝛ ar meirch. ar arueu. **A** phabeth a vynynt ac 6ꝛynt. ac a ellint o honunt. **O**owein a uenegiꝛ ida6ꝛ yn I6ꝛyꝛ pob peth o a ellit ac 6ꝛynt. **D**os ragot heb ypered^{ur}. mi a

weleis y kyfryó aovynny titheu. a minneu aaf yth ol ti. Yna ymchoelut aozuc pered^{ur} att yuam. ar nifer. Ymā heb ef nyt egylyon oed y rei gynneu. namyn marchogyon urdo*lyon. Yna y dygbydaóð y uam yn varó lewic. Ac ydaeth pered^{ur} hyt lle ydoed keffyleu a gywedei gynnud udunt. Ac adygei vóyt a llynn oz kyfanned yz ynyalóch. a cheffyl brych-weló yskyznic cryuaf a tebygei a gymerth. Aphynn-yozec awafgóys yngyfróy idaó. Ac owydyn danwaret y kyweirdabei awelfei ar y meir ac ar boppeth aozuc. pered^{ur}. a thzachefyn y deuth pered^{ur} att y uam. Ar hynny datlewygu aozuc yz iarll. Te vy mab kychóyn a vynny. Teu heb ef gan dy genyat. Arho ygennyf i gyghozeu kŷn dy gychóynnu. Yn llawen heb ef dywet ar vyzs. Dos ragot heb hi y lys arthur yn lle mae gozev y góy. a haelaf. adewraf. lle y góelych eglóys. kan dy pader ózthi. O gwely vwyt a diaót oz byd reit itt ózthaó. ac na bo owybot adayoni y rodi itt. kymer dy hun ef. Oz clywy diafpat dos ózthi. adiafpat gózeic annat diafpat oz byt. Oz góely tlós tec. kymer ef. a dyzo y arall. ac o hynny clot ageffy. Oz góely wreic tec. gozdercha hi. kynnyth uynno. góellgóz aphenedigach yth wna o hynny no chynt. Agóedy yz ymadiaóð hónnó ysgynnv aozuc peredur ar y uarch. adyzneit o aflacheu blaen llym yn ylaó. a chychwyn racdaó ymeith aozuc. Ac y bu deudyd a dóynos ynkeridet ynyalóch ffozeftyd. ac amryó le diffeith heb vóyt ac heb diaót. ac yna y doeth y goet maóz ynyal. ac ympell yn ycoet ef awelei lannerch dec waftat. ac yn y llannerch y góelei bebyll. Ac yn

rith eglóys ef agant ypader 62th y pebyll. **A** pharth ar pebyll ydoeth. ad2ós ypebyll ao*ed yn agozet. Achadeir eureit oed yn agos y2d2ós. **A** mo2óbyn wineu deledió yn ygadei yn eisted. a ractal eur amy thal. a mein Ilywychedic yn y ractal. A mod2óy eururas am yllaó. Adisgyn ao2uc peredur. a dyuot racdaó y myón. A llawen uu y uo2óbyn 62thaó. a chyfarch góell idaó. **A**r tal y pebyll ef awelei vóyt. adóy gostrel yn llawn owin. adóy do2th o vara cann. **A** golóython o gic meluoch. **V**y mam heb y pered^{ur} aerchis ymi pale bynnac y góelón vóyt adiawt y gymryt. **D**os titheu unben yn llawen y2 bóyt a gressaó 62thyt. **V**na y kymerth pered^{ur} hanner y bóyt. ar llynn idaó e hun. **A**c adaó y llall y2 uo2óbyn. **A** phandaruu y peredur vóyta. dyuot ao2uc agostóng ar tal y lin rac b2onn y uo2óbyn. **V**y mam heb ef aerchis ymi yn lle y góelón tlós tec y gymryt. **K**ymmer titheu eneit eneit heb hi. **V**uotróy a gymerth pered^{ur}. A chymryt y uarch. a chychwyn ymeith. **V**n ol hynny llyma y marchaó bieuoed y pebyll yndyuot. **S**ef oed h6nnó fyberó y llannerch. **A**c ol ymarch awelei. **D**ywet heb ef 62th y uo2óbyn. p6y auu yma g6edy mivi. **D**yn enryued y anfaó d arglóyd heb hi. **A**menegi anfaó d peredur ae gerdet yn llóy2. **D**ywet heb eff. a vu ef gennyt ti a agóneuthur anuod arnat. **D**a vu myn vygcret heb hi na cham nyfgo2uc ym. **M**yn vygcret nyth gredaf. ac ny ymgaff6yf ac efo y dial vyg kewilyd am llit ny cheffy ditheu trigyaó dóy nos yn vnty. **A**chyuodi ao2uc y marchaó y ymgeiffaó a pheredur. **A**c ynteu beredur agychwynnaó d parth

a llys arthur. **A** chynn y dyuot ef y lys arthur. ef adathoed marchaŵc arall y lys arthur. Ac arodes modŵy eur uras yndŵs y poŵth yz dala y uarch. **A**c ynteu adeuth yz neuad yn lle ydoed arthur ar teulu. a gŵenhwyfar aerianed. a gŵas ystafell yn * yn gŵaffan-aethu oozvlŵch eur ar wenhŵyuar. **Y**na y marchaŵc adineaŵd y llyn a oed yndaŵ am y hŵyneb ae bŵonffoll. **A**rodi boncluft maŵz y wenhŵyfar. **A**dywedut. oŵz byd neb ky ehofnet. ac amŵyn y gozvlŵch hŵnn a mi. adial farhaet gŵenhŵyfar. deuet ymol yz weirglod a mi aeharhoaf yno. **A**y varch a gymerth y march ar weirglod agyrchŵys. **S**ef aozugant paŵb oŵz teulu goftŵng eu penneu. racadolŵyn y un vynet y dial farhaet gŵenhŵyfar. athebygolyaeth oed gantunt na wnaei neb chŵaen kyehofnet a hynny. ony bei uot arnaŵ vilwryaeth. ac angerd. neu letrith. ual naallei neb ymdial ac ef. **A**r hynny llyma peredur yndyuot yz neuad ar geffyl bŵychwelŵ ysgyŵnic. a chyweirdabeu muŵgrell arnaŵ. ac yn anhydŵf yn llys kyfurd ahonno. **S**ef yd oed gei yn feuyll ymperued y neuad. **D**ywet heb y peredur y gŵz hir racko mae arthur. **B**eth avynnut ti heb y kei ac arthur. **V**y mam aerchis ymi dyuot ym urdaŵ yn varchaŵc vrdaŵl att arthur. **M**yn vygkret heb y kei ry aghyweir yd wyt o uarch ac arueu. **A**c ar hynny y arganuot oŵz teulu a bŵz llyskyon idaŵ. **A**r hynny llyma goz yndyuot ymyŵn. a dathoed vlŵydyn kynno hynny y lys arthur. ef a choŵres. y erchi trŵydet y arthur. a hynny a gaŵffant. **A**c yggouot y vlŵydyn ny dywedassei un ohonunt vn geir ŵzth neb. **A** phan arganvu ycoz pered^{ur}. haha heb

ef groffað duð ǫrthyt pered^{ur} dec uab efraðc. arbennic milwyꝛ a blodeu marchogyon. Ðioer heb ykei Ilyna vedꝛu yndꝛðc bot vlðydyn yn Ilys arthur yn vut yn kael dewis dy ymdidanð. agalð y kyfryð dyn ahðnn yg gðyd arthur ae deulu. ae dyftu yn arbennic milwyꝛ. a blodeu marchogyon. Ð rodi boncluft idað yny vðd yꝛ Ilað yny varð lewic. Ðr hynny Ilyma y goꝛres ha-ha heb hi groffað duð ǫrthyt pered^{ur} dec uab efraðc. blodeu y milwyꝛ achannðll ymarchogyon. Ðe vorðyn * heb ykei. Ilyna vedꝛ yn dꝛðc bot vlðydyn yn vut yn Ilys arthur. a galð y kyfryðdyn hðnn yn ymod y gelweist. Ðgðan gðth troet ogei yndi yny vðd yꝛ Ilað yn varð lewic. Y gðr hir heb y pered^{ur} manac ym mae arthur. Ðað ath fon heb ykei. dos ynol y marchaðc aaeth o dyma yꝛ weirglaðd. a dðc y goꝛvlðch y gantað. a bðð ef. achymer yvarch ae arueu. agðedy hynny ti ageffy dy urdað yn varchaðc urdað. Ð gðr hir minneu awnaf hynny ac ymchoelut penn y varch ac allā. ac yꝛ weirglod. Ð phanddeath ydoed y marchaðc yn marchogaeth yn ryuygus oe allel aedewred oe tebygolyaeth ef. Ðywet heb y marchaðc a weleift di neb oꝛ Ilys yndyuot ymol i. Ððr hir oed yno heb ef. aerchis ymi dy vðð di achymryt ygoꝛvlðch ar march ar arueu ymy hun. Ðað heb y marchaðc. dos dꝛachefyn yꝛ Ilys. ac arch ygennyf y arthur dyuot ae ef ae araðl y ymwan a mi. Ðc onydað yn gyflym nyf arhoaf i euo. Ðyn vyg cret heb y pered^{ur}. dewis di ae oth vod ae oth anvod. mivi avynnaf y march ar arueu ar goꝛvlðch. Ðc yna y gyꝛchu oꝛ marchaðc ef yn Ildyaðc. Ðe wan ac arlloft y waeð yrðng ysgðyd

amynwgyl' dŷnaŷt maŷ doluryus. aha was heb y pered^{ur}. ny chŷaryei weiffon vymam a mivi velly. **W**inneu achŷaryaf athitheu ual hynn. ae vŷrŷ ef a gaflach blaenllŷm. ae vedŷu yny lygat yny vyd trŷy y wegil allan. ac ynteu yn varŷ yngytneit. **D**ioer heb yz owein uab uryen ŷrth gei. dŷŷc y medŷeift amdŷn ffol a yrreift yn ol ymarchaŷc. **A**c un o deu a derŷ idaŷ ae lad ae vŷrŷ. os y vŷrŷ a derŷ yz marchaŷc. rif gŷr * mŷyn oŷllŷs a vyd arnaŷ gan y marchaŷc. ac aglot dŷagywydaŷl y arthur ae vilwyz. **O**s y lad a derŷ yz aglot a gerda val kynt. ae pechaŷt arnaŷ ynteu. yn ychwannec. a llŷma vy ffyd ydafi. y wybot py gyfranc yŷ yz eidaŷ ef. ac y doeth owein yz weirglaŷd. **S**ef y gŷelei owein pered^{ur} yn llŷfgaŷ y gŷr ar hyt y weirglaŷd. **B**eth a wney di uelly heb owein. **D**y daŷ vyth heb y pered^{ur} y beis hayarn y amdanaŷ. tym yŷ gennyf pany o honaŷ ehunan pan henyŷ. **Y**na y diofcles owein yz arueu ar dillat. llŷma eneit heb ef uarch ac arueu gwell. noz rei ereill. a chymer yn llaben ŷynt. a dŷzet ygyt ami hyt att arthur yth durdaŷ yn varchaŷc urdaŷl. kanyŷ ti aedylyy. **D**y chatŷyf vy wneb ot af heb y peredur. namyn dŷc dj y gozllŷch y gennyfi y wenhwyuar. a dywet y arthur palebynnac y bŷyfi gŷr idaŷ vydaf. ac o gallaf llŷs a gŷaffanaeth idaŷ mi ae gŷnaf. a dywet na deuaŷ y lys vyth yny ymgaffŷyf ar gŷr hir yŷŷd yno ydial farhaet y koz ar gozres. **Y**na y deuth owein dŷachefyn yz llŷs. a menegi y gyfranc y arthur a gŷenhŷuar. ac y baŷp .oŷ teulu ar bygŷth ar gei. **A**c ynteu pered^{ur} a gychŷynnŷys ymeith. ac ual y byd yn kerdet. llŷma

uarchaŵc yn kyuaruot ac ef. **P**ale pan deuy di heb ymarchaŵc. pandeuaf olys arthur heb ypered^{ur}. Æ gŵz y arthur 6yt ti heb ef. **T**e myn vygkret heb y pered^{ur}. **T**aŵn lle yd wyt yn ymardelŵ ac arthur. Paham heb ypered^{ur}. mi ae dywedaf itt heb ef. herwr ar arthur vum eiryoet. ac agehyrdŵys ami yn wyz idaŵ mi ae lledais. **D**y bu hŵy y ryingtunt no hynny ymwan a ozugant. Æc ny bu hir yny vyryaŵd pered^{ur} ef dros pedain y varch yz llawz. **D**aŵd aerchis y marchaŵc idaŵ. naŵd ageffy heb y p^{ur}. gan rodi dylŵ ar vynet y lys arth^{ur}. amenegi y arthur maemi ath vyrywys yz enryded a gŵaſfanaeth idaŵ ef. * a manac nadeuaf vyth y lys yny gaffŵyf dial farhaet y coir ar goires. Ær marchaŵc arodes y gret ar hynny. Æc agychwynnŵys racdaŵ y lys arthur. Æc aozuc hynny. ar bygŵth argei. Æc ynteu p^{ur}. agychŵynnŵys racdaŵ. Æc ynyz vn wythnos ef a gyfaruu ac ef. vn marchaŵc arbymthec. Æc ef. p^{ur}. ae byzrywys yngywelydyus. Æca aethant y lys arthur. Ær vn ryŵ ymadiaŵd gantunt ac adothoed gan ymarchaŵc kyntaf. ar vn bygŵth gan p^{ur}. ar gei. a cheryd agauas Kei gan arthur. agoualus uu ynteu gei am hynny. **V**nteu pered^{ur} agychwynnŵys racdaŵ. **S**ef ydeuth y goet maŵz ynyal. ac y yftlys y coet ydoed llynn. ac ar y tu arall yd oed kaer dec. ar lann y llyn y gŵelei gŵz gynllwyt telediw yneisted ar obennyd o bali. agŵisc o bali ymdanaŵ. agŵeiſſon yn pycotta ar y llyn honno. **V**al y gwelas y gŵz gŵynllŵyt p^{ur}. yn dyuot. kyuodi aozuc tu ar gaer. a chloff oed yz henŵz. ynteu p^{ur}. agyichwys y llys ar poth. a oed yn agozet. ac yz

neuad y deuth. **A**c ydoed y gŵl gŵynllŵyt yn eisted
ar obennyd. a ffyryfdan maŵl yn llŵfgi rac y vion.
A chyfodi a oŵuc yteulu ar niuer yn erbyn. p^{ur}. ae
diarchenu. ac erchi a wnaeth y gwr yz mackŵy eisted
ar tal y gobēnyd. A chyt eisted ac ymdidan a oŵugant.
Aphan vu ams^{er} goffot byzdeu a mynet y vŵyta. Ac
ar yneiŵlaŵ yz gŵl bioed y llŵys ydoed. p^{ur}. yn
eisted. **G**wedy daruot bŵyta. govyn a oŵuc y gŵl
ypereredur. a wydyat llad achledyf ynda. na ōn heb
y pered^{ur} pei kaffŵn dyfc naŵ gŵypŵn. A wpei chware
a ffonn atharyan ynda. ef a wybydei ymlad achledyf.
Deu vab oed yz gŵl. gŵas melyn agwas gŵineu. Ky-
fodŵch weiŵfon heb ef y chware a ffynn. ac athar-
yaneu. **A**c yna ychware a ffynn yd aethant. **D**ywet
eneit heb y * gŵl. pŵyoŵeu oŵ gŵeiŵfon dybygy di a
achware. vyntebic yŵ heb y pered^{ur} y gallei y gŵas
melyn wneuthur gŵaet ar y llall pei as mynnei. **K**y-
uot titheu eneit achymer y ffonn ar daryan olaŵ y
gŵas gŵineu. agŵna waet ar y gwas melyn os gelly.
Pered^{ur} a gyfodes a mynet y chware ar gŵas melyn.
adyzchael llaw arnaw. ae daraw dyzawt maŵl yny
dygŵydaŵd yz ael ar y llŵgat. ae waet ynteu yn rydec.
Deu eneit heb y gŵl. dos y eisted bellach. A goŵeu
dyn alad achledyf ynyz ynys honn vydy di. **A**th
ewythyz ditheu vzaŵt dy vam ŵyf ynneu. A chyt a
mi ybydy ywerf honn yndyfcu moes ac aruer y
gŵladoed ae mynutrŵyd. Kyuartalrŵyd ac adfŵynder
ac unbenrŵyd. ac ymadaw weithon a ieith dy vam.
ami a vydaf athzŵ itt. acath urdaf yn varchawc urdaw
o hynn allan. a llŵma awnelych. kyt gŵelych beth

a vo ryued gennyt. nac amouyn am danað. ony byd
 o wybot y venegi itt. nyt arnat ti y byd y keryd. na-
 myn arnafi. Kanys mi yffyd athro itt. ac amryfael
 enryded agbaffanaeth agymeraffant. **A**phan uu am-
 fer y gyfcu yd aethant. **P**andoeth ydyd gyntaf:
 kyuodi aozuc. p^{ur}. achymryt y varch achan gennyat
 yewythyz kychwyn ymeith. **A**c ef adoeth y goet
 maðz ynyal. ac yn niben y coet y death y dol. ar tu
 arall yz dol waftat ygðelei gaer vaðz. athu ar lle
 hõnnõ ykyzchõys. p^{ur}. arpoath agauas ynagozet. ac
 yz neuad y death. fef ygðelei gðz gðynllõyt telediw
 yn eisted ar yftlys y neuad. a mackõyeit yn amyl yn
 y gylch. a chyfodi a ozugant yn vðdasseid ae erbyn-
 nyað. ae doddi yeisted ar y neill lað yz gðz bioed y
 llys. **A**c ymdidan aozugant. a phan uu amfer mynet
 yz bõyt. doddi. p^{ur}. a õnaethpõyt y eisted ar neill lað
 ygðz mõyn y võyta. **A**gðedy daruot bõyta ac yvet
 eu hamkann. * gofyn aozuc ygðzda y p^{ur}. a wydyat
 ef lad achledyf. **P**ei kaffõn dysc tebic oed gennyf
 ygðydõn heb y p^{ur}. **S**ef ydoed ystõffõl maðz yn llaz
 y neuad amgyffret milõz yndað. **K**ymer heb ygðz
 õzth p^{ur}. y cledyf racko atharað yz ystõffõl hayarn. a
 phered^{ur} agyfodes ac a dæwis yz ystõffõl yny vu yn
 deudzyl ar cledyf yndeudzyl. **B**õzõ ydzyllyeu y gyt
 achyuanna õynt. **P**ered^{ur} ae dodes y gyt achyuann-
 hau aozugant ual kynt. ar eilweith ytrewis yz yf-
 tõffõl yny vyd yndeudzyl ar cledyf yndeudzyl. **A**c
 ual kynt kyuanhav aozugant. ar dzyded weith y ky-
 ffelyb dyrnaðt a trewis ae bõzõ y gyt ac ny chyuan-
 haei nar ystõffõl nar cledyf. **T**e was heb ygðz dos

y eifsted bellach am bendith ytt. Yny teyrnas gozeu dyn alad a chledyf 6yt. Deuparth dy dewred ageueifst. ar trayan yffyd heb gael. A g6edy keffych yn g6byl ny thyckya y neb amryffon a thi. ath ewythyz 6yf yn-neu vza6t dy vam. b2odo2yon ym ni arg6z y buoft neithwyz yny ty. Ac yna ymdidan ae ewythyz aozuc p^{ur}. ar hynny y g6elei deuwas yn dyuot yz neuad. ac ynmynet yz yftauell. agwaew gantunt anveitra6l y veint. athzi ffr6t o waet yn redec oz m6n hyt y lla6z. A phan welas ef y niuer h6nn6. Neuein adzycy2uerth aozuggant. Ac yz hynny ny thozres y gw6r y ymdidan aph^{ur}. Yz hynny ny dywat ef y bered^{ur} yz yftyz. nyf gofynna6d ynteu. 66edy tewi yfpeit vechan. ar hynny llyma d6y vorwyn yn dyuot. adyfgyl va6z y ryngtunt. a phenn g6z yny dyfgyl. a g6aet yn amyl yny chylch. Ac yna diaspedein aozugant yn va6z niuer y llys. ynyoed vlin trigya6 yn vn llys ac 6ynt. Ac oz diwed tewi o * honunt. A phan vu amfer y gyfgy ydaeth. p^{ur}. y yftauell tec. Athzannoeth. p^{ur}. agychwynnwys gan genyat y ewythyz racda6 ymeith. O dyna ef a doeth y goet ac ympell yny coet ef a glywei diaspat. Sef y g6elei wreic wineu deledi6. a march a chyfr6y arna6 yn feuyll geyz y lla6 a chel-ein yny hymyl. ac ynkeiffa6 b6z y gelein ar y march yny kyfr6y. ydyg6ydei ynteu yz lla6z. ac y dodei hitheu diaspat. Dywet vychwaer heb y p^{ur} padiaspedein yffyd arnat. Oy aysfgymunedic pered^{ur} bychan waret vyggovit ageueis eiryoet g6nyt ti. Paham heb y p^{ur}. y byd6n ysgymun .i. Am dyuot yn acha6s y lad dy uam. Kanys pan gychwynneifst oe hanuod y

neidyaðd gŵaeb yn ychallonn ac ohynny y bu uaró. Ac am hynny yd byt yn ysgymun. Ar coŵr ar goŵres aweleift yn llys arthur. coŵreit dy dat ti ath uam oedynt. Achwaeruaeth itt byf ynneu. Am gŵz p^{ri}aðt oed hōnn. ae lladaðd y marchaðc yffyd yn y llannerch yn y coet. Ac na dos ditheu ynny gyvyl ef rac dylad o honað. Vychwaer cam ydwyt ymkerydu. am vy mot yngyhyt ac y bum ygyt achwi. abæid vyd ym y ozuot. Aphei bydōn avei hōy anaðd vydei ym y ozuot. Athitheu tað bellach ath dŵcyzuerth. kany thykya amgen. Ami agladaf y gelein. A gŵedy hōny mi aaf hyt lle mae y marchaðc yedŵych a allwyf y dial arnað. A gŵedy cladu y gŵz ohonað. Dyuot a ozugant yz lle ydoed y marchaðc yn marchaeth yn ryuygus ynny llannerch. Ar hynt gofyn oz marchaðc y pered^{ur} pile pandoei. pan deuaf o lys arthur. ae gŵz y arth^{ur} byt ti. Teu myn vygkret. Taðn lle yd ymglyftlyny o arthur. Dy bu * hōy no hynny ymgyrchu aozugant. Ac ynny lle p^{ur} a vyryaðd y marchaðc. Anaðd a erchis ynteu y bered^{ur}. Daðd ageffy heb yp^{ur}. gan gymryt y wreic honn yn p^{ri}aðt. a gwneuth^{ur} y parch ar anryded gozeu a ellych idi. am lad ohonat titheu y gŵz p^{ri}aðt hi yn wirion. amynet ohonat y lys arthur. a menegi idað mae mi ath vyzywys yz enryded agŵaffanaeth y arthur. A menegi idað na deuaf i vyt y lys ef ynny ymgaffbyf argŵz hir yffyd yno y dial farhaet y coŵr ar goŵres arnað. Achedernit ar hynny agymerth y gan y marchaðc. a chyweirað y wreic yn gyweir ovarch adillat gyt ac ef y lys arth^{ur}. A menegi y arthur y gyfranc. ar bŵgŵth

argei. **A**cheryd agauas kei gan arth^{ur} ar teulu am
 wylltu o honaó góas kyffstal aphered^{ur} o lys arthur.
Heb yz owein uab uryen. ny daó ymackóy hónnó
 vyth yz llys. nyt a kei oꝛllys allan. **Q**ynvygret
 heb arthur mi a geiffaf ynyalóch ynys p^{ur}dein am
 danaó yny caffóyf. ac yna gónaet pob un onadunt a
 allo waethaf ygilyd. **V**nteu p^{ur} a gychwynnwys
 racdaó. ac a death y coet ynyal. amfathyz dynyon
 nac alanot nys góblei. nam̄y góydweli a llyffeu. **A**c
 yn dibenn y coet ef awelei gaer uaó. athyzeu ka-
 darn amyl erni. **A**c yn agos yz poꝛth hóy oed y
 llyffeu noc yn lle arall. **A**c ar lloft ywaeó ef affustaó
 y poꝛth. ar hynny llyma was melyngoch achul ar
 vólch y gaer. **D**ewis unbenn heb ef ae mi a agoꝛ-
 wyf y poꝛth itt. aemenegi yz neb pennaf dy uot tith-
 eu yndzós y poꝛth. Manac vy mot yma heb y p^{ur}.
 ac oꝛ mynnir vy nyvot ymyón mi a deuaſ. **V**mackóy
 a death dzachefyn ac a agoꝛes y poꝛth y p^{ur}. **A**phan
 death yz neuad ef awelei deunaweis oweiffon culyon
 cochyon vndóſ ac vnpꝛyt. ac vnwisc. ac unoet. ar
 góas a agoꝛaſſei y poꝛth racdaó. **A** da vu eu góybot
 ae góaffanaeth. ae diarchenu a oꝛugant. **F**iſted ac
 ymdidan a oꝛugant. * **A**r hynny llyma pump moꝛbyn
 yndy uot oꝛyſtauell yz neuad. **A**r uoꝛwyn pennaf o
 nadunt. **D**ieu oed gantaó na welfei dzemeint kyn
 decket a hi eiryoet ar arall. a henwisc o bali róyllaó
 ymdanei a uuaſſei da gynt. yny welit y chnaót tróy-
 daó. a góynnach oed no blaót y kriffant. y góallt
 hitheu ae dóyael duach oedynt noꝛ muchud. deu
 uann gochyon vychein yn y grudyeu. cochach oed-

ynt noz dim cochaf. **F**yuarch gŵell y pered^{ur} a oꝛuc
y voꝛŵy amynet dŵylaŵ mynŵgyl idaŵ. ac eisted ar y
neillaŵ. **D**yt oed pell yn ol hynny. ef awelei dŵy
vanaches yndyuoet. achostrel yn llawŵn owin gan y
lleill. a chwethoꝛth ovara cann gan y llall. **A**rglŵyde
es heb ŵy duŵ awyꝛ na bu y gymeint arall a hynn
o vŵyt allynn yꝛ koveint hŵnt henŵ. **O**dyna yd
aethant yvŵyta. **A**phered^{ur} aadnabu ar y uoꝛŵyn myn
nu rodi oꝛ bŵyt arllynn idaŵ ef mŵy noc y arall. **T**ydi
vy chwaer heb ypered^{ur}. myvi a rannaf y bŵyt ar
llynn. **D**ac ef eneit heb hi. llyma vy ffyd mae mi
ae rannaf. **P**ered^{ur} agymerth attaw y bara. ac arodes
y baŵp gyftal ae gilyd. **A**c y ueffur ffiol oꝛ llynn
ef arodes y baŵp gyftal ae gilyd. **P**an oed amfer
mynet y gyfscu. yftauell a gŵeirŵyt y p^{ur}. ac y gyfscu
ydaeth. llyma vy chwaer heb y gŵeiffon ŵath y voꝛŵyn
deckaf a phennaf onadunt agyghwn i ytti. **B**eth yŵ
hynny heb hi. **M**ynet att y mackŵy yꝛ yftauell ucho
yymgyddic idaŵ. ynywed y bo da gantaŵ ef. ae yn
wreic ae yn oꝛderch. llyna heb hi beth ny weda.
mivi heb achawŵs eiryoet agŵy. **A**c ymgyddic o honaf
ynneu idaŵ ef. ym blaen vygg oꝛderchu o honaw. ny
allaf i hynny yꝛ dim. **D**ygŵn y duŵ an kyffes ony
wney di hŵny. yth adaŵn yth elynnyon yma y
wneuthur a vynnont athi. **A**c rac ofyn hynny ky ch
wynn a oꝛuc y voꝛŵyn. a than ellŵg y dagreu dyu
ot racdi yꝛ yftauell. achan dŵrŵf y doꝛ yn agozi. de
ffroi a oꝛuc pered^{ur}. **S**ef yd oed y voꝛŵyn yn wy
laŵ. ac yn dŵycaruerthu. **D**ywet vy chwaer heb y
per^ed^{ur}. **P**a yfityꝛ yd wyt yn wylaŵ. **M**i aedywedaf

* ytt arglŷyd heb hi. Vyntat i bioed y kyuoeth hŷnn yn veu idaŷ ehun. ar Ilys honn ar iarllaeth ydanei gozeu yny gyuoeth. **S**ef yd oed mab iarll arall ym erchi ynneu ymtat. nyt aŷn ynneu om bod attaŷ ef. nym rodi ynneu vynn̄tat om hanuod idaŷ ef nac y iarll oꝛ byt. **A**c nyt oed o blant ym tat i namyn myvi vyhun. **A**gŷedy marŷ vyntat y dygŷydwys y kyuoeth ymllaŷ ynheu. ahŷyꝛach ymynnŷn euo yna no chynt. **S**ef aozuc ynteu yna ryuelu arnafi. agozefgynn y kyuoeth eithyꝛ yꝛ vn ty hŷnn. **A**c rac daet y gŷyꝛ aweleift di bꝛodoꝛyon maeth ymi. achadarnet y ty. ny cheit vyth tra barhaei vŷyt a llynn. **A** hynny aderyw. namyn ual yd oed y mynacheffeu a weleift di yn poꝛthi ni herwyd bot yn ryd udunt hŷy y kyfoeth ar wlat. **A**c weithon nyt oes udŷt ŷynteu na bŷyt na llynn. **A**c nyt oes oet bellach noc auoꝛy yny del y iarll ae holl allu gantaŷ ampenn y lle hŷnn. **A**c os mivi a geiff ef. ny byd gŷell vyndihenyd. nŷm rodi y weiffon y veirch. **A** dyuot y ymgynn̄ic y tithev arglŷyd yny wed y bo hegaraf gennyt. yꝛ bot yn nerth ynni. yn dŷyn odyma neu yn amdifffynn ninheu yma. **D**os vychwaer heb ef y gyfŷu. **A**c nyt af y ŷꝛthyt kyny wnelŷyf dim ocadywedy. yny wyꝛŷyf a allwyf **&** nerth yŷch. **D**rachefyn y deuth y uoꝛŷyn y gyfŷu. **T**ꝛannoeth y boꝛe y kyuodes y uoꝛŷyn ac y deuth hyt lle yd oed p^{ur}. **A** chyvarch gŷell idaŷ. **D**uŷ a rodo da ytt eneit a pha ryŷ chŷedleu yffyd gennyt. **N**yt oes namyn da arglŷyd tra vych iach di. namyn bot y iarll ae holl allu gŷedy ry difffynnu ŷꝛth y poꝛth. **A**c ny welas neb lle amlach

pebylleu. na marchaŵc yn galŵ ar araŵ y ymwan. **J**eu heb y p^{ur}. kyweirer y minneu vy march. **Y**na y varch a gyweirwyt y beredur. ac yn*teu agyfodes ac agyŵchŵys y weirglawd. **S**ef ydoed marchaŵc yn marchogaeth yn ryuygus yny weirglawd gŵedy dyŵchafel arwyd ymwan. **A**c yna ymwan aozugant. **A**phered^{ur} a vyŵyaŵd y marchaŵc dŵos pedŵein y varch yŵ llaw. **A**c yndiwed y dyd ef a deuth marchaŵc arbennic ymwan ac ef. a bŵŵ hŵnnŵ aozuc pered^{ur}. **D**awd a erchis hŵnnŵ. **P**ŵy ŵyt ti heb y pered^{ur}. **D**ioer heb ef penteulu y iarŵ. **B**eth yffyd o gyfoeth y iarŵles yth uedyant ti. **D**ioer heb ef y trayan. **J**eu heb ef eturyt idi dŵaan y chyuoeth yn llŵyŵ. ac a geueiŵt o da o honaw a bŵyt kan ŵ. ac eu llwyn ac eu meirch ac eu harueu heno yn y llŵys iddi. **A**thitheu yn garcharaw ŵ idi eithŵ na bydy eneit uadeu. **A** hynny agahat yndiannot. **A**r uoŵŵyn y nos honno yn hyfryt lawen. gŵedy caffel kŵbyl o hynny. **A** thŵannoeth ped^{ur} a gyŵchŵy y weirglawd. **A** lluoŵffog-rŵyd o honunt a vyŵyaŵd. ef y dyd hŵnnŵ. **Y**ndiwed y dyd hŵnnŵ ef a deuth marchaŵc ryuygus arbennic. **A** bŵŵ hŵnnŵ aozuc p^{ur}. a nawd a erchis hŵnnŵ y p^{ur}. **P**a vn ŵyt titheu heb y p^{ur}. **D**iŵtein llŵys heb ef. **B**eth heb y p^{ur}. yffyd o gyuoeth y uoŵŵyn yn veu ytti. **T**rayan y kyuoeth heb ef. **J**eu heb y p^{ur} y kyuoeth yŵ uoŵŵyn. ac a geueiŵt o da o honaw yn llŵyŵ. a bŵyt deukannŵ ac eu llwyn ac eu meirch ac eu harueu. **A**thitheu yn garcharaw ŵ idi. **A** hynny ynn diannot a gahat. **A**r trydyd dyd y deuth p^{ur}. yŵ weirglod. a mŵy a vyŵŵys ef y dyd hŵnnŵ noc undyd. **A**c

yndiwed ydyd ef adoeth iarll y ymwan idað. ac ef
 ae byrywys a naðd a erchis ynteu. **P**oy ðyt titheu
 heb y p^{ur}. **M**i y **I**arll heb ef nyt ymgelaf. **I**eu
 heb y p^{ur}. y hyarllaeth yngóðól yz voróbyn. ath iarll-
 aeth titheu heuyt yn achwanec. **A**ðóyt trych|channóz
 ac eu llynn ac eu meirch ac eu harueu. a thitheu yn
 ymedyant. **A**c uelly y bu yn góðól. **A**c y trigyaðd
 p^{ur}. teir wythnof yn peri teyngtet a da*restyngedig-
 aeth yz voróbyn ar kyuoth óith y chyghoz. gan dy
 genyat heb y p^{ur}. mi agychóynnaf ymeith. **A**e
 hynny vy mraðt a vynny. **I**eu myn vy gcret. aphei
 na bei o garyat arnat ti ny bydón yma hyt y bum.
Eneit heb hi pa vn ðyt titheu. **P**ared^{ur} uab efraðc
 oz gogled. ac oz dað na gofut arnat nac enpytróyd.
 manac attaf. a mi ath amdifynnaf os gallaf. **O**dyna
 kychwyn aozuc p^{ur}. ac ympell odyno ef agyferuyd
 marchoges ac ef. **A** march achul gochóys y danei.
A chyuarch góell a ozuc hi yz mackóy. **P**ale pan
 deuy di vy chwaer. **M**enegi aozuc idað yz achabð
 ydoed ar ykerdet hónnó. **S**ef oed honno gózeic fy-
 beró y llannerch. **I**eu heb ef mi yó y marchabð
 y keueist di y gofut hónn oe achabð. **A**c ediuar
 vyd yz neb ae gónaeth. ar hynny llyma y marchabð
 yn dyuot ac yn amovyn aph^{ur}. awelsei ef y kyfryó
 uarchabð ydoed ef yny geiffað. **T**að ath fon heb
 y p^{ur} mi yd wyt yny geiffað. **A**c myn vyg kret dazc
 óyt ar deulu óith y voróbyn achabð góiryon yó o
 honafi. **Y**mwan eiffoes a ozugant. **A**c ny bu hir
 yz ymwan p^{ur}. auzyaðd y marchabð. a naðd a erchis
 ynteu y b^{ur}ed^{ur}. **D**aðd ageffy heb y p^{ur}. gan vynet

daacheuyn y fozd y deuthofst y venegi kaffel y vorwyn
 yn wirion. Ac yn wynabwerth idi hitheu dy voro o
 honafi. **V** gret ar hynny arodes y marchaoc. **A**c
 ynteu p^{ur} agerdaod radad. Ac ar vynyd y bithad ef
 a welei gastell. apharth acyno y deuth. a gwan y
 poith aozuc ae waew. Ar hynny Ilyma was gwineu
 teledi6 yn agozi y poith. a meint mil6z ynda6. Ac
 oedzan mab arnad. A phandeuth p^{ur}. yz neuad. yd
 oed g6zeic vad deledi6 yneisted ymy6n kadeir. a
 llawozynyon yn amyl yny chylch. * A llawen uu y
 wreicda bithad. **A** phan vu amfer gantaunt mynet
 y v6yta aozugant. **G**edy daruot b6yta. da oed yti
 vnben heb hi vynet ygyscu y le arall. **P**ony cha6n
 gyscu yma heb y p^{ur}. **D**ad g6idon eneit yffyd yma
 o widonot kaer loy6. ae tat ae mam gyt ac wynt.
 Ac nyt nes andianc ni erbyn ydyd noc udunt yn
 llad. Ac neur der6 udunt gozefgyn y kyuoeth ae di-
 ffeithad o nyt yz vnty h6nn. **J**eu heb y p^{ur}. yma y
 byd6n heno. **A**c os gofut adad arnadch oz gallafi
 les mi ae g6naf. afles nys g6naf ynneu. **A**c ygyscu
 yd aethant. ac ygyt ar dyd p^{ur}. aglywei diaspat en-
 girya6l. **A** chyodi yn gyflym aozuc p^{ur}. oe grys ae
 la6dyz ae gled|dyf am yvyn6gyl. ac allan y doeth.
 fef y g6lei g6idon yn ymozdwiwes a g6ill6z. Ac ynteu
 yn diaspedeit. **P**ered^{ur}. a gyachwys y widon. ac ae
 trewis a chledyf ar y phenn yny leda6d yz helym ae
 phenffestiu ual dyfcyl ar y phenn. **D**ynad p^{ur}. dec
 uab efrac anad du6. **P**aham wrach yg6dofst di
 mae p^{ur}. 6yfi. **C**yghetuen a g6ledigaeth yni odef
 gofut y gennyt. **A**c ytitheu kymryt march ac arueu

y gēnyf ynneu. **A**c y gyt ami y bydy yn dyfscu march-
ogaeth a theimlað dy arueu. **V**al hynn heb y p^{ur} y
keffy naðd. **D**y gret na wnelych gam vyth ygkyu-
oeth y iarll̄es. kedernyt ar hynny agymerth p^{ur}. **A**
chan ganyat y iarll̄es kychóyn y gyt ar widon y lys
y góidonot. **A**c yno y bu ef teir wythnos ar vntu.
Ac yna dewis y uarch ae arueu. **A** chyóynnu racdað.
A diwedyd ef adoeth y dyffrynn. **A**c yndiben y dyff-
rynn ef adoeth y gudygyl meudwy. **A** ll̄aþen uu y
meudóy 62thað. **A**c yno y buef ynos hōno. * **T**ian-
noeth y boze ef a gyfodes o dyno. **A** phan deuth
allan yd oed gawat o eiry góedy ryodi y nos gynt.
A góalch wyllt wedy ll̄ad hóyat yntal y kudugyl.
A chan dōzyf y march kilyað o2 walch ~~a difgyn~~ a dif-
gyn b2an argic y2 ederyn. **S**ef a o2uc p^{ur}. feuyll a
chyffelybu duet y v2an. agóynder y2 eiry. a chocht^{er}
y góæt y wallt y wreic uóyaf agarei a oed kynduhet
ar muchud. **A**e chnaót oed kynwynnet ar eiry. **A**
chochter y góæt yny2 eiry y2 deu vann gochyon
oed yny grudyeu. **A**r hynny yd oed arthur ae deulu
ynkeiffað p^{ur}. **A** wdaðch chóí heb y2 arth^{ur} póy y
marchaðc palady2 hir. a feif yny nant uchot. **A**r-
glóyd heb vn mi aaf y wybot pa vn yó. **V**na y
doeth y mackóy hyt y ll̄e yd oed p^{ur}. **A** gofyn idað
beth a wnaei ef uelly. a phóy oed. **A**c rac meint
medól p^{ur}. ar y wreic vóyaf agarei. ny rodes ateb
idað. **S**ef a o2uc ynteu goffot agóaew ar p^{ur}. **A**c yn-
teu p^{ur}. a ymchoelaðd ar y mackóy. **A**c ae góant d2os
bed2ein y uarch y2 ll̄að2. **A**c ol ynol ef adoeth ped-
war mackóy ar hugeint attað. **A**c nyt attebei y2 vn

móy noe gilyd. namyn yz un góare a phob un. y wan ar un goffot yz llabz. Ynteu gei a deuth attab ef. ac a dywaót yndisgethain anhegar ózth p^{ur}. A phered^{ur} ae kymerth agóaeó ydan ydwyen. ac ae byrywys ergyt yózthaó. yny dozres y vzeich a góae ll yysgóyd. a marchogaeth vnweith ar hugeint dzoftab. Ac ual ydoed yn y uaró lewic rac meint y dolur a gaóffeí. ydymhoelaó d yuarch a thuth garw gantaó graóth. A phanwelfant y teulu y march yn dyuot heb ygóz arnaó. y kychóynnassant ar vzyz. parth ar lle y buaffei y gyfranc. A phan deuthant yno tybygu rylad kei. wynt a welfant hagen oz kaffei vedic da. y bydei vyó. Dy symudaó d p^{ur} y vedól móy no chynt yz góelet y pennyal a oed ambeñ kei. * Ac y deuthpóyt a chei hyt ympeby ll arthur. Ac y peris arthur dóyn medygon kywreint attab. Dó c uu gan arthur kyfuaruot a chei y gofot hónnó. Kanys maóz y karei. Ac yna y dywaót góalchmei. ny dyliei neb kyffroi marchaó c urdaól y ar y medól y bei arnaó yn agkyfuartal. kanys ac attoed ae collet ar dathoed ydaó. ae ynteu yn medylyaó am y wreic vóy haf a garei. Ar agkyuartalóch hónnó ac attuyd agyuaruu ar góz a ymwelas ac ef yndiwethaf. Ac oz byd da gennyt ti arglóyd. miui aaf y edzych afymudaó d y marchaó c y ar y medól hónnó. Ac os uelly y byd. mi a archaf idaó ynhygar dyuot y ymwelet athi. Ac yna y fozres kei ac y dywaót geireudic kenuigennus. Góalchmei heb ef hyfpys yó gennyfi ydeuy di ac ef herwyd y avóyneu. Glot bychan hagē ac etmyc yó ytt ozuot y marchaó c lludedic góedy blinaó yn ymlad.

velly hagen y gozuuoft di ar lawer onadunt by. ac
 hyt tra barhao gennyt ti dy dauaót atheireu tec.
 digaón vyd itt o arueu. **P**eis ovliant teneu ymdanat.
 ac ny byd reit itt tozri na góaeó na chledyf yz ymlad
 ar marchaóc a geffych ynyz ansaóð honno. **A**c yna
 ydywaót góalchmei ózth gei. **T**i aallut dywedut
 auei hygarach pei afmynhut. ac nyt arnafi y perth-
 yn itti dial dy lit athdgyoueint. **T**ebic yó gennyfi
 hagen y dygafi y marchaóc gyt ami heb tozri na
 bzeich nac ysgóyd ymi. **Y**na ydywaót arthur ózth
 walchmei. mal doeth aphóylllic y dywedy di. ados
 ditheu ragot a chymer digaón o arueu ymdanat.
 adewis dy uarch. **G**óisgaó a wnaeth góalchmei ym-
 danaó. acherdet racdaó ynchweric ar gam y varch.
 parth ar lle ydoed peredur. **A**cydoed ynteu yn
 gozffowys ózth paladyz ywaéó ac yn medylyaó yz vn
 medól. **D**yuot a ónaeth góalchmei attaó heb aróyd
 creulonder gantaó. adywedut ózthaó. **P**ei góypón
 vot ynda gennyt ti mal y mae da gennyfi. **W**i aym-
 didanón athi. **H**iffoes negeffaól óyfi ygan arthur
 attat. y atolóyn itt dyuot yymwelet ac ef. **A**deuó
 adoeth kynno mi ar y neges honno. **G**óir yó hynny
 heb yperedur. * ac anhygar ydoethant. ymlad
 a wnaethant ami. ac nyt oed da gennyf ynneu hynny.
 gyt ac nat oed da gennyf vyndóyn yar y medól yd
 oedón arnaó. **Y**nmedylyaó ydoedón am y wreic
 uóyhaf agarón. **S**ef achas y doeth cof im hynny.
 yn edrych ydoedón ar yfçira. ac ar y uran. ac ar y
 dafneu o waet yz hóyat aladyfsei ywalch ynyzeira.
Ac yn medylyaó ydoedón bot yn gynhebic góynder

yz eira. Aduhet y gŵallt ae haeleu yz uran. Ar deuvann
 gochyon a oed yny grudyeu yz deudafyn waet. **H**eb
 y gŵalchmei nyt oed anuonhedigeid y medŵl hŵnnŵ.
 Adiryued oed kynny bei da gennyt dy dŵyn yarnaŵ.
Heb ypered^{ur}. Adywedy di ymi a yttiŵ kei ynllys
 arthur. yttiŵ heb ynteu. ef oed y marchaŵc diwethaf
 aymwanaŵd a thi. Ac ny bu da y doeth idaŵ yz ym-
 wan hŵnnŵ. tozri awnaeth y vzeich deheu idaŵ a
 gŵahell y yfkŵyd gan y kŵymp agauas o ŵth dy pala-
 dyz di. **T**e heb ypered^{ur}. nym taŵz dechzeudial
 farhaet y cor ar gozres velly. **S**ef awnaeth gŵalch-
 mei enryuedu y glybot yn dywedut am y cor ar
 gozres. Adyneffau attaŵ amynet dŵylaŵ mynŵgyl
 idaŵ. Agovyn pŵy oed yenŵ. **P**eredur uab efraŵc
 ymgelwir i heb ef. Athitheu pŵy ŵyt. **G**walchmei
 ymgelwir i heb ynteu. **D**a yŵ gennyf dy welet heb
 ypered^{ur}. **D**y glot ry ginglef ym pob gwlat o z y bum
 o vilwryaeth a chywirdeb. Athgedymdeithas yffyd
 adolŵyn gennyf y gaffel. keffy myn vygcret. Adyzo
 ditheu ymi y teu. **T**i ageffy yn llawen heb yped^{ur}.
Kychŵyn awnaethant ygyt ynhyfryt gyt|tuun parth
 ar lle yd oed arthur. A phangigleu gei eubot yn dyuot.
 ef adywaŵt. **A**yi awydŵn na bydei reit y gei ymlad
 ar marchaŵc. Adiryued yŵ idaŵ caffel clot. **M**ŵy awna
 ef oe eireu tec no nini onerth an harveu. Amynet
 awnaeth ped^{ur} agŵalchmei hyt yn lluest walchmei
 ydiot eu harueu. Achymryt aozuc pedur yz yŵ wisc ac
 a oed y walchmei. Amynet awnaethant laŵ ynllaŵ hyt
 y lle yd oed arthur. Achyuarch gŵell idaŵ. **J**lyma ar-
 glŵyd heb y gŵalchmei [675] y gŵz y buoft yz yftalym

o amfer yny geiffaþ. **G**iaeffaþ 62hyt unbenn heb yz arthur. a chyt ami y triggy. **A**pheigþypwn vot dy gynnyd ual y bu. nyt aut y 62hyfi pann aethofst. **H**önn hagen adaroganþys y co2r ar go2res itt a uu d20c kei 62hunt. a thitheu aedieleift. **A**c ar hynny nachaf y v2enhines ae **I**laþ vo2nyon yndyuo2. a chyvarch g6e2 awnaeth peredur udunt. a **I**laþen uuant 6ynteu 62thaþ ae reffaþv aozugant. parch ac enryded maþ2 a wnaeth arth^{ur} amperedur. **A**c ymchoelut aozugant parth achaer2lion. **A**r nos gyntaf y death pered^{ur} y gaer2lion y lys arthur. ac yd yttoed yntroi yny gaer wedy b6yt. nachaf ygharat laþ euraþc yn kyuaruo2 ac ef. **M**yn vygkret vy chwaer heb.y p^{ur}. mo2wyn hygar garueid wyt. ami aall6n arnaf dygaru yn v6yhaf g62eic pei da gennyt. **M**iui arodaf vygcret heb hi val hynn. na charaf i dydi ac nath vynnaf ynd2agywydaþl. **M**inneu arodaf vygcret heb y pered^{ur}. na dywedaf ynneu ei vyth 62th gristaþn ynyadeuych ditheu arnat vygcaru i yn v6yhaf g62. **G**2annoeth ef agerdaþd .p^{ur}. ymeith. **A**r p2iffo2d ar hyt keuyn mynyd maþ2 a dilynþys. **A**c ar dibenn ymynyd ef a welei dyffryn cr6nn. a go2o2eu ydyffryn yn goedaþc carrecgaþc. a g6a2tat y dyffrynn oed yn weirglodyeu. ac yn dired ar y r6ng y g6eirglodyeu ar coet. **A**c ym mynn6es y coet y gwelei tei duon maþ2 anuanaþl eug6eith. a disgynnu aþnaet ac arwein y varch tu ar coet. **A**c am talym o2 coet ef a welei ochyr carrec lem. **A**r ffo2d yn ky2chu ochy2 y garrec. a llew yn r6ym 62th gadwyn. ac yn kyfcu ar ochy2 y garrec. a ph62l d6fynn ath2ugar y veint a welei dan ylleþ. **A**c loneit yndaþ o e2gyrn

dynyon ac anieueileit. A thynnv cledyf a wnaeth p^{ur}
 atharað y lleb. ynydygdyd yndibin beth y gadwyn-
 vch penn y pŵll. ac ar yz eildyngaðt tarað y gadwyn
 aozuc yny tyz. ac yny dygdyd y llew yny pŵll. ac
 ar traðs ochyz ygarec arbein y varch aozuc pered^{ur}.
 yny doeth yz dyffrynn. **A**c ef a welei am ganaðl y
 dyffryñ * castell tec. Athu ar castell y deuth. ac ar
 y weirglad beth y castell ef a welei gŵr llŵyt mað yn
 eifsted. mŵy oed no gwr oð a welfei eiryoet. adeu was
 ieueinc yn faethu karneu euky lleill o a fgŵn moruil.
 y neill ohonunt yn was gŵineu. ar llall yn was melyn.
 adyuot racdað a wnaeth hyt y lle ydoed y gŵr llwyd.
 achy varch gwel aozuc peredur idað. ar gŵr llwyd
 adywaðt. mevyl ar varyf vymporthað. ac yna y
 dyallaðd pered^{ur} panyð y lleb oed yporthað. **A**c yna
 yd aeth y gŵr llŵyt ar gŵeiffon gyt ac ef yz castell. ac
 ydaet pered^{ur} gyt ac by. **A**lle tec enryded^{us} a welei ef
 yno. ar neuad a gyachaffant. ar byzdeu oed gŵedy eu
 dyzchael. a bŵyt a llynn yn didlaðt arnadunt. ac ar
 hynny ef a welei yn dyuot oð ystaeill gŵreic ohen
 agŵreic ieuanc. amŵyhaf gŵraged oð a welfei eiryoet
 oedynt. ac ymolchi aozugant. amynet y vŵytta. ar
 gŵr llŵyt a aeth y benn y bŵd yn uchaf. ar wreic ohen
 yn neffaf idað. a phered^{ur} ar uoðyn a dodet ygyt. ar
 deu was ieueinc yn gŵaffanaethu arnadunt. **A**c ed-
 ych a wnaeth y uoðyn ar peredur a thiaftau. agovyn
 aozuc pered^{ur} yz uoðyn paham yd oed trist. **E**ydi
 eneit yz pann yth weleis gyntaf agereis yn vŵyhaf
 gŵr. athoft yð gennyf welet ar was kyn uonhedicket
 athi. y dihenyd a vyd arnat auoðy. a weleift ti y tei

duon llawer ym bionn y coet. gŷy yŷ y rei hynny ym
tat i oŷl ygŷ llwyt racko. achewri ynt oŷl. ac auoŷy
wynt a dygyfozant amdypenn ac athladant. ar dyffryn
crŷnn ygelwir y dyffrynn hŷnn. O i auoŷwyn dec
a bery di bot vym march i am arueu yn vn lletty a mi
heno. **P**araf y rof i aduŷ os gallaf yn llawen. Pan
vu amferach gantunt kymrut hun no chyuedach.
y gyfgu yd aethant. Ar uoŷŷyn aberis bot march ped^{ur}
ae arueu yn vn lletty ac ef. Athŷannoeth ped^{ur} aglywei
goŷdyar gŷy a meirch ygkylch y caŷtell. a pheredur
agyuodef. ac a wiŷgaŷd y arueu ymdanaŷ. ac ymdan
y uarch. ac ef a deuth yŷ weirglaŷd. ac y deuth y
wreic hen ar uoŷŷyn att ygŷ llŷyt. **A**rglŷyd heb
hŷy kymer gret ymackŷy nadywetto dim oŷ a ŷelas
yman. a ni a vydŷn dŷoŷtaŷ y keidŷ. **D**a chymeraf
mynvygkret heb ygŷ llŷyt. **A**c * ymlad awnaeth
peredur ar llu. ac erbyn echwyd neur daroed idaŷ
llad trayan y llu heb argyweddu neb arnaŷ ef. **A**c
yna ydywaŷt y wreic ohen. neur derŷ yŷ mackŷy llad
llawer oth lu. a dyro naŷd idaŷ. **D**a rodaf myn vyg
cret heb yŷ ynteu. ar wreic ohen. ar uoŷŷyn dec yar
vŷlch ygaer ydoedynt ynedŷych. ac yn hynny ym-
gyvaruot o pedur ar gŷas melyn ae lad. arglŷyd heb
y uoŷŷyn dyŷo naŷd yŷ mackŷy. na rodaf y rofi aduŷ
heb y gŷ llŷyt. ac ar hynny ymgyvaruot o ped^{ur} ar
gŷas gŷineu ae lad. **B**uaŷŷei well itti pei rodaffut
naŷd yŷ mackŷy kynn llad dy deuuab o honaŷ. ac
abŷeid vyd y titheu dy hun oŷ dihegy. Dos ditheu
voŷŷyn ac adolŷyn yŷ mackŷy rodi naŷd ynni. kannys
rodaffam ni idaw ef. Ar voŷŷyn adoeth yŷ lle yd oed

peredur. ac erchi naðd y that aozuc. ac yz faðl a dihaygyssei oe wyz yn vyð. **F**effy dan amot mynet oth tat aphaðb oz yffyd y danað y ðzhau yz amheraðdyz arthur. ac ydywedut idað panyð pered^{ur} gðz idað awnaeth y gðassanaeth hðnn. **G**ðnaðn y rofi aduð yn llawen. a chymryt bedyd ohonaðch. aminneu aanuonaf att arthur. y erchi idað rodi ydyffryñ hðnn ytti. ac yth ettiued byth gðedy ti. ac yna y doethant y myðn. a chyuarch gðell awnaeth y gðz llðyt ar wreic vawr y pered^{ur}. **A**c yna ydywaðt ygðz llðyt. **Y**r pan yttwyf ynn medu ydyffrynn hðnn. mi ny weleif gristaðn aelei ae eneit gantað namyn ti. aninne aaðn y wrhau y arthur ac y gymryt cret a bedyd. **A**c yna ydywaðt pereduð diolchaf ynneu y duð. na thozeis vy llð ðzh y wreic vðyhað agaraf. nadywedðn un geir ðzh gristaðn. **T**izgyað yno a ðnaethant y nos honno. **T**izannoeth y boze ydaeth y gðz llðyt ae niuer gantað y lys arthur. ac y gðzhayffant y arthur. ac y paraðd arthur eubedydyað. **A**c y dywaðt y gðz llðyt y arthur panyð ped^{ur} ae gozuuassei. ac arthur arodes yz gðz llðyt aeniuer y dyffryn oegynnal y danað ef mal yd erchis ped^{ur}. a chan gennat arthur ygðz llðyt aaeth ymeith parth ar dyffryn crðnn. **P**eredur ynteu agerdaðd * y boze dzannoeth racdað talym maðz odiffeith. heb gaffel kyuanned. **A**c yny diwed ef adoeth y gyuanned bychann amdlaðt. ac yno y clywei uot sarff yn gozwed ar uodðy eur. heb adel kyfuanned seith milltir obop parth idi. **A**c yd aeth pedur yz llðe y clywei vot y sarff. ac ymlad awnaeth ar farff yn llidyaðcdzut ffenedicualch. **A**c yny diwed

y Iſadaſd. ac y kymerth y votrſy idaſ e hun. ac uelly y bu ef yn hir yn yz agherdet hſnnſ. heb dywedut vn geir ſzth neb ryſ grifſtaſn. ac ohynny yd yttoed yn kolli yliſ aewed o tra hiraeth yn ol Iſys arthur ar wreic vſyaf agarei. ae gedymdeithon. O dyna y kerdaſd raſdaſ y lys arthur. ac ar y fford y kyfuaruu ac ef teulu arthur. a chei yn eu blaen yn mynet y neges udunt. **P**eredur aatwaenat baſp onadunt. ac nyt atwaey neb oꝝ teulu euo. **P**andeuy di vnbenn heb ykei. a dſyweith a their. ac nyt attebei ef. **Y**wan aozuckei a gſaeſ trſy y uoꝝdſyt. **A**c rac kymell arnaſ dywedut athoꝝri ygret mynet heibyſ a aozuc heb ymattiala ac ef. **A**c yna y dywaſt gſalchmei. **Y**zoſi aduſ gei dꝝc y medzeiſt kyflauanu ar uackſy ual hſnn yz na allei dywedut. ac ymchoelut dꝝaegeuyn ylys arthur. arglſydes heb ef ſzth wenhſyuar. a wely di dꝝycket y gyflauan aozuc kei ar y mackſy hſnn yz na allei dywedut. ac yz duſ ac yrof ynneu par di y uedeginyaethu ef erbyn pandelſyf dꝝachefyn. a mi adalaf y pſyth itt. a chynn dyuot y gſyꝝ oc eu neges ef a deuth marchaſc yz weirglauſd y ymyl Iſys arthur yerchi gwr y ymwan. a hynny a gauas. a bſzſ hſnnſ a wnaeth pered^{ur}. ac wythnos y bu yn bſzſ marchaſc beunyd. **A** diwarnauſt ydoed arthur ae teulu yndyuot yz eglſys. **S**ef y gſelynt marchaſc gſedy dꝝzchael arwyd ymwan. **H**a wyz heb yz arthur. myn gſzhyt gſyꝝ nyt af odyma yny gaffwyf vymarch am arueu y vſzſ y ianghſz racko. **Y**na yd aeth gſeiffon yn ol y uarch ae arueu y arthur. **A**phered^{ur} agyfaruu ar gſeiffon yn mynet heibaſ. ac

agymert h y march ar arueu arweirglawd agyrychaod.
Sef a wnaeth paþp oe welet ef ynkyuodi ac yn mynet
 y * ymwanry marchaoc. mynet ar benn y tei ar byn-
 neu ar lle aruchel y edrych ar yz ymwan. **S**ef a
 wnaeth peredur emneidaþ ae law ar y marchaoc y erchi
 idaþ dechreu arnaþ. **A**r marchaoc a offodes arnaþ. ac
 nyt ysgoges ef oꝛ lle yz hynny. **A**c ynteu peredur
 a oꝛdinhaawd ac ae kyrychaod ynllityawcdzwt engiryawb
 chwerþ awydualch. **A**c ae gwant dyryawþ gwẽnwyniclym
 toftdzwt milryeidffryyf ydan ydwyen ae dzych|chawel
 oe gyfrwy. ae vryþ ergit mawry yryþaw. **A**c yd ymchoel-
 awd dzacheuyn ac ydedewis y march ar arueugan y
 gwẽiffon mal kynt. **A**c ynteu ar y dzawet agyrychaod
 y llys. **A**r mackwy mut y gelwit þedur yna. **A**r hynny
 nachaf agharat Law euraþ yn kyuarfot ac ef. **V**ryofi
 aduþ vnbenn heb hi ys oed gryffyn na allut dywedut.
A phei gallut dywedut mi aþh ath garon yn vryhaf gwry.
Ac myn vygcret kynnyfgellych mi ath garaf yn
 vryhaf gwry. **D**uþ atalo itt vyg whaer heb yperedur.
 ac my vygcret minneu ath garaf di. **A**c yna y gwry-
 buwyt panyþ peredur oed ef. **A**c yna y dellis ef gedym-
 deithas agwalchmei ac ac owein vab uryen. ac a þawþ
 oꝛ teulu ac y trigrywys yn llys arthur.

Arthur a oed yg kaer llion ar wyfc. a mynet a
 wnaeth y hela. a þheredur gyt ac ef. **A**þher-
 edur aellygaod y gi ar hyd. **A**r ki aladaod yz
 hyd ymyndiffeithoch. **A**c ympenn ruthur yryþaw
 ef awelei arwyd kyuanhed. **A** thu ar kyfanhed y
 deuth. **A**c ef awelei neuad. **A**c ar dzawf y neuad ef
 awelei tri gwẽis moelgethinyon yngware gwrydbwyll.

Aphandeath y myón. ef awelei teir moꝛwyn yn eisted
ar leithic. Ac vn ryó wiscoed ymdanunt ual ydylyei
amdyledogyon. ac ef aaeth yeisted attunt yꝛ lleith-
ic. Ac vn oꝛ moꝛwynon aedychaóð arpered^{ur} yn graff.
Ac wylaó a wnaeth. **A** pheredur aovynaóð idi beth
awylei. **R**ac dꝛycket gennyf góelet lleassu góaf kyn
decket athi. **P**óy am lleassei i heb y peredur. **P**ei
nabei hyt ytt arhos ynylle hwnn. mi aedywedón
itt. Yꝛ meint uo ygóꝛthꝛet arnaf ynarhos. mi ae
góarandawaf. **Y** góꝛ yssyd tat y mi heb yuoróyn.
bieu yllys honn. a hónnó alad paóð oꝛ adel yꝛ lly
honn heb y ganhyat. **P**a gyfryó óꝛ yó * aóch tat
chóí pan allo lleassu paóð uelly. **G**óꝛ a wna treis ac
anuod ar y gymodogyon. Ac ny wna iaón y neb am
danaó. Ac yna y gwelei ef ygóeiffon ynkyuodi ac y
arllóyssaó y claóꝛ oꝛ werin. ac ef aglywei dóꝛyf maóꝛ.
Ac yn ol y tóꝛyf ef aóelei wr du maóꝛ unllýgeitaóç
yndyuot y myón. Ar moꝛwynon agyuodassant yny
erbyn adiot y wisc y amdanaó a wnaethant. Ac ynteu
aaet yeisted. **A** góedy dyuot y bóꝛll idaó ac aryf-
hau edꝛych a oꝛuc ar peredur. Agouyn póy y march-
aóç. Arglóyd heb yꝛ vn or moꝛwynon. ygóas ieuanc
teckaf abonhedickaf oꝛ aweleift eiryoet. Ac yꝛ duó
ac yꝛ dyfyberóyt póꝛlla óꝛthaó. Yꝛot ti mi abóꝛllaf
ac a rodaf y eneit idaó heno. Ac yna pered^{ur} adoeth
attunt óꝛth y tan. **A**c agymerth bóyt a llynn. ac
ymdidan ar rianed a oꝛuc. Ac yna ydywaót pered^{ur}
góedy y vꝛóꝛfcaó óꝛth y góꝛ du. **R**yued yó gennyf
kadarnet ydywed y di dyuot. Póy adiodes dylygat
ti. **U**n omkennedueu oed heb y góꝛ du. póy byn-

nac aovynhei imi yz hynn ydóyt ti yn youyn. ny
 chaffeí yeneit gennyf nac yn rat nac ar werth. Ar-
 glóyd heb yuoábyn kyt dywetto ef overed ovábyfged
 a med|daót parth ac attat ti. kywirha ygeir a dy-
 wedeíft gynneu ac aedeweíft ózthyfi. Áminheu a
 wnaí hynny yn llawen yzot ti heb ygó du. **W**i a
 adaf yeneit idaó yn lláben heno. Ác ar hynny y
 trigyaffant ynos honno. **A** tháannoeth kyuodi aozuc
 y gó du. Agóifcaó arueu ymdanaó. Ác erchi ypered^{ur}.
 kyuot dyn y uynyd ydiodef aghev heb ygó du. **P**e-
 red^{ur} adywaót ózthaó. **G**óna yneillpeth ygó du. os
 ymlad a vynny ami. aediot dy arueu y ymdanat.
 Áe titheu arodo arueu ereíll y mineu y ymlad athi.
Ha dyn heb ef ae ymlad aallut ti pei kaffut arueu.
 kymer yz arueu a vynnych. Ác ar hynny ydoeth y
 uoábyn ac arueu ypered^{ur} a oed hoff gantaó. Ác ym-
 lad a wnaeth ef argó du. yny uu reit yz gó du erchi
 náó ypered^{ur}. **V**gó du ti ageffy náó trauych yn
 dywedut ym pun wyt. a phóy atynnaó dylygat.
 * Arglóyd minhe aedywedaf. yn ymlad ar pzyf du oz
 garn. **C**ruc yffyd aelwir y cruc galar^{ur}. Ác yny cruc
 ymae karn. Ác yny garn ymae pzyf. Ác yn llóscózn
 y pzyf ymae maen. Á rinnwedeu ymaen ynt. póy
 bynnac aekaffeí yny neílláó. Á uynnei o eur ef ae
 kaffeí ar y lláó arall idaó. Ác yn ymlad ar pzyf hónnó
 y kolleis i vy llygat. Ámhenó ynneu yó ydu trahaó.
Sef achaós ymgelwit ydu t^{ra}haó. nyadó n un dyn
 ym kylch nyf treíffón. a laón nys gónaón yneb. **T**e
 heb y peredur. pygy belllet odyma yó y cruc ady-
 wedy di. Mi arifaf itt ymdeitheu hyt yno ac ady-

wedaf itt py gy belllet yó. **Y**dyd y kychwynnych odyrna ti adoy ylys meibon y bzenhin y diodeyueynt. **P**aham ygelwir bynt uelly. a danc llynn aellad bynt beuny unweith. **P**andelych o dyno ti adeuy hyt yn llys iarllles y kampeu. **P**y gampeu heb y ped^{ur} yssyd erni hi. **T**rychanwr teulu yssyd idi. Pob górl dieithyrl or adel yrllys ef adywedir idaó campeu y theulu. **S**ef achawls yó hynny. y trychannwr teulu aeifsted ynneffaf yrl arglwydes. **A**c nyt yrl amharch yrl górfesteion. namyn yrl dywedut kampeu y theulu. **Y**dyd y kychwynnych o dyno ti aey y gruc galarus. **A**c yno y maent perchen trychant pebyll yg kylch y cruc yn kadó y pylf. **C**an buoft heb y pered^{ur} yn ormes yngyhyt ahynny. mi awnaf nabych byth bellach. **A**elad awnaeth pered^{ur} idaó. **A**c yna ydywaóft y uoórl yn adechzeuaffeí ymdidan acef. **B**ei bydut tlaóft yndyuoft yma. kyuoethaóv vydut bellach o dylfoz y górl du a ledeíft. **A**thi awely y faóll uoórl yn hygar yssyd yny llys honn. ti agaffut or derchat ar yrl un a vynnvt onadunt. **D**y deuthum i yma om górlat arglwydes yrl górl eicka. namyn górl eíffon hegar a welaf yna. ymgefflybet baórl o honaóch aegilyd mal ymynno. **A**dím oc aóch da nys mynnaf. **A**c nyt reit ym órlthaó. **O**dyrna y kychwynnaódl peredur racdaó. **A**c ydeuth ylys meibon bzenhin y diodeiueint. **A**phanndeuth yrl llys ny welei namyn górl aged. **A**r górl ag^{ed} agyuodassant racdaó. ac avuuant lawen órlthaó. **A**c ar dechzeu eu hymdidan. ef aw*elei varch yndyuoft achyfróy arnaó. **A**chelein yny kyfróy. **A**c vn or górl aged agyuodes ylyuynyd ac agymerth y ge-

lein oꝛ kyfróy. ac aeheneinaóð ymyón aoed islaó y dꝛós a dófyꝛ tóym yndi. ac adodes eli góerthuaóꝛ arnaó. argóꝛ agyuodes yn vyó. ac adeuth yꝛ lle yd oed pedur ae raeffawu aozuc. abot yn llawen óꝛthaó. ꝛ deu óꝛ ereill adoethant y myón yn eu kyfrwyeu. ar undywygyat a wnaeth y uoꝛóyn yꝛ deu hynny ac yꝛ vn gynt. **U**na y govynnaóð pered^{ur} yꝛ vnbeñ paham yd oedynt uelly. ꝛ óynteu adywedassant bot adanc myón gogof. ꝛ hónnó ae lladei óy un weith beunyd. ꝛ ar hynny y trigyassant y nos honno. ꝛ thꝛannoeth ykyuodes y mackóyeit racdunt. ꝛ yderchis ped^{ur} yꝛ móyn eu goꝛdercheu y adel gyt ac óynt. ꝛ wynteu ae gomedassant. adywedut. pei athledit ti yno. nyt oed itt ath wnelei yn vyó dꝛacheuyn. ꝛ yna ykerdassant óy racdunt. ꝛ ykerdaóð ped^{ur} yn eu hol. a góedy eudifflannu óy hyt naf góelei ef. **U**na ykyuaruu ac ef yn eisted ar benn cruc. y wreic deckaf oꝛ awelfei eiryóet. **Q**i aón dyhynt heb hi. mynet ydóyt y ymlad ar adanc. ac ef athlad. ꝛ nyt oe dewred namyn oe yftryó. **G**ogof yffyd idaó. ꝛ philer maen yffyd ar dꝛós yꝛ ogof. ac ef awyl paóð oꝛ adel ymyón. ꝛ nys góyl neb euo. **A**c a llechwaé góenónynic o gyfgaóð y piler y llad ef baóꝛ. **A**pheirodud ti dy gret vyc caru i yn vóyhaf góꝛeic mi arodón itt uaeu ual y góelut euo pan elut y myón. ac ny welei ef dydi. **R**odaf mynvygkret heb y ped^{ur}. Yꝛ pan yth weleis gyntaf mi ath gereis. ꝛ phale ykeiffón i dydi. **P**angeiffych di vyui keis parth ar india. **A**c yna ydifferannóys y uoꝛóyn ymeith góedy rodi y maen yn llao pered^{ur}. ꝛ ynteu adeuth racdaó parth

a dyffrynn auon. A gozieu y dyffryn oed yngoet. ac opobparth yz ~~dyffrynn~~ auon yn weirglodyeu gwaftat. ac ozeillparth yz avon y gwelei kadó odeueit gýnyon. ac oze parth arall y gwelei cadó o deueit duon. Ac ual y bzeuei vn oze deueit gýnnyon y deuei vn or deueit duon dæðed. ac y bydei yn wenn. ac ual y bzeuei vn oze deueit duon. y deuei vn oze deueit gýnnyon dróð ac ybydei yndu. Aphæenn hir a welei ar lann yz auon. **A**r * neill hanner aoed idað yn llosci oze gwreid hyt y ulaen. ar hanner arall a deil ir arnað. ac uch lað hynny y gwelei mackóy yn eisted ar benn cruc. a deu vilgi vionnwynnyon vzychyon myðn kynllyuaneu yngozwed geyz ylað. **A**diheu oed gantað na welfei eiryoet mackóy kyn deyzeidet ac ef. ac yny coet gyfuarwyneb ac ef y clywei eillgón ynkyudj hydgant. Achyuarch gweill a wnaeth yz mackóy. ar mackóy agyuarchað well y pered^{ur}. a their ffozd awelei pered^{ur} yn mynet y gæth y cruc. Y dýy ffozd yn vað ar dzyded yn llei. agovyn aozuc peredur pale ydæi y teir ffozd. vn oze ffyð hynn a a ym lllys i. **A**c un oze deu agyghozafi ytti æmynet yz lllys oze blaen att vyz gweic i yffyd yno. ætitheu a arhoych yma athi awely y gellgón yn kymell yz hydot blin oze coet yz maes. Athi awely ymilgón gozeu oze aweleift eiryoet a gleðhaf ar hydot yn eullad ar ydófyz geyz anllað. **A**phan uo amfer ynn vynet ynbóyt ef adað vyz gwas am march ym herbryn athi ageffy lewend yno heno. **D**uð a diolcho itt. ny thizgyafi. namyn ragof ydæf. **Y**neill ffozd aa yz dinas yffyd yma ynagos. ac yn hwnnó y keffir

bôyt a llynn ar werth. Ar ffozd yffyd lei noz rei ereill
aa parth a gogof yz adanc. Gan dy ganhyat vackôy
parth ac yno yd afi. A dyuot awnaeth peredur parth
ar ogof. A chymryt y maen yny llaô affeu. aewaeô
yny llaô deheu. **A**c ual y daô y myôn. arganuot yz
adanc aônaeth ae wan agôaeô trôydaô. A llad y benn.
A phan daô y maes oz ogof. nachaf yn dîôs yz ogof
y tri chedymdeith. A chyuarth gôell awnaethant y
ped^{ur}. **A** dywedut panyô idaô ydoed darogan llad
yz ozmes honno. **A** rodi y penn awnaeth p^{ur} yz
mackôy eit. A chynnig awnaethant ôynteu idaô yr vn
avynnynt oe teir chwioz yd yn bziâôt. a hanner eu
bzenhinyaeth ygyt ahi. **D**y deuthum i yma yz gôz-
eika heb ypered^{ur}. **A** phei mynnôn unwreic ac
atuyd. awch | haer chôi a vynnôn yngynntaf. A
cherdet racdaô awnaeth peredur. ac ef aglywei
tôzôf ynyol. ac edz ych awnaeth ynteu yny ol. **A**c
ef awelei gôz ar gevyn * march coch. ac arueu co-
chyon ymdanaô. Ar gôz adeuth ar ogyvuch ac ef.
A chyuarth gôell awnaeth yperedur o duô ac o dyn.
Ac ynteu pered^{ur} agyuarchaôd gôell yz mackôy yn
garedic. **A**rglôyd dyuot y erchi itti ydôyfi. **B**eth
aerchy di heb ypered^{ur}. vygkymryt yn ôz itt. **P**ôy
agymerôn ynneu ynôz pei ath gymerôn. **D**y chelaf
vygkyftlôn ragot. **E**tlym gledyf coch ymgelwir iarll
oyftlys ydôyzein. **R**yued yô gennyfi ymgynnig o
honat ynôz y ôz ny bo môy ygyuoeth no thi. nyt
oes yminneu namyn iarllaeth arall. A chanys gôib
gennyt ti dyuot ynôz ymi. mi athgymeraf yn llawen.
ac y doethant parth allys yz iarll es. A llawen uuwyt

6rthunt yn y llys. A dywedut 6rthunt awnaethpŷt.
 nat yz amarch arnunt ydodit ifla6 y teulu. namyn
 kynnedyf y llys a oed yvelly. **F**anys yneb a vyzyei
 y thrychann6z teulu hi. b6yta agaffei ynneffaf idi.
 a hi ae carei yn v6yhaŷ g6z. **A** g6vedy y b6z6 operedur
 y thrychann6z teulu yz llabz. Ac eisted ar y neillla6.
 y dywa6t y iarllles. **V**diolchaf y du6 kaffel g6as kyn
 decket achyndewret athi. kanycheueis yg6z m6yhaŷ
 agar6n. **P**6y oed yg6z m6yhaŷ agarut titheu. myn
 vygcret etlym gledyf coch oed y g6z m6yhaŷ agar6n
 i. ac nyŷg6leis eiryoet. **D**ioer heb ef. kedyndeith
 ymi y6 etlym. a llyma evo. Ac yz y v6yn ef y deuth-
 um i y chware ath teulu di. **A**c euo ae gallei yn
 well no myvi pei afmynnei. a minneu ath rodaf di
 ida6 ef. **D**u6 adiolcho ytithu uack6y tec. a min-
 neu agymeraf yg6z m6yaf agaraf. **A**r nos honno
 kyŷcu awnaeth etlym ar iarllles ygyt. a thzannoeth
 kychwynnu awnaeth peredur parth ar cruc galar^{us}.
Myn dyla6 di argl6yd mi a af ygyt athi heb yz et-
 lym. **U**ynt a deuthant racdunt hyt y lle y g6elynt
 y cruc ar pebylleu. **D**os heb y pered^{ur} att y g6yz
 racko 6rth etlym. Ac arch udunt dyuot y 6rhau ynni.
Af a deuth etlym attunt. Ac a dywa6t 6rthunt ual
 hynn. **D**ewch y wrha ym hargl6yd i. **P**6y y6 dy
 argl6yd di heb yz 6ynteu. Pered^{ur} baladyz hir y6 vy
 argl6yd i heb yz etlym. * **P**ei dylyedus diuetha ken-
 nat. nyt aut dzacheuyn yn vy6 att dy argl6yd. am
 erchi arch moz dzahaus y vzenhined aieirll abar6n-
 eit a dyuot y wrhau yth argl6yd di. **P**ered^{ur} a erchis
 ida6 vynet dzacheuyn attunt. a rodi dewis udunt ae

gŵrhau idaŵ. ae ymwan ac ef. Wynt adewiffassant ymwan ac ef. **A**phered^{ur} auyr̄yaŵd perchen cant pebyll ydyd hŵnnŵ yz llawz. Athzannoeth ef avyr̄yaŵd perchen cant ereill yz llawz. **A**r trydyd dyd cant a gaŵffant yneukyghoz gŵrhau ypered^{ur}. **A**pheredur aovynnaŵd udunt. beth awneynt yno. ac ŵynteu a dywedassant panyŵ gŵarchadŵ ypr̄yf yny vei varŵ. **A**c yna ymlad awnaem ninneu am ymaen. **A**r neb a uei dzechaf ohonam agaffei ymaen. **A**rhoŵch vi yma heb ypered^{ur} mi aaf yymwelet ar pr̄yf. **D**ac ef arglŵyd heb wynt. **A**wn ygyt y ymlad ar pr̄yf. **T**e heb yperedur ny mynnaf i hynny. **P**ei lledit y pr̄yf ny chaffŵnn i o glot vŵy noc un ohonaŵch chwitheu. **A**mynet awnaeth ef yz lle yd oed ypr̄yf aelad. **A**dyuot attunt wyntev. **A**dywedut ŵzthunt. **F**yfriŵch aŵch treul yr pandoethaŵch yma. **A**mi ae talaf yŵch ar eu heb yperedur. **I**f adalaŵd udunt kymeint ac adywaŵt paŵb y dylyv ohonaŵ. **A**c nyt erchis udunt namyn adef eubot yn wyz idaŵ ef. **A**c ef adywaŵt ŵzth etlym. **A**tt y wreic vŵyhaf agery yd ey di. **A**minneu aaf ragof. **A**c adalaf itt dyuot yn ŵz im. **A**c yna y rodes ef ymaen y etlym. **D**uŵ adalho itt. arŵydeh̄ȳt duŵ ragot. **A**c ymeith yd aeth pered^{ur}. ac ef a doeth y dyffryn avon deckaf awelfei eiryoet. **A** llawer obebylleu amlis̄ awelei ef yno. **A** ryuedach oed gantaŵ noh̄ȳny gŵelet y faŵl awelei ovelineu dŵfyz. a melineu gŵynt. **I**f agehyzdaŵd ac ef gŵz gŵineu maŵz a gŵeith faer arnaŵ. **A** govyn pŵy oed aozuc ped^{ur}. **P**enn melinyd ŵyfi heb ef ar y melineu racko oll. **A**gaffafi letty gennyt ti heb y

pered^{ur}. Keffy heb ynteu ynllawen. ef a doeth ped^{ur} y ty y melinyd. **A**c ef awelas lletty hoff tec yz melinyd. **A**c erchi awnaeth pedur * aryant ynechwyn yz melinyd y brynu bryt allynn idaó ac ydy lwyth y ty. **A**c ynteu a talei idaó kynny vynet odyo. **G**ouyn aozuc yz melinyd py achaws yd oed y dygyuo2 h6nnw yno. **Y** dywaót y melinyd 62th p^{ur}. mae y neillpeth. ae tydi yn62 obell. **A**e titheu yn ynvyt. **Y**na y mae amherod2es cristinobyl ua62. **A**c ny mynn honno namyn yg62 dewraf. kanyt reit idi hi da. **A**c ny ellit d6yn bryt yz fa6l vilioed yssyd yma. **A**c oachaws hynny y mae y fa6l velineu hynn. **A**r nos honno kymryt eu heffm6ythter awnaethant. **A**thiannoeth kyuodi yuynyd aozuc ped^{ur}. ag6ifca6 ymdana6 ac ymdan yuarch y uynet yz t62neimeint. **A**c ef awelei bebyll ymplith y pebylleu ereill teckaf o2 awelsei eiryoet. **A** mo26yn dec awelei yn ystynnv y phenn tr6y ffenesty2 ar y pebyll. **A**c ny welsei eiryoet mo26yn degach. ac eur wifc obali ymdanei. **A**c ed2ych awnaeth ar y uo26yn yngraff. **A**mynet y charyat ynda6 yn va62. **A**c uelly y bu yn ed2ych ar y uo26yn o2 bo2e hyt hanner dyd. **A**c ohanner dyd yny oed p2yt na6n. **A**c yna neur daroed y t62neimeint. **A** dyuot aozuc y letty. **A** thynnu y arueu y amdana6. **A**c erchi aryant yz melinyd yn echwyn. **A** dic vu wreic y melinyd 62th pered^{ur}. ac eiffoes y melinyd a rodes aryant yn echwyn ida6. **A** thiannoeth y g6naeth yz vnwed ac awnathoed y dyd gynt. **A**r nos honno y doeth y letty ac y kymert h aryant yn echwyn y gan y melinyd. **A**r trydyd dyd pan yttoed

yn yz vnll̄e ynedz̄ych ar y uoz̄byn. ef aglywei dyznaōt
 maōz̄ rōng yfḡoyd amynōgyl idaō amynybyz̄ bōyaſſ̄.
 Ðphan edz̄ychaōd dzaegeuyn ar y melinyd. **Y** mel-
 inyd adywaōt ōz̄thaō. **C**ōna y neill̄peth heb y melin-
 yd. ae tydi adynho dy benn ymeith. Ðe titheu ael
 yz̄ tōz̄neimeint. **A**gowenv awnaeth p^{ur}. ar y melin-
 yd. Ðmynet yz̄ tōz̄neymeint. Ðc agyuaruu ac ef y
 dyd hōnnō. ef ae byz̄yaōd oſſ̄ yz̄ Ðaōz̄ ōynt. Ðchy-
 meint ac avyzaōd ef aanuones y gōyz̄ yn anrec yz̄
 amherodzes. Ðr meirch ar arueu yn anrec y wreic y
 melinyd. yz̄ ymarhos am y haryant echwyn. **D**ylin
 aoz̄uc pedur y tōz̄neimeint ynyvyzaōd * Ðaōb yz̄
 Ðaōz̄. Ðc anuon y gōyz̄ aoz̄uc y garchar yz̄ amherod-
 zes. Ðr meirch ar arueu y wreic y melinyd yz̄ ymar-
 hos am yz̄ aryant echwyn. **Y**z̄ amherodzes aanuones
 att varchaōc y velin. yerchi idaō dyuot y ymwelet
 ahi. Ðphallu awnaeth pered^{ur} yz̄ gennat gyntaf. ar
 eil aaeth attaō. Ð hitheu y dzyded weith aanuones
 cant marchaōc yerchi idaō dyuot y ymwelet ahi. Ðc
 ony delei oe vod erchi udunt y dōyn oe anuod. Ðc
 ōynt adoethant attaō. ac adywedaffant eu kennadōzi
 y ōz̄th yz̄ amherodzes. **Y**nteu a wharyaōd ac ōynt yn
 da. ef abaraōd eurōymaō ōynt rōymat iōz̄ch. **A**c
 eubōz̄ ygklaōd y velin. **A**r amherodzes aovynnaōd
 kyghoz̄ y ōz̄ doeth aod ynychyghoz̄. **A**hōnnō a
 dywaōt ōz̄thi mi aaf̄. attaō ardygennyat. Ð dyuot
 att p^{ur}. a chyuar̄ch gōeſſ̄ idaō. Ðc erchi idaō yz̄ mōyn
 y oz̄derch dyuot y ymwelet ar amherodzes. Ðc ynteu
 a death ef ar melinyd. Ðc ynygyueir gyntaf y death
 yz̄ pebyſſ̄ eifted aōnaeth. **A** hitheu a death ar y neill̄

la6. a byr ymdidan auu yrygtunt. a chymryt ken-
 nat awnaeth ped^{ur}. a mynet y letty. **G**riannoeth
 ef aaeth y ymwelet ahi. **A** phanndoeth yz pebyll
 nytoed vngyueir ary pebyll auei waeth ygyweir-
 deb noe gilyd. kany wydynt h6y pyle yd eistedei ef.
Hifted aozuc ped^{ur} ar neillla6 yz amherodzes. ac
 ymdidan awnaeth yn garedic. **P**an yttoedynt uelly
 6ynt awelynt yndyuo^t y my6n g6z du agozfl6ch eur
 ynnyla6 yn llaw6n owin. **A** dygyda6 aozuc arpenn
 y lin geyz bionn yz amherodzes. ac erchi idi naf
 rodei onyt yz neb a delei y ymwan ac evo ymdanei.
 a hitheu aetrycha6d ar pered^{ur} argl6ydes heb ef
 moes ymi y gozul6ch. ac yuet y g6in aozuc ped^{ur}.
 a rodi y gozvl6ch y wreic y melinyd. **A** phannyttoed-
 ynt velly nachaf wr du oed v6y noz llall. ac ewin
 pzyf ynnyla6 ar weith gozfl6ch ae loneit owin. ae
 rodi yz amherotzes. ac erchi idi naf rodei onyt yz
 neb aymwanei ac ef. argl6ydes heb y pered^{ur} moes
 ymi. ae rodi y ped^{ur} awnaeth hitheu. ac yuet y g6in
 aozuc p^{ur}. a rodi y gozfl6ch y wreic y melinyd. **P**an
 yttoedynt uelly nachaf g6z penngrych coch oed
 v6y noc un oz g6y^z ereill agozfl6ch o vaen criffyalt
 ynnyla6 * aeloneit o win ynda6. a goft6ng ar penn
 y lin ae rodi ynllaw6 yz amherodzes. ac erchi idi naf
 rodei onyt yz neb aymwanei ac euo am danei. ae
 rodi awnaeth hitheu y peredur. ac ynteu ae han-
 uones y wreic y melinyd. v nos honno mynet y letty
 aozuc ped^{ur}. **A** thriannoeth g6ifga6 ymdana6 ac ym-
 dan y varch. a dyuo^t yz weirglawd allad y trywyz a
 ozuc pered^{ur}. **A**c yna y death yz pebyll. **A** hitheu

adywaðt 62th peredur. Peredur dec coffa dy gret
 arodeift ti ymi pan rodeif i ytti y maen pan ledeift
 yz aradanc. Arglwydes heb ynteu góir adywedy.
 A minneu ae coffaaf. Ac y góledychóys peredur gyt
 ar amherodæes pedeir blyned ar dec. megys y dyweit
 yz yftoza.

Azthur a oed ygkaer Ilion arwyfc paf lys idað.
 Ac ygkenaðl Ilaðz ynewad ydoed pedwar gwyz
 yn eifted ar lenn o bali. Owein uab uryen.
 agbalchmei uab góyar. a Howel uab emyz Iydað.
 a pheredur baladyz hir. Ac ar hynny óynt a welynt
 yn dyuot y myón mozón benngrech du ar gevyn mul
 melyn. Acharreieu anuanaðl yn y Ilað yn gyrru ymul.
 Aphyt anuanaðl agharueid arnei. Duach oed y
 hwyneb ae dóylað. noz hayarn duhaf a darffei y bygu.
 Ac nyt y Ilið hackraf. namyn y Ilun. Gzudyeu aruch-
 el oed idi. ac wyneb kyckir y waeret. A thzón byzr
 ffroenvoII. Ar neill lygat yn vzithlas tra theryII. Ar IlaII
 yn du ual y muchud ygkeuynt y phenn. Danned
 hiryon melynyon melynach no blodeu y banadyl. Ae
 chzoth ynkychwynnu o gledyz y dóyvzon. yn vch noe
 helgeth. Afcón y chevyn a oed arweith bagyl. Y dóy
 clun a oed yn Ilydan yfcyznic. Ac ynvein oII o hynny
 ywaeret. eithyz y thzaet ae glinyeu a oedynt vzEIFC.
 kyuarch góell y arthur ae teulu oII eithyz y pedur
 aozuc. Ac 62th peredur ydywaðt geireu dic anhegar.
 Peredur ny chyuarhafi weII itti. kanys dylly. DaII
 uu y tyghetuen pan rodes itti daón achlot. Pan
 doethoft y lys y bzenhin cloff. A phanweleift yno y
 mackóy yndóyn y góaeð Iiueit. Ac o vlaen y góaeð

dafyn owaet. A hōnnō yn rydec yn raeadyz hyt yn
 dŵzn y mackwy. Ac enryuedodeu ereill heuyt a weleift
 yno. Ac ny * ofynneift euhyftyz nac eu hachaōs.
 A pheī as gofynnūt iechyt a gaffei y bzenhin. ae gyuo |
 uoeth yn hedōch. A bellach bzytreu ac ymladeu a
 cholli marchogyon. Ac adaō gōzaged yn wedō. a rianed
 yndiofymdeith. A hynny oīl othachaōs di. Ac yna
 y dywaōt hi ōzth arthur. gan dy ganyat arglōyd peīl
 yō vy Peīty i odyma. nyt amgen ygkaſteīl fyberō ny
 ōnn aglyweīft y ōzthaō. Ac yn hōnnō y mae chwech
 marchaōc a thzūgeint aphumcant o varchogyon vād-
 aōl. Ar wreic vōyhaſ agar pobun gyt ac ef. Aphōy
 bynnac avynno enniīl clot o arueu ac o ymwan. ac
 o ymlad. ef ae keīff yno os dirper. Auynnei hagen
 arbennicrōyd clot ac etmyc. gōnn y lle y kaffei. Gaſteīl
 yffyd arvynyd amlōc. Ac yn hōnnō y mae mozōyn. Ac
 yny gyveīftydyaō yd ydys. Aphōy bynnac aallei y
 rydhau. penn clot y byt a gaffei. Ac ar hynny ky-
 chwynnv ymeith aozuc. Heb ygōalchmei. myn vyc-
 ret ny chyſcaf hun lonyd nes gōybot aallōyf eīlōng y
 vozōyn. a llawer o deulu arthur agyt tuunaōd ac ef.
 Amgen hagen y dywaōt peredur. myn vyc ret ny
 chyſgaf hun lonyd nes gōybot chōedel ac yſtyz y
 gōaeō adywaōt y vozōyn du am danaō. Aphann
 yttoed paōp yn ymgyweīryaō. nachaſ uarchaōc yn
 dyuot yzpozth ameint milōz ae angerd yndaō yn
 gyweīr o dīllat ac arueu. Ac adeuei racdaō ac agy-
 uarchei weīl y arthur ae deulu oīl. eīthyz y walchmei.
 Ac aryſgōyd y marchaōc ydoed taryan eurgrōydyz.
 a thzaōft olaſſar glaſ yndi. Ac yn vnllīō ahynny ydoed

yz arueu ereill oII. Ac ef adywaot 62th walchmei. **T**i
 a ledeist vyargl6yd oth t6yII ath v2at. A hynny mi ae
 p2ofaf arnat. **F**yuodi a wnaeth g6alchmei y uynyd.
 IIyma heb ef vvg g6yftyl yth erbyn ae yma ae yny IIe
 y mynnych nat wyf i na thwyII62 na b2at62. gey2 b2onn
 y b2enhin yffyd arnafi y mynnafi bot y gyfranc y rof
 athi heb y marcha6c. **T**n IIawen heb y g6alchmei.
 dos ragot mi yth ol. **R**acda6 ydaeth y marcha6c.
 ac ymgyweiry6 a wnaeth g6alchmei. a IIawer *oarueu*
 agynnigywyt ida6. ac ny mynna6d onyt yrei eida6.
G6ifga6 a wnaeth g6alchmei a pheredur ym danunt. ac
 y kerdassant yny ol o acha6s eu kedymdeithas. a
 meint yd ymgerynt. ac nyt ymganlynnassant y gyt.
 namyn pob un yny gyueir. **G**6alchmei ynieuencit
 ydyd a deuth y dyffrynn * ac yny dyffryn y g6elei
 kaer a IIys ua62 yny gaer. a thy2eu aruchelualch yn
 y chylch. ac ef awelei varcha6c yndyuot y2 po2th a-
 IIan y hela yar balffre gloewdu ffroenuoII ymdeithic. a
 rygig wastatualch escutlym did2amg6yd ganta6. **S**ef
 oed h6nn6 y g62 bioed y IIys. **F**yuarch gwelI a wnaeth
 g6alchmei ida6. **D**u6 arodo da itt un benn. a phan
 doy ditheu. pandeuaf heb ef ollys arthur. Ae g62 y
 arthur 6yt ti. **T**e myn vvgcret heb y g6alch°. mi
 a6nn gygho2 da itt heb y marcha6c. **B**lin a IIudedic
 yth welaf. **D**os y2 IIys ac yno y trigyy heno os da
 gennyt. da argl6yd adu6 adalho itt. h6de vod26y
 yn ar6yd att y po2tha62. ados ragot y2 t62 racco.
 achwaer yffyd y minheu yno. **A**c y2 po2th y doeth
 g6alchmei. a dangos y votr6y a wnaeth achy2chu y
 t62. a phandoeth y my6n. yd oed ffy2yfdan ma62 yn

Þofgi. afflam oleu uchel divóc o honaó. A moꝛbryn
 uaóꝛhydic deledió yn eisted ymyón kadeir óꝛth y tan.
 Ar uoꝛbryn a vu lawen óꝛthaó ae reffaóu a oꝛuc. a chy-
 chwýnv yny erbyn. ac ynteu aaeth y eisted ar neið
 laó y uoꝛbryn. eukinyaó agymeraffant. **A**góedy eu
 kinyaó dala ar ymdidan hygar a oꝛugant. **A**phan ytt-
 oedynt uelý. **I**lyma yn dyuot ymyón attunt góꝛ góyn-
 Þóyt teledió. **O**iaachenoges butein heb ef. pei góy-
 put ti iaónet itt chware ac eisted ygýt ar góꝛ hónnó.
 nyt eistedut ac ny chwaryut. **A**thynnu y benn a ðlan
 ac ymeith. **H**a vnbenn heb y uoꝛbryn pei gónelut
 vygkyghoꝛ rac ofyn bot pyt gan y góꝛ itt. ti agaeut
 y dꝛó. **G**walchmei agyuódes y vnynd. **A**phandaó
 tu ar dꝛóf. yd oed ygóꝛ ar y trugeinuet yn ðlaón aru-
 aóꝛ ynkyꝛchu y tóꝛ y uynyd. **S**ef a oꝛuc góalchmei a
 chlaóꝛ góydbóyð diffryt rac dyuot neb y uynyd o
 nadunt yny doeth y góꝛ ohela. **A**r hynny **I**lyma y
 iarð yndyuot. **B**eth yó hynn heb ef. **P**eth hazyꝛ
 heb ygóꝛ góynðóyt. bot yꝛ achenoges racko yn eisted
 educher ac yn bóyta gýt ar góꝛ aladaóð awch tat. **A**
 góalchmei uab góyar yó. **P**eitóch bellach heb yꝛ
 iarð miui aaf ymyón. **V**iarð a vu lawen óꝛth walch-
 mei. **H**a vnbenn heb ef cam oed itt dyuot yan ðlys oꝛ
 góyput lad an tat o honat. kyn *naa*ðlom ni y dial
 duó aedial arnat. **A**neit heb *y góalchmei* **I**lyna ual
 y mae amhynny. nac y * adef ðlad aóch tat chóꝛi nac
 y diwat ny deuthum i. **D**eges yd óyfi yn mynet y
 arthur. ac ymyhun. **A**rchaf i oet vlóydyn hagen yny
 delóyf om neges. **A**c yna ar vygcret vyn dyuot yꝛ
 ðlys honn y wneuthur vnoꝛdeu ae adef ae wadu. **Y**ꝛ

oet agauas yn llawen. Ac yno y bu y nos honno. Tannoeth kychwyn ymeit a ozuc. Ac ny dyweit yz yfstoza amwalchmei hgy no hynny yny gyueir honno. **A** pheredur agerdaod raoda. Crbytraod yz ynys awnaeth peredur. y geiffaod chwedyliaeth y gith y uoalyndu. Ac nys kauas. Ac ef a deuth y dir nyf atwaenyat ymyon dyffryn avon. Ac ual yd yttoed yn kerdet y dyffryn. ef a welei varchaod yndyuoet yny erbyn. ac arbyd balaod arnaod. Ac erchi y vendyth a wnaeth. Och a truan heb ef ny dylyy gaffel bendyth. Ac ny pholytha itt. am wisgaod arueu dyd kyuech ar dyd hediod. A phadyd yod hediod heb y peredur. Duod ggener y croclith yod hediod. Da cheryd ui ny wydod i hynny. Blodyd y hediod y kychwynneis om golat. Ac yna difgynu yz llaw a wnaeth ac arwein y uarch yn ylaod. A thalym oz pifford agerdaod yny gyuaruu ochelfford. Ac yz ochelfford troly y coet. ar parth arall yz coet. ef a welei gaer voel ac arwyd kyuaned a welei oz gaer. A pharth ar gaer y doeth. Ac ar boeth y gaer y kyuaruu ac ef y balaod agyuaruuassei ac ef kynno hynny. Ac erchi y vendyth a ozuc. Bendyth duod itt heb ef. A iaonach yod kerdet uelly. achyt ami y bydy heno. Athigyaod awnaeth ped^{ur} y nos honno yno. Tannoeth arofun awnaeth pered^{ur} ymeith. Dyt dyd hediod yneb ygerdet. ti a vydy gyt ami hediw. ac avoaly athiennyd. A mi adywedaf itt y kyuarwydyt gozeu aallwyf am yz hyn yd wyt yny geiffaod. Ar pedwydyd dyd arofun awnaeth ped^{ur} yymdeith. Ac adoloy yz balaod dywedut kyfarwydyt yod gith gaer yz enryuedodeu. **E**ymeint

ac awypŷfi mi ae dywedaf itt. **D**os dŷos ymynyd racko. **A** thuhŷnt yŷ mynyd ymae afon. **A**c yndyffrynn yŷ avon y mae **I**ys bŷnhein. **A**c yno y bu y bŷnhein y paŷc. **A**c oŷ keffy ynvn^{lle} chwedyl y ŷŷth gaer yŷ enryuedodeu. ti aekeffy yno. **A**c yna y kerdaŷd ped^{ur} * racdaŷ. **A**c y death y dyffryn yŷ avon. **A**c y kyfaruu ac ef niuer owyŷ yn mynet y hela. **A**c ef awelei ymplith y niuer gŷŷ urdedic. a chyuarth idaŷ a oŷuc pered^{ur}. **D**ewis di vnbenn aeti aelych yŷ **I**ys. ae titheu a delych gyt ami y hela. **A**e minneu a yŷ-ro vn oŷ teulu yth oŷchymun y verch yŷfyd im yno. y gymryt bŷyt a **I**ynn yny delŷyf o hela. **A**c oŷ byd dy negesseu hyt y gallwyf i eu kaffel ti ae keffy yn **I**awen. **A**gyŷru awnaeth y bŷnhein gŷas byŷruelyn gyt ac ef. **A**phandoethant yŷ **I**ys ydoed yŷ vnbennes gŷedy kyfodi ac yn mynet y ymolchi. **A**c ydeath pedur racdaŷ. **A**c y greŷfawaŷd hi peredur yn **I**awen. ae gynnŷys ar yneillaŷ. **A** chymryt eu|eu kinyaŷ a oŷugant. **A** pheth bynnac adywettei peredur ŷŷthi. chwerthin awnay hitheu yn vchel. mal y clywei paŷp oŷ **I**ys. **A**c yna y dywaŷt y gŷas byŷruelyn ŷŷth yŷ unbennes. mynvygcret heb ef oŷ bu ŷŷ itti eiryoet y mackŷy hŷnn auu. **A**c ony bu ŷŷ itt ymae dy vŷyt ath vedŷl arnaŷ. **A**r gŷas byŷruelyn aaeth parth ac att y bŷnhein. ac adywaŷt mae tebyckaf oed gantaŷ bot y mackŷy agyuaruu ac ef ynwr oe verch. **A**c onyt gŷŷ mi adebygaf ybyt gŷŷ idi yny^{lle} onyt ymogely racdaŷ. Mae dy gyghoŷ di was heb y bŷnhein. **E**yghoŷ yŷ gennyf ellŷng dewrwyŷ am y benn ae dala. yny wpych diheurŷyd am hynny. **A**c ynteu

a efllynghaŵd gŵyꝛ am benn pered^{ur} oe dala. Ac y dodi y myŵn geol. Ar vorŵynadoeth yn erbynn y that ac aovynnaŵd idaŵ. pyachaŵs y parassei carcharu y mackŵy olŵs arthur. Dioer heb ynteu ny byd ryd heno nac auoꝛy na thŵenhyd. Ac ny daŵ oꝛlle ymae. **D**y ŵrthneuaŵd hi ar y bŵenhin yꝛ hynn adywaŵt. A dyuot att y mackŵy. Ae anigryf gennyt ti dy uot yma. **D**ymtoꝛei i kynny beŵn. **D**y byd gwaeth dy wely ath anfaŵd noc un y bŵenhin. Ar kerdeu goꝛeu yny llŵys ti ae keffy ŵrth dy gyghoꝛ. A pheĩ djanach gennyt titheu no chynt vot vnyggŵely i yma. y ym-didan a thi ti ae kaffut yn llawen. **D**y wrthneuafi hynny heb y peredur. **I**f auu ygkarchar y nos honno. Ar uoꝛŵyn agywiraŵd yꝛ hyn a adaŵssei idaŵ. A thŵannoeth y clywei ped^{ur} * kynnoꝛyf yny dinas. **O**ia vorŵyn dec py gynnŵyꝛf yŵ hŵnn heb y pered^{ur}. **I**lu y bŵenhin ae allu yffyd yndyuot yꝛ dinas hŵnn hediŵ. **B**eth a vynnant hŵy uelly. **I**arll yffyd yn agos yma adŵy iarllaeth idaŵ. A chy gadarnet yŵ a bŵenhin. A chfranc a vyd y rygtunt hediŵ. Adolŵyn yŵ gennyfi yti heb y peredur peri ymi varch ac arueu y vynet y diŵgŵyl ar y gyfranc. Ar vŵgkywirdeb ynheu dyuot ym carchar dŵachevyn. **I**n llawen heb hitheu miabaraf itt varch ac arueu. A hi a rodes idaŵ march ac arueu a chŵnfallt purgoch aruchaf y arueu. A tharyan uelen ar y yŵgŵyd. A dyuot yꝛ gyfranc awnaeth. Ac agyfaruu ac ef owyꝛ yꝛ iarll y dyd hŵnnŵ ef ae byꝛyaŵd o ll yꝛ llaw. Ac ef adoeth d^{ra}-chevyn y garchar. **G**ovyn chwedleu awnaeth y vorŵyn y pedur. Ac ny dywaŵt ef vngeir ŵrthi. A hitheu

aaeth y ofyn chwedleu y that. A govyn a wnaeth pŷy
 auuaffei ozeu oedeulu. **Y**nteu adywaŷt nas at-
 waenat. gwr oed achŷnfallt coch aruchaf y arueu
 atharyan velen ar y ysgŷyd. Agowenu awneth hi-
 theu. Adyuot yz lle ydoed pered^{ur}. Ada vu y barch y
 nos honno. Athzi dieu aruntu y lladaŷd ped^{ur} wyz
 yz iarll. **A**chynn caffel o neb wybot pŷy vei y doey
 y garchar dzacheuyn. **A**r pedwyzyd dyd y lladaŷd
 ped^{ur} y iarll ehunan. Adyuot aozuc y vorwyn yn
 erbyn y that. Agovyn chŷedleu idaŷ. Chwedleu da
 heb y bzenhin. llad yz iarll. A minneu bieu ydŷy
 iarllaeth. Aŷdoft ti arglŷyd pŷy ae lladaŷd ef. Gŷn
 heb y bzenh. marchaŷc y cŷnfallt coch ar taryan
 uelen ae lladaŷd. **A**rglŷyd heb hi miui aŷn pŷy yŷ
 hŷnnŷ. **Y**z duŷ heb yz ynteu pŷy yŷ ef. Arglŷyd heb
 hi y marchaŷc yffyd ygkarchar gennyt yŷ hŷnnŷ.
Ynteu adoeth hyt lle ydoed peredur. Achyuarch
 gŷe ll idaŷ a wnaeth. Adywedut idaŷ ygŷaffanaeth
 awnathoeth. y talei idaŷ megys y mynnei ehun. A
 phanaethpŷyt y vŷyta. peredur adodet ar neill laŷ
 y bzenhin. Ar uozŷyn y parth arall ypered^{ur}. **Q**i
 arodaf itt heb y bzenhin vym merch yn bziaŷt. A
 hanner vymbzenhinyaeth genthi. Ardŷy iarllaeth a
 rodaf itt yth gyuarŷs. Arglŷyd duŷ a dalho itt heb y
 peredur. ny deuthum i yma yz gŷzeicka. * **B**eth a
 geiffy ditheu vnbenn. keiffaŷ chedleu yd ŷyf i y ŷzth
 gaer yz enryuedodeu. mŷy yŷ medŷl yz vnbenn noc
 ydym ni yny geiffaŷ heb yuoŷyn. Chwedleu y ŷzth y
 gaer ti ae keffy. achynhebzygyeit arnat trŷy gyuoeth
 vyn tat athzeul digaŷn. Athydi unbenn yŷ y gŷz mŷy-

haf agarafi. Ac yna y dywaó. Dos dnos y mynyd
 racco. A thi a wely lynn achaer o vyón y llynn. A
 hōno aelwir kaer yz enryuedodeu. Ac ny wdam ni
 dim oe hanryuedodeu hi eithyz y galó velly. A dyuot
 a oꝛuc pedur parth argaer. A phoꝛth y gaer oed yn
 agozet. A phandoeth tu ar neuad. ydꝛs oed yn
 agozet. Ac val y doeth y myón. gýdbýll awelei yn y
 neuad. A phob vn oꝛ dꝛy werin yn góare ynerbyn y
 gilyd. Ar vn y bydei boꝛth ef idi. agollei y góare. Ar
 llall a dodei aóꝛ yn vnwed a pheý bydynt góyz. Sef
 a wnaeth ynteu digyaó achymryt ywerin yny arffet
 a thaflu y claóꝛ yz llynn. A phan yttoed ef uelly.
 nachaf y uoꝛwyn du yndyuot y myón. Ac yndywedut
 óꝛth p^{ur}. Dy bo gressaó duó óꝛthyt. Wynychach it
 wneuthur dꝛuc no da. Beth a holy di y mi y uoꝛóyn
 du heb y pedur. Colledu o honat yz amherodꝛes oe
 chlaóꝛ ac ny mynnei hi hynny yz y amherodꝛaeth.
 Oed wed ykeffit y claóꝛ. oed beielhut y gaer yf-
 bidinongyl. ymae yno óꝛ du yndiffeithaó llawer o
 gyuoeth yz amherodꝛes. a llad hōnó o honat ti agaffut
 y claóꝛ. Ac ot ey di yno ny doý yn vyó dꝛacheuyn. A
 vydy di gyuaróyd y mi yno heb y pedur. Mi a uan-
 agaf ffoꝛd itt yno heb hi. If a deuth hyt ygkaer
 yfbidinongyl. Ac a ymladaó d argóꝛ du. Ar góꝛ du
 a erchis naó d y pered^{ur}. Mi a rodaf naó d it par vot
 y claóꝛ yny lle yd oed pan deuthum i yz neuad. Ac
 yna y doeth y uoꝛóyndu. Adywedut óꝛthaó. Ie heb
 hi. Amelltith duó itt yn lle dy lauur. am adaó yz
 oꝛmes yn vyó. yffyd yndiffeithaó kyuoeth yz amher-
 odꝛes. Mi a edeweis heb y peredur idaó yeneit yz

lyna mal pteythit oystory
a gercint uab erbin.

Aethur aduod's dala llye vgtacr
thion aralyic. ac vdelis aruntu
seith ~~intreco~~ pale .aphump nado

lic. Ar fulythyn ozengylsreth dala llye
aoruc mo .kany's hygythaf he yny gr
uethi oed gaci thion yar uoz ac yar orr.
A dygyuor aoruc attab nab brenhin arona
bc. aedynt llye uab hyl mo . ac ygyt a
hymny leuill abardneit .kany's gualhodllye
uab uodei yrei hymny ynyobgyyl arbeumic
onybel uabz aghenyon yn eu lludvas.
Aphanber ef vgtacr thion yn dala llye .ten
eglybs arder aachubit vrth vofferrmen .

Sef ual yd achubit . eglybs partllye ac de
yrned ac drahodllye . Ar eal y d;chymar . ac
rianed . Ar dyuo auydei yz dntem arde eunth
eit . Ar beddharo y . franc ar llydo

gpon ereit . A nab eglybs erill auydei yz
nab peniteulu . ac v;alchmei yn beinaf .
kany's ef oarderthocrovdor milorvacth ac
urdas boued oed beinaf ar ynab peniteulu .
ac nyt anghei yn vn oz eglyblyeu nlyp noc
adyd;eafslam ni uchot . Gled:lye gamactua

peri y claḡ. **D**yt yttiḡ y claḡ y lle kyntaf y kefeift. **D**os dīacheuyn a llad ef. mynet a oꝛuc pedur a llad y gḡ du. **A** phandoeth yꝛ llys yd oed y uoꝛḡyn du yn y llys. **H**a uoꝛḡyn heb y pedur mae yꝛ amherodzes. **Y**ꝛofi a duḡ nys * gḡely di hi ynaḡ. ony bei lad goꝛmes yffyd yny ffoꝛest racko o honat. **P**y ryḡ oꝛmes yḡ hḡnnḡ. **K**arḡ yffyd yno achynebꝛḡydet yḡ ar adeinyaḡc kyntaf. ac un coꝛn yffyd yny dal. kyhyt a phaladyꝛ gḡaḡ. achynvlaenllymet yḡ ardim blaenllymhaf. a thoꝛi awna bꝛic y coet ac a vo owell yn y ffoꝛest. a llad pob aniueil awna oꝛ agyfarffo ac ef yndi. ac ar nys llado. marḡ vydant o newyn. **A** gḡaeth no hynny. **D**yuot awna beunoeth ac yuet y byscotlyn yn y diaḡt. agadu y pyſcaḡt yn noeth a meirḡ vyd eu kanmḡyhaf. kynndyuot dḡfyꝛ idi dīacheſyn. **A** voꝛwyn heb y peredur adoy di y dangos ymi yꝛ aniueil hḡnnḡ. **D**ac af ny lyuaſſḡys dyn uynet yꝛ ffoꝛest yꝛ ys blḡydyn. **M**ae yna golḡyn yꝛ arglḡydes. a hḡnnḡ agyfyt y karḡ ac a daḡ attat ac ef. ar karḡ ath gyꝛch di. **Y**colwyn aaeth yngyfarwyd y peredur. ac agyuodes y carḡ. ac a doeth parth ar lle yd oed pedur ac ef. **A**r karḡ agyꝛchaḡd pedur. ac ynteu a eillyghḡys y ohen heibaḡ. ac atrewis y benn y arnaḡ achledyf. a phan yttoed ynedꝛych ar penn y karḡ. ef awelei varchoges yn dyuot attaḡ. ac yn kymryt y colḡyn yn llawes ychapann. ar penn y rygthi a choꝛyf. ar toꝛch rudeur a oed am yvynḡgyl. a vnben heb hi anfyberḡ y gḡnaethoft. llad y tlḡs teckaf oed ymkyuoeth. arch auu arnaf y hynny. **A**c a oed wed y gallḡn i kaffel dygerennyd di. **O**ed. dos yvꝛonn ymynyd racko.

ac yno ti awely lóyn. Ac ymon yllóyn ymae llech. Ac yno erchi góꝛ y ymwan deirgbeith. ti agaffut vygkerenhyd. **P**eredur agerdaóð racdaó. ac a deuth y ymyl yllóyn. ac aerchis góꝛ y ymwan. Ac ef agyuodes góꝛ du y dan y llech. a march yfkyznic y danaó. Ac arueu rytlyt maóꝛ ymdanaó ac ymdan y uarch. Ac ymwan awnaethant. **A**c ual y byzyei peredur y góꝛ du yꝛ llabꝛ y neityei ynteu yn y gyfroy dꝛacheuyn. a difgynnv aozuc pered^{ur} a thynnv cledyf. ac yn hynny difflannu aozuc y góꝛ du a march p^{ur} gantaó. ac ae varch ehun hyt nawelas ef yꝛ eil olóꝛ arnvnt. Ac ar hyt y mynyd kerdet awnaeth peredur. ar parth arall yꝛ mynyd ef awelei gaer yn dyffryn auon. a pharth ar gaer y doeth. Ac ual y daó yꝛ gaer. neuad * awelei. a dꝛós y neuad yn agozet. ac y myón y doeth. ac ef awelei óꝛ llóyt cloff yn eisted ar dal y neuad. a góꝛalchmei yn eisted ar y neill lab. ae varch aducefi y góꝛ du. awelei yn vn pꝛessib a march góꝛalchmei. a llawen uuant óꝛth pedur. a mynet y eisted aozuc y parth arall yꝛ góꝛllóyt. Ac ar hynny nachaf was melyn yn dygýdaó ar penn y lin geyꝛ bꝛon pered^{ur}. ac yn erchi kerennyd yperedur. **A**rglóyd heb y góꝛas mi a deuthum yn rith y uozwyn du y lys arthur. a phan vyzyeift y claóꝛ. a phan ledeift y góꝛ du oyfbidinongyl. a phan ledeift y karó. a phan vuoft yn ymlad ar góꝛ oz llech. a mi a deuthum ar penn yn waetlyt ar y dyfycl. ac argóaeó yd oed y ffrót waet oz penn hyt y dón ar hyt y paladyꝛ. ath geuynderó bioed y penn. a góꝛidonot kaerloyó ae lladyfsei. ac óynt agloffassāt dy ewythyꝛ. ath geuynderó óyf ynneu. a darogan yó

ytti dial hynny. a chygoz vu gan pedur agŵalchmei
 anuon att arthur ae deulu y erchi idaó dyuot ambenn
 y gŵidonot. a dechzeu ymlad a wnaethant ar gŵidon-
 ot. a llad gŵz y arthur geyz bionn pered^{ur} a wnaeth
 vn o: gŵidonot. ae gŵahard a ŵnaeth ped^{ur}. **A**r eil-
 weith llad gŵz a wnaeth y widon geyz bionn pedur.
 ar eilweith y gŵahardaó pedur hi. **A**r tryded weith
 llad gŵz a wnaeth y widō geyz bionn ped^{ur}. a thynnv
 y gledyf a wnaeth peredur. a tharaó y widon aruchaf
 y helym yny hylt yz helym. ar arueu oll. ar penn yn
 deu hanner. **A**dodi llaf a wnaeth ac erchi yz gŵidon-
 ot ereill ffo. a dywedut pan yó peredur oed. y gŵz a
 vuassei yn dyfscu marchogaeth gyt ac ŵynt yd oed
 tyghet eullad. **A**c yna y trewis arthur ae deulu gan
 y gŵidonot. ac y llas gŵidonot kaer loyó oll. **A**c
 uelly y treythir ogaer yz enryuedodeu. ✓

Gereint and Enid.

Nyma mal y treythir o ystozp-
a gereint uab erbin.

Arthur adeuodes dala Nlys ygkaer Nlion arwyfc. Ac y delis ar untu feith mlyned pasc. a phump nadolic. Ar fulgwyn dzeigylweith dala Nlys a ozuc yno. kanys hygyzchaf Ne yny gyuoeth oed gaer Nlion y ar uoz ac y ar dir. Adygyuoaz a ozuc attab na6 bzenhin corona6c. aoedynt wyz ida6 hyt yno. Ac ygyt a hynny Ieirll a baroneit. kanys g6ahodwyz ida6 uydei y rei hynny ympob g6yl arbennic ony bei ua6z aghenyon yn eu Nludyas. A phan vei ef ygkaer Nlion yn dala Nlys. teir egl6ys ardec aachubit 6zth y offerenneu. Sef ual yd achubit. egl6ys y arthur ae deyzned ae wahodwyz. Ar eil y w6h6yuar. ae rianed. Ar dzyded a uydei yz diftein ardeie eirch-eit. Ar bedwarded y franc ar s6ydogyon ereill. A na6 egl6ys ereill auydei yz na6 pennteulu. Ac y walchmei yn bennaf. Kanys ef o arderchocr6yd clot mil6zyaeth ac urdas boned oed bennaf ar yna6 penn-teulu. Ac nyt anghei yn vn oz egl6yffeu m6y noc a dywedassam ni uchot. G6ewl6yt gauaelua6z oed penn portha6z ida6. Ac nyt ymyzrei ef ygg6affanaeth. na-

myn yn vn oꝛ teir góyl arbennic. namyn feithwyz a oedynt y danaó yn góaffanaethu. arennynt y vlóyd-yn y ryngtunt. **D**yt amgen. grynn. a phenn pighon. **A**llaes gymyn. a gogyfólch. a góid-nei lygeit cath. a welei hyt nos yngyftal ac hyt dyd. **A** dæm uab dremhitit. **A**chlufst uab cluftueinynt a oedynt wylwyz y arthur. **A** duó maóꝛth fulgóyn ual yd oed yꝛ amheraódyꝛ yn y gyuedach yn eisted. nachaf was góineu hir yndyuoꝛ y myón. **A** pheis a fóꝛcot obali caeraóꝛ ymdanaó. a chledyf eurdóꝛn am y vynóꝛyl. **A** dóy efgit iffel o goꝛtwal am y dæet. **A** dyuoꝛ a oꝛuc hyt rac bꝛonn arthur * **H**enpyth góeꝛ arglóyd heb ef. **D**uó arodho da it heb yꝛ ynteu. agreffo duó óꝛthyt. ac aoes chóedleu o neóyd gennyt ti. **O**es arglóyd heb yꝛ ynteu. **D**yt atwen i dydi heb yꝛ arthur. **R**yued yó gennyf i nam atwaenoꝛt. affoꝛeftóꝛ itti arglóyd óyf i yn foꝛest y dena. a madaóꝛ yó vy enó i uab tóꝛgadarn. **D**ywet ti dy chwedleu heb yꝛ arthur. **D**ywedaf arglóyd heb ef. **K**aró a weleis yn y foꝛest. ac ny weleis yꝛ moꝛt y gyfryó. **P**a beth yffyd arnaó ef heb yꝛ arthur. **P**ꝛyt na welut eiryoꝛt y gyfryó. **P**urwyn arglóyd yó. ac ny cherda gyt ac un aniueil o ryuic a balchder rac y urenhineidet. **A**c y ouyn kyngoꝛ itti arglóyd y dodóyf beth yó dy gynghoꝛ am danaó. **T**awnaꝛ y gónaꝛfi heb yꝛ arthur. mynet y hela ef auoꝛy yn ieuencit y dyd. **A** pheri rybud heno arbaóꝛ oꝛ **H**et-tyeu. **A**c ar ryfuerys oed bennkynynd y arthur. **A**c ar eliuri oed benn mackóy. ac ar baóꝛ y am hynny. **A**c ar hynny y trigyaffant. **A** gellóꝛng y mackóy oꝛ

blaen aozuc. **A**c yna y dywaót góenhóyuar óth arthur. **A**rglóyd heb hi agennhedy di vyvi auozy y uynet y edrych ac y warandaó ar hela y karó a dyóat y mackóy. **K**anhadaf yn lláben heb yz arthur. minneu aaf heb hi. **A**c yna ydywaót góalchmei óth arthur. **A**rglóyd heb ynteu ponyt oed iaón ytitheu. kanhadu yz neb y delei hónnó attaó yn y helua. **L**lad y benn ae rodi yz neb ymynhei ae y ózderch idaó ehun ae y ózderch y gedymdeith idaó. na marchaó na phedestyz y del idaó. **K**anhadaf yn llawen heb yz arthur. a bit y keryd ar y diftein ony byd paraót paóy auozy y uynet y hela. **A** thzeulaó y nos a ózugant dzy gymodólder o gerdeu adidanóch ac ymdidaneu a diwall waffanaeth. **A**phanuu amfer gan baóy onadunt vynet ygyfcu óynt aethant. **A**phan doeth y dyd dianoeth deffroi aozugant. **A** galó aozuc arthur ar y góeiffon agadwei ywely. **D**yt amgen. pedwar mackóy. **S**ef rei oedynt. **G**adyzieith uab pozthaó gandóy. **A**c Amháen uab bedwyz. **A**c Amhar uab arthur. **A** gozeu uab Guffennyn. **A**r góyz hynny adoethant att arthur. **A**c agyuarchafant we ll idaó. **A**c awifc*affant ymdanaó. **A** ryuedu aozuc arthur na deffroes góenhóyuar. **A**c nat ymdoës yn y góely. argóyz a uynnyffynt y deffroi. **D**a deffróch hi heb yz arthur. kanys góell genthi gyfcu no mynet y edrych ar yz hela. **A**c yna y kerdaó arthur racdaó. ac ef a glyóei deu gozn yn canu. vn yn ymyl lletty y pennkynyd. **A**r llall yn ymyl lletty y penn mackóy. **A**llóyz dygyuoó kóbyl óz niueoed adoethant att arthur. acherdet aozugant parth ar

ffozest. Agŵedy mynet arthur odieithyŷ y llŷs y deffroes gŵenhŷyuar. agalŵ ar y moŷynŷon aozuc a gŵiŷcaŵ ymdanei. Auoŷynŷon heb hi. mi agymereif gennat neithŷyŷ y uynet yedŷych ar yŷ hela. Ac aet un ohonaŵch yŷ yŷtabyl aphaŷet dyuot acauo o uarch oŷ awedo y wraged eu marchogaeth. Ac ef aaeth vn onadunt. ac ny chahat ynyŷ yŷtabyl namyn deu uarch. A gŵenhŷyuar ac un oŷ moŷynŷon aaeŷthant arydeu uarch. ac ŷynt adoethant dŷy wyŷc. Alluŷc ygŷyŷ ar meirch agynhalyŷŷfant. Ac ual y bydynt yn kerdet uelly ŷynt aglywynt tŷyŷ maŷ angherdaŵl. Ac edŷych aozugant dŷae keuyn. ac ŷynt awelynt uarchaŵc ar ebaŵluarch helyclei athŷugar y ueint. Amackŷy gŷyneu Ieuanc eŷgeirnoeth teyŷneid arnaŵ. Achledyŷ eurdŷŷn ar y glun. aphis a ŷŷkŷot o bali ymdanaŵ. Adŷy eŷkit iŷŷel ogoŷdwal amy dŷaet. Allenn o boŷŷfoŷ glas ar warthaf hynny. ac aual eur ŷŷth bop cŷŷr idi. Acherdet yn uchelualch dŷybelit ffraeth gyŷŷŷonuyŷ awnaei y march. ac ymoŷdiwes agŷennhŷyuar aozuc. achyuarch gŷell idi aozuc. Duŷ arodho da itt ereint heb yŷ hitheu. ami ath adnabuum pann yth weleif gyntaf gynneu. agreŷŷaŵ duŷ ŷŷthyt. Aphaham nat aethoŷt di gyt ath arglŷyd yhela. Am na wybuum panaeth heb ef. Minneu aryuedeis heb hi gallu o honaŵ ef vynet yndirybud ymi. Ie arglŷydes heb ef. kyŷcu awneuthum i ual nawybuum panaeth ef. Agoŷeu vn kedŷdeith genhyŷi heb hi vygkedymdeithas arnaŵ yny kyuoeth oll wyt ti owas ieuanc. Ac ef aallei uot yngyndigriuet ymi oŷ hela acudunt ŷynteu. kanys

ni a glywn y * kyzn pan ganer. Ac aglyón y cón
 pann eflynger. a phan dechæuont aló. Ac bynt a
 doethant y yftlys y foæst. ac yno feuyll a ónaeth-
 ant. **Di** a glyón odyma heb hi pan eflynger y kón.
 Ac ar hynny tózyf a glyóynt. Ac edzych yg góthóyn-
 eb ytóóf aozugant. Ac bynt a belynt coær yn march-
 ogaeth march ucheldeó ffoenuoñ mafwehyn ka-
 darndæut. **Ac** yn llab y coær ydoed ffrowyll. **Ac**
 yn agos yz coær y góelynt wreic y ar uarch canweló
 teledió. a phedestric wastatualch gantaó. ac eurwisc
 o bali ymdanei. Ac yn agos idi hitheu marchaó y
 ar gatuarch maó tomlyt. ac arueu tróm gloyó ym
 danaó ac am y uarch. A diheu oed ganthunt na wel-
 fynt eiryóet gó a march ac arueu hoffach gantunt
 eu meint noc bynt. A phobun onadunt yn agos y
 gilyd. **Gereint** heb y góenhóyuar aatwaenost di y
 marchaó racco maó. nac atwen heb yz ynteu. ny
 at yz arueu efronaó maó racco welet nae wyneb
 ef nae bzyt. **Dos** uoóbyn heb y góenhóyuar a gouyn
 yz coær póy y marchaó. mynet aozuc y uoóbyn yn
 erbyn y coær. **Sef** aozuc y coær kyuaros y uoóbyn
 pan ygwelas yn dyuot attaó. Agouyn aozuc y uoóbyn
 yz coær póy y marchaó heb hi. **Dys** dywedaf ytti
 heb ef. **Kanys** kyndzó dy wybot heb hi ac nas
 dywedy ymi. mi ae gouynnaf idaó ehun. **Da** ouynny
 myn uygcret heb ynteu. Paham heb yz hi. Am nat
 óyt yn enryded dyn a wedo óthaó ymdidan am har-
 glóydi. **Sef** aozuc y uoóbyn yna troffi penn ymarch
 tu ar marchaó. **Sef** aozuc y coær yna y tharaó ar
 ffrowyll a oed yny lab ardzaós y hóyneb ae llygeit

yny uyd y gŵaet yn hidleit. **S**ef aŵnaeth yuoŵyn o dolur y dyŵnaŵt. dyuot dŵacheuynt at wenhŵyuar. dan gŵynaŵ y dolur. **H**agyŵ iaŵn heb y gereint y gozuc y coŵr athi. **W**i aaf heb y gereint y wybot pŵy y marchaŵc. **D**os heb y gŵenhŵyuar. dyuot a oŵuc gereint att y coŵr. **P**ŵy ymarchaŵc racko heb y gereint. **D**ys dywedaf ytti heb y coŵr. **W**i ae gouŵnaf yŵ marchaŵc ehun heb ynteu. **D**a ovŵny mynn vygcret heb y coŵr. nyt ŵyt vn en*ryded di ac y dylyych ymdidan am arglŵyd i. miui heb y gereint ayndideneis agŵŵ yŵfyd gyŵtal ath arglŵyd di. athŵoffi penn y uarch a oŵuc parth ar marchaŵc. **S**ef a oŵuc y coŵr. ymoŵdiwes ac ef ae daraŵ yny gyueir y traŵfei y uoŵyn. yny oed y gŵaet yn lliwaŵ y llenn oed am ereint. **S**ef a oŵuc gereint dod i y laŵ ardŵnygledyf. achymryt kynghoŵ yny uedŵl ac yŵtyŵaŵ a oŵuc nat oed dial gantaŵ llad y coŵr. ar marchaŵc aruaŵc yny gael ~~yny gael~~ ynrat a heb arueu. **A**dyuot dŵacheuyn a oŵuc hyt lle ydoed wenhŵyuar. **D**oeth aphŵyllaŵc y medŵeift heb hi. **A**rglŵydes heb ef miui etwa aaf yny ol gandy genyat ti. ac ef adaŵ yny diwed y gyuanned y kaffŵyf i arueu. ae eu benffic ae ar ŵyŵtyl. ual y kaffŵyf ymbraŵ ar marchaŵc. **D**os ditheu heb hi ac nac ymwaŵc ac ef yny geffych arueu da. agoual maŵŵ uyd genyfi ymdanat ti heb hi yny gaffŵyf chŵedleu yŵŵthyt. **O**s byŵ uydaf i heb ef erbyn pŵyt naŵn auoŵycher ti aglywy chŵedleu o dianghaf. **A**c ar hynny kerdet a oŵuc. **S**ef ffoŵd y kerdaffant is laŵ y llys ygkaer llion. **A**c yŵ ryt ar wyŵc mynet dŵwod.

a gwaſtat tir tec erdſym aruchel a gerdaſſant yny doethant y dinaſtref. Ac ympenn y dſef ygſelynt kaer a chaſteſſ. Ac y benn y dſef y doethant. ac ual y kerdei y marchaſc dſſy y dſef y kyuodei tylſyth pob ty y gyuarch gſell idaſ ac y reſſaſu. **A** phan doeth gereint y dſef edſych awnaei ympob ty y geiſſaſ adnabot neb oſ aſelei. Ac nyt atwaenat ef neb na neb ynteu. ual y gallei ef gaſſel kym|mſyn-as o arueu ae o venſſic ae ar wyſtyl. A phob ty a welei ynllaſn o wyſ ac arueu a meirch. ac ynllaſth taryaneu. Ac yn yſleipanu cledyfeu. **A**c yn golchi arueu. ac ynpedoli meirch. Ar marchaſc ar uarchoges ar coſr agyſchaffant y caſteſſ a oed yny dſef. **I**laſen oed baſp ſiſthunt oſ kaſteſſ. Ac ar y bylcheu ar pyſth ympob kyueir yd ymdoſuyn|nyglynt y gyuarch gſell. ac y uot ynllaſen ſiſthunt. **S**euyl ac edſych a oſuc gereint a uyei dim gohir arnaſ yny caſteſſ. **A** phan wybu yn hyſpys y drigyaſ. edſych a oſuc yny gylch. ac ef a welei ar dalym oſ dſef henllys * atueiledic ac yndi neuad dſydoll. Ac ſiſth nat atwaenat neb yny dſef mynet a oſuc yſ henllys. **A** gſedy dyuot ohonaſ parth ar llſys. ny welei hayach namyn loſſt aſelei. a phont o uae n marmoſ yn dyuot oſ loſſt. Ac ar y bont y gſelei gſi gſynllſyt yn eiſted. a hen dillaſ atueiledic ymdanaſ. **S**ef a oſuc gereint arnaſ yngraſſ hirhynt. ſſef y dywaſt y gſi gſynllſyt ſiſthaſ. a uaccſy heb ef. pa uedſl yſ y teu di. **M**edylyaſ heb ynteu am na ſn pale yd aſ heno. A deuy di ragot yma unben heb ef. athi ageſſy oſeu a gaſſer itt. A dyuot racdaſ a oſuc a chyſchu a oſuc y

gŵr gŵynllŵyt y gŵr gŵynllŵyt yz neuad oe vlaen. a
 difgynnv aozuc yny neuad ac adaŵ yno y uarch. a
 dyuot racdaŵ tu ar lofft ef ar gŵr gŵynllŵyt. ac ar
 y lofft y gŵlel gohenwreic yn eisted ar obennyd. a
 hen dillat atueiledic o bali ymdanei. a phan uaf-
 fei yny llawen ieuencit. tebic oed gantaŵ na wellfe
 neb wreic degach no hi. a moŵyn gyŵ y llaw a
 chrys a llenlliein ymdenei gohen yndechæu at-
 ueilaŵ. a diheu oed gantaŵ na wellfe eiryoet un uoŵ-
 yn gyflawnach o amylder pryt a goſked a thelediŵ-
 rŵyd no hi. ar gŵr gŵynllŵyt a dywaŵt ŵrth y uoŵyn.
 Dyt oes was y uarch y mackŵy hŵnn heno namyn
 tydi. ¶ Gŵaffanaeth gozeu aallŵyfi heb hi mi ae
 gŵnaf ac idaŵ ac y uarch. a diarchenu y makŵy aozuc
 y uoŵyn. ac odyndi wallu y march owellt ac yt. a
 chyŵchu yz neuad ual kynt adyuot yz loſt dacheuyn.
 Ac yna y dywaŵt y gŵr gŵynllŵyt ŵrth y uoŵyn. Dos
 yz dæf heb ef ar traŵſgŵyd gozeu ac aellych oŵyt
 allŵyn par dyuot yma ac ef. ¶ Wi awnaf yn llawen
 arglŵyd heb hi. ac yz dæf y doeth y uoŵyn. ac ym-
 didan aozugant ŵynteu trauu y uoŵyn yny dref. ac
 yny lle nachaf y uoŵyn yn dyuot a gŵas y gyt ahi. a
 choſtrel ar y geuyn yn llawen oued gŵerth. a chŵarth-
 aŵ eidon ieuanc. ac y rŵng dŵylaŵ y uoŵyn yd oed
 talym ouara gŵynn. Ac un coeſſet yny llenlliein. ac
 yz loſſit ydoeth. Dyelleis i heb hi traŵſgŵyd well no
 hŵnn. ac ny chaŵn uygcredu ar well no hynn. ¶ Da
 digaŵn heb y gereint. a pheri berŵi y kic aozugant.
 ¶ Aphanuu baraŵt eu bŵyt ŵynt aæthant y eisted. Dyt
 amgen. [775] Gereint a eistedaŵd y rŵng y gŵr gŵyn-

Plóyt ae wreic. Ar uoꝛðyn a waffanaethaðd arnunt. a
 bóyta ac yuet aozugant. Agvedy daruot bóyta. dala
 ar ymdidan ar góꝛ góynllóyt aozuc gereint. agouyn
 idað ae ef gyntaf bioed y llys yd oed yndi. Wi ysgóir
 heb ef ae hadeilaðd. Ami bieiuu y dinas ar castell
 a ðeleift ti. Och a ðꝛ heb y gereint. paham y colleift
 ditheu hónnó. Wi agolleis heb ynteu iarllaeth uaðꝛ
 ygyt ahynny. a llyma paham y colleis. Dei uab
 bꝛaót a oed im. a chyuoeth hónnó ar meu vy hun
 a gymereis i attaf. a phan doeth nerth yndað holi y
 gyuoeth a wnaeth. Sef y kynheleis ynheu y gyuoeth
 racdað ef. Peri aozuc ynteu ryuelu arnafi. a chyn-
 uydu cóbyl oꝛ a oed ymllað. a ðꝛda heb y gereint
 auenegy di y mi pa dyuotyat uu un y marchaðc a
 doeth yꝛ dinas gynneu. ar uarchoges ar coꝛ. a
 phaham y mae y darpar a weleis i argvairyað arueu.
 managaf heb ef. Darpar yð auoꝛy ar chware yffyd
 gan yꝛ iarll Ieuanc. Dyt amgen doddi ymyón gvair-
 glaðd yffyd yno dýy ffoꝛch. ac ar y dýy ffoꝛch gvial-
 geing aryant. a llamhyftaen a dodir ar y wialgeing.
 a thóneimeint a uyd am y llamhyfdaen. Ar niuer
 aweleift di yny dꝛef oll owyꝛ ameirch ac arueu adað
 yꝛ tóneimeint. Ar wreic vóyhaf agarho adað ygyt
 aphob góꝛ. Ac ny cheiff ymwan am y llamhyftaen y
 góꝛ ny bo gyt ac ef y wreic vóyhaf agarho. Ar mar-
 chaðc aweleift di agauas y llamhyftaen dýy vlyned.
 ac oꝛ keiff y dꝛyded ulðyðyn y hanuon a ðneir idað
 pob blýðyn wedy hynny. Ac ny dað ehun yno. a
 marchaðc y llamhyftaen y gelóir y march o hynn
 allan. a ðꝛda heb y gereint mae dy gynghoꝛ di y mi

am y marchaŵc hōnnō. Am farhaet ageis gan y gozr ac agauas mozōyn y wenhōyuar gōzeic arthur. A menegi yftryz y farhaet aozuc gereint yz gōz gōynllōyt. **D**yt haōd ym rodi kynghoz itt kanytoes na gōzeic na mozōyn ydymardelōych o honei. yd elut y ymwan aef. Arueu aoed y mi yna y rei hynny agaffut ti. Ac oz bei well gennyt uy march i noz teu dy hun. A wrda heb ynteu duō adalo it. da digaōn yō gennyfi vy march vy hun yd ōyf i yn gynneuyn * ac ef. ath arueu ditheu. A phony edy ditheu ōzda ymi ardelō oz uozōyn racco yffyd uerch y titheu. ynoet ydyd auoz-y. Ac ozdianghafi oz tōzneimeint. vygkywirdeb am karyat a uyd ar yuozōyn tra uōyf i vyō. **O**ny dianghaf inheu. kyndiweiret uyd y uozōyn achyēt. Miui heb ygōz gōynllōyt awnaf hynny yn llāben. a chanys ar ymedōl hōnnō ydōyt titheu yn trigyaō. reit vyd itt pan uo dyd auoz-y bot dy uarch ath arueu yn baraōt. Kanys yna ydyt marchaŵc y llamhyſtaen goſtec. **D**yt amgen erchi yz wreic vōyhaf agar kymryt y llamhyſtaen. kanys gozeu ygōeda itti. a thi ac keueiſt med ef yz llyned ac yz dōy. Ac oz byd ae gōarauunho itt hediō o gedernit. mi ae hamdiffynnaf itt. Ac am hynny heb ygōz gōynllōyt ymae reit y titheu uot yno pan vo dyd. A ninheu yntri a vydōn gyt athi. ac ar hynny trigyaō aozugant. Ac yny lle oz nos ydaethant y gyſgu. A chyn y dyd kyuodi aozugant a gōiſcaō ym danunt. **A**phanoed dyd yd oedynt ōynteu y llpedwar ar glaōd yn feuyll. **A**c yna yd oed marchawc y llamhyſtaen yndodi yz oſtec ac yn erchi y ozderch kyꝛchu y llamhyſtaen. **D**a chyꝛch heb y gereint y

mae yma uoŷŷyn yffyd degach a thelediwach a dyly-
 edogach. ac aedyly yn well no thi. Os tydi a gynhely
 y llamhyftaen yn eidi hi dyzet ragot y ymwan a miui.
Dyuot racdaŷ a oŷuc gereint hyt ympenn y weirglaŷd.
 yn gyweir o varch ac arueu trŷm rytlyt dielŷ eŷtronaŷl
 ymdanaŷ ac ymda y uarch. ac ymgyŷchu a oŷugant.
 Athoŷri to o beleidyŷ. a thoŷri yŷ eil. a thoŷri y dŷyded
 do. a hynny bob eilwers. Ac ŷynt ae toŷrynt ual y dy-
 git attunt. **A**phannwelei y iarll ae niuer marchaŷc
 y llamhyftaen yn hydyŷ. dolef a llawenyd a goŷaŷben
 auydei gantaŷ ef aeniuer. a thŷiŷtau aŷnaei y gŷŷ
 gŷynllŷyt aewreic ae uerch. Ar gŷŷ gŷynllŷyt a waf-
 fanaethei y ereint oŷ peleidyŷ ual y toŷrei. Ar coŷr
 a waffanaethei uarchaŷc y llamhyftaen. **A**c yna y
 doeth y gŷŷ gŷynllŷyt att ereint. A unben heb ef wely
 dy yma y paladyŷ a oed ym llaw i y dyd ym urdŷyt yn
 uarchaŷc urdaŷl. ac yŷ hynny hyt hediŷ ny thoŷreis i
 ef. * ac ymae arnaŷ penn iaŷnda. kany thyckya un
 paladyŷ gennyt. **G**ereint agymerth y gŷaŷŷ gan y
 diolŷch yŷ gŷŷ gŷynllŷyt. Ar hynny nachaf y coŷr yn
 dyuot agŷaŷŷ gantaŷ ynteu y arglŷyd. wely dy yma
 y titheu waŷŷ nyt gŷaeth heb y coŷr. a choffa na
 fauaŷd marchaŷc eiryoet gennyt kyhyt ac ymae hŷnn
 yn feuyll. **T**rof aduŷ heb y gereint onyt angheu
 ebŷŷyd am dwe i. ny henbyd gŷell ef oth boŷth di. ac
 o bell y ŷrthaŷ goŷdinaŷ y varch a oŷuc gereint. Ae
 gyŷchu ef gan y rybudyaw a goffot arnaŷ dyŷnaŷt
 toŷtlym creulaŷn dŷut. ygkedernit y daryan yny holl-
 des y daryan **A**c yny tyŷr yŷ arueu ygkyueir y gof-
 fot. ac yny tyŷr y gegleu. ac yny vyd ynteu ef ae

gyfróy dros bedzein y uarch yz llawr. ac yn gyflyn difgynnu aozuc gereint a llidiaó. a thynnu cledyf ae gyrchu yn llityaóclym. **Y** kyudes y marchaóe ynteu a thynnu cledyf ara ll yn erbyn gereint. ac ar eu traet ymffuft achledyfeu yny yttoed arueu pob un onadunt yn ferigylurió gan y gilyd. ac yny yttoed y chóys ar góaet yndóyn llouer eu llygeit radunt. **A**phan uei hytraf gereint y llawenhaei y góy góynllóyt ae wreic ae uerch. **A**phan uei hytraf y marchaóe y llawenhaei y iar ll ae bleit. **A**phan welas y góy góynllóyt ereint wedy kaffel dyznaót maódoft. nessau aozuc attáo yn gyflym adywedut órthaó. **A**unbenn heb ef coffa y farhaet ageueist ygan y coyr. **A**phonyt y geiffaó dial dy farhaet y deuthoſt di yma. a farhaet góen hóyuar góereic arthur. **D**yuot aozuc y ereint ymadáo d y góy órthaó. **A** galó attáo y nerthoed. a dyrchauel y gledyf. a goffot ar y marchaóe yggóarthaf y benn yny tyz ho ll arueu y benn. ac yny tyz y kic o ll ar croen. ac yny iat. yny glóyua ar yz aſgórn. ac yny dygóyd y marchaóe ar ydeulin. **A** bóy y gledyf oe laó aozuc. ac erchi trugared y ereint. a rywyz heb ef ygadaó d vygkam ryuic am balchder ym erchi naó d. **A**c ony chaf yspeit y ymwneuthur aduó am vym pechaó t. ac y ymdidan ac offeireit. ny hannóyf well * o naó d. **Q**i arodaf naó d itt gan hynn heb y gereint. **D**y uynet hyt at wen hóyuar góereic arthur. y wneuthur iaó n idi am farhaet y moóyyn oth goyr. **D**igaó n yó gennyf inheu a wneuthum i arnat ti am ageueis ofarhaet gennyt ti ath goyr. ac na difgynnych o z pan elych odyma hyt rac bóonn góen hóyuar y wneuthur

iaon idi ual y barnher yn Ilys arthur. Aminheu aonaf hynny yn Ilaen. A phoy byt titheu heb ef. Mi ereint uab erbin. amanac ditheu poy byt. Mi edern uab nud. **A**c yna y byzywyt ef ar y uarch ac y doeth racdao hyt yn Ilys arthur. ar wreic uoyhaf agarei yny vlaen ae gozr. adzycyzuerth maoz gantunt. adatkan y chwedyl ef hyt yna. **A**c yna y doeth y Iarll bychan ae niuer hyt Ie yd oed ereint achyuarch gwell idaó ae wahawd gyt ac ef yz castell. **D**a vynnaf heb y gereint. yz Ie y bum neithoyz yd af heno. **R**any uynny dy wahaod. ti auynny diwallroyd oz a allwyfi y beri itt ir Ie y buoft neithoyz. Ami a baraf enneint itt a bozo dy vlinder ath ludet yarnat. **D**uo adalo itt heb y gereint aminheu aaf ymletty. ac uelly y doeth gereint. a nyol iarll ae wreic ae uerch. **A** phan doethant yz lofft. yd oed gweiffon ystauell y iarll ieuanc ae gwaßanaeth gwedy dyuot yz Ilys. ac ynkyweiryao y tei oll ac yn eu diwallu o wellt a than. ac ar oet byzr yn baraot yz enneint. ac yd aeth gereint idaó. a golchj y benn awnaethpoyt. **A**c arhynny y doeth y Iarll ieuanc ar y deugeinuet o uarchogyon urdolyon. y rong y wyz ehun agwahodwyz oz toz neimeint. **A**c yna y doeth ef oz enneint. ac yd erchis yz iarll idaó vynet yz neuad y voyta. Mae nyol iarll heb ynteu ae wreic ae uerch. **V** maent yny lofft rac ko heb y gwas ystauell y iarll. yn gwiscaó ymdanunt y gwisgoed a beris y iall y dbyn udunt. **D**a wifcet y uozyn heb ynteu dim ymdanei onyt ychyzs ae llenlliein yny del y lys arthur y wifgaó o wenhoyuar y wifc a vynno ymdanei. ac ny wifgaod y uozyn.

Ac yna ydoeth paðb yz neuad onadunt. Ac ymolchi aozugant amynet y eifted ac y vöyta. **S**ef ual yd eifted*affant. **O**z neill tu y ereint yd eiftedaðd y iarll ieuanc. Ac odyne ynyöl iarll. oz tu ararall y ereint yd oed y uoöbyn ae mam. **A**göedy hynny paðb ual y racvlaenei y enryded. a böyta awnaethant adidlaðt waffanaeth ac amylder o amryuael anregyon a gaðffant. Ac ymdidan aozugant. **D**yt amgen no göahaðd oz iarll ieuanc ereint trannoeth. **D**a uynnaf y rof a duð heb y gereint. y lys arthur yd afi ar uoöbyn honn auoöy. Adigaðn yð gennyf hyt ymae ynyöl iarll ar dlodi agouut. Ac ygeiffað aghwanegu goffymdeith idað ef yd afi ynbennaf. a unben heb yz iarll ieuanc nyt omkam i ymae ynyöl heb gyuoeth. Myn uyg cret i heb y gereint ny byd ef heb ygyuoeth onyt agheu eböyð amdöc i. **H**a unben heb ef amauu o anghyffondeb y rofi ac ynyöl. mi auydaf özth dy gyghoz di ynllawen gan dy uot yngyffredin ar y iaðnder y rynghom. **D**yt archaf i heb y gereint rodi idað. namy y dilyet ehun ae amrygoll yz pan gollles y gyuoeth hyt hedið. a minheu awnaf hynny ynllawen y rot ti heb ef. **I**e heb y gereint auo yma oz adylyho bot yn öz y ynyöl gözhaet idað ozlle. a hynny aozuc ygöyö oll. Ac ar y tagneued honno y trigywyt. ae gastell ae dæf ae gyuoeth aedewit y ynyöl. Achöböl oz agollassei hyt yn oet y tlös lleihaf agafas. **A**c yna y dywaðt ynyöl özth ereint. a unben heb ef y uoöbyn a ymardelweist ohonei hyt y bu y törneimeint. paraðt yð y wneuthyö dy ewylllys a llyma hi yth uedyant. **D**y

mynnafi heb ynteu namynbot y uoŷyn ual ymae nny del y lys arthur. Ac arthur agbēnhōyuar a vynnaf eubot yn rodyeit ar yuoŷyn. A thannoeth y kychōynnaffant racdunt y lys arthur. Kyfranc gereint hyt yma :

Ūy^{ma} weithon ual yd hel|laŷd arthur y carŷ. rannu y^z erhyluaeu o^z gōy^z ar cōn. age|lōng y cōn arnaŷ a o^zugant. adiwethaf ki a e|lynghōyt arnaŷ annōylgi arthur. cauall oed y enŷ. Ac adaŷ y^z ho|l gōn a o^zuc a rodi yftum y^z carŷ. Ac ar y^z eil yftum y doeth y^z carŷ y erhylua arth^{ur}. * Ac arthur a ymgauas ac ef. A chynn kyflauanu oneb arnaŷ. neur daroed y arthur lad y benn. Ac yna kanu co^zn llad awnaethpōyt. Ac yna dyuot a o^zugant paŷp y gyt. A dyuot a o^zuc kady^zieith att arthur a dyŷedut ŷ^zthaŷ. Arglōyd heb ef ymae racco wenhōyvar heb neb gyt a hi namyn un uoŷyn. Arch ditheu heb y^z arthur y gildas uab kaŷ ac y yŷcolheigon y ll^{ys} o|ll kerdet gyt agbēnhōyuar parth ar ll^{ys}. A hynny awnaethant ŷynteu. Ac yna y kerdōys paŷb onadunt a dala ar ymdidan a o^zugant am benn y carŷ y bōy y rodit. ŷn yn mynnu y rodi y^z wreic vōyhaf a garei ef. A rall y^z wreic vōyhaf a garei ynteu. A phaŷb o^z teulu ar marchogyon yn amryŷŷon yn chōerŷ am y penn. Ac ar hynny ydoethant y^z ll^{ys}. Ac y gyt ac y kicleu arthur agbēnhōyuar y^z amryŷŷon am y penn. y dywaŷt gbēnhōyuar yna ŷ^zth arthur. Arglōyd heb hi. Ūy^{ma} vygkygho^z i am benn y carŷ. na rodher nny del gereint uab erbin o^z neges yd edyŷ idi. A dywedut y arthur yŷty^z ynegas a o^zuc gbēnhōyuar.

Gweler hynny yn llawen heb yz arthur. Ar hynny y
 trigybyt. Athiannoeth y peris gwenhwyuar. bot dif-
 gwyleit ar ygaer am dyuotyat gereint. A gwedy
 hanner dyd y gwelynt goddumyd o dyn bychan ar
 uarch. Ac yny ol ynteu gwreic neu uoŷyn debygynt
 hwy ar uarch. Ac yny hol hitheu marchaŷc maŷ go-
 chlŷm penn issel goathist. ac arueu bwiŷedic amdlaŷt
 ymdanaŷ. **A** chynn eudyuot yg kyuyll y poŷth y
 doeth un oŷ difgwyleit hyt lle ydoed wenhwyuar.
 a dywedut idi y ryŷ dnyon awelynt ar ryŷ anfaŷd
 oed arnunt. **D**y ŷonn i pŷy ynt hwy heb ef. mi ae
 gwonn heb ygwenhwyuar llyna y marchaŷc ydaeth
 gereint yny ol. A thebic yŷ gennyf nat gan yuod
 ymae yndyuot. Ac ymoŷdiwedaŷd gereint ac. neur
 dialaŷd farhaet y uoŷyn pan uo lleihaf. Ac ar hŷny
 nachaf y poŷthaŷ yn dyuot hyt lle ydoed wenhwy-
 uar. Arglydes heb ef ymae yny poŷth marchaŷc.
 ac nywelas dyn eiryoet golŷc moŷ athzugar edzych
 arnaŷ ac ef. **A**rueu bwiŷedic amdlaŷt yffyd ymdanaŷ.
 * alliw y waet arnunt yndzech noc eu lliw ehun. A
 ŷdoŷt di pŷy yŷ ef heb hi. gwonn heb ynteu. **A**dyzn
 uab nud yŷ med ef. nyt atwen inheu ef. Ac yna
 y doeth gwenhwyuar yz poŷth yny erbyn. Ac ymyŷn
 y doeth. ac y bu doŷt gan wenhwyuar gwelyt yz olŷc
 awelei arnaŷ. pei na attei gyt ac ef y coŷr yn
 gyndzŷc ywybot ac ydoed. Ar hynny kyuarach a
 oŷuc edyzn y wenhwyuar. **D**uŷ arodo da itt heb yz
 hitheu. Arglydes heb ef dy annerch y gan ereint
 uab erbin ygŷas goŷeu adewraf. A ymwelas ef a
 thi heb hi. do heb ef ac nyt yz lles ymi. Ac nyt ar-

nað ef ydoed hynny namyn arnafi arglôydes. **A**th annerch y gan ereint. a chan dy annerch ef amkymhellað i hyt yma. y wneuthur dy ewyllys di am godyant dy uoꝛwyn y gan y coꝛ. **Y**nteu madeuedic yð gantað y godyant ef. ama oꝛuc arnafi. kann tebygei vymot yn enbeitrôyd am vy eneit. **A**chymhellyat cadarndiut gôaðl milôꝛyeid a oꝛuc ef arnafi hyt yma. y wneuthur iaðn itti arglôydes. **O**i að pale yd ymoꝛdiwedað ef athi. vny **I**e ydoedem yn chôare ac yn amryffon am lamhystaen. yny dæf aelwir yꝛ að honn kaerdyff. **A**c nyt oed gyt ac ef oniuer. nam|myn tri dyn godlaðt atueiledic euhansað. **D**yt amgen gôꝛ gôynllôyt gohen. a gôꝛeic oetaðc. a moꝛwyn ieuanc deledið. a hen dillat atueiledic ymdanunt. ac ardelð caru y uoꝛwyn o ereint yd ymyꝛaðd yny tðneimeint am y llamhystaen. **A**dywedut bot yn well y dyliei y uoꝛwyn honno y llamhystaen. noꝛ uoꝛwyn yma aoed gyt amiui. **A**c amhynny ymwan a oꝛugam. ac ualy gôely di arglôydes y gedewis ef vivi. **A**ð heb hi pa bꝛyt y tebygy di dyuot gereint yma. **A**uoꝛy arglôydes y tebygaf i y dyuot ef ar uoꝛwyn. **A**c yna y doeth arthur attað achyuarch gôell a oꝛuc ef yarthur. **A**c edꝛych hirhynt a oꝛuc arthur arnað. a bot yn aruthyꝛ gantað y welet uelly. ac ual tybyeit y adnabot. agouyn idað. **A**e edern uab nud ðyt ti. **W**i arglôyd heb ynteu gôedy ry gyhurd ami diruað ouut a gôelioed annodefedic a menegi cðbyl oe angherdet y arth^m. **I**e heb yꝛ arth. **I**aðn yð ywenhóyuar uot [782] yn dꝛugaraðc ðꝛthyt wrth aglyðafi. **Y** dꝛugared a uynnych di arglôyd heb hi mi ae

gónaf ac ef. Gŷth uot yngymeint gewilyd itti arglŷyd kyhyzdu keŷilyd amiui ac athy hun. Nyna yffyd iaónaf am hynny heb yz arthur. gadel medegynaethu y gŷz yny wyper auo bŷy. Ac os byŷ vyd gŷnaet iaón mal y barno gozeugŷy y Nys. Achymer ueicheu ar hynny. Os marŷ uyd ynt. gozmod uyd agheu gŷas kyŷtal ac edern yn farhaet mozŷyn. Da yŷ genhyfi hynny heb y gŷenhŷuar. Ac yna ydaeth arth^{ur} yn ozuodaŷc dzoŷtaŷ. achzaadaŷc uab Nys. a gŷallaŷc uab Pennaŷc. Ac owein uab nud. a gŷalchmei. adigaŷn yam hynny. Ac yperis arthur galŷ mozgan tut attaŷ. penn medygon oed hŷnnŷ. Kymer attat edern uab nud a phar gyweiraŷ yŷtaueŷŷ idaŷ. A phar uedeginyaeth idaŷ. yn gyŷtal ac y parut ymi pei beŷn urathedic. ac na at neb y yŷtaueŷŷ y aflonydu arnaŷ. namyn ti ath diŷgyblon ae medeginyaetho. mi aŷnaf hynny yn llawen arglŷyd heb y mozgan tut. Ac yna y dywaŷt y diŷtein. Pa le y mae iaón arglŷyd gozchymun y uozŷyn. Y wenhŷyuar ae Paŷ uozynyon heb ynteu. ar diŷtein ae gozchymynnaŷd:— Fu chwedyl ŷynt hyt yma.

Gŷannoeth y doeth gereint parth ar Nys. a diŷgŷyleit oed ar y gaer y gan wenhŷyuar rac y dyuot yndirybud. Ar diŷgŷylat adoeth hyt Pe yd oed wenhŷyuar. Arglŷydes heb ef mi adebygaf y gŷelaf ereint ar uozŷyn gyt ac ef. Ac ar uarch y mae a phedyt wiŷc ymdanaŷ. y uozŷyn hagen ual gozwyn y gŷelaf a thebic y lieinwiŷc a ŷelaf ymdanei. Ym-gŷeirŷch oŷŷ wraged in. a doŷch yn erbyn gereint y reŷŷaŷu. ac y uot yn llawen Gŷthaŷ. A dyuot a ozuc

gŕenhŕyuar ynerbyn gereint ar uoŕŕyn. A phandaŕ
 gereint hyt Ie ydoed gŕenhŕyuar kyuarch gŕell a
 oŕuc idi. Duŕ arodo da itt heb hi agreŕŕaŕ ŕŕthyt.
 A hynt ffrŕythlaŕn donyaŕc hyrrŕyd glotuaŕa adugoŕt.
 A duŕ adalo itt heb hi peri iaŕn ym yn gyn ualchet
 ac y pereift. Ar glŕydes heb ef mi abuchŕn peri iaŕn
 itt ŕŕth dy ewyllys. A Ilyma y uoŕŕyn ykeueift ti dy
 warthud oe hachaŕs. Ie heb y gŕenhŕyuar greŕŕaŕ
 duŕ ŕŕthi. Ac nyt cam bot yn Ilaŕen ŕŕthi. Dyuot
 y myŕn a oŕugant a diŕgynnv amynet ge*reint hyt
 I ydoed arthur achyuarch gŕell idaŕ. Duŕ arodo
 da itt heb yŕ arthur agreŕŕaŕ duŕ ŕŕthyt. achyt caŕŕo
 edern uab nud gouut a chlŕyueu gennyt ti hynt lŕyd-
 yannus adugoŕt. nyt arnaf i y bu hynny heb y
 gereint. namyn ar ryuic edern uab nud ehun nat
 ymgyŕtlynei. nyt ymadaŕn inheu ac ef yny wypŕn
 pŕy uei. neu yny oŕŕfei y Ieill ar y Iall. A ŕŕ heb yŕ
 arth^{ur} pale ymae y uoŕŕyn agiglef y bot yth ardelŕ
 di. Ymae gŕedy mynet gyt agŕenhŕyuar y hysta-
 ueill. Ac yna ydeuth arthur y welet y uoŕŕyn. A
 Ilaŕen uu arthur ae gedymdeithon aphaŕb oŕ Ilys oŕl
 ŕŕth y uoŕŕyn. A hyŕpys oed gan baŕp onadunt pei
 kyt rettei goŕŕymdeith y uoŕŕyn aephŕyt. nawelfynt
 eiryoet un wympach no hi. Ac arthur auu rodyat
 ar y uoŕŕyn y ereint. Ar rŕym a wneyit yna rŕng deu-
 dyn awnaethpŕyt y rŕng gereint aruoŕŕyn. A dewis
 ar hoŕl wiŕcoed gŕenhŕyuar yŕ uoŕŕyn. Ar neb awelei
 y uoŕŕyn yny wiŕc honno ef awelei olŕc wedeidlŕys
 delediŕ arnei. Ar dyd hŕnnŕ ar nos honno atreulaf-
 fant dŕŕy dogynder o gerdeu. ac amylder ŕ anreg-

yon wirowdeu. a lluooffyd o waryeu. **A**phann vu amfer
gantunt uynet y gyfsgu wynt a aethant. Ac ynyz yfta-
uell yd oed wely arthur agbēnhōyuar y gōnaethpōyt
gōely y ereint ac enit. ar nos honno gyntaf y kyf-
gassant ygyt. **A**thzannoeth y llonydaōd arthur yz
eircheit dnos ereint. o didlaōt rodyon. a cheneuinaō
a oꝛuc y uoꝛōyn ar ll̄ys. adōyn kedymdeithon idi o
wyz agōzag^{ed} hyt na dywedit am vn voꝛōyn yn ynys
pꝛydein vōy noc am danei. **A**c yna y dywaōt gōen-
hōyuar. **I**aōn ymedzais i heb hi am benn y carō na
rodit y neb yny delei ereint. a ll̄yma le iaōn y rodi
ef. y enit uerch ynyōl y uoꝛōyn glotuoꝛaf. ac ny the-
bygaff i ae gōarauuno idi. **R**anyt oes ryngthi aneb
o nyt yffyd o garyat a chedymdeithas. **C**anmoledic
uu gan baōb hynny a chan arthur heuyt. **A**rodi
penn y karō awnaethpōyt yenit ac o hynny allan
lluooffogi y chlot. ae chedymdeithon o hynny yn vōy
no chynt. **S**ef a oꝛuc gereint o hynny allan caru
carō tōneimeint achyfrangeu calet. abudugawl y
deuei ef o bop un. a blōydyn a dōy a their y bu ef
yn * hynny yny yttoed y glot yn ehedec dnos wyneb
y deyznas. a thzēigylgweith ydoed arthur yn dala
ll̄ys ygkaer ll̄ion ar wyfc y fulgōyn. nachaf yndyuot
attaō kennadeu doethpꝛud. dyscediclaōn ymadzāōd-
lym ac yn kyuarch gōell y arthur. **D**uō arodho da
yōch heb yz arthur agressaō duō ōzthywch. ac o pa
le pan deuwch chōi. **P**an deuōn arglōyd heb ōy o
gernyō. a chennadeu ym ni ygan erbin uab custen-
nin dy ewythyz di. **A**c attat ymae yn kennadōzi.
athannerch y ganthaō. mal ydyly ewythyz annerch

y nei. ac ual y dyly gŵa annerch y arglŵyd. **A**c y uenegi ytti yuot ef yn amdrymmu ac ynllfescu ac yndyneffau ar heneint. **A**e gyttiroyon o wybot hynny yn camderwynnu ōzthaŵ. ac yn chwennychu y dir ae gyuoeth. **A**c yn adolŵc y mae y ti arglŵyd eilŵng gereint y uab attaŵ y gadŵ y gyuoeth ac y wybot y deruyneu. **A** menegi y mae idaŵ bot yn well idaŵ treulaŵ blodeu y Ieuentit ae deŵied yn kynnal y deruyneu ehun. noc yn tŵneimeint diffroŵyth kyt caffo clot yndunt. **I**e heb yz arthur eŵch y ymdiarchenu. **A** chymerŵch ych bŵyt. **A** byzŵch aŵch blinder y arnaŵch. **A** chynn ych mynet ymeith ateb ageffŵch. **Y** vŵytta yd aethant. **A**c yna medylyaŵ aozuc arthur. nat oed haŵd gantaŵ eilŵng gereint y ōzthaŵ. nac o unllŵys ac ef. **D**yt oed haŵd na thec ganthaŵ ynteu. uot y geuynderŵ yn gŵarchadŵ y gyuoeth ae deruyneu cany allei y dat eu kynnal. **D**yt oed lei gŵal gŵenhŵyuar ae hiraeth hi ar holl wraged ar holl uozynyon. rac ouyn mynet y uozŵyn y ōzthunt. **Y** dyd hŵnnŵ. arnos honno adzeulyffant dzŵy diwallrŵyd o bop peth. ac arth^{ur} a uenegis y ereint yftyz y gennadŵzi. a dyuotyat y kennadeu o gernyŵ attaŵ ef yno. **I**e heb y gereint yz adel nac oles nac o afles ymi arglŵyd o hynny. dy uynnv di a wnaŵ. am y gennadŵzi honno. llŵma yŵ dy gynghoz am hynny heb yz arthur. kyt boet dy hir gennyfi dy uynet ti. mynet o honat y gyuanhedu dy gyuoeth. ac y gadŵ dy deruyneu. **A** chymer y niuer a vyn^{*}nych gyt athi amŵyhaŵ a gerych om fydlonyon i yn hebzyngyeit arnat. ac ath garant ditheu athgytuarch-

ogyon. Duó adalo itt a minneu aónaf hynny heb ygereint. Pa odórd heb y góennhóyuar a glywafi y gennóch chói. ac am hebzyngyeit ar ereint parth ae wlat. Je heb yz arthur. Reit yó y minneu uedyl-yaó heb hi. am hebzyngyeit adiwallróyd ar yz unbennes yffyd gyt a minneu. Tabn aóney heb yz arthur. Ac y gyfgu ydaethant ynos honno. Athⁿn-noeth yd eflyngóyt y kennadeu y ymdeith. Adywedunt udunt y deuei ereint yneuhol. Y trydyd dyd góedy hynny y kychóynnaóó gereint. Sef niuer aaeth gyt ac ef góalchmei uab góyar. A riogoned uab bzenhin iwerdon. ac ondyáó uab duc bórgóin. Góilim uab róyf ffreinc. Howel uab emyz Ilydaó. Aliury anaó kyrd. Góynn uab tringat. Gózeu uab custennin. Góeir górhyt uabz. Garannaó uab golithmer. Peredur uab efráóc. Góynn Ilogell. góyz ynat Ilys arthur. Dyuyz uab alun dyuet. Gózei góalstaóó ieithoed. Bedwyz uab bedaóó. Badózy uab gózyon. Rei uab kynyz. Odyar ffranc. Ystiwart Ilys arthur. Ac Adern uab nud. Heb ygereint a glywaf idigaón uarchogaet a uynnaf gyt ami. Je heb yz arthur ny weda itti dóyn y góz hónnó ygyt a thi. kyt boet iach. yny wneler tangneued y ryngtaó agóenhóyuar. Ef ar allei y wenhóyuar y ganhadu y gyt a mi ar ueicheu. Os kanhatta. kanhadet heb ueicheu. Kanys digaón ogymóeu a gouutyau yffyd ar y góz yn lle farhaet y uoóóyn y gan y cozr. Je heb y góenhóyuar awelych di yuot yniaón am hynny ti a gereint mi ae gónaf yn Ilaóen arglóyd. Ac yna y kanhadaóó hi edern y uynet yn ryd. a digaón y am hynny a

aeth yn hebrygeit ar ereint. a chychwyn aozugant. a cherdet ynŷympaf niuer oꝛ aŷelas neb eiryoet parth a hafren. Ac ar y parth diaŷ y hafren yd oed goꝛeugŷyꝛ erbin uab cuŷtennin. ae datmaeth yn eublaen yn aruoŷ gereint yn llawen. a llaber o * wraged y llŷys ygan y uam ynteu yn erbyn enit uerch ynyŷl y wreic ynteu. a diruaŷ oꝛuoled a llawenyd agym-erth paŷp oꝛ llŷys yndunt. ac oꝛ hoŷl gyuoeth ynerbyn gereint. rac meint y kerynt ef. ac rac meint y kynnullaffeŷ ynteu glot yꝛ pan athoed y ŷithunt hŷy. Ac am uot y uedŷl ynteu ar oꝛeŷkyn y gyfoeth ehun. Ac y gadŷ y deruyneu. Ac yꝛ llŷys ydoethant. Ac yd oed ynyllŷys udunt ehalaethꝛŷd diwallualch o amryuael anregyon ac amylder gŷiꝛodeu. adidlaŷt waffanaeth. ac amryuaelon gerdeu agŷaryeu. Ac o anryded gereint. y gŷahodet hoŷl wyꝛda y kyuoeth y nos honno y ymwelaint a gereint. Ar dyd hŷonnŷ a dŷeulaffant ar nos honno dŷy gŷymedꝛolder o ef-mŷythtra. Ac yn Ieuencit y dyd dꝛannoeth kyuodi aozuc erbin. a dyuynnu attaŷ ereint. ar goꝛeugŷyꝛ adathoed y hebrŷng. a dywedut ŷith ereint. gŷꝛ am-dꝛŷm oedaŷc ŷyfi heb ef. Athꝛa elleis i gynnal y kyuoeth ytti ac y my hun mi ae kynnheleis. athith-eu gŷas ieuanc ŷyt. ac ymblodeu dy dewred ath ieuencit yd ŷyt. Kynnal dy gyuoet weithon. Ie heb y gereint. om bod i ny rodut ti medyant dy gyuoeth ym llab i yꝛ aŷꝛ honn. ac nymdygut ettwa o lys arthur. Yth laŷ di nu y rodafi. a chymer heuyt hediŷ wrogaeth dy wyꝛ. Ac yna y dywaŷt walchmei. Iaŷnaf yŷ itt lonydu yꝛ eircheit hediŷ. Ac

auoꝝ kymer 6ꝝogaeth dy gyuoeth. **A**c yna y dyuyn-
 n6yt yz eircheit y un lle. ac yna y doeth kadyzieith
 attunt y edꝝych eu haruedyt. ac y ouyn y ba6b beth
 aeruyn|nynt. **A** theulu arthur a dechæuwꝝyŝ rodi.
 ac yny lle y doeth g6yꝝ kerny6 ac y rodaffant 6yn-
 teu. ac nybu hir y buant yn rodi rac meint bꝝys
 pa6b onadunt y rodi. ac oz adoeth y erchi da yno.
 nyt aeth neb ymeith o dyno. namyn gan y uod. **A**r
 dyd h6nn6 ar nos honno adæulaffant dꝝ6y gymed-
 zolder o eŝm6ythdꝝa. **A**thꝝannoeth ynieuencit y dyd
 yderchis erbin yereint anuon kennadeu ar y wyꝝ
 y ovyn vdunt aoed di6ꝝthꝝ6m gantunt y dyuot y *
 gymryt eu g6ꝝogaeth. ac aoed ganthunt ae bar ae
 enniwet o dim a dottynt yny erbyn. **Y**na y gyꝝra6d
 gereint gennadeu ar wyꝝ kerny6 y ovyn udunt
 hynny. ac ydywedaffant 6ynteu nat oed gantunt
 namyn kyfla6nder o lewenyd agogonyant gan ba6p
 o nadunt am dyuot gereint y gymryt eu g6ꝝogaeth.
 ac yna y kymerth yntev g6ꝝogaeth aoed yno o nad-
 unt. ac yno y gyt y buant y dꝝyded nos. **A**thꝝannoeth
 yd arouuna6d teulu arthur ymeith. **R**y yghyꝝth y6
 y6ch uynet ymeith ettwa. **A**rho6ch ygyt ami yny
 darffo ym gymryt g6ꝝogaeth vygg6æug6yꝝ oz aer-
 kytyo o nadunt dyuot attaf. ac 6ynt a dꝝigyaffant
 yny daruu ida6 ef hynny. ac y kychwynnaffant h6y
 parth a llys arthur. **A**c yna yd aeth gerein y eu
 hebꝝ6ng ef ac enit hyt yndiganh6y. ac yna y g6ahan-
 yffant. **A**c yna y dywa6t ondyꝝ uab duc b6ꝝg6yn
 6ꝝth ereint. Kerda heb ef eithauoed dy gyuoeth yn
 gyntaf. ac edꝝych yn ll6yꝝgraf deruynev dy gyuoeth.

Ac oꝛ goꝛthꝛymha gouut arnat. manac ar dy gedymdeithon. Duó adalo itt heb ef a mīneu awnaf hynny. Ac yna ykerdaóð gereint eithauoed y gyuoeth. a chyvaꝛbydyt hyspys gyt ac ef. o oreugbyꝛ y gyuoeth. ar amcan pełlaf adangoffet idaó a getwis ynteu gantaó. Ac ual ygnottayſfei trauu yn Ilys arthur. kyꝛchu tóꝛneimeint a ónaei. ac ymwybot ar góꝛy deóraf achadarnaf. yny oed glotuaóꝛ yny gyueir honno ual ybuafſei yn lle arall gynt. Ac yny gyuoethoges y lys æ gedymdeithon æ wyꝛda. oꝛ meirch goꝛeu ar arueu goꝛeu. ac oꝛ eurdlyſſeu arbennickaf agoꝛeu. Ac ny oꝛffoꝛyſſaóð ef o hynny yny ehedaóð y glot dꝛos óꝛneby y deꝛnas. A phann óꝛbyu ef hynny. dechꝛeu caru eſmóꝛythder ac yſgaóꝛnyꝛd a oꝛuc ynteu. Kanyt oed neb adalei aruot yny erbyn. Acharu y wreic a góafatróꝛd yny lys. a cherdeu adidanóch. a chartreuu yn hynny dalym a oꝛuc. Ac ynol hynny karu yſcfałóch oe yſtaueł ae wreic. hyt nat oed digrif dim gantaó namyn hynny. yny yttoed yn kolli * callon y wyꝛda æ hela æ digrifóch. achallon cóꝛbyl o niuer y lys. ac yny oed ymodóꝛd agogan arnaó gan laógan dylóꝛth y Ilys. am y uot yn ymgolli yn gyn lóꝛyꝛet a hynny ac eu kedymdeithas óꝛy o garꝛyat góꝛaic. ar geireu hynny aaeth hyt att erbin. A góꝛedy clybot o erbin hynny. Dywedut a oꝛuc ynteu hynny y enit. Agouyn a oꝛuc idi æ hihi oed yn peri hynny y ereint. Ac yndodi y danaó ymadaó æ lóꝛth ac aeniuer. Da vi myn vꝛg kyffes y duó heb hi. ac nyt oes dim gaſſach gennyfi no hynny. Ac ny wydyt hi beth a ónaei. kanyt oed haóð genthi adef hynny y

ereint. **D**yt oed haŵs genthi hitheu warandaŵ ar aglywei heb rybudyaw gereint ymdanaŵ. agoueileint maŵ adellis hi yndi am hynny. **A** bozegŵeith yz haf ydoedynt yn eu gŵely ac ynteu ŵrth yz erchŵyn. **A**c enit oed heb gyfcu y myŵn yftauell wydzin. **A**r heul yn tywynnu ar y gŵely. ar dillat gŵedy ry lithiaŵ y ar ydŵyuron ef ae dŵyureich. **A**c ynteu yn kyfcu. **S**ef aozuc hitheu edzych. tecket ac aruthzet yz olŵc aŵel-ei arnaŵ. adywedut. **G**wae ui heb hi of om achawŵs i y mae y bzeicheu hynn ar dŵyuronn yn kollu clot a mil-ŵzaeth kymeint ac a oed eidunt. a chan hynny ellŵng y dagreu yn hidleit. yny dygŵydaffant ar y dŵyuronn ef. **A**c un oz petheu ae deffroes ef uu hynny y gyt ar ymadaŵd adywaŵt hi kynno hynny. **A** medŵl araŵ ae kyffroes ynteu nat yz medŵl ymdanaŵ ef ydywedassei hi hynny. namyn yz yftyzaŵ karyat ar ŵz araŵ dzoŵtaŵ ef. **A**damunaŵ yſcaualŵch hebdaŵ ef. **A**c ar hynny ſef aozuc gereint antangneuedu yny uedŵl. agalŵ ar yſqŵier idaŵ. adyuot hŵnnŵ attaw. **P**ar yngyflym heb ynteu kyweiryaŵ uy march am arueu. ac eubot ynbaraŵt. achyuot titheu heb ef ŵrth enit a gŵiſc ymdanat. **A**phar gyweiraŵ dy uarch. adŵc y wiſc waethaf ar dy helŵ gennyt ŵrth uarchogaeth. **A** meuyſ ymi heb ef oz deuy di yma yny wpych di agolleis i vy nerthoed yn kygŵplet ac ydywedy di. **A**c y gyt a hynny oz byd kyn yſgualhet itt ac yd oed dy damunet y geiſſaw yſgualŵch am yneb ymedylyut ymdanaŵ. * **A**chyuodi aozuc hitheu a gŵiſcaw yſcaeluf wiſc ymdanei. **D**y ŵnn i heb hi dim oth uedylyeu di arglŵyd. **D**yſgŵybydy di yz awrhonn heb ef. **A**c

yna yd aeth gereint y ymwelet ac erbin. a bŷda heb ef
 neges yd wyf yn mynet idi. ac nyt hyfpys gennyf i
 pabŷt y deuaŷ dŷacheuyn. a fynnya di heb ef bŷda
 bŷth dy gyuoeth yny delwyfi dŷacheuyn. Mi a wnaŷ
 heb ef. ac eres yŷ gennyf moŷ deiffyuyt yd bŷt yn
 mynet. a phŷy a gerda gyt a thi bŷth nat bŷt bŷdi y
 gerdet tir Hoegyŷ yn unic. Dy daŷ gyt a miui namyn
 un dyn araŷ. Duŷ ath gyghoŷo nu mab heb yŷ erbin.
 a Haŷer dyn ae haŷl arnat yn Hoegyŷ. ac yŷ lle yd
 oed y uarch y doeth gereint. Ac yd oed y uarch yn
 gyweir o arueu trŷm eŷtronaŷl gloyŷ. Ac erchi a oŷuc
 ynteu y enit yŷgynnu ar y march a cherdet oŷblaen. a
 chymryt ragoŷ maŷ. ac yŷ awelych nac yŷ aglywych
 heb ef arnaf i. nac ymchoeldi dŷacheuyn. ac ony dy-
 wedafi bŷthyt ti na dywet ti vngeir heuyt. Ac herdet
 radunt a oŷugant. ac nyt yffoŷd digrifaf achyuan-
 hedaf a beris ef y cherdet. namyn y ffoŷd diffeithaf a
 diheuaf uot Haŷtron yndi. a herŷyŷ a bŷyŷtuileit gŷenn-
 ŷynic. a dyuot yŷ bŷffoŷd ae chanlyn a oŷugant a
 choet maŷ awelynt y bŷthunt. a ffarth ar coet y
 deuthant. Ac yn dyuot oŷ koet allan ygbŷelynt ped-
 war marchaŷc aruaŷc. ac edŷych a oŷugant arnunt. a
 dywedut a oŷuc un o honunt. Iŷyma le da ynni heb
 ef y gymryt y deu uarch racko ar arueu ar wreic
 heuyt. a hynny agaffŷn ynŷegur yŷ yŷ vn marchaŷc
 pendŷŷm goathŷiŷt racco Haŷbin. ar ymdidan hŷnnŷ
 agigleu enit. ac ny wydyat hitheu beth aŷnaei rac
 ouyn gereint ae dywedut hynny ae tewi. Dial duŷ
 arnaf heb hi onyt dewiŷŷach gennyf vy agheu oe laŷ
 ef noc o laŷ neb. a chyt ymlado a mi. mi aedywedaf

idað rac gŵelet angheu arnað ef yndybŷyt. A chyuaros gereint aozuc yny uyd yn agos idi. Arglyðd heb hi aglywy di geireu y gŵyŷ ym danat. Dyŷchael y wyneb aozuc ynteu ac edŷych arnei yn Ildiaðc. Dyt oed reit ytti heb ef namyn cadð y geir. a archyffit itt. ŷef oed hŵnnð tewi. * Dyt amgeled gennyf yteu. ac nyt ry bud. Achyt mynnych di gŵelet vy angheu i am diuetha oŷ gŵyŷ racko. nyt oes arnafi un argyffŷð. Ac ar hynny eŷtŵng gŵaeb aozuc y blaenaf o honunt agoffot ar ereint. Ac ynteu ae herbynnaðd ef ac nyt ual gŵð Iŷefc. Agellŵng y goffot heibað aozuc. A goffot aozuc ynteu ar y marchaðc yn teðder y daryan. yny hylt y daryan ac yny dyŷ yŷ arueu. ac yny uyd dogyn kyuelin uaðŷ yndað ynteu oŷ paladyŷ. Ac yny vyd hyt gŵaeb gereint dŷos pedŷein y uarch yŷ Ilaðŷ. Ar eil marchaðc ae kyŷchaðd yn Ildiaðc amlad y gedymdeith. Ac ar ungoffot y byŷyaðd ef hŵnnð ac y Ilaðaðd ual y Ilaŷ. Ar trydyd ae kyŷchaðd. ac uelly y Ilaðaðd. Ac uelly y Ilaðaðd y pedwyŷyd. Gziŷt ac aŷlaðen oed y uoŷðyn yn edŷych ar hynny. Diŷcynnu aozuc gereint adiot arueu y gŵyŷ Ilaðedic. ae doddi yn eu kyfrŷyeu. aŷfrŷynglymhu y meirch aozuc. Ac yŷgynnu ar y uarch. Wely di awnelych heb ef kymer di y pedwar meirch agyŷ rac dy vŷonn. Acherda oŷ blaen ual y dercheis itt gynneu. Ac nadywet ti vn geir ŷiŷthyfi yny dywettŷyf i yn gyntaf ŷiŷhyt ti. Ym kyffef y duð heb ef os hynny nys gŵney ny byd diboen itt. Mi aŷnaf vggallu am hynny arglyðd heb hi ŷiŷth dy gynghoŷ di. Wŷynt agerdaffant raddunt y goet. Ac adað y coet aozugant adyuoŷt y

wastattir maḅ. Ac ym perued y gḅastattir ydoed byz-
 goet pendeḅ dyzys. Ac y ḅzth hḅnnḅ y gḅelynt tri
 marchaḅc yndyuot attunt. yn gyweir oueirch ac arueu
 hyt y llabz ymdanunt ac ymdan eu meirch. Sef
 aozuc y uozḅyn edzych yn graff arnunt. A phann
 doethant yn agos. Sef ymdidan aglyḅei gantunt.
 Pyma dyuot da ynni heb ḅynt yn fegvr. pedwar
 meirch a phedwar arueu. Ac yz y marchaḅc llafstrif
 racko rat y kaffḅn ḅynt. ar uozḅyn heuyt yn medyant
 y byd. ḅḅir yḅ hynny heb hi blin yḅ y gḅz o ymhḅzd
 ar gḅyz gynneu. dial duḅ arnaf o nys rybudyaf heb hi.
 Ac aros gereint aozuc y uozḅyn yny uyd yn agos idi.
 Arglḅyd heb hi pony chlywy di * ymdidan y gḅyz
 racko ymdanat. beth yḅ hynny heb ef. Dywedut
 y ryngtunt ehunein y maent y caffant hynn o yspeil
 yn rat. Yzofi a duḅ heb ef ystrymach gennyfi noc
 adyweit y gḅyz ~~ḅzthyf~~. na thewy di ḅzthyfi. ac na
 bydy ḅzth vvg kynghoz. Arglḅyd heb hi rac dy gaffel
 yn diaruot yḅ gennyfi. ḅab bellach a hynny nyt
 amgeled gennyf y teu. Ac ar hynny estḅng gḅaeḅ a
 ozuc un oz marchogyon. a chyzechu gereint a goffot
 arnaḅ yn ffrḅythlaḅn debygei ef. Ac ysgaelu y ky-
 merth gereint y gḅffot ae daraḅ heibaḅ aozuc. Ae
 gyzechu yntev a goffot arnaḅ yny gymherued. Achan
 hḅzd y gḅz ar march ny thygyaḅd y riuedi arueu yny
 uyd penn y gḅaeḅ allan a thalym oz paladyz trḅydaḅ.
 Ac yny uyd ynteu hyt y ureich ae baladyz dzos bed-
 zein y uarch yz llabz. Y deu uarchaḅc ereill a doethant
 bob eilwers ac ny bu well eu kyzech ḅynt noz llall. Y
 uozḅyn yn feuyll ac yn edzych ar hynny. goulalus oed

o2 Neillparth o debygu bziwa6 gereint yn ymh6id ar g6y2. Ac o2 parth ara11 o lewenyd y welet ynteu yn go2uot. Yna y difgynna6d gereint. ac y r6yma6d y tri arueu yny tri chyfr6y. ac a ffr6ynglyma6d y meirch y gyt. yny oed yna feithmeirch y gyt ganta6. Ac efgynnu ar y uarch ehun a o2uc a go2chymun y2 uo26yn gy2ru y meirch. ac nyt g6ell im heb ef dywedut 62thyt no thewi kany bydy 62th vyg kygho2. Bydaf argl6yd hyt y gall6yf heb hi. eithy2 na allaf kelu ragot ygeireu engirya6lch6er6 agly6yf yth gyueir argl6yd. y gan efrona6l giwta6doed a gerd-o diffeith6ch mal yrei hynny. Yrof adu6 heb ef nyt amgeled gennyf y teu. A tha6 bellac. 6yi awnaf argl6yd hyt y gall6yf. A cherdet a o2uc y uo26yn ryingthi ar meirch a oed rac y b2onn. Achad6 y rago2 a o2uc. Ac o2 p2yfc gynneu adywetp6yt uchot r6ydir arucheldec g6astatl6ys erd2ym agerdassant. Ac ym pe11 y 62thunt 6ynt awelynt coet. Ac eithy2 g6elet y2 ymyl neffaf attunt. ny welynt wedy hynny nac ymyl nac eithaf y2 coet. Ac 6ynt a doethant parth ar coet. Ac yn dyuot o2 koet 6ynt a welynt pump mar*cha6c awydd2ut kadarnffy2yf y ar gatueirch cadarn-dew efky2nb2af mafwehynn ffroeuo11d2ut. a dogynder o arueu am y g6y2 ac am y meirch. Ag6edy eu dyuot yn agos y gyt. Sef ymdidan aglywei enit gan y marchogyon. Weldy yma ynni dyuot da yn rat. ac yn dilauur heb 6ynt. hynn o11 oueirch ac arueu a gaff6n ar wreic heuyt y2 y2un marcha6c 11ibind26m goath2ist racco. Goualu a o2uc y uo26yn yn ua62 am glybot ymad2odyon y g6y2 hyt nawydat o2 byt pa

wnaei. ac yny diwed y kauaf yny chynghoꝝ rybud-
 yað gereint. Athroffi aozuc penn y march tu ac
 attað. arglôyd heb hi beiclyðut ti ymdidan y mar-
 chogyon racko mal y kiglef i. mōy uydei dy oual noc
 ymae. Glas chōerthin digius engiriaðlchwerð aozuc
 gereint. adywedut. Wi athglyðaf di heb ef yn tozri
 pobpeth oꝝa wahardwyfi ytti. ac ef a allei uot yn
 ediuar gennyt ti hynny ettwa. Ac yn y lle nachaf
 ygōyꝝ ynkyuaruot ac ðynt. ac yn uudugaðl oꝝawen^{us}
 goꝝuot aozuc gereint ar y pum | wyꝝ. ar pump arueu
 arodes yny pump kyvꝝy. a ffrōynglymu y deudeg
 meirch aozuc y gyt. ac eu goꝝchymū y enit a wnaeth.
 ac ny ðonn i heb ef pa da yð ymi dy oꝝchymun di. ar
 un weith honn ar ureint rybud itt mi ae goꝝchymyn-
 naf. a cherdet racdi yꝝ coet aozuc y uoꝝwyn. a ragoꝝ
 a erchis gereint idi y gadð hi ae kedwis. a thoſt oed
 gantað edꝝych ar dꝝallaðt kymeint a hōnnð ar uoꝝwyn
 kystal ahi gan y meirch pei as gattei lit idað. ar coet
 agyꝝchaffant. adðvyn oed y coet a mað. ar nos
 adoeth arnunt yny coet. a uoꝝwyn heb ef ny thykya
 ynj keiffað kerdet. Te arglôyd heb hi auynnych di
 ni ae gōnaðn. Taðnaf yð yni heb ef troffi yꝝ coet y
 oꝝffowys ac aros dyd y gerdet. Gōnaðn ninneu yn
 llāðen heb hi. a hynny aozugant. a diſkynnu aozuc ef.
 ae chymryt hitheu yꝝ llāð. Dy allaf i heb ef yꝝ dim
 rac blinder na chyſgōyf. agōylha ditheu y meirch ac
 nachōfc. Wi a wnaſ arglôyd heb hi. a chyſcu aozuc
 ynteu yny arueu. a thꝝeulað y nos. ac nyt oed hir yn
 yꝝ amfer hōnnð. Aphan welas hi að dyd yn ymdang-
 os y [793] lleuꝝer. edꝝych yny chylch aozuc a yttoed

ef yn deffroi. Ac ar hynny yd yttoed ef yn deffroi. Arglôyd heb hi mi a uynnaffôn dy duhunaô yz meitin. Kynhebi aozuc ynteu oulinder 6zthi hi am nat archyffei idi dywedut. A chyuodi aozuc ynteu adywedut 6zthi. kymer y meirch heb ef a cherda ragot. Achynnal dy ragoz ual y kynheleift doy. Ac ar dalym oz dyd adaô y koet aozugant. adyuot y uaeftir goamnoeth ag6eirglodyeu oed oz neilltu udunt. a phaladurwyz yn llad y g6eirglodyeu. Ac y auon yn eublaen ydoethant. A gefst6ng aozuc ymeirch ac yuet y d6uyz a6naethant. Adyzchael aozugant oz auon y riw aruchel. Ac yno y kyuaruu ac 6ynt glaffwas goaduein a th6el am y vyn6gyl. ab6zinn a6elynt yny t6el. ac ny wydynt h6y beth. a phiffer glas bychan yny la6. A ffiol ar wyneb y piffer. A chyuaruch g6ell aozuc y g6as y ereint. Du6 arodho da itt heb y gereint ac obale pan deuy di. Pan deuaf heb ynteu oz dinas yffyd yth ulaen yna. Arglôyd heb yz ynteu ae dazc gennyt ti ouyn pa le pan deuy ditheu. Da dazc. dazc y coet racko. Dyt hedi6 y deuthoft di dazc y coet. Dac ef heb ynteu yny coet y buum neith6yz. Wi a debygaf heb y g6as yna na bu da dy anfa6d yno neith6yz. ac na cheueift na b6yt na dia6t. Dado y rof adu6 heb ynteu. A wney di vyg kygoz i heb y g6as. kymryt y gennyfi dy ginna6. Pa ry6 ginnya6 heb ynteu. Boze vwyt yd oed un yn y anuon yz paladurwyz racco. Dyt amgen no bara a chic ag6in. Ac os mynny di 6zda ny chaffant 6y dim. Wynnaf heb ynteu. adu6 adalo itt. Adisgynnu aozuc gerein. a chymryt aozuc y g6as y uoz6yn yz llaz. Ac ymolchi

aorugant a chymryt eu kinyaó. Ar góas a daueſſaóð y bara ac arodes diaóðt udunt. ac ae góaffanaethaóð o góbyl. **A**góedy daruot udunt hynny. y kyuodes y góas ac ydywat órth ereint. Arglóyd gan dy gennyat miui aaf ygyrchu bóyt yz paladurwyz. **D**os yz dæf heb ygereint yngyntaf. Adala * letty y mi yny **I**e gozeu awpypch ac ehangaf yz meirch. A chymer ditheu heb ef yz un march auynnych ae arueu gyt ac ef yntal dy waffanaeth ath anrec. **D**uó adalo itt arglóyd heb ygóas. adigaón oed hynny yntal góaffanaeth a uei vóy nozun awneuthum i. Ac yz dæf yd aeth ygóas. adala **I**etty gozeu ac efmóythaf a wydyat yny dæf awnaeth. Agóedy hynny yd aeth yz **I**lys ae uarch ae arueu gantaó. Adyuot aozuc hyt **I**e yd oed y iarll a dywedut y gyfranc oll idaó. A miui aaf arglóyd yn erbyn y mackóy y uenegi yletty idaó. **D**os ditheu yn **I**laóen heb ynteu. A **I**lewynyd ageiff ef yman pei af mynnei yn **I**lawen. Ac yn erbyn gereint y doeth ygóas adywedut idaó y kaffeí lewynyd gan yz iarll .yny lys ehun. Ac ny mynnaóð ef namyn mynet yletty ehun. ac yftauell efmóyt agauas adigaón owellt adillat yndi. alle ehang efmóyth a gauaf y ueirch. adogyn o diwallróyd a beris y góas udunt. **A**góedy ymdiarchenu onadunt ydywaóðt gereint órth enit. **D**os di heb ef yz tu dzaó yz yftauell. ac na dyzet ti yz tu hónn yz ty. a galó attat wreic y ty of mynny. **W**i awnaf arglóyd heb hi ual y dywettych di. Ac ar hynny ydoeth góz y ty att ereint. ae reſſaóu aozuc. **A**unben heb ef aleweíft ti dy ginnyaó. **D**o heb ef. **A**c yna y dywaóðt ygóas órthaó. A uynny di

heb ef ae diaðt ae ðim. kynn dy uynet y ymwelet ar iarll. Wynnaf yfgðir heb ynteu. Ac yna ydaet y gðas yz ðæf. ac y doet. adjaðt udunt. A chymryt diaðt aozugant. Dy allaf i na chyfgðyf heb ef. Te heb y gðas tra uych di yn kyfðu. minneu aaf y ymwelet ar iarll. Dos yn llawen heb ynteu. a dyzet yma ðiach-euyn pan ercheis i ytti dyuot. A chyfðu aozuc gereint. a chyfðu aozuc enit. A dyuot aozuc y gðas hyt lle yd oed yz iarll. A gouyn aozuc yz iarll idað pale yd oed lletty y marchaðc. ac y dywaðt ynteu. Reit yð ymi heb ef vynet y waffanaethu arnað ef y chðinfaf. Dos heb ynteu ac annerch y gennyf i ef. a dywet idað mi aaf y ym*welet ac ef y chðinfaf. Wi awnaf heb ynteu. A dyuot aozuc y gðs pan oed amfer udunt deffroi. Achyuodi aozugant agozymdeith. A phan uu amfer gantunt kymryt eubðyt. bynt ae kymeraffant. ar gðas auu yn gðaffanaethu arnunt. A gereint a ouynnaðd y ðz y ty a oed gedymdeithon udunt avynnei eu gwahaðd attað. oes heb ynteu. Dðc ditheu bynt yma y gymryt digaðn ar vyg koft i ozhynn gozeu agaffer yny ðæf ar werth. V niuer gozeu auu gan ðz y ty ef ae duc yno y gymryt digaðn argoſt gereint. Ar hynny nachaf y iarll yn dyuot y ymwelet a gereint ar y deudecuet marchaðc urdaðl. Achyuodi aozuc gereint ae reffawv. Duð arodo da itt heb yz iarll. Mynet y eifted aozugant paðp ual y raculaenei y enryded idað. Ac ymdidan aozuc y iarll a gereint. Agouyn idað pa ryð gerdet oed arnnað. Dyt oes gennyfi heb ef. namyn edzych damweineu. a gðneuthur negessev a uo da gennyf. Sef aozuc y iarll

yna edzych ar enit yngraff sythedic. a diheu oed gantaþ na welfei eiryoet vorþyn degach no hi na gþympach. adodi y vzyt ae vedþl aozuc arnei. A go-
 vyn aozuc y ereint. a gaf i gennyt ti gennat y uynet att y uozþyn dzaþ y ymdidan a hi. megys ar didaþl y 6zthyt y gþelaf. **K**effy yn llawen heb ef adyuot aozuc ynteu hyt lle ydoed y uozþyn adywedut 6zthi. Auozþyn heb ef nyt digrif itt ynykerdet hþnn gyt ar gþz racco. **D**yt annigrif heb hi gennyfi nu gerdet y ffozd ykerdo ynteu. **D**y cheffy heb ynteu na gþeiffon na mozynyon ath waffannaetho. **I**e heb hitheu. digriuach yþ gennyf i. canlyn y gþz racko. no chyt caffþn weiffon a mozynyon. **W**i aþn gynghoz da itt heb yz ynteu. Mi arodaf vy Iarllæth yth uedyant athzic gyt a mi. **D**a uynnaf y rof aduþ heb hitheu. ar gþz racco yd ymgredeis i yn gyntaf eiryoet. Ac nyt annþadalaf y 6zthaþ. **G**am awney heb ynteu. **O**lladafi y gþz racko. mi ath gaf di tra yth vynnþyf. Agþedy nath uynnþyf mi ath dyrraf ymeith. **O**s oth uod y gþney * ditheu yzofi. kyfsondeb tragwyd di wahan auyd yrom tra uom vyþ. **M**edylyþ aozuc hitheu am adywaþt ef. Ac oe medþl y kauaf yny chynghoz rodi ryuic idaþ amaerchis. **I**lyma yffyd iaþnaf ytti unben heb hi. rac gyzu arnaf i mþy no messur o anniweirdeb. **D**yuot yma auozy ymkymryt ual na wyþþn i y 6zth hynny. **W**inneu awnaf hynny heb ef achyuodi aozuc ar hynny. achymryt kennyat a mynet ymeith ac ef ae wyz. Ac ny dywaþt hi y ereint yna dim o ymdidan y gþz a hi. rac tyuu aellit ae gofual yndaþ ae aflonydþch.

Amynet y gyfcu yn amfer aozugant. Adechreu nos kyfcu ychydic aozuc hi. Ac am hanner nos deffroi aozuc. achweirað arueu gereint ygyt ual ybydynt baraðt ðath y gðifcað. Ac yn ofnaðc eryneig^{us} y doeth hi hyt yn ymyl gðely gereint. Ac yn daðel araf y dywaðt ðathað. Argløyd heb hi deffro agðifc ym danat. A Pyma ymdidan yiarll amiui argløyd ae uedðl am danaf heb hi. adywedut y ereint y holl ymdidan aozuc. A chyt bei lidiaðc ef ðathi hi. ef a gymerth rybud ac awiscaðd ymdað. A gðedy Plosgi cannøyll o honei hi yn oleuat idað ef ðath ym wiscað. adað yna y gannøyll heb ef ac arch y ðz y ty dyuot yma. **M**ynet aozuc hitheu agðz y ty adoeth attað. **A**c yna gouyn aozuc gereint idað. A ðdost di pa amkan adylyy di ymi. **Y**chydic a debygaf i y dylyu itti ðada heb ef. **B**eth bynnac nu adylyych. kymer yz un march ardec ar vn arueu ardec. **D**uð adalo itt argløyd heb ef. ac ny thzeuleis i ðathyt ti gðerth vn oz arueu. **P**athaðz heb ynteu henbydy kyuoethogach. A wr heb ef adeuy di yn gyuarwyd y mi odieithyz y dæf. Af heb ynteu yn llawen. A pha dzaðs y mae dy uedðl ditheu arnað. **Y**z parth arall yz lle y deutham yz dæf y mynnøn vynet. **G**z y Pletty ae heb ynghaðd yny uu gðbyl gantað yz heb-zyghyat. **A**c yna yd erchis ef yz voazyn kymryt rag-oz oz blaen. A hitheu * ae kymerth. ac agerdaðd racdi. Ar pothmon adoeth adæf. Ac ny daroed idað namyn dyuot yz ty. nachaf y tðzðf mðyhaf aglyðf-fei neb yndyuot ~~yndyuot~~ am benn y ty. **A**phann edzychaðd allan. nachaf y gðelei. petwar ugeint

marchaŵc yngkylch y ty yn llawn arueu. Ar iarll dŵnn oed oc eu blaen. Mae y marchaŵc oed yma heb yz iarll. Myndy laŵ di heb ef ymae ardalym odyma. Ac yz meitin ydaeth odyma. Paham uilein heb ynteu ygadut ti ef heb y uenegi ymi. Arglŵyd heb ynteu nys gozchymynneist di euo ymi. pei a fgozchymynnaffut nyfgadŵn. Pa barth heb ynteu y tebygy di y uynet ef. Da ŵnn heb ynteu. namyn yz heol uaŵz agerdaŵd. Tŵoi penneu eu meirch aozugant ŵynteu yz heol uaŵz. a gŵelet oleu y meirch a wnaethant. Achanlyn yz oleu aozugāt a dyuot y bifford uaŵz. Sef a wnaei y uoŵyn edŵych yny hol pann welas oleuat ydyd. A hi awelei yny hol tARTH a nyŵl maŵz. a nefnes attei ygŵelei. A goualu aozuc hi am hynny. a thebygu bot y iarll aelu yndyuot yny hol. Ac yn hynny hi awelei uarchaŵc yn ymdangos oz nyŵl. Wyn vygcret heb hi kyt ym llado i. gŵell yŵ gennyf vyanheu oe laŵ ef. no gŵelet y lad ef heb y rybudyaw. Arglŵyd heb hi pony wely di ygŵz ythgyzchu a gŵyz ereill llawer gyt ac ef. Gŵelaf heb ynteu. ac yz aoftecker arnat ti nythewy di byth. Ac ymchoelut aozuc ar y marchaŵc. Ac ar ygoffot kyntaf y vŵzŵ yz llawz ydan dŵaet y uarch. A thŵa barhaawd yz un oz pedwar ugeint marchaŵc. ar y goffot kyntaf y byz yawd pob un onadunt. Ac oozeu yozeu y doethant attaw eithyz yz iarll. Ac yndiwethaf oll y doeth yz iarll attaw. A thozi paladyz. a thozi yz eil. ffef aozuc ynteu ereint ymchoelut arnaw agoffot a gŵaew yn teŵder y daryan yny hylt y daryan. ac yny tyz yz holl arueu ynygyueir hon-

no. **A**c yny uyd ynteu dros bedzein y uarch yz
 llaw. ac yny oed ymperigyl am yeneit. * Aneffau
 aozuc gereint attaw. achan ddyf ymarch datlywygu
 aozuc yz iarll. Arglwyd heb ef wth ereint dy nawd.
 a nawd arodes gereint idaw. Ac yrŷng calettet idayar
 lle ybyzywyt ygŷ. aduttet y goffodeu agaŷffant.
 nyt aeth yz un onadunt heb gŷymp agheuaŷlchwerŷ
 clŷfedicdoft bzŷedicffyzf y wth ereint. **A**cherdet
 aozuc gereint racdaw ar y rŷfford ydoed arnei. Ar
 uozŷyn agedwis y ragoz. Ac ynagos udunt ŷynt a
 welynt. dyffryn teccaf oza welfei neb eiryoet. A phzif
 auon ar hyt y dyffryn. A phont awelynt ar yz auon.
 Ar rŷfford yn dyuot yz bont. Ac uch law y bont oza
 tu daw yz auon ŷynt awelynt gasteildzef teccaf a
 welfei neb eiryoet. Ac ual y kychei ef y bont ef
 awelei ŷz yndyuot tu ac attaw trŷy vygoet bychan
 teŷ yar uarch maŷ uchel ymdeithwaŷtat hywed-
 ualch. **H**a uarchawc heb ygereint opale pandeuy
 di. **P**andeuaf heb ynteu oza dyffryn iffot. A ŷz heb
 ygereint adywedy di ymi pieu ydyffryn tec hŷnn.
 ar caŷteildzef racco. **D**ywedaf yn llawen heb yz
 ynteu. **G**ŷiffert petit y geilŷ y ffreinc. ar bzŷenhin
 bychan ygeilŷ ykymry ef. Ae yz bont racco heb y
 gereint ydafi. ac yz bzŷfford iŷŷaf ydan ydzef. **D**a
 dos di heb y marchawc ar y dŷr ef oza tu daw yz
 bŷt ony mynynny ymwelet ac ef. **K**anys y gyn-
 nedyf yŷ na daw marchawc ar y dir ef na mynno ef
 ymwelet ac ef. **T**rof a duŷ heb ygereint miui a
 gerdaf yz hŷnŷ vy fford. **T**ebyckaf yŷ gennyfi heb
 y marchawc os uelly ygŷney nu. y keffy gewilyd

agŵarthaet yn orulŵng gal|lonnaŵcdic. **F**erdet a o-
 uc gereint y ffozd ual yd oed y uedŵl kynno hynny.
 Ac nyt y ffozd a gyŵchei y dŵef o z bont a gerdaŵd
 gereint. namyn y ffozd a gyŵchei y kal|lettir erdŵym
 aruchel dŵemhynuaŵz. **A**c ual y byd uelly ynkerdet
 ef a welei uarchaŵc yny ol yar gatuarch kadarndeŵ
 kerdet dŵut Hydangarn bŵonehang. ac ny welfei eir-
 yoet gŵz lei noc a oed ar y march. Adogynder o arueu
 ymdanaŵ ac am y uarch. A phann ymo z diwedaŵd a
 gereint. y * dywaŵt ŵrthaŵ. **D**ywet unbenn heb ef
 ae o annŵybot. ae ynteu ae oryuic y keiffut ti colli
 o honafi vym bzeint. atho zri vygkynnedyf. **D**ac ef
 heb y gereint ny wydŵn i kaethau ffozd y neb.
Fanys gwydut heb ynteu dyzet gyt amyui ym llys
 ywneuthur iaŵn im. **D**ac af myn vygcret heb ynteu
 ereint. **D**yt aŵn y lys dy arglŵyd onyt arthur yŵ dy
 arglŵyd. **W**yn llaŵ arthur nu heb ef mi a vynnaf
 iaŵn y gennyt. neu uinneu agaffŵyf y gennyt ti dir-
 uaŵz ouut. ac yn diannot ymgyŵchu a o z ugant. ac
 yffwein idaŵ ef adoeth y waffanaethu ar beleidy z ual
 y to z rynt. adŵynodeu calet toft a rodei baŵp o nad-
 unt y gilyd yny golles y taryaneu eu ho lli liŵ. ac
 am pŵyterth oed y ereint ymwan ac ef rac y vych-
 anet. ac anhaŵffet craffu arnaŵ. A chalettet y dŵyn-
 odeu a rodei ynteu. ac ny dyffygŵyaffant ŵy o hynny
 yny dygŵydaŵd y meirch ar eu glinyeu. ac yny diwed
 y by z yaŵd gereint ef yn ol y benn y z llaŵz. **A**c yna
 yd aethant ar eu traet y ymffuŵt. adŵynodeu kyflym-
 dic toft dŵut kadarnchŵerŵ a rodei bob un onadunt
 ygilyd. a thŵydy lliu y helmeu a bŵiwaŵ y paeledeu ac

effigað yz arueu aozugant. ynyoed eu llygeit yn
 colli eulleuer gan y chòys ar gòæt. **A**c yny diwed
 lldiað aozuc gereint. a galð attað y nerthoed. ac yn
 lldiaðcdiut gyflym|wychyz greulaðffyz. dyzchael
 y gledyf aozuc aedarað yggwaftat ybenn dyznaðt
 agheuaðldoft gbenðyniclym engiriaðlchòerð. yny dyzr
 hoðl arueu y penn ar croen ar kic. ac yny vyd clòyf
 ar yz afcòzn. ac yny uyd y gledyf olað y bzenhin bych-
 an. yn eithaf y maes y ðithað. ac erchi yz duð naðd
 gereint aeduzgared aozuc yna. **T**i a geffy naðd
 heb y gereint. ac ny bu da dy wybot. ac ny buoſt
 gyuartal. gan dy uot yn gedymdeith. ac nat elych
 ymherbyn yz eilweith. ac ochlywy ouut arnaf y
 achubeit o honat. **T**i ageffy hynny arglòyd yn llaðen.
 aegret agymerth ar hynny. a thitheu arglòyd heb
 ef adeuy gyt ami ym llys racco y vòzð dy ludet ath
 ulinder yarnat. **D**ac af yrof a duð heb ynteu. ac
 yna edzych * gðiffert petit ar enit yn lle ydoed.
 athoſt uu gantað welet lluoſſogróyd o ouut. ar dyn
 kyn uonedigeidet ahi. adywedut yna aozuc ðzth
 ereint. **A**rglòyd heb ef cam awney nachymery
 ardymhereu ac eſmòythder. ac ochyueruyd caledi
 athi ynyz anfaðd honno ny byd haðd itt y oizuot. **D**y
 mynnaðd gereint namyn kerdet racdað. ac eſgynnv
 ar y varch yn greulyt an eſmòyt. ar uozwyn a gyn-
 helis y ragoz. ac ðynt agerdaffant parth achoet a
 welynt y ðzthunt. ar tes oed yn uaðz ar arueu dzòy
 chòys ar gòæt yn glynu ðzth y gnaðt. **A**gòedy eu
 dyuot yz coet. feuyll aozuc ydan bzenn y ochel y
 tes. adyuot cof idað y dolur yna yn vòy no phan

y kaóffeí. ð feuyll aozuc y uoazóyn ydan bienn arall. Ac ar hynny óynt a glyóynt kyzn adygyuoaz. **S**ef yftyz oed hynny. Arthur ae niuer oed yndisfygnu nny coet. **S**ef aozuc ynteu medylyaó pa ffozd yd aei yeugochel óynt. Ac ar hynny nachaf bedestyz nnyarganuot. **S**ef ydoed yno góas yz diftein. a dyuot aozuc att y diftein. adywedut idaó welet y kyfryó óz ac awelsei nny coet. **S**ef aozuc y diftein yna peri kyfróyaó yuarch. achymryt ywaeó ae daryan adyuot hyt Ite yd oed ereint. ð varchaó hebe ef beth awney di yna. **S**euyll dan bienn gooer a gochel y bázot artef. **P**agerdet yssyd arnat ti a phóy óyt ti. **E**drych damwheineu a cherdet y ffozd ymynnóyf. **I**e heb y kei dyzet ti gyt amiui ymwelet ac arthur yssyd yma yn agos. **D**ac af y rof aduó heb yntev ereint. **I**f auyd reit itt dyuot heb y kei. ð gereint aatwaenat gei. ac nyt atwaenat gei ereint. ð goffot aozuc kei arnaó ual y gallaó de f ozeu. a blyngheu aozuc gereint. Ac ac arllóft y waeó ywan nny uyd yn ol y benn yz lláó. Ac ny mynnaó de góneuthur idaó waeth no hynny. Ac yn wyllt ofnaó ykyuodes kei. Ac ysgynnu ary uarch adyuot yletty. **A**c odyno mynet aozuc yozymdeith hyt ympebyll góalchmei. ð óz heb ef ózth walchmei. mi agiglef gan vn óz góeiffon góelet yn y coet uchot marchaó bióedic. ac arueu amdlaót ymdanaó. ac óz * góney iaón ti aey yedrych ae góir hynny. **D**ym taó i vynet heb y góalchmei. kymer dy uarch nu heb y kei aphet h oth arueu. mi agiglef nat díózthgloch ef ózth yneb adel attaó.

Gŵalchmei agymerth y waeb aedaryan. ac aefgyn-
 naðd ar yuarch. ac adoeth hyt Ie ydoed ereint. A
 uarchaoc heb ef paryo gerdet yffyd arnat ti. Kerdet
 uto vy negesfeu. ac yedzych damwheineu ybyt.
 A dywedy di y mi poy uto. neu adeuy yymwelet ac
 arthur yffyd yn agos yma. Hyt ymgyftlynafi utohyt
 ti. ac nyt af y ymwelet ac arthur heb ef. Ac euo
 aatwaenat walchmei. ac nyt atwaenat walchmei ef.
 Hychlywir arnaf vyth heb y gŵalchmei dy adu y
 utohyf. yny wyrofy poy vych ae gyrchu agŵaeb a
 goffot ynydaryan ynyvyd ypaladyz yn yffic vuz.
 ar meirch daldal. Ac yna edzych arnao yn graff a
 ozuc gŵalchmei ae adnabot. Och ereint heb ef ae
 tidi yffyd yma. Hac wyf ereint i heb ef. Gereint
 yrof aduo heb ynteu. acherdet agkyghozus truan
 yo honn. Ac edzych ynygylch aozuc. ac arganuot
 enit. Ae graeffau abot yn llawen utohi. Gereint heb
 ygŵalchmei dyret yymwelet ac arthur dy argloyd
 yo athgeuyndero. Hac af heb ynteu. nyt yttwyfi yn
 anfaod ygallwyf ymweled aneb. ac arhynny nachaf
 un oz mackoyeit yndyuot ynol gŵalchmei y chwed-
 leua. Sef aozuc gŵalchmei gyru honno y uenegi
 y arthur uot gereint yno yn vriwedic. ac na deuei
 ef y ymwelet ac arthur. ac ydoed duan edzych ar
 y anfaod yffyd arnao. Ahynny heb utoyot y ereint
 ac yn huftyng y ryngtao ar mackoy. ac arch y arthur
 heb ef nessau y bebyl ar y ffozd. kany dao ef yym-
 welet oe uod ac ef. Ac nat haod ydiriao ynteu yn
 y agued ymae. Ar mackoy adoeth att arth^{ur} ac a
 dywaot idao hynny. Ac ynteu afymudaod ybebyll

ar ymyl y ffozd. **A** llawenhaul aozuc medol y uozbyn yna. a chynnhoyllaw gereint aozuc gwalchmei. arhyt y ffozd yz lle yd oed arthur yn pebyllaw. ae uackoyeit yntynnu pebyll yn yftlys y ffozd. argloyd heb y gereint hennpych gwell. * Duó arodo da it heb yz arthur. Aphoy byt ti. Gereint heb y gwalchmei yó hónn. ac oe uod nyt ymwelei athydi hed. **I**e heb yz arthur ynyaghyngoz ymae. ac ar hynny enit adoeth hyt lle yd oed arthur. achyuarch gwell idaw. Duó arodo da itt heb yz arthur. kymeret vn hi yz llaw. ac vn oz makoyeit ae kymert. **O**ch aenit heb ef pa gerdet yó hónn. **D**a ónn argloyd heb hi. namyn dir yó ymi. gerdet y ffozd y kerdo ynteu. argloyd heb y gereint ni aawn ymeith gan dy gennyat. **P**a le uyd hynny heb yz arthur. ny eilly di vynet yz aw honn. o nyt ey y ozffen dy angheu. **D**y adei ef ymi heb y gwalchmei gawahawd arnaw. Ef ae gat ymi heb yz arthur. ac y gyt ahynny. nyt a ef odyma yny uo iach. **G**ozeu oed gennyf i argloyd heb y gereint. pei gattut uiui ymeith. **D**a adaf yrof aduw heb ynteu. ac yna y peris galw ar y uozbyn yn erbyn enit oe dbyn y bebyll yftauell gwenhoyuar. a llawen uu wenhoyuar wathi argwaged oll. a gwaret y marchawcwisc y am danei. a rodi arall ymdanei. agalw argadyzieith aozuc ac erchi idaw tynnu pebyll y ereint ae uedygon. a dodu arnaw peri diwallroyd o bop peth ual y gouynnit idaw. **A** hynny aozuc kadyzieith ual yderchit idaw oll. adwyn mozgant tut ae difgyblon aozuc att ereint. ac yno ybu arthur aeniuer agos y uis wrth uedeginyaethu gereint. a phann oed gadarn y gnaót gan

ereint y death at arthur. Ac yd erchis kennat y uynet y hynt. **D**y ōnn a byt iach iaōn ettwa. wyf yf gōir arglōyd heb y gereint. **D**yt tydi agreedaf i am hynny. namyn y medygon auu ōrthyt. **A** dyuynnu y medygon attaō aozuc. a gouyn udunt a oed wir hynny. **G**ōir arglōyd heb y mozigant tut. **T**zannoeth y kanhadawd arthur ef y uynet ymeith. Ac yd aeth ynteu y oazfen y hynt. **A**r dyd hōnnō yd aeth arthur odyno. Ac erchi aozuc gereint y enit kerdet oz blaen. achadō y ragoz ual y gōnathoed kynno hynny. A hitheu * a gerdaōd. ar bziſfozd adilynaōd. Ac ual ybydynt uelly ōynt aglywynt diaſpat grochaf oz byt yn agos udunt. **S**aſ di yma heb ef achyuaro. a minneu aaf y edzych yſtyz ydiaſpat. **Q**i aōnaf heb hi. amynet aozuc ynteu. a dyuot y lannerch a oed yn agos yz ffozd. ac ar y llannerch y gōlelei deu uarch un achyfrōy gōz arnaō. ar llall achyfrōy gōzeic arnaō. Amarchaōc aearueu ymdanaō yn uarw. ac uch benn y marchaōc y gōlelei mozōynwreic ieuanc. ae marchaōcwifc ym danei. ac yndiaſpedein. A unbennes heb y gereint paderō itti. **Y**ma yd oedōn yn kerdet ui ar gōz mōyhaf a garōn. Ac ar hynny y doeth tri chaōz ogeōzi attam. A heb gadō iaōn oz byt ac ef y lad. **P**aſfozd yd eynt hōy heb y gereint. **Y**na yz ffozd uaōz heb hi. **D**yuot aozuc ynteu att enit. dos heb ef att yz unbennes yſſyd yna obz y ac aro ui. yno ydeuaf. **T**oſt uu genthi erchi idi hynny. **A**c eiſſoes dyuot aozuc att y uozōyn. ac irat oed warandaō arnei. Adiheu oed genthi na deuei ereint uyth. yn ol y keōzi yd aeth ynteu. ac ymozdiwes ac ōynt aozuc. Amōy oed bob

un o nadunt no thwywy. A chlōppa maōz oed ar yfgōyd pob un onadunt. Sef aozuc ynteu. dōyn ruthur y vn onadunt. ae wan a gōab trōydaō berued. A thynnu y waeō o hōnnō. agōan araō onadunt trōydaō heuyt. Ar trydyd a ymchoelaōd arnaō Ac ae treōis achlōppa yny hylt y daryan. Ac yny ettellis y yfgōyd ynteu. ac yny ymegy y hōll welioed ynteu. ac yny uyd y waet yn colli oō. Sef aozuc ynteu yna tynnv cledyf ae gyachu ef ae daraō dyznaōt toftlym athzugar angerdaōldiut. yg gōarthaf y benn yny hylt y benn ae vynōgyl hyt ydōy yfgōyd. ac yny dygōyd ynteu yn uarō. Ac eu hadaō yn uarō aozuc uelly. a dyuot hyt Ie ydoed enit. Aphan welas ef enit. y dygōydaōd yn varō yz Paōz y ar y uarch. Diaspat athzugar aruchel didaweldoft adodes enit. A dyuot uch y benn Ie y dygōydaffei. Ac ar hynny nachaf yn dyuot ōzth y diaspat iarō limōis. a niuer a oed ygyt ac ef a oedynt yn kerdet y ffozd. Ac o achaōs y diaspat y doethant * dōs y ffozd. Ac yna y dywaōt y Iarō ōzth enit. A unbennes heb ef paderyō ytti. A ōzda heb hitheu Iad yz undyn mōyaf agereis yzmoet ac agaf vyth. Pa beth heb ef aderō y titheu ōzth y Iarō. Iad ygōz mōyaf a garōn heb hi heuyt. Pa beth ae Iadaōd ōynt heb ef. Keōzi heb yz honno aladaōd ygōz mōyaf a garōn .i. Ar marchaōc araō heb hi aaeth yn eu hol. Ac ual y gwely di ef. y doeth y ōzthunt. Ae waet yn colli mōy no meffur. a thebic yō gennyf heb hi na doeth y ōzthunt heb lad ae rei onadunt ae kōbyl. Y iarō aberis cladu y marchaōc aedeōssit yn uarō. Ynteu adebygei uot peth o z eneit y myōn

gereint ettwa. ac aberis y dōyn gyt ac ef y edrych
 auei vyó ymplyc y daryan ac ar eloz. **A**r dōy uoꝛōyn
 a doethant yꝛ llyf. **A**gōedy eudyuot yꝛ llys. y dodet
 gereint ar eloz wely ar dal voꝛt aoed yny neuad.
Diarchenu aoꝛuc paōb onadunt. ac erchi aoꝛuc y
 iarll y enit ymdiachenu. **a**chymryt gōisc arall ym
 danei. **D**a uynnaf y rof aduó heb hi. **a** unbennes
 heb ynteu na uyd gyndzifet ti ahynny. **a**naóð iaōn
 yó vyghynghozi i amhynny heb hi. **M**i aōnaf itt heb
 ynteu hyt nat reit itt uot yn dzift beth bynnac auo y
 marchaōc racco na byó na maró. **Y**mae yma iarllaeth
 da ti ageffy honno yth uedyant. a minneu gyt ahi
 heb ef. **a** byd laōen hyfryt bellach. **D**a vydaf lawen
 ym kyffes y duó heb hi tra vōyf i vyó bellach. **D**yꝛet
 y uōytta heb ef. **D**ac af y rof aduó heb hi. **D**euy y
 rof aduó heb ynteu. **a**e dōyn gyt ac ef yꝛ uoꝛt oe
 hanuod. ac erchi idi vōyta yn uynych. **D**a vōytaaf
 ym kyffes y duó heb hi yny vōyttao y gōꝛ yffyd ar yꝛ
 eloz racco. **D**y ellydi gywiraó hynny heb yꝛ iarll.
Ygōꝛ racco neut maró haeach. mi a bꝛofaf y allu heb
 hi. **S**ef aoꝛuc ynteu. kynnlic ffioleit o lynn idi hi.
Yf heb ynteu y ffioleit honn. ac ef aamgena dy synn-
 óyꝛ. **M**euy l y mi heb hi ot yfaf i diaōt yny hyuo
 ynteu. **T**e heb yꝛ iarll nyt gōell ymi uot yn hegar
 óꝛthyt ti noc yn anhegar. arodi boncluft aoꝛuc idi.
Sef aoꝛuc hitheu. dodi diaspat uaóꝛ arucheldoft. * a
 doluryaó yn vōy yna o laōer no chynno hynny. a dodi
 y dan y medól pei byó gereint na boncluftit hi uelly.
Sef oꝛuc gereint yna datlywygu odatfein y diaspat.
 achyuodi yn y eisted a chaffel y gledyf ymplyc y dar-

yan. adóyn ruthur hyt lle yd oed yz Jarll. ae daraó
 dyrnaót eidiclym góennóynicdoft kadarnffyz yf yng
 góarthaf y benn. yny holltes ynteu. ac yny etteil y
 vozt y cledyf. **S**ef aozuc paóþ yna adaó y bozdeu
 affo allan. ac nyt ouyn ygóz byó oed vóyaf arnunt.
 namyn gwelet ygóz maró yn kyuodi y eu llad. ac
 edrych aozuc gereint ar enit yna. adyuot yndaó
 deu dolor. vn o honunt owelet enit wedyrgolli y llió
 ae góed. ar eil onadunt. góybot y bot hi ar yz iaón.
 arglóydes heb ef. aódoft di pale y mae an meirch ni.
Gónn arglóyd heb hi. pale ydaeth dy uarch di. ac
 ny ónn i pale ydaeth y llall. **T**zty racco ydaeth dy
 uarch di. Ynteu adeth yz ty. ac a tynnaóð y uarch
 allan. ac ysgynnv aozuc arnaó. a chymryt enit. y ar y
 llabz. ae dodí y ryingtaó ar goz yf. acherdet racdaó
 ymeith. ac ual y bydynt uelly yn kerdet ual y róng
 deugae. ar nos yn gozuot ar ydyd. nachaf y gwelynt
 y ryingtunt ar nóyure ar euhol peileidyz gwewyz a
 thózyf meirch aglywynt agodóid yniuer. **M**i aglyw-
 af dyuot yn hol heb ef. ami athzódaf dzos ykae ae
 rodi aozuc. ac ar hynny nachaf uarchaóþ yny gyrr-
 chu ynteu. ac yn estóng y waeó. **A** phann welas hi
 hynny ydywaót. a unbenn heb hi pa glot a geffy di
 yz llad góz maró póy bynnac auych. **O**ch duó heb
 ynteu ae gereint yó ef. **T**e y rof aduó. a phóy óyt
 titheu. **M**i yó y bzenhin bychan heb ynteu yn dyuot
 yn bozth itti. amglybot bot gouut. a pheí gónelut ti
 vyghygoz ny chyhyzdei agyhyzdaóð o galedi athi.
Dy ellir dim heb y gereint ózth auynno duó. llaber
 da heb ynteu adaó o gyghoz. **T**e heb y bzenhin

bychan. mi aónn gyghoꝝ da itti weithon dyuot gyt
 a mi ylys dað gan chþaer ymi yffyd yn agos yma. yth
 uedeginyaethu. * oꝝ hyn goꝝeu agaffer yny deyrnaf.
 aón yn llawen heb y gereint. amarch un oylfweineit
 y bzenhin bychan arodet y dan enit. a dyuot racdunt.
 a oꝝugant y lys y barón. a llawen uuwyt 6ꝝthunt yno.
 ac ymgeled agaóffant. a góaffanaeth. a thꝝannoeth y
 boꝝe yd aethpóyt y geiffað medygon. ac ar oet byꝝ
 6ꝝynt adoethant. a medeginyaethu gereint a wnaeth-
 póyt yna yny oed holliach. **A** thꝝa uuwyt yny vede-
 ginyaethu ef y peris y bzenhin bychan kyweiryað y
 arueu yny oedynt gystal ac y buassynt oꝝeu eiryoet.
 a pheneónos a mis y buant yno. **A**c yna y dywaót
 y bzenhin bychan 6ꝝth ereint. **D**i aón parth am llꝝys
 inneu weithon y oꝝffowys ac y gymryt esmóythder.
Paida gennyt ti heb y gereint ni agerdem un dyd
 ettwa. ac odynd ymchoelut dꝝacheuyn. **Y**n llawen
 heb y bzenhin bychan kerda ditheu. **A**c yn **J**eueng-
 tit y dyd y kerdassant. a hyfrytach a llawenach y
 kerdaðd enit y gyt ac 6ꝝy y dyd hónnó noc eiryoet. ac
 6ꝝynt a doethant y ffoꝝd uaó. ac 6ꝝynt ae góelynt yn
 góahann yn dóy. ac ar hyt y neill o nadunt 6ꝝynt a
 welynt pedestyꝝ yndyuot yn euherbyn. agouyn a
 oꝝuc góiffart yꝝ pedestyꝝ pa du pandeuei. **P**an deuaf
 heb ynteu o wneuthur negesseu oꝝ wlat. **D**ywet heb
 y gereint pa ffoꝝd oꝝeu ymi y cherdet oꝝ dóy hynn.
Goꝝeu itt gerdet honno heb ef. **O**t ey y honn ny
 deuy dꝝacheuyn byth. **I**ssot heb ef ymae y kae
 nyól. ac ymae yn hónnó góaryeu llꝝerithaðc. ar
 geniuer dyn adoeth yno. ny dodyó vyth dꝝacheuyn.

a Hys owein iarll yffyd yno. ac nyt at neb y lettya
 yny dref. namyn a del attab y lys. **Y**rof adub heb y
 gereint yz fford issot yd aon ni. **A**c y honno y doeth-
 ant yny deuant yz dref. ar lle hoffaf atheccaf gantunt
 yny dref ydalyassant letty yndaab. **A**c ual y bydynt
 uelly. nachaf was Ieuanc yndyuoat attunt ac yn
 kyuarch gwell udunt. **D**ub arodo * da itt heb by. a
 wyzda heb ef pa darpar yu yz einoch chbi yma. **D**ala
 Hetty heb bynteu. athigyaab heno. **D**yt deuaot gan
 ygwa bieu y dref gadu neb y lettyaab yndi o dynyon
 mbyn. namyn adel attab ef ehun yz Hysf. a chwitheu
 dooch yz Hys. aon yn llaben heb y gereint. a mynet
 aozugant gyt ar mackby allaben uuwyt wathunt yny
 Hys. ar iarll adoeth yz neuad yn eu herbyn. ac a
 erchis kyweiryab y bozdeu. ac ymolchi aozugant a
 mynet y eisted. **S**ef ual yd eistedaffant gereint oz
 neilltu yz iarll. ac enjt oz tu arall. **Y**n neffaf y enit y
 bzenhin bychan. **O**dyna y iarllles yn neffaf y ereint.
Paab gwedy hynny ual y gwedei udunt. ac ar hyn-
 ny medylyab aozuc gereint am y gware. athebygu
 na chaffei ef uynet yz gware. a pheidaab abytta o
 achab hynny. **S**ef aozuc y iarll edzych ar ereint a
 medylyab. a thebygu panyab rac mynet yz gware yd
 oed yn peidyab abytta. ac yndwoc gantaab gwneuthur
 y gwaryeu hynny eiryoet. kyn ny bei namyn rac colli
 gwas kystal a gereint. ac ot archei ereint idaab peidaab
 ar gware honnab. ef abeidei vyth yn llaben ac ef. **A**c
 yna ydywaot y iarll wath ereint. **P**a uedol yu dy teu
 di unben pryt na bwyttehych. **O**s petruffaab yd byt ti
 uynet yz gware ti a geffy nat elych. ac nat eldyn vyth

idað oth enryded ditheu. Duð adalo itti heb y gereint. ac ny mynnaf i namyn mynet yz gware am kyfarðydað idað. Os gozeu gennyt ti hynny ti ae key yn llawen. Gozeu yfgwir heb ynteu. A bÿtta a ozugant. A dogynder o waffanaeth. ac amylder o anregyon. a lluooffogrÿd owirodeu ageffynt. A phan daruu bÿtta. kyuodi aozugant. A galó aozuc gereint am y uarch ae arueu. a gwisgað ymdanað ac am y uarch aozuc. A dyuot aozugant yz holl niuroed. yny vydant ynmyl y kae. Ac nyt oed is y kae awelynt noz dzemynt uchaf awelynt yn yz abyz. Ac ar bop paðl oc a welynt yny kae ydoed penn gŵz. eithyz deu baðl. ac amyl iaðn oed y polyon yn y cae athrÿdað. Ac yna ydywaðt * y bzenhin bychan. Ageiff neb vynet y gyt ar unben namyn ef ehun. Da cheiff heb yz owein iarll. Pa gyueir heb y gereint ydeir yma. Da ðn i heb yz owein namyn y gyueir y mynnych ac y bo haðffaf gennyt dos. Ac yn ehouny dipetrus mynet aozuc gereint racdað yz nyðl. A phan edewis y nyðl ef adoeth y berllan uaðz. A llannerch awelei yny berllan. A phebyll o bali pengoch awelei yny llannerch. adzðf y pebyll awelei ynagozet. ac auallen a oed ygkyueir dzðs y pebyll. Ac ar yfcðz oz auallen ydoed cozn canu maðz. Adifgynnv aozuc ynteu yna adyuot yz pebyll y myðn. Ac nyt oed yny pebyll namyn vn vozðyn yn eisted ymyðn cadeir eureit. A chadeir arall gyuerbyn a hi ynwaac. Sef aozuc gereint eisted yny gadeir waac. A unben heb y uozðyn. ny chynghozaf i ytti eisted yny gadeir honno. Paham heb y gereint. Y gŵz bieu y gadeir honno ny

diodeuaðd eiryoet yarall eifsted yny gadeir. Dym tað i heb y gereint kyt boet dæc gantað ef eifsted yny gadeir. Ac ar hynny wynt aglywynt tæyf mað ygkylch y pebyll. ac edæych aozuc gereint pa yftyæ oed yæ tæyf. Ac ef awelei uarchaðc allan ar gatuarch ffroenuollævt awyduaðæ esgyrnææff. a chônfallt deu hanner ym danað. ac am y uarch. a dogynder o arueu y dan hynny. Dywet unben heb ef æth ereint pæy aerchis itti eifsted yna. myhun heb ynteu. Gam oed itt wneuthur kewilyd kymeint a hønnæ imi a gæarthaet. æ chyuoet ti o dyna y wneuthur iaðn ymi amdy agkymhendaðt dy hun. æ chyuodi aozuc gereint. æ yndiannot mynet yymæan a ozugant. a thoæri to o belydyæ aozugant. a thoæri yæ eildo. æ thoæri y dæyded do. æ dyænodeu caletchweræ kyflymdæut a rædei bob un o nadunt y gilyd. Ac yny diwed llidiað aozuc gereint. a goædinað y uarch æ gyæchu. a goffot arnað yghedernit y daryan. yny hylt ac yny uyd penn ywææ yny arueu. æ yny dyæ y hoæll gegleu. ac yny uyd ynteu dæos bedæein y uarch yæ llææ hyt gæææ gereint. a hyt y væich yn wyfc y benn. Och * arglæyd heb ynteu dy naðd. athi a geffy a vynnych. Dy mynnaf i heb ynteu namyn na bo yma vyth y gæare hønn nar cae nyðl. nar hut nar llætrith aryuu. Ti a geffy hynny yn llæben arglæyd. Par ditheu heb ef vynet y nyðl ymeith oæ llæ. Gændi ycoærn racco heb eff. ac yæ aæ y kenych ef aæ y nyðl ymeith. æ yny canei ef uarchaðc am byæyei i nyt æei y nyðl vyth o dyma. æ thææst a goualus oed enit yny llæ yd oed rac goual am ereint. æ yna dyuoet aozuc

gereint achanu y cozn. ac yz a6z y rodes unllf arna6
ydaeth yny6l ymeith. ac y doeth y niuer y gyt. ac y
tagnoued6yt pa6p o nadunt aegilyd. **A**r nos honno
y66ahodes y iarll ereint ar brenhin bychan. **A**
thzannoeth y boze y 66ahanyffant. ac yd aeth gereint
parth ae gyuoeth ehun. ac y wledychu o hynny allan
ynll6ydyannus. ef ae uil6z yaeth ae wychdza yn parhau
gan glot ac etmic ida6. ac y enit o hynny allan. . . .

Triads,

Mythical and Historical.

Tri dynyon agawstant gampeu adaf.

Tri dyn agauas kedernit adaf. Ircwlf gadarn. ac ectoz gadarn. a fompfon gadarn. kyngadarnet oedynt ylltri. ac adaf e hun. Tri dyn agauas pryt adaf. Abfolon abdauyd. a Iafon uab efon. a pharis uab priaf. Kyndecket oedynt ylltri ac adaf ehun. Tri dyn agauas doethineb adaf. Gado hen. a beda. a fibli doeth. kyndoethet oedynt eil tri ac adaf e hun. Teir gŵaged agauas pryt eua yn tri thraean. diadema gozdech eneas yfŵydwyn. ac elen uannaŵc y wreic y bu diftriwedigaeth tro dŵy y phenn. apholixena uerch priaf hen vzenhin tro.

Pann aeth Iŵ y Iychlyn.

Poath aaeth y gan yŵ luydaŵc hyt yn Iychlyn. Par gŵa hŵnnŵ adoeth yn * yman ynoes gadyal y byŵy y erchi dygyfuoz oŵ ynys honn. ac ny doeth gantaŵ namyn ef amathuthauar y was. ac yf ef a archei o dec prifgaer arhugaer arhugaint yffyd

yn yz ynys honn. deu kymmeint a elei ganthaó y bob un onadunt ydyuot ganthaó o honunt ymeith. Ac ny doei gantaó yz gaer gyntaf. namyn ef aewas. ac y bu arduftur gan wyz yz ynys honn hynny. ac y rodassant idaó. A hónnó uu lóyraf lluozaaeth o z ynys honn. Ac ef aozefgynnaó d argóy hynny y ffozd y kerdaó d. Ac yfef lle y trigyaó d ygóy hynny yny dóy ynys ynymyl moz groec. Hyt amgen. clas ac auena. Ar eil aaeth gan elen luydaó. A maxen wledic hyt yn llychlyn. Ac ny doethant byth yz ynys honn. Ar trydyd aaeth gan gaffwallaón uab beli. a góennóynwyn. a gwanar. veibon lliaó uab nóyfre. ac arianrot verch veli eu mam. Ar góy hynny o erch aheled pannanhoedynt. Ac a aethant gyt a chaffwallaón eu hewythyz ar byfc y keffaryeit o z ynys honn. Sef lle ymae ygóy hynny yggóafgóyn. Sef riuedi a aeth gan bob un onadunt. vn vil ar hugeint. ar rei hynny uu tri arianllu ynys prydein. Gwywyz góy góarth auu ynynys prydein. vn o nadunt. Auaróy uab llud. uab beli. ef adyuynnaó d Julius acefar agóy ruuein yz ynys honn yn gyntaf. Ac aberis talu teir mil o bunnoed ariant bop blóy dyn yn deyzngget o z ynys honn y wyz ruuein. o gyfryffed achaffwallaón y ewythyz. Ar eil yó góatheyzn góatheneu. a rodef tir gyntaf yfaeffon yn yz ynys honn. ac aymdywediaó d yngyntaf ac óynt. ac a beris llad custennin uychan uab custennin uendigeit oe vzat a dehol y deu uroder. emrys wledic ac uthur penn dladon o z ynys honn. hyt yn llydaó. a chymryt y gozon ar urenhinyaeth oe dóy ll yny eidaó ehun. Ac

yny diwed uthur ac emrys alofgassant wrtheyz. yg kasteil góerthzynyabn arlann góy unfflam y dial eu bzaót. **T**zydyd góaethaf uu vedraót pan edewis arthur lyw*odzaeth ynys pzydein ganthaó pan aeth ynteu dzy voz yn erbyn ñes amheraódyz ruuein aanuonassei gennadeu att arthur hyt ygkaer ñion yerchi teyzngēt idaó oz ynys honn. ac y wyz ruuein ar ymeffur y talpóyt y gatwallaón uab beli hyt yn oef gustennin uendigeit. teit arthur. **S**ef atteb a rodes arthur y gennadeu yz amheraódyz. nat oed weñ ydyliei wyz ruuein deyzngēt y wyz ynys pzydein. noc y dyliei wyz ynys pzydein udunt óynteu. Kanys bzán uab dyuynwal. achustennin uab elen. auuaffynt amherodzon yn ruuein. adeu óz oz ynys honn oedynt. **A**c yna y lluydaóð arthur gozdetholwyz y gyuoeth dzy uoz yn erbyn yz amheraódyz. ðc y kyuaruant ytu hónt yuynyð mynneu. ac aneirif o nadunt o bop parth a las y dyd hónnó. **A**c yn y diwed y kyuaruu arthur ar amheraódyz. ac arthur ae lladaóð. ðc yno y llas gozeugóyz arthur. ð phangigleu vedzaót góahanu niuer arthur. yd ymchoelawd ynteu ynerbyn arth^{ur}. ðc y duunaóð faeffon a ffichteit. ac yscottyeit. ac ef y gadó yz ynys honn rac arthur. ð phangigleu arthur hynny yd ymchoel-aóð dzaheuyn. ac adihengis gantaó oe niuer. **A**c y dzeis yar vedzaót y kauas dyuot y dir yz ynys honn. **A**c yna y bu weith camlan y róng arthur amedzaót. ac y lladaóð arthur uedzaót. ðc y bzaath-óyt arthur yn angheuaóð. ðc o hynny y bu uaró. ðc y myón plas yn ynys auallach y cladóyt.

Dechzeu y trioed yó y rei hynn.

Gri gozuchel garcharaó z ynys p̄ydein. Ilyz Iled-yeith. Amabon uab modíon. A geir uab geir-voed. Ac un oed ozuchelaó z noz tri. ef auu deirnos ygkarchar hut adan lech echymeint. sef oed hónnó arthur. Ac un góas aegellyngaó d oz tri charchar hynny. nyt amgen gozeu uab custennin y geuynderó. **T**ri góyn deyzn ynys p̄ydein. owein uab uryen. A run * uab maelgón. Aruaón pebyz uab dozarth wledic. **T**ri ouer uard ynys p̄ydein. Arthur. Araaó t eilmoz-gant. a chatwallaón uab katuan. **T**ri matkud ynys p̄ydein. penn bendigeituran uab Ilyz aguduwy t yn y góynuryn yn Ilundein. ae wyneb ar ffreinc. a hyt tra uu ynyz anfaó d y dodet yno. ny doei ozmes faeffon byth yz ynys honn. **Y**z eil amatkud. **Y**z dzeigeu yn ninas emreis agudyaó d Iud uab beli. Ar trydyd esgyzn góertheuyz uendigeit. ymp̄aif pyzth yz ynys honn. a hyt tra vydynt ~~yn yz~~ yny kud hónnó. ny doei ozmes o faeffon byth yz ynys honn. A Ilyna y tri anuatkud pan datkudywy t. a góztheyzn góztheneu a datkudyaó d esgyzn góertheuyz uendigeit yz ferch gózeic. **S**ef oed honno ronnoen baganes. Ac ef a datkudyaó d y dzeigeu. **A**c arthur a datkudyaó d penn bendigeituran oz góynn v̄zynn. Kannyt oed dec gantaó kadó yz ynys honn o gedernit neb. namyn oz eidaó ehun. **T**ri marchlóyth ynys p̄ydein. du y mozoed march elidyz móynuaó z. a duc feithnynn a hanner arnaó. o benn Ilech elidir yny gogled. hyt ympenn Ilech elidyz ym mon. **S**ef feithnyn oedynt. elidyz móynuaó z. ac eurgein uerch vaelgón ywreic.

agóynn da gyued. Agóyn da reimat. a mynach nað-
mon y ghyghoaz. A phetryleó vyneftyz y wallouyat.
Ac aran uagyl y was. Ac albeinwyn y goc. Anoewes
aedóylaó ar bedzein y uarch. ahónnó uu hanner y
dyn. Ar eil marchlóyth aduc cozuann march meib-
on eliffer gofgozduaó. aduc gózi a phered^{ur} arnaó.
Ac nyf gozdiwedaó neb namyn diuogat uab kynan
garwynn y ar y kethin kyflym ac aruidiaó. ac aglot
agauas yz hynny hyt hediw. Adunaó wr uab pabo.
achynuelyn dazósgyl y edzych ar vygedoazdh Iu góen-
doleu yn arderyd. Y trydyd marchlóyth aduc erch
march * meibon grythmól wledic. aduc arnaó ach-
leu. ac archanat. yn erbyn rió uaelaó yz gkeredigyaón
y dial eutat. Teir Ilynghes gynniweir ynys prydein.
Ilynghes lary uab yryf. a Ilynghes dignif uab alan.
A Ilynghes foloaz uab urnach. Teir góith baluaó
ynys p^{ry}dein. vn o nadunt a trewis matholóch wydel
ar vzanwen uerch lyz. Ar eil a dazewis góenhóyfach
ar wenhóyuar. ac oachaós hynny y buweith kat
gamlan wedy hynny. Ar dzyded adazewis golydan
uard ar gadwaladyz vendigeit. Teir daut heirua
ynys p^{ry}dein. vn onadunt pandoeth medzaó y lys
arthur ygkelli wic ygkernyó. nyt edewis nabóyt
nadiaó yny Ilys nyf treulei. athynnu góenhyuar
heuyt oechadeir urenhinyaeth. Ac yna y trewis pal-
uaó arnei. Yz eil daut heirua pandoeth arthur y
lys medzaó. nyt edewis yny Ilys nac yny cantref
na bóyt na diaó.

Thir neges agahat o bowys. vn onadunt yó kyꝛchu myngan o veigen. hyt ynllan filin. erbyn anterth dꝛannoeth. y gymryt kynnedueu y gan gadwallaón vendigeit. wedy llad ieuaf agryffri. **V**ꝛ eil yó kyꝛchu griffri hyt ymblynn griffri erbyn y boze dꝛannoeth. wꝛth ymchoelut ar etwin. **V**ꝛ dꝛyded uu kyꝛchu howel uab **I**euaf hyt yg keredigyaón. owein góyned y ymlad a **I**euaf ac a **I**ago ynyꝛ aerua honno.

Triad yó y rei hynn.

Thir pꝛif rlein arthur. **G**óennhóyuar uerch góyꝛt góent. a góenhóyuar uerch uab greidyaól. a góenhóyuar uerch ocurangaól. **A**e deir karedicwreic oed yꝛei hynn. **I**ndec uerch aróy hir. a garwen uerch henin hen. a góyl verch * endaót. **T**eir góuoróyn ynys pꝛydein. vn onadunt ll Dewi uerch feitwed. a roze uerch ufber. a mederei badelluaól. **T**eir gofgerd adwyn ynys pꝛydein. gofgoꝛd mynydaóc ygktraeth. a gofgoꝛd dꝛeon leó yn rotwyd arderys. **A**r dꝛyded gofgoꝛd velyn oleyn erythlyn ynros. **T**eir pꝛif hut ynys býdein. hut mat uab mathonóy. a dyfgaóð y wydyon uab don. a hut uthur penndꝛagion. a dyfgaóð y uenó uab teirgóaed. **A**r dꝛyded hut rudlóm goꝛr adyfgaóð a dyfgaóð y goꝛll uab collureóy ynei. **T**ri chynnweiffyeit ynys býdein. góydar uab run uab beli. ac owein uab maxen wledic. a chaóꝛdaf uab kradaóc. **T**ri deifnyaóc ynys pꝛydein. riwallaón wallt banhadlen. agóall uab góyar. a llacheu uab arthur. **T**ri anuat gyghoꝛ ynys pꝛydein. rodi y ul keffar a góyꝛ ruuein lle y karneu blaen y eumeirch

ar y tir ympŵyth meinlas. Ar eil gadel hoŵs aheyn-
 gyft a ronnoen yz ynys honn. ar trydyd rannu o
 arth^{ur} y wyz deirgŵeith amediaŵt yg kamlan. **T**zi
 thaleithaŵc ynys p^{ry}dein. gŵeir uab gŵyftyl. a chei
 uab kynyz. A dzyftan uab tallŵch. **T**zi rud uoaŵc
 ynys bzydein. **R**un uab beli. A **H**ew **H**aŵ gyffes. a
 mozgan mŵynuaŵz. Ac un oed ruduogach noz tri.
 arthur oed y enŵ. blŵydyn ny doei na gŵellit ~~nagŵellit~~
 na **H**yſſeu y ffozd y kerdei yz un oz tri. A feith mlyn-
 ed ny doey y ffozd y kerdei arthur. **T**zi **H**yinghef-
 fwr ynys pzydein. gereint uab erbin. amarch uab
 meirchyon. agŵennŵynnwyn uab naŵ. **T**zi unbenn
Hys arthur. gronŵ uab echel. A ffeudŵz fflam uab go-
 do. a chaedyzŵeith uab feidi. **T**zi tharŵ unben ynys
 bzydein. adaon uab talyeffin. a chynhafal uab argat.
 Ac elinŵy uab kadegyz. **T**zi unben deiuyz a bzyneic
 A thzi beird oedynt. athzi meis diffynyndaŵt a
 wnaethant y teir mat gyflauan. **D**iffeide^{ll} * uab dif-
 fyuyndaŵt. A wnaethant y teir mat gyflauan. diffeide^{ll}
 uab diffyuyndaŵt aladaŵd gŵzgi garŵlŵyt. Ar gŵz hŵnnŵ
 aladei gelein beunyd oz kymry. A dŵy bop ſadŵz rac
Had un y ful. **S**gafyne^{ll} uab diffynyndaŵt. aladaŵd
 edelfflet ffeiffaŵc urenhin **H**oegy. **G**ŵa^{ll} uab dif-
 fyuyndaŵt aladaŵd deu ederyn gŵendoleu yrei oed-
 ynt yn kadŵ y eur ae aryant. a deudyn a yffynt
 beunyd yneu kinyaŵ. Ar gymmeint ara^{ll} yneukŵynos.
Tzi gŵythŵz ynys bzydein awnaethant y teir anuat
 gyflauan. **H**ofuan **H**aw diffro aladaŵd uryen uab
 kynuarch. **H**ongat grŵm uargot eidin aladaŵd auon
 uab talyeffin. A heiden uab euengat. aladaŵd aueir-

in gwaŵtryd verch teyrnbeird. **Y** gwaŵ arodei ganmyŵ bob fadŵrn ygherŵyn enneint yn talhaearn. ae treŵis abwyell gynnut yny phenn. a honno oed ydyded vŵyellaŵt. ar eil kyn|nuntei o aberffraŵ. a dŵebis golydan a bŵyall yny benn. ar tryded uab beli a dŵewis y ŵa ehun a bŵyall yny benn. **T**ri aeruedaŵc ynys bŵydein. Selyf uab *kynan* garwyn. ac auauon uab talyeffin. a gŵallaŵc uab *Hen*naŵc. **S**ef achaŵs y gelwit ŵy yn eruedogyon. ŵath dial eu kam oc eu bed. **T**ri poŵt kat ynys p^{ry}dein. dunaŵt uab pabo. a chynuelyn dŵŵŵgyl. ac uryen uab kynuarch. **T**ri hael ynys bŵydein. a ryderch hael uab tutwal tutklyt. anud hael uab fennllt. a mozdaf hael uab ferwan. **T**ri gleŵ ynys p^{ry}dein. grudnei. ahenbŵien. ac aedenaŵc. ny doynt o gat namyn ar eugelŵe. ac yŵef oedynt yŵei hynny. tri meib gleiffiar gogled. o haernwed uradaŵc eu mam. **T**ri trahaŵc ynys bŵydein. gŵibeŵ dŵahaŵc. a ŵaŵyl benn uchel. *Ar*nuaŵn penyŵ dŵahaŵc. **T**ri *Hen*dyf unben ynys pŵydein. **M**anaŵydan uab *Hen*. allywarch hen. a gŵgon gŵion uab peredur uab eliffer. **A**c yŵef achaŵs y gelwit ŵynt yn *Hen*dyf * unb^{yn}. ŵath na cheiffynt gyuoeth. ac na allei neb y ludyas udunt. **T**ri galouyd ynys bŵydein. greidaŵl galouyd. a dŵyŵtan uab tallŵch. a gŵgon gŵion. **T**ri eŵgemyd aeren ynys pŵydein. moŵuran eil tegit. a gŵgon gledyfrud. agilbert kat gyffro. **T**ri phoŵthaŵ gŵeith perllan uangoŵ. gŵgon gledyfrud. a madaŵc uab run. a gŵiwaŵn uab kyndyŵwynn. a thŵi ereill o bleit *Hen*egyŵ. **H**awyŵtyl dŵahaŵc. a gŵaet|cym herwuden a gŵiner. **T**ri eur

gelein ynys brydein. madaoc uab bryyn. acheugan peillyaoc. Aruaon peuyz ab gbydno. Tri hualhogeon deulu ynys brydein. teulu kadwallaon Ilaoir. adodassant hualeu eu meirch ar dzaet pob un onadunt yn ymlad aferygei wydel ygkerric gbydyl ym mon. Ar eil teulu riwallaon uab uryen yn ymlad a faeffon. atheulu belen o leyn yn ymlad ~~yn ymlad~~ ac etwin ymrynn etwin yn ros. Tri diweir deulu ynys prydein. teulu katwallaon. yny buant hualogyon. a theulu gafran uab aedan. pan uu y diuakoll. Ar theulu gwendoleu ab keidyaon yn arderyd. adalyassant yz ymlad pythewnos amis gbedy Ilad eu hargloyd. Sef oed eiryf pob un oz teulu oed un kan wr arhugeint. Tri anniweir deulu ynys brydein. teulu gronó peuyz o bennlyn aomedassant eu hargloyd o erbyn y gwendwynwaeó y gan leó Ilaó gyffes. a theulu gúgi a pheredur. aadaófant eu hargloyd ygkaer greu a chynoeth ac ymlad udunt dānoeth. ac eda glin gaó. Ac yna y Ilaó eil deu. Ar trydyd teulu ar lan ffergan. aymadaóffant ac eu hargloyd yn Ilediat y ar y fford yn mynet gamlan. riuedi pob un oz teuluoed un cann ó arhugeint. Tri hualo eur ynys brydein. riwallaon wallt banhadlen. arun amaelgón achadwaladyz uendigeit. Ac y sef achaoó y gelwit y gbyz hynny yn hualogyon. óth na cheffit meirch aberthyneni udunt. rac * eu meint. namyn dodi hualeu eur am eu hegóytled ar bedzein eu eu meirch dzaekefyn-eu. adóy badell eur. adan eu glinyeu. Ac óth hynny y gelwir padellec yglin. Tri charó ellyll ynys prydein. ellyll gúidawl. Ac ellyll Ilyz marini. ac ellyll

gyzthniól wledic. **T**ri gýyd eflyll ynys prydein. eflyll manaþc. ac eflyll ednyuedaþc dzythyll. ac eflyll melen. **T**ri trýydedaþc Pyl arthur. a thzi anuodaþc. Pylwarch hen. allemennic a heled. **T**ri diweir ynys p^rydein. arduwreic gatcoz uab gozoluyn. ac eneilian wreic wydyz dazóm. ac emerchzet wreic uabon uab dewengen. **T**ri gþaeó rud ynys prydein. degyneló vard owein. ac arouan uard felen uab kynan. ac auanedic uard katwallaón uab katuan. **T**ri gozuchel garcharaóz ynys prydein. Pylz Pedyeith auu gan eurofwyd ygkarchar. ar eil mabon uab modzon. ar trydyd gþeir uab gþeiryoed. Ac vn oed gozuchelach noztri auu deir nos ygkarchar ygkaer oeth ac anoeth. Ac auu teir nos ygkarchar gan wenn benn dazgon. ac auu deir nos ygkarchar hut y dan lech echymeint. Ac yfef oed y gozuchel garcharaóz hónnó. arthur. Ar un gþas ae gollygaóð oz tri charchar hynny. Ac yfef oed y gþas hónnó. gozeu uab cuf-tennin y gefynderó. . .

Trioed ymeirch yó yrei hynn.

Tri rodedic uarch ynys brydein. Meinlas march kasswallaón uab beli. ð melyn gan gamre march Pev Paó gyffes. ð Pwagoz march karawc ureichuras. **T**ri phzif uarch ynys brydein. du hir tynedic march kynan garwyn. ac ðwydaþc ureich hir. march kyhozet eilkynan. ðrud bzoen tuth bleid march gilbert uab kat gyffro. **T**ri anreithuarch ynys prydein. Karnafþc march owein uab uryen. athauaót hir. march Kadwallaón uab katuan. a bucheflom march [597] gþgaón gledyfrud. **T**ri thomedystyz ynys brydein.

góineu góðóc hir. march kei. agrei march edóin. a
 lluyd march alfer uab maelgón. **T**ri gozderch uarch
 ynys býdein. fferlas march dalldaff eil kunin. agweló-
 gan gohoewgein march keredic uab góallaóc. agó-
 býith march raaót. **T**ri penn uarch ynys býdein a
 dugant y tri marchlwyth y mae eu henweudzacheu-
 yn. **T**ri góueichyat ynys býdein. Pryderi uab
 pýyll pennannwn. Gúth uoch penndaran dyuet y
 datmaeth. Ac yfef moch oedynt y feithlydyn a duc
 pýyll pennannónn. Ac ae rodes ypendaran dyuet y
 datmaeth. Ac yfef y lle y katwei yglynn cuch yn em-
 lyn. Ac yfef achaw y gelwit hónnó ynóueichat. kany
 allei neb nathóyll na thzeis arnaó. Ar eil dzyftan
 uab tallóch Gúth voch march uab meirchyon. tra
 aeth y meichyat yn gennat ar effyllt. arth^{ur}. a march.
 a chei. abedwyz. a uuant eil petwar. Ac ny chaóffant
 kymmeint ac un banó. nac o dzeis. nac o dóyll. nac
 o ledzat y gantaó. **A**r trydyd colll uab kallureóy.
 Gúth uoch dallwyz dallbenn ygglynn (dall)wyz yg
 keryó. Ac un o z moch oed dozraóc. hennwen oed
 y henó. Adarogan oed y z hanuydei waeth ynys pry-
 dein o z tozllwyth. Ac yna y kynnullaó d arthur lluy ynys
 býdein. ac yd aeth y geiffaó y diua. Ac yna yd aeth
 hychen yggordodó. Ac ympennrynn haóftin ygker-
 nió yd aeth yny mo z. Ar góueichyat yny hol. Ac
 ymaef góenith ygóent y dotwes ar wennithen a
 góennynen. Ac y z hynny hyt hedió y mae gozeu lle
 góenith a góenyn maes góenith ygóent. Ac yn llou-
 yon ym pennuro y dotwes ar heiden a góenhith-
 en. amhynny y diaerhebir o heid llouyon. Ac yn rió

gyfuerthóch yn aruo y dodwes ar geneu cath. A chyó eryz. Ac y roet y bleid y uergaed. Ac y roet yz eryz y vzeat tywyffaóe o2 gogled. Ac bynt a hanuuant waeth onadunt. Ac yn Manueir yn * aruon a dan y maen du y dotwes argeneu cath. Ac y ar y maen y byzyaó d y góueichyat yny mo2. ameibon paluc ymmon ae magassant yz dróe udunt. a honno uu gath baluc. ac auu un o deir p2if o2mes. mon a uagóyt yndi. Ar eil oed daronóy. Ar dzyded etwin urenhin Hoegy2. Tri annóyl Ilys arthur. a thzi chatuarchaóe. Ac ny mynnassant pennteulu arnadunt eiryoet. Ac y cant arthur egllyn. Sef yó. vyn tri chatuarchaóe mened. a llud Iurugaóe. a cholovyn kymry ~~kymry~~ karadaóe. Tzi eurgyrd ynys bzydein. Casswallaóe uab beli. panaeth y geiffaóe flur hyt yn ruuein. A manaóydan uab llud pan uu hut ar dyuet. A Ilew Ilaógyffes pan uu ef agóydyon ynkeiffaóe enó ac arueu y gan aranrot y uam. Tzi bzenhin a uuant o ueibon eillon. Góyat uab góyan yny gogled. a chadauel uab kynuedó yggóyned. A hyueid uab bleidic yndeheubarth. Tzi budyz hafren. katwallaón pann aeth yweith digoll. a llu kymry gantaóe. Ac etwin o2 parth arall. a llu Hoegy2 gantaóe. Ac yna y budzaó d hafren oe blaen hyt y haber. Ar eil kyuaró s golydan y ganeinyaón uab bed bzenhin kernyó. Ar dzyded. calam uerch Idon uab ner y gan uaelgwn. . .

Enbeu ynys prydein aerac ynyfled

Byntaf enó auu ar yz ynys honn. kyñ noe
 chael nae chyuanhedu. claf myzidin. a góedy
 y chael ae chyuanhedu y vel ynys. a góedy y goz-
 esgynn o bzydein uab. aed maóy y dodet arnei ynys
 prydein. Teir prif rac ynys yffyd idi. a feith rac
 ynys arhugoint. yffyd y danei. **S**ef ynt y teir rac
 ynys. **M**on. a Manaó. ac ynys weir. a thzi prif
 aber a seith ugeint y danei. **A**phedwar prif poeth
 ar dec adeugeint. a their prif gaer ar dec ar hug-
 eint. **D**ytamgen. Kaer alclut. Kaer lyz. Kaer haóyd.
 Kaer efrac. Kaer gent. Kaer wyzanghon. Kaer lun-
 dein. Kaer lirion. Kaer golin. Kaer loyó. Kaer gei.
 Kaer siri. Kaer wynt. Kaer went. Kaer grant. Kaer
 daózi. Kaer lóytkoet. Kaer vyzidin. Kaer yn aruon.
 Kaer gozgyzn. Kaer Neon. Kaer gozcon. Kaer cufrad.
 Kaer urnas. Kaer selemion. Kaer mygeid. Kaer lyf-
 fydit. Kaer beris. Kaer Ilion. Kaer weir. Kaer grad-
 aóc. Kaer widaól wir.

Notes

On letters which are either doubtful, peculiar,
or corrected in the MS.

cor. = corrected.

fac. = facsimile.

or. w. = originally written.

Italics denote the letters to which reference is made.

PAGE. LINE.

- 2, 23. *ac ny*. Begun as *r*; cor. into *c*; there is a kind of dot over the first limb of *n*.
- 3, 19. *archo*. W. *t*; cor. above line into *c*.
- 4, 15. *debyg yei*. Or. w. *o*?; cor. into *y* by a late hand.
- 5, 10. *haó/ó*. Or. letter scratched out; cor. (partially by a late hand) into *l*.
- 9, 11. *ydaeth*. MS. reads *ydaeth*.
- 15, 16. *geimat*. See fac. and cf. *penardim*, &c.
- 18, 2. *dyuet*. MS. reads *dynet*.
- 24, 3. *bo, ?vo*. Cf. *bydynt*, col. 727, l. 44.
- 24, 16. *arglóyd*. Or. w. *s*; cor. into *ð* in red ink.
- 24, 18. *idaó*. Read *jdaó*.
- 26, 9. *penardim*. See fac. and cf. *geimat*, &c.
- 31, 7. *bychenet*. *ene* retraced by a late hand, but one can still see the word was or. w. *bychanet*.
- 31, 27. *dihangyffant*. Letters *-ngyff-* are very faint.
- 33, 13. *ac*. The *c* is irregular in form.
- 33, 17. *gyfcu*. *y* looks very like *ó*.
- 35, 12. *kynóeiffat*. Cor. *ó*.
- 35, 19. *chyrchu*. *u* is a late insertion.

PAGE. LINE.

- 35, 26. wel(eó)ch. Read weleóch.
- 35, 30. nyt oes neb yma a wy-po. Faint in MS.
- 36, 1. bianwen go-. Faint in MS.
- 36, 19. Пeстыz. *f* is in pale ink; *t* has 'run' or 'spread,' the or. letter having been scratched out; *y* and *z* are slightly retraced.
- 36, 30. matholóch. Or. w. *z*?; cor. into *c*.
- 39, 1. uanaóydan. Or. w. *t*; cor. into *y*.
- 39, 14. uroder. Or. w. *y*; cor. into something resembling *e* which has a punctum delens under it and an *e* written over it.
- 40, 7. Gliuieri. See fac.
- 41, 4. Manaóydan. Or. w. *ó*; cor. into *y*.
- 41, 15. niuyget. *an-* has been inserted above line in a late hand.
- 41, 15. Pendarar. Apparently the scribe attempted to cor. *r* into *n*. Read Pendaran.
- 45, 4. gedymdeithas. Cor. letter.
- 45, 5. os. Cor. letter.
- 46, 2. dyuot. Manifestly an error. Read Dyuet.
- 46, 27. mae. Faint in MS.
- 46-48. The lacunae on these pages are due to a corner of the MS. having been torn away. The readings are supplied from the WHITE BOOK, i.e. Hengwrt MS. 4.
- 49, 21. oz. Probably by a late hand.
- 50, 2. kerddaffant. Read kerd|daffant.
- 50, 14. ymma. Read ym|ma.
- 52, 1. heb. The scribe wrote or. *h**. Being unable to make his second letter legible, he drew the pen through both letters and wrote *heb* over them.
- 53, 22. bet*h*. The *h* is in late hand.

PAGE. LINE.

- 54, 7. allei un. MS. reads allei^dun. See fac.
- 54, 9. vanet. Read vanec.
- 55, 2. ganta^o. The ^o are by a later hand.
- 57, 16. g^oннаeth. Read g^on|naeth.
- 58, 12. ac. Cor. letters, which are also retraced.
- 60, 24. en^o.. Two letters have been scratched out here. Apparently the word was or. wr. en^oeu.
- 60, 27. tra^osg^oyd. A late hand has inserted a letter resembling *l*? above -g^o-. On p. 61, l. 26, the letter *l* is similarly inserted.
- 61, 1. tei^oni. MS. reads tei^oni.
- 61, 3. uu^ovyt. Or. w. ^o; cor. into *v*.
- 61, 3. 6^oth^ont. MS. reads 6^oth^ont.
- 63, 8. yn ych ol. MS. reads yny chol.
- 64, 21. eida^o. Or. w. *r*; cor. into *e*.
- 66, 5. gi^ouaeth^oy. Or. w. gi^ouaeth^oy, then the first limb of *u* was cor. into *l*, thus making a word gi^ouaeth^oy.
66. — The words within brackets on this page are supplied from the WHITE BOOK. The vellum of the RED BOOK seems to have been originally scaly where these words occur, and the surface has peeled off.
- 66, 21. hon a^och. The gap is occasioned by a hole in the vellum. Read hona^och.
- 68, 6. ca^omma. Read cam|ma.
- 68, 10. be^othan. See fac. and cf. wyt, l. 4.
- 69, 6. Ily^of. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 69, 15. Oia. Read Oia.
- 70, 12. wna^oant. Read wna|ant.
- 71, 6. lle^o. The ^o was begun as *u*, then cor. into ^o. Lleu is the old form, *not* Lle^o.

PAGE. LINE.

- 72, 18. *Ac*. See fac.
 72, 22. a [da]lo. MS. reads a | lo.
 73, 6. uab. MS. reads vat.
 76, 25. enneint. See fac. and cf. geimat, &c.
 78, 6. moch. Or. w. *r*?; cor. into *c*.
 80, 3. anyan. Or. w. *u*?; cancelled by puncta
 delentia, and cor. into *n* above line.
 80, 25. feuzif* . A letter has been scratched out
 after final *f*, which is a cor. letter.
 80, 26. byryað. Or. w. *o* or *ó*; cor. into *y*.
 82, 4. dywaðt. Or. w. *a*; cor. into *t*þ.
 83, 23. amd yfróys. A letter has been scratched
 out after *d*.
 83, 27. ar traðs. The *r* and *t* are faint and doubtful.
 84, 28. edrych. Begun apparently as *y*; cor. into *r*.
 85, 10. yghwaethach. See fac.
 86, 22. auon. MS. reads anon.
 89, 12. vlevi. Or. w. *n*? cor. into *v*. The true
 reading is *vleni*.
 93, 4. pydein. Or. w. *o*?; cor. into *y*.
 94, 7. arvaðc. Cor. letter.
 95, 27. yftyr. Cor. letter?
 96, 29. keffych. Or. w. *ó*; cor. into *y*.
 96, 29. pðnt. Or. w. *o*; cor. into *ó* (in late ink?).
 97, 11. kylch. See fac.
 100, 1. wledic. Imperfect letter.
 101, 30. imi. Read *i* mi.
 102, 23. gnðch. Cor. letter?
 103, 19. arugeint. Or. w. *d* with an *e* inserted above
 (immediately after) it, thus reading *adeug-*
eint. The *d*^e were next cancelled in red
 ink and replaced by *r*.
 103, 30. dróf. Or. w. *z*; cor. into *f*.

PAGE. LINE.

- 105, 12. gatβidogyon. See fac. ? gatβidogyon.
- 106, 4. aryant. Or. w. *o*? cor. into *y*.
- 106, 10. nottyeh. Or. w. *o*; cor. into *y*.
- 106, 19. poch. See fac.
- 107, 12. fulyen. Cor. *y*.
- 107, 18. choch. See fac. ? choth.
- 107, 27. Erinit. In the next line the word is Ermit.
Both readings are unmistakable.
- 108, 7. waθ. Or. w. *r*; cor. into *e*.
- 110, 16. fflendoz. See fac.
- 111, 15. ueifcaθn. See fac. Cf. the modern word
gwisgon: if there is a word ueifcaθn it
can be so read.
- 111, 30. Hβyzydyθc. Cor. letter.
- 111, 30. dzβcdyθc. The *d* is cor. (in later ink?).
For *c* the MS. reads *t*.
- 114, 6. eiryθlet. This word was omitted originally
but afterwards filled in by the scribe, partly
on the right margin and partly on the left.
- 117, 23. gaean. Or. w. *r*; cor. into *e*.
- 117, 23. ffynhonws. Cor. letter.
- 118, 12. hystaueθ. The *f* is not regular. ? cor. *z*.
- 120, 22. gβenith. Cor. letter.
- 120, 26. haθd. Cor. letter.
- 121, 16. pechaθt. See fac.
- 128, 20. eidθel. Or. w. *y*; cor. in later ink into *o*.
- 129, 12. aθed. Cor. letters.
- 129, 13. θedθn. Cor. letters.
- 130, 26. affθyf. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 130, 28. gβzyf. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 131, 9. ym ach. Or. letters scratched out and *ach*
substituted. (? Inked over later.)
- 131, 18. doθtet. Or. w. *t*; cor. into *f*. Read *f*.

PAGE. LINE.

- 131, 22. *catwent*. MS. gives *w* but the punctum appears to be accidental.
- 133, 6. *dillus*. Or. letters scratched out, and *llu* substituted. Read *dillus*.
- 133, 6 and 9. *uarruaθc*. The *u* in both instances has been cor. by a later hand. The vellum bears marks of having been scratched both over and under the *u*, and there can be no doubt that *uarchaθc* was or. *w*. in both instances.
- 134, 23. *gvedθ*. Or. *w. y*; cor. into *θ*.
- 134, 25. *mellt*. Several letters have been scratched out here. The *e* was or. *o*, and the length of the or. word is that of *modzon*.
- 137, 16. *adaned*. Sic in MS. ? *adaued*.
- 137, 27. *dθbc*. Retraced (? by a later hand).
- 140, 8. *yθrat*. Cor. letter.
- 141, 10. *uynyd**. Apparently there was a letter after *d*.
- 142, 5 and 7. *ae gyzru*. ? later hand. *wedy eu llad*, *w*. in margin.
- 145, 24. *gof^{yn} a*. MS. reads *gof^a*.
- 146, 3. *aghenedyl*. ? *agheuedyl*. See fac.
- 147, 26. *hacraf*. See fac.
- 149, 15. *vyldin*. See fac.
- 150, 13. *kyghozwyz*. Or. *w. z*? cor. into *o*.
- 150, 23. *uadon*. MS. reads *nadon*.
- 150, 25. *cherdych*. Cor. letter.
- 152, 21. *wych* There is a blank space nearly equal to the length of this word left after it, which shows the word was not completed.
- 158, 11. *lactθn*. See fac. The reading *lactθn* is unmistakable in l. 17.

PAGE. LINE.

- 159, 26. *echel*. See fac.
- 159, 27. *Dy2stan*. Or. w. *z*; cor. into *y*.
- 163, 6. *adech2eu*. MS. reads *ad ech2eu*.
- 163, 13. *ryvic*. Cor. letter.
- 163, 14. *gam262i*. Cor. letter.
- 163, 28. *yneutraet*. Sic. in MS. Read *kaeu*.
- 164, 1. *adaned*. A hybrid form, which is neither
n nor *u*.
- 164, 29. *b2iant*. Or. w. *z*; cor. into *l*.
- 170, 4. *nac*. ? *nat*. See fac.
- 170, 4. *adeua6d*. Cor. *e*.
- 170, 13. *gwenh6yfar*. Begun as *e*; cor. into *w*.
- 173, 9. *itt*. Cor. letters.
- 173, 10. *oedut* (first word). Or. w. *y*; cor. into *u*.
- 173, 21. *e26yf*. Or. w. *t* (or *d*); cor. into *l*.
- 173, 27. *oaruc*. Or. w. *z*; cor. into *a*. Read *a o2uc*.
- 174, 29. *owein*. Begun as *z*; cor. into *w*.
- 179, 24. *dyuot*. MS. reads *dynot*.
- 179, 30. *hy2ty2*. ? *hy2cy2*. The top part of the fourth letter is illegible: it is rather tall for a *c* or a *t*, and looks 'very like' an *f*, or an *l*. Any one with 'very good sight' can here read anything his imagination may suggest. We are not at all certain of the third letter either, but *hy* . . . *y2* are unmistakable. See facsimile.
- 180, 2. *cithy2 gba-*. These letters are retraced in late ink, but the or. writing is still legible.
- 180, 20. *a6y2*. Or. w. *z*; cor. into *y*.
- 180, 24. *g6elynt*. ? *o*. Irregularly formed letter.
- 181, 15. *marcha6c*. See fac.
- 181, 21. *trydyd*. Or. w. *v*.; cor. into *y*.
- 190, 29. *disgrechu*. See fac. The *g* was or. w. *k*.

PAGE. LINE.

- 193, 1. *Effraθc*. It may be worth while to point out that the letters *ff* here stand for *F*.
- 193, 1. *bioed*. Or. w. *e*; cor. into *o*.
- 193, 10. *phryderu*. The *u* has been partially scratched out recently.
- 193, 12. *diffieithθch*. See fac.
- 194, 30. *ellit*. Or. w. *r*; cor. (? by later hand) into *t*.
- 195, 8. *ykyznic*. See fac.
- 195, 14. *gychθynnu*. Or, w. *cl* or *ch*; cor. into *g*.
- 195, 26. *oauc*. Possibly the *c* should be read *v*, i.e. a stop.
- 196, 10. *meluoch*. See fac.
- 198, 19. *marchaθc*. See fac. Cf. the two letters italicised.
- 199, 18. *diofcles*. It is useless to torture this spelling into *diofdes*. See fac.
- 200, 5. *herwr*. By a later hand.
- 200, 27. *pyfcotta*. See fac. Cf. *hyfcyz*, &c.
- 206, 18. *heb*. Or. w. *j*; cor. into *e*.
- 206, 27. *dθzθf*. Or. w. *y*; cor. into *θ*.
- 208, 16. *bydy eneit*. See fac.
- 209, 6. MS. reads:—*ac eu llynn "ac eu harueu" ac eu meirch*.
- 209, 24. *dyuot*. MS. reads *dynot*.
- 210, 30. *ac*. Cor. letter.
- 211, 5. *chan*. See fac.
- 212, 21. *vθyhaf**. This was or. w. *vθyhaθa*.
- 212, 27. *foires*. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 213, 3. *vliant*. Cor. letter. Or. w. *θ*?
- 213, 13. *dy*. Cor. letter.
- 213, 28. *yr eira*. Or. w. *yrira*. The *r* was then cor. into something like *e*, but the meaning requires *re*.

PAGE. LINE.

- 215, 28. *r6ym*. Or. w. *o*; cor. into something like *6*.
- 220, 15. *kyuarfot*. Or. w. *6*?; cor. into *f*.
- 220, 29. *d26f*. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 221, 4. *mozynyon*. Cor. letter. See fac.
- 221, 20. *aryfhau*. Cor. letter, like that of line 4.
- 222, 9. *g6ifca6*. See fac. Cf. *ueifca6n*.
- 225, 6. *d26od*. ? *d26ad*. Cf. *kynllyuaneu*, col. 683, l. 5.
- 226, 18. *welai*. Or. w. *r*; cor. into something like *e*.
- 226, 25. *coch*. Cor. letter.
- 226, 28. *minneu*. See fac.
- 230, 13. *o2uc*. Cor. letter.
- 231, 23. Note that col. 688 is blank in the MS.
- 232, 3. *aradanc*. The puncta delentia are late.
- 232, 13. *llab*. Cor. letters.
- 232, 14. *agharueid*. Cor. letter.
- 232, 25. *kyuarch g6ell y arthur ae teulu oll*. Or. words scratched out by the scribe, and these substituted.
- 233, 2. *yn d62n*. The *d* is by a later hand?
- 235, 14. *d26f*. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 236, 30. *62th*. Or. w. *z*; cor. into a kind of *6*.
- 237, 27. *byt*. Cor. letter. (? or. w. *d*.)
- 245, 5. *hyt dyd*. Cor. letter.
- 245, 6. *dremhitit*. Or. w. *e*; cor. into *r*.
- 245, 10. *fwcot*. Cor. letter.
- 245, 12. *Henpych*. Or. w. *ll*; cor. above line into *th*.
- 247, 7. *yftabyl*. Cor. letter. (? or. w. *u*.)
- 247, 8. *aethant*. Cor. letter; it looks more like *c*.
- 248, 19. *ef*. Cor. letter. [than *t*.
- 249, 2. *d2acheuynt*. The *t* has been partially scratched out.
- 249, 26. *ym*. See fac.
- 249, 28. *dianghaf*. Cor. letter.

PAGE. LINE.

- 260, 30. *hi*. The *i* is extremely shadowy. Or. letter has been scratched out.
- 265, 2. *gymóeu*. Cor. letter.
- 268, 27. *y* ereint. Cor. letter.
- 268, 28. *ae*. Cor. letter.
- 269, 2. *rybudyab*. Or. w. *d*; cor. into something resembling *b*.
- 269, 9. *of*. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 272, 7. *segvr*. The *v* is irregular in form, and in paler ink: something has been scratched out.
- 274, 19. *gyrchaffant*. Or. w. *o*; cor. into *y*.
- 275, 6. *rago1*. Cor. letter.
- 276, 26. *of*. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 277, 24. *ar*. Cor. letter and very irregular in form.
- 280, 2. *dónn*. See fac. Cf. *ymchoelut*, l. 22.
- 289, 3. *Ilyf*. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 287, 1. *at*. Or. w. *r*; cor. into *t*. [than *a*.
- 289, 19. *racco*. Cor. letter, which looks more like *o*
- 290, 3. *etteil*. There is a dot over the initial *e*.
- 290, 20. *ac*. Cor. letter.
- 290, 29. *Ietrithabc*. Cor. letter.
- 292, 11. *Ilyf*. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 293, 22. *d1yf*. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 294, 1. *diodeua0d* "y arall eisted" eiryoet—in MS.
- 301, 13. *archanat*. ? *t*. Cf. *Arthur*, col. 592, l. 15.
301. Blank at bottom of page represents four blank lines in MS.
- 302, 7. *keredigya0n*. Or. w. *o*; cor. into some semblance of *y*.
- 303, 14. *chaedyzieith*. At first sight the *i* looks like a regular *l*, but closer examination will show the top half of the would-be *l* to be an addition.

- PAGE. LINE.
- 303, 30. *auairin*. The *u* here is unmistakable.
- 304, 4. *kynnuntei*. See fac.
- 304, 8. *llennaoc*. See fac. The ' seems accidental.
- 304, 13. *fennllt*. See fac. The ' is suspiciously bold, and can scarcely be original. The oldest MS. of the Triads reads *Senyllt*.
- 304, 14. *henbrien*. ? *henbrieu*.
- 304, 30. *gwaet|cym*. See fac. (? *r* or *t*.)
- 305, 17. *kaer*. Cor. letter.
- 306, 3. *melen*. A bungled, cor. letter. ? *a*.
- 306, 4. *llommenic*. An irregularly formed letter. ? *t*.
- 306, 5. *gat|cor*. See fac.
- 306, 10. *lledyeith*. Cor. letter.
- 306, 11. *eurofwyd*. Or. w. *z*; cor. into *f*.
- 306, 12. *gveiryoad*. Cor. letter.
- 306, 29. *Katuan*. Cor. letter.
- 306, 30. *ynys*. Or. w. *z*; cor. into *n*.
- 307, 4. *penn*. A bungler who lived rather over a century ago has written *y* over the *e*.
- 307, 13. *arnaó*. Cor. letter. (Or. w. *o*.?; there is also a deletion.)
- 308, 13. *mened*. See fac.
308. The remainder of col. 598, the whole of col. 599, and lines 1-14 of col. 600 have Proverbial Triads.
309. 1. The full title in the MS. is 'Enóeu ynys prydein ae rac ynyffed ae anryuedodeu,' but as the *anryuedodeu* are not given in this Volume the word has been omitted in the title.

Index.

The large figures refer to the page, the small ones to the line.

ab = mab ; b = brenhin ; m = merch.

- ABER, Tri Priv, 309, 7.
 Aber Alaw, 40, 23.
 Aber deu Gledŷv, 132 ; 138, 5.
 Aber Gwy, 140, 26.
 Aber Havren, 140, 14.
 Aber Henveleu, 40, 17 ; 42, 17.
 Aber Keirawc, 144, 19.
 Aber Kledŷv, *see* Aber deu G.
 Aber Menci, 33, 20 ; 69, 30.
 Aber Sein, 87, 15 ; *see* Kaer A. S.
 Aber Tywi, 139, 3.
 Aberffraw, 28 ; 304, 4.
 Absolon ab Dauyð, 297, 5.
 Achleu, 301, 12.
 Adanc, 223, 3 ; 224 ; 226 ; 232, 3.
 Adaon, *see* Auaon.
 Adar Gwendoleu, 303, 24.
 Adar Riannon, 40, 13 ; 41, 20 ;
 43, 18. [?168-169 ; 172 ; 180.]
 Adav, 297.
 Aedenawc, 304, 15.
 Adeon ab Eudav, 88, 23 ; 90, 17 ;
 91, 22, 30.
 Adwy ab Gereint, 106, 21 ; 159, 27.
 Aerva, Teir Drut, 301, 21.
 Aeruedawc Y. P., Tri, 304, 6.
 Aethlem, 125, 4 ; 141, 20.
 Aethole, 95, 16.
 Affric, 104, 17.
 Alaw, *see* Aber, 40, 30.
 Albeinwyn, 301, 3.
 Alclut, *see* Kaer Alclut. [19.
 Allictwyn, ? Bal- or Mallictwn, 144,
 Alser ab Maelgwn, 307, 2.
 Amaethon ab Don, 120, 28.
 Amanw, 139.
 Amhar ab Arthur, 246, 20.
 Amherodres Kristinobyl, 229-232,
 240-241.
 Amhren *or* Amren ab Bedwyr,
 110, 6 ; 246, 19.
 Amren, *see* Hir Amren, 111, 16.
 Aneiryn Gwawtryð *Mechteyrn*
 Beird, 303, 30.
 Anet, 125, 3 ; 141, 20.
 Angawd ab Kaw, 107, 15.
 Angharat, *see* Yngharat.
 anglad Gwr Iarlles y Ff., 174-175.
 Anniuyget (Triad), 40-41 ; 98, 14.
 Annwas Adeinawc, 107, 2. *cf.*
 Henwas Adeinawc.
 Annwyn *or* Annwn, 2-3 ; 5, 30 ;
 6, 16 ; 8, 9 ; 60, 22 ; 61, 16 ;
 124, 24.
 Annyanawc ab Menw, 107, 25.
 Anoeth, *see* Kaer Anoeth.
 Anoeth Veidawc, 111, 16.
 Aram, *see* Arym.
 Aran-vagyl, 301, 3.
 Aranrot m. Don, 68-73 ; 298, 13 ;
 308, 18, *see* Kaer Aranrot.
 Arawn b. An : 2-3 ; 5-7 ; 60, 23.
 Arberth, 1, 3, 6 ; 8 ; 17, 22 ; 18,
 13 ; 19, 30 ; 23 ; 45-46 ; 49,
 16 ; 52-53.
 Archan, 35, 17.
 Archanat, 301, 13.
 Arderchawc Prydein, 110, 13.
 Arderyð, 301, 11 ; 305, 11.
 Ar-derys, 302, 19.
 Ardudwy, 26, 3 ; 73, 30 ; 74, 2 ;
 77, 22 ; 79, 20 ; 81, 7.
 Ardun, 306, 5.
 Ardwyat ab Kaw, 107, 19.

- Argyngroec, 146, 20; 148, 19.
 Arllechwedd, 63, 2.
 Arouan bard Selen, 306, 8.
 Arthur, 100, 14; 102-115; 125; 128-142; 147-160; 162; 163, 1; 170; 179-183; 192; 197-200; 204; 205; 211-215; 218-220; 232; 233; 235; 243-247; 258-265; 282; 284-287; 299; 300; 303; 306-308.
 Arthur's Brother, 107, 30.
 Arthur's Chief Huntsmen, 110, 7.
 Arthur's Court, *see* Kacrleon; Llys A.
 Arthur's Cousins, 100, 14; 102, 10; 106, 10; 114, 19; 151, 15; 264, 16; 285, 19; 286; 300, 6.
 Arthur's Father, 107, 14.
 Arthur's Grandfather, 299, 9.
 Arthur's Hall, *see* Ehangwen, 103; 111; 197.
 Arthur's Household, *see* Teulu.
 Arthur's Mantle, 105, 28. [23.
 Arthur's Nephew, 114, 18; 147, Arthur's Squires, *see* Eiryw Wych; Hir Amren; Hir Eidyl; Hygydd; and Kachamwri.
 Arthur's Uncles, 109, 1; 110, 11; 140, 11; 263.
 Arthur's Weapons, 105, *see* Karnwenhan; Rongomiant.
 Arthur's Wife, *see* Gwenhwyvar.
 Arvon, 77, 30; 87, 14; 88, 19; 308, *see* Kedernit G., Pennard.
 Arwystli, 62, 23; 144, 3.
 Aryanllu Y. P., Tri, 298, 18.
 Aryanrot m. Beli, *see* Aranrot.
 Aryn, *see* Brynn Aryn.
 Arym, ? Garym, 112, 1; 125, 15.
 Asse, *see* Kaer Asse.
 Atrwm, *see* Hir Atrwm.
 Auallach, 299, 30.
 Auan Vedic bard Kat: 306, 9.
 Auaon ab Talyessin, 150; 160, 1; 303, 15; 304, 7.
 Avarwy ab Llud, 298, 20.
 Avena, 298, 9.
 Avon, *see* Auaon.
 Awydawc Vreich Hir, 306, 25.
 Badon, 150, 23; 151, 23.
 Bangor, 304, 27.
 Bannawc, Mynydd, 121, 13.
 Bard, Tri Over, 300, 9.
 Beda, 297, 7.
 Bed Branwen, 40, 29.
 Bed b. Kernyw, 308, 25.
 Bed Pryderi, 64, 27.
 Bedwyr ab Bedrawt, 106, 15; 114, 5; 118, 26; 127; 129, 6; 131, 28; 132, 29; 133, 8, 14; 136, 7; 138, 11; 265, 18; 307, 16.
 Bedyw ab Seithvet, 107, 4.
 Belen o Leyn, 305, 7.
 Beli Mawr ab Man- or Mynogan, 26, 9; 88, 17; 93, 1, 4; 108.
 Benyn Byneu, Tri, 111, 28; 125.
 Bergaed, 308, 2. [12.
 Berth ab Kado, 108, 2.
 Berwyn ab Gerenhir, 109, 27.
 Betwini Eskob, 112, 20; 148, 24; 150, 1, 12; 159, 18.
 Blathaon ab Mwrheth, 159, 9.
 Blathaon, *see* Penn Blathaon.
 Bleidwn, 67, 20.
 Blodeued or Blodeuued, 73-77; 79, 22; 80, 5, 8.
 Bran ab Dyunwal, 299, 13.
 Bran Bendigeit ab Llyr, 26-31; 33-44; 300, 11, 23.
 Branwen m. Llyr, 27-29; 33; 34; 36; 37; 39-43; 301, 18.
 Bratwen ab Iaen, 107, 12, [23.
 Bratwen ab Moren Mynawc, 106.
 Brenhin Bychan, *see* Gwiffert P.
 Brenhin Kloff, 232-233. Cf. Gwr G. o'r Llynn. [18.
 Brenhin o veibon Eillon, Tri, 308.
 Brenhin Romani, 85, 24; 86, 16.
 Brenhin y Diodeueint, 223.

- Breni Vawr, 89, 12. [15.]
 Broch, Chware, 15, 27; 16; 57,
 Brych, Ych, 121, 10.
 Bryneich, 303, 16.
 Brynn Aryen, 71, 25.
 Brynn Etwin, 305, 8.
 Brynn Griffri, 302, 5.
 Brynn Kyuergyr, 76-77.
 Brys ab Bryssethach, 111, 24.
 Brytaen, 92, 7.
 Brytanyeit, 91, 1; 97, 28.
 Brythach, *see* Kaer Brythach.
 Brythwch, *see* Kaer Brythwch.
 Buches Lom, 306, 29.
 Budyr Havren, Tri, 308, 21.
 Bwlch, 111, 25; 125, 9.
 Bwrgwyn, 90, 5.
 Bwyellawt, Trydyd, 304, 4.
- Dalldav eil Kimin *or* Kunin Kov,
 106, 24; 307, 3.
 Dallwyr *or* Datweir Dallpen 107,
 6; 307, 19.
 Dallwyr, Glynn, 307, 19.
 Danet ab Oth, 159, 23.
 Daronwy, 308, 9.
 Datkuđ, Tryded Anvat, 42, 27.
 Dawri, *see* Kaer Dawri.
 Degynelw bard Owein, 306, 7.
 Deheu, 59, 3; 60, 16; 63-65.
 Deheubarth, 60, 13; 308, 21.
 Deivnyawc Y. P., Tri, 302, 27.
 Deivyr, 303, 16.
 Dena, *see* Fforest y Dena.
 Denmarc, 151, 21; 160, 6.
 Deu Gledyv, *see* Aber &c.
 Deveit, 115; 225.
 Diadema, 297, 9.
 Diarwya, 1, 7.
 diaspat, 94, 21; 96, 27; 98, 15;
 103, 30; 112, 1; 125, 15; 175,
 19; 195; 203; 210, 21; 287-
 289.
 Diffeidell ab Dissyundawt, 303,
 18, 19.
 Diganhwy, 267, 27.
- Digniv ab Alan, 301, 15.
 Digoll, Gweith, 308, 22.
 Digon ab Alar, 107, 8.
 Dillus Varwawc ab Eurei, 133.
 Din Sol, 104, 2.
 Din Tywi, 140, 3.
 Dinas Dinlleu, 71, 16.
 Dinas Emreis, 98, 12; 300, 15.
 Dinas Ffaraon Dandē, 98, 12.
 Dinodig, 73, 29.
 Dirmyc ab Kaw, 107, 14.
 disgrech, 186, 23; 189, 29.
 Dissyndawt, 303, 17.
 Diuogat ab Kynan G., 301, 7.
 Divwlch, Kledyv, 111, 27; 138,
 Diweir Y. P., Tri, 306, 4. [14.]
 Diwrnach Wydel, 136. *see* Peir.
 Doget Vrenhin, 101, 11.
 Dol Pebin yn Arvon, 59, 9.
 Dol Penmaen, 64, 2.
 Dreiceu, Y, 96; 97; 98; 300.
 Drem ab Dremidy, 109, 9; 245, 6.
 Dreon Lew, 302, 19.
 Drustwrn Hayarn, 107, 1.
 Drutwas ab Tryffin, 107, 9.
 Drutwyn keneu Greit 123, 24;
 133, 10; 134, 3; 135, 2; 138,
 Drwc, 112, 3; 125, 17. [9.]
 Drwcdydwc, 111, 30; 125, 14.
 Drych eil Kibdar, 114, 8.
 Drystan ab Tallwch, 159, 27;
 303, 5; 304, 24; 307, 13.
 Drytwen, ederyn y, 34.
 Dryw, Y, 71, 1; 112, 14.
 Du, Gwr, 126, 3; 166-169; 171;
 180; 221-223; 231; 240-242.
 Du Hir Tynedic, 306, 24. [27.]
 Du march Moro Oeruedawc, 124,
 Du Trahawc marchawc y Ffynawn,
 221-223.
 Du Traws, 191-192. [25.]
 Du y Moroed march Elidyr, 300,
 Duach, 106, 27.
 Duawc, Marchawc, 172, 14; 174
 -175. [Dyvnarth.]
 Dunart b. y Gogleđ, 109, 3. *cf.*

- Dunawt Wr ab Pabo, 301, 9 ;
304, 10.
Dygyvlwng, 111, 15.
Dwnn Diassic Unben, 112, 6.
Dwnn, Y Iarll, 276-281.
Dyffryn Amanw, 139, 24.
dyffryn avon, 225, 1 ; 228, 24 ;
236 ; 237 ; 242.
Dyffryn Havren, 151, 6.
Dyffryn Krwn, 215-218.
Dyffryn Llychwr, 139, 10.
Dylan Eilton, 68, 16, 20.
Dyuel ab Erbin, 107, 28.
Dyuet, 1, 1 ; 14, 16, 20 ; 17, 17,
22 ; 18, 2 ; 23, 19 ; 25, 9 ; 45,
12 ; 46 ; 49, 14, 15 ; 52 ; 57, 26 ;
136, 17 ; 138, 1 ; 308, 16.
Dyvet *see* Kantrevi.
Dyvnarth ab Gwrgwst, 134, 10.
Dyvneint, 110, 17 ; 140, 13.
Dyvynwal Moel, 109, 3.
Dyvr ab Alun Dyvet, 106, 24 ;
125, 1 ; 159, 30 ; 265, 17.
- Ector Gadarn, 297, 3. [29.
Echel Vordwyt Twll, 107, 5 ; 139,
Eda Glin Gawr, 305, 18. [30.
Edystyr Y. P., Tri Thom, 306,
Edeirnon, 35, 5.
Edelfflet Ffleissawc, 303, 23.
Edern *or* Edyrn ab Nuð, 106, 21 ;
151, 21 ; 159, 20 ; 248-250 ;
253-256 ; 259-262 ; 265.
Egrop, 104, 17. [13.
Ehangwen, *see* Arthur's Hall, 109,
Ehawc Llynn Lliw, 130-131.
Ehebryt m. Kyvwlc, 112, 4.
Eidoel ab Aer, 124, 8 ; 128-129.
Eidon Vawr Vrydic, 107, 29.
Eidyl, *see* Hir Eidyl, 111, 16.
Eidyol ab Ner, 109, 12.
Eil (cf. Eli), 140, 4.
Eil Taran, *see* Glinneu.
Eiladyr ab Penn Llarcan, 112, 6.
eillon, 308, 18.
Einyawn ab Bed, 308, 25 ;
- Eiryawn Penn Lloran, 139, 2.
Eirywn Wych Amheibyn, 152, 20.
Eissiwet, 112, 2 ; 125, 16.
Eiwynyð, 73, 30.
Elen Luydawc m. Eudav, 87-91 ;
298, 9.
Elen Vannawc, 297, 10.
Elenit, 62, 22.
Eli, 110, 7. *see* Ely.
Elidyr Gyvarwyð, 111, 22.
Elidyr Mwynvawr, 300, 26, 29.
Eliffer Gosgordvawr, 301, 6.
Elinwy ab Kadegyr, 303, 16.
Eliuri Anaw Kyrð, 265, 14.
Eliuri Penn Mackwy, 245, 29 ; 246.
eliwlu o lygot, 53-54. [2.
Ellyll Ednyvedawc Drythyll, 306,
Ellyll Gyrthniwl Wledic, 306, 1.
Ellyll Gwidawl, 305, 30.
Ellyll Llyr Marini 305, 30.
Ellyll Manawc, 306, 2.
Ellyll Melen, 306, 2.
Ellyll Y. P., Tri Gwyð, 306, 1.
Ellyll Y. P., Tri Karw, 305, 29.
Ellylw m. Neol Kynn Kroc, 113, 6.
Elphin ab Gwydno, 150, 19.
Ely, 110, 6 ; 138, 9. *see* Eli.
Emerchret, 306, 6.
Emlyn, 307, 11.
Emrys *or* Emreis Wledic, 98, 12 ;
298, 28 ; 299, 1 ; 300, 15.
Emyr Llydaw, *see* Howel, 159, 22.
Eneas Yskwydwyn, 297, 10.
Eneilian, 306, 5.
Eneuawc m. Bedwyr, 112, 27.
Enit m. Ynywl, 251-258 ; 260-
295.
Enrydrec m. Tutuathar, 112, 27.
Erbin ab Kustennin, 263, 28 ; 266 ;
267, 11 ; 270.
Erch march meibon Grythmwl
Wledic, 301, 11.
Ercwlf Gadarn, 297, 2.
Erdutvul m. Tryffin, 112, 28.
Ergyryat ab Kaw, 107, 19.
Erint ab Erbin, 107, 27.

- Eruedogyon, *see* Aeruedawc.
 Erwm, *see* Hir Erwm.
 Eryr, yr, *i. e.* Lleu, 77-79.
 Ergyt, Tryded Anvat, 68, 23.
 Eryr Gwern Abwy, 130; 131, 4.
 Eryr y Vreat, 308.
 Eryri, 87, 11; 98, 10.
 Erythlyn, 302, 20.
 Esgeir Kulhwch, 106, 30.
 Esgeir Oerfel, 104, 2; 112, 14;
 135, 18; 136, 28. [25.
 Esgemyd Aereu Y. P., Tri, 304,
 Esgob (Llwyd ab Kilcoet), 56-58.
 Essyllt, 307, 15.
 Essyllt Vingul, 113, 7.
 Essyllt Vinwen, 113, 7.
 Etlym Gledyv Koch, 226-228.
 Etmic ab Kaw, 107, 15.
 Etwin, 302, 6; 305, 7; 307, 1;
 308, 9, 23. *see* Brynn Etwin.
 Eua, 297, 9.
 Eudav ab Karadawc, 84, 13; 87,
 21; 88, 24.
 Eurgein m. Maelgwn, 300, 29.
 Eurgyrd Y. P., Tri, 308, 14.
 Eurgyrd, Trydyd, 49, 3; 71, 9.
 Eurneit m. Klydno Eidin, 112, 26.
 Eurolwen m. Wdolwyn G., 112, 29.
 Euroswyd, 26, 8; 39, 2; 306, 11.
 Eus ab Erim, 108, 12.
 Euyas, 140, 12, 20.
 Eveyd, *see* Heveyd; Hyveid.
 Evnyssien, 26, 6; 28, 20; 38-39.
 Evrawc, Iarll, 193. *see* Kaer E.
 Eyrnwy, 144, 20.
 ewiged, 193-194.
 Ewin, *see* Llwh, 139, 27.
 Ffaraon Dande, 98, 12. *see* Dinas.
 Ffergan, 305, 19.
 Fferlas march Dalldav, 307, 3.
 Ffichteit, 299, 23.
 Fflam ab Nuyvre, 107, 26.
 Fflendor ab Nav, 110, 16.
 Ffleudur Fflam Wledic ab Godo,
 106, 22; 160, 2; 303, 13.
 Fflur, 308, 15.
 Ffodor ab Ervyll, 35, 9.
 Fforest y Dena, 245, 17; 247-248.
 Ffotor, 104, 14.
 Franc, *see* Odyar.
 Ffreinc, 40, 12; 44, 3; 90, 5; 94;
 95, 17; 107, 11; 109, 28; 110,
 15; 124, 28; 136, 20; 281,
 22; 300, 12.
 Ffynnawn, Y, 167-169; 171;
 177; 179; 180, 10.
 Gadyal, 297, 15.
 Gallcoyt, 106, 27.
 Galovyd Y. P., Tri, 304, 23.
 Gamon, 109, 3.
 Garanaw ab Golithmer, 265, 15.
 Garanhir, 122, 4.
 Garanwyn ab Kei, 110, 5.
 Garym, 112, 1; 125, 15.
 Garsclit *or* Garselit Wydel, 110,
 16; 124, 10; 138, 21.
 Garth Gregyn, 140, 5.
 Garwen m. Henin Hen, 302, 14.
 Garwyl eil G. G., 107, 6; 139, 30.
 Gast Rymi, 111, 7; 132, 5.
 Ga/cor ab Goroluyn, 306, 5.
 Gavran ab Aedan, 305, 10.
 Geir ab Geiryoed, 300, 2.
 Gelli Wic, *see* Kelliwic.
 Geneir Gwystyl, 194. *cf.* Gweir.
 Gereint ab Erbin, 107, 27; 247-
 295; 303, 11.
 Gilbert ab Katgyffro, 160, 3; 304,
 26; 306, 26.
 Gildas ab Kaw, 107, 20; 160, 5;
 258, 18.
 Gilhenhin, *see* Gwilhenin.
 Gilla Goes Hyd, 110, 18.
 Gilvaethwy ab Don, 59, 12, 15;
 60, 29; 63, 16, 17; 65, 7, 18;
 66, 5; 67, 21.
 Glas, 111, 29; 125, 13.
 Gleissac, 125, 13.
 Gleissat, 111, 29.
 Gleissiar Gogled, 304, 16.

- Gleissic, 111, 29; 125, 13.
 Glew ab Yscawt, 138, 21.
 Glew Y. P., Tri, 304, 14.
 Glewlwyd Gavaelvawr, 103-104;
 105, 6; 107, 1; 138, 25; 162,
 7; 244, 19.
 Glini, 128, 20, 21.
 Glinneu eil Taran, 40, 7; 134, 9.
 Gliuieri, 40, 7.
 Gloyw, *see* Kaer Loyw.
 Gloyw Wallt Lydan, 25, 16.
 Glwydŷn Saer, 109, 12; 138, 29.
 Glynn, *see* Dallwyr, Kuch, Nyuer
 Ystu. [1; 138, 11.
 Glythmyr Letewic, 134, 26; 135,
 Gobrwy ab Echel Vordŷwt Twll,
 107, 4; 159, 26.
 Goewin m. Pebin, 59, 9; 60, 9;
 63, 18; 65, 12.
 Gogigwc, 103, 10.
 Gogigwr, 138, 25.
 Gogleđ, Y., 104, 2; 109, 4; 134,
 14, 29; 141, 27; 193, 1; 209,
 14; 300, 27; 308, 3, 19.
 Gogov yr Adanc, 224, 226.
 Gogyvwlch, 245, 4.
 Goleudyđ m. Anlawđ Wledic,
 100-101; 106, 8; 116, 11.
 Golyđan Varđ, 301, 20; 304, 4;
 308, 25.
 Gorascwrn m. Nerth, 112, 4.
 Goreu ab Kustenin, 127; 140, 24;
 142, 20, 30; 159, 23; 246, 20;
 265, 14; 300, 6; 306, 18.
 Gorcorn, *see* Kaer Gorcorn.
 Gorgyrn, *see* Kaer Gorgyrn.
 Gormant ab Ricca, 107, 7, 30.
 gormes, 97; 99, 10.
 Gormes, Teir, 94; 99, 19; 308, 8.
 Gorseđ Arberth, 8-10; 46, 15;
 50, 7; 55, 2, 3.
 gorseđ, (in Ireland 32, 1); 166.
 Gorwenn Gwen, Teir, 111, 27;
 125, 11. [18.
 Gosgord Adwyn Y. P., Teir, 302,
 Govan Gwann, 111, 28; 125, 12.
 Gouannon ab Don, 68, 22; 121, 1.
 Grant, *see* Kaer Grant.
 Granwen ab Llyr, 159, 28.
 Grathach, 106, 27.
 Grei march Edwin, 307, 1.
 Greidyawl Galouyđ *or* Galldouyđ,
 106, 15; 160, 3; 304, 24.
 Greit ab Eri, 106, 16; 123, 24;
 131, 19; 134, 9. *see* Drutwyn.
 Groec, 104, 21; 160, 7; 298, 8.
 Groes, *see* Ryt y Groes.
 Gronw ab Echel V. T., 303, 13.
 Gronw Pebyr, 74-77; 80-81; 305,
 Grudlwyn Gorr, 111, 25. [14.
 Grudnei, 304, 14. [140.
 Grugyn Gwrych Ereint, 137; 139-
 Gryffri *or* Griffri, 302, 4, 5.
 Gryn, 245, 3.
 Gusc ab Atheu, 107, 8.
 Gwadyr Odyeth, 110, 21, 24.
 Gwadyr Ossol, 110, 20, 22.
 Gwaedan m. Kynvelyn, 112, 5-
 Gwaeth, 112, 3; 125, 17.
 Gwaethav oll, 112, 3; 125, 17.
 Gwaetzym Herwuden, 304, 30.
 Gwaew Lliueit, 232, 30.
 Gwaew Ruđ Y. P., Tri, 306, 7.
 Gwaew, Tri, 111, 28; 125, 12.
 Gwal-as *or* -es, 40, 16; 41, 26.
 Gwalchmei ab Gwyar, 112, 8;
 114, 16; 159, 19; 179; 181
 -182; 194, 13; 212-214; 219;
 220; 232-236; 242-244; 246,
 5; 261, 10; 265, 11; 266, 29;
 284-286.
 Gwalhauet ab Gwyar, 112, 8.
 Gwall ab Dissyuyndawt, 303, 23.
 Gwall ab Gwyar, 302, 28.
 Gwallawc ab Llennawc 261, 9;
 304, 8.
 Gwallgoyc, 109, 24.
 Gwanar ab Lliaw, 298, 12. [25.
 Gware Gwallt Euryn, 111, 7; 134,
 Gwarth Y. P., Trywyr, 298, 19.
 Gwarthegyt ab Kaw, 138, 10, 18;
 148, 24; 159, 18.

- Gwas Gwineu, 201 ; 216-217.
 Gwas Melyn, 201 ; 216-217 ;
 Gwasgwyn, 298, 16. [242.
 Gwauan, 144, 3.
 Gwawl ab Klut, 12-16 ; 57, 13, 15.
 Gwawrdur Kyrwach, 106, 28.
 Gweir ab Gwestel *or* Gwystyl, 159,
 26 ; 303, 4. *cf.* Geneir.
 Gweir ab Gweiryoeð, 306, 12.
 Gweir ab Kadellin Tal Aryant,
 110, 10.
 Gweir Baladyr Hir, 110, 11.
 Gweir Dathar Wenidawc, 110, 9,
 112, 25.
 Gweir Gwrhyt Ennwir, 110, 10.
 Gweir Gwrhyt Vawr, 265, 15.
 Gweith, *see* Badon, Bangor, Digoll,
 Kamlan.
 Gwelwgan Gohoewgein march
 Keredic, 307, 3.
 Gwenn, *see* Arthur's Mantle.
 Gwenn-Alarch m. Kynnwyl Kan-
 hwch, 112, 25.
 Gwenn Benn Dragon, 306, 14.
 Gwennabwy m. Kaw, 109, 7.
 Gwendoleu ab Keidyaw, 301, 10 ;
 303, 24 ; 305, 10.
 Gwenhwyach, 112, 23.
 Gwenhwyvach, 301, 18.
 Gwenhwyvar gwreic Arthur, 105,
 30 ; 111, 23 ; 112, 22 ; 162,
 4 ; 164, 19 ; 170, 13 ; 197 ;
 199 ; 219, 16 ; 244 ; 246-249 ;
 253 ; 255 ; 256 ; 258-265 ;
 286 ; 301, 19, 24.
 Gwenhwyvar's Squires, *see* Ysku-
 dyð ; Yskyrwyn. [12.
 Gwenhwyvar m. Gwythur, 302.
 Gwenhwyvar m. Gwryt Gwent,
 302, 11.
 Gwenhwyvar m. Ocuran, 302, 13.
 Gwenllian Dec, 113, 1.
 Gwent is Koet, 20, 7 ; 307, 26.
 Gwennwledyr m. Waledur Kyr-
 uach, 112, 28.
 Gwennwynwyn ab Lliaw, 298, 12.
 Gwennwynwyn ab Naw Gyssevin,
 107, 3 ; 108, 30 ; 159, 22 ; 303,
 12.
 Gwernabwy, *see* Eryr.
 Gwern ab Matholwch, 33, 30 ;
 37-39.
 gwern gwngwch viwch V. Tyll-
 yon, 39, 19.
 Gwers *or* Gwres ab Reget, 158,
 28 ; 159, 5. [20.
 Gwerthevyr Vendigeit, 300, 16,
 Gwerthrynyawn, Kastell, 299, 2.
 Gweuyl ab Gwestat, 111, 17.
 Gwgawn *or* Gwgon Gledyrudð,
 159, 4 ; 304, 26, 27 ; 306, 30.
 Gwgon Gwron ab Peredur ab
 Eliffer, 304, 20, 25.
 Gwiawn ab Kyndyrwyn, 304, 28.
 Gwiawn Lygat Kath, 112, 15.
 Gwibei Drahawc, 304, 18.
 Gwidon Orðu m. y Widon Or-
 wenn, 123, 6 ; 141-142.
 Gwidolwyn Gorr, 123, 11.
 Gwidon,-ot Kaerloyw, 210 ; 211,
 5 ; 242, 28 ; 243.
 Gwiffert Petit, 281-283 ; 290-
 293 ; 295.
 Gwilenhin b. Ffreinc, 110, 14 ;
 124, 28 ; 139, 5.
 Gwilim ab Rwyv Freinc, 159, 23 ;
 265, 13.
 Gwillwr, 210, 24.
 Gwiner, 304, 30.
 Gwineu Gwdwc Hir, 307, 1.
 Gwittart ab b. Iw., 110, 15.
 Gwlat yr Hav, 136, 20.
 Gwlgawt Gogodin, 122, 10.
 Gwlwlyd Wineu, 121, 6.
 Gwlyðyn Saer, *see* Glwyðyn S.
 Gwr Du, *see* Du.
 Gwr Gwynllwyt, 235, 7, &c.
 Gwr Gwynllwyt o'r ðol 202, 203.
 Gwr Gwynllwyt o'r Llyn, 200-202.
 Gwr Hir, *see* Kei.
 Gwr Koch, 145, 27.
 Gwr Llwyd Kloff, 242, 16, &c.

- Gwr Llwyt o'r Dyffryn Crwn, 216; 217; 218. [179.]
 Gwr Melyn, 32; 164; 165; 171;
 Gwr o'r Llech, 242.
 Gwr Pengrych Koch, 231, 21.
 Gwrach, 101; 145, *see* Gwidon.
 Gwraeged Arthur, Teir, 112, 1.
 Gwrbothu Hen, 109, 1; 140, 10.
 Gwrbrith march Raawt, 307, 4.
 Gwrđiual ab Ebrei, 109, 5.
 Gwrđnei Lygeit Kath, 245, 4.
 Gwrei G. I., *see* Gwrhry G. I.
 Gwreic, Arthur, Teir Karedic, 302,
 Gwreic Veinlas, 145, 28. [13.]
 Gwreic y Melinyd, 229, 230, 231.
 Gwri Wallt E., *see* Pryderi, 21-24.
 Gwrgi, 301, 6; 305, 16.
 Gwrgi Garlwyd, 303, 20.
 Gwrgi Gwastra, 64, 5.
 Gwrgi Seueri, 134, 28.
 Gwrgwst Letlwm, 134, 9.
 Gwrhry Gwalstawt Ieithoed, 112,
 9; 114-116; 126, 12; 129-
 131; 137; 160, 1; 265, 17.
 Gwrhry Gwarthecvras, 106, 26.
 Gwrhryt Gwyr, 140, 16; 219, 27.
 Gwrnach Gawr, 125-128.
 Gwrvan Gwallt Auwyn, 110, 14.
 Gwrveichyat Y. P., Tri, 307, 7.
 Gwrvorwyn Y. P., Teir, 302, 15.
 Gwrtheyrn Gwrtheneu, 298, 24;
 299, 1; 300, 19.
 Gwrthtir Ardudwy, 74, 2.
 Gwrthtir Uffern, 106, 28; 123, 7;
 141, 26.
 Gwryat ab Gwryan, 308, 19.
 Gwryt Gwent, 302, 11.
 Gwy, 299, 2. *see* Aber G.
 Gwydar ab Run, 302, 25.
 Gwydawc ab Menestyr, 110, 3.
 Gwydel Vonllwm, deu, 40, 1.
 Gwydneu Astrus, 111, 8.
 Gwydneu Garanhir, 122, 4.
 Gwydre ab Arthur, 138, 21.
 Gwydre ab Llwydeu, 109, 7.
 Gwydbwyll, Chware, 84-88; 153
 -158; 220, 30; 235, 16; 240,
 7. *see* klawr gwydbwyll.
 Gwydrut, 111, 8.
 Gwydyon ab Don, 59-65; 68-73;
 77-79; 302, 22; 308, 17.
 Gwydyr Drwm, 306, 6.
 Gwylathyr, *see* Karn G.
 Gwyl m. Endawt, 302, 15.
 Gwyllehnin, *see* Gwilhenin.
 Gwynn ab Ermit, 107, 28.
 Gwynn ab Esni, 106, 20.
 Gwynn ab Nuđ, 106, 21; 113, 5;
 124, 23, 26; 134; 139, 7;
 141, 28; 142, 8. [26.]
 Gwynn ab Nwyvre, 106, 20; 107,
 Gwynn ab T. ab N., 139 1; 265, 14.
 Gwynn Da Gyved, 301, 1.
 Gwynn Da Reimat, 301, 1.
 Gwynn Gloyw, 44, 21.
 Gwynn Gohoyw, 25, 16.
 Gwynn Gotyvron, 110, 9.
 Gwynn Hen, 40, 9.
 Gwynn Hyuar, 110, 17.
 Gwynn Llogell, 265, 16.
 Gwynn Mygdwn march Gwedw,
 124 5; 134, 23; 140, 24.
 Gwynn Penngech, 153, 10.
 Gwyned, 59, 1; 60, 13; 62, 30;
 63, 25; 64, 19; 65, 9; 77,
 28; 79, 14, 20; 81, 11; 302,
 8; 308, 20.
 Gwyngat ab Kaw, 107, 17.
 Gwyngelli, 140, 29.
 Gwynvrynn, 40, 11; 42, 26; 44,
 2; 300, 12, 23.
 Gwyr Denmark, 151, 21; 160, 6.
 Gwyr Groec, 160, 6.
 Gwyr Gwyned, 64, 19; 65, 1.
 Gwyr Iwerđon, 136, 27.
 Gwyr Kaer Dathal, 107, 13.
 Gwyr Kernyw, 267.
 Gwyr Llychlyn, 151, 13; 160, 6.
 Gwyr Llydaw, 140, 9.
 Gwyr Powys, 144, 16.
 Gwyr Ruvein, 89, 23; 90; 298-
 299; 302, 30.

- Gwyr y Deheu, 63-65.
 Gwyr Y. P., 89, 20; 90, 29; 157, 27; 158, 24; 298.
 gwys, 139, 23.
 Gwystyl ab _____, 109, 6.
 Gwythawc Gwyr, 107, 6.
 Gwythyr ab Greidawl, 106, 16; 113, 4; 132, 17; 134; 141, 28; 142, 8.
 Gwythwr Y. P., Tri, 303, 27.
 Gyrthmwl Wledic, 160, 4.
- Hadwry, *see* Kadwry.
 Haearnwed Vradawc, 304, 17.
 Hael Y. P., Tri, 304, 12.
 Hardlech, 26, 3; 26, 4; 40, 12; 41, 1, 17; 43, 17.
 Havgan, 3, 1; 5.
 Havren, 140; 141, 4; 146, 21; 148, 20; 151; 266; 308.
 Hawrda ab K. V. *see* Kawrdav.
 Hawyð, *see* Kaer Hawyð.
 Hawystyl Drahawc, 304, 29.
 Heiden ab Euengat, 303, 30.
 Heilyn ab Gwynn Hen, 40, 8; 42, 14.
 Heilyn Goch ab Kadwgan, 145, 7.
 Heirua, *see* Aerva.
 Heleð, 306, 4.
 Hen Gedyndeith, 109, 24.
 Hen Groen march K. S. 108, 11.
 Hen Wrach, *see* Gwrach.
 Hen Wyneb, 109, 23.
 Henbetestyr ab Erim, 108.
 Henbrien, 304, 14.
 Heneidwn Llen, *see* Hyveid U.
 Henfford, 47, 12, 20.
 Henvelen, 42, 17.
 Henveleu, 40, 17.
 Henwas Adeinawc ab Erim, 108, 12, 16; 109, 23. *cf.* Annwas.
 Hennwen, 307, 20.
 Hettwn Tal Aryant, 112, 7.
 Heveyð ab Don, 59, 13.
 Heveyð Hen, 12, 20; 16; 17; 57, 16, *see* Hyveid; Llys.
- Heveyð Hir, 29, 17; 30, 9; 35, 8.
 Heyngyst, 303, 1.
 Hir Amren, 111, 16; 142, 10.
 Hir Atrwm, 110, 27.
 Hir Eidyl, 111, 16; 142, 10.
 Hir Erwm, 110, 27.
 Hir Peissawc b. Llydaw, 140, 9.
 hobeu, 60, 18.
 Hors, 303, 1.
 Howel ab Emyr Llydaw, 159, 22; 232, 10; 265, 13.
 Howel ab Ieuav, 302, 7.
 Hualo eur Y. P., Tri, 305, 22.
 Huandaw, 103, 9; 138, 25.
 Huarwar ab Avlawn, 111, 3. [9.
 Hueil ab Kaw, 107, 21; 109, 8.
 Hunabwy ab Gwryon, 110, 8.
 Hut Y. P., Teir Priv, 302, 21.
 Hwyrdydwc, 111, 30; 125, 14.
 Hychen, 307, 24.
 Hychtwn Hir, 67, 8, 22.
 Hydwn, 66, 26; 67, 22. [1, 4.
 Hygwyð, 136, 8; 141, 29; 142.
 Hyveid ab Bleidic, 308, 20.
 Hyveid Unllen, 107, 29; 159, 11, 25. *see* Heveyð.
- Iago, 302, 8.
 Iarll Bychan *or* Ieuanc nei Ynywl *see* Kaer Dyff.
 Iarll Trist, Y, 188-189.
 Iarllaeth y Gogleð, 193, 1.
 Iarlles Wedw, 183-185.
 Iarlles y Ffynawn, 175-178; 182; 183; 187; 191-192.
 Iarlles y Kampeu, 223; 227.
 Iason ab Eson, 297, 5.
 Idawc Korð Prydein ab Mynyo, 146-152; 158-160.
 Idic ab Anarawc Wallt Grwn, 29, 16; 35, 8.
 Idon ab Ner, 308, 26.
 Ieuav, 302, 4, 8. [14.
 Indec m. Arwy Hir, 112, 30; 302,
 India, 224, 28.
 India Vawr, 104, 14.

- India Vechan, 104, 15.
 Iona b. Ffreinc, 107, 10.
 Iorwoerth ab Maredud, 144. [22.
 Iskawin ab Panon, 108, 3; 138.
 Iskouan Hael, 108, 3; 138, 19.
 Isperyr Ewingath, 106, 26.
 Iulius, 298, 21.
 Iustic ab Kaw, 107, 15.
 Iwerdon, 26-28; 31-43; 89, 3;
 104, 3; 110, 15, 20; 122, 19,
 28; 124, 11; 134-136; 139,
 18.
- Kachamwri *or* Kacmwri *or*
 Kacymwri, 111, 11; 136, 9;
 140, 28; 141-142.
 Kadavel ab Kynvedw, 308, 20.
 Kadeir Vaxen, 89, 13.
 Kado Hen, 297, 7.
 Kado o Brydein, 123, 1.
 Kadwaladyr Vendigeit, 301, 21;
 305, 23.
 Kadwallawn, 308, 21.
 Kadwallawn ab Beli, 299, 8.
 Kadwallawn Law Hir, 305, 3, 9.
 Kadwallawn Vendigeit ab Katvan,
 300, 10; 302, 4; 306, 29.
 Kadwgawn Vras, 145, 6, 7. [29.
 Kadwr, Iarll Kernyw, 152; 159,
 Kadwry ab Gwryon, 265, 18.
 Kadyrieith ab Porthawr Gandwy,
 246, 18; 258, 15; 286, 24, 27.
 Kadyrieith ab Seidi, 160; 303, 14.
 Kae Nywl, Y, 291; 293-294.
 Kaer, 30 Priv, 297, 18.
 Kaer, 33 Priv, 309, 9.
 Kaer Aber Sein, 88, 20.
 Kaer Alclut, 309, 10.
 Kaer Anoeth, 104, 22; 306, 14.
 Kaer Aranrot, 69-72.
 Kaer Asse, 104, 13.
 Kaer Baris, 109, 28.
 Kaer Beris, 309, 17.
 Kaer Brythach, 104, 18.
 Kaer Brythwch, 104, 18.
 Kaer Dath-yl *or* -al, 59, 11; 63,
 6, 16; 65, 7; 69, 27; 74, 5,
 6; 79, 13; 107, 13.
 Kaer Dawri, 309, 13.
 Kaer Dyff, 250; 260, 11.
 Kaer Dyff, Iarll, 252-257.
 Kaer Evrawc, 309, 11.
 Kaer Gei, 309, 12.
 Kaer Gent, 309, 11.
 Kaer Glini, 128, 20.
 Kaer Golin, 309, 12.
 Kaer Gorcon, 309, 15.
 Kaer Gorgyrn, 309, 15.
 Kaer Gradawc, 309, 17.
 Kaer Grant, 309, 13.
 Kaer Greu, 305, 17.
 Kaer Hawyd, 309, 10.
 Kaer [Hut], 50-52.
 Kaer *or* Kastell Iarllles y Ffyn-
 nawn, 172; 173; 176; 182,
 29.
 Kaer Kusrad, 309, 15.
 Kaer Kynoeth, 305, 18.
 Kaer Lirion, 309, 12.
 Kaer Leon, 309, 15.
 Kaer Llion ar Wysc, 89, 10, 29;
 162, 1; 183; 215, 10, 11; 220,
 24; 232; 236, 7; 244; 249, 30;
 263, 23; 299, 6; 309, 17.
 Kaer Loyw, 131, 9, 27; 210, 15;
 242, 243; 309, 12.
 Kaer Lud, 93, 14.
 Kaer Lundein, 93, 15; 309, 11.
 Kaer Lwytkoet, 309, 14.
 Kaer Lyssydit, 309, 16.
 Kaer Lyr, 309, 10.
 Kaer Mygeid, 309, 16.
 Kaer Nerthach, 104, 18; 106, 28.
 Kaer Nevenhyr, 104, 22.
 Kaer Oeth, 104, 22; 306, 13.
 Kaer R., *see* Ruvein.
 Kaer Se, 104, 13.
 Kaer Seint yn Arvon, 34, 23.
 Kaer Selemion, 309, 16.
 Kaer Siri, 309, 13.
 Kaer Vadon, *see* Bañon.
 Kaer Vyrđin, 89; 309, 14.

- Kaer Urnas, 309, 16.
 Kaer Weir, 309, 17.
 Kaer Went, 309, 13.
 Kaer Widawl Wir, 309, 18.
 Kaer Wynt, 309, 13.
 Kaer Wyrangon, 309, 11.
 Kaer yn Arvon, 89, 6; 309, 14.
 Kaer yr Enryvedodeu, 236, 30;
 237; 239, 27; 240; 243.
 Kaer Ysbidinongyl, 240, 18, 23;
 242, 24.
 Kaer Yspadaden Penn Kawr, 115,
 19; 118-119; 120; 126-127;
 143.
 Kalam m. Idon ab Ner, 308, 26.
 Kalan Ionawr, 103, 8.
 Kalan Mei, 20; 94, 22; 113, 5;
 134, 19.
 Kalch Llasar, 47, 16.
 Kall, 111, 29; 125, 13. *see* Nant.
 Kalcas ab Kaw, 107, 20.
 Kaletwylch, 105, 28; 136, 11.
 Kamlan, 108; 110, 18; 147;
 299, 27; 301, 20; 303, 3;
 305, 21.
 Kampeu, *see* Iarllles. [28.
 Kanhastyr Kanllaw, 106, 30; 123,
 Kantrev Dinodig, 73, 29.
 Kantrev Prydein, 123, 1.
 Kantrev Ros, 62, 28.
 Kantrevi Dyvet, 1, 2; 13, 30;
 25, 9; 44-45, 57; 59, 4.
 Kantrevi Keredigyawn, 25, 12;
 59, 5.
 Kantrevi Morganhwc, 59, 4.
 Kantrevi Seissyllwch, 25, 13. [9.
 Kantrevi yn y Deheu, 59, 2; 63,
 Kantrevi Ystrat Tywi, 25, 11;
 59, 5.
 Karadawc, 308, 14.
 Karadawc ab Bran, 35; 41, 6, 9.
 Karadawc Vreichuras ab Llyr
 Marini, 150, 30; 159, 19; 261,
 9; 306, 23.
 Karcharawr Y. P., Tri Goruchel,
 300, 1; 306, 10.
 Karn Gwylathyr, 132, 30.
 Karnavlawc, 306, 27. [29.
 Karnedyr ab Gouythyon Hen, 108,
 Karnwenhan, 105, 30; 142, 16.
 Karw Purwyn, 245-246; 258;
 263.
 Karw Redynure, 129, 20, &c.
 Karw Un-corn, Y, 241; 242, 25.
 Kas ab Saidi, 110, 14.
 Kasnar Wledic, 25, 17.
 Kasswallawc ab Beli, 308, 15.
 Kaswallawn ab Beli, 41; 45, 27,
 29; 46, 7; 48, 17; 93, 2;
 298; 306, 22. *see* Kadwallawn.
 kastell syberw, 233, 9.
 Kat K. *see* Kamlan.
 Katcor ab Gorolwyn, 306, 5.
 Katraeth, 302, 19.
 Kath Paluc, 308.
 Kavall, 111, 30; 125, 14; 135,
 3, 10; 138, 12; 258, 9.
 Kaw o Brydein, 135; 142.
 Kawr o'r Mynydd, 189-190.
 Kawrdav ab Kradawc, 160, 4;
 302, 26.
 Kedernit Gwynedd, 62, 30; 63, 25.
 Kei ab Kyner (Y Gwr Hir), 105;
 106, 15; 109, 14; 110, 4, 5;
 113-117; 126-134; 152; 160,
 28; 162-166; 168-170; 180;
 181; 197-200; 204; 205; 212-
 215; 219; 265, 19; 284; 303,
 4; 307. *see* Kaer Gei.
 Kei's horse, 307, 1.
 Keirawc, *see* Aber K.
 Kelein Y. P., Tri eur, 116; 305, 1.
 Keli, 110, 18.
 Kelin ab Kaw, 107, 16.
 Kelliwic, 109, 10; 112, 15; 133,
 23; 135, 12; 141, 22; 301, 23.
 Kelydon Wledic, 100, 1; 106, 8.
 Kent, 45, 28. *see* Kaer Gent.
 Kennadeu Arthur, 129-131.
 Kennadeu Erbin, 263-265.
 Kenuerchyn, 192, 20, 21.
 Kerdin, *see* Porth.

- Keredic ab Gwallawc, 307, 4.
 Keredigyawn, 25, 12; 59, 5; 60,
 30; 62, 20; 140, 4; 301, 13;
 302, 7.
 Keri, 62, 23.
 Kernyw, 40, 18; 41, 30; 42, 17;
 104, 1; 108, 1; 109, 10; 110,
 17; 140; 141; 152; 160, 29;
 263, 28; 264, 23; 301, 23;
 307, 20, 24; 308, 25.
 Kerric y Gwydyl, 305, 5.
 Kerwyn, *see* Kwm.
 Kessar, Ul, 298, 21; 302, 30.
 Kessaryeit, 298, 15.
 Kethtrwm Offeirrat, 112, 10.
 Keugan Peillyawc, 305, 1.
 Kevyn Digoll, 151, 3.
 Kevyn Klutno, 71, 25.
 Ki, Tri, 111, 29.
 Kib Vaen, 116, 27.
 Kicva m. Gwynn Gohoyw ab
 Gloyw Wallt Lydan ab K. W.,
 25, 16; 44, 20; 45, 14; 51,
 17; 52, 19; 53, 22; 54-55.
 Kilgwri, *see* Mwyalch K.
 Kilyd ab Kelydon W., 100-102.
 Kilyd Kanhastyr, 106, 29; 123,
 Klas, 298, 8. [29.
 Klas Myrdin, 309, 2.
 klawr gwydbyyll, 235, 16; 240,
 241, 242.
 Kledyv Wrnach Gawr, 125-128.
 Kleis, *see* Porth K.
 Kleis ab Merin, 104, 19.
 Klust ab Klustveinat, 112, 10; 245,
 Klutno, 71, 25. [6.
 Knychwr ab Nes, 106, 18.
 Koch ab Kaw, 107, 18.
 Koet Alun, 63, 27.
 Kolin, *see* Kaer Golin. [18.
 Koll ab Kollvrey, 302, 24; 307,
 Konnyn ab Kaw, 107, 16.
 Korr, 248-250; 252-255; 259;
 260; 265.
 Korr a'r Gorres, Y, 197-200;
 204; 214; 215.
- Koranneit, 94, 18; 96; 97, 24,
 korn evyd, 96. [27.
 Kors *or* Kwrs Kant Ewin, 106,
 30; 123, 26; 134, 24.
 Korsica, Ynyssed, 104, 17. [5.
 Korvan march meibon Eliffer, 301,
 Korvil Bervach, 106, 20.
 Kradawc, *see* Karadawc.
 Kradawc ab Iaen, 107, 13.
 Kreidylat m. Lluđ Llaw Ereint,
 113, 2; 134, 4.
 Kreu, *see* Kaer Greu.
 Kreuwryron, 63, 4.
 Kristinobyl Vawr, 229, 9.
 krofft, 52-54.
 krogil lleidy, 55, 56.
 Kroglith, Gwener y, 236, 13.
 Kruc Galarus, 222-225; 227.
 Kryd, *see* Eurgryd.
 Krynweissat, Trydyd, 98, 13. ? Kyn-
 weissat.
 Kuall, 111, 30; 125, 13.
 Kuan Kwm Kawlwyt, 130, 3.
 Kubert ab Daere, 106, 18.
 Kud, Tri Anvat, 300, 19, *see* Dat-
 kud. [10.
 Kud Y. P., Tri Mat, 42, 26; 300,
 Kueli, 110, 18. [11.
 Kuch, Glynn, 1, 5, 8; 6, 7; 307,
 Kulhwch ab Kilyd, 100-103;
 105-107; 113; 115, 28; 116-
 125; 132, 26; 135, 9; 142-
 143.
 Kulvanawyt ab Goryon, 109, 2.
 Kusrad, *see* Kaer Kusrad.
 Kustennin ab Dyvnedic, 115, 20.
 Kustennin ab Elen, 299, 13.
 Kustennin Heussawr, 116, 17;
 119, 2.
 Kustennin Vendigeit, 299, 9.
 Kustennin Vychan ab Kus. Ven-
 digeit, 298, 27.
 Kwm Kawlwyd, 130, 3, &c.
 Kwm Kerwyn, 138, 16.
 Kwrs, *see* Kors Kant Ewin.
 Kyhoret eil Kynan, 306, 25.

- Kyledyr Wyllt ab Nwython, 134; 141, 3.
 kylleill, saethu, 108, 26; 164; 171; 179; 216, 10.
 Kymry, 34; 137, 28; 281, 23; 303, 21; 308, 14, 22.
 Kynan ab Eudav, 88, 23; 90, 17, 21; 91, 22, 30; 92, 4.
 Kynan Garwyn 306, 25. [11.
 Kyndelic Kyvarwyd, 106, 17; 114.
 Kyndrwyn ab Ermit, 107, 28.
 Kynedyr Wyllt ab Hettwn Glavyrawc, 124, 19. Cf. Kyuedyr.
 Kynghor Y. P., Tri Anvat, 302, 29.
 Kynhaval ab Argat, 303, 15.
 Kynlas ab Kynan, 139, 4.
 Kynlleith, 145, 7.
 Kynnwrlic Vrychgoch, 145, 5.
 Kynnwyl Sant, 108, 9.
 Kynoeth, *see* Kaer Kynoeth.
 Kynon ab Klydno, 162-172; 179-180.
 Kynvael *or* Kynwael, 74, 15; 76, 28; 79, 24; 80, 25; 81, 7.
 Kynvelyn Drwsgyl, 301, 10; 304.
 Kynwas ab Kaw, 107, 19. [11.
 Kynwas Kurvagyl, 106, 26; 138, 4.
 Kynweissat, Seith, 35, 12.
 Kynweissyeit Y. P., Tri, 302, 25.
 Kyuedyr Wyllt ab Hettwn Tal Aryant, 112, 7.
 Kyverthwch, *see* Riw K.
 Kyvlavan, Teir Mat, 303.
 Kyvwlich, 111, 26; 125, 9.
 Kynyr Keinvarvawc, 109, 13.

 Limwris, Iarll, 288-290.
 Lotor, 104, 14.
 Lunet, 173-177; 187; 188; 190.
 Lwndrys, 93, 16. [28.

 Llacheu ab Arthur, 159, 28; 302, 138, 27; 245, 4.
 Llamrei kassec Arthur, 135, 4; 142, 14.

 Llan Veir, 308, 4.
 Llan Silin, 302, 2.
 Llara ab Kasnat Wledic, 160, 2.
 Llary ab Kasnar Wledic, 107, 23.
 Llary ab Yryv, 301, 15.
 llannerch, 1; 166; 167; 169; 171; 195-196; 204; 209; 287, 15; 293.
 Llashar ab Llaesar Llaesgygywd, 35, 10.
 Llasar Llaesgygywd, 47, 15, 18.
 Llassar Llaesgyvnewit, 31, 23.
 Llawzrodet Varvawc, 108, 1.
 Llawzrodet Varyvawc, 159, 29.
 Llawr eil Erw, 107, 25.
 Llech Echymeint, 300, 4; 306, 16.
 Llech Elidyr, 300, 27, 28.
 Llech Gronw, 81, 8.
 Llech Las, Y, 147, 30.
 Llemennic, 306, 4. [11.
 Llenlleawc Wydel, 110, 13; 136.
 Llenuleawc Wydel, 109, 2.
 Lles Amher: Ruv: 299.
 Llew Llaw Gyffes, 68-81; 303, 6; 305, 16; 306, 23; 308, 17.
 Llleuyls ab Beli Mawr, 93-99.
 Llew Ll. G., *see* Llew; Nant.
 Llew, 186-192; 215, 216.
 Llewei m. Seitwed, 302, 16.
 Lleyn Erythlyn, 302, 20; 305, 7.
 Lli, 35, 17.
 Lliaw ab Nwyvre, 298, 12.
 Llinon, 36, 16, 17.
 Llirion, *see* Kaer L.
 Lliwan, *see* Llynn. [110, 12.
 Lloch Llaw Wynnyawc, 107, 2;
 Lloeg-yr *or* -er, 45, 28; 47, 11, 12; 49, 13; 52, 3, 5; 55, 10; 144, 14; 270; 303, 23; 304, 29; 308, 10, 23.
 Llofuan Llaw ðivro, 303, 28. [29.
 Llongat Grwm Vargot Eidin, 303,
 Llouyon, 307, 28, 30.
 Lluagor, 306, 23.
 Lluber Beuthach, 106, 19.
 Lluchet, 112, 2; 125, 16.

- Lluđ ab Beli Mawr, 93-99; 300,
 Lluđ Llaw Ereint, 131, 19. [15.
 Lluđ Llurugawc, 308, 13.
 Lluđ, *see* Kaer Luđ.
 Llundain, 26, 2; 40, 11, 20; 41,
 6; 42, 23, 25; 44, 3, 4; 93;
 300, 12. *see* Kaer Llundain.
 Lluyd march Alser, 307, 2.
 Llwhch Ewin, 139, 27.
 Llwhch Ll. W., *see* Lloch.
 Llwhch Tawy, 140, 1.
 Llwybyr ab Kaw, 107, 18.
 Llwydawc Govynnyat, 139-140.
 Llwydeuab Kelcoet, 110, 8; 136, 16.
 Llwydeu ab Nwython, 109, 6.
 Llwyrr ab Llwyryon, 121, 29.
 Llwyrrydwc, 112, 1; 125, 15.
 Llwyrr ab Kilcoet, 57, 12.
 Llwyrrkoet, *see* Kaer Llwyrrkoet.
 Llychwr, 139, 10.
 Llychlyn, 104, 16; 151, 13; 160,
 6; 297-298.
 Llydaw, 92, 7; 107, 24; 134, 25;
 136, 20; 140, 9; 298, 29.
 Llygatruđ Emys, 108, 30; 140, 10.
 Llynghes Gyniweir Y. P., Teir,
 301, 14.
 Llynghesswr Y. P., Tri, 303, 10.
 Llynn Lliwan, 140, 25.
 Llynn Llyw, 130, 23; 131, 4.
 Llynn y Morynyon, 79, 27.
 Llynn y Peir, 32, 1.
 Llyr Lledyeith, 300; 306, 10.
 Llyr, *see* Kaer Llyr.
 Llys Arthur, 103-104; 128, 11;
 152, 6; 162, 6; 177; 178; 187;
 191-195; 197-205; 214; 215;
 218-220; 234; 238; 242;
 256-258; 261-268; 301, 22.
 Llys Arthur, Tri Anvodawc, 306.
 Llys Arthur, Tri Anwyl, 308, 10.
 Llys Arthur, Tri Chatvarchawc,
 308, 10. [306, 3.
 Llys Arthur, Tri Thrwyđedawc,
 Llys Brenhin y Diodfeiveint, 223.
 Llys Heueyd Hen, 12; 14; 57, 16.
 Llys Iarlls y Kampen, 226-7.
 Llys Medrawt, 301, 27.
 Llys Owein, 292, 1.
 Llys Pryderi, 61.
 Llys y Brenhin Kloff, 232, 29.
 Llys y Gwiđonot, 211, 5.
 Llys Yspadaden, *see* Kaer Ysp:
 Llysgatruđ, *see* Llygatruđ.
 Llyssydit, *see* Kaer L.
 llythyr bygwth, 89, 27.
 Llythyr Maxen, 90, 3.
 Llyw, *see* Llynn Llyw.
 Llywarch Hen, 304, 20; 306, 4.
 Mab Alun D., *see* Dyvyr.
 Mab Beli, 304, 5.
 mab eillt, 77, 30.
 Mab Gwryon, 106, 25.
 Mab Saidi, 106, 25.
 Mabon ab Dewengen, 306, 6.
 Mabon ab Mellt, 134, 25; 135, 1.
 Mabon ab Modron, 124; 128-
 132; 140, 23; 141, 1; 159,
 24; 300, 2; 306, 11.
 Mabsant ab Kaw, 107, 17.
 Mackwy Mut, *i.e.* Peredur, 220, 14.
 Madawc ab Brwyn, 305, 1.
 Madawc ab Mareduđ, 144.
 Madawc ab Run, 304, 28.
 Madawc ab Teithyon, 139, 1.
 Madawc ab Twr Gadarn, 245.
 Mael ab Roycol, 107, 5.
 Maelawr, *see* Riw Vaelawr.
 Maelgwn, 305, 23; 308, 27.
 maen, 149; 173; 222; 224; 226;
 228; 230.
 Maen Du, 308.
 Maen Tyvawc, 64, 26.
 Maenawr Koet Alun, 63, 27. [1.
 Maenawr Pennard, 63, 26; 78,
 Maer, *see* Dyvneint; Kernyw;
 Odgar. [19.
 Maes Argyngroec, 146, 20; 148,
 Maes Gwenith, 307, 26.
 Maelwys ab Baedan, 106, 17.
 Manaw, 309, 7.

- Manawydan ab Llyr, 26; 28; 30; 38-41; 44-58; 107, 23; 140, 28; 304, 20.
 Manawydan ab Lluŕ, 308, 16.
 manec, 54; 115; 116.
 March ab Meirch-awn *or* -yon, 151, 14; 159, 18; 303, 11; march koch, 226, 18. [307.
 March, Y. P., Tri Anreith, 306, 27. [2.
 March Y. P., Tri Gorderch, 307,
 March Y. P., Tri Phenn, 307, 5.
 March Y. P., Tri Phriv, 306, 24.
 March Y. P., Tri Rodedic, 306, 21.
 Marchawc y Ffynawn, 168-169; 172; 174.
 Marchawc y Kae Nywl, 294.
 Marchlwyth Y. P., Tri, 300, 25.
 Math ab Mathonwy, 50; 59; 60; 63-68; 73; 74, 5; 77; 79; 302, 21.
 Matholwch Wydel b. Iwerdon, 27-37; 42, 13; 301, 17.
 Mathuthauar, 297, 17.
 Mawdwy, 145, 6.
 Maxen Wledic, 82-92; 298, 9.
 Mederei Badellvawr, 302, 17.
 Medrawt, 147; 299; 301, 22; 303, 3, *see* Llys M.
 Medyr ab Methredyd, 112, 13.
 Meibon Gwawrdur Kyruach, 106, meibon eillon, 308, 18. [28.
 Meibon Eliffer, 301, 5.
 Meibon Grythmwl W., 301, 11.
 Meibon Llŵch Llaw W., 110, 12.
 Meibon Paluc, 308, 6.
 Meigen, 302, 2.
 Meilic ab Kaw, 107, 18.
 Meinlas, 306, 21. *see* Pwyth M.
 Meirch, Tri, 111, 30.
 Mel Ynys, Y, 309, 3.
 Melenryt, Y, 64, 8, 26.
 melineu, 228, 229.
 Melinyd, 228-231.
 Melyn Gwanwyn, 121, 9.
 Melyngan Gamre, 306, 22.
 Menei, *see* Aber.
 Menw ab Teirgwaed, 107, 7, 26; 114, 19; 115, 11; 119, 13; 135; 140, 25; 160, 3; 302, 23.
 Merch, Iarll Rägwy, 181, 16.
 Merched Eur Dyrchogyon, 112,
 Merched, Teir, 112, 3. [21.
 meredic, 115, 18; 126, 6.
 Messur y Peir, 136, 17.
 Meudwy, 211, 9.
 Mened, 308, 13.
 Mil Du ab Ducum, 104, 20.
 Milwyr Y. P., 128, 18; 131; 133, 28; 140, 14.
 moch, 60-65; 112; 136; 137; 139; 307.
 Mochdrev, 62.
 Mochnant, 62, 27.
 modrwy, 116; 117; 149, 11; 173, 12; 183, 14; 196; 197; 218, 27; 219, 1; 234, 26, 29.
 Moelure, 145, 6.
 Mon, 87, 13; 300, 28; 305, 5; 308; 309, 7.
 Mor Groec, 298, 8.
 Mor Iwerdon, 89, 3; 139, 17.
 Mor Ruđ, 89, 3.
 Mor Terwyn, 110, 12.
 Mordav Hael ab Servan, 304, 13.
 Mordwyt Tyllyon, 39, 18, 19.
 Moren ab Iaen, 107, 12.
 Moren M. *see* Moryen.
 Morgan Mwynvawr, 303, 7.
 Morganhwc, 59, 4; 71, 30.
 Morgant Hael, 109, 5.
 Morgant Tut, 261; 286-287.
 Morvran eil Tegit, 108, 4; 159, 30; 304, 26.
 Morwyn Bengrech Đu, 232-233; 236, 6; 240-242.
 Morwyn, Teir, 112, 4.
 Morvuđ m. Uryen Reget, 112, 30.
 MoryenManawc, 106, 23; 159, 28.
 Mul Melyn, 232, 12.
 Mur y Kastell, 74, 1; 79, 21.

- Muryel, 40, 8.
 Mwyalch Kilgwri, 129, 8, 11.
 Mygdwn march G. *see* Gwynn M.
 Mygeid, *see* Kaer Mygeid.
 Mynach Nawmon, 301, 1.
 Mynachesseu, Y, 206, 207.
 Myngan, 302, 2.
 Mynneu, 299, 17.
 Mynogan, 26, 9.
 Mynyđ Amanw, 139, 20.
 Mynyđawc, 302, 18.
 Mynyw, 138, 2.
 Myr, 110, 6; *cf.* Trachmyr.
- Nadolic, 164, 20; 244, 3.
 Nant Kall, 63, 30.
 Nant y Llew, 78, 20.
 Nawmon, 301, 1.
 Neb ab Kaw, 107, 20.
 Neges o Bowys, Teir, 302, 1.
 Neol Kynn Kroc, 113, 6. [25.
 Nerth ab Kedarn, 107, 9; 159,
 Nerthach, *see* Kaer N.
 Neuet, 112, 2. *Cf.* Vynet.
 Nevenhyr, *see* Kaer N.
 Nillystwn Trevan, 145, 3. [39, 2.
 Nissyen ab Euroswyđ, 26, 6, 12;
 Nodawl Varyv Twrch, 108, 2.
 Normandi, 136, 20.
 Nuđ Hael ab Senyllt, 304, 13.
 Nwython, 134, 11. [15.
 Nynnyaw ab Beli M., 93, 2; 121,
 Nyver, Glynn, 138, 13, 15.
 Nywl, 46, 18; 51, 15, *see* Kae.
- Och, 112, 1; 125, 15.
 Odgar ab Aed, 122, 19, 28; 134,
 28; 135, 26; 136, 3, 6.
 Odyar Franc, 244, 14; 265, 19.
 Oeth, *see* Kaer Oeth.
 Offeirad, 55; 56, *see* Kethtrwm.
 Ogov y Widon, 141–142.
 Ol ab Olwyđ, 112, 16.
 Olwen m. Yspadaen P., 102, 3,
 8; 106, 13; 113, 19; 115,
 23; 117; 118, 18; 143, 3, 5.
- Ondyaw ab Duk Bwrgwin, 265,
 12; 267, 28.
 Openn? *see* Penn.
 Osla *or* Ossa Gyllellvawr, 109, 28;
 140, 27; 141, 11; 150, 24;
 159, 12; 160, 21.
 Ovan ab Kaw, 107, 16.
 Owein ab Maxen, 302, 26.
 Owein ab Nuđ, 261, 10.
 Owein ab Uryen, 153–159; 162
 –163; 170–192; 194; 199;
 205, 3; 220; 232, 9; 300, 7;
 306, 8, 28.
 Owein Gwyned, 302, 7.
 Owein Iarll, 292; 293; 295.
- Palvawt Branwen, 43, 13, 16.
 Palvawt, Teir Gwith, 301, 16.
 Palvawt, Tryded Anvat, 43, 14.
 Paluc, 308.
 Panawr Pen Bagat, 110, 16.
 Paris ab Priav, 297, 5.
 Paris b. Ffreinc, 109, 27.
 Pasc, 164, 20; 237, 4; 244, 2.
 Peibaw, 121, 15.
 Pebin o Đol Pebin, 59, 9.
 Peir Arthur 136, 10.
 Peir Dateni, 31; 39–40
 Peir Diwrnach Wyđel, 122, 18;
 135, 26; 136.
 Pelymyawc, 138, 30. [dun.
 Penardim m. Beli, 26, 9. *Cf.* Ar-
 Pendaran Dyvet, 24; 35, 10;
 41, 15; 307.
 Pengwaded, 104, 1.
 Penn ab Nethawc, 134, 10.
 Penn Bendigeit Vran, 300, 11, 23.
 Penn Blathaon, 109, 11.
 Penn Hynev Kernyw, 108, 1.
 Penn Pingon, 103, 10; 138, 25;
 245, 4.
 Penn Rianed, Y. P., 112, 113.
 Pennant Govut, 123, 7; 141, 25.
 Pennard yn Arvon, 63, 15, 26.
see Maenawr Pennard.
 Pennkerđ, 61, 7.

- Pennllembhidyd Iwerdon, 110, 19.
 Penllwyn, 1, 6.
 Penllynn, 74, 13; 77, 22; 80, 9;
 305, 15.
 Pennryn Hawstin, 307, 24.
 Penvro, 40, 16; 41, 26; 307, 29.
 Pentir Gamon, 109, 3.
 Percos ab Poch, 106, 19.
 Peredur Paladyr Hir ab Evrawc,
 159, 24; 193-243; 265, 16;
 301, 6; 305, 17.
 Peredur's foster sister, 203, 204.
 Peredur's mother, 193-5; 203.
 Petrylew Mynestyr, 301, 2.
 Polixena m. Priav, 297, 11.
 Porford, 144, 2.
 Post Kat Y. P., Tri, 304, 10.
 Porth Kerdin, 136, 17.
 Porth Kleis, 138, 1.
 Porth, 54 Priv, 309, 8.
 Porthawr Gweith Perllan Bangor,
 Tri, 304, 27.
 Powys, 60, 13; 62, 26; 77, 29;
 144; 145; 159, 4; 302, 1.
 Pren Hir ac hanner yn llosgi, 225;
 Prens Glas, 167; 168; 171;
 172; 180.
 Presseleu, 18, 2; 138, 7.
 Prydein, 109, 11; 110, 13; 111,
 25; 123, 1; 135, 4, 6; 142,
 18, 23; 148, 1; 160, 13.
 Prydein ab Aed M., 309, 4.
 Pryderi ab Pwyll P. A. (*see* Gwri
 Wallt Euryn), 24-25; 40, 7;
 44-52; 57-64; 66, 3; 307, 7.
 Prytwenn (Llong Arthur), 105, 28;
 132, 12; 136, 1; 137, 30.
 Pryv du or Garn, 222; 223; 228.
 Pumlumon, 132, 29. [1.
 Pump Ran Iwerdon, 43, 10; 137,
 Pwynt Perved Y. P., 96, 29; 97, 30.
 Pwyll Pendevic Dyvet, 1-25. *or*,
 Pwyll Penn Annwn, 8, 12; 14,
 24; 19, 16; 22; 24, 7; 25, 8;
 57, 16; 307, 10.
 Pwyth Meinlas, 303, 1.
- Raawt eil Morgant, 300, 9; 307,
 5. *Cf.* Ryawd.
 Rac Kaer Glini, 128, 20.
 Rac Ynys, Teir, 89, 3; 110, 3;
 113, 3; 136, 19.
 Rac Ynys, Teir Priv, 309, 5.
 Rac Ynys, Seith-ar-ugeint, 309, 5.
 Racymwri, *see* Kacymwri.
 Rathtyeu m. Unic K., 112, 23.
 Redynawc, *see* Tal y R.
 Redynure, *see* Karw.
 Reidwn ab Beli, 108, 3.
 Reidwn ab Eli Atver, 138, 18.
 Reidwn Arwy, 107, 30.
 Relemon m. Kei, 112, 24.
 retkyr hwch, 100, 13.
 Reu Rwyd Dyrys, 110, 6.
 Riannon m. Heveyd Hen, 8-20;
 22-24; 40, 13; 44, 17; 45;
 51, 2, 4; 52, 25; 57; 58.
 Riein Arthur, Teir Priv, 302, 11.
 Rieni, Tryded Priv, 27, 30; 29, 23.
 Rinnon Rin Barnawt, 123, 16.
 Riogan *or* Riogoned ab b. Iwer-
 don, 159, 21; 265, 11.
 Riw Gyverthwch, 307, 30.
 Riw Vaelawr, 301, 13.
 Riwallawn ab Uryen, 305, 6.
 Riwallawn Wallt Banhadlen, 302,
 27; 305, 23.
 Ronabwy, 145-152, 158-161. [2.
 Ronnwen Baganes, 300, 21; 303,
 Rongomyant, 105, 29.
 Rore m. Usber, 302, 17.
 Ros, 62, 28; 302, 20; 305, 8.
 Rotwyd Arderys, 302, 19.
 Rud Broen Tuth Bleid, 306, 26.
 Rudlan Teivi, 61, 1.
 Rudlwm Gorr, 302, 24.
 Rudvoawc Y. P., Tri, 303, 5.
 Ruduyw Rys, 140, 7.
 Run, 305, 23,
 Run ab Beli, 303, 6. [7.
 Run ab Maelgwn G., 160, 9; 300,
 Run ab Nwython, 109, 6.
 Run Rudwern, 110, 7.

- Ruvein, 82, 1, 7; 85-92; 298; 299; 308, 16.
 Ruawn Pebyr, *or* Pybyr ab Deorthach *or* Dorarth Wledic, 106, 22; 148; 149, 16; 159, 10, 20; 300, 8.
 Ruawn Penyr Drahwac, 304, 18.
 Ruawn Pevyr ab Gwydno, 305, 2.
 Ryawd eil Morgant, 159, 30. *Cf.* Raawd. [12.
 Ryderch Hael ab Tutwal T., 304,
 Ryfuerys Penn Kynyđ, 245, 28; 246, 28.
 Rymi, 111, 7; 132, 5.
 Rysswr A., *see* Gwennwynwyn.
 Rysswyr Prydein, 140, 27.
 ryt, 3, 17; 5, 6, 13.
 Ryt ar Wysc, 249, 30.
 Ryt Wilure, 144, 20.
 Ryt y Groes, 146, 21; 148; 149; 15; 151, 4.
 Ryt Ychen, 46, 8; 97, 30.

 Sach, 104, 13.
 Saesson, 298, 25; 299, 22; 300; 305, 6.
 Salach, 104, 13.
 Samson Vinsych, 107, 22.
 Sande Bryd Angel, 108, 7.
 Saranhon ab Glythwyr, 107, 25.
 Sarff, 186; 218-219. [18.
 Sawyl Benn Uchel, 112, 7; 304,
 Se, *see* Kaer Se.
 Sein, *see* Aber Sein; Kaer A. S.
 Seint, *see* Kaer Seint.
 Seint Iwerdon, 136, 24.
 Seissyllwch, 25, 13.
 Sel ab Selgi, 107, 11.
 Selemion, *see* Kaer S.
 Selen ab Kynan, 306, 8. [304, 7.
 Selyv ab Kynan Garwyn, 159, 4;
 Selyv ab Sinoit, 107, 8.
 Serygei Wydel, 305, 5. [22.
 Sgavynell ab Dissynyndawt, 303,
 Sgilit Yscawntroet ab Erim, 108,
 13, 18.

 Siawn ab Iaen, 107, 13.
 Sibli Doeth, 297, 7.
 Silin, 302, 2.
 Sinoch ab Seithvet, 107, 3.
 Siri, *see* Kaer Siri.
 Sol, 110, 20, 21. *See* Din.
 Solor ab Urnach W., 301, 16.
 Sompson Gadarn, 297, 3.
 Sugyn ab Sucnedyđ, 111, 8.
 Sulyen ab Iaen, 107, 12.
 Sulgwyn, 244, 3; 245, 7; 263, 23.
 Syvwilch, 111, 26; 125, 10.

 Tal Ebolyon, 31, 19; 40, 23.
 Tal y Redynawc Du, 111, 25.
 Taleithawc, Y. P., Tri, 303, 4.
 Talhaearn, 304, 2. [22.
 Talyessin Penn Beirđ, 40, 8; 107,
 Tannwen m. Gweir Dathar Wen-
 nidawc, 112, 25.
 Tarawc Allt-klwyd, 138, 18.
 Tathal Twyll Goleu, 106, 17.
See Kaer Dathal.
 Tavawt Hir, 306, 28.
 Tawy, 140, 12. *See* Llwhch.
 Tecuan Gloff, 109, 4.
 Tegyr Talgellawc, 109 5.
 Teirnon Twryv Bliant, 20-24;
 109, 4.
 Teithi Hen ab Gwynhan, 108, 23.
 Teivi, 61, 1.
 Teleri m. Peul, 112, 29.
 Telyn Teirtu, 122, 13.
 Teregut ab Iaen, 107, 11.
 Teulu Arthur, 137, 3; 170, 22;
 177, 22; 197-199; 205; 211,
 20; 219-220; 232-233; 243;
 Teulu Gwrgi, 305, 16. [267.
 Teulu Kleis ab Merin, 104, 19.
 Teulu Pryderi, 64, 10.
 Teulu, Trydyđ Aniweir, 80, 23.
 Teulu, Y. P., Tri Anniweir, 305, 14.
 Teulu, Y. P., Tri Diweir, 305, 8.
 Teulu Y. P., Tri Hualogeon, 305, 3.
 Teyrn Y. P., Tri Gwyn, 300, 7.
tournament described, 252-253.

- Trachmyr, 110, 7; 138, 9; 140, 4.
 Traeth-mawr, 64, 7.
 Trahawc, Y. P., Tri, 304, 17.
 Trevan, 145, 3.
 Tringat, 132, 7.
 Tro, 297, 11.
 Twrch ab Annwas, 107, 10.
 Twrch ab Periv, 107, 10; 159, 25.
 Twrch Llavin, 139, 22.
 Twrch Trwyth ab Tared Wledic,
 123-125; 135-141.
 Tywi, 59, 5.

 Uchdryt Varyv Draws, 111, 19.
 Uchtrut Ardywat Kat, 106, 25.
 Uchtryt ab Erim, 108, 11.
 Uffern, 106, 28; 123, 8; 141, 26.
 Ul Kessar, *see* Kessar.
 Unbenn Deivyr a Bryneich, Tri,
 303, 16. [12.
 Unbenn Llys Arthur, Tri, 303,
 Unbenn Trydyd Lledyv, 44, 11.
 Unbenn, Y. P., Tri Lledyv, 44,
 11; 304, 19.
 Unbenn Y. P., Tri Tharw, 303, 14.
 Unic Glewyscwyd, 30, 9; 35, 8.
 Urdawl Benn, 42, 12.
 Urnas, *see* Kaer Urnas.
 Uryen ab Kynvarch, 303, 28;
 304, 11.
 Uthur Pendragon, 298, 28; 299,
 1; 302, 22.

 Velenryt, 64, 8, 26.
 Vergaed, 308, 2. [3.
 Vreat, Prince from the North. 308,
 Vreuzi Vawr, 89, 12.
 Vynet, 125, 16. *Cf.* Neuet.

 Weir, Ynys, 309, 7. *See* Kaer.
 Wilure, *see* Ryt Wilure.
 Wlch Min Ascwrn, 35, 9.
 Wrnach Gawr, *see* Gwrnach G.
 Wryron, Teir, 112, 2.

 Wryron Kledyv D., 125, 10.
 Wysc, 220, 24; 247, 9; 249, 30;
 263. *See* Ryt; Kaerlleon.

 Ychen Bannawc, 121, 12.
 Ychen Gwlwlyd Wineu, 121, 5.
 Ynawc Grudyeu ab Muryel, 40, 8.
 Yngharat Law Eurawc, 205-208;
 215, 12; 220, 15.
 Ynyr, deu, 104, 15.
 Ynys, *see* Mel; Rac; Weir.
 Ynys Prydein, 87-94; 96; 97;
 99; 109; 112; 136; 147;
 149; 164; 165, 4; 170, 3;
 183; 201; 205; 263; 297;
 309. *See* Gwyr.
 Ynys Prydein, Teir, 110, 2.
 Ynys y Kedyrn, 27, 22; 28, 7;
 29, 24; 36-41; 44, 9.
 Ynys y Kedyrn, Teir, 113, 3.
 Ynysed Groec, 160, 20.
 Ynywl, 250-257.
 Yrp Luydawc, 297, 14.
 Ysbidinongyl, 242, 24. *See* Kaer Y.
 Yscolheig, 55.
 Yscotteit, 299, 23.
 Ysgwyd, Teir, 111, 27; 125, 11.
 Yskithyr Yskithyrwyn Penn Beird,
 122, 23; 135.
 Yskithyrwynn Penn Beid, 134, 30;
 135, 11; 138, 14.
 Yskudyd, 111, 22.
 Yskyrdav, 111, 22.
 Yspadaden Penn Kawr, 115; 117-
 121; 132, 26; 135, 9; 142;
 143. *See* Kaer Ysp.
 Yspaen, 158, 11.
 Ysperin ab Fflergant b. Llydaw,
 107, 24.
 yspydawt, 42, 12; 43, 15, 18.
 Ystrat Tywi, 25, 12; 59, 5.
 Ystrat Yw, 140, 8.
 ystwffwl, 202.

Cross References.

b. = brenhin ; *ep.* = epithet ; *f.* = father.

- Ab *b.* Iwerdon, *f.* of Gwittart ;
 Riogan.
Adeinawc, *ep.* of Ann- or Henwas.
 Aed M., *f.* of Odgar ; Prydein.
 Aeddan, *f.* of Gavran.
 Aer, *f.* of Eidoel.
 Alan, *f.* of Digniv.
 Alar, *f.* of Digon.
Alarch, see Gwenn.
Allt-klwyf, *ep.* of Tarawc.
 Alser, see Lluyd.
 Alun *f.* of Dyvyr. See Koet.
 Amheibyn, *f.* of Eiryn Wych.
 Amherawdyr, see Arthur ; Lles ;
 Maxen.
 Anarawc Wallt G., *f.* of Idic.
 Anaw Kyrđ, see Eliuri.
Angel, see *Pryd Angel*.
 Aniweir, see Teulu.
 Anlawđ W., *f.* of Goleuđyđ.
 Annwas, *f.* of Twrch.
Annwyn, see Arawn ; Pwyll.
Anval, see Bwyellawt ; Datkuđ ;
 Ergyt ; Kuđ ; Palvawt.
Arđywaf Kat, *ep.* of Uchtryt.
 Argat, *f.* of Kynhaval.
 Arthur, *f.* of Amhar ; Gwydre ;
 Llacheu. See Gwenhwyvar ;
 Gwrađeđ ; Gwreic ; Kennadeu ;
 Llamrei ; Llys A., Peir A., *Pen-*
saer ; Prytwen ; Rien ; Rysswr ;
 Teulu.
 Arwy, *f.* of Indec ; *ep.* of Reidwn.
Ascwrn, see *Min Ascwrn*.
Astrus, *ep.* of Gwydneu.
 Atheu, *f.* of Gusc.
- Atver*, *ep.* of Eli.
 Avlawn, *f.* of Huarwar.
 Awstin, see Pennryn.
- Baeddan, *f.* of Maelwys.
Bagat, see Penn.
Banhadlen, see *Gwallt B.*
Bannawc, *ep.* of Elen. See Ychen.
Barđ, *ep.* of Arouan ; Auan ;
 Degynelw ; Golyđan.
Bargot, see *Krwm V.*
Barnawt, see *Rin B.*
Barwawc, *ep.* of Dillus ; Llawn- or
 Llawuroded.
Baryw Draws, *ep.* of Uchdryt.
Baryw Twrch, *ep.* of Nodawl.
 Beđ, *f.* of Einyawn.
 Bedrawt, *f.* of Bedwyr.
 Bedwyr, *f.* of Amhren ; Eneuawc.
Beidawc, *ep.* of Anoeth.
 Beli Mawr, *f.* of Aryanrot ; Kad-
 wallawn ; Kaswallawn ; Lleuel-
 ys ; Lluđ ; Nynnyaw ; Penard-
 im ; Reidwn ; Run.
Bendigeit, *ep.* of Bran ; Gwerthev-
 yr ; Kadwaladyr ; Kadwa-
 llawn ; Kustennin. See Penn B.
Bervach, *ep.* of Korvil.
Beuthach, *ep.* of Lluber.
 Bleidic, *f.* of Hyveid.
Bliant, see *Twryw B.*
Bradawc, *ep.* of Hacarnwed.
 Bran B., *f.* of Karadawc.
Bras, *ep.* of Kadwgawn.
Breich Hir, *ep.* of Awydawc.
Brenhin, *ep.* of Doget.

Brwyn, *f. of* Madawc.
Brychgoch, ep. of Kynnwric.
 Bryssethach, *f. of* Brys.
Bychan, ep. of Gwiffert; Iarll
 Kaer Dyff; India; Kustennin.
 Byneu, *see* Benyn.

Chware, *see* Broch; Gwyðbwyll.

Da Gyveð, ep. of Gwynn.
Da Reimat, ep. of Gwynn.
 Daere, *f. of* Kubert.
 Dalldav, *see* Fferlas.
Dallpen, ep. of Dallwyr.
 Dateni, *see* Peir.
 Dauyð, *f. of* Absolon.
 Deheu, *see* Gwyr; Kantrevi.
 Denmark, *see* Gwyr D.
 Deorthach W., *f. of* Ruawn.
 Dewengen, *see* Mabon.
Diessic Unbenn, ep. of Dwnn.
 Dinlleu, *see* Dinas.
 Dinodig, *see* Kantrev.
 Diodeiveint, *see* Brenhin; Llys.
 Dissynyndawt, *f. of* Diffeidell;
 Gwall; Sgavynell.
Divro, see *Llaw Divro.*
Doeth, ep. of Sibli.
 Don, *mother of* Amaethon; Aran-
 rot; Gilvaethwy; Govannon;
 Gwydyon; Heveyð.
Drythyll, ep. of Ednyvedawc.
 Du, *see* Maen; Mil; Morwyn.
 Duk B., *f. of* Ondyaw.
 Dukum, *f. of* Mil Du.
 Dyrus, *see* Ruyð D.
Dyvet, ep. of Alun; Pendaran
 Pwyll; *see* Kantrevi.
 Dyvnedic, *f. of* Kustennin.
 Dyuynwal, *f. of* Bran.

Ebrei, *f. of* Gwrduial. *Cf.* Euri.
 Eidin, *ep. of* Klydno; Llongat.
 Echel V. T'wll, *f. of* Gobrwy;
 Gronw.
 Echymeint, *see* Llech.

Ednyvedawc D., *see* Ellyll.
 Edwin, *see* Grei.
Eidin, ep. of Klydno; Llongat.
Ellon, ep. of Dylan.
 Elen, *mother of* Kustennin.
 Eli Atver, *f. of* Reidwn.
 Elidyr, *see* Du y M., Llech.
 Eliffer, *f. of* Peredur: *see* Korvan
 Emyr Llydaw, *f. of* Howel.
 Emys, *see* Llygatrud.
 Endawt, *f. of* Gwyl.
Ennwir, see *Gwrhyt E.*
 Enryuedodeu, *see* Kaer yr E.
 Erbin, *f. of* Dyuel; Erit; Ge-
 reint. *See* Kennadeu E.
Ercint, see *Gwallt; Gwrych; Llaw.*
 Eri, *f. of* Greit.
 Erim, *f. of* Eus; Henbetestyr;
 Henwas Ad., Sgilti; Uchtryt.
 Ermit, *f. of* Gwynn; Kyndrwyn.
 Eruyll, *f. of* Ffodor.
 Erw, *f. of* Llawr.
Eskob, ep. of Betwini. *See* Llwy.
 Esni, *f. of* Gwynn.
 Eson, *f. of* Iason.
 Eudav, *f. of* Adeon; Elen Luy-
 dawc; Kynan.
 Euengat, *f. of* Heiden.
Eur, see Hualo; Kelein; Kryð.
 Euri, *f. of* Dillus V.
Eurawc, see *Llaw E.*
 Euroswyð, *f. of* Nissyen.
 Evrawc, *f. of* Peredur.
Ewingath, ep. of Isperyr.

Fflam, ep. of Ffleudur.
Ffleissawc, ep. of Edelfflet.
 Fflergant, *f. of* Ysperin.
 Ffreinc, *see* Gwilenhin; Gwilim;
 Iona; Paris.
 Ffynnawn, *see* Du; Iarlls;
 Marchawc.

Galarus, *see* Kruc.
Galouyð, ep. of Greidyawl.
Gandwy, see *Porthawr.*

- Garanhir*, ep. of Gwydneu.
Garwlwyd, ep. of Gwrgi.
Garwyn, ep. of Kynan.
Gavaelvawr, ep. of Glewlwyd.
Geirioed, f. of Geir.
Gereint, f. of Adwy; Erinit.
Gerenhir, f. of Berwyn.
Glas, see Llech; Prenn.
Glavyrawc, ep. of Hettwn.
Glew, ep. of Dreon.
Glewlwyd Gavaelvawr, see Gogigwr; Huandaw; Penn Pinghon.
Glewyscwyd, ep. of Unic.
Gloyw W. L., f. of Gwynn Gohoyw. See Gwynn Gloyw.
Glythwyr, f. of Saranhon.
Godol, f. of Ffleudur Fflam W.
Gogleđ, see Dunart; Gleissiar; Iarlaeth.
Gogodin, ep. of Gwlgawt.
Gohoeuwgein, ep. of Gwelwgan.
Gohoyw, ep. of Gwynn.
Goleu, see *Twyll*.
Golithmer, f. of Garanaw.
Gorđu & Gorwenn, see Gwidon.
Gorolwyn, f. of Galcor.
Goryon, f. of Kulvanawyt.
Gosgordvawr, ep. of Eliffer.
Gotyvron, see Gwynn.
Govut, see Pennant G.
Govynnyal, ep. of Llwydawc.
Gouynyon H., f. of Karnedyr.
Greidawl, f. of Gwythyr.
Groec, see Gwyr; Mor; Ynyssed.
Gronw, see Llech.
Gruđyeu, ep. of Ynawc.
Grythmwl Wledic, see Erch.
Gwaledur K., f. of Gwennwledyr.
Gwallawc, f. of Keredic.
Gwallt Auwyn, ep. of Gwrvan.
Gwallt B., ep. of Riwallawn.
Gwallt Ereint, ep. of Grugyn.
Gwallt Euryn, ep. of Gware; Gwri.
Gwallt Grwn, ep. of Anarawc.
Gwallt Lydan, ep. of Gloyw.
- Gwalstawi Ieithoed*, ep. of Gwrei; Gwrhryr.
Gwann, ep. of Govan.
Gwannwyn, see Melyn G.
Gwarthecvras, ep. of Gwrhryr.
Gwastra, ep. of Gwrgi.
Gwawtryđ, ep. of Aneiryn.
Gwdwc Hir, ep. of Gwineu.
Gwedw, see Gwynn Mygdwn; Iarlles.
Gweir Dathar W. f. of Tannwen.
Gweiryoeđ, f. of Gweir. Cf. Geiryoeđ.
Gwener, see Kroglith.
Gwenith, see Maes Gwenith.
Gwenn, see Gwonn.
Gwent, ep. of Gwryt. See Kaer.
Gwestat, f. of Gweuyl.
Gwidawl, see Ellyll; Kaer W. W.
Gwidolwyn Gorr, f. of Eurolwen.
Gwineu, ep. of Gwas; Gwlwlyd.
Gwir, ep. of Gwidawl.
Gwith, see Palvawt.
Gwledic, ep. of Anlawđ; Deorthach; Emrys; Ffleudur Fflam; Grythmwl; Kasnar; Kelyđon; Maxen; Tared.
Gwrgwst, f. of Dymnarth.
Gwrhwt Ennwir, ep. of Gweir.
Gwrhwt Vawr, ep. of Gweir.
Gwron, ep. of Gwgon.
Gwrtheneu, ep. of Gwrtheyrn.
Gwryan, f. of Gwryat.
Gwrych Ereint, ep. of Grugyn.
Gwryon, f. of Hunabwy; Kadwry. See Mab Gwryon.
Gwryt Gwent, f. of Gwenthwyvar.
Gwyar, mother of Gwalchmei; Gwalhavet; Gwall.
Gwych, ep. of Eiryn.
Gwyđ, see Ellyll.
Gwyđel, ep. of Diwrnach; Garslit; Llenlleawc; Llenuleawc; Matholwch; Serygei; Urnach.
Gwydno, f. of Elphin; Ruawn P.
Gwydyl, see Kerric.

- Gwyllt*, ep. of Kyledyr; Kynedyr or Kyuedyr.
 Gwyneb, see Hen Wyneb.
Gwyned, ep. of Maelgwn; Owein. See Gwyr; Kedernit.
 Gwynhan, f. of Teithi Hen.
 Gwynllwyt, see Gwr; Ynywl.
 Gwynn Gohoyw, f. of Kicva.
 Gwynn Hen, f. of Heilyn.
 Gwynn, see Teyrn.
Gwynnyawc, see *Llaw*.
 Gwynt, see Kaer Wynt.
Gwyr, ep. of Gwrhwt; Gwythawc.
 Gwyrangon, see Kaer W.
 Gwystyl, f. of Gweir. Cf. Geneir.
 Gwythawc G., f. of Garwyl.
 Gyrthniwl Wledic, see Ellyll.
- Hael*, ep. of Iskovan; Mordav; Morgant; Nud; Ryderch.
 Hav, see Gwlat yr H.
Hayarn, ep. of Drustwrn.
Hen, ep. of Gouynyon; Gwrbothu; Gwynn; Henin; Heveyd; Kado; Llywarch; Priav; Teithi. See Gwr; Gwrach; Gwynneb; Kroen.
 Henin Hen, f. of Garwen.
 Herwuden, see Gwaetzym.
 Hettwn Tal Aryant, f. of Kyuedyr.
 Hettwn Glavyrawc, f. of Kynedyr.
Heussawr, ep. of Kustennin.
 Heveyd, f. of Riannon, see Llys.
Hir, ep. of Arwy, Heveyd; Hychtwn. See Amren; Breich; Eidyl; Gwdwc; Gwr; Llaw; Paladyr; Prenn; Tawawt.
Hir Tynedic, ep. of Du.
 Hualogeon, see Teulu.
 Hynev, see Penn H. K.
Hyuar, ep. of Gwynn.
- Iaen, f. of Bratwen; Kradawc; Moren; Siawn; Sulyen; Tegut.
 Idon, f. of Kadwgawn; Kalam.
- Ieithoed*, see *Gwalstawt*.
 Ieuav, f. of Howel.
 Ionawr, see Kalan.
 Iwerdon, see Aed; Esgeir O., Gorsed; Gwittart; Gwyr; Matholwch; Mor; Pennllembidyd; Pump Ran; Riogan; Seint.
- Kadarn*, ep. of Ector; Ercwlf; Sompson. See Twr G.
 Kadegyr, f. of Elinwy.
 Kadellin Tal A., f. of Gweir.
 Kado, f. of Berth.
 Kadvan, f. of Kadwallawn V.
 Kadwallawn, see Auan V.
 Kadwgan, f. of Heilyn Goch.
 Kaerloyw, see Gwidonot.
 Kamre, see Melyngan.
Kanhastyr, ep. of Kilyd.
Kanhwch, ep. of Kynnwyll.
Kanllaw, ep. of Kanhastyr.
Kant Ewin, ep. of Kwrs.
 Karadawc, f. of Eudav; Kawrdav.
 Karn, see Pryv.
 Karw, see Ellyll.
 Kasnar Wledic, f. of Gloyw Wallt Lydan; Llary.
 Kastell, see Gwerthrynyawn; Kaer Iarllles y Ff., Mur y K.
 Kat, see Ardywat; Post.
 Katgyffro, f. of Gilbert.
Kath, see *Llygat*, -eit.
 Katvan, f. of Kadwallawn.
 Katvarchawc, see Llys Arthur.
 Kaw, f. of Angawd; Ardwyat; Dirmyc; Ergyrat; Etmic; Gildas; Gwennabwy; Gwartheygt; Gwyngat; Hueil; Iustic; Kalcas; Kelin; Koch; Konnyn; Kynwas; Llwybyr; Mabsant; Meilic; Neb; Ouan.
 Kawlwyd, see Kwm; Kuan.
Kawr, ep. of Gwnnach. See *Klin*; *Penn Kawr*.
 Kedarn, f. of Nerth.
 Kedyndeith, see Hen Ged.

- Kedyrn, *see* Ynys y K.
 Kei, *f. of* Garanwyn; Relemon.
 Keidyaw, *f. of* Gwendoleu.
 Keimat? *see* Reimat.
Keinvarvawc, *ep. of* Kynyr.
 Kelcoet, *f. of* Llwydeu.
 Kelydon W., *f. of* Kilyd.
 Keredic, *see* Gwelwgan.
 Kernyw, *see* Gwyr; Kadwr.
 Kibdar, *f. of* Drych.
 Kilcoet, *f. of* Llwyd.
 Kilyd, *f. of* Kulhwch.
 Kimin Kof, *f. of* Dalldav.
Kleđyv Koch, *ep. of* Etlym.
Kleđyvrud, *ep. of* Gwgawn.
Klememhill, *ep. of* Unic.
Klin Gawr, *ep. of* Eda.
Kloff, *ep. of* Brenhin; Gwr Gwyn-
 llwyd; Gwr Llwyd; Tecuan.
See Llys y B. K.
 Klustveinat, *f. of* Klust.
 Klut, *f. of* Gwawl.
 Klydno, *f. of* Eurneit; Kynon.
Koch, *ep. of* Heilyn. *See* Gwr;
Kleđyv; March.
Koes Hyđ, *ep. of* Gilla.
 Kollvrewy, *f. of* Koll.
Korđ Prydein, *ep. of* Idawc.
Korr, *ep. of* Grudlwyn; Gwidol-
 wyn; Rudlwm.
Kradawc, *f. of* Kawrdav. *See*
 Kaer.
 Kregyn, *see* Garth.
 Kristinobyl, *see* Amherodres.
Krwm Vargot E., *ep. of* Llongat.
 Krwn, *see* Dyffryn; *Gwallt*.
 Kulhwch, *see* Esgeir K.
 Kustennin, *f. of* Erbin; Goreu;
 Kustennin Vychan.
Kurvagyl, *ep. of* Kynwas.
Kyffes, *see* Llaw.
Kyllellvawr, *ep. of* Osla.
 Kynan, *f. of* Diuogat; Kyhoret;
 Kynlas; Selen; Selyv.
 Kyniweir, *see* Llynghes.
 Kyndyrwyn, *f. of* Gwiawn.
- Kynyr, *f. of* Kei.
Kynn Kroc, *ep. of* Neol.
 Kynvarch, *f. of* Uryen.
 Kynvedw, *f. of* Kadavel.
 Kynvelyn, *f. of* Gwaedan.
 Kynwyl K., *f. of* Gwenn-Alarch.
 Kynwyl Sant, *see* Hen Groen.
 Kynyđ, *see* Penn K.
Kyruach, *ep. of* Gwaledur; Gwawr-
 đur.
Kysseuin, *ep. of* Nav.
 Kyuergy, *see* Brynn K.
Kyvaruyđ, *ep. of* Elidyr; Kyndelic.
Kyved, *see* Da Gyved.
 Kyvwch, *f. of* Eheubryt.
- Llaesar Ll., *f. of* Llashar.
Llaesgygywyd, *ep. of* Llasar.
Llaesgyvnewit, *ep. of* Llassar.
Llarcan, *see* Penn Llarcan.
Llaw Đivro, *ep. of* Llofuan.
Llaw Ereint, *ep. of* Luđ.
Llaw Eurawc, *ep. of* Yngharat.
Llaw Hir, *ep. of* Kadwallawn.
Llaw Gyffes, *ep. of* Lleu.
Llaw Wynnyawc, *ep. of* Lloch.
Llawin, *ep. of* Twrch.
 Llech, *see* Gwr o'r Llech.
Lledeith, *ep. of* Llyr.
 Lleđyv, *see* Unbenn.
Lletewic, *ep. of* Glythmyr.
Llethwm, *ep. of* Gwrgwst.
Llennawc, *f. of* Gwallawc.
 Lleyn, *see* Belen.
 Lliaw, *f. of* Gwanar; Gwennwyn-
 wyn.
 Lliueit, *see* Gwaew.
Llogell, *see* Gwynn.
Llom, *see* Buches.
Lloran, *see* Penn Lloran.
 Luđ, *f. of* Auarwy; Manawyđan.
 Luđ Ll. E., *f. of* Kreidylat.
Llurugawc, *ep. of* Luđ.
Lluydawc, *ep. of* Elen; Yrp.
 Llwh Ll. W., *see* Meibon Ll. W.
 Llwydeu, *f. of* Gwydre.

- Llwyf, *see* Gwr.
 Llwyth, *see* Marchlwyth.
 Llwyryon, *f. of* Llwyf.
 Llydan, *see* Gwallt L.
 Llydaw, *see* Emyr; Gwyr; Hir Peissawc; Howel; Ysperin.
Llygat Kath, ep. of Gwiawn.
Llygeit Kath, ep. of Gwrđnei.
 Llyr, *f. of* Bran; Branwen; Granwen; Karadawc V., Manawydan. *See* Ellyll.
- Maelgwn, *f. of* Alser; Eurgein; Run.
Manawc, ep. of Moryen. *See* Ellyll.
 Man- or Mynogan, *f. of* Beli M.
 Maredud, *f. of* Iorwoerth; Madawc.
 Matholwch, *f. of* Gwern.
 Mathonwy, *f. of* Math.
Mawr, ep. of Aed; Beli; Brew; India; Kristinobyl; Traeth. *See* Gwrhyt.
Mawr Vrydic, ep. of Eidon; Gwenllian.
 Maxen, *f. of* Owein. *See* Kadeir.
 Mechteyrn B., *see* Aueuryn.
Medic, ep. of Auan.
 Mei, *see* Kalan.
 Meinlas, *see* Gwreic; Pwyth.
 Meir, *see* Llan Veir.
 Meirchawn, *f. of* March.
 Melen, *see* Ellyll.
 Mellt, *f. of* Mabon.
Melyn, see Gwas; Gwr; Mul.
 Menestyr, *f. of* Gwydawc.
 Menw, *f. of* Annyanawc.
 Merin, *f. of* Kleis.
 Methredyd, *f. of* Medyr.
Min Ascwrn, ep. of Wlch.
Mingul, ep. of Essyllt.
Minsych, ep. of Sampson.
Minwen, ep. of Essyllt.
 Modron, *mother of* Mabon.
Moel, ep. of Dyvynwal.
Mordwyf Twll, ep. of Echel.
- Moren M., *f. of* Bratwen.
 Morganhwc, *see* Kantrevi.
 Morgant, *f. of* Raawt or Ryawd.
 Moro Oeruedawc, *see* Du.
 Morynyon, *see* Llynn.
 Muryel, *see* Ynawc G.
Mut, see Mackwy.
Mwynvawr, ep. of Elidyr; Morgan.
 Mwrheth, *see* Blathaon.
Mynestyr, ep. of Petrylew.
 Mynyo, *f. of* Idawc K. P.
 Myrdin, *see* Kaer V., Klas.
- Nav, *f. of* Gwennwynwyn; Ffledor.
 Neol, *f. of* Ellylw.
 Ner, *f. of* Eidyol; Idon.
 Nerth, *f. of* Gorascwrn.
 Nes, *f. of* Knychwr.
 Nethawc, *f. of* Penn.
 Neuet, *f. of* Tringat.
 Nud, *f. of* Edern; Gwynn; Owein.
 Nwython, *f. of* Kyledyr; Llwydeu; Run.
 Nwyvre, *f. of* Fflam; Gwynn; Lliaw.
 Nywl, *see* Kac; Marchawc.
- Ocuran, *f. of* Gwenhwyvar.
 Odyeith, *see* Gwadyr.
Oeruedawc, ep. of Moro.
 Oeruel, *see* Esgeir O.
 Olwyd, *f. of* Ol.
Ossol, ep. of Gwadyr.
 Oth, *f. of* Danet.
 Owein, *see* Degynelw.
- Pabo, *f. of* Dunawt Wr.
Padellvawr, ep. of Mederei.
Paganes, ep. of Ronnwen.
Paladyr Hir, ep. of Gweir; Peredur.
 Panon, *f. of* Iscawyn.
 Paris, *see* Kaer B.
 Pebin, *f. of* Goewin.
Pebyr, Penyr, Pevyr, Pybyr, see Gronw; Ruawn.

- Peillyawc*, ep. of Keugan.
Peir, see Llynn; Messur.
Pendevic D., ep. of Pwyll.
Pendragon, ep. of Gwenn; Uthur.
Pengech, ep. of Gwynn.
Pengrech Du, see Morwyn.
Pengrych Koch, see Gwr.
Penmaen, see Dol P.
Penn Annwn, ep. of Pwyll.
Penn Bagat, ep. of Panawr.
Penn Beid, ep. of Yskithyrwynn.
Penn Beird, ep. of Talyessin; Yskithyr Y.
Penn Kawr, ep. of Yspañaden.
Penn Kynyð, ep. of Ryfuerys.
Penn Llarcan, f. of Eiladyr.
Penn Lloran, ep. of Eiryawn.
Penn Mackwy, ep. of Eliuri.
Penn Uchel, ep. of Sawyl.
Pensaer, see Glwydyn.
Peredur ab E., f. of Gwgon Gwron.
Periv, f. of Twrch.
Perllan, see Bangor.
Petit, ep. of Gwiffert.
Peul, f. of Teleri.
Pingon, ep. of Penn.
Poch, f. of Percos.
Porthawr G., f. of Kadyrieith.
Powys, see Gwyr Powys.
Priav, f. of Paris; Polixena.
Pryd Angel, ep. of Sande.
Prydein, see Arðerchawc; Gwyr; Kado; Kantrevi; Kaw; Rysswyr; Ynys.
Pwyll P. A., f. of Pryderi.

Raawt, see Gwrbrith.
Rangyw, see Merch.
Reget, f. of Gwers.
Regel, ep. of Uryen.
Reimat [? Keimat], see *Da R.*
Ricca, f. of Gormant.
Rin Barnawt, ep. of Rinnon.
Romani, see Brenhin.
Ros, see Lleyrn; Kantrev.
Roycol, f. of Mael.
- Rud*, see Gwaew; Mor.
Rudwern, ep. of Run.
Run, f. of Gwydar; Madawc.
Ruvein, see Gwyr; Kaer R., Lles; Maxen.
Rwyð Dyrys, see Reu.
Rys, ep. of Ruduyw.

Saer, ep. of Glwydyn.
Saidi, f. of Kadyrieith; Kas. See Mab Seidi.
Sant, ep. of Kynnwyll.
Seithvet, f. of Bedyw; Sinnoch.
Seitwed, f. of Llewei.
Selen, see Arouan.
Selgi, f. of Sel.
Senyllt, f. of Nuð.
Servan, f. of Mordav H.
Seueri, ep. of Gwrgi.
Sinoit, f. of Selyv.
Sucnedyd, f. of Sugyn.

Tal Aryant, ep. of Hettwn; Kaddellin.
Talgellawc, ep. of Tegyr.
Taliessin, f. of Auaon.
Tallwch, f. of Drystan.
Tande, see Ffaraon.
Taran, f. of Glinneu.
Tared Wledic, f. of Twrch T.
Tathal, see Gwyr; Kaer, cf.
Tathar Wenidawc, ep. of Gweir.
Tec, ep. of Gwenllian.
Tegit, f. of Morvran.
Teirgwaed, see Menw.
Teithyon, f. of Madawc.
Teivi, see Rudlan.
Terwyn, see Mor.
Trahawc, ep. of Du; Gwibeir Hawystyl; Ruawn P.
Traws, ep. of Du. See *Baryv.*
Tremhidyt, f. of Drem.
Tringat, f. of Gwynn.
Trwm, ep. of Gwydyr.
Trwsgyl, ep. of Kynvelyn.
Trwyth, see Twrch.

Tryffin, *f. of* Drutwas; Erdutvul.

Tut, *ep. of* Morgant.

Tuth Bleid, *ep. of* Rud B.

Tutklyt, *ep. of* Tutwal.

Tutuathar, *f. of* Enrydrec.

Tutwal T., *f. of* Ryderch H.

Twryv Bliant, *ep. of* Teirnon.

Twr Gadarn, *f. of* Madawc.

Twrch, see *Baryv T.*

Twyll Goleu, *ep. of* Tathal.

Tyllyon, *ep. of* Mordwyt.

Tyvyawc, see *Maen*.

Tywi, see *Aber*; *Din*; *Ystrat*.

Unbenn, see *Diessic U.*

Uchel, see *Penn U.*

Unlenn, *ep. of* Hyveid.

Unic K., *f. of* Rathtyeu.

Urnach Wydel, *f. of* Solor.

Uryen Reget, *f. of* Morvuð;

Owein; Riwallawn.

Usber, *f. of* Rore.

Wdolwyn, see *Gwidolwyn*.

Wenidawc, see *Tathar W.*

Wr, *ep. of* Dunawt.

Ych, see *Brych*; *Melyn Gwan-*
nwyn; *Nynnyaw*; *Peibaw*.

Ynywl, *f. of* Enit.

Yryf, *f. of* Llary.

Yscawntroet, *ep. of* Sgilti.

Yscawt, *f. of* Glew.

Yskithyrwyn, *ep. of* Yskithyr.

Yfkwydwyn, *ep. of* Eneas.

Yspadaden P. K., *f. of* Olwen.

List of Subscribers.

PATRONS' EDITION.

Bute, The Most Honourable the Marquis of, K.T., Cardiff Castle.
(4 copies.)

Cymmrodorion, The Hon. Society of, London.

Davies, Miss Mary, 5 Gordon Square, W.C.

Davies, Richard, Esq., Treborth, Lord Lieutenant of Anglesey.

Davies-Cooke, P. B., Esq., Gwysaney, Mold, and Owston, Doncaster.

Dynevor, The Right Hon. Lord, Dynevor Castle, Llandeilo.

Edwards, Owen, Esq., B.A., Balliol College, Oxford.

Emrys-Jones, A., Esq., M.D., Oak Hill, Fallowfield, Manchester.

Evans, Alderman David, 24 Watling Street, E.C.

Evans, E. Vincent, Esq., 30 Leconfield Road, N.

Evans, Rev. O., M.A., Prof. of Welsh, St. David's College, Lampeter.

Evans, Stephen, Esq., J.P., Llywngwern, Chiselhurst.

Griffith, J. Milo, Esq., 45 Mornington Road, N.W.

Griffiths, John, Esq., 3 Hawthorn Villas, Flookersbrook, Chester.

Griffiths, John, Esq., M.A., Jesus College, Oxford.

Hughes, Rev. W. Hawker, M.A., Jesus College, Oxford.

Jesus College Library, Oxford.

Jones, J. W., Esq., The Grange, Highbury New Park, N.

Jones, John, Esq., Central Buildings, Llandudno.

Jones, Rev. Michael D., Principal, Independent College, Bala.

Jones, Pryce, Esq., Dolerw, Newtown, and 63 Upper Berkeley Street, Portman Square, W.

Jones-Parry, Sir T. Love D., Bart., Madryn Park, Pwllheli. (2 copies.)

Kemeys-Tynte, Colonel C. K., Cefn Mably, Cardiff.

Lewis, David, Esq., Barrister-at-law, Kilvey Terrace, Swansea.

Lewis, Sir William Thomas, The Mardy, Aberdare.

Llanover, The Right Hon. Lady, Llanover, S. Wales.

Llewelyn, John T. D., Esq., M.A., Penllergare, Swansea.

Lloyd, E. O. V., Esq., B.A., Berth, Ruthin.

Morfill, W. R., Esq., M.A., 4 Clarendon Villas, Oxford.

Morgan, R. Aneurin, Esq., Plas Teg, Catford, S.W.

Morris, Rev. R. E., B.A., 3 Upper Bedford Place, W.C.

Phillips, James M., Esq., M.D., J.P., Priory Street, Cardigan.

List of Subscribers.

- Phillips, J. Roland, Esq., West Ham Police Court, West Ham Lane, Stratford, E.
- Powel, Thomas, Esq., M.A., Prof. of Welsh, University Coll., Cardiff.
- Powis, The Right Hon. the Earl of, Powis Castle, Welshpool.
- Pugh, D., Esq., M.P., Manoravon, Carmarthenshire.
- Puleston, J. H., Esq., M.P., 31 Sussex Square, Brighton.
- Price, Captain T. P., M.P., Triley Court, Abergavenny.
- Rendel, Stuart, Esq., M.P., 4 Whitehall Gardens, S.W.
- Reynolds, Llywarch, Esq., B.A., Merthyr Tydvil.
- Richard, Henry, Esq., M.P., 22 Bolton Gardens, S.W.
- Roberts, Mrs. L. H., 8 Willow Bridge Road, N.
- Ryle, Rev. H. E., M.A., Principal, St. David's College, Lampeter.
- Stokes, The Hon. Whitley; D.C.L., 15 Grenville Place, S.W. (*2 copies.*)
- Thomas, Charles, Esq., J.P., Pitch and Pay, Stoke Bishop.
- Thomas, G. Ap., Esq., M.D., 162 Stockpool Road, Levenshulme, Manchester.
- Thomas, Rev. T. Llewelyn, M.A., Jesus College, Oxford.
- Vaughan, J. Williams, Esq., J.P., D.L., The Skreen, Radnorshire.
- Warren, T. Herbert, Esq., President, Magdalen College, Oxford.
- West, Lt. Colonel the Hon. W. E. Sackville, Limegrove, Bangor.
- Williams, David, Esq., Taff Vale Brewery, Merthyr Tydvil.
- Williams, His Honour Judge Gwilym, Miskin Manor, Llantrisant. (*3 copies.*)
- Williams, John, Esq., M.D., 11 Queen Anne Street, London.
- Williams, M., Esq., School of Chemistry, 27 Chancery Lane, W.C.
- Williams, William, Esq., M.A., H.M. Senior Inspector of Schools for Wales, Aberystwyth.
- Williams-Wynn, Sir Watkin, Bart., Wynnstay, Ruabon.
- Wynne, W. R. M., Esq., Peniarth, Merioneth.

LIBRARY EDITION.

- Bute, The Most Hon. the Marquis of, K.T., Cardiff Castle. (*2 copies.*)
- Allen, The Very Rev. James, Dean of St. David's, Cathedral Close.
- Allen, Edward G., Esq., 28 Henrietta Street, W.C.
- Boston Free Public Library*, Boston, Mass., U.S.A.
- Burrell, J. Esq. (Treasurer C.B.S.), 6 Ella Road, N.
- Cardiff Free Library.*
- Davies, D. S., Esq., 8 Dale Street, Manchester.
- Davies, Morgan, Esq., M.D., F.R.C.S. (President C.B.S.), 9 King Street, Finsbury Square, E.C.

List of Subscribers.

351

- Davies-Evans, Colonel Herbert, Highmead, Llanybyther, S. Wales.
 Edwards, Rev. J. C., M.A., Ingoldmells Rectory, Lincolnshire.
 Edwards, Rev. T. C., M.A., Principal, University College of Wales,
 Aberystwyth.
 Evans, E. D. Priestley, Esq., Laburnum House, Cefncoed, Merthyr.
Exeter College Library, Oxford.
 Green, Robert, Esq., 1 Founder's Court, E.C.
Harvard College Library, Cambridge, Mass., U.S.A.
 Hilles-Johnes, Sir James, Dolaucothy, Llandeilo.
 James, Arthur Perkins, Esq., Brynheulog, Treharris.
 James, Charles H., Esq., M.P., Brynteg, Merthyr Tydvil.
 James, C. Russell, Esq., Courtland House, Merthyr Tydvil.
 James, Frank, Esq., Garth Newydd, Merthyr Tydvil.
 James, Dr. John (M.C.B.S.), Llangwryfon, Aberystwyth.
 Jayne, Rev. F. J., M.A., The Rectory, Leeds.
 Jones, His Honour Judge Brynmor, LL.B., 23 De Vere Gardens, W.
 Jones, Evan Parry, Esq., J.P., Cefnfaes, Festiniog.
 Jones, R. Pughe, Esq., Barrister-at-law, Lincoln's Inn, W.C.
 Jones, Thomas, Esq., B.A., H.M.S.I. of Schools, Aberystwyth.
 Kenyon, The Hon. George T., M.P., Llanerch Paunce, Ellesmere.
 Lewis, Rev. D., M.A., Vicarage, St. David's, Canon of St. David's.
 Lewis, Lieut.-Colonel David Rees, 2nd Glamorgan R. V., Merthyr.
 Lloyd, John Edward, Esq., B.A., University College, Aberystwyth.
 Lloyd-Phillips, F. L., Esq., M.A., Pentyparc, Clarbeston, R. S. O.
Merton College Library, Oxford.
 Morgan, Sir Walter, Naish, Nailsea, Somersetshire.
 Morris, Lewis, Esq., M.A., J.P., Penbryn, Carmarthen.
 Mostyn, The Right Hon. Lord, Mostyn Hall, N. Wales.
 Napier, Arthur S., Esq., M.A., Ph. D., Merton Professor of English
 Language and Literature in the University of Oxford.
Newcastle-upon-Tyne Free Library.
 Owen, Daniel, Esq., J.P., Ash Hall, Cowbridge.
 Owen, Edward, Esq., India Office, Whitehall, S.W.
 Owen, Isambard, Esq., M.D., M.A., 5 Hertford Street, Mayfair, W.
 Owen, Rev. John, M.A., Warden, The College, Llandoverly.
 Parkins, W. Trevor, Esq., Glasfryn, Gresford, Wrexham.
 Phillips, Rev. T. Lloyd, M.A., The Abbey, Beckenham, Kent.
 Plummer, Rev. Charles, M.A., Corpus Christi College, Oxford.
 Powell, F. York, Esq., M.A., Christ Church College, Oxford.
 Pritchard, Lewis J., Esq., Inland Revenue, Somerset House.
Queen's College Library, Oxford.
 Rees, Griffith, Esq., Birkenhead.
 Rees, Rowland, Esq. (Sec. C. B. S.), 27 St. James Street, N. L.
 Roberts, Lewis H., Esq., 8 Willow Bridge Road, Canonbury, N.
 Roberts, T. D., Esq., M.I.C.E., Penrallt, Newport, Mon.
 Roberts, Thomas, Esq., Asso. M. Inst. C. E., Portmadoc.

List of Subscribers.

- Roberts, G. F., Esq., B.A., Prof. of Greek, University College, Cardiff.
 Roberts, Sir William, M.D., F.R.S., 89 Mosley Street, Manchester.
Royal Institution of S. Wales, Swansea.
 St. Asaph, The Right Rev. the Lord Bishop of, The Palace,
Swansea Public Library. [St. Asaph.
Sydney Free Library, New South Wales.
 Thomas, T. W., Esq., M.R.C.S., &c., Ty'n y Wern, Pontypridd.
 Wilkins, Charles, Esq., Ph.D., Springfield, Merthyr Tydvil.
 Williams, Arthur J., Esq., M.P., Victoria Mansions, S.W.
 Williams, T., Esq., J.P., Llewesog, Denbigh, 5 Button Street, L'pool.
 Williams, T. Marchant, Esq., 4 Paper Buildings, Temple, E.C.
 Williams, W. Prichard, Esq., Crescent, Upper Bangor.
University College of Wales, Aberystwyth.
University College, Bangor.

STUDENTS' EDITION.

- Adams, Rev. David, B.A., Bryn Hawen, Newcastle Emlyn, S. Wales.
 Anwyl, Edward, Esq., Oriol College, Oxford.
 Asher and Co., Messrs., 13 Bedford Street, W.C. (2 copies.)
 Arnold, E. V., Esq., M.A., Professor of Latin, University Coll., Bangor.
 Bevan, Rev. W. L., Hay, Canon of St. David's.
 Blackwell, Henry, Esq., 201-213, East Twelfth Street, New York.
 Browne, J. W., Esq., M.B., 7 Norland Place, W.
Calvinistic Methodist College, Bala.
 Carne, J. W. Stradling, Esq., D.C.L., St. Donat's Castle, Bridgend.
Christ Church Library, Oxford.
 Coram, C., Esq., L. and Prov. Bank, Tottenham, N.
Corpus Christi College Library, Oxford.
 Cowell, E. B., Esq., M.A., Professor of Sanskrit and Fellow of C.C.C.
 in the University of Cambridge.
 Davies, Dan Isaac, Esq., B.Sc., H.M.S. I. of Schools, Cardiff.
 Davies, E. Emrys, Esq. (M.C.B.S.), 17 Albert Road, S.E.
 Davies, Ivan T., Esq., Llanuwchllyn, Bala.
 Davies, Rev. J. E., M.A., 23 Belitha Villas, Barnsbury.
 Davies, Rev. John Evan, M.A., Rector of Llangelynin, Merioneth.
 Davies, W. E., Esq., Brenton Villa, Marlborough Road, Merton,
 Surrey.
Edinburgh University Library.
 Edmondes, The Venerable Archdeacon, Warren, Pembroke.
 Edwards, David, Esq., 222 Kentish Town Road, N.W.
 Edwards, Rev. David Charles, M.A., Tegid House, Bala.
 Edwards, Edward, Esq., Caerhys, Llanuwchllyn, Bala.
 Edwards, Rev. Prof. Ellis, M.A., C.M. College, Bala.
 Edwards, Hugh, Esq., 25 Myddelton Square, E.C.
 Edwards, John, Esq., 2 Camp Street, Broughton, Manchester.

- Edwards, Rev. Thomas, M.A., Brynheulog, Bedwas, Caerphilly.
 Ellis, Thomas E., Esq., B.A., M.P., Cynlas, Merioneth.
 Evans, D. H., Esq., 10 Cornwall Terrace, Regent's Park, N.W.
 Evans, Rev. D. Silvan, B.D., Llanwrin Rectory, Machynlleth.
 Evans, Rev. D. Wynne, Mount Pleasant, Briton Ferry.
 Evans, John, Esq., Old Change Buildings.
 Evans, Titus, Esq., Post Office Llanwnen, Cardiganshire.
 Evans, T. Cadrawd, Esq., Llangynwyd, S. Wales.
 Evans, W. Charles, Esq., 3a Poet's Corner, Westminster.
 Gaidoz, M. Henri, 22 Rue Servandoni, Paris.
 Gilbert, T. H., Esq., 3 Vernon Chambers, Southampton Row, W.C.
 Griffith, Maurice, Esq., Exeter College, Oxford.
 Gwynoro-Davis, J., C. M. Minister, Llanuwchllyn, Bala.
 Hart, Prof. J. M., Cincinnati University, Ohio.
 Hartland, E. Sidney, Esq., Beresford House, Swansea.
 Henrhi, Ioan Matthew, Esq., *Ascanas*, Pant Tawel, Llanddarog.
 Hopkins, Rev. Gerard M., S. J., University College, St. Stephen's
 Green, Dublin.
 Hibberd, Shirley, Esq., Kew, Surrey.
 Hughes, T. R., Esq., N. and S. Wales Bank, Liverpool.
 James, Ivor, Esq., Registrar, University College, Cardiff.
 Jenkins, Edward, Esq., Gwalia House, 9 Upper Woburn Place,
 Jenkins, Rees, Esq., Bronyderi, Glyncoirwg. [W.C.]
Jesus College Library, Oxford.
 Jones, Rev. Prof. D. E., M.A., Presbyterian College, Carmarthen.
 Jones, Rev. D. M., B.A., Bottwnog, Pwllhelli.
 Jones, Rev. Henry, M.A., Professor of Philosophy, University
 College, Bangor.
 Jones, D. Pryce, Esq., The Board School, Denbigh.
 Jones, E. D., Esq., 26 Exchange Place, New York.
 Jones, Henry, Esq., Watergate Hays, Chester.
 Jones, J. M., Esq., Jesus College, Oxford.
 Jones, J. Puleston, Esq., Balliol College, Oxford.
 Jones, John T., Esq., N. & S. Wales Bank, Bala.
 Jones, L. D., Esq., The Board School, Garth, Bangor.
 Jones, Miss Lloyd, Penrallt, Penmaenmawr.
 Jones, Rev. Owen, B.A., 143 Bedford Street, Liverpool.
 Jones, Rev. R. J., M.A., Meirion Cottage, Aberdare.
 Jones, Thomas, Esq., M.B., F.R.C.S., 96 Mosley Street, Man-
 chester.
 Jones, Thomas H., Esq., Lima, Ohio, U.S.A.
 Jones, T. Roberts, Esq., 22 Old Bailey, E.C.
 Jones, T. R., Esq., c/o Messrs. Stephen Evans and Co., Old Change
 Buildings.
 Jones, William, Esq., 42 Brecknock Road, N.
 Jones, William, Esq., Belmont House, Hay, Breconshire.

- Jones, William, Esq., 13 Upper Baker Street, N.W.
 Jones, Rev. W. Jenkyn, 8 Rue de la Halle, Quimper, Brittany.
 Jones-Williams, W., Esq., Somerset House, W.C.
 Jubainville, M. d'Arbois de, Paris.
 Levi, Rev. Thomas, Aberystwyth.
 Lewis, The Very Rev. Evan, The Deanery, Bangor.
 Lewis, Owen, Esq., *Owain Dyfed*, Parkwaun Villa, Mornington Road, N.W.
 Lindsay, W. M., Esq., M.A., Fellow of Jesus College, Oxford.
Liverpool Free Public Library.
 Lloyd, Howel W., Esq., M.A., 19 Hogarth Road, S.W.
 Longmans, Green and Co., Messrs., Paternoster Row, E.C.
 Loth, Joseph, Esq., Professeur à la Faculte des Lettres, 1 Rue de Toulouse, Rennes, Brittany.
 Mackinnon, Donald, Esq., M.A., Professor of Keltic Literature in the University of Edinburgh.
 Mainwaring, Charles S., Esq., M.A., Galltfaenan, Rhyl. (2 copies.)
 Meyer, Dr. Kuno, University College, Liverpool. (2 copies.)
 Mills, R. M., Esq., 15 Alexander Road, Upper Holloway, N.
 Morgan, C. E., Esq., B.A., Keble College.
 Morgan, Owen, Esq., *Morien*, Ashgrove, Treforest.
 Morgan, Major W. Ll., R. E., The Curragh, Ireland.
 Morice, Rev. Thomas R., M.A., Jesus College, Oxford.
 Morris, John H., Esq., c/o Messrs. R. Mills & Co., 79 Cornhill, E.C.
Oriel College Library, Oxford.
 Owen, David, Esq., M.A. (Ex-P. C. B. S.), Inner Temple, E.C.
 Owen, Rev. R. Trevor, M.A., Llangedwyn, Oswestry.
 Owen, T. W., Esq., Garn Dyvi, 32 Cornwall Road, Strand Green, N.
 Owens, John, Esq., 37 Mornington Road, Regent's Park, N.W.
 Parry, David, Esq., 78 Granby Street, Liverpool.
 Parry, D. C., Esq., Merchant, Llanelly.
 Parry, Robert, Esq., B.A. (M. C. B. S.), 9 Poynings Road, N.
 Parry, Tom, Esq., 9 Upper Woburn Place, W. C.
 Phillimore, Egerton G. B., Esq., M.A., Llandoverly.
 Phillips, R. W., Esq., B.A., B.Sc., University College, Bangor.
 Powell, Prof. T., University College, Cardiff.
 Prichard, Thomas, Esq., Llwydiarth Esgob, Llanerchymedd.
 Prickard, A. O., Esq., M.A., New College, Oxford.
 Pugh, J. W., Esq., M.R.C.S. (M.C.B.S.), 252, Mile End Road, E.
 Randell, Rev. Thomas, M.A., The Training College, Durham.
 Rathbone, William, Esq., M.P., Greenbank, Liverpool. (3 copies.)
 One copy each for the Univ. College Libraries at Aberystwyth, Bangor, and Cardiff respectively.
 Rees, Evan Griffith, Esq., Presbyterian College, Carmarthen.
 Rees, Rev. L. A., Caerphilly, Cardiff.
 Rees, T. Aneuryn, Esq., Tonn, Llandoverly.

- Rees, William, Esq. (M. C. B. S.), Eithin Duon, St. Clears.
 Reichel, H. R., Esq., M.A., Principal, University College, Bangor.
 Rhys, D., Esq., M.R.P.S., Bryncelyn, Rhydlewys, S. Wales.
 Roberts, David, Esq., 29 Swinton Street, King's Cross, W.C.
 Roberts, R. Esq., B.A., 10 Willow Bridge Road, Canonbury, N.
 Roberts, W. D. Esq. (Jesus Coll., Oxon), Rhydyronen, Tregaron.
 Rogers, J. B., Esq., Univ. Coll. of Wales Office, 27 Chancery Lane,
 Rogers, J. E., Esq., Abermeurig, Talsarn, S. Wales. [W.C.
 Rogers, Rev. T. P., B.A., Rectory, Llanvihangel, Tormynydd, Mon.
 Rowlands, Rev. D., M.A., Principal, Normal College, Bangor.
 Rowlands, William, Esq., M.D., Ebenezer, nr. Carnarvon.
 Rowlands, W. Bowen, Esq., Q.C., M.P., 33 Belsize Park, N.W.
 Rowse, Messrs. E. E. & Co., 12 Castle Square, Swansea.
 St. David's, The Right Rev. the Lord Bishop of, Abergwili Palace.
 Carmarthen.
St. David's College, Lampeter.
 Sayce, Rev. A. H., M.A., Dep. Prof. of Comparative Philology in
 the University of Oxford.
 Shrimpton & Son, Messrs., Broad Street, Oxford.
 Smith, Samuel, Esq., M.P., Carleton, Prince's Park, Liverpool.
 Spurrell, William, Esq., Publisher, &c., Carmarthen.
Taylor Institution, Oxford.
 Thomas, Abel, Esq., Barrister-at-Law, Southville, Swansea.
 Thomas, D. Lleufer, Esq., Lincoln's Inn, London.
 Thomas, Rev. D. R., M.A., F.S.A., Vicar of Meifod, Canon of St.
 Asaph and Archdeacon of Montgomery.
 Thomas, Ebenezer, Esq., 12 Woburn Square, W.C.
 Thomas, Howel, Esq., Local Government Board, Whitehall, S.W.
 Thomas, John, Esq., *Pencerdd Gwallia, Harpist to the Queen*.
 Treharne, J. Ll., Esq., Newport Road, Cardiff.
Trinity College, Cambridge, per Messrs. Deighton, Bell & Co.
 Vivian, Sir H. Hussey, Bart., M.P., Singleton, Swansea.
 Williams, David, Esq., (M. C. B. S.), 26 Dartmouth Road, S.W.
 Williams, E. Lloyd, Esq., M.R.C.S., 2 James Street, Buckingham
 Gate, S.W.
 Williams, Rev. Garnons, M.A., Abercamlais, Prebendary of St.
 David's.
 Williams, Rev. Prof. Hugh, C. M. College, Bala.
 Williams, Lucas, Esq., 9 Upper Woburn Place, W.C.
 Williams, S. W., Esq., Penralley, Rhayader, Radnorshire.
 Williams, W. Prydderch, Esq., Borough Road College, S.E.
 Windisch, Ernst, Esq., Ph.D., Professor of Sanskrit in the Uni-
 versity of Leipzig.
University College Library, Cardiff.
 Zupitza, Julius, Esq., Ph.D., Professor of English Philology in the
 University of Berlin.

Oxford

PRINTED AT THE CLARENDON PRESS.

BY HORACE HART, PRINTER TO THE UNIVERSITY.

University of California
SOUTHERN REGIONAL LIBRARY FACILITY
405 Hilgard Avenue, Los Angeles, CA 90024-1388
Return this material to the library
from which it was borrowed.

JUN 09 1991

JUN 05 1992

JUN 08 1992

A 000 70

University of C
Southern Re
Library Fa